Broj 1. U Trstu 1. Januara 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, tedje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznaćnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List rima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišе 6 novčićah; il u slučaju opotovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na Predplatu.

Godina 1879. bit će „Našoj Slogi“ deseta, a našoj neslogi i nemaru bila zadnja! Želili smo ovaj list štampati svakoga tjedna, ali je za sada nemoguće. Tekom godine možda i do toga dodjemo.

Odlučili smo u podlistku štampati **hrvatske narodne pjesme iz Istre**, koje nam poslaše mnogi prijatelji; a druge ćemo pobrati iz knjigah, u kojih su već štampane. Ufamo se, da će nam još koji prijatelj i rodoljub priposlati pjesamah, poslovicah, zagonetkah i pripovjestih onako vierno, i u onom dijalektu, u kojem jih je čuo.

To ćemo sve onda izdavati u snopićih i za malu cienu, da bude svatko mogao složeno imati.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi viesti, kako bude priličnije. Molimo, da se dopisi pišu na polovicu linije,

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 f., a za seljake samo 1 f. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom poštom, i voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda pušćamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Poštu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se potuži u pismu nezapečaćenom i izvana napiše iz Adresu „Reklamacija“. Za takovo pismo neplaća se poštarine.

Novce netreba pošiljati u zapečaćenu listu, jer je predrago, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme za koje se plaća, i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držat ćemo ga za predbrojnika.

Nego ovdje nam je opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam jošte nisu platili lanjske il dodar predlanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge“

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

Kojim smjerom da se krene?

Kako se je bilo daleko doprlo sa italijanstvom u Istri u novije vrieme, vidi se s toga, što se je zavelo u sve urede, nesamo občinske nego i u državne, političke, sudbene, porezne, poštarske, brzojavne, talijanski jezik kao jedini službeni. Vidi se s toga, što se je veće manje sve niže škole poitalijančilo; što se je učitelje odgajalo talijanski, a kao iz milosti one, koji su htjeli, učilo hrvatski; što je i kod školskih oblasti bio talijanski jezik kao jedini službeni zemaljski. Vidi se s toga, što se je *c. kr. kotarski sud, unatoč odluki c. kr. prizivnoga suda, protivio ukunjiti pogodbu kupoprodaje samo s toga, jer je hrvatski pisana bila.* Vidi se s toga, što se *c. kr. nadzornik* (jur tada u službi, ili nastupivši ju odmah zatim) nije ustručavao u svojoj knjizi *nazvati Istru posljednjom pokrajinom Italije.* Vidi se iz svega. Vidi se iz mnogobrojnih izjavah privrženosti, potajnih i javnih, ustmenih i pismenih naprama vladajućoj kući italijanskoj a neprivrženosti naprama našoj u najnovije vrieme — po nekih stanovnicih Istre.

Napokom prodramilo je to i naše krmilare, koji su pomogli stvarati to stanje. Svojom uvidjavnosti ili opomenuti što s višega, što s nižega, zapazili su, da su na krivu putu, da se tako nesmje dalje, da se tako neradi na korist svoga premilostivoga gospodara nit njegove prejasne kuće, dapače da se tako proti probitkom istoga glavara i njegove obitelji radi.

Uvidjeli su, da valja krmilom okrenuti.

Kojim smjerom imaju krenuti, čini se, da još nit sad nisu posve na čistu. Mi jesmo, pak ćemo svoju iskreno reći, a oni neka ju hladno promozgaju, te neka vide, imamo li pravo.

Videć mi, kako nam se djecu odgaja — u ob odgoju ovisi sreća ili nesreća državljanah i vladarah: kako nam se u srednjih školah *pripravlja mladiće k višoj naobrazbi*; kako se na učiteljištih odgaja buduće učitelje i učiteljice našega naroda; kako se veće pazi, da se naši mladići i djevojčice njemački nauče, nego da se naobraze; kako se nagradjuje one, koji koliko njemački i u pučkoj školi uče; kako se hoće, da naši učitelji i učiteljice i iz njemačkoga izpit rade, s toga valjda, da se pak i u pučke škole njemački učevni jezik zavede: videći mi sve to sudimo, da se našim krmilarom nekakvo germanstvo u glavi roji, da nam misle talijanstvo sa njemaćtvom zamjeniti, da nas hoće ponjemčiti.

U tom neće uspjeti, to jim je uzaludan posao. To je proti vječnim zakonom prirode. Proti tomu govore pokušaji jur učinjeni. To je proti probitkom naše prejasne kuće. To je proti pisanim državnim zakonom.

Gledajte tu božju prirodu. Sve se po njezinih zakonih razvija, sve po njih usavršuje. A čovjek, najplemenitiji stvor u njoj, da se od nje odalji, da se njoj iznevjeri?! Sili ga proti njoj, a ona će ti se prije ili kasnije osvetiti.

Listajte povjest, tu učiteljicu svieta. Stoljeća i stoljeća bili nam Niemci u zemlji gospodari. Vladali nam Kadolahi, Eppensteini, Sponheim-Ostenburgi, Andechs-Meranci, Walsee i kako se sve zovu. Vladali nam oni i četa njihovih po cieloj zemlji raztresena. Po svoj imali su svojih utvrdjenih gradovah, sva zemljišta bila su njihova (što nisu bila benetačka), svi stanovnici naši pradjedovi i djedovi, bili njim kmeti ili sužnji. Oni su pomrli, gradovi jim se razrušili, zemljišta prešla su u druge ruke: *kmeti prestali su biti kmeti ili sužnji, ali nisu prestali biti ljudi, nisu prestali biti Hrvati.* Evo nas potomakah njihovih, koji o tom najbolje svjedočimo. — *I novija povjest bilježi pokušajah ponjemčiti nas.* U samom ovom stoljeću zavelo se je bilo skoro po cieloj zemlji njemački jezik kao službeni u uredih, kao učevni u svih školah ne samo srednjih nego i nižih, u normalkah. I taj pokus pokazao se jalovim: novacah se je mnogo potrošilo, nas se je malo naučilo, a *nikoga ponjemčilo*: mi smo još tu kao Hrvati. Dapače taj pokus pokazao se je nesamo jalovim, nego i štetnim, pogibeljnim po državu samu, po probitke naše prejasne vladajuće kuće.

Tadanji naši mladići, siljeni učiti se njemački, ili su zapustili škole nemogav napredovati, ili su se naučili veće kao papige, nego kao razumni ljudi, ono što se je od njih zahtjevalo. Malo jih se je pobolje njemački naučilo, malo jih se je naobrazilo. Množina težeća za pravom naobrazbom posegnula je za hrvatskom ili talijanskom

PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

Uprava „Naše Sloge“ držala je od prvoga početka, da će se mnogo oduditi narodnoj stvari, ako pobere sve blago jezika hrvatskoga po Istri, pak to u zgodno doba štampom preda svietu, neka sudi koliko još ima krepčine u ovom narodu, što je ciele vjekove zapušten dremao ni neznajuć, da je udo velike obitelji, koja još izumrla, znamenite kuće, koja se još izkopala nije. I tako božjom pomoću počimamo štampati današnjim brojem narodne pjesme, što se pjevaju po Istri i Kvarnerskih Otocih. Ali prije mislimo, da nam je koješta spomenuti, to za prošlo što je učinjeno, to za buduće što se ima učiniti, Pjesamah imamo baš mnogo. Zahvaliti nam je na tom sliedećoj gospodi:

Mihovilu Laginji, duh. pomoćniku u Lovranu; za nekoje pjesme iz iztočne Istre;

Antunu Fabrisu, duh. pomoćniku u Lindaru kod Pazina, koj je još djakom tamo pobilježio koješta;

Mikuli Lukačiću, učitelju u Milobnić-Selu na otoku Krku;

Blažu Košari, sada duh. pomoćniku u Kavranu (dolnja Istra), koj je na svom domu u Promonturu, pobrao divnih junačkih pjesamah;

G. Poljaninu, (Dru. med. G . . . u) za ono što je još učenik g. 1859 sabrao u Okolici Dobrinjskoj na otoku Krku i po Vinodolu;

Petru Uraviću, sada slušatelju filosofije u Gracu. I on je sakupio još gimnazijalac liepu sbirku pjesamah iz Dobrinjštine, te iz *Unijah* niže Lošinja;

Jakovu Volčiću, sada kapelanu u Zarečju kod Pazina. Taj poštovani starina, tvrd prijatelj pokojnog Frana Kurelca, doseliv se k nam iz Kranjske pravo je pojmio svoje poslanstvo. Došao je brat k bratu, učitelj k neukomu, tješitelj nevoljnomu. Kad se još iz Istre od tisuć glasovah glasa čulo nije, Volčić je dojavljivao u Slov. Glasnik i u Novice, sve što mu se je činilo vrednijega. Kolike poslovice i druge rečenice je protumačene on u novine zabranio!, najmanji spomenik naše starine on je svietu oznanio! Njegovih je pjesamah mnogo. Poslao nam jih je u dva puta pismi od god. 1873 i 1874, punimi rodoljubnog žara. Da nam je samo više Volčićah! Sad nam valja koju reći o samih pjesmah.

One nisu sve pobrane kako bi imale biti, al to je oprostivo, jer nije najlaglja stvar zapisati pjesmu ma na dlaku onako, kako si ju čuo. Ipak mi ćemo jih štampati, kako su nam napisane. Vremenom ufamo se od samih sabiračah i od drugih rodoljubah, da će „N. Slogom“ u ruci sve popraviti, gdje bi što pogrešno bilo naznačeno. Ali da se razumijemo. Nevalja misliti, da se svaka pjesma može reći krivo zabilježena; jer istu pjesmu pjevaju dva sela svako na svoj način, to glede stvari same, to glede izgovora. Zato ćemo mi u ovom izdanju zabilježiti, *gdje* se pjesma pjeva, pak onaj koj se tamo desi, neka popravi, što bi krivo bilo, te nam u priliki blagohotno pripošalje.

Pjesme su sadržaja vrlo različnoga, junačke, ljubavne, poučne, pobožne, a ima i vragoljanskih. Ali pametan čovjek neće zamjeriti, da i te štampamo, neka sve dodje na vidjelo. Slaba izpovjed bila bi ona, gdje bismo se samo dobri prikazivali. Narodni karakter tek se onda može ocieniti, ako poznaš sve vlastitosti i dobre i zle.

Po mogućnosti porodati ćemo pjesme tako da budu prvo junačke, onda pobožne, pak povjestne ljubavne. Kako smo već oglasili u pozivu na predplatu, izdati će se ove pjesme i posebice u svešnjićih. Na dobitak nećemo gledati, samo da se štampa plati.

Napokon još jednu:

Naša je nakana, kako spomenusmo, sve pobrati, što će na dan sada za nas svjedočiti: i pjesme i poslovice i uganjke i priče i običaje i gatanja, jednom besjedom sve, u čem se razlikujemo od drugih zemljakah — sve, što je naša osobina. Kazuju nam, da su divni ženitbeni običaji u dolnjoj Istri. To izgiba od dana do dana, a nikoga nije, da bi pobrao i vierno popisao. Ufamo se stalno, da će ovom prilikom mnogi, osobito mladji naši svećenici, na to pomisliti, pak tako liepo ime zaslužiti, kako ga je zaslužio Jakov Volčić i ostala po izbor družba, koju spomenusmo.

Pod svakom pjesmom naznačiti ćemo iz čije je sbirke, a to pokraćeno:

Volč. sb.	—	reći će	—	Volčićeva	sbirka
Polj.	„	—	„	„ — Poljaninova	„
Luk.	„	—	„	„ — Lukačićeva	„
Urav.	„	—	„	„ — Uravićeva	„
Koš.	„	—	„	„ — Košarina	„
Fab.	„	—	„	„ — Fabrisova	„
p. Lag.	„	—	„	„ popa Laginje	„ itd.

Hrvatsku, u kojoj sam više godinah prebivao, jest najbolje mjesec svibanj. buduć sam to pokusio.

Nu neka ti je preporučeno, da ga siješ namah poslije oranja, zatim poslje malene kišice.

Na jedno austrijansko jutro uzmi 2—3—4 vag. (1 h. 26 l. — 1 h. 82 l. — 2 h. 45 l.) sjemena konopljeva t. j. kako želiš imati: Za vlatno ili sjeme, tankog ili debljeg končića.

Medjutim budi ti pravilo to, da siješ li konoplje lih sjemenca radi ili deblje končiće, onda ga sij redje, dočim za tanke končiće gušće.

Sjeme uzmi starije (dakako razumievam ono, koje je bilo lieno čuvano, naime od pliesnivoće i od drugih stvarih, dočim izbjegavaj ako je ikako moguće, novom, buduć je izkustvo dokazalo, da je starije sjeme za sjetvu mnogo bolje nego li novo.

Sjeme konopljevo za kratko vrieme iznikne, pa s toga i uguši sav korov, koji bi ponikao; usuprot naidješ li na kakovu travninu (korov) namah ju izčupaj; ovo se navlastito kod redje sjetve dogadja.

Konoplje sije se na omaške (rukom) a redje u redove. Konoplja ima dvie vrsti: **Muških** i **ženskih**, ili *bjelica* i *sjemenjače*.

Muška se konoplja namah čupaju čim su im stabalca požutila; onda se veli, da je konoplje zrielo.

Muško konoplje daje najljepše i najfinije platno.

Nasuprot ženska (sjemenjače) konoplja čupat ćeš iz zemlje poslije tri tjedna, naime onda, kad opaziš, da je sjemenka čaurice počela dobivati ugašetu žutu boju; onda se ima namah čupat sjemenjača sa tim dodatkom, da i nje podieliš (dakako to ćeš prije učinit) na dva diela, naime na onu, koja će za sjeme ostat, zatim i na onu, koja će se za predivo rabit; jer iz ovo poslednje proizvesti ćeš finije vlakno, dočim ono drugo ostavit ćeš na oranici sve dotle, dok sjeme nije sasvim dozorilo, ali ćeš dobit dakako debelo končiće.

Preporučujem ti, da dobro paziš na ono konoplje, koje si ostavio za sjeme, jer bi ti u protivnom slučaju vrbci i ine ptice mnogo sjemenja pojele, buduć ga vrlo rado jedu; pa zato čim ti opaziš, da je zence otvrdno, da nalicka u njem nije, tada namah sjemenjače čupaj i poveži, te čim se osuši, izmlati isto, pa ga metni na pouzdano mjesto.

Sjemenjače siju mnogi gospodari većim dielom medj kuruz, krumpir, bob ili grah. Osim toga siju se sjemenjače medj kupus i ine zelje radi kupusnjaka, gusenice; jer on sa svojim duhom (mirisom) raztjerava ovog neprijatelja svakom gospodaru. Toga radi toplo preporučujem štovanim čitateljem „Naše Sloge" na praktično izvršavanje ovog što napomenuh.

Sad prelazim, dragi čitatelju, na močenje konopljа. Nosimo konoplje onda stopram u močilu, kad smo mu obsjekli njegovo korenje, zatim ga u riekovedi svezali.

Močenje je bolje sa pramaljeća, nego li sa jeseni, preduzimati.

Gdje voda prolazi, tamo je najbolje konoplje za močenje složit, pošto neprestano svieža voda dolazi.

A sad kukovedi konoplju pritisni sa kamenom ili drugim čim, tako, da pod to — to jest na konoplje, metni najprije daske i slame, i tek sada kamenje, zemlju itd., eda hrpa do zemlje propane, i voda ju ne odplavi.

Konoplja se onda vadi iz vode, kad se vlakno lahko odtieplјuje (skida).

Vrieme močenju traje obično 7—14 danah — dakako ako je vrieme toplije traje manje, a ako je ladnije — duže.

Poslije svega ovoga dobro se izpere i na livadu prostro da se osuši, a pri tom se od vremena do vremena prevrće i suši; sad se skupi, u snopiće poreže i čeka, dok se na trljaci iztrlja, na grebenice ogrebe, a napokon na preslici opredе.

U nekih predjelih, gdje ne ima blizu vode u. p. gdje u Dalmaciji i u Istriji, razgrnu mnogi gospodari još zeleno konoplje po livadi i drugdje, te čekaju, da im rosa i sunce vlakno razlavi od stabalca, te ih samo češće provrću. Ovaj način nije za preporučiti, jer vlakno procrni, te tako ne daje nikad liepo platno. Nu ipak je i ovo bolje za silu nego nikako.

Prihod sa jutra. Sa jednog jutra može gospodar dobit 10—18 vag. sjemena i 4—12 ct. liča.

Sjeme pako rabe gospodari za ulje (od vag. t. j. 50 ℔ daje 11—12 ℔ ulja).

Sad te medjutim liepo pozdravljam i ostajem dušom i srdcem tvoj iskreni prijatelj

N. Vežić

Nadzornik gosp. i šumarstva občinskog

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Preč. gosp. **Ivan pl. Favento**, bivši katehet kod c. k. gimnazije imenovan je biskupskim povjerenikom kod iste gimnazije. — Č. gosp. **Josip Budin**, do sad duhovni pomoć. kod Jezuitih u Trstu je imenovan koralnim vikarom kod stolne crkve S. Justa M. u Trstu.

Feldzajgmajstor Filipović vraćajuć se iz Bosne prošao je Trstom. Dočekala su ga liepo gospoda od svih oblasti; načelnik grada Trsta Dr. Angeli pozdravio ga je u ime grada koj se veseli, da tako otmenoga vojvodu može viditi. Filipović mu je pohvalio Veberovce.

U Vrbniku na otoku Krku pristajati će će u ljetno doba svaki put Loidovi parobrodi (vapori) na putu iz Rieke u Dalmaciju. Tako ćemo imat prilike lagljе obćiti s onim gradićem, koj je hrvatskomu rodu dao mnogo odličnih sinovah.

Barbanska škola. Potvrdjeno je došlo od zemaljskoga školskoga odbora, da škola u Barbani bude hrvatska. Ljudi su to prosili, pak su i dobili. Svaka hrvatska občina koja dosad ima tudju školu morala bi to iste moliti; a to i mi najvruće preporučamo.

Stanovah u Parizu za vrieme prošle izložbe bilo je do 200,000. Medju njimi broji se 58,916 Englezah, 21,778 Niemacah, 28,880 Belgijanacah, 11,980 Švajcarah, 13,573 Amerikanca iz Sjedinjenih državah, 8501 Austrijanac, 2298 Luksenburžanah, 6682 Holandeza, 14,968 Italijanacah, 1767 Danacah, 2706 Svedjanah i Norvežanah, 5726 Rusah itd. Ulazni je prihod vrgao 12 miljunah 653,716 frankah. A bilo je odlikovanih svih ukupno 1113 obrtnikah, koji su primili: 22 velika dara, 139 zlatna, 340 srebrna, 328 mjeduljah i 284 pohvalnih pjesamah.

Prokop od Baltika do Crnog Mora. Iz Rusije se javlja: Ruska vlada dogovara se sa stanovitim društvom izvanjskih glavničarah o spojenju mora Baltičkoga s Crnim Morem pomoću rieke Visle, Viepra, Pripeta i Dnjepra. Dužina te vodene ceste iznaša 290 miljah. Projekt taj izradio je već g. 1857—1859. neki austrijski mjernik; sada se pak evo pristupa k oživotvorenju istoga.

Neki Austrijski oficiri, koji su se u povsiljsku vojničku službu bili upisali, odputovali su prije nekoliko danah iz Tarnopola za persiju. Prije nego li su zapustili Beč, primiše plaću za dva mjeseca unapred. Persijska vlada izdala je tom prigodom oficirom i kapolmajstoru 24,000 for. a. v.

Afganistan je gorovita zemlja tamo u Aziji, vrh Indije nad kojom Inglezi gospoduju. Zemlja je to prostranija od Austrije, ali ima samo 6 milijunah ljudi. Vladar te zemlje zove se kan, a ime mu je Šir-Ali. Bit će mu 54 godine. Kažu ga junaka. U haremu da ima 300 ženskih. Toga kana uratili su Inglezi, jer da jih je uvredio, što nije htio primiti jednoga njihovoga velikoga poslanstva. Inglezi imaju jake vojske, al ni Afganistan nije bez njih. Već se glasa, dok ovo pišemo, da su Inglezi razbili jednu Šir-Alovu vojsku, ali to još nije sve. Jer su jur pred mnogo godinah Inglezi bili već daleko zašli, pak su najkašnje u jednoj sutiski izginuli do jednoga. Kako je naime zemlja brdovita, mnogi su u njoj klanci iliti sutiske, pak je lahko vojsku izgubiti. Vendar bi reći, da će ovaj put Šir-Aliju loša sreća biti, te se glasa, da je i pobjegao iz Kabula tvrda grada.

Ljubezniva supruga iliti žena. Neki odličnі častnik pogodjen bi u ratu otrovnom strelicom u desno rame. Lječnici mu rekoše, da će si život spasiti samo tim, ako si ranu po kojem čovjeku izsisati dade. Ali ranjenik reče: „Bože sačuvaj! Ja nemogu zahtjevati niti dopustiti, da itko radi mene svoj život na pogibelj stavi!" Kad je ranjenik zaspao, dodje tiho k njemu njegova supruga (žena), te mu spavajućemu izsisa otrov iz rane... Tako spasi ljubeća žena život svomu mužu, ali morade za nj žrtvovati svoj život, jer od otrova na skoro umre!

Brzi hodući. Onomadne u Londonu mnogo se Englezah i Amerikanacah okladilo (skometilo) tko će bolje i više hoditi. Medju njimi najbrzi bje neki Inglez Corkey, koji je kroz vrieme od šest danah prešao 521 inglezku milju i dobio okladu od 10,000 for., za njim neki Brown, koji je u isto vrieme prešao 505 miljah, po tom neki Bowel, koji je prešao 469 miljah itd. Ako se promisli, da jedna inglezka milja je to isto, što četvrti diel njemačke milje, iliti pol ure laganoga hoda, to je onaj prvi hodač prekoračio na dan koliko bi se pomalo hodilo 42 ure. Evala njemu!

Tèk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Decembra 1878.

Dne	Čardakuli (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Čardakuli (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
1	—	—	—	—	9	5.54	9.30	11.73	100.25
2	5.54	9.30	11.69	100.40	10	5.53	9.30	11.70	100.20
3	5.54	9.30	—	100.40	11	5.54	9.31	11.72	100.10
4	5.53	9.31	11.76	100.40	12	5.55	9.33	11.74	100.20
5	5.53	9.30	11.69	100.25	13	5.55	9.34	11.76	100.10
6	5.58	9.29	—	100.25	—	—	—	—	—
7	5.53	9.29	—	100.25	—	—	—	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišča.

dne 12. Decembra 1878.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 ℔	—	—	—	—
Kafa Portorike	„	129	—	132	—
S. Domingo	„	70	—	88	—
Rio polag vrsti	„	60	—	90	—
Cukar austrijski	„	32	—	34	—
tučeni	„	31	25	32	50
Crietje trave bahače (Grissantomo)	„	70	—	205	—
Naranče skrinjice	„	3	—	4	50
Karubo puljozko	za 100 ℔	12	—	13	—
levantinsko	„	8	50	9	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	—	—
puljozke	„	16	—	—	—
Limunt skrinjice	„	3	75	5	50
Bademki iliti mendule palj.	za 100 ℔	85	—	87	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lošnjaci	„	23	—	36	—
Šljive	„	5	75	9	—
Pšenica ruska	„	10	25	10	40
ugarska	„	9	—	10	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	5	50	6	—
ugarski	„	6	75	7	—
Raž	„	6	50	8	—
Ječam	„	7	—	8	—
Zob ugarska	„	6	—	6	25
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	9	—	11	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlič talijanski	„	15	75	23	—
inglezki (kitajski)	„	15	50	16	15
Vuna bosanska	„	95	—	110	—
morejska	„	117	—	120	—
arbanaska	„	110	—	117	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovico	„	52	—	92	—
štajorske	„	44	—	75	—
Grede	„	12	—	14	60
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 ℔	42	—	46	—
najbolje	„	50	—	58	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	40	—	46	—
istarsko	„	—	—	—	—
Kamono ulje u barilah	„	17	50	—	—
u kasetah	„	18	—	—	—
Kože strojene naške	„	170	—	190	—
suho volovje naške	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	110	—
janjače naško	za 100 kom.	95	—	105	—
dalmatinsko	„	70	—	85	—
kozje	za 1 ℔	—	75	—	80
vuneno slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	49	—	50
zečje za 110 komadah, u srebru	„	23	—	27	—
Bakalar	za 100 ℔	28	—	31	—
Sardele i baril	„	18	—	21	—
Vitriol modri	za 100 ℔	23	—	26	—
zeleni	„	5	50	5	75
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	43	—	45	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	18	—	46	50
Slanina	„	42	—	44	—
Rakija otolitar (100 litrah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 ℔	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	15	—	16	50
Vlasko strgotine (Gripula) sploh	„	31	—	46	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbar (jabučice od javorike)	„	14	—	16	—
Pakal baril od 100 ℔	„	3	75	9	—
Cunje (straco)	za 100 ℔	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	—	—	—	—

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustiuh itd.

mogu se u kratko vrieme izlječiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinievih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljanj noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je panačinjaju. Zato valja urjek pitati *Prendini-eve sladkiše (Pastiglie Prendini)* to gledati, da bude na omotku kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie a* na drugoj *Prendini.*

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste).* — A izvan Trsta dobivaju se: na *Rieci* kod Prodana ljekarnika i kod Jechola i Partičića mirodijara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pontoni-a, Kerpana i Kirnora; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Schrinnera mirodijara; — u *Malom Lošinju* kod Vivian-a; — u *Pazinu* kod Lion-a; — u *Zadru* kod Berčića i Berettini-a; — u *Šibeniku* kod Berosa i Misture; — u *Spljetu* kod Volpi-a; — u *Korčuli* kod Zoretti-a; — u *Makarskoj* kod Pojani-a i u svih boljih Ljekarnah iliti Specijerijah. 37

OGLAS.

U nakladnoj i umjet. trgovini

M. BABIĆA

u Budim-Pešti (Budapest Alte Postgasse N. 6.)

izašle su i mogu se dobiti liepo i divno umjetnički izradjene

TRI

NOVE SLIKE

i to: I. slika

OSLOBODIOCI

Bosne i Hercegovine.

Na toj slici nalaze se osim ovih grbovah: austrijskog, hrvatskog, bosanskog i hercegovačkog, još i jedanaest po fotografijah izradjenih likovah onih ljudi, koji u tom velikom, a po hrvatsku istoriju slavnom djelu najvažnije uloge imaju, a to su: 1. *Njegovo c. k. Veličanstvo Franjo Josip I.*, car austrijski, kralj ugarski, hrvatski itd., a sada i gospodar Bosne i Hercegovine. — 2. Gjenerali: *Baron Filipović.* — 3. Baron *Jovanović.* — 4. Nadvojvoda *Salvator.* — 5. Herceg *Württemberški.* — 6. *Tegetthoff.* — 7. Grof *Szapary* — 8. *Kaiffel.* — 9. *Müller.* — 10. Pukovnici: *Rittel.* — 11. *Villetz.*

Slika je vrlo divno, i to: *poput jednoga krsta (križa) izvedena.* — Svi likovi ukrašeni su liepim *hrvatskim trobojnim okvirima i lovorovim vjencima.*

II. Slika:

Prelazak austro-ugar.-hrvatske vojske preko granice kod Kostajnice 29. Srpnja 1878.

III. Slika:

Ulazak austro-ugar.-hrvatske vojske u Sarajevo 19. Kolovoza 1878.

Sve tri slike jednake su veličine, i to: *50 centim. visoke a 85 široke.* Sve tri slike crtao je prvi vještak u monarkiji g. Kacler, i zbilja su remek-djela, sa kojima se naš narod dičiti može.

Ciena je *svakoj toj slici zasebno samo f. 1.50 novč.* Tko naruči sva tri komada u jedared, taj dobije ove tri slike za *f. 4.* Tko pak naruči u jedared jedno na drugo najmanje 10 komad, *taj dobije svi deset slika za 10 f.* Slike će se slati samo za gotov novac, il pak kroz poštarsko pouzeće (zur Postnachnahme).

Novce i poručbine valja slati na ovu adresu:

M. BABIĆ

in Budapest, Alte Postgasse N. 6.

Višegodišnji solidan rad sve trgovine, *jamči svakome* za brzu, točnu i savjestnu poslugu. 7

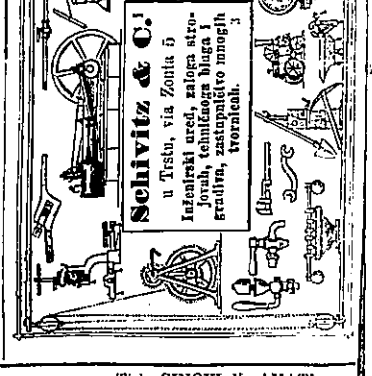

Broj 1. U Trstu 1. Januara 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Inozemno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, tedje se najde najmanje 8 seljakah to su roljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List rima i drži, ako je poštен, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na Predplatu.

Godina 1879. bit će „Našoj Slogi“ sleseta, a našoj neslogi i nemaru bila zadnja! Želili smo ovaj list štampati svakoga tjedna, ali je za sada nemoguće. Tekom godine možda i do toga dodjemo.

Odlučili smo u podlistku štampati **hrvatske narodne pjesme iz Istre**, koje nam poslaše mnogi prijatelji; a druge ćemo pobrati iz knjigah, u kojih su već štampane. Ufamo se, da će nam još koji prijatelj i rodoljub priposlati pjesamah, poslovicah, zagonetkah i pripovjestih onako vierno, i u onom dijalektu, u kojem jih je čuo.

To ćemo sve onda izdavati u snopićih i za malu cienu, da bude svatko mogao složeno imati.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi viesti, kako bude prilčnije. Molimo, da se dopisi pišu na polovicu linije,

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 f., a za seljake samo 1 f. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom poštom, i voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda pušćamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Poštu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se potuži u pismu nezapečaćenom i izvana napiše uz Adresu „Reklamacija“. Za takovo pismo neplaća se poštarine.

Novce netreba posiljati u zapečaćenu listu, jer je predrago, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme za koje se plaća, i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držat ćemo ga za predbrojnika.

Nego ovdje nam je opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam još nisu platili lanjske il dodar predlanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge“

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

Kojim smjerom da se krene?

Kako se je bilo daleko doprlo sa italijanstvom u Istri u novije vrieme, vidi se s toga, što se je zavelo u sve ureče, nesamo občinske nego i u državne, političke, sudbene, porezne, poštarske, brzojavne, talijanski jezik kao jedini službeni. Vidi se s toga, što se je veće manje sve niže škole poitalijančilo; što se je učitelje odgajalo talijanski, a kao iz milosti one, koji su htjeli, učilo hrvatski; što je i kod školskih oblasti bio talijanski jezik kao jedini službeni zemaljski. Vidi se s toga, što se je *c. kr. kotarski sud, unatoč odluki c. kr. prizivnoga suda, protivio uknjižiti pogodbu kupoprodaje samo s toga, jer je hrvatski pisana bila.* Vidi se s toga, što se *c. kr. nadzornik* (jur tada u službi, ili nastupivši ju odmah zatim) nije ustručavao u svojoj knjizi *nazvati Istru posljednjom pokrajinom Italije.* Vidi se iz svega. Vidi se iz mnogobrojnih izjavah privrženosti, potajnih i javnih, ustmenih i pismenih naprama vladajućoj kući italijanskoj a neprivrženosti naprama našoj u najnovije vrieme — po nekih stanovnicih Istre.

Napokom prodramilo je to i naše krmilare, koji su pomogli stvarati to stanje. Svojom uvidjavnosti ili opomenuti što s višega, što s nižega, zapazili su, da su na krivu putu, da se tako nesmje dalje, da se tako neradi na korist svoga premilostivoga gospodara nit njegove prejasne kuće, dapače da se tako proti probitkom istoga glavara i njegove obitelji radi.

Uvidjeli su, da valja krmilom okrenuti.

Kojim smjerom imaju krenuti, čini se, da još nit sad nisu posve na čistu. Mi jesmo, pak ćemo svoju iskreno reći, a oni neka ju hladno promozgaju, te neka vide, imamo li pravo.

Videć mi, kako nam se djecu odgaja — a ob odgoju ovisi sreća ili nesreća državljanah i vladarah: kako nam se u srednjih školah *pripravlja* mladiće k višoj naobrazbi; kako se na učiteljištih odgaja buduće učitelje i učiteljice našega naroda; kako se veće pazi, da se naši mladići i djevojčice njemački nauče, nego da se naobraze; kako se nagradjuje one, koji koliko njemački i u pučkoj školi uče; kako se hoće, da naši učitelji i učiteljice i iz njemačkoga izpit rade, s toga valjda, da se pak i u pučke škole njemački učevni jezik zavede: videći mi sve to sudimo, da se našim krmilarom nekakvo germanstvo u glavi roji, da nam misle talijanstvo sa njemačtvom zamjeniti, da nas hoće ponjemčiti.

U tom neće uspjeti, to jim je uzaludan posao. To je proti vječnim zakonom prirode. Proti tomu govore pokušaji jur učinjeni. To je proti probitkom naše prejasne kuće. To je proti pisanim državnim zakonom.

Gledajte tu božju prirodu. Sve se po njezinih zakonih razvija, sve po njih usavršuje. A čovjek, najplemenitiji stvor u njoj, da se od nje odalji, da se njoj iznevjeri?! Sili ga proti njoj, a ona će ti se prije ili kasnije osvetiti.

Listajte povjest, tu učiteljicu svieta. Stoljeća i stoljeća bili nam Niemci u zemlji gospodari. Vladali nam Kadolahi, Eppensteini, Sponheim-Ostenburgi, Andechs-Meranі, Walsee i kako se sve zovu. Vladali nam oni i četa njihovih po cieloj zemlji raztresena. Po svoj imali su svojih utvrdjenih gradovah, sva zemljišta bila su njihova (što nisu bila benetačka), svi stanovnici naši pradjedovi i djedovi. bili njim kmeti ili sužnji. Oni su pomrli, gradovi jim se razrušili, zemljišta presla su u druge ruke: *kmeti prestali su biti kmeti ili sužnji, ali nisu prestali biti ljudi, nisu prestali biti Hrvati.* Evo nas potomakah njihovih, koji o tom najbolje svjedočimo. — *I novija povjest bilježi pokušajah ponjemčiti nas.* U samom ovom stoljeću zavelo se je bilo skoro po cieloj zemlji njemački jezik kao službeni u uredih, kao učevni u svih školah ne samo srednjih nego i nižih, u normalkah. I taj pokus pokazao se jalovim: novacah se je mnogo potrošilo, nas se je malo naučilo, a *nikoga ponjemčilo*: mi smo još tu kao Hrvati. Dapače taj pokus pokazao se je nesamo jalovim, nego i štetnim, pogibeljnim po državu samu, po probitke naše prejasne vladajuće kuće.

Tadanji naši mladići, siljeni učiti se njemački, ili su zapustili škole nemogav napredovati, ili su se naučili veće kao papige, nego kao razumni ljudi, ono što se je od njih zahtjevalo. Malo jih se je pobolje njemački naučilo, malo jih se je naobrazilo. Množina težeća za pravom naobrazbom posegnula je za hrvatskom ili talijanskom

PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

Uprava „Naše Sloge“ držala je od prvoga početka, da će se mnogo oduživati narodnoj stvari, ako pobere sve blago jezika hrvatskoga po Istri, pak to u zgodno doba štampom preda svietu, neka sudi koliko još ima krepčine u ovom narodu, što je ciele vjekove zapušten dremao ni neznajuć, da je udo velike obitelji, koja još izumrla, znamenite kuće, koja se još izkopala nije. I tako božjom pomoću počimamo štampati današnjim brojem narodne pjesme, što se pjevaju po Istri i Kvarnerskih Otocih. Ali prije mislimo, da nam je koješta spomenuti, to za prošlo što je učinjeno, to za buduće što se ima učiniti, Pjesamah imamo baš mnogo. Zahvaliti nam je na tom slisdećoj gospodi:

Mihovilu Laginji, duh. pomoćniku u Lovranu; za nekoje pjesme iz iztočne Istre;

Antunu Fabrisu, duh. pomoćniku u Lindaru kod Pazina, koj je još djakom tamo pobiljožio koješta;

Mikuli Lukačiću, učitelju u Milohnić-Selu na otoku Krku;

Blažu Košari, sada duh. pomoćniku u Kavranu (dolnja Istra), koj je na svom domu u Promonturu, pobrao divnih junačkih pjesamah;

G. Poljaninu, (Dru. med. G... u) za ono što je još učenik g. 1859 sabrao u Okolici Dobrinjskoj na otoku Krku i po Vinodolu;

Petru Uraviću, sada slušatelju filosofije u Gracu. I on je sakupio još gimnazijalac liepu sbirku pjesamah iz Dobrinjštine, te iz *Unijah* niže Lošinja;

Jakovu Volčiću, sada kapelanu u Zarečju kod Pazina. Taj poštovani starina, tvrd prijatelj pokojnog Frana Kurelca, doselivši se k nam iz Kranjske pravo je pojmio svoje poslanstvo. Došao je brat k bratu, učitelj k neukomu, tješitelj nevoljnomu. Kad se još iz Istre od tisuć glasovah glasa čulo nije, Volčić je dojavljivao u Slov. Glasnik i u Novice, sve što mu se je činilo vrednijega. Kolike poslovice i druge rečenice je protumačene on u novine zabranio!, najmanji spomenik naše starine on je svietu oznanio! Njegovih je pjesamah mnogo. Poslao nam jih je u dva puta pismi od god. 1873 i 1874, punimi rodoljubnog žara. Da nam je samo više Volčićah! Sad nam valja koju reći o samih pjesmah.

One nisu sve pobrane kako bi imale biti, al to je oprostivo, jer nije najlaglja stvar zapisati pjesmu ma na dlaku onako, kako si ju čuo. Ipak mi ćemo jih štampati, kako su nam napisane. Vremenom ufamo se od samih sabiračah i od drugih rodoljubah, da će „N. Slogom“ u ruci sve popraviti, gdje bi što pogrešno bilo naznačeno. Ali da se razumijemo. Nevalja misliti, da se svaka pjesma može reći krivo zabiljožena; jer istu pjesmu pjevaju dva sela svako na svoj način, to glede stvari same, to glede izgovora. Zato ćemo mi u ovom izdanju zabilježiti, *gdje* se pjesma pjeva, pak onaj koj se tamo desi, neka popravi, što bi krivo bilo, te nam u priliki blagohotno pripošalje.

Pjesme su sadržaja vrlo različnoga, junačke, ljubavne, poučne, pobožne, a ima i vragoljanskih. Ali pametan čovjek neće zamjeriti, da i te štampamo, neka sve dodje na vidjelo. Slaba izpovjed bila bi ona, gdje bismo se samo dobri prikazivali. Narodni karakter tek se onda može ocieniti, ako poznaš sve vlastitosti i dobre i zle.

Po mogućnosti poredati ćemo pjesme tako da budu prvo junačke, onda pobožne, pak povjestne ljubavne. Kako smo već oglasili u pozivu na predplatu, izdati će se ove pjesme i posebice u svešnjićih. Na dobitak nećemo gledati, samo da se štampa plati.

Napokon još jednu:

Naša je nakana, kako spomenusmo, sve pobrati, što će na dan sada za nas svjedočiti: i pjesme i poslovice i uganjke i priče i običaje i gatanja, jednom besjedom sve, u čem se razlikujemo od drugih zemljakah — sve, što je naša osobina. Kazuju nam, da su divni ženitbeni običaji u dolnjoj Istri. To izgiba od dana do dana, a nikoga nije, da bi pobrao i vierno popisao. Ufamo se stalno, da će ovom prilikom mnogi, osobito mladji naši svećenici, na to pomisliti, pak tako liepo ime zaslužiti, kako ga je zaslužio Jakov Volčić i ostala po izbor družba, koju spomenusmo.

Pod svakom pjesmom naznačiti ćemo iz čije je sbirke, a to pokraćeno:

Volč. sb.	—	reći će	—	Volčićeva	sbirka
Polj.	„	—	„	„ — Poljaninova	„
Luk.	„	—	„	„ — Lukačićeva	„
Urav.	„	—	„	„ — Uravićeva	„
Koš.	„	—	„	„ — Košarina	„
Fab.	„	—	„	„ — Fabrisova	„
p. Lag.	„	—	„	„ popa Laginje	„ itd.

knjigom. Hrvatska starija knjiga nije jim bila poznata, novija još nije bila procvjetala, nit, ono što je bijaše nije jim bilo poznato, pak je većina posegla za talijanskom knjigom, koja je nam jur po samoj naravi prićudnija i prijaznija nego li njemačka, koja nova bila je jur bolje procvjetala, većinom političkoga sadržaja, a stara oživjela, i ta je bila radi češćega i raznoga dodira s Talijani i kod nas prilično poznata. Većina nije se naučila nit njemački, što se je od nje zahtjevalo, niti hrvatski, što bi po prirodi bila imala. Većina nije se naučila jezika svoga, jezika svojega naroda, nije se odgojila za svoj narod, nemože mu služiti, kako to najbolje naš današnji dopis iz Kopra kaže. Mnogi te većine učeć knjigu talijansku, kasnije i u samoj Italiji, usisao je i duh talijanski, tako da je obljubio nesamo knjigu i umjetnost talijansku *nego i državu talijansku, da mu je alfa i omega Italija.* — Da bi pak i bili iz naših mladićah iztesali Niemce, da bi nas i bili poniemćili, komu bi to bilo koristilo? Zar našoj monarhiji? Zar našoj vladajućoj kući?... Kamo nas pelje poniemčivanje, odgovorio je ovih danah u državnom saboru poslanik Schoenerer Niemac.

Moguće da je i taj državni razlog bio jedan izmedju onih, s kojih se je učinilo članak 19. temeljnih zakonah, kojim se je proglasilo sve narode austrijanske monarhije jednakopravnimi u uredih i u školah. Neka nam se nezamjeri, da imamo taj članak po stoti put u ustih. Nismo mi tomu krivi, krivi su oni, koji slovom toga zakona nerade, koji proti njemu rade. I dokgod se bude proti njemu radilo, dokgod se nebude po njemu radilo, dokgod se nebude u život uveo, mi ćemo ga spominjati, mi ćemo opominjati one, koji ga nevrše, mi ćemo zahtjevati, da se vrši. Taj članak ima životnu znamenitost veću za našu državu nego za nas. Tkogod proti njemu radi, radi doista i proti nam: premda nas već probudjene uništiti neće:, al radi mnogo veće proti našoj monarhiji...

Nije druge. Talijanstvo vodi nas u Italiju, njemačtvo vodi nas u Njemačku. *Jedino hrvatstvo ostavlja nas u Austriji.*

Hrvati smo, sinovi onoga naroda, koj je jur mnogo pretrpio, s kojim se je svakako postupalo, komu se je svakakovih nepravdah naneslo, a koji pri svem tom slovi sa svoje nepokolebive vjernosti, sa svoje neopisive požrtvovnosti, sa svojih velikih zaslugah za naš prejasni dom, za našu monarhiju. Nećete li nas za sve to nadariti — a mi toga nit nepitamo — a vi nas bar radi toga nekaznite. Neoglušujte se učiteljici svieta, dajte nam bar što nas ide — po vječnih zakonih prirode i po pisanih državnih zakonih! Mi ćemo, ako je moguće bit još vjerniji, još požrtvovniji, još zaslužniji. Vi, što je za vas glavno, ćete brod, koj vam je povjeren, da njim upravljate, očuvati da se nerazbije, te da nebudu komadi s njega nastavši porabljeni k gradnji drugih brodovah.

Ivan i Marko

razgovaraju se o porezih.

Ivan. Jesi li Marko platio poreze?

Marko. Šta su ti porezi, ja ni neznam.

Ivan. Porezi su štibre, kontribucijoni, franjki i kako se sve zovu.

Marko. Pak dobro. Kad znamo što su štibre, zašto da jih *rečemo*?

Ivan. Ali je bolje, da našu besjedu rabimo, nego tudju. Porez je hrvatska rieč i reći će, da je porazrezano na svakoga toliko, da plati.

Marko. Nu neka bude! Platio sam jih, nebilo jih, sve do krajcare. Ja bih baš i rado znao, tko je dao komu pravicu, da mu moram plaćati i od kuće u kojoj prebivam, i od zemlje, koju težam, i od svačesa već dandanašnji.

Ivan. Nemoj, Marko, ludo govoriti!

Marko. Nije Ivane ludo, kad se mučni novci broje.

Ivan. Jest, brate, ludo si govorio, pak evo ti dokaza.

Marko. Nu da čujemo!

Ivan. Čuj, Marko! Jesi li se kada pravdao?

Marko. Jesam, Ivane, ta znaš da sam sve, što imam, izpravdao od pogane ruke, koja mi je bila otaćanstvo otela, a zapravdao sam dosta žulkih žuljevah, neka sam dragi Bog znade!

Ivan. No, pak jesi li što sudcu dao?

Marko. Ništa Ivane, nego što sam plaćao biljege (bule) i cafa, koji mi je pisma donašao.

Ivan. Vidiš dakle! A tko je sudca platio, da ti sudi?

Marko. E valjada kasa!

Ivan. Dobro. A što misliš, Marko, je li dobro, da se je Bosna osvojila?

Marko. Ja bih rekao, da jest, jer ono je naša krv, pak je pravo, da budemo pod jednoga kralja; zemlja je plodna i bogata, pak će naši krajevi s njom trgovati, naš će sviet tamo zaslužbe naći.

Ivan. Vidiš, Marko, mudro govoriš. A tko je dao pjenezе, da se vojska sakupi, koja je Bosnu uzimala?

Marko. E, valjda kasa!

Ivan. Marko brate, ti malo i trgujes. Kad ideš po sajmovih, ljepše ti se vidi, da su ceste gladke, i da je na sajmu ljudi, koji red drže, da ti koja hudoba što neodnese.

Marko. Bogme istina je, lieno mi se vidi. Ja sam se dosta svoj dan natržio, al mi nikad nije pofalilo, ma da rečem, ni što bi oko natrusilo.

Ivan. Tako je. A tko plaća, da su ceste u redu, da je red i sigurnost medju ljudi?

Marko. E, valjada kasa.

Ivan. Ti imaš, Marko, djece. Ide li ti koje u školu?

Marko. Ide brate dvoje, jedno žensko, jedno muzko. I oboje mi, hvala Bogu, liepo poštenje čini. Al je i učitelj mudra glava, i učiteljica je, ma takovu mi daj.

Ivan. Dobro, Marko, a tko plaća te naučitelje?

Marko. E, valjada kasa.

Ivan. A tko kasi daje novce?

Marko. Bome, Ivane, ta rekao sam Ti, da sam nosio platiti.

Ivan. Jesi, Marko, ali si rekao i to, da nije pravo, što moraš plaćati.

Marko. Istina je! Da tko će platit sudca, vojnika, stražu, cestu, školu, nego mi sami, kojim svega toga treba.

Ivan. Nu sad vidiš, da si se bio prenaglio!

Marko. Bogme, jesam. Dakle Ivane, kako ćemo reći, što su porezi, ako bi me koji ludji od mene pitao?

Ivan. Ja mislim ovako: Porez je ono, što plaćamo obćini, zemlji, državi, za odmjenu onoga, što obćina, zemlja, država nam čini u prospjeh i napredak — budi da nam čuva, što imamo, budi da nam laglje načine daje, da nov imetak stećemo.

Marko. Evala ti, liepo si ju odkrojio. Samo ne razumijem pravo, zašto govoriš posebi o zemlji, posebi o državi.

Ivan. To ti je, Marko, zato jer nešto se za nas brine komun ili obćina, nešto se brine više obćinah skupa, to jest, zemlja, kao na primjer Istrija, a za velike stvari brine se više zemaljah skupa, a to se zove država, cesarstvo, ili kraljestvo, kako se već gdje zove.

Marko. Da koja je naša država, Ivane?

Ivan. Ma Austrija, bog te dao! A tamo na iztok je Hrvatska i Ungarija.

Marko. Bome to pravo govoriš. Jer goru čuva lugar, koga obćina plaća. Za školu govore, da se zemlja brine tamo od Poreča, A na priliku vojsku diže cielo cesarstvo, sude plaća cielo cesarstvo. Bome, jest tako! Al tko je tebi, Ivane, sve to protumačio?

Ivan. Brate. Marko, ta znaš, da se je moj brat tamo nekuda školao. Kad bi dohadja kući, sve mi je liepo dan za danom tumačio, da razumijem, kako što po svietu ide.

(Sliedit će.)

Bosansko Odaslanstvo.

U jednom od predjašnjih brojevah „Naše Sloge“ govorili smo o poslanstvu iz Hercegovine i bili smo obećali, da ćemo opisati doček na Rieci. Nego u listu, izlazećem samo svakih 15 danah, toliko je toga priobćiti, da smo onaj opis morali izpustiti. Samo spominjemo, da su te Hercegovce počastili liepim štovom, gdje se bijahu sakupila po izbor gospoda hrvatska, a medju njimi i baruni Vranicani-Dobrinovići. Tri Hrvata iz Istre napili su braći hercegovskoj na riečkom zemljištu. To bijaše jedan Fiamin, plovan riečki; drugi Brusić fin. savjetnik, a treći Rabar-Vladić učitelj latinskih školah. Hercegovci su veselo otišli govoreći: Nemojte braćo nas zaboraviti, zašto mi vas nikada nećemo.

A sada ćemo vam dvie tri reći o poslanstvu iz Bosne. Bijaše jih od svake vjere nekoliko, ili da bolje rečemo, svi su bili hrvatske vjere, samo zakona različnoga, to kršćani, to muhamedanci i židije. U Beču i Pešti nadivili su se mnogim liepim stvarim. Osobito da su u Beču rado vidili sprave, kojimi se kuće gase i gasiove, jer u Beču to liepo znaju.

A Budimpešta je za muhamedance kao Meka, jer u Budimu ima grob nekoga Deli-babe njihovoga sveca, pak je džamijica i drviš, to bismo mi rekli, crkva i pop.

Da su jih u kraljevih dvorih liepo dočekali, to se već znade. Cesar je svakoga nešto pitao po tumaču, i tako veseo bio, da vidi nove državljane.

Nego nigdje nije bosansko poslanstvo tako veselo i zadovoljno bilo, kako u Zagrebu; a o tom ćemo vam pripoviedati drugoć na široko, jer danas nije više mjesta.

DOPISI.

Iz Kopra.

Evo Vam par rieči na Vaš članak „hrvatski jezik u Istri“ tiskan u posljednjem broju. Nadam se, da ćete jim ustupiti malo prostora u Vašem veleciejnjenom listu.

Ugledna jedna osoba ovdje tužila mi se je, da stvar ob uzgoju u Istri u tom članku nije dosta jasno razložena. Niti ta osoba, niti stotina drugih, da se nije odgojila talijanski, kako vi kažete, nego da se je mučila sa njemačkim. U Pazinu, u Tinjanu, u Žminju, i drugud; da se nije učilo niti rieči talijanski, da se je sve moralo učiti njemački od najmladjih noguh. Niti on niti stotina njegovih vrstnjakah nije se mogla usavršivati

---

I.

Kraljević Marko služi cara.

(Iz Promontura).

Sinoć se je ožonia Marko,
A jutros mu bila knjiga dodje:
Red mu dodje, da na vojsku podje!
Njemu majka žuto brašno spravlja.
Ljubi mu je košulju šikala
Zlatnom žicom, srebrnom iglicom,
Svaki punat suzicom livala,
Sva košulja u suzam plivala.
Ljubi mu je košulju davala,
Sele ga je mlada upitala:
„Ala, Marko, moj mijeli brajno!
Kad ćeš, brajne, doći do dvorova?“
Ali Marko sestri odgovara:
„„Boga tebi, moja mila sele,
Kad uzrije javor jabukama,
Kad pobili perje na sokolu,
Onda mi se nadaj bilom dvoru!““
Al su mlade domišljate bile.
Sokola su mlikom zadajale,
A javor su vinom zalijale!
Kad se svrši devet godin dana
Urodio javor jabukama,
Na sokolu pobilila perja:
Još ni Marka ni od njega glasa!
Pa mu ljubi bilu knjigu piše:
„Odi doma, Kraljeviću Marko!
Uzrija je javor sa jabukom,
Pobilila na sokolu perja!“ —
Svršila se deseta godina,
Još ni doma Kraljevića Marka.
Andjelija ljubi govorila:
„Mandalina, moja zaovice!
Ovo j' nama deseta godina,
Da ni doma Kraljevića Marka.
Krojimo si robu na junačku,
Sedlajmo si dva najbolja konja:
Meni Vilu a tebi Goluba,
I mi odmo do dvora carova,
Mi si odmo pooditi Marka.“
One kroje robu na junačku,
Sedlaju si dva najbolja konja,
Ter su išlo pred dvore carevo.
Kad su došle pred dvore carevе
Med sobom se pominjale straže:
Ala, božo, čuda nevidjena!
Lipe su ti dvi delije mlade.
Na pogledu kano i divojke
A na skoku kano i delije.“
Božju straži pomoć nazivaše:
„Bog pomozi stražo carovljeva,
Gdi mu sluga Kraljeviću Marko?“
„„Gori mu je u svitlim kamaram,
Gori sidi s virnom ljubi svojom!““
„Boga tebi, straže carovljeva,
Zovi slugu Marka Kraljevića.“
Veli straža Kraljeviću Marku:
„Bog te vidi, Kraljeviću Marko,
Tebe zovu dvi delije mlade,
Dvi delije znane i neznane,
I neznano nikad nevidjene!“ —
Marko gredo na bile barkune
Govore mu dvi delije mlade:
„Boga tebi, Kraljeviću Marko
Što ti negreš junak do dvorova?
Sele ti je priko mora dana,
Ljubi sutra za drugoga grede.“
Kad je Marko rieči razumija
Svoju j' lipu ljubi ostavia
I on gredo caru čestitomu:
„Da, moj care, dobri gospodare!
Evo t' služim deset godin dana.
Plati mene da ja doma gredem;
Sele mi je priko mora dana
A ljubi mi za drugoga grede,
Moju si grem ljubi odkupiti,
Moju si grem sele pohoditi.“
„„Virna sluga, Kraljeviću Marko,
Lipše sam te ljube dobavia!““
„Oj, moj care, mili gospodare!
Prva ljubav u srcu zavita
A druga je olovom polita.“
Plati njega care gospodine
Plati njega i on doma grede. —
I metnu ga za se na konjika.
Kad su došli u srid gore crne
Progovara Kraljeviću Marko:
„Boga vami, dvi delije mlade!
Za koga je moja sele dana,
Za koga mi moja ljubi grede?“
Al su njemu mlade besidile:
„Bog te vidi, Kraljeviću Marko,
Još nepoznaš sele ni Ljubovce!
Ljubi ti je s toboni na konjiku,
Sele ti je uza te na konja.

Koš. sb.

II.

Sultanija.

(Iz Promontura).

Piše kujigu care gospodine,
„Koji ima sina al sinovca
Da ga šalje caru za soldata!“
Svak da ima sina al sinovca,
Neg da nima starac Vidulino.
On da ima do osam ćerica
I devetu Sultaniju mladu.
Sultanija ćali govorila:
„Da, moj ćale, milo dobro moje!
Kroji meni robu na jednako
I sedlaj mi konja na junačku,

u svojem materinjem jeziku: nigdje nije joj bilo prilike učiti se niti rieči u svojem jeziku. On i stotina njegovih vrstnjakah žali, što nezna svojega materinjega jezika — a nisu tomu krivi niti oni, niti njihovi roditelji, niti uzgoj *talijanski, nego njemački.*

Ima pravo, a nit vi nejmate krivo. Što je nešto starijega naraštaja, to je odgojen u zemlji njemački, izvan nje talijanski, što je mladjega tamo od godine 1860., to je odgojen i u zemlji i izvan nje talijanski. Nit jedan nit drugi nije odgojen u svojem materinjem jeziku: a u tom imate pravo i Vi i rečena ugledna osoba.

Pogled po svietu.

U Trstu 29. prosinca 1878.

Parlamenti praznuju, i bilo bi težko reći, kad će se opeta sastati, premda jih još prilično posla čeka. Nekoji misle, da će to biti već prvom polovicom ovoga mjeseca; jer se ima do kraja dognati zakon o trgovačkom ugovoru s Njemačkom i uzakoniti neke troškove za Bosnu i Hercegovinu. A ovostrani, to jest bečki sabor, ili carevinsko vieće, imalo bi se sastati već i zato, da mu se novo ministarstvo predoči. Jer se misli, da će novo ministarstvo biti imenovano prvih danah ovoga mjeseca. Neće biti novo, nego zakrpano, akoprem svi viču, da treba korenitih promjenah. Nego svak bi htio po svoju mienjati, a kako nekoji od gospodujuće stranke u Beču misle, pokazao je poslanik Schoenerer, koj reče, da većina naroda škilji za Prusom i da on govori na prozor, neka narod neda porezah, nego na rubež. Liepo učiš Schoenererù ern ti obraz bio! Kad vidiš da tebi i tvojoj svojti pada pastirska palica iz ruke, onda želiš, da nas bund poklopi. Čekaj malo!. Ali istini za volju treba spomenuti, da su mnoge obćine čisto njemačke protest udarile, da nije istina što je Schoenerer govorio. Teče rieč, da će i Česi stupiti u carevinsko vieće. Čudno je, da jih i Nova Presa nekako gladi i kao poziva, da će se oni već lahko nagoditi. Vidit ćemo.

Ni u Pešti ministarstvo nije jako i to nam svjedoči ovo: kad je sabor prihvatio trg. ugovor s Njemačkom, dodao je, da to ne znači tobože, da jim je vlada posvema pogodna. Al je Madjar šegav. On ministre plaši i plaši, samo da tim bolji budu, a kada dodje do živa, onda jih krepko brani, jer zna da je bolje imati ovakove nego bog znaj kakove ministre.

Turska je utanačila s Austro-Ugarskom pogodbu o posjednuću Novog Pazara. To se već po stoti put govori.

Albanezi miste ustrojiti posebnu kneževinu, gdje bi ujedinjeni bili i slobodni, samo pod vrhovnim gospodstvom Sultana. U to ime držali su u Prizrenu skupštinu, na kojoj su takodjer uzkratili pomoć turskoj vladi proti makedonskim ustašam. Voditelj tih Arnautah ili Albanezah jest neki Skenderbeg, odvjetak znamenitoga i opjevanoga Skenderbega bana.

Bugari će brzo birati novoga kneza, prvoga poslje toliko vremena. Sad se govori, da će izabrati nekoga Bibeska, boljara rumenskoga, kojemu voli i Turska i ostale vlasti.

U Italiji promjenilo se ministarstvo, bolje rekuć okrpalo se. Predsjednik je Depretis, a mornaricom upravlja za nevolju jedan advokat. Ni tamo se nemogu smirit.

U Rusiji govore, da jako kuha. Ona stranka, koja hoće veće slobode, neda nikako mira, i već se je na više mjestih pismena mladost sukobila sa stražami. Nekoji hoće, da je i sam cesarević otca uprosio, neka proglasi slobode, kakovih dan današnji treba.

Ingleska i Rusija, kao dvie gospe u rukavicah, uvjek si prijateljski pripovjedaju, kako jedna ni druga nemisli zlo. A medjutim Ingle ska je okupila krunska dobra na otoku Cipru (sve na sreću Turske!) a Rusija reć bi, da je primila, pod brambu generala Kaufmanna, Šir-Alija gospodara Afganskoga. Inglezi su reć bi ovoga puta posvema sretni u ratu; zato se čuje da neće ni ugovarati ništa sa Šir-Alijom, već neka narod proglasi njegovoga sina Jakubkana gospodarom, pak s njim da će mir učiniti. Ali tko zna, što se iza brda valja. Možda i tamo Rusija zakvači. Bože daj, da u ovoj novoj godini nebudemo slabijega javljali.

Franina i Jurina.

Fr. Jurino moj, mazivam Ti lepo mladu godinu po nekadanju. Bog Ti daj dobro leto, rodovito, srećno i koristno!

Ju. Bog daj sreću i zdravlje dragi Frane! Ja sam te vavek za čoveka držal i hvala Bogu nisam se prevaril. Pravo žal mi je bilo čut, da si nekoliko dan prez posla bil va Terste.

Fr. Nehoro Jure, za nesreću ni trebe Boga molit, zač govore da sama pride. Al ni bilo slabo ne, koliko su govorili. Maklja me je bilu malo obersnula. A pet šest dan prez dela; to je sve.

Ju. A ča će to! Čoveku, ki je pismen kako ti, lahko vreme projde.

Fr. To je istina. Stal sam Kačića, pak Slogu i tako sve čagodar. Ter je Slogi cela plahta, pak se oće vremena, dokle mi drugi ono proslabikamo, ki pomalo slova pobiramo.

Ju. Je tako, je! Dragi ti, Franino, si ča kade štal, kakovo leto prorokuju?

Fr. Nisam baš još ni „Pratike“ v rukah imel, ma ja bim sudil, da će bit suho!

Ju. Po čem to sudiš?

Fr. A po ovem viš! Kada se čovek večer kakovega trdini nasope, svu noć je žejan i jutro je suh, da bi Bog zna ča popil. Tako i zemlja, se jeseni jur se je napila, pak će trebeda žejna bit ovo leto, ko je nastupilo!

Ju. Ala, puška te neznadela, vavek si vesel kako da ti milijuni iz žepa freu!

Fr. Ni treba milijuni, Jure, ne, leh serce treba da je zadovoljno.

Ju. Ter pravo imaš. Tako ja budi te nisam svoj dan videl, da biš bil pravo žalostan. Ma čuješ Frane, kako će pak bit va našeh komunah.

Fr. O tu istu pak ću ti prorokovat va poperke!

Ju. Daj, pak ću ti ja čagodar odgovorit!

Fr. Va gradiću j' tri sto ljudi,
Duc tre ricchi, altri nudi,
Na tisuće vanjskih kmeti,
Moralo bi ča imeti. —
Pak te trošit za ferali.

Ju. Xe affari comunali.

×

Fr. Govorit će baba svaka,
No val niente sta baracca,
I bilo bi puno bolje
Čistit lokve, čuvat polje.

Ju. I trošit troški mali
Per affari comunali!

×

Fr. Za pašišća malo gore
Al Cliò ghe occorre,
Ma per bacco, non xe mal
Prodat to jim komunal,
Neka kupe a peso d' oro
Qual che istesso era loro,

Ju. S tim te dobit troški mali
Per bisogni comunali.

×

Fr. E se un Cajo o un Tizio
Un bel giorno fa giudizio,
Pak zakriči va seduti
Da to nisu pravi puti;
Al mu skoči trenta un
Da zapita vas račun?

×

Ju. Dirà tutti come uno
Lo ga messo sù quatcuno!
Muč trubilo, još je dosti
Na komunskoj mesa kosti.

Fr. Sui torreni nostri buoni
Crescon pure bei marroni.

Ju. Maruni su troški mali
In affari comunali.

×

Fr. A kad Lude na kraj leta,
Nostra gente benedetta
Voi vedrete rovinade
Dell' Istria le contrade.

×

Ju. On put ćemo svet učiti,
Da ni treba več kriviti
Ni ovoga ni onoga,
Nego svi smo, pasja noga,
Krivci obćinskog zatóra.

Fr. Chè al momento e all' ora
Studiato non abbiamo,
Popraviti čagod znamo. —

×

Ju. Dakle i oni krivo imáju
Ki te, Frane, nepoznaju,
E pur i chiappa il tre di coppe
Kada godar Sloga sope,
Da je jurve zadnja sila
Da bi stvar se popravila,
E la nostra profezia
Nessun valore non avria!

×

Fr. Oj, Jurino, mio compare,
A me pure così pare,
Zač po moju grešan dušu,
Da svi v našu tikvu pušu
Ben sarian migliorade
Dell' Istria le contrade,
I ljudi bi pamet zbrali
In affari comunali!...

Neukû Nauka.

Da se osvidočimo, je li vino pomješano špiritom, ugrijemo vino u otvorenoj zdielici, držeć posve blizu površine ove tekućine svjetiljku sa gorućim stenjem. Ako je vinu primješano spirita, to se upali već pri umjerenoj toplini; imade li pako u njem samo naravna špirita, to ne počne prije goriti, dok ne zakipi.

***

Ako se opališ ili poparíš, uzmi ulja od biberove metvice (Pfeffermünzöhl) te namaži njim ozledjeno mjesto. Naskoro ćeš ućutit polakšicu i ozdravit ćeš bez ikakovih ranah. S toga imaj uvjek pri ruci ovo ulje, koje možeš jeftino dobiti u svakoj ljekarni.

***

Srebro očistiš, ako u jaki kipući lug staviš nešto alauna i načiniš od toga sapunom sapunicu. U toj se sapunici srebro čisti i to vunenom krpom, zatim se obriše čistom krpom.

***

Čišćenje pozlaćenih okvirak. Prahom ili muhami zamrljane, pozlaćene okvire oko ogledala ili slika možeš najlaglje i najbolje očistiti, ako jih lagano tareš finimi vunenimi krpicami, umočenimi u bademovo ulje. I fino ulašteni drveni okviri i pokućtvo može se na taj način najbolje očistiti; ovdje se može nešto jače treti nego li kod pozlaćenih predmetah, nu ipak se mora kako kod ovih, tako i kod onih paziti, da se upotrebljeno ulje posve čisto otare, jer se inače lahko prah uhvati.

***

Kako mo[illegible]čuvati krumpir za kuhinju. Da se krumpir do kasna ljeta uzdrži dobrim i tečnim, upotrebljuju u Francezkoj sliedeće sredstvo: Nad vatru se stavi kotao s vodom, i kad podpuno vrije, zaroni se u nutra prije već u brani krumpir u košari ili mreži. Kad je krumpir posve vodom pokrit, po prilici četiri sekunde kašnje, izvuče se košara ili mreža, a korun se iztrese na tlo. Medjutim se vatra uvjek uzdržava, a kad voda kipi, opet se uroni nova množina itd., dok se nije na taj način uradilo sa svim krumpirom. Zatim se donese na zračno tlo i redko razastre, tako, da se brzo posuši. Ovim ćeš postnp-

---

Da ja gredem za te za soldata.“
„„Sultanija, drago dite moje!
Kamo će mi žute kose tvoje,
Kamo će mi dva goluba tvoja?““
„Žuta kosa niz pleća junačka,
Dva goluba niz oba pazuva.“
On joj sedla konja na junačku,
On joj kroji robu na jednako.
Ona skače na konjika vrana,
Ona jaše kano i delija,
Ona grede caru za soldata.
Kad je došla u kortu carevu,
Sva joj se je poklonila korta
A sam care do zemljice crne,
Al se ona ni poklonit neće.
Care grede majci na divane:
„Ej starice, mila majko moja!
Pok je moja korta sagradjena
Ni ovaka dodila*) delija,
Kano jutros u nedilju danak.
Na skoku je kano i delija,
Na pogledu kano i divojka.
Kako bi je majko privaria
Je li ženska, je li muška glava?“
„„Lako bi je sinko privarila.
Ti je vodi u svitle kamare
I vadi joj srebrne prešlice
I vadi joj svijetlo oružje.

*) dohodila

Ako j' ona delijica mlada
Izbirat će svijetlo oružje,
Ako j' ona mladjana divojka
Ona hoće na prešlice zlatne.““
Kad su došli u svitle kamare,
On joj vadi srebrne prešlice,
On joj vadi svijetlo oružje.
Na prešlice ni gledati neće,
Neg se drži oružja svitloga:
„Boga tebi, care gospodine,
Kojo češ mi darovat oružje?“
Care grede majci na tuženje:
„Aj starice, mila majko moja,
Na prešlice ni pogledat neće,
Neg namiče na oružje svitlo.
I ona mi, majko, besidila,
Kojo l' ću joj darovat oružje.
Kako bi je majko privarila?“
„„Lako bi je sinko privarila:
S njom ti hodi noćcu noćevati.
Je li ona delijica mlada,
Ona će se do tebe davati;
Je li ona mladjana divojka,
Ona će se od tebe micati.““
Pa govori care gospodine:
„Boga tebi, mladjana dolijo,
Skupa ćemo noćcu noćevati.“
Kad su išli noćcu noćevati,
Vrže ćordu pod bijelu glavu,

Još govori Sultanija mlada:
„Boga tebi, care gospodine!
Ko se koga prija dotaknia,
Namah *) mu je glava odfaćena“.
Care nesmi ni simo ni tamo,
Sultanija i blize se dava.
Kad je jutrom bili dan svania,
Care grede majci na tuženje:
Aj milice, mila majko moja!
Nije ovo lipota divojka
Neg je ono delija neznana.
Al je majka caru besidila:
„Ako bude, dunaj priplivala,
To će biti mlada dolijica;
Ko nebude dunaj priplivala,
To će biti lipota divojka“.
Kad su išli dunav priplivati
Ona pliva i simo i tamo,
A sam care ni do pô nemore.
Kad je mlada dunav priplivala,
Onda vadi žutu kosu svoju,
Dva goluba od oba pazuva:
„Gledaj care, da bi oslipia,
Sam li muška, sam li ženska glava!“
Kad je care riči razumia
Brzo gredo dvoru bijelomu
I sakupi silnu vojsku svoju,
Dok je s vojskom dunaj priplivao,

*) odmah

Sultanija na po puta došla.
Dok je care na po puta doša,
Sultanija bilom dvoru svomu.
Daleko je ćalo ugledava
I još dalje prida nju šećava.
„Sultanija, drago dite moje,
Kakvo si mi poštenje donila?“
„„Kakvo odnila takvo i donila! —
Kad sam došla prid kortu carevu,
Sva mi se je poklonila korta,
Sam je care do zemljice crne.
Kad me vidi care gospodine,
On me vodi u svitle kamare,
On mi vadi srebrne prešlice
I vadi mi svijetlo oružje,
Na prešlice ni gledati neću
Neg se držim oružja svitloga. —
Kad smo išli noćcu noćevati,
Ni se care mene dotaknia. —
Kad smo išli dunaj priplivati,
Ja sam ćalo i simo i tamo
A sam care ni do pô nemore. —
Care kupi silnu vojsku svoju:
Dok je care vojsku sakupia
Ja sam bila na pô puta došla;
Dok je care na pô puta doša,
Evo sam ti bilom dvoru svomu!““

(Drugi put dalje).

kom zapr̃eći, da krumpir klice ne potjera a tako prir̃edjen krumpir dugo se drži, ostaje užitan i tečan sve dok ne dodje novi.
(Pučke Nov.)

Književne viesti.

Javljamo, da je družtvo sv. Jeronima razposlalo ljetošnje knjige svojim družtvenikom, i to svega skupa četiri na broju, jednu ljepšu od druge, naime 1. **Danicu**, koledar i ljetopis za godinu 1879; 2. **Mijat Briguša**, *hrvatski seljak, ili kako se može čovjek popeti s osla na konja, od župnika Drag. Stražimira;* 3. **Život** *Svetacah i sveticah Božjih za mjesec svibanj;* 4. **Povr̃aćarstvo** *od župnika Paje Kremplera.* Mi jih nećemo hvaliti, jer so hvale same; samo želimo, da jih naš narod čita i uči sav i svuda, te se njimi okoristi.

***

Osim tih, dobili smo još tri vrlo zanimive knjige od Hrvatskog pedagogičko-književnog sbora, naime **Školsku Dijetetiku**, što ju je njemački napisao glasoviti Dr. Herman Klenke. Ljudi, koji se školom bave, znadu i sami, što ta knjiga vredi, ako žele, da im mjesto slabićah izadju iz škole zdravi i krepki ljudi. Druga je knjiga **Jagodnjak**, kao prvi svezak *knjižnice za mladež.* Tu ima veoma krasnih pjesamah, bajkah, pripoviedakah i poviestnih crticah, to ju rado čitaju i odrasli, a kamo neće mladež, kojoj je namienjena? Trećoj je knjizi ime **Predavanja** držana u sjednicah hrvatskog pedagogijskog sbora. I to je I. svezak I. knjige što je stao izdavati taj zaslužni sbor pod tim naslovom. Sadržaj je veoma poučljiv za svakog učitelja i Hrvata u obće. Hvala Bogu, naše su knjige liepo množe, samo neka Bog da i želju za naukom i svestranim napredkom onim, za koje su pisane.

***

„Dr. Bleiweisova svečanost, opisao i sastavio po stenografskih svojih bilježkah Ant. Bezenšek uz sudjelovanje prof. dr. Celestina". To će biti naslov knjigi, koju će izdati uredničtvo „Jug. stenografa" u Zagrebu, ako so prijavi dovoljno predbrojnikah, te će sadržavati točan opis te velike narodne svetkovine i sve govore, koji su se tom prigodom govorili, sve napitnice po stenografskih bilježkah, sve brzojavke, koje su stiglo, a i sliku dr. Bleiweisa. Ciena će biti toj knjizi oko 50 nč. Tko si ju želi nabaviti, neka se prijavi uredničtvu „Jugosl. Stenografa" (Antunu Bezenšeku) u Zagrebu čim prije moguće, jer će knjiga izaći mjeseca prosinca o. g. Novci polože se onda, kada se knjiga primi. Za nepredbrojnike biti će knjiga kašnje skuplja.

***

Vojska na Turškom, od leta 1875 do konca leta 1878 zove se knjiga, koju je štampao Janez Giontini u *Ljubljani* (Mestni trg. 17), a napisao ju znani spisatelj Janez Alešovac. Knjiga ima 5 podobah, kojih jedna Filipovićeva. Po pošti poslana stoji 55 novčićah. —

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. Č. gosp. Matija Dubrović, župnik kod sv. Jakova u Trstu, je imenovan za župnika kod sv. Antona staroga u Trstu. Č. g. Josip Skerl do sada duh. pomoć. u Jelšanah je imenovan duh. pom. kod Sv. Jakova u Trstu. — Mladomisnik č. g. Ivan Stefan ide za duh. pomoć u Beršec. — Umrô je dne 18. ov. mj. M. č. g. Angjeo Grozić, kanonik u Piranu. Bilo mu 72 god. od kojih je punih 45 radio svjestno u vinogradu gospodnjemu. Pametno trošio i štedio pak zapustio svoje prilično veliko imanje većim dielom siromakom. Sljedećega dne, 19. preminuo č. otac Mohor Rojna, Franjevac u pazinskomu samostanu. Počivali u miru. — Grozićevom smrtju izpraznjeno mjesto je razpisano do dne 15. Februara 1879.

Gosp. Dinka Dra. Vitezića, našega vriednoga i vrloga zastupnika na carev. vieću, imenovala je žminjska občina dne 28. pr. mj. svojim začastnim gradjanom. Živili!

„Edinost", list za puk tršćanske okolice, štampati će se i unapred, i to dvaput na mjesec kao do sada, ali će se će čim prije pretvoriti u tjednik. O tom se živo radi. Preporučamo ju najtoplije svim, koji laglje čitaju kajkavsko narečje.

Hrvatski sabor sastao se je dne 28. pr. mj. da uzukoni produženje financijalne nagode s Ugarskom, i proračun za god. 1879.

General Filipović, kad je prošlih danah iz Bosne bio dospio u Beč, uz ostalog svieta i c. k. častnikah, pohiti na željeznički kolodvor, da ga pozdravi, takodjer družtvo hrvatskih dijakah u Beču „Velebit", noseć mu na poklon lovor vienac. Hrvat general Marojčić, predstavi to družtvo Filipoviću, veleć: „Evo ti brate, predstavljam Velebićane; a kako znam, da si i ti izpod Velebita, dozvolio sam, da te i oni ovdje dočekaju! Odmah zatim predsjednik Velebita predade Filipoviću vienac i reče mu ovako: „Pobjedonosni osloboditelju Bosne i Hercegovine! Pouzdano motrila je monarkija prelaz vojske, jer na čelu vojske stojao je prokušani vojvoda. Surova se sila opre. Tvoja junakinja sablja bljesnu, svietlo slobode zasja raji. Ime ti posta svjetskim. Monarkija se ponosi tvojimi vrlinami. Najiskreniju radost, najveći ponos goji Hrvatska, veseli se pobjedonosnomu generalu, ponosi se slavnim hrvatskim sinom. Najdubljim počitanjem podastire ti „Velebit", izražujuć čuvstva harnosti ciele domovine, lovor-vienac."

A barun Filipović odgovori: „Iznenadjen što sam u srcu carevine pozdravljen milozvučnim glasom materinskim, uvjeravam vas, hrvatska braćo, časa toga zaboraviti neću. Bosna nekoć ponosna, sada tužna, prirodom bogata, postat će pod dvoorlom i vašim trudom biserom carevine, a slavnom kao naša mala otačbina."

U Pragu dočeka Filipovića takodjer hrvatsko družtvo „Hrvat", koje ga je hrvatski pozdravilo i na spomen junaštva predalo mu lovor-vienac od srobra. I njim se liepo zahvalio na rodoljuban dar.

Plemeniti darovi. Njegovo Veličanstvo, naš Car, darovao je onomadne ljudem, kojim je u Hrvatskoj poplava Save štete počinila, 10,000 for. A opet onim na Nutranjskom 3,000 for. — Preuz. g. barun Josip Filipović darovao je za gradnju novoga biskupskoga dvora u Sarajevu 4.000 for.

Antun Jakić narodni poslanik, član ugarskog sabora i delegacije, prodsj. trg. obrt. komore u Zagrebu, umro je posljo kratke boli na 27. t. mj. Pokojnik rodio so je god. 1827. u Kostajnici. Nije se učio velikih školah, al imaše zdrava razuma. Po zanatu trgovac, bavio se je financij. pitanji Hrvatske, i u toj struci bio je valjda jedini. Napisno je takodjer jedan trgov. listar i izdao svojom nakladom nekoje knjige hrvatske. Bio je svakako medju najboljimi u Hrvatskoj.

Prodaja stabalah. Voćna i šumovitá stabla i ovo se godino mogu dobiti kod ovog „C. K. Pomorskog Centralnog Odgojilišča Stabalah" (K. K. Küstenländische Central Saatschule). Stabla od jedne, dvie, tri i četiri godinah prodaju se cienu; dapače občine i gospodari, koji dokažu da su ubogi, dobiti mogu nekoliko stabalah, u svrhu da nasade zanemarene šume (drmune) il druge zemlje, takodjer bezplatno.

Od *šumskih stabalah* ima na prodaji: *borovah* (dvogodišnjih 100 po 40 nvč., trogodišnjih 100 po 60 nvč.); *smrikah* (dvogodišnjih 100 po 30 nvč, trogodišnjih po 40 nvč, četverogodišnjih po 50 nvč.); *mjeesah* iliti listvenicah (larižah), (dvogodišnjih 100 po 50 nvč., trogodišnjih po 70); *divljih kostanjah* (dvogodišnjih 100 po f. 1 nvč. 50, trogodišnjih f. 3); *jelšah* (johah) (dvogodišnjih 100 po 1 f., trogod. 100 po f. 1 nvč. 50, četverogod. po 2 f.); *običnih akacijah* (jednogod. 100 po 30 nvč., dvogod. po 60 nvč); *glogovah* (dvogod. 100 po 1 f.); *ljetnih lipah* (trogod. 100 po 3 f., četverogod. po 4 f.)

Od *voćnih stabalah* ima na prodaji: *prasakah* (dvogod, 100 po 4 f., četverogod. 100 po 20 f); *kostanjah* (jednogod. po f. 1 nvč. 20, dvogod. po f. 2. nvč. 50, trogod po f. 3 nvč. 50); *trešnjah* (trogod. 100 po f. 3 nvč. 50, četverogod. po 8 for.); *krušavah* dvogod. 100 po 2 f., trogod. po 3 f., četverogod. po 6 f.); *jabukah* (dvogod). 100 po 2 f., trogod. po 3 f., četverogod po 4 f.)

Šumskih stabalah ima na prodaji 1 milijun i 25,760, i to: borovah 410,075, listnatih stabalah 615,685.

Voćnih stabalah 105.266, dakle svega ukupno 1 milijun i 131,021 stablo.

Tko želi dobaviti se napomenutih stabalah bilo za plaću, bilo bezplatno, treba da se javi c. k. Namjestničtvu u Trstu.

Još je ljudi, koji vjeruju u coprlje (štrigarije)! Onomadne neki njemački seljak u Gornjoj Štajerskoj, zabio si u glavu, da je jedan njegov vol zacopran iliti zaštrigan. U toj svojoj ludoj misli, hajde on hitro te sažgi živa vola nadom, da će tako s njim sažgati i istoga coprnjaka iliti štrigunu. — Znamo, da ima na svietu ludjakah, al da ima još i takovih, kakov se je izkazao ovaj njemački Štajerac, toga nemislimo, pak evo ga zato i motnusmo u novine!

Tók Novacah polag Borse u Trstu

od 16—29. Decembra 1878.

Dne	Car. dukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Car. dukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
16	5.55	9.34	—	100.—	24	5.57	9.37	11.80	100.75
17	—	—	—	—	25	—	—	—	—
18	5.54	9.33	11.69	100.—	26	—	—	—	—
19	5.54	9.33	(11.76)	100.—	27	5.57	9.36	11.78	100.25
20	5.55	9.36	11.76	100.15	28	5.56	9.35	11.77	100.20
21	5.56	9.35	11.69	100.50	29	—	—	—	—
22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	5.57	9.35	11.77	100.25	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 22. Decembra 1878.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg				
Kafa Portoriko	„	129	—	132	—
S. Domingo	„	58	—	85	—
Rio polag vrsti	„	60	—	90	—
Cukar austrijski	„	34	—	35	—
tučeni	„	30	25	32	25
Cvietje trave buhače (Grisantemo)	„	170	—	205	—
Naranče skrinjica	„	3	—	4	50
Karube puljezke	za 100 klg	11	—	12	50
lorantinske	„	8	—	8	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	17	—	18	—
puljezke	„	15	—	26	—
Limuni skrinjica	„	3	75	4	75
Bademki iliti mondule pulj.	za 100 klg	85	—	87	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	23	—	36	—
Šljive	„	8	75	9	—
Pšenica ruska	„	10	25	10	40
ugarska	„	9	—	10	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	5	50	6	—
ugarski	„	6	75	7	—
Raž	„	7	50	8	—
Ječam	„	8	—	8	—
Zob ugarska	„	7	—	8	—
arbanaska	„	6	—	6	25
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	—	11	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orik talijanski	„	15	75	23	—
inglezki (kitajski)	„	15	50	16	15
Vuna bosanska	„	95	—	110	—
morojska	„	117	—	100	—
arbanaska	„	110	—	117	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovice	„	52	—	92	—
štajerske	„	44	—	75	—
Grede	„	12	—	14	50
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	42	—	43	—
najbolje	„	50	—	58	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	40	—	44	—
istarsko	„	—	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	13	—	—	—
u kasetah	„	16	—	—	—
Koža strojeno naško	„	170	—	190	—
suho volovje naško	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	110	—
janjeće naške	za 100 kom.	95	—	105	—
dalmatinsko	„	70	—	85	—
kozje	za 1 klg	—	75	—	80
vunene slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	49	—	59
zošje za 110 komadah, u srebru		25	—	27	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	31	—
Sardele i baril	„	16	—	21	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	26	—
zeleni	„	5	50	5	75
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	43	—	45	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	46	—	46	50
Slanina	„	42	—	44	—
Rakija otolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	15	—	16	50
Vinske strgotine (Gripula)					
sploh	„	31	—	46	—
Med	„	32	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	14	—	16	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (štraco)	za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	—	—	—	—

Griena hol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustiluh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinievih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, naradne jutarnje hreputavice i grienih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je panašinjaju. Zato valja uvjek pitati *Prendini-eve sladkiše (Pastiglie Prendini)* to glodati, da bude na omotku kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie* a na drugoj *Prendini.*

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste).* — A izvan Trsta dobivaju se: u *Rieci* kod Prodana ljekarnika i kod Jechela i Pavičića mirodijara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pontoni-a, Korpana i Kirnera; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Schrinnera mirodijara; — u *Malom Lošinju* kod Virlani-a; — u *Pazinu* kod Liena; — u *Zadru* kod Berčića i Berettini-a; — u *Šibeniku* kod Berosa i Misture; — u *Šplitu* kod Volpi-a; — u *Korčuli* kod Zovetti-a; —„u *Makarskoj* kod Pojani-a i u svih boljih Ljekarnah iliti Speciertjah. 37

OGLAS.

U nakladnoj i umjet. trgovini

M. BABIĆA

u Budim-Pešti (Budapest Alte Postgasse N. 6.)

izašle su i mogu se dobiti liepo i divno umjetnički izradjene

SLIKE

NOVE SLIKE

i to: I. slika

OSLOBODIOCI

Bosne i Hercegovine.

Na toj slici nalaze se osim ovih grbovah: austrijskog, hrvatskog, bosanskog i hercegovačkog, još i jedanaest po fotografijah izradjenih likovah onih ljudi, koji u tom velikom, a po hrvatsku istoriju slavnom djelu najvažnije uloge imaju, a to su: 1. *Njegovo c. k. Veličanstvo Franjo Josip I.*, car austrijski, kralj ugarski, hrvatski itd., a sada i gospodar Bosne i Hercegovine. — 2. Gjenerali: *Barun Filipović.* — 3. Barun *Jovanović.* — 4. Nadvojvoda *Salvator.* — 5. Hercog *Würtembertski.* — 6. *Tegetthoff.* — 7. Grof *Szapary* — 8. *Kaiffel.* — 9. *Müller.* — 10. Pukovnici: *Rittel.* — 11. *Villetz.*

Slika je vrlo divno, i to: *poput jednoga krsta (križa) izvedena.* — Svi likovi ukrašeni su liepim *hrvatskim trobojnim okvirima i lovorovim vjencima.*

II. Slika:

Prelazak austro-ugar.-hrvatske vojske preko granice kod Kostajnice 29. Srpnja 1878.

III. Slika:

Ulazak austro-ugar.-hrvatske vojske u Sarajevo 19. Kolovoza 1878.

Sve tri slike jednake su veličine, i to: *50 centim. visoke a 85 široke.* Sve tri slike crtao je prvi vještak u monarkiji g. Kacler, i zbilja su remek-djela, sa kojima se naš narod dičiti može.

Ciena je *svakoj toj slici zasebno samo f. 1.50 novč.* Tko naruči sva tri komada u jedared, taj dobije ove tri slike za *f. 4.* Tko pak naruči u jedared jedno na drugo najmanje 10 komad, *taj dobije svi deset slika za 10 f.* Slike će se slati samo za gotov novac, il pak kroz poštarsko pouzeće (zur Postnachnahme).

Novce i porudžbine valja slati na ovu adresu:

M. BABIĆ

in Budapest, Alte Postgasse N. 6.

Višegodišnji solidan rad ove trgovine, *jamči svakome* za brzu, točnu i savjestnu poslugu. 8

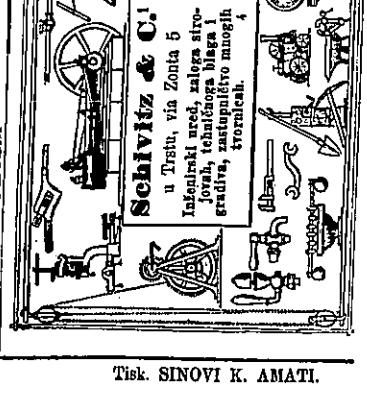

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 2. U Trstu 16. Januara 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List - rima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjano poštarino. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, nalme prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surliše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanredniih slučajevah, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na Predplatu.

Godina 1879. bit će „Našoj Slogi“ deseta, a našoj neslogi i nemaru bila zadnja! Želili smo ovaj list štampati svakoga tjedna, ali je za sada nemoguće. Tekom godine možda i do toga dodjemo.

Odlučili smo u podlistku štampati **hrvatske narodne pjesme iz Istre,** kojih nam poslaše mnogi prijatelji; a druge ćemo pobrati iz knjigah, u kojih su već štampane. Ufamo se, da će nam još koji prijatelj i rodoljub priposlati pjesamah, poslovicah, zagonetkah i pripovjestih onako vierno, i u onom dijalektu, u kojem jih je čuo.

To ćemo sve onda izdavati u snopićih i za malu cienu, da bude svatko mogao složeno imati.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi vieсti, kako bude prilično. Molimo, da se dopisi pišu na polovicu linije,

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 f., a za seljake samo 1 f. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom poštom, i voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda pušćamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Poštu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se potuži u pismu nezapečaćenom i izvana napiše uz Adresu „Reklamacija“. Za takovo pismo neplaća se poštarine.

Novce netreba pošiljati u zapečaćenu listu, jer je predrago, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme za koje se plaća, i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držat ćemo ga za predbrojnika.

Nego ovdje nam je opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam još nisu platili lanjske il dodar predlanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge“

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

NEKA SE ČUJE!

Radostnim srcem hvatamo se pera i papira, da oznanimo čitaocem redak primjer izglednoga domoljublja.

Jedan gospodin iz novogradskoga kotara, koj neće da mu se imena znade, dao je poslati na ovo uredničtvo 44 f. 10 novč. za 63 „Naše Sloge“, koje da budu dieljene po svih županijah občine Materije, Podgrada i Jelšanah. Neznamo mu imena, ali naslućivamo, da je to ona ista poštena duša, koja se o narodnu stvar nikada ogrešila nije, nego je za napredak puka uvjek prva bila; da je to ona ista uzdanica ruka, u koju se svaka sirota sigurno u nevolji uzda!

Dopis, kojim nam je to priobćeno, govori, da je učinjeno zato, jer ovaj list ide ravnim putem, negledajuć nikoga u obraz, nego iznašajuć na vidjelo i dobre i zle stvari, te učeć puk, kojim putem treba poći, da se bude i bolje živilo, i da naš jezik i narod dodje do pravicah, koje ga idu po božjih i ljudskih zakonih. Ovim darom da će biti prilika osobito onim, za koje već nije škola, da čuju i nauče se štogod; napokon, da će još više „Sloga“ koristiti, kad bude donašala vieсti i poslovanje gospodarskoga družtva za volovski kotar, koje se žalibože radi neočekivanih dogodjajah, još nije moglo ustanoviti.

Nebismo radi previše govoriti, ali nam je ipak dužnost spomenuti, da nas je taj dar neizmjerno obradovao.

Uvjek rastući broj čitateljah ovoga lista svjedoći, da smo pogodili pravi put, a toga ćemo se i nadalje držati. Da je sve na našu, „Sloga“ bi i bolja bila; a ovako nam je barem srce mirno, da činimo sve, što možemo.

Slava ti neznani dobrotvore! Kada se tvoga imena nesmije spomenuti, neka Ti barem za plemeniti dar znade svaki, pred koga ovaj naš list dodje. Naši protivnici svake ruke neka trepeću; hrvatska se je duša osvjestila. Sjeme, koje posijasmo, mora ploda donesti, kad ga rose tako plemenitih srdacah zaljevaju!

Neka se čuje, da naša stvar napreduje!

DOPISI.

Volosko, *21. Decembra 1878.*

Posledniji vaš dopis od ovuda reć bi, da nije po volji našoj gospodi, koje se tiče; hvalaju se obićnih frazah, veleć da nije istina što „Naša Sloga“ piše, ali da to dokazu niti jim na um nepada.

Mi se tomu medjutim ni nečudimo: Kao u svih malenih mjestih, tako i kod nas, ljudi nisu naučni, da se njihove stvari na javu iznašaju, pa oni zato, kada tkogod što napiše, i negledaju toliko na ono što piše, već samo pitaju, tko piše? — Uz to podmećeu dopis sad ovomu sad onomu, a više od jednoga zato i poprieko gledaju, pače odmah svojim neprijateljem proglase. — Nu mi se sasvim tim, dok budemo mogli istinu pisati, nećemo bojati ničijih oštrih pogledah; mi ćemo „Našoj Slogi“ i nadalje javljati sve, što bude znamenitijega u ovom prijaznom i važnom gradiću, nebili, i usljed toga, već jednom i kod nas stvari na bolje krenule.

Tako nam je drago, što već prvi naš dopis nije, čini se, promašio cilja. Gospoda zastupnici sjetili su se, da su već tri godine prošle, odkad su u zastupstvo odabrani, pa ako hoće da i nadalje u njem sjede, moraju da čekaju, dok puk opet svoju reče.

Tko je imao prilike više sa spomenutom gospodom obćiti, mogao je opaziti, kako se svakom prilikom tuže, koli je nezahvalan posao biti občinskim zastupnikom, a gosp. načelnik reče čak jednom, da će i u oporuci (testamentu) ostaviti, da mu nijedan sin nikada nesmije načelničke časti na Voloskom primiti.

Ali medjutim ipak svi (sa načelnikom dakako na čelu) to tobože težko breme tako lahko nose, da ni neopaze, kad jim vreme dodje, da ga za sebe sbace, a onoga, tko jih toga sjeti, još i svojim neprijateljem smatraju.

Vidi se dakle iz toga, da našoj gospodi nemanjka niti potrebita diplomatska žica; oni misle, da se treba uvjek tužiti na čast koju obnašaju, samo da se tko drugi za njom ne pomami. Vološćani pak, videć da nekoje to toliko veseli, dobre duše kako jesu, neće jim učiniti (barem nekojim od njih) onako kako su Lovranci svojim, već će, po svoj prilici, ostaviti dosadanjega načelnika i nadalje na njegovoj stolici, a mi se iz više razlogah nećemo tomu ni protiviti, nu jeli će i savjetnici ostati, oni koji i dosada, nebi znali pravo reći.

---

2 PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

III.

Miloš i Fatima.

(Iz Promontura).

Prosi Miloš Fatimu divojku,
Prosi Miloš neda mu je majka,
Neda mu je ni otac ni majka,
Sama hoće Fatima divojka,
Kad je neda ni otac ni majka
I govori Fatima divojka:
„Aj Mišu tvrda viro moja!
Kad me neda ni otac ni majka,
Prosi više moju posestrimu.
Viša ti je i lipša od mene:
U nje oči kano u gavrana,
Ruke bile kano u pisara.“
Već je mladi Miloš govoria:
„Aj Fatima draga dušo moja!
Da je ona zlatom omirena
I crljenom svilom okićena,
Nebi momu srcu omilila
Kano si ti Fatima divojko!“
Malo vrime toga postajalo
Malo vrime ni nedilja danak,
Prosi Miloš mladu posestrimu.
To se čudo do daleka čulo,
Sve do dvora Fatime divojke.
Fatima je majki govorila:
„Aj milice, mila majko moja!
Daj ti meni ključe sandukove
Da otvaram škrinje orijove,
Da izbirem šarane marame,
Čim darujem moju posestrimu.“
I uzimlje ključe sandukove
I otvara škrinje orijove.
Ne izbire šarane marame,
Neg izbire od svile konope. —
Prid dvorom joj zelen borje rosa,
Zelen borje, zelena naranča,
Ondi se je sagubila mlada:
Ni od rane ni bolesti teške,
Neg za mladim Milošem junakom.
Onud gredu svaća Miloševa.
Med sobom se svaća pomiujala:
„Čij to grebak od nova sagradjen
Blizu dvora Fatime divojke?“
Iz gore im zvirje progovara,
Jedno zvirje košutica mala:
„Boga vami svaćo Miloševa!
To je grebak Fatime divojke,
Koja se je jutros sagubila,
Ni od rane ni bolesti težke
Neg za mladim Milošem junakom.“
Kad so svaća nazad povratila,
Sva se svaća zemljom posipala,
Posestrima drobnom mažuranom,
Mlad Milošu groznim suzicama.
Još je mladi Miloš govoria:
„Aj Fatima draga dušo moja!
Proklet bia, ko te je rodia,
Da te nije u srića puštia!
Neg da te je zemljom sarania
Crnom zemljom i stinom studenom!

Koš. sb.

IV.

Sirota divojka.

(Iz Promontura).

Cvili, plače sirota divojka,
Pokraj puta žutu kosu gladi.
Onud prodje care gospodine
I božju joj pomoć nazivaše:
„Bog pomozi siroto divojko!
Što ti cviliš kâ ti je nevolja?“
„Nevolja je meni cvilovati.
Imala sam brajna jedinoga:
Danas mi je devet godin dana
Da mi iša junak na vojnicu,
Da mu neznam smrti ni življenja.
Imala sam sele Mandalinu,
Uzela mi cara gospodina,
Danas mi je tri godine dana
Da je nisam čula ni vidila.““
Kad je care riči razumia,
On je lovi za desnicu ruku,
Ter je meće za se na konjika,
Ter je goni bilom dvoru svomu.
Kad je došla u careve dvore,
Car je sida gdino i sam sida,
Ona jide gdi i care jide,
Ona pije gdi i care pije.
To se Mandi vrlo na žâ dalo.
Care grede bili lov loviti,
Da on vidi što će činit Mande.
Mandalina slugam govorila:
„Boga vami virne sluge moje!
I vi ote u srid gore crne,
Naložite dva ognja žestoka
Suprotiva žarkomu sunašcu,
Da bi mladoj lice izgorilo,
Nebi li se caru omrazila.“

Da iskreno kažemo, kad bi spomenuta gospoda savjetnici svoj program promjenili t. j. onu svoju „Tako će biti dok budemo mi živi“, zapustili, pa više se obazirali na duh vremena, jezik i narodnost ovih krajevah, mi bi prvi bili, koji bi jim svoj glas dali; — nu dok budu oni kod staroga ostali i u zastupstvu nikakove opozicije trpili, već sami predlagali i zaključivali, nam će svaki drugi miliji biti, makar i nebio brodovlastnik, i uvjek ćemo plakati za onim dragocienim vremenom, koje oni gube sljedeć svoj samosilni program.

Tako mislimo mi, kojim nije do osobah, već do stvari.

Iz Montrilja.

Čudno vam se hoće vidliti, kako da je iz Montrilja (Montreo) toliko predbrojnikah; nu bilo bi jih i više, nego nije čim, slaba su ljeta; od svih stranah jih grabe, tako da brižan puk komaj kakav novčić dobije za sol. Ako Bog bolje dade, drugo ljeto će jih više biti.

O vaznu počeo je naš vredni upravitelj župe školu držati, i to bez ikakvih klupah, kamenje i daske gori, i bez ikakvih drugih sredstvah. Početkom se puku smješno vidilo, jer nisu imali pojma o školi, a djeca nekoja su veselo dohadjala i marljivo se učila, to se razumi bez ikakvih knjigah. Morao jim je s olovkom na papir pisati. Poslje su počela djeca s ugljevjem po kamenju pisati i tako su se uvežbala dobro čitati, da jih već u crkvi upotrebljava za pjevanje iz knjigah. — Drugi roditelji ovo su vidili, pak sada svi splošno pošiljaju, da jih je već broj do 30. — Čast biskupiji koja je upravitelja podupirala. Sad su dobili klupe i druge potrebne stvari, i tako se s Božjom pomoću liepo djeca odgojivaju u strahu Božjem, i u drugih dobrih naukah; jer toliko vremena bez redovnika morao je puk zapušćen biti, a sad hvala Bogu, kako da se je prekrstio. Preporuča vam se mnogočastni gospodine Uredniče ako bi mogli pomoći s kakvimi dobrimi knjigami s pomoću kojega vašega gospodina za narodnu stvar. Biti će vam hvala od puka, a od Boga plaća! (Drago nam je. Priskrbit će se štogod. Ured.)

Ivan i Marko

razgovaraju se o porezih.

II.

Marko. Kad je tomu tako, Ivane, onda se svejedno moraju plaćati porezi, bio naš car vrlo bogat, ili da skoro ničesa nemа.

Ivan. Dakako! Jer drugo je ono, što cesar ima svoga osebnoga, a drugo što ima cesarstvo iliti državа. Cesar može biti bogat kao Gavan, a kraljestvo siromašno. Opeta kraljestvo može biti bogato i jako, a cesar malo svoga imati.

Marko. O sada to meni ide u tikvu! Ta evo naš stari župan Luka siromah je, a vendar je naša občina bogata. A tamo naši susjedi su siromašan komun, a bome njihov pogłavar konja jaše.

Ivan. Što misliš Marko, da su naši stariji pametnije gospodarili i da nije bojevah bilo, bili mi danas poreze plaćali?

Marko. Ma, Bog te dao, valjada bi, al težko, da ovako velike.

Ivan. Pravo imaš; i ja tako mislim. Ali ako su nam prvanji ljudi zapustili zla, to imamo i dobra od njih.

Marko. Kako neimamo! Ter govore stari ljudi, da se je ova naša cesta na tlaku učinila sva, koliko je duga. A bome nam je liepa korist od nje, jer da nje nije, morali bismo novu graditi, ili po Bog znaj kakovih putinah i kolovozinah prebijati sebe i blago.

Ivan. Živio Marko! nisi ti luda glava!

Marko. Ma, Bog te vidio, što čovjek vidi i čuje, ono mora znati; a da su me nekada u škole dali, znao bih i više. Ali hajdmo dalje razgovorom, pak mi kazuj Ivane još štogod o porezih.

Ivan. Hoću Marko, poslušaj! Vidiš nekada su sami kralji od svoga trošili; zašto kad bi koju zemlju oteli, najbolje komade bi sebi zadržali i tako se bogatili.

Marko. Lahko jim je bilo trošiti, kad je pripovjedao moj pokojni djed, da je nekada sve gospoštinam bilo u rukah; ti što je puk ni znao za cesara, a danas će ti milost učiniti, pak ćeš i objedovat s njime. Ta govore, da je pisano u novicah, da su oni iz Bosne s cesarom bili na obedu, kao ja i ti.

Ivan. Istina je Marko; kraljevi su prva vremena imali stroška skoro samo za vojsku; drugo su gospoštije priskrbljivale po kmetih.

Marko. Jesu, jesu, neka jih Bog sudi. Govore stari ljudi da nikad nisi bio siguran, da nećeš okrvavljenu doma donesti, kad si pošao u grad.

Ivan. Pak su se, brate Marko, kraljevi zakopali u nevolju, da nisu više pomagale ni šume, ni polja, ni fabrike, što bi jih imali.

Marko. Pak kako su se onda pomogli?

Ivan. Onda bi sakupili gospodu u sabore, pak jih molili da jim dobrovoljno daju pomoći.

Marko. A odkuda bi gospoda to dobili, što bi gospodinu kralju darovali?

Ivan. Gospoda bi opeta ono sve, koliko je trebalo, porazrezali medju se, pak svaki na svojih kmetijah sabrao toliko.

Marko. To je bilo ludo! Zašto bi se kralj moljakao, kad svih jednako brani. Mogao je ravno pitati porez i od gospoštine i od kmeta, pak mirna Bosna.

Ivan. Čekaj, Marko brate, nije bilo posve ludo! Jer da su kraljevi mogli odmah ravno pobirati poreze, oni bi se bili izoholili i možda trošili u što netreba. Tako su gospoda branila, dok se je puk pridigao; a kad se je puk pridigao, sada svi skupa po deputatih ili zastupnicih odlučujemo, koliko ćemo poreza dati.

Marko. Ala Ivane nemoj tako! Kako vraga mi odlučujemo! Ta da je na mojn, ja nebi dao poreza, nego koliko treba, da se drže sudovi i škole i da se ceste popravljaju.

Ivan. Čekaj Marko, ali nisu sami težaci u saborih. Tamo je i vojnikah i drugih ljudi, koji hoće da se mnogo vojske drži, jer da susjedi na nas reže; tamo je velikih trgovacah, koji hoće, da se željeznice zidaju; i za to sve treba mnogo novca. A imaš li ti Marko kakovoga duga od tvojih pokojnih?

Marko. Imam brate. Pokojni otac, Bog mu se duši smiluj, bio se je zadužio, da kupi veliki dolac. Ja hvala Bogu uživam, pak treba da i dug platim; a i da neuživam ništa, platio bih svejedno, da ga mjedan u grobu nebudi.

Ivan. Ti si Marko pravi sin. Malo čudo, da se govori: Nepada iver daleko od stabla. A vidiš tako ti je isto i za državne dugove. Prvašnji su se zaduživali za vojske, za željeznice, za pristaništa na moru, pak valja da i mi plaćamo interese na one dugove, a to sve ide od poreza.

Marko. Brate Ivane, kad je tomu tako, da mi plaćamo, onda ja mislim, da bi nam oblasti mogle hrvatski pisati, da razumimo, što se dogadja. Kad su naši krajcari dobri, neka je i našemu jeziku čast!

Ivan. Pravo imaš Marko! Na jeziku mi je bila da ti ju rečem. Ali mi smo, brate moj, sami krivi, da nam po našu nepišu. Kada ti dodje kakov spis, pošalji ga nazad, ako nije hrvatski pisan, pak ćeš vidit da će poć drugačije.

Marko. A da ja pošaljem spis natrag, pak da oni to negledaju, nego da meni prodaja dodje. Kako onda?

Ivan. Onda bismo se tužili tia na samoga cesara!

Marko. Što biš se tužio, kad govore, da svaki sud sudi na cesarevo ime!

Ivan. Istina je, da sudi na cesarevo ime, ali nesmije nam talijanski pisati na njegovo ime. Jer se je cesar zakleo, da je zakon, neka svaki svojim jezikom slobodno progovara, i da ga se uči, u školah, i da ga rabi po oblastih.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. siečnja 1879.

Poslie božićnih praznikah danas se opet otvara bečki parlamenat. Prvi će mu posao biti, da mlati praznu slamu, to jest, da opet vieća o berlinskom ugovoru mira, koji se neda ni promieniti ni preinačiti, nego uz dogovor i ostalih supodpisanih velevlastih, il pa uza zveket sabaljah i gruvanje topovah.

Govorilo se, da će se Auerspergovo ministarstvo pokrpati i opet ostati na kormilu vlade; a sad je stalno, da će na svaki način da odstupi. Čuje se, da će ga nastupiti ministarstvo činovnikah. I to, jedno što će rok poslanstva sadašnjim zastupnikom do koji mjesec izteći, pak nerabi, da im se za to malo vrieme ugadja izborom nove vlade iz njihove sredine, kad nisu s ovom zadovoljni; a drugo što je stvar kao gotova, da će u novi parlamenat doći i naša braća Česi, koji su sto puti izjavili, da s ovim ministarstvom neće i nemogu ugovarati; pa u tom slučaju kao da su najprikladniji ministri činovnici, koji moraju slušati, što im se zapovjedi. Jer nije samo Čehah, nego želja i najviših krugovah, da se kraljevina Češka s državom pomiri. A kad jednom to bude, onda će se ministarstvo opet izabrati iz sredine parlamenta, koji će onda, ako Bog da, biti preporodjen novimi izbori.

Sad se radi u Beču o uredjenju Bosne i Hercegovine, pak se veli, da one dvie pokrajine neće spadati ni pod Austriju ni pod Ugarsku, nego pod skupno ministarstvo. Nam to nije pravo, al ipak volimo, da je i tako, nego da jih Niemci il Magjari dobe neposredno u svoje ruke, koje neznaju nego bićem mahati, gdje se god namjere na tužna slavenska pleća. Pa zbilja i tomu mora konac doći, ako će vladajuća kuća, da osigura svoju budućnost na iztoku.

Dne 24. dojdućeg Aprila bit će uprav dvadeset i pet godinah, što se oženio nj. veličanstvo naš Cesar. Za tu se prigodu u svoj carevini pripravljaju občine i gradovi, da njih. veličanstvom po starodavnom običaju izjave što svečanije svoju radost na doživljeloj dvadeset i petoj godišnjici njihova braka. Kad promislimo, da mi u svoj kolikoj državi neimamo nijednoga prijatelja, do jedine Careve obitelji: onda se već unapred veselimo prigodi, kojom će joj i naš narod, gdje ga god ima, opet zasvjedočiti svoju nepomičnu viernost i odanost.

Franceska se republika od godine do godine sve to bolje krepča i jači. Prošlih danah bili su tamo izbori senatorah iliti starešinah, u nas bi se reklo, članovah gospodske kuće, pak

---

Kad je mladoj lišce dogrijalo
Ona vadi štito iz nidarja
Pa ga moće po obam obrazim.
Na to veli mlada Mandalina:
„Bog te vidi siroto divojko
Ko ti dade štito majke moje?“
„„Muči tute sele Mandalina!
Kad je naša umirala majka
Skupa smo si ruvo razdilile.
Tebe došla kruna biserova,
A mene je štito mile majke.““
„Sele moja prokleta mi bila
Što se nisi prija pokazala?“
„„Sele moja prokleta ma bila
Što me nisi prija ugledala?“

Koš. sb.

V.

Majka svituje Maru.

(Iz Promontura).

Kad je majka Maru oženila,
Majka se je vrlo žalovala.
Al je Mara majci govorila:
„Nežali se mila majko moja,
Ti si mene dobrim ljudim dala:
Sekru momu kano ocu momu,
Sekrvici kano miloj majci,
Djeveričim kano i prstenkom
A zavicam kano i sestricam.
Svi mi majko godni i ugodni,
Nego nije moj mladjani vojno.
Kad mi majko u pohodo dodješ,
Donesi mi ugodne darove:
Sekru momu šikano košulje,
Sekrvici sukunju škrlatanu,
A djeverim konje osedlane,
Zaovicam šarene maramе,
Vojnu momu od zlata jabuku,
Da bi njemu srcem povenula.
U Martinji veliko su noći,
Noć velika i studeno vrime,
Sa mnom spava, obrnul se noće;
U Ivanji veliki su dani,
Dan veliki i žestoko sunce,
Sa mnom grede, besiditi neće.“
Al je majka Mari govorila:
„Ala Mare ludo dite moje!
Kada budeš mišala ležanke
Podnaj moći trnje malmažine,
A poda se svilu i bumbaka.“
I tako je učinila Mara.
Kad je iša noćcu noćovati
Svojoj se je ljubi obrnia
I svojoj je ljubi govoria:
„Ajme meni virna ljubi moja
Težki su mi trnji malmažini!“
I tovi je rukom oko vrata
I ljubi je u oba obraza. —

Koš. sb.

VI.

Marko nahodi sestru.

(Iz Promontura).

Kuno Marko staru svoju majku,
Da mu nije porodila sele.
„Nekun mene drago dite moje,
Lipu sam ti porodila sele;
Malu su je zarobili Turci
U kolivci u srebrnoj zivci,
U košulji od renča tankoga,
U modrini pana visokoga,
U postolim crnoga kamuša.
Ti se ženi kuda tebi drago,
Neženi se u Robljine grade,
Da neuzmeš sele za ljubovcu.“
Na to Marko haje i nehaje,
Već govori miloj majki svojoj:
„Aj milice mila majko moja!
Obaša sam tursko i kaursko,
Bia jesam gdi izliče sunce,
Gdi ističe i kanco zapada,
Nisam naša na moj mod divojke,
Nego jednu u Robljinu gradu,
Po imenu Robljinicu mladu;
Visoka je kano i jelvica,
Oči ima kano i murvica,
Njima gleda kano sirotica,
Draga mi je kano i sestrica.“
On se ženi u Robljine grade,
Vodi ljubi dvoru bijelomu.
Kad su došli u srid gore crne,
Na svaću je godina padala,
A na Marka krvava rosica;
Kad su došli dvoru bijelomu,
Oni gredu večer večerati.
Kad su išli večer večerati,
Sve su jim se svićе pogasile,
Stolu im se nogo polomile.
Kad su išli noćcu noćevati,
Meće ljubi ruke u nidarja,
Tot' mu ljubi zmija na srdajcu.
Marko grede majki na tuženje:
„Aj milice mila majko moja
Noćas mi se čudne stvari kažu:
Ljubi mi je zmija na srdajcu.“
„„Ala Marko moje dite drago!
Ti upitaj mladu ljubi svoju
Čijega je roda al plemena.““
I pita je Kraljoviću Marko:
„Boga tebi mlada ljubi moja!
Hoćeš li mi pravo povidati
Čijega si roda al plemena?“
„„Neznam jadna čijega sam roda,

su bili većinom izabrani sami republikanci, dočim su dosad većinom sjedili u onom visokom vieću pristaše bivših franceskih carskih i kraljevskih kućah. U Franceskoj carska il kraljevska vladavina neznači drugo, nego vjekoviti prevrat i nemir; zato se tomu događaju mora naveseliti svaki pravi prijatelj onog darovitog i plemenitog naroda. Samo nebi radi, da republikanci ikad pomisle, da se mogu neodgovorno igrati narodnimi svetinjami, kao što su vjera i kršćansko odgajanje djetce; jer bi tim postupkom narod opet onamo doveli, kamo ga je obično dovadjala neumjerenost dosadanjih franceskih republikah, naime do nova nezadovoljstva i novih nesrećah.

U Njemačkoj sa stabla slobode pada grana po grani. Bismark još nesmi, da ukine njemački parlamenat, al hoće da mu tako uztegne slobodu, da se u njem neće smjeti govoriti, nego što bude vladi po volji. Na taj način misli Bismark odoljeti prevratnoj u Njemačkoj stranci. Ali tim neće nego pospješiti preteći mu prolom. Stopram ako ga doživi i preživi, hoće mu biti u boru, da se domišlja uspješnijoj vladavini.

Iz iztoka dolaze čudne viesti. Jedne kažu, da se med Ruskom i Engleskom snuje nekak ugovor, po kom bi Engleskoj bile sasvim razvezane ruke u Maloj Aziji, a Ruskoj u europejskoj Turskoj. Druge pako pričaju o nekakvom novom ugovoru mira med Ruskom i Turskom. Bilo kako mu drago, Turskoj mora da je opet pod petami vruće, jer se najzad odvažila, da Crnoj Gori i Grčkoj kraljevini zadovolji glede dosudjenih im medjah i stečevinah po propisu berlinskog ugovora. Ali gdje može, Turska uvjek mrevari i kolje. Tako se dogodilo i u Macedoniji, gdje da je u krvi zagušila bugarski ustanak. Nu mi smo tvrdo osvjedočeni, da će stopram na proljeće viditi, kako se je ružno u računu prevarila. U Afganistanu polag engleskih novinah nemože Englezom da ide bolje. Mi se nadamo, da još nije dospiela u Europu zadnja viest iz onih dalekih stranah.

Prošlih je danah nj. svetost papa Lav XIII. razposlao okružno pismo na sve nadbiskupe i biskupe katoličanske crkve, u kojem im razglaba prevratna načela, koja prete pogibelju sadašnjemu redu na svietu. Al u isto doba izjavljuje, da se ta načela nemogu izkoreniti drugako, nego zajedničkim nastojanjem crkve i države. Zato zaklinje vlade i vladare, neka povrate crkvi njezina prava i njezin božanstveni ugled medju narodi, ako će da uspješno promiče njihovo duševno i tjelesno blagostanje. To je pismo ganulo sva srdca u cielom svietu, a mnogi vladari da su papi pisali, zahvalivši mu na toli uzvišenoj porabi njegove ugledne rieči.

Franina i Jurina.

Fr. Kad sam ono nekidan bil na pute z Trsta doma, sam govoril s čovekom, kega ni petdeset let doma bilo.

Ju. A kade, je pak bil toliko vremena?

Fr. A tamo negde dole va Amerikah, baš va Bunažajeroh,

Ju. Odkuda je tu čovek?

Fr. A ni s dugu ne, sused nam je.

Ju. Ča je morebit Vološčak al Lovranac?

Fr. Aj ni, nego pravo Rečan. Kako mladić od 19 let se je ukrcal za Ameriku, a sada se je povratil starčina, da još jedan put vidi domovinu i rodbinu.

Ju. To mu je, Frane, bome na čast, nč koliko jih je, ki bi tako s duga poslie toliko let doma prišli?

Fr. Imaš, Jure, pravo, baš mu čast.

Ju. Pak ča poveda, dragi ti?

Fr. E kad bim ti svo povedal ča smo skupa govorili od Nabrežini dolo do Reki; tega bi bilo puno tri „Sloga“ kako niš; nego ću ti samo reć ča mi se je naj lepše videlo.

Ju. Da čujem!

Fr. Naj prvo on, je ostal pravi Rečan, kakovi su bili svi Rečani pred pedeset let.

Ju. Na prilike?

Fr. A rekal je da on ni ni Taljjan, ni Nemac ni Majer, nego da njegov materinski jezik je hrvatski, kega je najprej govoril. A znaj da poteče od jedno od prvih familij rečkih.

Ju. Bog ga živi, poštena duša!

Fr. A drugo ča mi je rekal je to, da se tamo va Amerikah ljudi čude, kako nas drugeh Majari i Nemci i Taljani na konopce vode, kudagod jim je drago.

Ju. Je tako Frane, jo! još te nam i brnjicu stavit, ako se neopametimo. Si čul trebe da jedan poštar va Ungarije ni tel novac prijet, ča su nam ljudi toli poslat, zač da Sloga nesmo va Ungariju.

Fr. Ta je još lepša! Ej znaš ča ti je Jurino, svaki se brani kako more, dokle mu koristi,

Ju. Ja, dokle mu koristi! Ma mi smo jim jur zapreli i još ćemo, ako bog da!

Bosansko Odaslanstvo.

Obećali smo napisati, kako primiše u Zagrebu poslanstvo iz Bosne, koje je bilo pokloniti se cesaru i kralju. „Obzor“ od 24. prosinca 1878. tako je liepo opisao svečanost, da bi grehota ništa odstrići. Evo čitajte cieli članak, u kom ćete čuti i govor našega zemljaka gosp. Milćetića iz otoka Krka:

„Jučer pregledaše dični naši gosti iz Bosne štošta po Zagrebu; u jutro pokloniše se Nj. preuzv. banu Mažuraniću, baronu Filipoviću i uzoritomu g. kardinalu Mihalovića, na objed bješe pozvani k uzoritom g. kardinalu. U večer priredi akademičko družtvo „Hrvatski Dom“ u slavu deputacije komora kod „cara austrijskoga“. Zabava bila je preliepa i minula je ko časak, akoprem je trajala od 8 sati do polnoći. Uz prilično broj članovah „Hrv. Doma“ (većina je rad svetakah odsutna) skupila se tu kita najotmenijega grudjanstva, da se razveseli u družtvu s braćom iz Bosne; napose spominjemo: M. Mrazovića, Ivana Kukuljevića, velikog župana Pogledića, odsječnoga savjetnika Stojanovića, zast. Folnegovića i dra. Vrbanića, gradske viećnike Šenou i Benkovića, gimn. direktora Bradaška, svenč. profesore dra. Markovića, Ivekovića, Pliverića, tajnika zem. vlade Jos. Eug. Tomića, prof. Lobmajera, Klaića, Smičiklasa, podžupana Mažuranića itd.

Oko 9 sati započe prava zabava. Prvi uze rieč J. E. Tomić te nazva braći iz Bosne srdačno dobro došli u glavnom gradu Hrvatske (burno Živio!)

Na to progovori predsjednik „Hrv. Doma“ Milćetić;

Eto nove sreće, eto, nu nove, al dà zaboravljene braće medju nami. Hrvatska nar. pjesma zove Bosnu ponosnom, a starac Milovane pred sto je godinah, obilazeći kotare i pjevajući staru slavu hrvatsku, zapjevao: veseli se Bosna zemlje ravna, koja ne si na glasu odnvna! I doista Bosna je i ponosna i slavna. Tu se rodiše slavni junaci, tu se pjevaju najkrasniji hrvatske narodne pjesme, tu se najkrasnije jezik hrvatski govori. Nezgodna vremena otudjila su brata od brata, al blizu je vrieme, kada ćemo moći reći s pjesnikom: „u kolu su svi Hrvati stare države....“ Na Savi i Uni nema više karaulah ni stražarah; slavan junak Filipović sruši karaulu i donje vam gg. bosanska iza 400 godinah prvi pozdrav hrvatski! Jedna nam krvca u žilama bije, jedno nam srce u grudima kuca, jedinim jezikom progovaramo, mi smo jedni, mi smo svi Hrvati! Koga Hrvat osobito miluje, zove ga pobratimom; i vas mi gospodo iz Bosne zovemo najmilijom braćom svojom, te vam kličemo: srdno nam došli i sretnije nam pošli!“

Fra. Jakov Dnić zahvali se najsrdačnije na liepom dočeku, veleć: toga nikada zaboraviti nećemo, živila braća Hrvati!

Tada zapjevaše pjevači „Hrv. Doma“: „Liepa naša domovina“ i „Glasan jasna“.

Presvj. g. Kukuljević reče: Iza 400 godinah jada i nevolje svanu i nam ljepši dan. Bilo je vrieme, kad se je naš narod, ma i jedan po jeziku, al različit po vjeri, klao medju sobom, dočim je nad njim gospodovao i ovdje i ondje tudjinac. Zadaća je naša, da izvidamo staro rano, da zavlada u cielom narodu sloga. Dao bog da nas više tudjin neprevlada, da Bosna nepožali, što ju je sreća sbližila braći hrvatskoj. Neka živi Nj. Veličanstvo naš car i kralj, koji je izvršio staru našu želju, zauzor Bosnu ponosnu (živio!)

Na to nazdravi g Tomić Mustaj begu Fazlipašiću, kano vodji deputacije bosanske (burno živio!)

G. Šenoa reče: Sastasmo se ovdje razni ljudi, u crnom kaputu, pod fesom i čalmom. Vi ste u Bosni svakog stranca nazivali Švabom, a mi smo svakog pod fesom ili čalmom nazivali Turčinom. Podjoste u strani svieta i nadjoste nas Švabe — ali u dalnjem svietu niste razumjeli onih drugih Švabah, kao ni mi onih drugih Turakah. Kod vas kaže sinčić majci i otcu: otče! majko! — pa tako i mi kažemo. Kad ženu svoju milujete, kažete joj: mila ženo! pa uprav tako i mi velimo. Jednim jezikom govorimo, jedno smo mlieko sisali — jedan smo narod. Vaše srce kuca istim mjerilom, kao i naša srca. Kušalo se, da se jabuka na kruški uciepi, a kruška na jabuci, al neda narav; nedopustimo ni mi toga, ta boli i radosti svoje istim jezikom izražavamo. Mi se tko klanjao krstu ili proroku, pamtimo, da nam ima biti svim sveto ono slovo, kojim nam je majka progovorila. Ovdje vidimo, da nismo ni Osmanlije ni Švabe, već smo jedni po običajih i jeziku. Vjera nas nesmeta, složni bit ćemo jaki. U to ime Bog pomozi!

Mehmed beg Kapetanović usta uz veliko klicanje prisutnih i reče: Braćo moja! Kada se vraćasmo od Nj. Veličanstva, gdje bijasmo ljubezno primljeni, prešav Dravu, ćutismo već po zraku, da smo u svojoj domovini! (urnebesno pljeskanje i klicanje živio!) Naša je želja, da učeni vaši ljudi poprave, što smo dosad pogriešili. Jedan smo narod, a uzdajmo se u svietlu krunu, da će nas za uviek medjusobno svezati pod zakriljem slavnoga habsburškoga doma. Zato nazdravljam Nj. Velič. Franji Josipu, Njegovoj prejasnoj obitelji i Njegovomu carskomu sinu. Živili! (Urnebesni živili!)

Zast. Folnegović: Bilo je doba, ali davno, što smo znali, da smo jedan narod, sretan i slobodan.

Crna nas kob razdieli, brat nepozna više brata, jednomu je i drugomu pod tudjinom naopako. Vi ste spali pod Osmanlije i s nama je gospodovao tudjin, ali vi ste uza sve to kao pravi junaci znali sačuvati svoj jezik i svoja prava. Vi begovi sačuvasto čistu staru hrvatsku krv, niste pustili, da se tudja krv smiesa s vašom: vam se na licu pozna ponos, iz očiju vam sieva junaštvo — to ćutismo, dok vam bijasmo protivnici. Vašoj uztrajnosti se divimo, a imamo i razloga. Nedopustimo nikomu, da baca medju nas klipove. Budimo hrabri i jedini, pak ćemo svakomu neprijatelju odoliti. Krasno reče gospodin Kapetanović-beg, da je prešav Dravu ćutio dah svoje domovine: mi smo vaša braća, a vi naša. Bio je kralj, koji pokaza svojoj djeci jednu šibu, te ju slomi, a snopić šiba nije mogao slomiti, rekav: evo, ako budete složni, bit ćete jaki, a razciepane svak će vas lako uništiti. Vi častni begovi morate sačuvati stari svoj ponos i sviest slobode, a pod jednim imenom hrvatskim! (Živio!)

Fra. Grga Martić nazdravi baronu Filipoviću, osloboditeliu Bosne, a na to nadoveza g. Tomić nazdravicu prisutnomu Jusuf-begu Filipoviću, kano rodjaku hrvatskih Filipovićah (burno živio!)

Rioku živahnost i povladjivanje izazvao je humoristični govor g. prof. Klaića, koji je rekao: Bila je liepa zadruga od petero braće. Živili su u slogi, al u uje uljeze zao duh, te se razdvoje. Jedan voli: šta će mi Hrvat bez kruha, ja sam bogat Slavonac; drugi reče i ja sam Dalmatinac, moje je more široko, a Bošnjak reče: e pak kad svi tako hoće, i ja sam Bošnjak. Ovako razdieljeni položnie se. Slavonac priženi se Ungariji, Dalmatinac Italiji, a Bošnjak Turčiji. Sada, Beč se trese, Pešta se muti, Carigrad se smućuje — a zašto? jer su se Hrvati opametili! Braća su uvidila, da tako nemože više dalje ići, uvidila su, da su Hrvati. Ovom prigodom moram se sjetiti muža, koji je u Bosni utirao tomu putu i kad nije bilo lako raditi, a to je fra Grgo Martić, opjevani pjesnik hrvatski: on nek nam živi! (burno povladjivanje).

Čijega sam roda ni plemena.
Neg sam bila u turskom divanu
Gdi busuja (?) bule turkinjice:
Da ja jesam mlada zarobljena
U kotlovi u srebrnoj zivci,
U košnji od reša tankoga,
U modrini pana visokoga,
U postolim kamufa crnoga.
Da sam ćerca samosida Luke,
Da sam selo Kraljevića Marka,
Da mu madež na desnom ramenu.““
„Moli Boga mila sele moja,
Molmo Boga i Mariju divu,
Da ti nisam lišce obljubia,
Da se nije krvca pomišala.“
Marko grede majki na pofalu:
„Aj milice mila majko moja!
Da bi tobi na pròbire bilo,
Bil' volila ćercu rodjenicu,
Al po dvoru nevu odminicu?“
„„Da bi majki na pròbire bilo,
Volila bi ćercu od srdajca,
Neg po dvoru nevu izminicu.
Sinu bih se neve dobavila,
Al ćerice nikad nikolice.““
Veli Marko miloj majki svojoj:
Evo tebi mila majko moja,!
Evo tebi ćerce od srdajca!

Koš. sb.

VII.

Zla svekrva.

(Iz Promontura).

Dva su brajna umiljeno resla
I med njima sele Mandalina.
Prose im je na dvoje na troje,
Još je braća nikom nedavaše.
Prosi im je Vuin u primorje;
Braća su je njemu obećala.
„Mandalina naša mila sele
Udaj nam se doli u spridmorje
Za Vuina bogom pobratima.
Hoćemo te pooditi često:
U godini svaki misec dana,
U misecu, svaku nediljicu.“
Svršilo se devet godin dana,
Jedan drugom brajno govorin:
„Boga tebi moj mijoli brajno
Kad smo sele za Vuina dali,
Mi smo joj se tvrdo obećali,
Da ćemo je pooditi često:
U godini svaki misec dana,
U misecu, svaku nediljicu.
Ovo nam je devet godin dana,
Da je nismo poodili brajne.“
I sedlaju dva najbolja konja,
Oni jašu doli u spridmorje.
Kad su došli dvoru Vuinovu,
Prid dvorom mu zelen borje resa,
Pod njim sidi Vuinova majka.
I božju joj pomoć nazivaše:
„Bog pomozi Vuinova majko.“
„„Zdravlje bog daj dvi delije mlade!““
„Da gdi ti je Vuin dobar junak?“
„„Iša mi je bili lov loviti,
Da mi neće za nedilju doći.““
„Da gdi mu je ljubi Mandalina?“
„„Gori mu je u svitlim kamaram,
Šavak šije, grozne suze roni.
Kad ju braća za Vuina dali,
Jesu joj se tvrdo obećali,
Da je oće pooditi često:
U godini svaki misec dana,
U misecu svaku nediljicu.
A ovo je devet godin dana,
Da je nisu čuli ni vidili.““
Kad to čuje mlada Mandalina,
Teče doli niz bile dvorove,
Veže konje gdi i Vuin veže,
I vodi jih u svitle kamare,
I sida jih gdi i Vuin sida
I ona jih i ljubi i grli,
Od mila jim sida na kolina
I meće jim ruke u nidarja.
Malo vrime toga postajalo,
Grede doma Vuin dobar junak:
„Aj milice mila majko moja!
Gdi je meni ljubi Mandalina?“
„„Gori ti je u svitlim kamaram,
Gori ti je, da bi oslipila.
Njoj su došle dvi delije mlade,
Dvi delije znano i neznane
I neznane, nikad neviđene.
I ona jih i ljubi i grli,
Od mila im sida na kolina
I meće im ruke u nidarja.““
Kad to čuje Vuin dobar junak,
I on grede u svitle kamare
I on vadi nože iza pasa
Ter jih meće braći u grlajca.
Kad to vidi mlada Mandalina,
Vadi braći nože iz grlajca
Ter jih meće sobi u srdajca.
Kad to vidi Vuin dobar junak:
„Nečin' toga mlada Mandalino!“
Al se mlada sama sagubila.
Pak joj vadi nože iz srdajca
I meće jih sobi u grlajca:
„Aj milice mila majko moja!
Sad mi prosto po dvoru šećavaj.
Da mi nije od Boga grijote
I od ljudi velike sramote
I tobi bi glavu odfatia.“

Koš. sb.

(Drugi put dalje).

Prof. dr Marković: Gospodo bosanska! Nečudite se, što vas zovem gospodom; u mom rodnom kraju u svatovih zove brat brata gospodinom. Ja mislim, da i danas mi ovdje slavimo svatove, gdje Bošnjak uzimlje Hrvata. Jedni su i drugi junaci. Zagreba nije nigda tudja sila osvojila, ni onda, kad je Ugarska stenjala pod tudjim jarmom. A vi ste i nedavno pokazali, kakvi ste junaci. Braća smo u boli i tuzi, braća ćemo biti i u sretnijoj budućnosti, a tada ćemo slaviti prave svatove i nazivati se gospodom!

G. Tomić nazdravi dičnom unuku Smail age Čengića (burno povladjivanje).

G. Dane Gruber nazdravi Salom efendiji zastupniku bosanskih izraelićanah (živio!)

Zast. Folnegović nazdravi kano zastupnik hrvatski Jozi Maruščiću kano zastupniku bosanskom (Živio!)

G. Kl. Božić reče: Ja sam prije deset, godinah, prvi Hrvat u Bosni počeo sijati sjeme, kojega plodove danas žanjemo, akoprem su tada bila takva vremena, da je bila u pogibelji glava na ramenima. A u tom poslu našao sam ljudi u Bosni, koji su me razumjeli, i od kojih su oni prisutni beg Kapetanovići veteran fra. Grgo Martić, a od mladjih tadašnjih prijatoljah fra. Jakov Dujić, koji prvi prijateljski pozdravi cesarsku vojsku u Zonici. Oni neka nam živu i rade za slogu bosanskih i hrvatskih Hrvatah. (Živili!)

Beg Kapetanović: Više putah se je spomenula rieč o Bosni i Hercegovini, ali to je i naravno. Kad se reče Kukuljević, Mrazović, Čengić, Kapetanović — vidi se, da ta imena jednako zvone, mi znamo, da smo jedan narod; Bosna i Hrvatska nemogu se više razdvojiti. Sastasmo se ovdje u noći, al to je za nas velik dan, mi se upoznasmo, da smo braća. (Burno živio!)

G. Miličetić: Eto riedke sreće, te se ovdje sastasmo Hrvati iz svih krajevah; eto tu su zastupnici Bosne ponosne, eto nam tu i zastupnika hrvatsko narodne stranke i hrvatsko opozicije, pa se čutimo ovdje sretnimi, svi jednako čutimo, sve nas uznosi misao hrvatska. Ja nazdravljajuć vodjam tih triju zastupstvah, a poimence gg. Mrazoviću, Folnegoviću i Fašlpašiću, nazdravljam jedinstvu hrvatskom (Živio!)

Na to nazdravi g. Šenoa u ime grada Zagreba načelniku grada Sarajeva Mustaj-begu Fazlipašiću (Živio!)

Krasna ova zabava potrajala je do polnoći. Krasne i oduševljene govore zamienjivale su hrvatsko pjesme. Ovako ugodno večeri riedko proživismo u Zagrebu. Na koncu zahvali se predsjednik „Hrv. Doma“ Miličetić gg. koja su počastila tu zabavu svojom prisutnošću, a naposo gg. Mrazoviću Kukuljeviću, Folnegoviću, Šenoi, Klaiću, Tomiću i Boroši, koji su često usrećili „Hrv. Dom“ svojim posjetom. O ponoći ostavišo dični naši bosanski gosti dvoranu, praćeni burnim povladjivanjem i klicanjem.

Neukŝ Nauka.

Kako ćeš u staklenicah (flašah) odstraniti smrdež? Staklenice, koje se dugo vremena nisu upotrebljivale, to su zapršene, imaju često neugodan vonj, koj se mora odstraniti. Najlaglje ćeš ga odstraniti, napuniš li takove staklenice razbieljenim i stučenim drvenim ugljevjem i vodom, te jih zatim drmaš i neko vreme ostaviš ugljevje u nutra.

***

Mutnu ćeš vodu očistiti, ako u nju staviš kocelja (alauna). Jednom žličicom kocelјeva praška možeš očistiti 10—12 litarah vode.

Različite viesti.

Opomena. Molimo gospodu dopisnike, da se strpe: Nemožemo svega na jedanput štampati.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Rajmund Jelušić je imenovan župn. upravit. u Tinjanu. Župe: Sv. Jakova u Trstu i tinjanska su raspisanu do 20 Febbruara t. g. —

Promjene u poreško-puljskoj biskupiji. Č. g. Massalin Franjo, župn. pom. u Plominu, je imenovan župn. upr. u Predubeu. — Č. g. Saveri Ivan, biskupov kapelan i kancelista je poslan za duh. pom. u Pulj. — Č. g. Malusà Bernardo, žup. pom. u Vodnjanu ide u istoj službi u Rovinj. — Č. g. Rismondo Olivo, koralni vikar i duh. pom. u Poreču, je imenovan bisk. kapel. i kancelista. — Č. g. Rosić Ivan, duh. pom. u sv. Lovreču ide u Poreč kano koralni vik i duh. pom. Č. g. Strukelj Grgur, župn. uprav. u Rovinjskomu selu dobio mirovinu za 3 mjes. — Č. g. Kastelc Josip, žup. upr. u Novomgradu je imenovan kapt. pom. u Barbanu. — Č. g. Bevilacqua Angjeo, svećenik vidinske biskupije, služit će kano začasni duh. pom. u Sv. Lovreču. — Č. g. Korenika Karlo je zapustio biskupiju.

Biskupska kurija Poreško-puljska počela je štampati *„Folium dioecesanum“*, koj će izlaziti svakog mjeseca na 16 stranah. Prvomu je broju ovaj sadržaj: Uvod, pismo biskupovo na svećenstvo; o životu svetog Eufrazija; starinska statistika puljske biskupije; i razne viesti uz jednu pjesmu.

Novaci za god. 1879. Zakon od 31 decembra 1878. naredjuje, da se ove godine ima unovačiti za kopnu vojsku i na more 54.541 momak, a u dopunbenu rezervu 5,454 momka. Dakle po prilici od svakih 620 svih ljudi jedan.

Pišu nam sa Krasa, da je naš zemljak, mnogočastni gosp. Ivan Grubišn, bivši zemaljski zastupnik na poročkom saboru i župnik u Kerkavcih u Istri, a sad novoimenovani župnik kod sv. Križa u tršćanskoj Okolici, dne 27. pr. mjeseca, kad se preselio na ono svoje novo mjesto, bio vrlo srdačno dočekan od onih župljanah. Župan i odličniji iz zupe da su mu došli nasprotu daleko od mjesta, a kad je prispio u župu, da su pucali mužari i zvonovi u slavu zvonili. Pomolivši se u župnoj crkvi, da je stupio u župni stan pračem i pozdravljan od naroda sa najuduševljenijim „Živio“, a pred stanom da se onda razvrstila župna mladež te izpjevala liepu kitu najkrasnijih slovenskih pjesamah. Mi čestitajuć njemu na onako dobru i poštenu puku, a puku na vriednú i revnú pastiru, kličemo od srdca i župniku i župljanom: Živili zajedno na mnogaja ljeta u svetoj kršćanskoj ljubavi!

Sjajni svečilištni plesdati će slušatelji zagrebačkih velikih školah dne 3. febrara ove godine. Čist dobitak odlučen je zakladi (fondu) za ubogo učenike gimnazija u Gospiću. Tko može pomoći onu siročad, neka pomogne.

Kako si sami škodu i sramotu činimo. Pod tim naslovom donesao je „Slov. Narod“ od 5. o. mj. uvodan članak, gdje podučuje naše ljude, da u svojem jeziku govore, a ne da brblju njemački i talijanski u svojih kućah sa svojom djecom. Žalibože mnogo je takovih naših ljudi!

Matica hrvatska u Zagrebu, družtvo za štampanje poučnih i zabavnih knjigah, napreduje da je ljepota čuti. Ovo godine (1878) dobila je 800 novih članovah. Još do konca ovoga mjeseca može se svaki upisati za lanjsku godinu, pak će za 3 for. dobiti knjige, koje će u knjižarah stojnti 7 for. 55 nč; još bog nko jih bude!

Hrvatsko arkeološko družtvo (prije družtvo za povjestnicu i starine Jugoslavenah) u Zagrebu postalo nam je list za upisivanje članovah. Pomagajući članovi plaćaju 2 for., na godinu. Koji bi se istarski rodoljub želio začlaniti, preporučamo, da se nam javi. A koji se nemože začlaniti, neka barem pišo i oznani, ako znade za kakovu starinu (oružje, napis itd) u svom zavičaju.

Trgovački viestnik zove se list, koj (svakogn mjeseca ?) izdaje trgovačko družtvo „Merkur“ u Zagrebu. Stoji na god. 3 for. Predplata se prima i na $^1/_2$ godine, a šalje se knjižari Lav. Hartmana u Zagreb. U dobro uredjenoj kući svako čeljade nastoji svoj posao, pak cielo gospodarenje ide brže i bolje od ruke. Tako i u Hrvatih, bogu hvala, podielјuje se djelo, te svaki diel družtva ljudskoga i špiše novine o svojoj stvari; pravici pišu „Mjesečnik“; okonomi „gospodarski list“, ljčnici „ljčnički“ viestnik; popovi „katolički list“ itd.

† **Franjo Gregorić,** župnik u Tinjanu, preminuo je dne 30 proš. decembra u 72. god. svoga vjeka. Pokojnik rodio se u S. Jernoju na Kranjskoj dne 2. Sept. 1807. bio je rodjen dne 21. Sept. 1835. Prva služba mu bila u Lindaru, pak u Tinjanu i u Trstu, a god. 1846 bio imenovan plovanom u Tinjanu, gdje je dakle puno 32 godine vjerno pasao bogom mu izručeno stado. Bio je župnik kako treba Crkvene poslove uvjek je gorljivo obavljao, u crkvi je i prominuo od naglo smrti. Ljubio je svoje ovce, i ovce pastira. Dokaz tomu veličanstveni sprovod. Počivao u miru!

† **Ferdo Livadić-Wieser,** stari rodoljub i skladatelj pjesamah hrvatskih, umro je dne 9 t. mj. u Šamoboru. Bijaše mu 80 godinah. Slavna mu uspomena.

Antun Jakić, koga smo smrt oznanili u poslednjem broju, zapustio je sav svoj imotak dobrotvornim svrham; 20.000 for. akademiji u Zagrebu; 2000 matici hrvatskoj; 4000 za jedan stipendij na sveučilištu; 1000 for. za štipendij na trg. školi; pak nešto za unapredjenje konjarstva itd. Kipar Rendić ima izrnditi njegov kip, koj će biti postavljen u muzej; a matica ima štampati pokojnikova Spominjanja. —

Urednik zadarskoga „Nar. Lista“ g. Juraj Biankini tužen je od državnoga odvjetnika Ljubljanskoga radi govora, što ga je govorio na Bleiweisovoj svečanosti. —

Odvjetnikah ili advokatah ima u Trstu petdeset i sedam, a po *Istri* 27 i to; u Labinu 1; u Buljah 2; u Kopru 3; u Cresu 3; Vodnjanu 1; u Lošinju 1; u Motovunu 1; u Poreču 2; u Pazinu 3; u Puli 3; u Rovinju 3; u Krku 1; na Volosk0m 2. — Budući da mi nemarimo za se, zato nijedan od tih advokatah nepiše hrvatski u svojoj poslovnici.

Obzor piše, da su za Bosnu recepisi, naputnice, tovarni listovi i ostalo, pisani *madjarski*, za Hercegovinu *talijanski*. Dapače je došuo, da su tako i javni napisi pisani. Sve kao kod nas! Nadalje veli: „I poslovi rešavaju se tako, da će se lahko obistiniti, što je jednom pisala „Naša Sloga“, da će se za jedan dukat pravdati sedam godinah, Iz Jajca dobili smo pred mjesec danah pritužbu radi nepojmive sporosti i konfuzije u rešavanju javnih pritužbah, ali ju nepriobćismo, nadajući se; bit će skoro bolje, nu sada dobivamo glase iz Bišća, gdje se ljudi do zla boga tužo na nikakovu upravu. U onoj tužbi iz Jajca nalazimo ovu karakteristiku: Tužiš se komandantu, ovaj te šilja kadiji, kadija te šilje kajmakanu, kajmakan opet komandantu, a ovaj ti zatvori u lice vrata. Komentara potreba“.

Zala starost. „Piše Soča“, da u Bišću u Bosni živo starac od 135 godinah. Ime mu je Kara Alija Pavanović. Još je tako jak, da do 40 okah (90 ℔) žita u mlin nosi. Još proti Napoleonu Prvomu da se je borio. Dobar je!

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 9. Januara 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 ℔	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	129	—	132	—
S. Domingo	„	70	—	86	—
Rio polag vrsti	„	60	—	85	—
Cukar austrijski	„	33	25	36	50
tučeni	„	30	—	32	—
Crietjo trava buhače (Grisantemo)	„	200	—	220	—
Naranče skrinjica	„	2	—	4	—
Karuba puljozka	za 100 ℔	11	—	12	—
levantinsko	„	8	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	17	—	—	—
puljozke	„	15	—	20	—
Limuni skrinjica	„	3	—	4	50
Bademki illiti mondule patj.	za 100 ℔	85	—	87	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	23	—	37	—
Šljive	„	8	75	9	—
Pšenica ruska	„	10	—	10	25
ugarska	„	9	—	10	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	5	—	6	25
ugarski	„	6	75	7	—
Raž	„	6	—	8	—
Jočam	„	6	50	8	50
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	—	11	50
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlž talijanski	„	15	75	23	—
inglezki (klinjski)	„	15	50	16	15
Vuna bosanska	„	95	—	0	—
morejska	„	117	—	120	—
arbanavka	„	106	—	111	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovino	„	52	—	92	—
šlajorsko	„	44	—	75	—
Gredo	„	12	—	14	00
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje tiatlj. nižje vrsti	za 100 ℔	42	—	43	—
najboljo	„	50	—	51	—
srednjo vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	10	—	—	—
istarsko	„	—	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	15	—	16	—
u kasetah	„	16	—	—	—
Kože strojeno naško	„	165	—	165	—
suho volorje naško	„	107	—	131	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	101	—
janjeće naško	za 100 kom.	85	—	91	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
kozje	za 1 ℔	—	65	—	75
vunene slane	„	—	58	—	65
suhe	„	—	50	—	60
zečje za 110 komadah, u srobru		25	—	27	—
Bakalar	za 100 ℔	28	—	34	—
Sardelo i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 ℔	20	—	28	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	42	—	45	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	44	50	—	—
Slanina	„	41	—	43	—
Rakija otolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 ℔	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Liščo od javorike	„	15	—	16	50
Vinsko strgotino (Gripula) sploh	„	31	—	46	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbor (jabučico od javorike)	„	14	—	16	—
Pakal baril od 100 ℔	„	3	75	9	—
Cunje (Straco)	za 100 ℔	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	—	—	—	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—13. Januara 1879.

Dne	Carski novci (srebrni)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (aglio)	Dne	Carski novci (srebrni)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (aglio)
1	—	—	—	—	9	5.53	9.33	11.72	100.—
2	5.56	9.35	11.76	100.—	10	5.53	9.33	11.72	100.—
3	5.55	9.34	11.75	100.—	11	5.52	9.34	11.72	100.—
4	5.53	9.33	11.73	100.—	12	—	—	—	—
5	—	—	—	—	13	5.52	9.35	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	5.53	9.33	11.72	100.—	—	—	—	—	—
8	5.54	9.34	11.72	100.—	—	—	—	—	—

LISTNICA.

Platiše predbrojbu za minulu godinu 1878: p. n. gg. Matić J. kr. gimn. ravn. u Senju; Lupetina Ant. župnik u Draguću; Batušić J. župnik u Glini; Nar. Čitaonica u Juski; Nar. Čitaonica u Makarskoj. P. n. gg. Vujlan Ivan u Ketini; Sbor dubovne mladeži u Zagrebu; Samostan Oo. Franjevacah na Trsatu; Zorović Dumel u Nerezinah. Dobro! — P. n. g. Turatu N. bogoslovcu u Zadru. Namireno do konca tek. god.

OGLASI.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustiuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinievih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih otovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, naradno jutarnjo hreputavico i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je panašajuju. Zato valja urjek pitati *Prendini-eve sladkiše (Pastiglie Prendini)* to gledati, da bude na omotku kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie* a na drugoj *Prendini*.

Cielna 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste).* — A izvan Trsta dobiraju se: na *Rieci* kod Prodana ljekarnika i kod Jechela i Pavličića mirodjara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pontoni-a, Kerpana i Kirnera; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Schrinnera mirodjara; — u *Malom Lošinju* kod Vivlani-a; — u *Pazinu* kod Llena; — u *Zadru* kod Borčića i Berettini-a; — u *Šibeniku* kod Beresa i Misture; — u *Splietu* kod Volpi-a; — u *Korčuli* kod Zoretti-a; — u *Makarskoj* kod Pojani-a i u svih boljih Ljekarnah ilitl Speciorijah. 37

OPOMENA.

Oglasa **M. Babića** *o slikah osloboditeljah Bosne i Hercegovine ne štampamo više; paće imamo temeljita razloga nikomu ga već nepreporučiti.*

UREDNIČTVO.

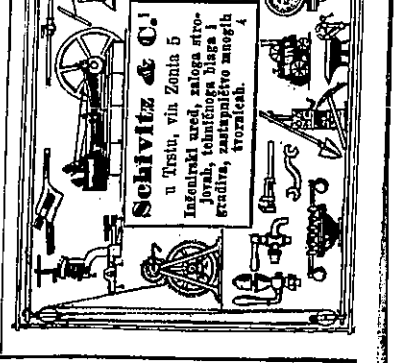

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 3. U Trstu 1. Februara 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinam stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierne 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevina više poštarina, tražo se najto najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zarojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List - rlma i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u sliedeći il u izradku, naime prama svojej vriednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surčo 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Naši pred cesarom.

Pišu nam iz Beča dne 20. januara:

Preč. g. Jan, dekan dolinski, pošt. Nabergoj i Dr. Vitezić, poslanici na državnom saboru u Beču, bili su danas na audienci kod Njegova Veličanstva cesara i kralja, da mu predaju adresu vjernosti od ljudstva sabranoga na taboru u Dolini.

Govorio je gosp. Nabergoj ovako: „Vaše Ces. kraljevsko apoštolsko Veličanstvo! Slovinski stanovnici tršćanske okolice i Istre sašli su se na poziv političnoga družtva „Jedinosti“ dne 27. oktobra pr. god. u Dolini pri Trstu na tabor pod vedrim nebom, ukupan broj bio jih je preko 8000 nčestnikah, da bi javno protestovali proti zlobnim namjeram one stranke talijanske, koja pod imenom „Italija irredenta“, namjerava razklimati odanost našega, Vašemu Veličanstvu, Vašoj preslavnoj dinastiji i Vašoj državi, uvjek vjernoga naroda. Da slovinski primorci javno pokažu svoju ljubezan, viernost i odanost prama Vašemu Veličanstvu, sastavila je sabrana množica u toj priliki adresu odanosti, koju u ime primorskih Slovinacah imamo mi čast pokloniti ter preponizno molimo, da ju Vaše Veličanstvo blagoizvoli predobrostivo primiti.“

Na taj govor rekao je cesar, da mu je velika radost primiti očitu izjavu odanosti od onako mnogobrojnoga sloda stanovnikah Primorja, koji su većinom Slovinskoga roda, i na kojih viernost uvjek se je zanašao, ter zato izgovara srdačnu zahvalnost a žali, da su se takove prilike desile, da još prije nije mogao primiti toga poslanstva.

Okrenuvši se zatim prama dolinskomu dekanu, rekao je cesar medju drugim: Vi ste iz onoga kraja, što ne, gdje je tabor bio? Upravo je liepo moralo biti, gdje se sabra toliko ljudstva“.

Poslaniku dru. Vitezića Njegovo Veličanstvo reče, da mu je milo vidit opela pred sobom staroga znanca.*) Njegova brata, pokojnoga krčkoga biskupa, da se uvjek spominje, kako dobroga i zaslužnoga muža.

Saslušanje deputacije trajalo je prilično dugo, ako se promisli, da je još mnogo gospode čekalo za audieneiju. —

ŠTO NAS IDE?

O novoj godini iznenadio je sviet list ustavovjerne stranke u Austriji s člankom, u kojem pruža pomirnicu ruku Čehom. Česi kao da će ju prihvatiti, a jedan njihovih glavnih listovah odgovara po prilici ovako: Austrija ima zakone, kojimi se jedinimi može vladati država raznorodna popul austrijske; zakoni su izvrstni, — al ti zakoni nisu zavedeni u život. Kako je liep članak 19. temeljnih zakonah, — žalibože nijedan se toliko ne vredja koliko upravo taj. Neka se vrši on, i temelj je pomirbi postavljen.

I u istini, koliko bi se nemira u državi odstranilo, da se taj članak vrši! Malo je zemaljah, u kojih nije nevršenje njegovo uzrokom nemira i nezadovojstva. Malo je zemaljah, u kojih se netuži proti povredam njegovim; u kojih se ne vapije, da se u život uvede.

Vapije se i u nas. Uzradite po njem, pak eto nam izpunjenih većinom naših želja i naših pravednih zahtjevah.

I mi smo narod pripoznan u habsburškoj monarhiji, i mi imamo pravo, da se naš jezik u javan život zavede.

Uredite sve državne urede — nesamo porezne, i političke, nego sudbene, i poštarske i brzojavne itd. — tako, da bude mogao u njih i naš čovjek govoriti, u njih pisati, u njih savjeta i poduke čuti. *Zavedite u nju i hrvatski uredovni jezik.*

Znamo, da smo, izrekav ove rieči, udarili u osinac, i da će iz njega izletiti sršeni te svakojako nas bosti. Mi jih se nebojimo.

Reći će nam se: ta kako da se ureduje u tom barbarskom jeziku hrvatskom. Taj jezik nima svoje knjige. To su novotarije. To je proti dosadanjem običaju. Pak dalje: Množ je činovnikah, koji neznadu hrvatski. Množ, koja neće da znade. Množ, koja znade koje narečje, al nezna jezika.

Odgovaramo.

Zovite naš jezik koliko ćete barbarskim — ima žalibože i „naobraženih“ koji tako vele — mi znamo, da takov nije; mi znamo, da se njim pišu i govore svakojake znanosti, mi znamo, da se njim ureduje u visokih krugovih, mi znamo, da taj jezik govori narod u našoj monarkiji pripoznan i da taj narod ima pravo svagda i svagdje rabiti ga isto tako kao Niemac ili Magjar, da i negovorimo o drugih narodih. Pak da i jesmo barbari! pustite nas barbare, kad nam temeljni zakon države dopušta!

Naš jezik ima svoju knjigu, a samo onaj, koj je nepozna, može kazati, da je nema. Za Talijani bili su Hrvati prvi, koji su u novom vieku svoju narodnju knjigu gojili. Povirite samo za hip u 15., u 16., u 17. viek, pak ćete vidjeti, kako se naši ljudi takme na književnom polju medju sobom, kako davaju pomoćnike Talijanom, kako skoro uzporedo s njimi stupaju a pred drugimi imenito pred Niemci i Magjari. Što se nije hrvatska knjiga veće i obćenito razvila, što je zaostala, dok su druge napredovale, nisu Hrvati tomu krivi: krivo je što su morali raditi na drugom polju, na bojnom, da obrane nesamo sebe, nego cielu Evropu od poplave turske. Čim su i dielomično svršili na tom polju, eto jih opet na književnom. Ajte u Zagreb, pak ćete vidjeti koliko se radi. Motrite samo rad akademije, matice i družtva svetojerimskoga, pak ćete se osvjedočiti, da hrvatski jezik svoju knjigu ima.

Zavedenje hrvatskoga jezika u urede u Istri jesu ponjekle novotarije, nu ipak novotarije, koje bi stare morale biti. Nije u običaju, al se ima uobičajiti, jer . . . jer nas to ide i jer mi to hoćemo.

Činovnici, koji neznadu hrvatski, koji su hrvatskomu jeziku posve tudji, koji su jur stariji, neka se naprosto premjeste u zemlje, u kojih se govori onim jezikom, koji oni poznadu. Činovnici, koji neznadu hrvatski, al koji nisu jeziku posve tudji, koji su mladi, nek se hrvatski uče, hoće li u zemlji živjeti. Neka jim se dade rok, godinu, dvie, u kojem se imaju taj jezik naučiti. Dostojno i pravedno jest, da se nauče jezik onoga naroda, med kojim služeć svoj svakdanji kruh jedu.

Plaćenici, koji se hrvatski naučiti neće, ili koji znajuć neće, da ga znadu, ili koji se s njim podruguju, nisu vredni da su u zemlji, u kojoj u većini Hrvati obitavaju, neka se sele, širok jim je sviet.

Činovnici, koji znadu koje narečje hrvatsko, a koji su željni znati hrvatski jezik, neka se puste u zemlji, neka jim se pruži prilika, da se u jeziku usavrše, neka jim se ustanovi rok, do kojega imaju oni nesamo govoriti, nego i pisati hrvatski.

*) Tu se Nj. Veličanstvo sjeća, kako ga je Dr. Vitezić spovadjao po otoku Krku, kad se je ono vraćao cesar iz Dalmacije. Op. Ured.

---

3 PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

VIII. ✓

Vidovićeva Margarita.

Zahvali se Vidoviću starče
Pul mladoga cara na večeri:
Da on ima do devet sinova,
A on nima sina ni sinovca,
Nog do devet polepih devojak,
Svih devet do mlade Margarite.
A Vidović tužan i žalostan,
Da je njemu na vojnicu pojti.
Govori mu kćerka Margarita:
„Aj ti Boga o moj stari čaću!
Ča si tako tužan i žalostan?“
„Moram biti tužan i žalostan,
Zač je meni na vojnicu pojti;
Ali pojti ali šiljat' sina;
A ja nimam sina ni sinovca.““
Govori mu kćerka Margarita:
„Kroji mi ti robu po junačku,
Kupi mi ti klobuk belim porjem,
I mi kupi konja nejahana,
Ja ću za te na vojnicu pojti.“
„„Aj ti Boga, draga kćerko moja!
Kako biš ti konja podkovala?““
„Kovat' ću ga, ko drugi junaci.“
„„Kako biš ti orudje svitlala?““
„Svitlat' ću ga, ko drugi junaci.“
„„Kako biš ti Dunaj proplivala?““
„Plivat ću ga, ko drugi junaci.“
„„Kamo biš ti žute kose svoje?““
„Spletat' ću ih ko drugi junaci.“
„„Kamo biš ti bile dojke svoje?““
„Hranit' ću ih, ko drugo dovojke.“ —
Skrojil njoj je robu po junačku,
Kupil njoj je klobuk belim porjem,
I joj kupi konja nejahana,
I njoj dajo svetlano oružje.
Za njega je na vojnicu pošla.
Kad je došla pred carove grade,
Vidile su ju careve sluge,
Što su one caru povedati:
„Aj vam Boga caru gospodine!
Došal vam je Vidoviću mladi;
Na poskoku, da je mladi junak;
Na pogledu da j' divojka mlada;
Neznamo, je l' junak jel divojka.“
Car je vernim slugam govorio:
„Aj vam Boga, drage sluge moje!
Peljajte ga u belo butige
Ko j' divojka, će zbirat' prstene,
Ko je junak će zbirat oružje.“
Peljali ju u bele butige:
V prsteno ni z okom pogledala,
A oružje j' najliplje zbirala.
„Aj vam Boga, caru gospodine!
Peljali smo ga v bile butige;
V prsteno ni z okom pogledao,
A oružjo j' najliplje zbirao.
Neznamo je l' junak je l' devojka
„Peljajte ga vrane kovat konje;
Ko je junak će ih podkovati,
Ko j' divojka, ništar neće znati.“
Peljali ju vrane kovat konje:
Kovala ih, ko drugi junaci;
Nisu znali, je li junak il divojka.
Još je care slugam govorio:
„Aj vam Boga, drage sluge moje!
Peljajte ga mutni plivat Dunaj;
Ko je junak će ga preplivati;
Ko j' divojka na kraju će stati.“ —
Peljali ju mutni plivat Dunaj;
Svi junaci na kraju su stali;
Ona j' mlada Dunaj proplivala;
Neznadu je l' junak je l' devojka.
Kada došlo devet godin dana,
Mlada sobi tiho govorila:
Cara služim devet godin dana,
I nezna, sam junak al divojka.
Onda vidila divojka mlada,
Da ni cara ni da ni cesara.
Zajahala j' dobra konja svoga,
Jahala je k svojej miloj majki.*)

Volč. sb.

IX.

Kraljević Marko i Vila vodarkinja.

Kraljević Marko crnu goru jaše,
Crnu goru jaše i nju proklinjaše:
„Oj ti crna goro, prokleta ti bila,
Kad u tebi nima nikdir hladne voda!“

*) Pjesma je čuvena po svoj prilici na Brgudu. Štampana je i u „Slov. Glasniku“ god. 1863.

Činovnici pripoznavajući se Hrvati, neka se uz iste sposobnosti drugim nezapostavljaju, neka se jih dapače uz iste sposobnosti s drugimi, drugim i predpostave. — Žalostna je istina, da ima u Istri i u susjednih zemljah više odmetnikah od svojega roda nego možda nigdje na svietu. A tomu odmetničtvu nisu odmetnici većinom sami krivi. Što se nije odmetnuo naš mladić odgojenjem u školi, to je učinio kasnije. On, vatren Hrvat, skoro gladan i žedan, nag i bos iznešo je nauke. Hoće u službu, al s hrvatskim jezikom ruže mu neprocvatoše. Nemože se nit najesti nit napiti, nit obući nit obuti. Domoljublje poćme mu hladiti. Vjenča se većinom tudjinkom, ima djece, ima obitelj, valja ju oblačiti. Sve to nemože uz hrvatsku sviest, sve to može, ako zataji sebe, svoj jezik, svoju narodnost. Zanelavanjem naše narodnosti i svega što je naše, škodilo se je nam, našoj zemlji, našoj državi najviše. Obljubljenjem naše narodnosti i svega što je naše, koristili će se i nam i zemlji i državi najviše; priskočit će se mnogim našim jadom i nevoljam: mnogi povratiti će se u krilo matere svoje, nijedan se već od svoga naroda odmetnuti neće.

Mladi naši ljudi izučivši s velikom mukom svoje nauke, neka se ne prisiljuju ići služiti u druge zemlje, neka se nepreziru, neka se nezapostavljaju. Obljeručke neka se primaju, neka se ljube, neka jih se predpostavlja.

Napokon neima li dovoljno naših sinovah za službu u našoj zemlji, neka se nezove ljude iz Italije, iz Tirola iz „Pemske“, pak možebiti još takove, koje se kod kuće rabiti nemože; neka se nenzimdje ljude, koji nepoznaju nit nas nit našega jezika, nego neka jih se uzimlje iz Hrvatske, neka se uzimlje one, koji poznaju i nas i naš jezik.

To bi bile po prilici obćenite promjene, koje bi se u našib uredih proizvesti imale, promjene, hoćete li korenite, al pravedne, potrebite i silne. Mnogoga bi one opametile. Mnogi bi prestali protiviti se, da naš puk do svojih pravah dodje. Pokazalo bi se njim, da naš čovjek neima samo dužnostih, nego i pravah, da nije narod rad činovnika, nego činovnik rad naroda. Uzradilo bi se prema koristi našoj, naše zemlje, i naše prejasne kuće.

Ivan i Marko

razgovaraju se o porezih.

III.

Marko. Ajde Ivane pričaj mi sada sve poreze, kako se zovu i od što se moraju plaćati.

Ivan. Hoću Marko; ali najprije valja da si zapamtiš, da se svi porezi diele na dvoje.

Marko. Kako to?

Ivan. Ovako: Najprije su jedni porezi, koje plaćamo od zemlje, od kuće, od trgovine, od dobitka. Onda su drugi, koje plaćamo od onoga, što jedemo ili pijemo, ili uživamo razkošno, jer bi mogli i bez onoga biti.

Marko. Valja misliš na tabak, tuga ga popala! Kamo sreće, da nisam nikada zanj znao.

Ivan. Da, da brate Marko. Baš i na duhan mislim, koga naši otci nisu znali.

Marko. Pak barem izdjenimo jedno ime onim porezom od zemlje, od kuće od trgovine i od dobitka; a drugo ime onim, koje plaćamo od jestiva i piva.

Ivan. Nećemo jimjmi izdjevati imena, jer su jih već drugi ljudi imenovali, koji se bolje od mene i od tebe u porezе razumiju.

Marko. Nu, pak kako jim rekoše?

Ivan. Onim prvim rekoše *izravni*, a onim drugim *neizravni* porezi.

Marko. Pak zašto to? Mora biti razlog tomu imenu.

Ivan. I jest. Evo Marko razloga: Kad se ima platiti porez od kuće i od zemlje i od trgovanja i od dobitka, onda se *ravno* znade, od koje kuće, od koje zemlje i tko ima platiti.

Marko. Kako se nebi ravno znalo, kad svaka kuća ima svoj broj ali lumer i svaki čovjek ima ime i pridjevak. Tako mene pišu: Marko Milodragović kuće broj sedam iz starog sela.

Ivan. Da, da, tako je! Pak budući se *ravno* znade, na što se ima porez udariti, i na koji *dobitak* i na koji *prihod*, onda se ti porezi zovu *izravni* porezi.

Marko. A što je dacija od kafe, i od petrolija?

Ivan. To su Marko *neizravni* porezi, jer se nigdje uepiše da ti imaš kuću i polje i toliko dobitka, pak zato da moraš toliko dacije od kafe platiti; nego cesarstvo reče: kojigod kupi kafe ili druge stvari, mora platiti toliko i toliko.

Marko. Pak koji su sve *izravni* porezi Ivane?

Ivan. Mar rekao sam ti Marko: Izravni su porezi *kućarina, zemljarina, obrtarina i dohodarina.*

Marko. Dobro je. Zemljarina, što se od zemlje plaća: kućarina, što od kuće. Ali neznam pravo, što bi bila obrtarina i dohodarina?

Ivan. Obrtarina je porez, koj plaćaš od obrta; a obrt se zove, kad u fabrikah prenapravljaš štogod za prodaju, ili kada od broda plaćaš ili od trgovanja. Ter se govori: ovo je obrtan, ali provrtan čovjek. A *dohodarina* što je, to ćemo se kasnije naučiti.

Marko. A koji su Ivane *neizravni porezi?*

Ivan. Neizravni su porezi *carina* ili *dacija*, onda *monopoli iliti samotrštvo* i *takse ili pristojbe.*

Marko. Dacija znam što je, ili kako ti veliš carina. To je, što se caru plaća od nekih stvari, kada iz tudjine gredu u naše kraje. Ali neznam što je to *monopol ili samotrštvo.*

Ivan. Monopol ili samotrštvo ti je ovo, poslušaj! Država da dobije novca učini tako, da nekojimi stvari smije trziti samo ona sama ili onaj, komu ona dopusti. Onda država te stvari prodaje za više, nego li su vredne; i tako ono više ti je vrsl poreza. Zato se reče; da država ima monopol iliti sam trštvo od duhana i od soli.

Marko. Bogme istina je! Ta sam se ja morao svoj financi klanjati, dok mi je dalo palentu, da smijem duhan prodavati. A nesmijem ga dobivati, nego od glavnoga skladišta iliti magazina; i uvjek piše u knjižicu, koliko sam kupio. A gdje hoćeš da duhan i cigari vrede, za koliko se prodavaju! Nego da ondje ljudi više nedaju, morali bi od zemlje i kuće davati.

Ivan. Tako je Marko, al vidiš, to je porez pravedan, jer plaća samo onaj, koj troši.

Marko. Kako nije pravedan! Ta evo ja sam priviknuo cigaram, nebilo jih, pak dobro: kad sam junak, da dva krajcara pod nosom izgorim, onda je pravo, da i treći platim. Kad mi voda do grla dodje, neću pu iti, nebuj se Ivane!

Ivan. I dobro bi, da ne.

Marko. Ali od soli bogme nije pravo da se plaća. Ta onda bismo i od zraka morali plaćati, koj udišemo. Mora je dosta bog dao.

DOPISI.

Volosko 4 Januara 1879.

Bit će evo, ako se nevaramo, godina danah, što je Dr. Klaić zastupnik dalmatinski na carev. vieću, nastojao svratiti pozornost visokoga onog sbora na odnošaje našega trgovačkoga brodovlja, spomenuv, kako nam ono već od više godinah postojano nazadnje i kako bi se tomu zlu priskočiti moralo. — Nu gospoda zastupnici u Beču, kojih većina valjda mora nikada ni vidila nije i koji neznaju za drugo neg za svoje željeznice, fabrike šećera, stakla itd. i jer austrijski mornari nisu Nemci, nisu se ni obazreli na ono, što je Klaić govorio. —

Videć takov uspjeh, čovjek bi se morao upitati, čemu mi šiljemo svoje zastupnike u Beč, kad se ondje i onako neće, da čuje ništa o naših nevoljah i potrebah?

Nu sasvim tim, prem nas je izkustvo već mnogo toga naučilo, mi još nismo izgubili svaku nadu, pa smo nakanili spomenuti štogod o stanju našeg trg. brodovlja, nebi li naš vriedni zastupnik Dr. D. Vitezić opet pokucao na čvrsta ona vrata i izposlovao da se i na pomorstvo već jednom zaslužени obzir uzme i uznastoji priskočiti mu u pomoć, kako se to po drugih državah čini, gdje se važnost trgovačkog brodovlja po državu bolje cieniti znadej nego to u nas biva. —

Mi medjutim nećemo ovdje nabrajati sve nevolje, koje tište naše trg. brodovlje, jer su žalibože već predobro poznate, već ćemo samo spomenuti kolika škoda našoj samo obćini od neuredjenih još odnošajah brodovlja austrijskoga napram ugarskomu.

Naši brodovi austrijski i ugarski putuju svietom pod jednom zastavom, al ipak bitno su jedni od drugih odieljeni. — Jedni bo spadaju pod ugarsku pomorsku vladu sa sjedištem na Rieci, a drugi pod austrijsku sa sjedištem u Trstu. — Prema tomu plaćaju i razne poreze i namete.

U Translaitaniji porez na brodove prilično je manji a uz to i samo plaćanje mnogo je jednostavnije nego li kod nas u Cislajtaniji.

Radi prvog uzroka, naši ljudi, praktični kako jesu, računaju samo s novcem, tim više sada, gdje su dobitci s brodovi već na minimum spali, svi teže onamo, gdje se više dobiva ili gdje se manje troši, pa usljed toga, i budući nam Rieka tako blizu, naši principali prelaze jedan za drugim granicu i ugarskimi se podanici čine.

Drugo je to, što se ondje ustanovljeno da svaki brod, po svojoj veličini toliko i toliko poreza plaća, a za dobitak ili gubitak se ni ne pita.

Kod nas je to drugčije Ovdje se n. pr. zahtieva najprije da svaki *po savjesti* izjavi, koliko je dobitka u godini imao. Na to odgovoriti našim je ljudem veoma mučan posao, jer, kako je poznato, naši su ljudi ljudi od savjesti, pa kad se od njih nješto zahtieva i savjest se njihova zalaže, veoma im je neugodno, osobito kad neznaju točno odgovoriti, na ono, što se ih pita.

A oni u istinu ni nemogu točno odgovoriti koliko su dobili, jer prvo nikada pravo neznaju što su dobili, kad, osim toga što brod svakim danom manje vriedi, moraju na njega još uvjek trošiti, a drugo što nisu nikada sigurni dok još brod pliva, da je ono, što su od njega primili, sbilja dobiveno.

Napokon pak, pošto su se toliko savješću borili i toliko računali da iz-

---

Al je Marku vila lepo besedila:
„Nepreklinjaj Marko te črne gorice,
Leh se šeći Marko malo pompredak,
Najti hoćeš, Marko, dva Dunaja vode,
Kraj Dunaja, Marko, vodarkinju mladu.“
Al je Marku sreća, sreća doletela,
Da je vila sanak, sanak ubitila.
Napoji on sebe i svoga konjića;
Al mu konjić vodu, vodu pomutio.
Kad se vila sanka, sanka probudila,
Obzira se vila na četire strane,
Ne zagleda vila nikder nijednega,
Leh u polju Marka, Marka Kraljevića.
Hitro zajahala svojega konjića.
Pak mi trči k Marku, Marku Kraljeviću;
Još mu mlada božju, božju pomoć nazva:
„Pomoz' Bože, Marko, Marko Kraljeviću,
Bog te sprimi vilo, vilo vodarkinjo“!
Plati Marko težko, težke vodarine.
Vadi Marko jaspra, jaspra i dukate,
Da će platit Marko težku vodarinu.
Al je vila Marku lepo besedila,
„Da bim bila jaspro, jaspro uzimala,
Srebrom bim ja bila Dunaj okovala“. —
„Ča ćeš vilo jošte, da ti ja doplatim?“ —
„„Od junaka, Marko, obedve ručice
Od konjića, Marko, četiro nožice.““
Al njoj Marko lepo, lepo besedio:
„Ča će junak, vilo, brez svojih ručica,
Ča će konjić, vilo, brez svojih nožica!“
Počeli se mladi moju sobom biti.
Vili su mi bele pene dohajnale,
Ali Marku bele, bele i krvave.
Pa je Marko vili lepo besedio:
„Pogledaj ti, vilo, kade j' žarko sunce!“
Onda se je vila k suncu obazrela,
Pak je vili Marko onda vazel glavu.

„Slov. Glasnik“ 1868. str. 137. i p. Leg. sb.

X.

Mikula junače.

(Dobrinjska).

Pase ovce Mikula junače,
Tanko piva, daleko se čuje,
Lopše piva od ptice slavića:
Da ni ženjen nit se žonit neće,
Da će sidit kadi care sidi,
Da će ljubit na volju carien!
Mislio je junačina Miko,
Da ga jadna nijedan nečuje,
Al ga čuju tri careve sluge,
Śli su sluge caru povidati:
„Jedan junak u planini piva,
Tanko piva, daleko se čuje.
Da ni ženjen nit se žonit noće
Da će sidit kadi care sidi,
Da će ljubit na volju carien!“
„Sluge moja i delije moje,
Peljajte mi Mikulu junaka,
Peljajte mi celo stado ovac.““
Śli su sluge po Miku junaka
I po cilo stado ovac belih.
„Sad kladte ga va crne tamnice,
Nedajte mu kruha ni vodice.“
„„Nekladte me va crne tamnice
Neg mi vežte naopake ruke,
I dajte mi najgorega konja,
I vežte mi noge spod konjića,
I dajte mi sablju rdjavicu,
Ter mi homo na'no ravno polje
Da vidimo, koji junak bude!
Sad izberi dvanajst tisuć vojske
Medju njimi dvannest kaludjera.
Pomoz', vilo, — pomoz' posestrimo
Ali sada, ali nikadare!““
Prva vila, ka je priletila,
Ona mu je ruke odrešila.
„Ala vilo, ala posestrimo
Ali sada ali nikadare“. —
Druga vila, ka je priletila
Ona mu je noge razvezala.
„Ala vilo, ala posestrimo!“
Treća vila, ka je priletila
Ona mu je sablju naoštrila.
„Ala vilo, ala posestrimo!“
Četvrta je vila doletila,
Pak je Miku konja razigrala,
„Sada vilo, pomoz' posestrimo!“
On posiče dve stotine vojske
I med njimi dvanajst kaludjera
I najzada cara gospodina.
Sada kreue presvitlej carici:
Evo tebi tvoga cara glava,
Sad ću sidit, kadi caro sidi,
Sad ću ljubit na volju carien!

Polj. sb.

XI.

Aršićeva ljuba.

(Dobrinjska).

Od kad se je Carigrad sagradil
Ni takove robe zarobio,
Kad zarobi trideset divojak
I med njimi Aršića Stipana.
Aršić lipši nego sve divojke!
Aršić grede od ruke do ruke
Dok zapade u carove ruke;
Car ga dade veziru svojemu,
A vezir s njim va crno tamnice.
Nutri stenje devet godin dana,
Stenje junak i žalostno piva:
Da s' nečudi svojoj staroj majci

kažu, kako misle da je pravo, porezna oblast malo se na tu njihovu izjavu obzire, već ih po svoju taksira.

Pitamo mi dakle, čemu ta kušnja savjesti dotičnikah, kad se i onako misli po svoju krojiti?

Dogodi se pak k tomu, da se brod mora popraviti i na njega potrošiti 10 do 15 hiljadah forintih, Šta će se tada napisati i dokle će se moći govoriti da se nije ništa dobilo?

Čuli smo od mnogih, da bi volili i više plaćati, samo da jim je izbjeći tim pisarijam.

Osim toga više naših brodovlastnikah imade posjeda i ovdje i na Ričci, dakle u Cis- i Translaitaniji, pa ih zato i ovdje i ondje i za poreze na brodove tjeraju i eksekucijom im i ovdje i ondje prete, a oni moraju uslied toga, neznajuć što da učine ni kamo da se obrate, rekurirati na ovu i na onu vladu, pa tako im i opet nemanjka svakovrstne pisarije. —

Da izbjegnu dakle svim tim sekaturam, naši se brodovlastnici redom riečkimi gradjani čine, a odtuda Volosku i Cislaitaniji prilična škoda. — Jer ako se pomisli da bi Volosko, kad bi svi ovdešnji brodovlastnici bili kod kuće ostali, danas brojilo kakvih 20 do 25 velikih brodovah, od kojih recimo da bi svaki samo po 100 for. izravnih porezah plaćao (a plaća i više) to bi sa 25% adicionala občini došlo do preko 600 fr. na godinu.

Ako se pak još k tomu dodade da svi dohodci naše občine neprekoračuju svotu od 2000 fr. uvidi se od koliko bi pripomoći bilo našoj občini onih 600 fr. koje Vološćani, tudjom krivnjom, gradu Ričci daju. —

Danas od onih 25 brodovah, koje Vološćani posjeduju, možda ovdje neplaća ni 5, a sigurni smo, da će još i ovi čim prije u riečke protokole, jer osim što će tim svim sekaturam izbjeći, plaćati te ondje do kakvih 50 fr. na godinu manje, a 50 fr. daudanas bogme nije šala. —

Na taj će dakle načiu, dok se stvari neuredе tako, da budu svi brodovi jednako plaćali, naša občina izgubiti po malo i ono dohodakah što još imade, a s njimi, što je najviše, i sve najimućnije občinare. — Volosko neima, kako je poznato, nikakva obrta ni trgovine, pa kad nam svi imućniji otidu, tko će nam ostati?

Mi smo ovdje pisati o stvari samo u toliko, u koliko se ona naše občine tiče, al poznato je, da je to bolest, koja muči ne samo nas, već cielo austrijsko primorje.

Kad bi veleučeni gosp. Dr. Dinko Vitezic, naš zaslužni zastupnik u Beču, prigodom buduće razprave o proračunu, Klaićevom govoru i ovo dodao, sve bi nas zadužio. *)

Iz Boljuna.

Naš obćeljubljeni poglavar odpustio je od službe občinskoga pisara Aricha, koji je ovdje „kulturu“ širio. Narod zahvaljuje načelniku za tu dobru ruku. Nemožemo svega napisati, što je taj čovjek ovuda činio, nego velimo: Sve zlo za njim. A birajuć drugoga treba dobro gledati.

Naša Sloga čita se ovdje vrlo dobro; nego su ljudi prisiljeni više njih jedan broj držati, radi slabih vremenah. U družinah se takodjer živo čita „*Mijat Brigmša*“ što je izdalo družtvo sv. Jerolima u Zagrebu. Mnogi čitalac je piscu za zdravlje pomolio, da onako liepo pripovjeda.

Natuknite našemu načelniku, neka *uvjek* hrvatski odgovara na ime občine. Treba pokazati tko smo i što smo.

Rovinjsko selo

Naša slavna zaprežentanca u zadnjoj sjednici u Kanfanaru na govor kotarskoga kapitana i mjestnoga načelnika jednodušno je riešila, da učevni jezik u školi Sela Rovinjskoga i Kanfanarskoj od sada u napried mora biti hrvatski. Živili!

*) Zakasnilo Gospodine moj, dok se u Austriji opamote, pak za trgovačku mornaricu tvrde pačinu skrbiti, protekć će mnogo vode lahdnim Dunajem. U Beču nejmaju mora. Za neke stvari oglasit ćemo se posebice. Urod.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. siečnja 1879.

Nakon cielih četrnaest danah naši su zastupnici u carevinskom vieću već kada tada domlatili svoju praznu slamu, to jest, dovršili svoje jalovo prepiranje o berlinskom ugovoru mira, koji je Austriju ovlastio, da zaposjedne Bosnu i Hercegovinu, što dakako našim njemačkim gospodarom neide nikako po ćudi. Al kako se u Austriji sve nemaravski razvija, tako se razvio i dokončao i taj dogadjaj.

Jedni su hljeli, da se kod tog posla vieće ogluši iliti predje na dnevni red, drugi da onu se prijavi te ga samo propusti, a treći na koncu da se prizna i odobri. I gle, ova se treća proturala, akoprem su njemački zastupnici u oktobarskoj adresi na Cesara sasvim drugamo šibali. Pa će još tko reći, da nisu to stalni i dosljedni ljudi! Za prvi su predlog glasovali skrajni ljevičari, za drugi središčari i nekoji desničari, a za treći umjereniji ljevičari, središčari i desničari. Nam toga nije ni najmanje žao, ali što nas boli, jest, što se u carevinskom vieću uvjek radi i govori, kao da nas Slavenah i neima u Austriji; pa i ova prepirka nije se svršila po nas dobro nego jedino zato, što ona gospoda nisu imala drugog izlazka, il što su se još i gorega bojala. Nije jih dakle u viećanju vodila ni istina ni pravda, nego jedino njihova pusta i gruba sebičnost. Ele, dokle se Niemci toga svog istočnog grieha neotresu, u Austriji bit će svašta, ali pravog mira i napredka biti neće, jer u sveobćem nepouzdanju i najljepše nastojanje izdade.

Sad da će još carevinsko vieće glasovati proračun, pa onda da će ovo ministarstvo odstupiti mjesto svojim nasljednikom, za koje se još nezna, tko će ni što će biti. Isto tako da će bit red i Delegacijam, da se opet sastanu, te dozvole troškove, koji još trebaju za uredjenje Bosne i Hercegovine, gdje se grade ceste i željeznice, da se olakša uprava i napredak onih zemaljah. Po najnovijih viestih med Austrijom i rimskom stolicom došlo se do podpuna i konačna sporazumka glede uredjenja katoličke crkve u Bosni i Hercegovini, polag kojega hoće se u Sarajevu osnovati biskupija, a u nekojih drugih mjestih tako zvani Vikarijati. U Sarajevu bit će i katoličko sjemeniste, a i bosanski otci Franjevci hoće se iz Grana u Ugarskoj preseliti u Sarajevo.

S one strane Litave imamo samo to javiti, da je dne 28. ugarski sabor izabrao ljude, koji će stupiti u dogovor sa hrvatskimi povjerenici, da zajedno utanače novi novčarski ugovor medju ugarskom i hrvatskom kraljevinom. Nadamo se, da će tim ljudem poći za rukom stvar na čisto izvesti, pa da će jednom za uvjek prestati ono magjarsko bahato i lažljivo trubljenje, da tobože Hrvatska živi od magjarske milostinje.

Posljedica franceskih staršinskih izborah jest odstup Mak-Mahona predsjednika Republike. On je sišao sa predsjedničke stolice, jer nije htio podpisati predloženih mu od ministarstva pisamah, kojimi se dižu sa službe nekoji gjenerali njegovi drugovi ni za što drugo, nego što su služili pod nesretnim Napoleonom III., pa se ga još i danas rado spominjaju. Dokle su sjedili u Senatu Napoleonovi pristaše, toga nisu smjeli republikanci; a sad im bje prva briga, da pročiste i vojsku od tih ljudih. Možebit bi bilo bolje, da se budu još malko strpili, jer bog zna kakvim će okom gledati taj postupak vojnici, koji kao nikoja druga vrst ljudi rado obljube na osobiti način svoje neposredne zapovjednike. Mjesto Mak-Mahona postao predsjednikom Grévy. Nego umjerenost, kojom još ipak postupa Gambetta, pravi kolovodja franceske Republike, neide ni najmanje po ćudi skrajnoj republikanskoj stranci, koja ga je već napala žestokim Rochefortovim perom, jer neće da se sploh pomiluju te pozovu u domovinu svi razvraćenici, što su 70. i 71. godine onako strašno Parizom vladali. Strah nas je, da Franceska nije još ni sad prošla kroz sve skušnje, što joj jih je namienila ruka, koja svietom ravna.

Još se uvjek govori o nekakvom novom ugovoru mira medju Rusi i Turci, koji je imao biti već po stoti put podpisan, pa da nije još ni sada. Čuje se, da se nemogu nikako složiti glede ratne odštete, koju da bi Rusija Turskoj i oprostila, samo kad bi ova na to pristala, da se mimo zaključakah berlinskog ugovora spoje u jedno tielo pred- i zabalkanska Bugarska, naime po ugovoru svetostjepanskog mira. Već, da li je tomu zatezanju uzrok to il što drugo, toga nitko pravo nezna. Što je stalno jest, da Bugari neće nikako da pristanu na odluke berlinskog ugovora, pa da iz petnih žilah nastoje, da ujedine svoju domovinu i proti volji evropejske diplomacije. Pa je stalno, kad jednom Rusi ostave onu zemlju, da će narod nanovo posegnuti za oružjem, da se opre povratku turske vojske i turske uprave. Već u dojduće proljeće hoćemo o tom više čuti. U ostalom se misli, da su se Rusija i Austrija već odkada sporazumite, da jednoj ostane iztočni dio Balkanskog Poluotoka, a drugoj zapadni sve do Soluna na Egejskom Moru, pa da treba i u tom tražiti uzrok natezanju med Turskom i Ruskom. Ako je u tom ikoliko istine, onda ćemo na proljeće vidiliti, kako naša vojska puzi sve pomalo prama jugu.

Nego sada ima Rusija i kod kuće pune ruke posla. U Astrakanu na obalah rieke Volge buknula je čovječja kuga, pa mora da straži, da se ta nesreća nerazširi i nezaredi cielim carstvom. I ostale europejske vlade su se već dogovorile, kako će zajednički postupati, da odvrate od svojih medjah tu strašnu bolest. Nego se čuje, da je već počela jenjati, pa ako Bog da ćemo do skora čuti, da su ju krepkim nastojanjem na samom svojem leglu zagušili. A i neka, jer bi Evropi, a naime Rusiji više škode učinila, nego sav iztočni rat.

Dne 12. februara će se otvoriti u Berlinu njemački parlamenat. U Carigradu po staroj navadi uvjek nestalnost i nemir. Sad se o ratu u Afganistanu malo što čuje. Najbrže da Englezom neide tamo ipak onako, kako bi želili da ide, jer se oni rado hvale i raztrubljuju u svieta svaku svoju i najmanju pobjedu.

Neg se ćudi vernoj ljubci svojoj,
Ka ga neće na odkupu dati
Na odkupu tri stotine groši.
Misli junak, da se ga nećuje,
Al ga čuje ptica lastavica,
Te sproleti ptica labki krili
Te sproleti ljubi Aršićevoj.
Aršićeva ljuba dvore pometala
Dvore pometala v nebo zagledala,
Zagledala pticu lastavicu:
„Aj bora ti, ptico lastavico,
Ča se kriliš oko dvora moga,
Al' mi nosiš od Aršića glasi?“
Odgovara ptica lastavica:
„Tužni junak u tamnici piva,
Da s' nećudi staroj majki svojoj,
Neg se ćudi vernoj ljubci svojoj,
Ka ga neće na odkupe dati
Na odkupe tri stotine groši.“
„Aj bora ti mila majko moja,
Začula sam od Aršića glasi,
Da mi junak u tamnici piva
Da s' nećudi svojoj staroj majki,
Neg se ćudi vernoj ljubci svojoj,
Ka ga neće na odkupe dati
Na odkupe tri stotine groši.
Aj bora ti, mila svekrvice,
Svekrvica kot mila majčica.
Aršića sam napol spozabila
Tebe neću nikad nikadare,
Aj bora vam, mila svekrvice,
Svekrvica kot mila majčice,
Sedlajte mi Aršićeva konja
I dajte mi kapu belim perjem
I dajte mi zelenu dolamu
I dajte mi najbolju sabljicu.“
„„Aj bora ti, mila novestice,
Novestica kot mila ćerčice,
Pokrij konja svitum do kolena
Samu sebe do cerne zemljice.““
Sad gre jašuć proko ravna polja.
Gleda care s' visoka prozora
Te zamrmlje care gospodine:
„Slugi moje i delije moje,
Pogledajte v ono ravno polje,
Je li ono s' prahom zaprašeno,
Al je ono s' maglom zamagleno,
Pojte tamo v ono polje ravno,
Ka je ono neznana delija.“
Šli su oni v' ono polje ravno.
„Aj ti bora, neznana delijo
Postat nas je care gospodine.
Da te jutro na rakiju zove.“
„„Recite vi caru gospodinu,
Da nepijem takove rakije
Neg da ga ja na mejdan zazivljem.““
Kad je care reči razumio
Nije caru oko već zažmalo,
Komaj beli danak dočekalo.
Jutrom grodu v' ono ravno polje
Grodu tetnjem danu do poldana.
„Aj ti bora, care gospodine
Daj pogledaj v ono sunce žarko
Kadi j' bilo i sada kadi je.“
Car pogleda, v sunce se zagleda!
Mahne sabljom i odseče glavu!
Ter ju nosi presvetloj carici.
„Aj bora ti, presvetla carice
Evo ti je tvoga cara glava,
Sada daj mi od tamnice ključe
Da slobodim Aršića Stipana
I družinu, ku si zarobila,
A ti kušni vranca va kopito,
Ako nećeš to mi učiniti
I tebi ću glavu rastaviti.“
Kad carici drage nije bilo,
Dala je od tamnice ključe
I mu kušne vranca va kopito.
Sad gre jašuć pred černu tamnicu
I zavikne za glasn visoka:
„Bežte, božte neki k miloj majki,
Drugi tecte ka svojoj ljubovci,
A ti k meni, Aršiću Stipane!“
Od mila ga suze oblivale
Te ga uzme uza se na konja.
Grodu jašuć preko ravna polja,
Pak prozbori neznana delija:
„Aj bora ti, Aršiću Stipane,
Bil ti poznal vrana konja svoga?“
„„Da ga vidim, ja bi ga poznao.““
Bil ti poznal svoju kapu s' perjem?“
„„Da ju vidim, ja bih ju poznao.““
„Bil ti poznal svoju ljubu vernu?“
„„Da ju vidim, ja bih ju poznao.““
Zmakne sablju neznana delija
Plasne njega po pleću junačkom.
Jako maše, milo udaraše!
„Mi smo dragi jedinoga roda!
S ljubcom jašeš, ti ju ne poznaješ!
Konja jašeš, ti ga ne poznaješ!“ —

Polj. sb.

XII

Razboli se Kraljeviću Marko
Pokraj puta druma junačkoga,
Svoju sablju u zemlju zatuče,
Žuta konja za nju je zaveza!
Sam se sobom Marko zamislio:
„Ki bi mene vode napojio
I nad menom hladak učinio,
Duši bi on mesto zadobio.“
Začula ga sokol ptica siva,
U kljunu mu vode donašala,
Hladnom vodom ga je napojila,
I nad njim je krila razkrilila,

(Drugi put dalje).

Franina i Jurina.

Fr. Kako te ča bog pomaže, Jure?

Ju. Dosada hvala bogu ni slabo, al to se nekako grdo strari gode po svetu.

Fr. Ča je?

Ju. A valja si već i ti čul čagodar, da je tamo va Ruseh kuga, bog nas očuvaj!

Fr. Čul sam čul Jurino moj; ma zato ni trebe da ti valje srce va gaći pade.

Ju. Ma govore, da je pol Rusi pomerlo!

Fr. Nebudi nem! Ter su i od Bosne govorili: ov je poginul, on je ranjen, onega su Turci na ražnje spekli. Pak kada su vojsku razpustili, koliko jih je živeh i zdraveh doma prišlo, kuh su prvo mrtveh plakali.

Ju. To je sve tako, dragi moj Frane, i ti si učeneji od mene, al teče reč, da ča ljudi govore i tići pevaju, da je bilo, al da će bit.

Fr. Namor je tako. Ter ja natajim. To već svi znamo, da je bolest strašna; ma ni opeta toliko, da je treba od straha pred njom umret.

Ju. Ti Frane češ to bolje znat. Govore, da još nikad ni bilo takove boli na svetu.

Fr. Ej, ni bilo ja!, Bilo je bilo Jure, no da ne. Zač nekada bi ju Benetačke galije prinesle va naši kraji, pak ter je i benetačku Istru dva, tri puti pomorila.

Ju. Ja zato se i govori *kuga* al *morija*. Pak je l' te jako dugo od nas, drugi ti?

Fr. Ako češ, da je dugo, ako češ da je blizu. Ter znaš, da današnji dan železnica prodrdlja va mulo dan, ča biš va celi mesec konaj pešac obašal. A tamo je negder dalje od černoga mora va nekem Astrahanu.

Ju. Tako ni po sveh Ruseh?

Fr. A ne! ni nedaj bog, zač Rusa je kako mrava.

Ju. Ma ja mislim, da će i njihov cesar storit kakove propovedi, zač govore, da se ta bolest najme.

Fr. I kakove propovedi! Nehore tamo su va nekeh mestoh sami ljudi *zaprtiju storili*, kada su videli da je pravo pogibeljna bolest. A potle je i cesarstvo skočilo na noge i kordunі soldački postavilo.

Ju. A to je pravo. Ćemo reć svi smo Bogu v rukah, ma vendar ki se čuva Bog ga čuva. Pak ča Frane svaki od te boli umre?

Fr. No, zač bi i slabo bilo da svaki umre.

Ju. Tako da se to k nam završe, nedaj bože, to bi i naše cesarstvo straže postavilo.

Fr. Ja, nedaj bog da do toga pride, *troju zaprtiju* bi storili, tri kordunі soldački. I tu ti je tverd zakon Jurina moj. Ki prekorači treti kordun, va njega se pucu.

Ju. Pak ča ne zaslužiš! ter more unesrećit celo jedno mesto. A ča govore; je l' kakove lekarije proti temu?

Fr. Ma do sada se pravo nezna. Nego su svi kralji poslali svojeh lekari, da se tamo poduče, ako je ona prava kuga i s čem se da sigurno zlečit. A toliko je sigurno, da je treba trezno živet i da lokeš i žderilo još pohujšaju.

Ju. Ter je istina na moju grešnu dušu! Ča god čovek s boljom merom živе, to se bolje čuti.

Fr. Ja, ja, Jure moj: ma nemisle na to oni nesrećni ljudi po oveh kuteh, ki se najljempaju one rakijine, da biš jih sbičicom važgal. Da popije žmulj vina, nebi mi ni pol jada bilo, nego si z onem zdravlje kvare i pamet gube.

Ju. O zato pak ti čast Frane! Ma govore da je ceneje i da je *nebeško*.

Fr. Je ceneje, zač po onem brže umru, a nebeško je, zač je nebeško vodi nutre, ma drugo je sve otrov.

Ju. Ma pur ja mislim, da žmuljić dobre slivovice, al dropovice, nebi imel škodit!

Fr. A ne, ako je dobra! Ma dobre je malo, pak je draga. A i nje ča je preveć je nezdravo.

Ju. A to je istina! Ma čuješ Frane. Povej mi još, jel' bilo te strašne boli ovde kade blizu pred malo vremena?

Fr. Bog te videl, a je! Trejset i sedmoga je bila va Makarskoj, va Dolmacije, pak nikuda dalje. I va Italije se je oneh let negdér javila va jednom selu. Ma su storili tvrdu stražu, pak ni šla dalje.

Ju. Pasja noga, to je slabo, da se tako lahko najme ta bolest. Zač lepo je zaprtije ališi kontumacije delat, ma je težko živet tako osamljeno. —

Fr. A ja, težko ni lahko, tako je! To se zna, da sve zapne i trgovina i delo, al svakako moramo svaki dan neč potrpet za ovu kožičinu, ka je na nas.

Ju. Frane mane je poć doma. Ostani s bogom, do drugega vidovdana, ako bog da zdravlje.

Fr. Pozdravi Luca Jure, ča je zaspalu, da je ni videt k mojoj Mari?

Ju. Joh prit će prit, znč i ona rada klepeta, kako i ja.

Fr. Ala dragi ti, sve ženske su jednake; ma ja mislim, da pak ni škrobetalnice nad moju Maretu.

Ju. Bože moj, takova narav je! Srećno Franina!

×

Fr. Jurino da si ti od Junti, koliko vromena biš dal čoveku za likvidat računi va Kastve?

Ju. Ma ja mislim, da *celo leto* dan je dosta i previše, najme sada kad je drugi onde, ki se razume kako treba!

O hranitbi i njegi svinjadi.

Čim su praščići 35—45 danah svoju mater sisali, treba ih namah odbiti i davat im hranu, koja je dobra i jedrena i to tako dugo, dok nisu 4—5 mjeseci stari; zatim neka dobiju ponešto i slabije hrane, kano repe, zelja, kuhana krumpira itd. —

Za mlade praščiće vrlo je nužno skrbiti se, prije nego li ostave sisu, za toplinu, jer i starije svinje to isto zahtievaju; treba im dakle dobro postelјati, tako, da uznogan jedan uz drugoga leći, jer im je onda toplije.

Kako svaka životinja, a najpače mlada, potrebuje svjež zrak, tako ista i svinje.

S toga je vrlo potrebno, da je korita i svinjac čist, jer praščići ljube suho i čisto mjesto za ležište, budući na mokru rado ne leže.

Praščići imaju se češće pustiti na pašu i zrak i to radi zdravlja i napredka.

Dok se prasci ne kane toviti, dostatno će biti iste onako hraniti, da ne omršave; budući su vrlo proždrljivi, pa jedu svakovrstnu hranu, zato ih je lahko i hraniti.

Kod hranitbe treba pamtiti sliedeća pravila: Ako hranimo svinje kod kuće, tada ne smiju nikek biti u svinjcu zatvorene, već treba da je kod istog orgánjen prostor t. j. obor, u kojem se mogu svinje češće puščati na hodanje. Takodjer je u ovakovu ogradjenu prostoru korisno, da je lokva, s razloga, što bi se svinje kupale, a to je velika blagodat za iste.

Zatim mora bit nikek svježe vode za piće.

Za hranu im se daje sirutka, mlieko sa posijani (mekinjami) i izjedci sa nešto mrkve itd. To im se svaki dan daje u jutro, u podne i na večer; takodjer se može i od bilja štogod pridodati n. p. lucernsko djetelinе, grahorice, itd. Tako se hrane i onda, kad se pasu, čim dodju u podne i na večer kući.

Upozorujem te, da im ne daješ vruće hrane, jer bi im vrlo škodila.

Svinje se nadalje hrane i žirom hrastovim i bukovim, jer je ovaj žir upravo opredjeljen od prirode za hranu svinjam. Žir je dobra hrana, kako za starije tako i za mlade svinje.

Poznato mi je, da kad žir uzrodi, onda je naš hrvatski poljodjelac bez brige, jer mu se svinje bez ikakva troška i truda liepo prehrane, pače i uzgoje, te za iste liepi novac dobiva.

Zimi je nužno svinjac zaštitit kukuruzovinom itd., da sjever i bura istog no izhladi, što svinjam ne prija; treba dakle nastojati, da im je toplo, te da im se daje po tri put na dan sirutka ili što drugo od okopavinah n. pr. krumpir, repa itd.

One svinje, koje su se oporavile svršetkom zime ili početkom proljeća, bolju hranu potrebuju. To se samo po sebi razumieva.

Još mi je nešto napomenuti i o svinjcu (koteu). Svinjac ima biti tako udešen, da je u njem ljeti hladno, a u zimi toplo. Toga radi ne smije biti isti vlažan, niti velikoj toplini izložen.

Svinjac ima biti tako uredjen, da se gnoj može čistiti i iznositi, zatim da mokraća lahko odtiče. Pod svinjca treba da je od izbušenih dasakah, a od zemlja podignut za nekoliko palacah, kako bi izpod njega mogla mokraća odtjecati. Svaki preuljel u svinjcu treba da ima svoja vrata, da se uzmogne gnoj iznašati.

Korita najbolja su onda, ako su tako priredjena, da se hrana može iz vana davati ista se imaju čisto držati, prije svakoga hranjenja izprati, na dnu korita moraju imati otvor, kroz koji bi se vodu poslije izpiranja izpuštala.

Svinjac treba da je visok 8—9 stopah (2 m. 58 c. m. do 2 m. 85 cntm. Za danas dosta. S Bogom.

N. Vežić

Nadzornik gosp. i šumarstva občinskog.

Književne viesti.

Natječaj za nagradu iz zaklade Dušana Kotura.

Družtvo sv. Jeronima, kano upravitelj „zaklade Dušana Kotura za nagradu pučkih spisa“ razpisuje nagradu od 300 slovom tri stotine for. n. vr. za pučki spis o ratarstvu u našoj domovini.

Uvjeti za natjecanje:

1. knjiga ta ima iznositi bar 10 štampanih araka u formatu „Danice“;

2. ima biti popularno napisana prema okolnostim i potrebam našega naroda te razpravljati po prilici o sliedećih stvarih:

O tlu i podnebju. Glavne vrsti tla. Svojstva pojedinih vrsti tla i u pojedinih predjelih. Najbolje razmierje. O dubljini mekote. O položaju zemljišta itd.

Obradjivanje tla. Krčenje zemlje Kopanje jarakâ i strugâ za odticanje suvišne vode. Oranje, branjanje, prašenje, valjanje i usavršivanje zemlje. O potrebitom za sve to orudju.

Prohitačnost duboka obradjivanja zemlje.

Gnojitba. Uzrok i svrha gnojenja. Svakovrstna gnojiva životinjska, bilinska i rudna. Koliko trebamo gnojiva za 1 ral zemlje. Kakov se gnoj prema vrsti tla ima rabiti. Kada i kolikokrat treba gnojiti tor. Umjetna gnojiva kako se prokušavaju.

Uzgoj gospodarskih rastlina. Glavna načela o sjetvi. Obradjivanje i njegovanje biljka. Žetva i spravljanje plodina. Kako se uzgajaju najvažnije gospodarske rustline. Pšenica, pir, raž, ječam, zob, proja i lan, kukuruz, sirak, piriuč, grah, grašak, grahor, leća, hob, holjda, koru, čičoka, blitva, burak, repa, koraba, mrkva, pastinjak, buča, zelje; dielaljina: biela, crvena, rumena, švedska, vječna, grahovka, kolienika; konopljа, i lan; broć, snć i katanac; repica, ogoštica, mak, gorušica i žumunac; hmelj, kumin, komorač, češnjak i lukovica; češljuga, vodopija i duhan itd.

3. Spis, koji bude nagradjen, postaje vlastničtvom družtva sv. Jeronima, te će ga ono stampati god. 1880;

4. natječaj traje do 31. prosinca 1879;

5. koji se spis ima nagraditi, to prosuđuje upravljajući odbor družtva sv. Jeronima.

Svi se hrvatski listovi umoljavaju, da u interesu naše prosvjete oglas ovaj bezplatno objelodane.

U Zagrebu dne 15. siečnja 1879.

Svetojeronimsko družtvo u Zagrebu.

Toma Gajdek, v. r. Predsednik.

Različite viesti.

Nj. Veličanstvo naš Cesar, darovao je mjestom Dolini, Boljunou i Borštu, koji su lani od tuče mnogo štete pretrpili, 1500 for.

Gospojinskomu družtvu u Trstu za pomoć obiteljim bosanske vojske došlo je iz Voloskoga kotara: iz Veprinačke občine 53 f. 38 nvč.; iz Klane 29 f. 46 nvč.. a još jedan sklad 37 f. 50 nvč.

Dr. Lovro Monti, dalmatinskih Hrvatah poslanik u Beču, govorio je junački na sjednici od 21. pr. mj. kad se je razpravljalo o berlinskom ugovoru. Rekao je, da treba Bosnu i Dalmaciju Hrvatskoj pridružiti, i tako stvoriti moćnu kraljevinu, gdje bi narod zadovoljan bio i gospodar u svojoj kući. Ako se bude i nadalje htjelo ponjemčivat i madjariti nas, onda da ćemo mi izgledati iz vana pomoć, a onda neće biti dobro ni Njemcem ni Madjarom. Živio gospodine Monti! od srca, si govorio svim Hrvatom.

Političko družtvo „Jedinost“ imalo je dne 6. januara o. g. svoj XX. občeniti sbor u dvorani narodne čitaonice u Trstu. Članovi ovogodiš. odbora jesu: Iv. Nabergoj, drž. poslanik, predsjednik; V. Dolenec podpredsjednik; I. Dolinar, urednik „Edinosti“, tajnik; Stj. Nadlišek, pjenezničar; zatim odbornici: I. Primožić, I. Jan iz Doline, Fr. Šabac iz Podgrada, T. Novak, I. Gorjup i I. Sancin. Namjestnici: I. M. Purić, I. M. Malalan, I. M. Vatovac, I. Gerlanac, A. Motlika, Fr. Ravnik, F. Smerdu, A. Trobec, M. Pečar. — Družtvo se je pogovorilo takodjer kako treba raditi kod dojdućih izborah za gradsko vieće u Trstu. Predsjednik g. Nabergoj izrekno je želju, da se u Istri osnuje još koji tabor, te se tako narod probudi. Odlučeno je takodjer, da će se jedan obća skupština družtvena sazvati u Podgradu na istrijanskom Krasu, čim bude moguće.

„Slovansko podporno delalno družtvo“ ustanovilo se je ovih danah u Trstu. Namjena mu je pomagati radnike kada obole. Zato će svaki toliko plaćati od svoje nadnice. A čim jih bude više, tim će lagljе biti pojedincu i družtvo će bolje djelovati. Bože daj!

Jadna majka, koja si na srdcu zmiju odgoji. Nije tomu davno, doveo je Loidov parobrod iz Dalmacije nekoliko zločincah za koparske tamnice. Med njimi vam je ludo dijete, koje je tek 14 godinah prevalilo. A što je učinito? Svojoj rodjenoj majki odsjekao je glavu, dok su joj dva mladja brata ruke držali!

LISTNICA.

P. n. g. Mihu Švobu, Vrata: Vaša je lanjska predplata namirena. — Bandovu, Livno: Prošlih danah poslahmo vam u jednom svezku sve lanjske i ovoljetne brojeve; akoprem da niste dosele uredno primao list, tomu je valjda pošta kriva. — M. J. Granić, Muć: Poslata 3 for. primismo. — Ant. Stanfelj, Fužine: Poslati forint primismo i već evo po drugoč prva dva brojeva poslasmo. —

Ték Novácah polag Borse u Trstu

od 26—31. Januara 1879.

Dne	Carolinski (tekući)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carolinski (tekući)	Napoleoni	Lire ster	Prid srebro (agio)
16	5.54	9.33	11.75	—	24	5.53	9.35	—	—
17	5.53	9.33	11.73	—	25	5.54	9.35	—	—
18	5.53	9.33	11.72	—	26	—	—	—	—
19	—	—	—	—	27	5.55	9.36	—	—
20	5.53	9.33	—	—	28	5.55	9.34	11.75	—
21	5.53	9.34	11.74	—	29	5.55	9.34	11.76	—
22	5.53	9.34	—	—	30	5.54	9.35	—	—
23	5.53	9.34	—	—	31	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30. Januara 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portorike	„	129	—	132	—
S Domingo	„	72	—	86	—
Rio polag vrsti	„	67	—	87	—
Cukar austrijski	„	33	25	36	—
„	tučeni	29	50	31	50
Cvietje trave buhače (dri-santonu)	„	160	—	170	—
Naranče skrinjica	„	1	50	4	—
Karuba uljozko	za 100 klg	11	—	—	—
„	levantinske	7	—	7	50
„	dalmatinske	—	—	—	—
Smokve kalamata	„	17	—	—	—
„	uljozke	15	—	26	—
Limunt skrinjica	„	3	—	4	—
Bademki biti mendule uljoz.	za 100 klg	90	—	92	—
„	dalmatinsko	—	—	—	—
Lešnjaci	„	22	—	40	—
Šljive	„	8	75	9	—
Pšenica ruska	„	10	—	10	25
„	ugarska	9	—	10	—
„	galačka	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	5	75	6	25
„	ugarski	6	75	7	—
Raž	„	6	75	7	—
Ječam	„	6	80	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	50
„	arbanaska	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti	„	9	—	10	50
Rob	„	12	—	14	—
Leća	„	12	—	14	—
Ulje (talij. uljo vrsti	za 100 klg	15	75	23	—
„	najbolje	16	50	16	75
„	srednje vrsti	42	—	43	—
„	dalmatinsko	50	—	60	—
„	istarsko	—	—	—	—
Kamenо ulje u barilah	„	11	—	—	—
„	u kasotah	12	50	—	—
Kože strojeno naške	„	16	—	—	—
„	suho valorje naško	165	—	135	—
„	dalm., ist. i bos.	107	—	134	—
„	janjeće naško	70	—	100	—
„	dalmatinsko	za 100 kom.	85	—	95	—
„	kozje	za 1 klg	58	—	75	—
„	vuneno slano	„	—	65	—	—
„	suho	„	—	50	—	60
„	zečje	za 110 komadah, u srebru	25	—	27	—
Bakalar		za 100 klg	29	—	34	—
Sardele i bari		„	18	—	24	—
Vitriol modri		za 100 klg	26	—	28	—
„	zeleni	„	5	—	5	50
Maslo		„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški		„	12	—	45	—
Salo		„	—	—	—	—
Mast (salo razpljeno)		„	44	50	—	—
Slanina		„	38	—	12	—
Rakija etolitar (100 litarah)			—	—	—	—
Galjčić istarski		za 100 klg	—	—	—	—
Raj naški		„	9	—	—	—
„	istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike		„	15	—	16	50
Vinsko strgotine (Gripula)			—	—	—	—
„	sploh	„	31	—	40	—
Med		„	32	—	—	—
Lumber (jabučica od jaroike)		„	14	—	16	—
Pakal barli od 100 klg			3	75	9	—
Cunje (Straco)		za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.		„	—	—	—	—

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 4. U Trstu 16. Februara 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a soljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Tiačje se najlo najmanje 8 seljakah to se voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vriemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je poštен, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se il u ulozoli il u izvatku, naimo prama svojej vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Kastavske stvari.

Hrvatska stranka u Istri mogla bi, hvala Bogu, danas već obstojati i bez Kastavacah. Ako mi sasvim tim više pišemo o toj občini, nego li o ikojoj drugoj, to je zato, jer je ondje na okupu mnogo tisućah ljudi čistoga hrvatskoga korena; onda za to, što je občina bogata i narod marljiv, te u Istri ima za nas najveću znamenitost; napokon pišemo zato, jer se je ondje žalibože dosta vremena naopako gospodarilo, pak se je došlo, kamo se nebi bilo smjelo doći, i mi želimo da stvari krenu na bolje.

***

Ovo je godina danah, što u Kastvu živi, pobirajuć sto forintih na mjesec i diete ako treba, mlad čovjek, koga je onamo namjestila Junta za svoga komisara i zapovjedila mu: da stvori inventar občinskoga imetka, da uredi račune, i da svaku dobu Junti piše, kako poslovi idu. Mi neimamo ništa prigovoriti onomu čovjeku, nego dosjetiti ga na dvie dužnosti, on je već drugi dan, kad je došao u Kastav, morao pisat u Poreč: Junto moja! ja neznam jezika, kojim ovaj puk govori; makni me od ovuda. To je jedna! A druga je: Ja nemogu stvoriti inventara, jer je občina u procesih, koji te svršiti bog znaj kada; a dok se nezna, što je občinsko, dotle se nemože inventura činiti. Ali gospodin Cuder toga nije Junti pisao, zato je i danas ondje. Dapače mu je Junta u drugom dekretu malo potanje protumačila, pošto ga je poslala u Kastav.

***

Bivšemu glavaru nije mogao biti po ćudi nijedan komisar, dakle ni ovaj. Jer i ovaj je morao nešto u Poreč ipak pisati, a bogme, Marotti je znao, da ga ni on nemože pohvaliti. Junija mjeseca izteklo je vreme občinskomu zastupstvu, i bilo bi trebalo birati druge ljude. Pametniji već su se dogovarali, da treba pametnijega zastupstva i bilo bi se izabralo pametnije. Ali jednog dana sazva glavar savjetnike i poče jim prodikovati, da on mora na novo uzeti glavarstvo t. j. biti izabran, jer da tako hoće sam gospodin Namjestnik u Trstu, i ako to nebude, onda će u Kastav doći cesarski komisar. Pametniji savjetnici obratili su se na Namjestnika i ovaj je protumačio svoje reči posvema drugačije, nego li gospodin Marotti. Ljudi su rekli: valja da ja bolje znam, što govorim, nego li onaj komu govorim; samo si nijedan do danas nezna protumačiti, kako je na jedanput Kastavska občina dobila političkoga komisara, kao iz vedra neba grom.

***

Taj politički komisar, gosp. Sinčić (nekoji kažu, da se piše Simzig) nezna za šalu. On uči ljude posluhu, občinske pisare poslu, a svim skupa pokazuje, da i u cesarskoj službi treba tvrdo poslovati, koji će pošteno kruh služiti. Da uredi gospodarstvo občine, kazuju nam da je učinio proračun za cielu občinu na 35,000 forintih. Mislimo da je u tom uračunan i jedan diel novacah za novu školu. Taj trošak dobavit će se: sa 100 po sto na potrošarinu (vino i meso); sa 50 po sto na zemljarinu; pristojbami po 2 f. od plesa, 3 f. od nove sgrade; 2 for. od prigrade: 1 forint od voza dvah; 1 for. od goveda; 20 novč. od ovce; 20 novč. od 100 kolacah za trsove.

***

Puk nije dosad bio priučen nikakovomu adicionalu, ni svim onim taksam. Zato se puk buni i čini instancije, koje mu bezdušnici pomažu činiti, bez' repa ni glave; a govori se da bi moglo i gore biti. Ako naš glas štogod vredi, onda bismo mi onomu vrednomu puku preporučili, dà se smiri. Ova groznica će proći i bog će dati zdravlje. Mi znamo i druge razloge, zašto je do toga došlo u občini, u kojoj svaki svoje poschno gospodarstvo mudro nastoji i u puku, koj je po svietu poznat za pravedne, trezne i djelavne ljude. Vendar onim, koji najviše viču, treba ovo spomenuti: Mi znamo, da se je reklo; ljudi hote na dogovor, o vašoj stvari se odlučuje. Pak bi rekli: A ča ću ja tamo, ter te i prez mane storit! No sada se prez vas dela, sad vam pravo budi. Piše pismo: Otci zobaše kiselo grozdje, a sinovom zubi utrnuše; i govori se: kako si prostreš, onako ćeš spavati.

***

To smo izpripovjedali, kako znamo, i koliko znamo. Na koncu nam je po dusi jos dvie tri reči: A chi tocca!

Ima li zemaljska i politička oblast pravo i dužnost paziti, kako idu poslovi od godine do godine, osobito u većih občinah, gdje je više prilike zlo pokrivati?

Kad mi znamo, da su oblasti pred šest i više godinah znale, da stvari neidu pravim tokom, zašto se nije pred toliko vremena postavilo komisara, koj bi bio onda manje truda imao i bio bi mnogo više spasio, nego li će danas?

Kad je svakomu pametnomu čovjeku poznato, da se osobito od zemlje preveć plaća, zašto se nije drugi način našlo za popravak zla?

Jesu li oba komisara potrebna?

Ako politički komisar, čovjek bez prigovora, ima sada prava i dužnosti zastupstva, ter je nade, da će on sam *znati* obaviti što treba, zašto se drugomu komisaru plaća neumanji ili neobustavi?

Zašto se narod u školah neuči, kakova prava i dužnosti ima do občine i države?

Kad škole toga neuče, zašto se mrkim okom gleda ljude koji cielo, ustavno vreme govore: Dajte narodu političke prava, osobito jeziku njegovu, pak će se osvjestiti i napredovati?

U ustavnih zemljah iznimni odnošaji, ako traju preko vremena u zakonu opredeljenoga, zovu se absolutizam. Hoće li i u Kastvu tako biti?

Na ta pitanja želimo, da se fakti odgovori.

Govor Dra. Vitezića

hrvatskoga poslanika iz istočne Istre na državnom saboru u Beču.

Na sjednici od 31. siečnja o. g. govorilo se je o tom, kako da se branimo od kopna i od mora proti kugi, da se ne uvuče u naše krajeve.

Dr. Vitezić, koj nepropusti prilike javiti se gdjegod se o našoj koži radi, govorio je ovako:

„Da i ja nešto u kratko opazim, kako bismo se očuvali, da se neuvuče kužna bolest k nam *po moru*, tim više, što se te točke nijedan gospodin predgovornik taknuo nije.

Iz izvješćah o razpravah komisije, koje su se razpravljale pred nekoliko danah u nutarnjem ministarstvu ob očuvanju od kuge — izvješćah, koja baš nisu službena, ali su ipak vjere dostojna, — viditi je, da se je osobito samo proti uvučenju po kopnu radilo, i samo u jednom paragrafu, najme u § 4. drugog zapisnika onih razpravah govorilo se o morskoj strani — to ću

---

PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

XII. (nastavak).

Sam se sobom Marko zamislio:
„Moj sokole, siva ptico moja,
Koje sam ti dobro učinio,
Da si me ti vodom napojio
I nad mnom hladak učinio?
„„Kad mi Turci krila opališe,
Ti me Marko s Turskoga donese
I stavi me na visoku jelvu,
Ondi sam ti krila zadobio,
Zato sam ti Marko zahvalio.““
Polj. sb.

XIII.

Radojica.

Čudan junak Radojica Rade!
Jur je danas devet godin dana,
Da je sužanj va gradašcu Jaicu,
Da je sužanj va zidu zazidan!
Zazidane noge do kolena
I junačke ruke do ramena.
Dojdu k njemu Turkinje divojke:
„Bora tobi Radojica Rade,
Sutra te jo care obesio.“
„„Hajte od mene bulo i divojke
Bog ga znade, što do sutra bude!““
Kad je bilo okolo polnoći,
Doletila (jedna) mngla mala,
Iz maglo je doletila vila
Ka j' junaku ruke oprostila.
Kada junak ruke izmadjaše
Sam iz zida noge razidaše.
Polj. sb.

XIV.

Mikova ljuba.

Miko šeće po Budimu gradu,
On zagleda kola i divojk',
Ter mu veli budimska divojka:
„Ča se šećeš po Budimu gradu,
Joli misliš Budim-grad predati
Al z Budima divojku spoljati?“
„„Tak ti boga budimska divojka,
Niti mislim Budim grad predati,
Nit' z Budima divojku spoljati;
Neg sam služil kralja budimskoga,
Služil sam ga dvajset i tri leta,
Pak mi ni dal ni plaće ni mita.““
To j' divojka kralju povedala:
„Tak' vam boga! naš kralju budimski
Ča se jako Miko na vas tuži,
Da vas služil dvajset i tri leta
Nedaste mu ni plaće ni mita.“
„„Recite mu da on dodje k meni,
Dati ću mu konja arapskoga
Dati ću mu triest dukat zlatnih.““
Miko pride, šepavo ga prime
I on šepa priko polja ravna.
Putem najde neku tudju majku,
Tudju majku ružice gojeći;
Ke j' gojila, suzami j' zalila
Ke trgala, s' vlasi je vezala.
„Ča se žališ stara tudja majko?“
„„Imala sam sina jedinoga
Ter je služil kralja budimskoga,
Služil ga je dvajset i tri leta
Pak mu ni dal ni plaće ni mita.
Ali ni mi ni za sina Mika
Kako mi je za mladu nevestu,
Ka se sutra za drugog udaje!““
„Ostan z bogom stara tudja majka.“
Ode Miko vrže se na konja,
Ide jašuć preko gore crne,
Dok prijaše k nevestici v' dvore.
Miko pova pesme glasovito:
„Černi gavran svoje gnjezdo gradi
Gradil ga je dvajset i tri leta
Priletila ptica lastavica
Gavranu je gnjezdo raznosila!“
Tada reče mlada nevestica:
„Mučte malo draga svatjo moja,
Evo Mika prve sreće moje!
Svaki dan sam boga zazivala,
Da bi mi dal prvu sreću Mika,
Evo Mika! bogu hvala lipa!“
Polj. sb.

XV.

Junak Kvadratine.

(Dobrinjska).

Pade Arap posrid ravna polja
I postavlja vele haračine.
Piše knjigu Vugerskoj kraljici:
„Ovo ti je drobna knjiga moja
Svakog dana ćeš mi pošiljati:
Po divojku i pačena janca
I pogaču i mišinu vina,
Najzada ću ljubit tvoju rusu glavu!
Ako nećeš (tako) pošalji junaka
Koji će se (biti) s manom vojevati
Ter ćemo viditi, koj će junak biti.“
Kad kraljica knjigu razumiše,
Se suzice do zemlje roniše

dozvolom gospodina predsjednika pročitati — (čita) „O stvarih, koje po moru dolaze, odlučilo se je, da se imaju zdravstveno pregledati brodovi dolazeći iz Rusije i ljudi i trgovina, što bi na njih bila, prije nego se na kopno puste, a može se i daljne učiniti, što je za slučaj potrebe odlučeno. Za putnike računalo bi se vreme, što su na moru bili tako, kao da bijahu u neokuženu mjestu.“ Prije svega svakako mi je spomenuti, da one odluke samo na papiru stoje, i da bi zalo na umirenje pučanstva potrebno bilo znati, što je visoka vlada već učinila za stvari, koje morem dolaze. Koliko ja znam, nije se o tom još ništa razglasilo, nego što je pomorska oblast javila trščanskoj trgovačkoj komori u sjednici od 24. o. mj. U toj sjednici najme izjavio je poslanik one oblasti, da se do sad proti uvučenju kuge po moru ništa nije učinilo drugo, nego što liečnici razgledaju *brod, ljude* i *trgovinu*, što iz ruskih u austrijske luke dolazi. Premda je vrlo utješiv odgovor, koj je svjetli gospodin ministar predsjednik dao na pitanje gospodina poslanika Rosara u predzadnjoj sjednici ove plemenite kuće, premda viesti, koje u zadnje vreme dolješe iz Rusije i čitaju se po novinah, nisu baš strahotne, itako mislim, da nije dosta samo ono liečnički progledati, da se od kuge Austrija očuva; a osobito kad pomislim na vrlo živahan promet po moru medju austrijskimi i ruskimi lukami, osobito sa parobrodi Loidovimi. Da pogibelj razširenja kuge nije baš tako malena, dokazuje i to, što su druge na moru države kamo li strožije naredbe izdale. Ja se tu pozivam osobito na Italiju gdje je po viestih, koje današnje novine donose, ministar-predsjednik Depretis na jednu interpelaciju jučer odgovorio, da su već postavljeni u zaprtiju brodovi, koji dojedre iz Azova i crnoga mora. Upozorujem visoku kuću na zakonski predlog, koji bi predložen pred malo danah u senatu i u zastupničkoj kući i od obijuh stranah spoznano je da je silan, a baš o to ide, da se u zaprtiju postave brodovi, koji dolaze iz ruskih lukah.

Prema tomu ja mislim, čega neće prvi gospodin govoritelj, izreći misao, da bi nas interes bio dogovoriti se sa cim više državah, jer se mnogo lagljе može proti uvučenju kuge raditi, ako svi isto odluče, nego li ako jedna država ovo, druga ono naredi.

Ako se mi i naj tvrdje ogradimo proti uvučenju kuge iz ruskih lukah, to nam nemože ništa koristiti, ako recimo, Turska ili Grčka ništa ili slabo što odrede, jer kuga može lahko od te strane k nam. Ako nasuprot Italija i Francezka strožije naredbe učine, nego li Austrija, to bi našoj trgovini s onimi zemljami štetovalo, jer bi one kraje držali za okužene, te bi i od onuda dolazeće brodove u zaprtiju postavljali.

Mislim, da sam tim dokazao, kako bi rad gospodarstva i radi zdravlja nam koristno bilo, da se visoka vlada osobito takodjer s onimi državami, koje medjaše s jadranskim i sredozemnim morem, dogovori što je učiniti. Zato mi budi dopušteno visoku vladu upitati:

Prvo, što je do sad vlada odredila, da se po moru ovamo neuvuče u Rusiji buknuvša kuga?

Drugo što je učinila, ili će čim skorije učiniti, da sa spomenutimi na moru državami zajedno odredi, kako bi se kužnoj boli obraniti?

Ovom prilikom spomenut mi je sa žalostju da zavodi za zaprtiju (*Lazareti*) *po našem primorju* nisu dostatni da se neuvuče kužna bolest. Mi baš neimamo nego dva takova zavoda, jedan blizu Rieke, a druga kod Meljinah u južnoj Dalmaciji; duž ostale obale, ako bukne koja pošast, podignu se samo privremeni zavodi.

Po vlastnom izkustvu mogu reći — jer sam vidio privremeni lazaret u Zadru, kad je ono zadnjič kolera bila — da takovi zavodi nisu kako treba da su, pače moglo bi se reći, da više škode, nego li koriste. O udobnosti nemože se ni govoriti; putnici moraju na slami spavati, jer si obično nemogu nabaviti navlaš postelje. A naj gore je još, da se oni, koji bi imali brzo izaći iz zaprtije, mješaju sa onimi, koji su jedva došli, jer je malo prostora, pak tako se lasno dogodi, da prenesu bolest, kada izadju.

Toplo dakle preporučam vladi, koja god bude, da vrlo brižljivo tu stvar razvidi.

Po mojem skromnom mnenju, da se odvrati pogibelj uvlaćenja kužnih bolestih po moru, moralo bi se još najmanje dva zaprtijska zavoda podignuti, to jest: jedan u gornjoj Dalmaciji, možda kod Zadra, a drugi pri Trstu; velju pri Trstu, jer tamo je doduše jedan zaprtijski zavod (tako zvani lazaret) ali je takov, da ga se ima brojiti u posledniju vrst, naime medju privremene zavode.

(Ostalo, što nam se manje znamenito vidi, izpuštamo. Ured.)

DOPISI.

Pula *22. sječnja 1879.*

Znano je, da se je ovdje naselilo iz Dalmacije, iz nutrnje Istre, a osobito iz hrvatskoga Primorja mnogo obiteljih. Ako k tim pribrojiš i prvanje pribivaoce, koji stanuju što u gradu, što okolo njega, to je velik broj samih Hrvatah narasô, da i nespominjem drugih Slavenah.

Indi pravedno bi bilo, da bi jim se sagradilo oko Divića, gdje ih ima najvećma na kupu, posebne učione uz posebnu crkvu, da nepodivljače. Nu na tu pravednu stvar se niti nemisli; nego se sili hrvatsku djecu da polaze ove gradske učione, gdje se sve vlaški (t. j. talijanski) predava. I to se dade težko mirnom dušom preboljeti: ali srdce nas zazebe i vlasi nam se naježe, kada nam se u njih krati u svome jeziku i Bogu se pomoliti.

Medju trojicom gospode svetjenikah, što su bili odredjeni prošle godine za vjeroučitelje u ovdešnjih učionah, — od kojih sada imade 10 mužkih, a 8 ženskih, bio takodjer jedan, koji je govorio i hrvatski.

Naravski on, svake časti i hvale dostojan, učeći vjeronauk nadošô bi i na djecu hrvatsku, koja nerazumjela vlaški te prinuždjen bi tumačiti joj u njihovom jeziku. Ali to nepolje po volji onoj gospodi, koja ovdje izdaju svake nedjelje „il Risorgimento“, te mu uzčestitala mladu godinu u svom prvom broju, proglasivši ga panslavistom, „koj podučava djecu da su Bog i Apostoli bili Slavljani.“

Mi smo ljudi mirne naravi — pak nam se i dolikuje s više uzrokah koju žuljku progutnuti —; šutimo, dok nam se zvonara odljera, a to valjda za plaću što je prigodom sv. izpovjedi koga umirajućega bio često za tumača popu, nevješta hrvaštini; mučasmo — ali nezaboravismo —, dok nam se je pred trima godinama vredna svetjenika tajno osvadilo te nagnalo stupiti u carski krah, u kome Bogu i dobrim ljudem hvala, sada častno u Celoveu živi; nu mučanje ima prestati ondje, gdje stvar u javnost jednom razturena mogla bi se smatrati znakom, bud krivnje, bud straha.

Zato punim pravom smo prisilili odgovornoga urednika „risorgimentova“ da na svoju sramotu, a istini za volju, opozove te oporeče raztrubljene laži, te osvjetla lice bivšemu nam vjeroučitelju, što je i učinio, bezplatno dakako utisnuv, u svojem listu pod brojem 2. sljedeće opravdanje: „.....a sensi del §. 19. della legge 17. Decembre 1862 La invito di rettificare il suo articolo gli Slavi nel N. 1; anno II. del 5 corr.:

„Non è vero che io vada insegnando ai ragazzi che Gesù Cristo e gli Apostoli erano Slavi, e chi l'asserisce *dice il falso.*

„Io era catechista nelle scuole comunali, dove andavano tanti ragazzi che non intendevano l'italiano, e per conseguenza per ispirare loro i primi sentimenti religiosi, doveva in coscienza, come pure in conformità al §. 19. della legge fondamentale, a chi non intendeva l'italiano, spiegare in islavo il catechismo. Questo e null'altro al suo articolo posso rispondere.“

U ostalom bismo borioce „dell'irredenta“ svjetovali na ljubezniju snošljivost napram nam, koji ovdje, velju ovdje, u Poli priznavamo svoju golost, jer naše poturice s njimi u isti rog pušu; zato mi nikoga neizazivamo. Ili ako ste junaci, mjesto da nas Hrvate, zapuštene i zaboravljene, ovdje napadate, mogli ste odgovarati na ono, što je o Vas uzpisao svjetski list „Presse“ koncem prošastoga ljeta. Ondje je bilo mjesta vašemu junaštvu: ondje oprati si crni obraz pred svietom!

Ali vi nemogši na obranu si, proti svomu osvjedočenju niti riečce odgovoriti, odabraste šutenje naprednjući u nezahvalnosti spram one carske vlade, koja je vam majka, a nam harnim bi se mogla u gdječem barem smilovati, pak nebi imala njezina „presa“ jadikovati, spočitujuć vam od prilike ovako: ako vam je grad u svakom kutu vodom proskrbljen; ako su nekoje njegove ulice potaracane; ako je plinom razsvjetljen; ako su svakovrstnimi stabli njegovi putevi obsadjeni: jednu rečju, ako ima sve udobnosti prvih evropejskih gradovah, to ima izza godine 1845. zahvaliti Prejasnoga Cara i Gospodara možnoj riečí: „Resurge“ = uskrsni Pulo!

Nadalje nastavljamo: ako je, mili risorgimentaši, Pula do sele slavila svoj „resurrexit“ i to u tvarnoj strani, to već od dvie godine ona strada pod teretom nevolje, a nedaj Bože da se ovakvo stradanje produlji. Ako vidimo da vaše učione bogatija gospodska djeca zapuštaju, ter ćak djevojke dorasle za udaju, trče u novu Polu, u njemačke učione, to nesluti na dobro: to se primiče propast duševnomu vam gospodstvu; napokon, ako vi gospodo, ko goropadna zverad lažmi napadate na ugladjenu čeljad, da se možda do većega broja predbrojnikah dokučite, to je za stalno podlo ponizivanje i nedostojno čovjeka; zato svaki pravo učen i kršćanski odgojen reći će vam, da vaš list nezaslužî dičnoga imena „il Risorgimento“, da li u svakom pogledu propadanja = „il decadimento.“

Pogled po svietu.

U Trstu 15. veljače 1879.

Poslje ono Depretisa, bio je ovih danah pozvan od Cara u Beč, da sastavi novo ministarstvo, tirolski namjestnik Taalle. Nu to mu nije pošlo za

---

I poziva svojih vojevoda:
„Hajte simo moje vojevode!
Evo kujige crnog Arapina
Ki postavlja čudnoga barjaka,
Da mu dame ali junačinu
Ki će s njime bojak vojevati,
Ali svakog dana pošiljati
I divojku i pečena janjca
I pogaču i mišinu vina!“
Tada zbore neki vojevode:
„Dal mu ćemo Luku Sankovića.“
Na to reče vugerska kraljica:
„Al je Luka starost ostarala
I počela mladost ostavljati.
Ali čujem, da je junak bečko cesarice
Po imenu Ive Kvadratine,
Da je pravi sokol na krajini.
Pisati ću drobnu knjigu svoju
Pisat ću ju bečkoj cesarici,
Da je meni Ive do potribe,
Da ga šalje što ga brže more,
Da ga šalje Vugerskoj kraljici,
I ako ga meni nećeš slati
Ja ću tebi rata navestiti!“
Kad carica knjigu razumila
Spravi svojih dobrih kapetani
Kapetani svojih generali:
„Pomoz Bože moji generali!
Što nam sada učiniti valja?

Evo vam je drobna knjiga momci,
Ku nam piše vugerska kraljica,
Da njoj Ive sada do potribe,
Da ako ga njojzi neću dati,
Da će meni rata navestiti.
Ćemo sada rata pretrpiti
Ali dati Iva Kvadratina?“
Odgovori jedan generale:
„Laglje nam je Kvadratina dati
Neg' s kraljicom rata pretrpiti.
Dost je Ive boja pretrpio
I pomoćom božjom predobio.“
Piše kujigu bečka cesarica
Ter ju piše Ivu Kvadratinu:
„Bog pomogo Ive Kvadratine!
Sada si mi Ive do potribe,
Da se najdeš u Beču bilomu.
Projdu redom tri nedilje dana,
Ni se u Pragu zvona zazvonilo,
Ni po crikvah maše govorilo
S' straha Turka nemila hajduka.“
Kada Ivo kujigu razumijo
Se suzice do zemlje ronio:
„Sad mi ide za zgubljenje glave.“
Gljeda Iva vorna ljuba svoja
„Što ti je to Jive Kvadratine
Što se plačeš, ka navolja ti je?“
„„Ne pitaj me draga ljuba moja,
Evo su ti drnga djeca moja
Ke će tebi sirotami ostat!““
Obuče se što najlepše može,
Paše sablju pod live pagose,
Na se metne trideset ogujiva,
I zajaše konjića iz Visa.
I on jaše priko ravna polja
I on važgo do devet ogujiva
Sve je polje dimom zakurilo.
Gljeda čudno bečka cesarica
I zazove svojih generali:
„Što je ono v onom ravnom polju
Jeli ono bura zaprašila,
Al je ono magla zamaglila?“
„„Nevaraj se bečka cesarice!
Nit je ono magla zamaglila,
Nit je ono bura zaprašila,
Neg ti ono junak priletio,
Junačina Ive Kvadratine.““
Zatim malo postâlo je vrime
Prido Jive k Beču bijelomu.
Tamo stoji do dva do tri dana,
Pak ga šalje vugerskoj kraljici
I š njim šalje drobnu knjigu svoju:
„Pomoz Bože! vugerska kraljice!
Ovo ti je drobna knjiga moja,
Ovo ti je Ive Kvadratine,
On je urjek sokol na krajini.
Ako mi ga zdrava ne povratiš
Ja ću tebi rata navestiti.“

Tote stoji do dva do tri dana
Pak ga šalje crnomu Arapu
Prido Ive crnomu Arapu,
Kadi Arap pod šatorih biva.
Već imaše do devet divojak
Jedna biše brez svilnoga pasa,
Druga mu je golobosa bila,
Treta mu je vodu donašala,
Sad zazove Ive Kvadratine:
„Zajdi vanka crni Arapine,
Zajdi vanka spod šatora tvoga,
Da idemo na 'no ravno polje,
Da vidimo ki junak ostane.“
Ali Arap zato niš no haje,
Neg govori Iva Kvadratinu:
„Što ti kažeš delijo neznana?
Ludo misliš izgubiti glavu!“
Kruto se je Ivo razjadio
Pak mu stane šator razsikati.
Već ni Arap ni zmanje no mogâ
Zajde vanka spod svoga šatora
I zajaše belu bedeviju,
Pak sad krenu na 'no ravno polje.
Tu se biju od zore do poldne,
Kad je bilo okolo pol dana
Grozno mu je Ivo besedio:
„Stani malo, crni Arapine
Stani malo, pobrojimo rane.“
Kad su oni pobrojili rane

rukom, jer se ustavovierci nisu unj dali pod izlikom, da neodobravaju vanjske Andrássy-eve politike. Zato da ostaje i nadalje u službi staro ministarstvo, samo što su iz njega stupili Auersperg i Unger. U tom staronovom ministarstvu Stremayer da će biti predsjednik i ministar bogoštovja i školstva kao i do sada, a gori imenovani Taaffe ministar nutarnjih poslovah. Poslje novih izborah, kako smo već jednom rekli, tražit će se ministarstvo prema parlamentu, zato ovoga netreba smatrati nego, ako Bog da, kano prelazom iz stare u novu dobu.

I u Ugarskoj sadanje se ministarstvo jako koleba, jer nekom ozbiljnom prigodom ministar predsjednik Tisza nije mogao najtežim naporom kod glasovanja skuckati nego većinicu od pustih 14 glasovah. Zato kano kod nas vlada i tamo najveća neizvjestnost, samo smo mi sretniji, što nam netreba kao ono Magjarom svaki čas kucati na vrata evropejskih novčarah, da nam pruže pomoćnicu ruku. Baš ovih danah ugarski je parlamenat odredio učiniti nov ogroman dug, jer nemože običnimi domaćimi sredstvi smagati svojih preogromnih troškovah. Kamo to vodi, svaki lahko vidi, pa da se je već tamo i očito spomenula ta kobna rieč, naime državno propadstvo.

U Beču su prvih danah tek. mjeseca naši generali držali svjet, komu je prisustovao i osvojitelj Bosne i Hercegovine, general Filipović. Tu da se je govorilo o cestah i željenicah, onda o novačenju u onih naših novih pokrajinah. Mi sudimo da je i o zaposjednutju Novog Pazara, a možebit i o daljem vojnom poslovanju na Balkanskom Poluostrovu. Neka nitko nemisli, da se mi tomu naprosto veselimo. Ne, jer dobro znamo, što smuju glede nas Niemci i Magjari. Ali smo s druge strane tvrdo osvjedočeni, da će se u svoje vrieme sami uloviti u mrežu, koju su nam razapeli. O tom nas uvjerava i onaj po nagonu strah jednih i drugih od tako zvane Andrássy-eve iztočne politike. Mi neželimo drugo, nego da se Turska razpadne, ma bilo pod čijim udarcem, pa onda svieti da vidi i da se čudi, tko je i što je naš na jugu narod. Neka mu Bog dade, da se pouči i pokriepi, i odmah je nestalo izpod naših krovovah one nesretne vierske zavisti, koja nas već toliko dugih stoljećah kolje, a tim i zadnje zapreke našoj ljepšoj budućnosti, pa bilo to krivo il pravo našim protivnikom.

Dne 8. tek. bio podpisan konačni mir med Ruskom i Turskom. Kamo taj mir smiera u proračunu prepredene ruske politike, na to nije za sad nitko kadar odgovoriti. Usljed tog mira stalno je samo to, da će ruska vojska razpremiti iztočnu Bugarsku, ili tako zvanu Rumeliju, te ostaviti Tursku, neka se brani kako znade proti ustanku, što se sprema tamo i u Macedoniji, čim okopne gore i prolistaju šume. Priznat nam je, da nam je taj mir pomiešao račune, pa da se već nenadamo zajedničkomu tamo postupanju Ruske i Austrije, kao što smo to posljedni put u naglosti napisali. Naši da su se spremali na Egejsko More, jer da se Rusija nije odazvala zaključkom berlinskog ugovora, pa to se moglo donekle baš sdogovorno dogoditi. A sad evo nestaje temelja svakomu nagadjanju, osim ako neće tko da nagadja baš protivno.

Naša braća Bugari će se dne 22. tek. mjeseca sastati u Trnovu, staroj bugarskoj prestolnici, da se poslje 500 gorkih i crnih godinah nevolje i robstva prvi put kano ljudi pogovore o potrebah svoje krasne domovine. Velik je Bog i dobar — hvala mu na tom liepom slavenskom danu! Tom prigodom da će si birati i budućega kneza, alj se glasa i to, da se neće latiti tog posla sve dotle, dokle nebude sva kolika Bugarska jedna jedina domovina, kao što bijaše prije dolazka Turakah u njihovu zemlju. A i jest grieh do neba vapijući, što ga je počinio na Bugarih berlinski ugovor, uzkrativ im iz puke objesti cjelovitost domovine i jedinstvo naroda. I naša junačka braća Crnogorci žanju, što su svojom krvi sijali. Onomadne su posjednuli Podgoricu, Žabljak i Spuž. Čuje se, da će Nj. Visoč. knez Nikola nekoje vrieme proboraviti u Podgorici, gdje ga radostno čekaju. Iz Srbije ništa nova, nego da se narod liepo sprema, da radi o napredku.

Onomadnja velika promjena u Francesko ju tako se je mirno i dostojanstveno obavila, da se sav svieti čudi francuskoj mudrosti i okretnosti u toli težkih državnih poslovih. To je i opet znamenje, da je rebublika jedini pravi način vladanja za Francesku, samo ako se republikanski kolovodje budu znali i nadalje uzprezati. Gambetta je postao predsjednikom narodne skupščine. U njemačkom parlamentu kao da će bit prihvaćen zakon, kojim se zastupnikom uzteže sloboda govora. U talijanskom ministarstvu da neima prave sloge, zato se i tamo svaki čas nadaju ministarskoj promjeni. Njeg. Svetost Papa Lav. XIII. da je predočio ruskomu Caru skrajnu silu, da se metnu u red stvari katoličke crkve u Poljskoj.

U Africi su Englezi strašno postradali. Zulu-Afrikanci su jih hametom potukli. To je prva zaušnica vratolomnoj Beakonsfieldovoj politici. Istina, da se iz Afganistana u Aziji čuje, da se Emir kani pokoriti i pomiriti s Englezi, ali pravo se nezna ništa. A zar nebi ta afrikanska ćuška mogla odjeknuti u Aziji, kad se za nju tamo doznade? Nam nebi bilo ni najmanje žao, jer što nije naš narod na Balkanu uz ogromne ruske žrtve bolje prošao, tomu su uz još nekoga najviše krivi Englezi.

Franina i Jurina.

Fr. Odkuda Jure!

Ju. A bome s gornjeh stran. Bil sam tamo okole Mrkoplja.

Fr. Pak?

Ju. Pak! Prezeli su se na nekega, ča ja znam; toliko da su me navadili nekaku popevku. Pak ter ću ti ju povedat, ako češ.

Fr. Daj no, prosim te, ma ako ju dobro znaš.

Ju. Dobro, ni slabo, ja sam ju ovako čul:

Slušaj malo Frane — Madjarom ti fali
Lipu kanconetu, — Sada pano beči,
Čul sam ju i lane — Pak su mu pisali
Hodnći po svetu. — Nekoliko reči:

Od kuće do kuće — „Lipa diko naša!
Neki obletuje, — Novac nam posudi,
Pa od muke vrućе, — A ti prvi paša
I prevruće mu je. — U Sarajevu budi!"

Vas dan brižan leti — Taneki se jako
Vratar mu je v kàpi — — Na to polukòmi,
Da ti kogu speti — Ter sad svakojako
I za grlo šćàpi. — Dužnike si lomi.

Da mu dugi plati — Neće za palentu
Ala čudne stvari! — — Pul kogagod biti;
I da mu povrati — Al on misli brentu
Ni od pet dinari! — Srebra dobaviti!

Pitat kigod more: — Ali slušaj brate
Zač to vratra dela? — Ča ti Jure kaže,
To mu se j' nehóre — Reč je ova za te
Valjda pamet smela? — Ka nikad nelaže:

Ja ću ti pak reći, — „Dokle sunce sveti,
Zač sam slušal ljude: — I ljudi će biti,
Na zlo nemisleći — Al niki neće ti
Ovako ti sude: — Za vavek živiti!"

Fr. Ma bravo Jure! Al sam ja bedastiji, al si ti pametniji od kada mi skupa govorimo, zač nekadu se nebiš bil vredan toga toliko navadit.

Ju. Hvala bogu!

×

Ju. Frane! Ča je ov kus gazeti, glej malo?

Fr. Kade si to našal?

Ju. Bome nekemu je iz žepa palo putem, a ki ćo znat, komu.

Fr. Ovo ti je „Osservatur", ča va Terste štampaju, pak piše vavek ki bradi prihajaju, ma je stara stvar još od 19. decembra lanjskega leta.

Ju. Bome nigdar ni staro, ča još neznamo. Vidi malo ča piše v ovom kutiće, kade je z nohtom zagrebeno.

Fr. Bome neć od Junti, od Barbani, od škol, od liri, od talijanskega.

Ju. Nečini se nemeji leh si, ne! To ja znam po teh besednih ča je. Barbanci da su odlučili hrvatsku školu imet, a Junta je rekla da nimaju pravo, leh da neka se dvo školi store, talijanska i hrvatska, pak da neka gre, ki va ku hoće.

Fr. Bravo! još ki bi tako znal. Za njihova dva tri karnjela talijansku školu posebe, a kade je na tisuća naših ljudi, pak moraju deca klafrat talijanski, da neznaju najkasnje ni kake jim je ime, onde se Junte nesanja i hrvatsku školu storit. Ma smo pametni, kade je treba.

Ju. Frane, pusti to ča! Negder se jaja prodavaju po toliko od kusa, a negder na lakat.

Fr. Ma zač pak ćemo baš mi kupovat na lakat kad nam ne stoji dobro.

Otac Mohor Roina.

(† 19. decembra 1878).

Nemoj, čestiti štioče, misliti, da ću ti ovimi redci naertati Bog zna kakova junaka, koj si steče veliku slavu na bojnom polju; ili možebiti izvanredna učenjaka, koj prosvietljivaše svjet svojim velikim izvanrednim umom. Nakana sliedećih redakah jest: čestitim štiocem „Naše Sloge" predočiti u kratko: priprostoga muža, ponižnoga svećenika, koj liepim i neprikornim življenjem svojim, kao i strogim ovršivanjem svojih dužnosti svakoga na dobro napućivaše, te bijaše upravo tim crkvi i narodu u Istri mnogo koristan. Ovaj priprosti i pobožan muž, a prijašnja vremena na dugo i široko po Istri poznati ponizni svećenik, bijaše otac Mohor ili Hermagora Roina — „stari vikar" u Pazinskom samostanu.

U Šiški nad Ljubljanom, u susjedstvu i rodnom njestu prvoga slovenskoga pjesnika Valentina Vodnika, narodi se 4 novembra 1795. godine Anton Roina. Roditelji bijahu mu priprosti poljodjelci ili kmeti. Pod njihovim skrbnim okom rasao je u krišćanskom duhu naš mali „Tonček", a kad posta dječkom pošlju ga u Ljubljanu na nauke. Ondje je polazio marljivo osnovne i srednje škole. Učiteljem i zajedno ravnateljem bijaše mu u srednjih školah slavni Valentin Vodnik. U svojoj zalej starosti sjećaše ga se dobri Mohor uviek zahvalnim srcem i nekom ponositosti.

Svakomu Ljubljančaninu priljubljeno šetalište u gradu Ljubljani je za stalno tako zvana „Zvezda". Ovo šetalište bijaše za Vodnika još krasan vrt Oo. kapucinah. Tu stajaše i kapucinska crkvica, koja bi razorena kad su oo. kapucini Ljubljanu ostavili. U toj crkvici najvolio bi obsluživati Vodnik sv. službu Božju. Mladi naš „Tonček" služaše mu vrlo rad kod sv. Mise. Svršiv po tadanjem propisu srednje škole u Ljubljani, stupi naš mladi Anton u red sv. Franje. 16 februara 1818 god. odjeven bi oštrom samostanskom haljinom pred oltarom slavne i čudotvorne Bogorodice na Trsatu. Tom prigodom nadjenuše mu drugo samostansko ime — ime prvoga slovenskoga vjerovjestnika sv. Mohora. U samostanu proući dobrim uspjehom bogoslovje, te postane 29. januara 1820. godine svećenikom. Odmah zatim počeo je raditi i truditi se u vinogradu Gospodnjem. Prva njegova služba bijaše mu na Kranjcu u liepom hrvatskom Zagorju, onda u Brežicah u Štajerskoj. Godine 1829 pošlje ga poglavari u Pazin. Istra mu postaneše sada drugom domovinom, koju više ne ostavi. U Pazinu bio je učitelj i ravnatelj pučkih škola do 1847 godine, ako ne još duže. Bivši sam nekoč učenikom krotkoga i mudroga Vodnika, omili sada svojim pametnim i krotkim ponašanjem ne samo svojim učenikom, nego i pazinskim gradjanom i ostalom puku na dugo i široko. Kao što su po naš narod u Istri još dandanas u mnogom obziru jako nengodna vremena, osobito što se školah tiče, tako bijahu žalostna vremena i u ono Mohorovo doba.

Na Jivu jih dvajset i četire
A n' Arapu trejset i četire.
Kad to vidi crni Arapine,
Zajaše ti belu bedeviju,
I on boži priko ravna polja!
Jivo na to s konjem razgovara:
„Pomoz boro moj konjiću sada
Ne ću tebe ostrogom bockati",
Nit ću bičem na te zamahati,
Neg te plasnem tri puta sabljicom
Da stignemo crna Arapina."
Ive mahne do dva do tri puta,
Konj poskoči do dva do tri skoka
I dostigne crna Arapina.
Sabljom mahne i odsiče glavu!
Od velika maha i ljutine
Sablja mu se u zemlju zatukla,
Na sabljicu nabode mu glavu
Pak ju nosi vugerskoj kraljici:
„Bog pomogo vugerska kraljice!
Ovo ti je Arapina glava,
Ali sam ja kruto ranjen osta,
Po meni su dvajset i četire rane
Najgora je pod livum pagosum,
Da je meni utrobicu vidit."
Kraljica je Jivu besedila:
„Naći će se na svitu likari
Ki će tebe mlada izgojiti."
On se goji tri nedilje dana
Dok izgoji hrabroga junaka.
Tad ga pošlje bečkoj cesarici
I s njim šalje drobnu knjigu svoju:
„Bog pomogo bečka cesarice,
Evo tebi Iva Kvadratina,
A za plaću hvala tebi lipa,
Na prvoj potribi i moja ti pomoć! —"
'Ko ni pisma dorečena bila
Neka piva koji bolje znade!
Sada na rastanku deset vrči vina
Ni kvasine, ni ostine nego dobra vina!

Polj sb.

XVI.

Depucija Ante.

Pala magla okol Brinja grada.
Ni viditi briga ni jednoga,
Nego slavu *) više dobra grada,
U njem leži Ante Depucija,
Na njem ima sedam smrtnih rana,
Četire su od puške dugačke,
A tri jesu od brivatne sabljc.
Na njem mi se košuljica bili,
Ke ne biti majka ni sestrica,
Ner ju bili tiha godinica.
„Hajdi Ante lipu Pragu gradu,
Ter ti troši groše i dinare.
Ti češ Ante boli preboliti."
Nit ja idem lipu Pragu gradu,
Nit ja trošim groše ni dinare,
Nit mi moći boli preboliti.
Nego mi ti drobun listak piši
Monigini mojoj ljubi v Bakar,
Da sam mladi na smrt oranio,
Nek me žali devet godin dana,
Kada projde devet godin dana,
Noka pojde za drugoga mlada
Sad umirem, lipa Bogu hvala!

Polj. sb.

*) što su pobjedili Turčina.

XVII.

Dunčićeva Romanija.

(Dobrinjska).

Pohvali se Dunčićen Ivane,
Da on ima do devet sinova
A desetu ćerku Romaniju.
Na noć mu je drobna knjiga došla,
Da mora poć vojsku vojevati,
On mi šeće tužan i žalostan.
Zagljeda ga ćerka Romanija
„Što ti je to moj mijeni *) ćaće."?
„„Na noć mi je drobna knjiga došla
Da moram poć vojsku vojevati.""!
„Ništa, ništa moj mijeni ćaće.
Krojite mi vojenske haljine,
I dajte mi svitlu sablju svoju,
I dajte mi konja neigrana."
Sad obuče vojačke haljine
I pripaše svitlu sablju svoju
I zajaše konja neigrana,
A konj trči priko ravna polja
Priko polja, i gorice crne
I pritrči kraljiću na dvore.
Sva mu se je vojska poklonila
I sam kraljić junak odi grada.
„„Tak vam Boga care gospodine
Lip ti junak Dunčićev Ivane,
Pristup mužki, pogljed divojački
Puni prsa kako u divojke,
Da mi ga je prevariti ćaće.""
„„Lahko ćeš ga prevariti sinko.
Zovi ga ti sobom u dućane;
Ko je junak sablju će obirat,
Ko divojka osuge će zbirat.""
„Aj junače Dunkiću Ivane
Lipe ti osuge i zlatne prstene."
„„Što će meni prsten ni osuge,
Kada imam svitlu sablju svoju.""

(Drugi put dalje).

*) mjesto: miljeni.

Onda su našu djecu njemštinom davili, a sada ju taljanštinom. Mi smo sto i sto puta digli svoj glas proti ovoj nepravdi sramotnoj ali sve u zalud! „Hrvatski Pazin“ i danas ima osnovne škole za mužku i žensku djecu — *skroz taljanske* u kojih se nesmije hrvatski ni pisnuti, ima i gimnaziju njemačku, o hrvatskoj se nesmije ni govoriti . . . hrvatštinom iz crkve goni . . . Hrvatu vjernomu se nedaje ni šta mu treba a nekim vikačem, izrodicam i izdajnikom sve. Quousque tandem . . .! Nigdje na svietu nije se jošte čulo, da bi na primjer francezka djeca morala učiti u školi svoj a, b, c. u hrvatskom, njim nerazumivom jeziku, ili taljanska u engleskom. već djeca svakoga naroda, dapače i turskoga uče ponajprije, pozavati, ljubiti i njegovati svoj materinski jezik, onda tekar, kad se je dieto naučilo u svojem jeziku dobro i zdravo misliti, poćme učiti druge, njemu potrebne jezike. Samo našemu narodu to nije dopušćeno! Naša hrvatska djeca morala su u prijašnju doba gubiti zlatno vreme u školah i razbijati si glavu tudjom nerazumivom niemštinom. A i danas još misle neka mogućna gospoda, da će Istrani Hrvati stopram onda *ljudi biti*, kad zataje svoj materinski jezik i svoju narodnost. Zato neka se muče u školi i neka zlatno vrieme gube hrvatska djeca kojih oci hrvatskimi žulji škole uzdržaju i pomagaju uzdržavati, nerazumivom taljanštinom, da se tako liepomu, od Boga podieljenomu jeziku svojemu i narodnosti, k tomu još i vjeri polagano iznevjere ili — bastardaju. — Razumieva se po sebi da ovakovimi uvjeti škola nikad pravo uspjeti ne može. Kako pak nisu mogle njemačke poćetne škole našega naroda ponjemčiti, tako nećemo se u providnost Božju neće ga ni taljanske potaljančiti. Zastalno bijaše ovakav ustroj školah sreu dobroga i svakomu pravedna oca Mohora protivan i mučan. Sa svim tim bijaše njegov trud i rad u školi veoma blagodatan. To znadu najbolje mnogobrojni njegovi još živući i na različitih častnih mjestih Crkvi i državi služeći učenici, koji ga nekoć kao učenici svoga oca ljubljahu a sada se ga vaviek sa zahvalnosti sjećaju i sa štovanjem o njem razgovaraju.

Otac Mohor ili Hermagora bijaše čovjek srednjega stasa, i slaboga tiela. Ali u slabunjavom tielu stanovala uviek vesela, mlada i čista duša. Iz očiju njegovih sjevaše samo ljubav i dobrohotnost. Nikad ga nisi vidio ztovoljna Osobito bijaše ljubimac mlade nedužne djece. Koliko puta dielio ubogoj pazinskoj djeci kruha i drugih stvari. Ali i redovnoj braći svojoj bijaše ljubazan brat. Razliko medju starijom i mladjom braćom nepoznavaše. Sve bi jednako ljubio, na dobro nagovarao, svakomu dobro želio i sa svakim pravo bratinski razgovarao. A redovna braća njegova stovala bi i ljubila u njemu ne brata nego — oca! Kako prama redovnoj braći svojoj, isto tako bijaše pun dobrote i ljubavi do svjetovnih ljudi. Svakomu prijatelj nikomu neprijatelj. Uvriediti nemogaše on nikoga. Svakomu koji imadiaše prigodu obćiti i razgovarati se s njim, omilio bi dobri starac na prvi mah. U društvu bijaše uviek vesele ćudi, vedra lica, znak čiste duše i mirne savjesti. Svoj razgovor zasmoćio bi često kakovom smiešnom ili kratkom nu kadkada originalnom pripovjedkom. Prijatelj bijaše takodjer poštenomu i liepomu pjevanju. Sam bi kada koju poštenu i veselu zapjevao.

U samostanskoj sobici njegovoj našao si starca uviek pri poslu. Il je pisao il je čitao il se Bogu molio. Vreme nebijaše mu nikad predugo. Čitao je jako rado. Osim nabožnih knjigah čitao i svietovne i časopise. Svaki svezak na novo izlazećega „Valvazora“ kojega je samostan naručio, pregledno bi s osobitom želom. Rad je čitao i nije prezirao kao neke druge uboge kreature „Našu Slogu“ te bi se „Jurini i Franini“ kadšto od srca nasmijao. Mile bijahu mu takodjer već od nekada slovenske „Novice“. Ako ih nije na vrieme primio odmah je za nje pitao. „Očeta Bleiweisa“ stovao je u velike. Čitajući često u „N. Slogi“ i „Novicah“ o magjarskoj nadutosti ozlovoljio bi se za hip govoreći: „Magjari nisu ljudi.“

Dobri Bog dao je ocu Mohoru dočekati visoku starost. Godine 1868 svetkovaše petdeset-godišnjicu svojega samostanskoga življenja. Njegovi zahvalni učenici, velečastna onda gospoda u Trstu sjetiše se 16 februara one godine. Dragomu starcu Mohoru svojemu nekadanjemu učitelju poslaše onom prigodom prekrasnu pjesmu u latinskom jeziku u znak radosti, poštovanja i zahvalnosti.

Dvie godine kašnje svetkovaše starac otac Mohor još ljepšu svećanost, naime petdeset-godišnjicu svojega svećenstva. Svećanost ova bijaše njemu veoma mila; nikad se nemogaše dosta zahvaliti Bogu za takovu milost. Poslie ove svećanosti, koje se puk pazinski još danas rado sjeća, življaše još ciolih osam godinah.

Ali kako svakomu sinu praoca Adama izbroji se i njemu takodjer vreme ovoga života. Nekoliko godina simo bolovaše (više ili manje svake zime. Tako i ove. I u bolesti neostavi ga njegova dobra ćud. Lice mu bijaše svedjer mirno i veselo. U predvečer B. Dj. M. prečistoga začeća prošloga decembra, ovršiv pred svojim duhovnim ocem svoju pobožnost, klečeć uzdahnu: „Dobri Oče nebeski! hvala Ti za sva dobročinstva, meni nevriedjenom Tvome slugi podieljena. Pripravan sam i ako hoćeš: pozovi me!“ Vidjaše se na njemu da ne želi više živjeti, već sjediniti se s Bogom na vieke. Dva dana prije smrti legne sa svim slab na postelju. Bijaše kvaterna srieda. Pohadjahu i čuvahu ga braća. Jedan mu reče; „danas je post a na trgu ribe neima“. Ali i u bolesti svojoj pošali se po svojem običaju: „ako je na trgu neima, *imat će ju pratika*“. — Brzo za tim reče sam da će sjutra otići u vječnost. Veselom dušom i radostnim srcem okriepi se za dugi put u vječnost sliedećega jutra zadnji put prosv. Tielom Isusovim. Malo za tim oslabe mu očevidno tielesne sile. Na uru i pol poslie podne moleći se Bogu i grleći razpelo na veliku žalost svoje braće vrati svoju plemenitu dušu svojemu Bogu u 83 godini, jedan mjesec i pol dana. Liepo je živio liepo je i umro!

Dva dana kašnje bijahu po jako neugodnom vremenu sjajan sproved. Kako ga Pazinci štovahu, svedoćio je onaj dan. Pred liesom idjahu djeca pučkih učionâ. Gradska glasba sviraše žalostimo koračnicu. Za liesom pokojnikovim kretaše se polagano mnogobrojna povorka pazinskih gradjanah, medju kojimi bijahu mnoge odliene osobe.

Tu sam ti, čestiti štioče, naertao u kratko život i djelovanje pobožnoga muža u samostanskoj haljini, kratkega i poniznoga svećenika. Stupiš li na goranji prediel pazinskoga groblja, na desnu ti ruku kaže mali brežuljak mjesto gdje naš dragi pokojnik samak spava pravednih, čekajući slavno uskrsnuće!

Janko Jurić.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

P. n. gg. Anton Rogač, župe uprav. u Katinari f. 1. Juraj Miletić, župnik u Kuterevu f. 2. Frano Linardić, župe uprav. u Sv. Fuski f. 1. Ivan Juranić, 50 novč. Mate Kraljić, 50 novč., oba kmeta na Dubašnici. Pop Petar Flego f. 4 u kapital f. 4, u god. prinos. Pop Mate Bastian f. 1. Pop Anton Karabnić f. 1. Pop Matija Ujčić f. 1. Matko Laginja f. 1, svi u Trstu. Dr. Hinc. Petris kot. kap. u Voloskom f. 1.10 u kap., f. 1 u g. prinos. Antun Serdoš postolar u Matuljah 30 novč. Mate Knudić poštar u Franćićih f. 1. Blaž Ortić jurist u Zagrebu 50 novč. Matija Matićev Trinajstić 50 novč. Matej Marčelja Valjan 50 novč. Matija Matelić Bratonja 50 novč. u kapital, 50 novč. u god. prinos. Antun Bastijan 50 novč. Matej Lučić Marin 50 novč. Antun Lučić Petrov 50 novč., svi kmeti u sv. Mateju. Josip Skerl svećenik f. 1. Antun Stembergar djak f. 1. Gaspar Stembergar djak f. 1, svi u Jelšanah. Marija Vlah udova u Juščih 30 novč. Ljudevit Rabeša stolar 50 novč. Marija Dukić udovica 50 novč. Ivan Brozović postolar 50 novč. Anton Puž svećenik f. 2. Ferdinand Topper šumski komesar f. 1, svi u Kastvu. O. Julij Bruner gvardijan franjev. f. 1. O. Venedig Hermann profesor f. 1. O. Adjut Benigar f. 1. Stepan Načinović kmet 50 novč. Anton Stembergar djak 50 novč. Ivan Furožić poštar 50 novč. u kapital, f. 1 u god. prinos. Antun Kalac kapelan f. 1, svi u Pazinu. Ivan Trost kmet u st. Pazinu 30 novč. Petar Pikulić plovan u Vranji f. 1. Franjo Blažić plovan u Dolenjevasi f. 1. Blaž Zwölber plovan u Gologorici f. 2. Martin Prene administr. u Sušnjevici f. 1. Josip Jelovšek plovan u Pazu f. 1. Skender Zamlić plovan f. 1. J. Buretić kmet 30 novč. u kapital. Ivan Mandić pok. Šima kmet 80 novč. u kapital. Stjepan Glavić kmet 30. Franjo Francelić kmet 30 novč., svi u Boljunu.

Juraj Premuda kap. u Sv. Mateju pristupi kao član utemeljitelj sa svotom 25 f.

Slavnomu uredničtvu „Naše Sloge“ u Trstu.

Prigodom glavne skupštine držane dne 30. siečnja t. g. sakupio sam za „Bratovšćinu Hrvatskih Ljudi u Istri“ od više skupštinarah svotu od . . . . . f. 17.83
od moje pako strane dajem . . „ 5.—
Ukupno . f. 22.83

koju svotu častim se slavnomu uredničtvu „Naše Sloge“ dostaviti s molbom, neka ju slavno uredničtvo „Bratovšćini Hrvatskih Ljudi u Istri“ uručiti izvoli.

S osobitim štovanjem

U Zagrebu dne 4. veljače 1879.

Predsjednik družtva Sv. Jeronima
Toma Gajdek, kanonik.

Različite viesti.

U Trstu rodilo se prošle godine 2186 mužkih i 2071 ženska, dakle ukupno 4256. Umrlo jih 4047, i to 2122 mužka i 1925 ženskih. Pozakonilo se jih 861.

Promjeno u porećko-puljskoj biskupiji. Dne 15. Januara t. l. preminuo u Gospodinu preć. gosp. Ivan Permè, rodjen u Karlovcu dne 27. Augusta 1823, počastni kanonik puljskoga Kaptola, kanonik dekan i upravitelj labinjske župe, počastni savjetnik duh. stola, bivši c. k. kotarski školski nadzornik. Služio je najprije 6 godinah u tršćansko-koparskoj biskupiji, zatim pet god. i više bio je voja. kapelan u c. k. brodarici, dok bude god. 1860 imenovan od Nj. Veličanstva našega cesara kanonikom u Labinju, gdje je do prerane smrti brižno skrbio za duševne i vremenite potrebe tamošnjega naroda, komu je bio budilelj, vodja i zaštitnik, ma da su ga i zato proganjali šaroujaci i Taljanaši. P. U. M. — Č. g. Karlo Koronika, za koga smo u predzadnjem broju našega listu pisali da je zapustio biskupiju, premislio se pak opeta mnlo za službu u biskupiji. Uslišan, ide kano duh pomoć. u Vodnjan. — M. č. g. Anton Vlašić, plominski Plovan, upravljat će i dekanske poslie za kotar labinjski. — Č. g. Jakov Lucas, oboskrbnik Muzinijeva kanonikata u Labinju je imenovan župn. uprav. u istom mjestu. — Č. g. Ivan Velnić, kapelan u Pornjanu je poslan za pomoćnika labinjskomu kaptolu; a pornjanska kapelanija je povjerena svećenikom u Barbanu. — Č. g. Vinko Scarpa, učitelj u Puli, upravljat će i stinjanskom plovanijom. — Č. g. Mihovilu Semeliću, kapelanu u Marčani, su porjarene i Montićaska i Lavarižka plovanija. — Č. g. Ravnikar, župn. uprav. u Sisanu, će začasno skrbiti i za Ližnjansku plovaniju, koje je župnik, m. č. g. Grgur Šmak, obolio.

Glavna skupština družtva Svetojeronimskoga u Zagrebu bila je dne 30. siečnja. Izza krasnoga govora predsjednikova, dali su tajnik i blagajnik svaki svoje izvješće, kojo mora obradovati svakog rodoljuba; jer se vidi da družtvo liepo napreduje. Ove godine podielilo je svojim članovom 4 knjige: „Danica“ (koledar), „Mijata Brigušu“, „Povrćarstvo“ i „Život svetacah“ (dalje). Takove knjigo dobije svaki član svaku godinu, dok je živ, samo ako plati jedanput za uvjek 5 for. ili deset mjesecih po 50 novčićah. Same „Danice“ štampalo se je i prodalo 16.000 komadah. Kapital družtveni je već dosta velik: u obćinitej kasi ima preko 51.000 for., a u zakladah za nagrade piscem okolo 8000 for. Odbor su potvrdili i za ovu godinu. Predsjednik počastni gosp. Tomo Gajdek kanonik spomenuo je tom prilikom. i našu Bratovšćinu, i ne bez koristi, kao ni druga ljeta. Živio!

Posla u Bosnoj i Hercegovini nije još toliko, koliko se obično misli. Dokaz je tomu povratak težakah na stotine iz onih krajevah. Živež je vrlo skup: hleb soldačkoga kruha 20 novč., kilo sira najprostijega 2 for. To budi odgovor onim, koji su nas o tom popitali.

Dr. Julio Makanac novoimenovani drugi gradski fizik u Sarajevu, dosad obćinski liečnik u Kastvu, prošao je ovih danah s obitelju ovuda, odkuda će na svoje novo mjesto. Sretno mu!

SVIEĆE
ALOJZA BADERA U GORICI

U „Soći“, br. 1. o. god. oglašuje svećenik Fr. Vidic, da je obašno tvornicu sviećah Alojza Badera u Gorici.

Bader izdjelanje 3 vrsti sviećah:

1. prave voščenice
2. voščenice od kapnoga voska i drugih tvarinah
3. svieće, u kojih neima ništa voska.

Samo one prve mogu se rabiti na oltarih. Izvrstne su, ne kidaju se, a dobrota jim se pozna i po tom, jer su sve rumenije bresti, što su starije.

One druge su bliedije, malo se kidaju i gore brže od čistih voščenicah. One treće iz „umjetnoga voska“ posvema su biele, kidaju se, i gore najbrže. Ali su dobre za pogrebe, dupljere itd. Bader je dobio prošle godine na izložbi u Parizu medalju od bruneca. Na izložbi od 1855. dobio je častan spomen, a na onoj od 1873. priznanicu. Budući je pomenutomu gospodinu dao tvrdu rieč, da će kupce poslužiti pošteno po njihovoj volji, zato ga i mi preporučamo toplo našim crkvam, da se kod njega služe.

OPOMENA.

Uljudno molimo sve one naše predbrojnike, koji nam još duguju za lanjsku godinu, da taj svoj dug odmah podmire.

Čudnom pometnjom mnogi nisu dobili poslednjega broja. Ufamo se, da će od sada biti bolje i molimo za oprost, u koliko je na nas krivnja,

Administracija.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Februara 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (tagio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (tagio)
1	—	—	—	—	9	—	—	—	—
2	—	—	—	—	10	5.53	9.31	—	—
3	5.53	9.31	11.73	—	11	5.53	9.31	11.73	—
4	5.53	9.31	11.73	—	12	5.52	9.30	11.72	—
5	5.53	9.32	—	—	13	5.53	9.30	11.72	—
6	5.53	9.32	—	—	14	—	—	—	—
7	5.53	9.32	—	—	15	—	—	—	—
8	5.53	9.32	—	—	16	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 13. Februara 1879.

	OD for.	nč.	DO for.	nč.
Vesak primorski i ugarski za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Porteriko . . . . „	129	—	132	—
S. Domingo . . . . „	72	—	80	—
Rio polag vrsti . . . „	62	—	85	—
Cukar austrijski . . . „	33	25	36	—
tučeni . . . „	29	50	31	50
Cvietja trave buhače (Grisantemo) . . . . „	160	—	170	—
Naranče skrinjice . . . „	2	—	5	—
Karuba paljezko . . . za 100 klg	11	—	—	—
levantinsko . . . „	7	—	7	50
dalmatinsko . . . „	—	—	—	—
Smokve Kalamata . . . „	17	—	—	—
paljezke . . . . „	13	—	26	—
Limuni skrinjica . . . „	2	75	4	—
Bademki ilisti mendule palj. za 100 klg	102	—	105	—
dalmatinsko . . . „	—	—	—	—
Lešnjaci . . . . „	22	—	40	—
Šljive . . . . „	8	75	9	—
Pšenica ruska . . . „	10	—	10	25
ugarska . . . „	9	—	10	—
galička . . . „	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski . „	—	—	—	—
ugarski . . . „	5	75	6	25
Raž . . . . „	6	75	7	—
Ječam . . . . „	6	80	8	—
Zob ugarska . . . „	6	50	7	50
arbanaska . . . „	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti rabe . . . . „	9	—	10	50
Boh . . . . „	—	—	—	—
Leća . . . . „	12	—	14	—
Otiž talijanski . . . „	15	75	23	—
inglezki (Kitajski) . „	18	50	16	15
Vuna bosanska . . . „	93	—	104	—
morejska . . . „	117	—	120	—
arbanaska . . . „	106	—	110	—
Istarska . . . „	—	—	—	—
Paske koruške jelovice . „	50	—	90	—
Štajerske „ . . . „	44	—	75	—
Gredo „ . . . „	12	—	14	80
hukovice . . . „	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti . za 100 klg	42	—	43	—
„ najbolje . . „	54	—	61	—
„ srednje vrsti . „	—	—	—	—
dalmatinsko . . „	11	—	42	50
istarsko . . . „	10	—	41	—
Kamene ulje u barilah . „	12	50	—	—
u kasetah . . „	14	—	—	—
Kože strojene naško . . „	165	—	185	—
suhe volovja naško . „	107	—	131	—
dalm. ist. i bos. . „	70	—	100	—
janjeće naško . . za 100 kom.	85	—	93	—
dalmatinsko . . „	50	—	75	—
kozje . . . . za 1 klg	—	65	—	75
runeno slano . . „	—	58	—	65
suho . . . . „	—	50	—	60
zečje za 110 komadah, u srobru	25	—	27	—
Bakalar . . . . za 100 klg	29	—	31	—
Sardele 1 baril . . . . „	16	—	24	—
Vitriol modri . . . za 100 klg	26	—	28	—
zeleni . . . . „	5	—	5	50
Maslo . . . . „	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški . „	12	—	45	—
Salo . . . . „	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno) . „	11	—	—	—
Slanina . . . . „	38	—	43	—
Rakija etolitar (100 litarah) .	—	—	—	—
Galviči istarski . . . za 100 klg	9	—	—	—
Ruj naški . . . . „	8	—	8	75
„ istarski . . . „	12	—	14	—
Liše od javorike . . . „	—	—	—	—
Vinske strgotine (Gripala) sploh . . . . „	31	—	48	—
Med . . . . „	32	—	—	—
Lumbee (jabučice od javorike) . . . . „	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg . .	3	75	0	—
Gunja (strace) . . . za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat. . . . „	—	—	—	—

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 5. U Trstu 1. Marča 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a neslega sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, tiđe se najde najmanja 8 seljakah se su veljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Nazaučenicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, samo prama svojej vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Predsiedničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Ivan i Marko

razgovaraju se o porezih.

IV.

Ivan. Ti si Marko ono poslednji put rekao, da nije pravo, što država sama traži solju. I ja mislim, da nije pravo, pak ufam se, da će vremenom i toga nestati. Ali vendar imaju ovi naši krajevi i u tom jednu polakšicu.

Marko. A znam ja to! Občina mi dade buletu, da nas je toliko dušah u kući, pak mi u skladištu daju na svaku glavu toliko kilogramah po onoliko, koliko je država potrošila, dok je učinila sol.

Ivan. Da da, tako je! Ali da mi imamo dobrih zagovornikah, morali bi i više dobiti, jer se mnogo soli troši i za ovce i za goveda.

Marko. Istina je. Sad mi raztumači Ivane, što je to pristojba ili taksa?

Ivan. Vidiš Marko moj, kako je meni brat kazivao, još se same učene glave prepiru, kako bi se to imalo protumačiti. Nego da je najbolje, ako se ovako reče: Pristojba aliti taksa jest ono, što pristoji, dakle što moraš platiti, kojojgod oblasti jer je ona za samu tvoju korist nešto učinila, čega nebi trebalo činiti, kada ti nebi potrebovao.

Marko. Bome Ivane po tom, što ti kažeš, bila bi pristojba ona taksa, koja se plati, kada na koga sud prepiše ovu ili onu zemlju, ili kuću.

Ivan. Da Marko! To bi bila pristojba al jih još mnogo ima. Tako se plati i onda, kad, recimo, muž i žena zažene svoj imetak, kada dobiješ u nasljedstvo stogod, kada ideš notaru, da ti potvrdi pismo, kada ti caf donese stogod od suda, kada na sajmu platiš sajmovinu, kada pitaš pašuš i tako napred.

Marko. Ala Ivane ti si pravi advokat, kako znadeš liepo pripovjedati. Ma ja po svojoj ludoj glavi sudim, da baš nebi trebalo svih tih pristojbah. Ta na priliku caf ima svoju plaću; a ako mu je premalena, neka mu ju povise, a ne da mu se svaki put posebice plaća.

Ivan. Imaš Marko i ti pravo! Mnogih taksah nebi trebalo plaćati, jer to su samo ostanci od one stare dobe, kad još nisu svi pisari od države dobivali stalne plaće. Tako je ostalo, pak se uzakonilo, a što je zakon, to se mora vršiti.

Marko. Jest, pravo je, da se zakon vrši, ali da je meni birati čovjeka tamo gdje zakone čine, ja bi dobro gle.lao, da biramo prave muževe, koji bi znali sve to uskladiti, pak da netrpi ni kraljevina, i opeta da je težaku laglje.

Ivan. Da svi naši ljudi tako misle, mnogo bi se toga Marko na bolje okrenulo: ali što ćeš, kad ljudi nerazumiju i neće da razumiju.

Marko. Tako i ja sudim, al zaludo ti zvoni, ako nećeš moliti. Pojdimo Ivane dalje razgovorom, pak mi malo protumači, kako se to zemljarina i kućarina plaća; jer znaš kako je: ja sam siromah bez nauke; kada dodjem pred gospodu, zatrubim se, neznam što je pravo ni krivo.

Ivan. Marko brate, tu je mnogo govoriti. Ja ću ti izpripovjedati, što sam čuo, kad smo na izpovjedi. Ali je mučno, da svaki to razumije, jer znaš, da svaki neplaća jednako.

Marko. Kako bi svaki jednako plaćao, kad jedan ima više, drugi manje? A opeta nemožeš se ti razumili u sve one protokole, što jih otvaraju, kada se dodje porez platiti. Pak još bog zna, kako su pisani. Sreća i bog, da za nas Hrvate nisu i druge lumere izmislili, kada sve drugačije pišu.

Ivan. Muči Marko, bit će bolje! pak slušaj, da ti o toj zemljarini i kućarini pripovjedam.

Marko. Ta slušao bih te gladan i žedan, kako mudro govoriš. Blažena šiba, koja te je tepla!

Ivan. Po cieloj državi, ili cesarstvu ili kraljevini kako hoćeš, popisana je svačija zemlja.

Marko. Ajde s bogom Ivane, šta za svaki moj kušćić zemlje da cesarstvo znade?

Ivan. Da, znade! Sve ti je to popisano u velike knjige aliti protokole, koji se zovu *Katastar*.

Marko. Nemogu vjerovati! Ta bi te knjige bile pet danah široke, a deset debele!

Ivan. I jesu dosta debele. Ali ne toliko, jer za svaku občinu čine se posebne knjige. Gdje je občina velika, ondje se podjele *Katastri* i na više dielovah.

Marko. Pa kako se onda zove svaki taj diel?

Ivan. Kako gdje! Neki reku županija, neki podobćina, a najbolje je reći: *porezna občina*. Talijani tomu kažu: *Comune censuario*.

Marko. A što je onaj veliki protokol, što zovu *mapa*?

Ivan. Ono ti je Marko skupa s katastrom. Na mapi vidiš narisanu ili dešenjanu svaku parcelu, svaki kus, a na njem je broj, ime, i mjera.

Marko. Imaš pravo! Jer kad sam ja ono lane digao komisiju, da razvide za moju sjenokošu, baš su obmašli, da se zove „slepi dol“, da nosi broj taj i taj, i da ima sedam rali zemlje na podpunoma. A kada su išli mjeriti, to ti nije bilo ni 10 klaftarah na križ. Merčin je fina glava!

Ivan. Nu dakle sad vjeruješ Marko, pak ću ti kazivati dalje. Kada su merčini učinili mapu, onda ti se u protokole pišu: Kuće gospodari i njihov broj, svaka parcela po svom broju: onda se pripiše što je ta parcela: dali je sjenokoša, dali oranica ili vrt ili pašnjak i tako sve redom. Zatim upišu u koji razred iliti klasu je cienjena ta parcela i koliko ima platiti. A na dno protokola sbrojeno je, koliko sve parcele skupa plaćaju.

Marko. To je sve dobro: ali reci ti meni, kako se znade, u koju klasu ide koja parcela?

Ivan. To je Marko ovako: Išli su izabrani ljudi, pak su ponajprije ustanovili koji je najljepši vrt, koja je najbolja sjenokoša, koja je najtušća oranica i tako redom svaku vrst zemlje. Zatim su za svaku klasu našli po jedan kus, po kom će suditi sve druge kuse u onom kraju. Te izabrane kuse nazvali su uzorne parcele, aliti kampiuni.

Marko. Čekaj Ivane, sada znam i ja, kako je to išlo. Vidili bi moj vrt, pak bi rekli: Ovaj vrt Marka Miloradgovića upravo je, kao i onaj Vojvodićev, koga smo za uzor postavili, Vojvodićev vrt je u trećoj klasi, dakle i Miloradgovićev vrt neka je u trećoj razred.

Ivan. No vidiš Marko, da to nije tako mučno, kako si mislio. Ali još ti moram nešto protumačiti. Dalje se je ovako radilo: Oni ljudi nisu rekli na priliku: Đubrć je Miloradgovićev vrt u trećoj klasi, mora plaćati toliko i toliko zemljarine. Nego to se poslje obavi. Jer od prije je ustanovljeno koliko čistoga dobitka po jednom ralu daje ovakova i ovakova zemlja; onda bi se reklo na primjer: ovakova zemlja daje deset forintih čistoga dobitka po ralu, a ima je deset ralih, zato daje svega skupa sto forintih čistoga dobitka.

---

5 PODLISTAK.

HRVATSKE NARODNE PJESME

što se pjevaju

PO ISTRI I KVARNERSKIH OTOCIH.

XVII (nastavak).

„Lip ti junak Dunčić Ivane,
Pristup mužki pogljed divojački,
Da mi ga je prevariti ćaće.“
„„Zovi ga ti Dunaj preplavati,
Ako j' junak preplavat ga će,
Ko j' divojka ni pristupit neće.““
Kada pride kraljić do Dunaja,
Dunčić bišo posridu Dunaja;
Kada kraljić posridu Dunaja
A on bišo vani iz Dunaja.
Tad otvori bila prsa svoja:
„Sad me gledaj kraljiću vražiću,
Sam ti junak, ali sam divojka.“
I zajaše vrana konja svoga
A konj trči priko crne gore,
Priko polja na očine dvore!

Polj. sb.

XVIII.

Ženitba Sibinjanin Janka i Sekula netjak.

Žonit će se Sibinjanin Janko,
Pak razpiše drobne knjige svoje.
Piše knjigu latinki divojki,
Da 'ko bi se za njega ženila.
Al' mu pišu latinska gospoda
Na provarstvo na gubljenje glave:
„Pomoz Bože Sibinjanin Janko
Ovo ti je drobna knjiga moja
Ja ću biti verna ljuben tvoja.“
Janko kupi sve svoje svatove,
Pelja kuma Kraljovića Marka,
Al ne pelja Sekule netjaka,
Zač Sekula šeprtlja pri vinu.
Sada ide latinki divojki.
Kada pridu posrid bila grada,
Već skupljena latinska gospoda,
Stanu njemu tanko govoriti:
„Šta si doša Sibinjanin Janko?“
„„Doša jesam latinki divojki,
Ovo van je drobna knjiga njena,
Da se hoće za me oženiti““
„Nij to tako Sibinjanin Janko,
Nećeš odvest latinsko divojke
Ko ne izvedeš troje premudrosti“
Zvedu Janku najprvu premudrost,
Daju njemu na koplju jabuku
Da 'ko ju on namah ne prestreli,
Da ni voljan sobom ni s divojkom —
Gre Šekula staroj svojej majki
Pak mu tiho majka besedila
„Šta ne ideš s njicem u svatove?“
„„Tako mi je ujac napisao,
Da on pelja sve svoje svatove,
Samo ne pelja Sekule netjaka
Zač Sekula šeprtlja pri vinu.““
„Bog pomogo Sekuliću sine,
Premudra su latinska gospoda,
Premudra su, provarit ga hoće.
Obuci se što najlipše možeš
A naj zgora zelenu dolamu:
Nutar metni trideset prstenja
A najzgora sviti kaludjerske
I zajaši konja najboljega“
Još ne počne Janku najprva premudrost,
Da Sekula pokraj njega bišo,
Sad mu vele latinska gospoda:
„Sad prestrili na koplju jabuku“.
Svi svatovi u zemlju gljedaše,
A Sekula njima govoraše:
„Bil' mogućno da to ja učinim
Da prestrelim na koplju jabuku?“
„„A zašto ne, samo kî je vridan!““
Štisne puška bilu lien svomu,
I prestrili na koplju jabuku.
Sva gospoda u zemlju gljedaše,
A Sekula njima govoraše:
„Šta se čudiš latinska gospodo?
Još prestrilim tieu lastavicu
Kamo neću na koplju jabuku!“
Zvedu Janku i drugu premudrost:
Daju njemu trideset konjića
Da ako je namah ne preskoči,
Da ni voljan sobom ni s divojkom.
Svi svatovi u zemlju gljedaše,
A Sekula njima govoraše:
„Bil mogućno da to ja učinim?“
„„A zašto ne same kî je vridan.““
On preskoči trideset konjića,
Na trejsetom sedlo se prelomi.
Sva gospoda na zemlju gljedaše,
A Sekula njima govoraše:
„Šta se čudiš latinska gospodo?
Još preskočim tri gospodska zida,
Kamo l' nebi trideset konjića.“
Zvedu Janku i treću premudrost,
Daju njemu trideset divojak,
Sve jednaka uzrasta i vlasa:
„Sad izberi ka je ljuben tvoja“

še.)

Marko. Pak čuj Ivane: koliko se zemljarine plati od te zemlje, što nosi 100 forintih čistih?

Ivan. I tu treba, da se razumijemo, Marko! Plaća se od 100 for. čistoga dobitka 26 for. 67 novč. zemljarine bez prireza iliti adicionala.

Marko. Ali govore, da se nije toliko plaćalo, dok se ono Hrvat i Madjar nisu bili u kostac uhvatili, ta od onda je sve zlo: i grozdje boluje i krumpir gnjije.

Ivan. Istina je, do četrdeset i devete, govore da se nije plaćalo, nego 16 od 100 čistoga prihoda. Ali one godine je cesar povisio sve poreze, pak i zemljarinu.

Marko. A za koliko?

Ivan. Za treći diel od onoga, što se je plaćalo.

Marko. Pak to nebi bilo 26. Jer treći diel od 16, je $5^1/_3$. Dakle plaćalo bi se $21^1/_3$.

Ivan. Dà, ali i 1859. godine, kad je država trebala novca, opeta je povisila zemljarinu za treći diel onoga, što se je ponajprije plaćalo.

Marko Onda je pravo, jer 16 i dva treća diela od 16, to upravo dodje $26^2/_3$. Dakle da je meni od sve zemlje čist prihod računan samo 1 for., onda nebih platio, nego $26^2/_3$ novčića.

Ivan. Pravo je. A da ti je prihod računan na 10 forintih, koliko bi onda platio?

Marko. Deset putah toliko, dakle 2 for. 66 novč.

Ivan. Dobro je Marko. Drugi put donesti ću ja, ako bog da, prepis od sve moje zemljarine, pak ćemo još malo vidjeti, kako se to plaća.

Marko. A tko ti je dao prepis?

Ivan. Ima svagdje dobrih ljudi. Tamo na poreznom uredu umolio sam, pak mi je dalo, da si prepišem.

Marko. Blago tebi Ivane, koj znaš liepo pisati!

DOPISI.

Iz Žminja *14. februara 1878.*

Danas ovdešnji občinski ured šalje našemu postojanomu prijatelju Dr. Vitezića diplom gradjanstva u Beč. Ovdje vam dodajem prepis, da ga date tiskati u „Našoj Slogi“.

POVELJA

ZAČASTNOG GRADJANSTVA.

pod. Broj. 951.

Mi podpisani načelnik i vićenici obćine Žminjske, usljed jednoglasne odluke Žminjskoga zastupstva od dne 28. prosinca 1878. Presvjetlomu Gospodinu

Dinku Dru. Vitezićeu

Vitezu i c. k. Financialnomu savjetniku u Zadru podjeljujemo u znak njegovih zasluga, što kao zastupnik seoskih obćinah Istre na carevinskom vieću postojano brani, na slavu ove pokrajine, pravice hrvatskog puka, naslov začastnog Žminjskog Gradjanina, te mu s toga zahranjivamo viećnu harnu uspomenu.

Od Načelstva Žminjskoga.

na 6. siečnja 1879.

Načelnik	*Savjetnici*
Josip Peteh s. r.	Matej Peteh s. r.
	Josip Peteh s. r.

S Otočića sv. Marka *11. veljače.*

Evo vam pošiljam pouku vinogradarom u primorju, kojom gosp. Štriga, hrvatski putujući učitelj, preporuča vinogradarom, kako bi zatrli pepeo na vinovoj lozi. Teško da će u Istri ta pouka biti poznata, zato bi dobro i korisno bilo, da ju osobito čestno svećenstvo najtoplije puku preporuči. Sad je najbolja sgoda. Evo toga pisma:

Pouka vinogradarom u Primorju.

Za osloboditi čokoće (trsje, vinovu lozu) od onih miljardah usenacah, ne filokserah, koje toliku štetu u vinogradih po primorju nanose, najveći dio vina izpijaju, trs osuše i uniste za utamaniti jih: neka se pringotovi vapno, kakono se pringotavlja za pobielenje sobah ili drugih predmetah, ne prieiedko, pa odmah sada s proljeća, dok su ušenci u jajih, neka se namaže trsove dobro sa debelom, kefom ili kističem, umočenim u pomenutom vapnu, počam od zemlje, pa se i zemlje po jedan palac od trsa neka odvrgne, ako se vidi da su uši po trsu sve do zemlje, pa tako sve do na kraj trsa i u potrebi do samoga vrška. Bude li kiša vapno odmah ili prije 8 danah odaprala, neka se ponovi pobielenje, koje je, čim bi se pokazalo, da vapno u prokratkom vremenu gine, u svakom slučaju dobro ponoviti.

Ovim će se utamaniti ušenci, a trs će i u svakom drugom slučaju očistiti i ojačati se; pa jer je namazanjem vapna i zagnojen, bit će rodovitiji, a time više odoljevati i samoj pljesni, (pepelu, Oidium tucheri) osobito, ako se bude sumporalo.

Neka se nepropusti sumporanje načinom kako bje predavano — neka se neklone duhom, jer su lani nekoji bez uspjeha sumporali —; lani bo je takova godina bila, te je i u Italiji gdje su čuveni sumporasi, pliesan grozdje utamanila.

Uzprkos tomu imade u Primorju, i to u Krasicah primjer, te je gospodar Kvaternik dobrim i pravilnim sumporanjem, s najobilatijeg roda ove godine se poveselio —, tako mi bar reče prečastni gospodin kanonik Štiglić.

U Zagrebu dne 26. siečnja 1879.

Alberto Štriga v. r.

potujući učitelj za vinogradarstvo i vinarstvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 27. veljače 1879.

Danas se u Budim-Pešti sastaju Delegacije. Usljed toga da će naše carevinsko vieće prekinuti svoje poslovanje za kakvih deset danah. U to vrieme da će dotični odbor dogotoviti svoj rad, pa carevinsko vieće da će se onda opet sakupiti, da vieća i glasuje o državnom proračunu.

Tom prigodom mora doći do težkih okršajah med narodnimi zastupnici i vladom, jer kad vlada traži novac, narodni su zastupnici vični tražiti od vlade jednako vršenje zakona napram svim državljanom, bez razlike porekla i jezika. A sav sviet zna, da u našoj državi ima čitavih narodah, na kojih se, recimo samo sudstvo i školstvo, ništa netrosi, jer se u njihovih sudovih i njihovih školah širi i bani tudji jezik i tudja narodnost na neizmiernu škodu njihova probitka i napredka.

Ministar Stremayr je onomadne razložio toli u zastupničkoj koli u gospodskoj viećnici način, kojim kani vladati ministarstvo, komu je on predsjednik, pa mu bio govor propraćen burnim pljeskanjem i odobravanjem. On u tom govoru nije rekao drugo, nego da će vladati po staru, dakako dokle se sastane novo vieće, a onda: drugi ljudi druga sreća.

Jest, u ustavnih se državah, kao što je i naša, vlada i gospodari uvjek onako, kako će narod, koji bira zastupnike; jer je ustavni običaj, sastavljati ministarstvo iliti vladu uvjek iz redovah zastupničke većine Zato se već sada pripravljaju razne u državi stranke, da se na budućih birališćih što uspješnije ogledaju sa svojimi protivnici, jer o uspjehu izborah visi za drugih šest godinah njihova sreća il nesreća.

Ovo smo i za to rekli, da se i naši u Istri domorodci na vrieme pobroje u tu svrhu; ako smo zadnji put jednoga. da ovaj put pošljemo u Beč još i drugog svojeg zastupnika. Ovaj će put i ostala nam braća bolje nastojati, da učine svoju dužnost, a u carevinsko će vieće stupiti i braća Česi. pa se ako Bog da možemo svemu nadati od budućeg carevinskog zastupstva.

Prošlog su mjeseca razne evropejske države ponovile il sklopile i podpisale nove trgovačke ugovore, pa i naša, naime s Njemačkom, Francezkom i Italijom, a sad da vodi o tom dogovore i s kneževinom Srbijom.

Iz ostalog svieta najvažniji događaj jest sastanak narodne bugarske skupščine u Trnovu. U skupščini sjedi 221 bugarskih zastupnikah, a medju timi i 40 Muhamedovacah, što izabranih od puka što postavljenih od ruskih oblastih. Zadaća im je, izpitati i prihvatiti ustav, što im ga je izradila Rusija, pa onda izabrati kneza. Ustav će prihvatiti, ali kneza neće izabrati, nego da neka im do bolje zgode knezuje ruski povjerenik, general knez Dondukov. A na tom će najbrže i ostati. U skupščinu su htjeli stupiti i nekoji zastupnici južne Bugarske iliti iztočne Rumelije, ali jim se to nije dopustilo od zastupnikah supodpisanih vlastih na berlinskom ugovoru mira. No na svečanoj gostbi da se je engleski zastupnik izrazio veoma povoljno za Bugare, pa da se ona naša braća usljed tih izjavah nadaju najboljemu uspjehu glede svojega nastojanja oko cjelovitosti svoje domovine.

A i jest istina, odkad je ono podpisan novi rusko-turski ugovor mira, Engleska se i Ruska mnogo ljepše gledaju, toli u Evropi koli u Aziji. Od ono doba obistinile se i nekoje promjene glede osobija engleske diplomacije. Tako na p. u Petrogradu će biti zamienjen dosadanji engleski poslanik drugom osobom povoljnijom Rusiji. Isto tako i radi istog uzroka iz Carigrada povratio se u London poslanik Layard. Njegov nasljednik da je mnogo nakloniji južnim Bugarom i njihovim težnjam. A onda Engleska da neće zahtjevati, neka se po propisih berlinskog ugovora uzpostavi u balkanskih klancih turska vojska, nego neka je drži ruska, dok ju nezamieni bugarska. Izviše, u Carigradu su Englezi stratili skoro sav svoj ugled, pa se sad Turska prilizuje Francezkoj, koja joj dakako obećaje popraviti hrdjavo novčano stanje, al ju zato i i tjera, neka zadovolji Grkom. Iz svega toga i još koječega sviet naslućuje, da se je med Ruskom i Engleskom sklopio nekak tajni ugovor, kojemu će najbrže posljedica biti u Evropi jedinstvo Bugarske, a u Aziji osiguranje Engleske. Možebit da su toj promjeni koristoljubivih Englezah nešto dopriniele i njihove ratne nezgode u Africi i sporo napredovanje njihove vojske u Aziji.

Tako eto idu stvari na svietu, da se naime čestoputi u petnaest danah promieni sav svjetski položaj tako, da se čovjek nada suncu, odkud se bojao leda. Toj će se promjeni najmanje veseliti oni kratkovidi ljudi, koji vladaju

---

Nikad nije vide ni govore — *)
Svi svatovi u zemlju gljedaše,
A Sekula njima govoraše:
„Bil mogućna da ja to učinim?“
„A zašto ne, samo ki je vridan.“
Sviće 'z sebe sviti kaludjerska,
Sviće 'z sebe zelenu dolamu,
Ter ju prostre na zelenu travu,
Hiti na nju trideset prstenja,
„Sada beri, ka si ujna moja,
Ako bi se druga pomamila,
Odsić ću joj ruku do ramena.“
Pobrala je latinka divojka.
Uhiti ju pod live pagose,
On ju uzme uza se na konja,
I s ujom biži priko ravna polja,
Pak ju pelja staroj miloj majki
„Ova ti je verna ujna moja.“ **)

Polj. sb.

XIX.

Dobra braća.

Dva su brata u ljubavi rasla,
U ljubavi grade pogradili,
Pak su lepe zemlje pokupili,
Kad su bratja za ženit dorasla,
Starijemu mladji brat govori:
„Daj de brate da se oženimo,
Već je naša ostarela majka,
Nemore nas pri kući dvoriti,
I nemore bilog prati rublja,
Nemore nam obeda skuhati.
Neg idemo, da se oženimo.“
A stariji mladjemu besedio:
„O moj brate, da se oženimo,
Tudje ćemo sestre dovoditi,
Bile će nam dvore poružiti,
Našu lipu zemlju razdiliti,
Nas dva brata ćedu zavaditi,
Neg idemo da se nećenimo,
Ako j' naša ostarela majka,
Dvorit će nas, kako bude mogla,“
Zato mladji ništa i nemari;
Selo projde, pak devojku najde;
Čini svate i dovede mladu.
Prvu noćeu mladoj dolazio,
I on iśće, da joj ljubi liśce,
Ali njemu mlada govorila:
„Nedam tebi obljubiti liśca,
Prij' pogubi brata rodjenoga,
Brata svoga a divera moga.“
On promisli, šta bi učinio,
Žao mu je brata pogubiti,
Svojoj mladoj volju izpuniti.
On pripasa sablju okovanu
I śeće se bratu u čardake,
Ako spava odsić će mu glavu
Ko nespava odsić mu je neće.
On posluša brata uz okance,
Dali spava, il se razgovara.
Brat nespava, neg se razgovara,
Lulu puši u tamburu bije.
Uz tamburu junak popevao:
„Hvala Bogu i miloj Mariji,
Da mi dade dočekati danak,
Ja ću pojti u to polje ravno.
Nabrati ću po polju rožićah
Pa ću kitit brata i nevestu,
Kitit ću jih oba lepim cvećem,
A pojiti rakijom i vinom“.
Kada njega mladji razumio,
Da se lepo brate razgovara,
On promisli šta bi učinio;
Žali mu se brata pogubiti,
Mladoj svojoj volju izpuniti.
On potegne sablju okovanu
Pa posika svoju desnu ruku,
Okrvavi na sebi rubaču,
Pak se śeće mladoj u čardake:
„Vidiš drago krvave rubače
Da sam svoga brata pogubio.“
Ali njemu mlada govorila:
„Nedam tebi obljubiti liśca,
Prij' donesi svoga brata glavu
Brata svoga a divera moga“
On promisli šta bi učinio:
Žali mu se brata pogubiti
Mladoj svojoj volju izpuniti.
Sve je misli u jedan smislio
„Bolje mi je k.... pogubiti,
Nego svoga brata jedinoga.
Selo projdem svagdi bolju najdem,
Vas svet projdem, a brata nenajdem.“
Trgne sablju odsiše joj glavu.
Pokle su se bratja poženila
Od jednoga roda i plemena
I od jedne krvi i korena;
Dva su brata dve sestre rodjene
Staru majku smrti dogledali,
U svetu ju zemlju zabranili,
Od junaka posma i popivka
A od hrdje nima spomenika.

p. Lag. sb.

XX.

Tuga kneza Ivana.

Kad miletačke plavi
Sve same galije
Doplove d'Omišlja,
Izkrca se śata,
Da pozove kneza,

*) nije ju vidio, ni s njom govorio.

**) Sabrao je tu pjesmu čuo od Antona Bašića u Dobrinjskom polju. I ta pjesma i sve druge junačke pokazuju, kako su jih čisti čakavci promjestili. Urod.

našom vanjskom politikom u Beču; jer ako su se pomirile Ruska i Engleska, njihova je iztočna politika grdno nasjela. Od tog jim dana nepreostaje drugo, nego il voditi rat s Ruskom, il iskreno priznati da su zagriešili, pa nepriečiti više slavenskog sigurnog i stalnog razvoja ni kod kuće, ni u susjedstvu.

Ovih danah došlo je na jugu Srbije do krvavog sukoba s vojskom tako zvane albanske lige, koja nije zadovoljna, što je Srbija po berlinskom ugovoru dobila nekoliko Arnautah. Tako eto nova se prilika kaže za krvav pir na Istoku, kao da ga nije dosta bilo. Kažu, da su se isti Arnauti s redovitom vojskom protivili tim napadačem.

Crnogorski knez Nikola izdao je proglas novim svojim državljanom, koji su do sada pod Sultanom bili. Obećaje jim slobodu u vjeri, imetku i svem. Na to da mu se je poklonilo poslanstvo Muhamedanacah iz Podgorice.

U Petrogradu obolio je čovjek od boli, koju su iz početka držali za kugu, a sada pišu neki ovako, neki onako, te se do ovoga časa ništa nemože pouzdano reći.

U Buksu i Toplicah u Češkoj izgubile su se toplice. Od toga bi velika šteta bila onim stanovnikom. Zato sada kopaju nove prodore i misle, da će opeta naći zdravonosne vode. U takovih se prilikah vidi, da je Bog velik; i tamo su silne molitve i svečanosti po crkvah činili.

Iz raznih krajevah dolaze grozne viesti o silnih olujah na kopnu i na moru. Jaki vihori, snieg, tuča, pljusak, visoko more, strele i gromovi -- toga su pune novine. U Italiji na dvijuh njestih udarila je stricla u zvonike, baš kad je pobožni puk slušao misu. Na ovih njestih ostali su misnici mrtvi, drugih nekoliko mrtvih, mnogo ranjenih. U Pliberku, u Koruškoj, survao se jedan plaz snjega sa planine i pokrio četiri kuće. Doista čudna su to vremena nastala. Bože daj, da brzo bolje bude!

Franina i Jurina.

Fr. Dobil sam popavku, ča ju povaju tamo va gorskom kotare proti čitalnicam, al sada nimam lazne povedat ti ju.

Ju. Češ drugi put, al kako to, ter su čitalnice dobra mestra, kade se čita i puk ča uči.

Fr. A ja da bi bilo tako, ma nisu čitalnice nego igralnice i pijalnice

***

Ju. Frane kako je s birom na Kastavšćine?

Fr. Ja neznam pravo, ma najbrže da neplaća niš rendi.

Ju. Hod s bogom! To nebi pametno. Mora se i na biru ča hitit, zač bomo neka plate i oni, ki na tašče mogu pit.

Fr. Da je na moju, ja bim 5 f. po bačvice na nju udril.

Ju. Će se videt, ča flajba reče.

Književne viesti.

Viestnik Hrvatskoga Arkeologičkoga Družtva, jest list, komu je plemenita svrha, da iztraživa, sakupljava, priobćiva i čuva svakovrstne starine i stvari, koje se na život i historiju našega naroda i naše zemlje protežu, kao n. p. stare knjige, rukopise, novce, oružje, orudje, posude, kipove, stupove, slike, pečate, nadgrobnice, ploče, nadpise, nošnje, svečanosti, običaje, zabave, gutanja itd. itd. Prvi je svezak izišao pr. mj. siećnja te mu je sliedeći sadržaj: Uvod; dragulj iz predhistoričnoga doba; Blač; Lepoglavska monstranca; uporaba rudah i kovovah za prvih kulturnih pojavah čovjeka; srebrn novac Konstantina III.; nadpisi; rimski novci carski zem. muzeja u Zagrebu; razne viesti itd. Unapried izhadjati će „Viestnik“ svaka tri mjeseca uz godišnju predplatu 4 for., tko se pako u družtvo upiše, plati 1 for. ulaznine i svake godine 2 for. Vruće preporučamo svim rodoljubom, navlastito svećenikom i učiteljem, da na veću slavu domovine i naredne prosvjete te iste svoje časti nastoje, da sačuvaju, odkupe i ovome družtvu jave sve, gdje što nova ima, il se ga iznadje.

***

Pop Petar Dr. Tomasin sastavio je golemim trudom i mukom ogromno književno djelo na talijanskom jeziku, naime **crkvenu poviest Istre i Trsta** koja će štampom izaći u 10 svezakah čim bude akademija filozofičko-lječnička u Rimu, koje je spisatelj član, pregledala rukopis. Evo sadržaja toga znamenitog djela.

I. Poganska vjera Istre i Trsta; uvod kršćanske vjere, sveci i blaženi u Istri i Trstu; utemeljenje biskupijah.

II. Povjest bisk. Pićna i Novigrada.

III. Povjest bisk. Poreča i Pule.

IV. Poviest bisk. Kopra i Trsta.

V. Poviest kapitulah po Istri i Trstu.

VI. Plovanije po Istri i u Trstu

VII. Samostani.

VIII. Povjest i knjige liturgičke patrijarško-oglejskoga obreda.

IX. *Povjest i knjige liturgične hrvatskoga obreda u Istri.*

X. Ustav i odluke biskupijskih sinodah tršćanskih i istrijanskih.

Tu će knjiga vele dobro doći i svećenstvu i učenjakom a napokon mnogi će ju i za veselje čitati, jer su zanimive stare sgode.

Naše će učenjake osobito morat zanimati I poglavlje, gdje se govori o hrvatskom obredu u Istri, jer nam je jezik samo u crkvi sačuvano dostojno mjesto, koje ga ide.

***

Hrvatska slovnica za Slovence od Fr. Marna. Založila Matica slovenska. U Zagrebu 1879. Tisak Dionička tiskare. Djelo je posvećeno dru. Janezu Bleiweisu.

***

Matica dalmatinska razpisala je dvie nagrade: I. od 70 for. za jednu pripovidku, budi historičku budi izmišljenu, pisanu na pučku; II. od 60 for. za poučni članak ili izvorni ili preradjen ili preveden, pisan na pučku, odgovarajući potrebam naroda.

Rok, do kojeg imadu se prikazati radnje, traje do 30. travnja 1879.

U VEČER.

Za goram' žarko sunce sjeda.
Sa neba spušta tih se mrak;
U sviet mi oko suzno gleda.
U grudih čujem udar jak -- --

Sva priroda se na san sprema,
U gaju jenja ptičá piev,
U tihom dolu vrelo driema,
Na nebu trepti zviezda sjev.

Srdašce moje! stišaj boli,
Prestani bit mi suzam vir:
Ne tu na zemlji ne tu doli —
Nad zviezdam' spremo ti se mir.

A. K.

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

Dragi Ivane, sladki moj prijatelju!

Prem čvrsto odlučih nikomu prije „novog ljeta“ pismeno se oglasiti, to ipak sklonjen silnom prijateljskom ljubavlju prema tebi, mili Ivane, evo kršim svoju odluku latjajuć se pera, da se odazovem Tvom iskrenom pozivu.

Prije svega veseli me, da si mi mili Ivane, zdrav kao jelen, a čvrst kao drenovina.

Ti me medju ostalim moliš, da ti stoged uzpišem *o oplemenjenju voćakah.*

Ja se evo radošću, kako rekoh, odzivam Tvomu cienjenom pozivu, pa Ti taj naputak odpošiljam preko vrle i radoljubne „Naše Sloge“, eda Ti bude na veliku korist i pouku kako Tebi, mili moj Ivane, tako i cielom našemu milomu hrvatskom narodu: tim više, što je ovaj naputak mojim višegodišnjim iskustvom potvrdjen. —

U ovom prvom pismu evo Ti nešto.

O pupovanju (očenju, naostanju).

A sad za cielo znadem, da ćeš me upitat, mili Ivane, što će reći pupovati:

Evo ti odgovora: izreži iz sredine plemenite mladice oko (pupoljak) su korom, pa ga stavi pod koru divljake, tako, da rečeno oko hranom divljake protjera i uspješno razraste -- to je pupovanje.

Ovaj način plemenjivanja voćakah rabi onda stopram, kad stablo sokom obiluje: to je dakle pramaljeće i ljetanji mjeseci, jer u tih mjesecih stablo sokom obiluje, pa zato se i navrtanje (pupovanje) može uspješno obaviti.

Takodjer se može pupovanje obavljati i u mjesecu rujnu i listopadu, budući se i u ovih mjesecih kora lahko od stabla odlupi. —

Divljake za pupovanje treba da su debele kao mali prst, a najtanje kao guščije pero; za pupovanje najbolje su divljake dvo- i trogodišnje; nasuprot na starijih i debljih voćkah mogu se samo slabije grane očit (ili se takova stabla mogu cieplti na razkol ili pod koru — o kojih ću ti u drugom pismu obširnije zboriti).

Spomenut mi je, dragi Ivane, da su dva načina očenja, naime: *pupovanje na spavajuće oko* i *pupovanje na tjerajuće oko*

A sad ću ti u kratko reći, kakova je razlika izmed jednoga i drugoga.

Razlika jest ta: što kod pramaljetnog pupovanja još iste godine mladica potjera, zato se ovo pupovanje zove na *tjerajuće oko:* nasuprot kod ljetnog pupovanja spava oko kroz svu zimu, pa stopram u pramaljeću počimlje mladicu tjerati, s toga se ovo očenje zove na *spavajuće oko.*

Pupovanja na *tjerajuće oko* ne preporučujem s razloga, što mladica, koja iste godine potjera iz oka, jesto odveć slaba i nedozrela, te preko zime lahko pozebe. Ja ti ovo, što rekoh, preporučujem na uvaženje; budući sam mnogo puti izkusio, da pravo imam, što rekoh.

Nu prije nego predjem na pitanje: Kako se obavlja pupovanje?, reći mi je, kakove imaju biti grane, od kojih želimo oko snimiti. Plemenite grane, sa kojih želimo pup ili oko snimiti, moraju biti: 1. *sasvim zdrave;* jer ako se *na to pazilo nebi,* onda bi i u *budućoj grančiči,* koja bi iz oka proizašla, *bolest uništila mladi naraštaj* tako, da zdravo nigdar bilo nebi. Takodjer se više put dogadja, da se i na zdravoj voćki nalazi bolestnih mladicah; s toga opet velim: nesjeci mladicu, koja nije *sasvim zdrava,* jer od *bolestne mladice* biva i *drvo bolestno,* a poslije i *nevaljan plod* poda.

Ako je grana, od koje želimo pup snimiti izmutra crna, crvenkasta, a srdce bielo nije; onda takova grana nije za snimanje okah.

Čim je dakle grana zrielija i čim su pupoljci na istoj puniji i jači, tim je uspješnija za pupovanje (i cieplienje), jerbo je dokazom, da je grana zdrava. Takodjer treba da su grane od kojih želimo pup skinuti od iste godine u kojoj pupujemo.

Ako ovakove grane ostavis odsječene duže vremena za porabu, tada nam je neobhodno nuždno, da se *za vlažnom mahovinom omotaju* ilili *zakopaju* kamogod u *voćnjaku* ili *vrtu,* gdje sunčani trak ne dopiru; budući bi nam u protivnom slučaju iste sasvim ne rabljive bile, jerbo bi se osušile.

Čim smo dakle zdravu i zrielu istogodišnju granu odsjekli, s koje smo izrezali pupoljak, onda se izabere gladko mjesto na divljaki, koja je puna soka i to na mladoj 21 c. m. -- 26 c. m. (8—10 palacah) od zemlje, a na jačoj u visini blizu krošnje ureži nožićem ovako I, jer što niže kalamiš, tim je posao sigurniji.

Poslije toga se kora odluči od drveta nožićem ili koricom noža, te se metne pup, što je od plemenite grane, u obliku tronglastog štita izrezan pazeć, da nit krila nit pupa ne raniš.

Kad pup umetneš, dobro pazi, da ti rez pupovog štita sa rezom od kore na grančici ilili stablici u koju kalamiš sasvim staže t. j. da se složi poprečna crtapupa sa poprečnim krajem divljake. Sada ćeš odmah, čim pup umetneš i smjestiš povoštenim ličjem ili papirom (kartom), čvrsto smotati i tako svezati, da jedino pup iz zavoja viri. Za vreme rasta, kad opaziš, da se je pup primio, tada prereži

---

Našega Ivana
Na velo veselje,
Ko će njemu dati,
Na svojih galijah.
Kad su oni bili
Rujna vinca pili,
Odploviše s kneżom
Priko ereskog mora
I velimi vrati!
Kad to biše knеže
Gorko opazio
Da nevirom Mlečić
Grdo ga prevari,
Za Glavinom krikne:
„Aj turne moj lipi,
Lipi ter prostrani,
Kako sam te lipo,
Lipo sagradio
A sada nesmijem
Blizu tebe priti,
Komu te ostavljam!
Ostavljam te ptici,
Ptici lastavici,
Ka će letnim danom
Nad tobom letiti,
Meni tužan spomen
A svetu paklensku
Noviru tužiti!“

Polj. sb.

XXI.

Djevojka udana u Levante.

Prošla sam na more, more sprogljednji,
Židoh na stenčicu, oblićih plavčicu,
Z Levanta hodeći, z Levanta jadreći,
Na dvisto vesalac, na tristo jadarac.
Ona stisne kriljca, i majki spohigne:
„Mila majko moja, ča sam ja vidila,
Židoh na stenčicu, oblićih plavčicu,
Z Levanta hodeći, z Levanta jadreći,
Na dvisto vesalac, na tristo jadarac?“ —
„„Nisu ti 'no, Mare, vesla ni jadarca,
Leh, su ti 'no, Mare, tvoja mila svatja;
Još si, Mare moja, u zibeli bila,
Da je tebe majka obećala bila,
Obećala bila Ivu kapetanu.
Spravljaj Mare ruho, svaća ti je bliza.““
„Nit ću ja je spravljat, nit ću s' njima poći.
Ko budeto, majko, u crikvu hodela.
So ote divojke tu u crikvi biti,
Lipe Mare vaše moj njimi bit neće:
Još jih druge majke po devet jimaju,
Još nijednu tako duleko nedaju.
Ča ćete će biti, moja mila majko!“
„„Mare hćerko moja, neran' srca moga,
Zač mi je ranjeno, na pol razplaćeno.
Spravljaj Mare ruho, svatja ti su dvoru.““
„Neću ga ja spravljat, neću š njima poći.“
Na to mi prileti Jive kapetane:
„Kadi si mi kadi, lipa Mare moja?
Kade te jur čekan iz davna vrimena.“ --
Na to mi joj klade kruniću iz zlata.
Još će mi joj klade do devet prsteni.
Ona mu govori „Neću tvoga dara.“ —
„„Ti očeš bit moja, ti si ljuba moja!
Evo te ja čekam devet godin dana““
On mi ju uzame z devete kamare,
I on mi ju pelja na nje bile dvori.
Sada su njoj došle nje sve drugarice!
„Ostante mi s' Bogom moje drugarice!
Prigljedajte, drage, miłu majku moju,
Napojte ju drage te hladno vodice!
A ja groden tužna u Levanta gradi,
Zač je mene majka na duleko dala.“

Luk. sb.

XXII.

Jurjeva Katarina.

Zrasla mi je kita lužmarina,
Pod njom sidi bila Katarina,
I pod njom je droban šav širala,
Kad njoj dojde sestra Mandalena:
„Da biš se ti jada naširala!
Turci su ti Jurja zarobili!“ —
Stavi šavak na zelenu travu
A iglicu na mramornu stenu,
I poteče v Jurjevu kamaru,
Ter prolnče Jurjeve svitice,
I pripaše Jurjevu sabljicu,
I osedla najbješćega konja,
Pak prodrkne med tu tursku vojsku.
„Pomoz Bože, delije neznani!
Dajte meni sužnja vezanoga.“
Skoči doli s' visokoga konja,
Ter nabroji tri sta dukat zlata.
Dali su joj sužnja vezanoga,
Stavi njega preda se na konja,
Ter prodrkne do svojega doma. —

Luk. sb.

XXIII.

Zaboravljena djevojka.

Tamna noć je jurve
Na zemljicu pala,
Zvirom ter ptičicam,
Svim je pokoj dala.
A meni mlajahnoj
Ni ga mogla dati,
Nego mi je dala
Na srdašce moje
Tuge ter žulosti!

(Sliedit će.)

sve ogranke na stablu na kom si kalamio, da sok holje u pupovno oko udara.

Da se je oko primilo i da je prirasto, poznat ćeš to za 14 danah, kad pokraćeni list izpod pupa sam, ili pošto ga malo dirneš, odpadne.

Ne pokaže li se to, tada na novo navrtaj.

Poslije tri ili četiri sedmice treba zavoj malo popustiti, osobito onda, ako odveć u drvo zasjeca i dizanje soka preči.

Prije nego li zaključim, reći mi je još i to, da se dobrim uspjehom može očiti jutrom i to sa zapadne ili sjeverne strane divljake, jer sa ovih stranah najbolje napreduje.

U došastom pismu podat ću ti naputak: Kako ćeš postupati kod oplemenenja na razkol.

A sad mi budi liepo pozdravljen i poljubljen u to pošteno hrvatsko i prijateljsko čelo i padajuć ti u bratski naručaj ostajem.

Tvoj prijan

N. Vežić

Ovo je dielomice u drugom obliku jur bilo štampano, ali po želji gosp. pisca, koj će stvar pomnožati i budući imamo novih predbrojnikah, kojim će ova pisma dobro doći, štampamo rado, ako se i opetuje štogod. Dobre nauke nikad nije dosta!

Uredničtvo.

Različite viesti.

Tršćanska biskupija sastojeća iz tršćanske, nekadanje koparske, novigradske (Cittanuova) i pičanske dakle iz 4 biskupijah, ustanovljena god. 524, broji 307,000 dušah, 310 svećenikah, 15 dekanih, 92 plovanije, 149 kapelanijah. Najveća plovanija je Sv. Antona novoga u Trstu, koja ima 43,000 dušah. Stolna crkva Sv. Justa, polag infuliranoga Prošta ima 6 kanonikah. Među svećenici 45 je umirovljenih, 6 u vojničkoj službi i 11 vojničkoj službi podvrženih. Prošte je godine preminulo 9 svećenikah, a novih u sjemeništu nema nego samo 4. — Samostanah ima: u Trstu 1 kapucinah sa 21 osobom, 1 mehitaristah sa 3 osobami, 1 koludricah sa 37 osobah; u Parinu 1 franjevcah sa 10 osobah; u Novigradu 1 benediktinah sa 14 osobah; u Kopru 1 kapucinah sa 8 osobah, 1 franjevcah sa 26 osobah.

Promjene u Krčkoj (Vejskoj) biskupiji. Č. g. Petar Žic, duh. pomoć. u Puntu, imenovan je za upravitelja župe u Dragi Bašanskoj. Č. g. Ivan Marašić, privremeno posvjetovljen, ide za duh. pomoć. u Punat. Č. g. Mate Orlić, uprav. župe u Dragi Bašanskoj, ide za korizmenoga propovjednika u Pag. Preminuo je dne 20. siečnja č. g. Frane Lukarić umirovljeni svećenik. P. U. M.

Njegova svetost Papa Lav XIII. imenovao je svojim tajnim komornikom velečasnoga g. Dra. *Jurja Palića*, i podielio junačkomu generalu, Hrvatu *Josipu Filipoviću*, velekrst reda sv. Jurja.

Onaj grozan dogodjaj o 14 godišnjem djetetu, kako smo pisali u predzadnjem broju, hvala Bogu nije istinit. Novine za kojimi smo mi ono napisali, nisu bile prave izvješćene.

Zadarski „Narodni List“ imao je onomadne podug dopis iz Zagreba, gdje je govor o biskupu Strosmajeru i njegovom pastirskom pismu, o kojem taj vladika svojim vjernikom spominje svoje razgovore sa Njegovom Svetošću Lavom XIII., i misli gledе položaja kat. Crkve u Bosnoj. Evo toga mjesta iz dopisa:

„Govor bijaše — kaže naš biskup — dašto, o narodu našem, koji je znao tečajem dugih vjekovah u sto i sto nezgodah neoskvrnjenim uzdržati vjeru svojih otacah, s kojom je uzdržao i pravo svoje na viši život i na ono božje opredjeljenje, koje mu se u onih stranah Europe, koje zauzima, i koje je on nebrojeno putah krvju svojom natopio, nikako odreći nemože. Zna sveti otac, da su predšastnici njegovi, od Grgura VII tja do pape Pia IX, osobitom ljubavju i očinskom skrbi za narod hrvatski se brinuli. Istu tu ljubav i očinsku skrb nosi i on u srdcu svom prama našemu narodu, pripravan vazda pravednoj se želji njegovoj po mogućnosti odazvati“.

A sad čujte što nam pripovjeda biskup o skrbi sveto stolice za Bosnu.

„Ja što pisah i rekoh svetomu otcu, Bog mi je svjedok, pisah i rekoh po duši i sviesti svojoj, i po onom znanju i umienju, koje mi tridesetgodišnji međjusobni odnošaj sa jednoslavnom i jednokrvnom Bosnom nametnuše. Mogu pako pouzdano braću u Bosni uvjeriti, da je sveta rimska stolica u stvari crkve bosanske posve obavješćena, i da sveti otac Bosnu i Hercegovinu u srcu svom nosi, i za nje se tiem većma skrbi, što zna, da su Bosna i Hercegovina usljed svakovrstnih progonstvah, cienom tako rekav mučeništva svoga ono sačuvale i uzdržale, što je svete vjere u njih do dana današnjega spaseno. Neka dakle braća Bošnjaci posve mirni budu i sa svim pouzdanjem odluke svete rimske stolice čekaju, te uz nju svom dušom pristanu, jerbo će s njimi božja milost i zalog svake sreće i uspjeha biti, a mimo njih bi pako očevidno razsulo i propast bila. U ovo se tim više braća Bošnjaci uzdati imadu, što se sa očinskimi željami i nakanami svetoga otca potpuno u tom obziru slažu plemenite i zaisto kraljevske želje i nakane sjajnoga vladara našega, komu poslje Boga najviše Bosna i Hercegovina zahvaliti ima, što je od jarma turskoga oslobodjena“.

Naš kapitan učinio po Inglesku. Benedikt Zenković iz Volоskoga zapovjeda brigantinom „Nane B.“ Dne 30. novembra prošle godine, idući iz Odese za Mljetke krcat žitom, morao je radi nevremena u Piransku luku, da prièeka pogodniji vjetar. Financa dodje na brod i nadje duhana. Misleć da ima pravo to držati za kriomčarenje (kontraband) zapovjedi respicijant dvojici financah, da čuvaju duhan na brodu, a kapitanu zagrozi, da se noima maknuti, dok se stvar nerazvidi. Istoga dana veèer vreme je okrenulo i naš Zenković roče stražarom, da će jih dati na kraj, jer on ide brodom u Mljetke.

Financa nije htjela, a on liepa otvori jedra i ode s njimi u Mljetke. Od onud jih je naš konsulat odpravio natrag.

Na 6. februara imao se je Zenković braniti pred Tribunalom u Trstu za zločin javnoga nasilja, toložde počinjen na onih ljudih. Dr. Vidacovich branio ga je tako, da ga je sud proglasio slobodnim, jer zle namjere nije bilo.

U Zagrebu bi odabran za gradskoga načelnika veleučeni prvak narodna stranke Dr. Mato Mrazović. Na to mu je čestitalo pismeno nekoliko najuglednijih ljudi iz Sarajeva. Ova viest svjedoči, kako braća Sarajevčani pozorno prate naše događaje i da su braća onkraj Save zbilja krv od naše krvi.

Karlovački trgovac g. Baujnin. darovao je 7000 for. u državnih zadužnicah na korist ubogih učenikah, koji će polaziti novo otvoreni gimnaziju u Gospiću. Živio!

Hvalevriedno nasljedovanje. U liepi primjer prapunjačkoga župnika i učitalja ugledaše se i na Hreljinu, gdje su puèka predavanja takodjer odpočela, koja puk u veliko pohadja.

Mi bismo požrtvovnoj i rodoljubivoj gospodi preporučili, neka nezaborave i na žensku omladinu, kojoj se liepa „Mlada majka“ od Kodyna tumačiti dade. *(P. N.)*

Zastupnikom Boke-Kotorske za carevinsko vieće u Beču bi odabran predsjednik sabora dalmatinskoga Juro knez Vojnović.

Nadvojvoda Albrecht i beg Kapetanović. Onomadne u Beču posjeti bosansko odaslanstvo među ostalimi i više članovah carske obitelji, pa i nadvojvodu Albrehta. Nadvojvoda primio je Bošnjake najprijaznije, te zapita bega Kapetanovića, dali je iz Ljubuškoga? „Jesam, visosti“ — odgovori beg Kapetanović. — „Prolazeći pred 4 godine Dalmacijom — odvrati nadvojvoda — ja sam vidio vaše dvore.“ — „Znano mi je, da je vaša visost onuda prolazila, te da ste osobit prijatelj Hrvatske i Bosne“ — odgovori Kapetanović. Na to mu vojvoda odvrati: „milo mi je čuti to baš iz vaših ustiju“!

Čuje se, da ćemo opeta srebrene novce dobiti, jer su Ravnateljstva banke u Beču i Pešti odlučila primati do 10000 for., srebrenu novac mjesto papirnoga, a država da će početi izplaćivati u srebru svoje plaćnike. Dobro bi za siromašniji svet, da to bude, jer bi više stolio srebro, nego li papir, u koj neima vjere.

Rumunci u Ugarskoj putem svojih velikih crkvenih glavah potnžili su se ravno pred kraljem, da bi jih Madjari htjeli posve pute pomadjariti. Kažu, da jih je Njeg. Veličanstvo liepo primilo i obećalo jim pomoć, koliko je pravo. —

Kuge će nas za ovaj put možebiti Bog očuvati, jer su pogodni glasovi, koji se čuju iz onih ruskih stranah, gdje je ta bolest bila počela kositi. Ali nebi ništa škodilo, da se naši *kotarski ljećnici*, koji i tako nikakova posla neimaju, i polit. oblasti na dobu k poslu daju, pak da osobito strogo i bez milosti jedanput za uvjek unište one gnojnice i gomile, koje po naših mjestih onako ludo odkrivene stoje često pred samim pragom kućnim. Čistu zimu, neimamo nego dažd i dažd, neka se onaj gnjus poćme izparivati, neka narod poćne slabije živiti u proljeću, pak oto vam, ako ne pravo kuge, sigurno drugih bolestih.

Amerikanski sud. Obično je sada, da željeznica plati čovjeku i štetu, koja mu se na tielu dogodi, ili njegovim nasljednikom, ako mu je željeznica smrti kriva. Tako su onomadne platili neguju u Amerikah 15,000 dolarah čovjeku, što je po nesreći nogu izgubio. Malo zatim ubio se do smrti neki radnik pri željeznici. Žena ide k sudcu, da joj dosudi, koliko joj željeznica dužna. Sudac naredi da 5000 dolarah. „Kako to“, odvrati žena, „za cieloga muža samo 5000 dolarah, a onomu, koj je samo jednu nogu izgubio, tri puta toliko; tu neima pravice“. A sudac odgovori: „vidiš luda ženska glavo; onaj čovjek sa svimi 15000 dolarah nikad već neće dobiti noge, a ti sa trećim dielom onoga novca možeš se lahko udati za drugoga, koj će ti možda i bolji biti.“

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—28. Februara 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire stet.	Prid. sre. bro tagjov	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire stet.	Prid. sre. bro tagjov
16	—	—	—	—	24	5.50	9.28	11.68	—
17	5.55	9.31	11.72	—	25	5.50	9.29	11.69	—
18	5.54	9.31	11.73	—	26	5.50	9.29	—	—
19	5.51	9.31	11.73	—	27	5.50	9.30	11.77	—
20	5.53	9.32	—	—	28	—	—	—	—
21	5.53	9.31	11.72	—	—	—	—	—	—
22	5.51	9.28	—	—	—	—	—	—	—
23	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 27. Februara 1879.

			OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg		—	—	—	—
Kafa Portorико	„		129	—	132	—
„ Domingo	„		72	—	80	—
„ Rio polag vrsti	„		62	—	83	—
Cukar austrijski	„		33	25	36	—
„ tučeni	„		29	75	31	75
Cvietjo trave hajduške (Artisantum)	„		270	—	280	—
Naranče skrinjica	„		3	50	5	50
Karube paljačke	za 100 klg		11	—	13	50
„ levantinske	„		7	—	7	50
„ dalmatinske	„		—	—	—	—
Smokve Kalamata	„		18	—	—	—
„ paljezke	„		15	—	26	—
Limuni skrinjica	„		2	75	3	—
Badenki (lilli mondule) palj.	za 100 klg		102	—	110	—
„ dalmatinske	„		—	—	—	—
Lešnjaci	„		22	—	40	—
Šljive	„		8	75	9	—
Pivonice ruske	„		10	25	10	50
„ ugarske	„		9	—	10	50
„ zelenke	„		—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„		5	75	6	25
„ ugarski	„		5	75	6	—
Raž	„		5	75	7	—
Ješam	„		6	50	7	50
Zob ugarska	„		6	50	7	50
„ arbanaska	„		—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti	„		—	—	10	50
Bob	„		—	—	—	—
Loća	„		12	—	14	—
Orih talijanski	„		15	75	22	—
„ inglezki (klinjski)	„		15	50	16	50
Vuna bosanska	„		95	—	100	—
„ murejska	„		117	—	120	—
„ arbanaska	„		106	—	110	—
„ istarska	„		—	—	—	—
Daske karuške jelovice	„		50	—	90	—
„ štajerske	„		14	—	75	—
„ tirolo „	„		12	—	14	60
„ bukovice „	„		8	—	12	25
Pčje (talij. nižje vrsti	za 100 klg		42	—	55	—
„ najbolje	„		55	—	61	—
„ srednje vrsti	„		—	—	—	—
„ dalmatinske	„		34	—	42	50
„ istarske	„		40	—	41	—
Kamenо ulje u barilah	„		12	50	—	—
„ u kasetah	„		16	—	—	—
Kože strojene naške	„		165	—	185	—
„ suho volovje na ke	„		107	—	134	—
„ dalm., ist. i bos.	„		70	—	100	—
„ janječe naške	za 100 kom.		85	—	95	—
„ dalmatinske	„		50	—	75	—
„ kozje	za 1 klg		—	65	—	75
„ vunene slane	„		—	58	—	65
„ suho	„		—	50	—	60
„ zečje za 110 komadah, u srebru			25	—	27	—
Bakalar	za 100 klg		29	—	34	—
Sardele i baril	„		12	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg		26	—	28	—
„ zeleni	„		5	—	5	30
Maslo	„		10	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„		12	—	14	—
„ istarski	„		8	—	8	75
Mast (salo raztopljeno)	„		13	50	—	—
Slanina	„		38	—	13	—
Rakija stalitar (100 litarah)	„		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg		2	—	3	50
Ruj naški	„		9	—	—	—
„ istarski	„		8	—	8	75
Lišće od javorike	„		12	—	14	—
Vinske strgotine (Grilpula)	„		—	—	—	—
„ sploh	„		31	—	18	—
Mač	„		32	—	—	—
Lumber (jabučice od jarolike)	„		12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„		3	75	9	—
Cunje (Strace)	za 100 klg		17	25	23	25
Katran dalmat.	„		—	—	—	—

OPOMENA.

Uljudno molimo sve one naše predbrojnike, koji nam još duguju za lanjsku godinu, da taj svoj dug odmah podmire.

Administracija.

OGLASI.

KORISTNA OBZNANA

preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih svieèah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i brončenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieče od pčelinjega voska, koje su čiene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka narudžba izpuni se bitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih svieèah ima u zalihi takodjer Gašpar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek stacunar u Sežani.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustiuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinievih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, naravno jutarnje hreputavico i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je pomnožajaju. Zato valja uvjek pitati *Prendini-ere sladkiše (Pastiglie Prendini)* te gledati, da bude na omotku kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie* a sa drugoj *Prendini*.

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste).* — A izvan Trsta dobivaju se: na *Rieci* kod Prodana ljekarnika i kod Jechela i Pavišića mirodiljara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pontoni-a, Kerpana i Kirnera; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Schrinnera mirodiljara; — u *Malom Lošinju* kod Vivian-a; — u *Pazinu* kod Llona; — u *Zadru* kod Borčića i Bercottini-a; — u *Sibeniku* kod Barosa i Misture; — u *Spljetu* kod Volpi-a; — u *Korčuli* kod Zovetti-a; — u *Makarskoj* kod Pojani-a i u svih boljih Ljekarnah ilili Specterijah.

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 6. U Trstu 16. Marča 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a soljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina, tiljo se najlo najmanje 8 soljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Pošu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu, u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vieści, dopisi i druzi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. O-obna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvise 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanredaih slučajevah, neodpisuju, nego putem svojo *Listnice*.

PJEVAČKA DRUŽTVA U ISTRI.

Sai che là corre il mondo, ove più versi
Di sue dolcezze il lusinghier Parnaso;
E che il vero condito in molli versi
I più schivi allettando ha persuaso.
Tasso. *Ger. Lib.*

Pjesma je najuzvišeniji proizvod ljudske duše; ona je kruna svemu tvoru i radu ljudskomu.

Kad je čovjek uznešen, blažen, onda pjeva. Pjesma ga diže nebu pod oblake odkud on tada, sad ponosnim, sad sažaljujućim okom, motri zemlju i život na njoj. — Sve što se na njoj radi, pače i snuje, čini mu se malenim, sve je njemu lahak posao, jer je dušom visoko visoko nad svim ljudskim.

Uznešen tako i oduševljen čovjek, što neće da poduzme? Česa da se boji? O čem da podvoji?

Pjevajuć čovjek nemisli nego na dobro, i u svakom poduzeću dobru se nada, jer tamo, dokle pjesma dopire, nema već nikakovih zaprekah, nikakovih potežkoćah — sve je u redu, sve liepo i ravno. —

Pjesma je čedo blaženstva, najuzvišeniji proizvod ljudske duše. — Ona je jezik srdca ljudskog. Ona tjera suze na oči smijućemu se, a plačućega kadra je na smieh natjerati.

Tko nije već očutio onu, reko bi, električnu iskru koja mu tielom potresla, koga nisu već svrhi prošli, kad je u družtvu zapjevao oduševljen „Još Hrvatska nij propala“ ili „Živila Hrvatska“ !?

Ne srču li vojnici u boj, u smrt, pjesmom u ustiuh? — Pitajte Franceze, kako na nje djeluje kad iz tisuću i i tisuću grlah zaore svoju Marseljezu? Šta nebi oni tada počinili? Šta nebi poduzeli?

Pjesmom uzhićenom čovjeku što je život, što smrt?

Ako promotrimo život raznih narodah, vidit ćemo da najljepše, najvatrenije i, reko bih, najuzvišenije pjesme potiču baš iz onoga vremena, kad je taj narod najneumiriji bio, kad je nešto tvorio!

I sdruženju i jedinstvu Talijanah pomogla je mnogo pjesma.

A nije li i hrvatski narod od god. 1835 dalje budila najveć pjesma prigodnica? Dokle je ona dopirala svud se narod budio i svjestio.

Bez pjesme nelma života nikakvoj plemenitoj misli; zato i vidimo, odkad je svietom zavladala ideja narodnosti, kako se svigdje stvaraju pjevačka družtva, kako se pjesma širi i kako sve tudje obara, dokle dopire, svako otudjelo srce opet za se dobiva, kako je ona moćna širiteljica blagotvorne ideje narodnosti i slobode.

I u Hrvatskoj vidimo, kako se u svakom povećem gradiću ustrojilo po koje pjevačko družtvo, kako već Zajčeve pjesme pjeva bogataš i siromah, seljak i vlastelin.

I mi smo odlučili dići naš hrvatski narod u Istri i dovesti ga do narodnje sviesti, ali bez pjesme dvojim da ćemo plemeniti taj cilj još dugo vremena postići.

Naš narod rado pjeva i sladi si i najteži posao, kada drugim nezna, svojim „Oja nina nena“, paće i kad si miloga koga zakopava, pjevajući plače i nariče.

Oduševljujućih onih hrvatskih pjesamah, koje bi ga sjetile da je i on pravo udo plemenitog onog naroda, žalibože naš puk još nepoznaje, a njegove narodne sve su jednolike, sve tužne, sve odgovarajuće potištenom njegovom stanju. — Pjesamah koje su kadre ganuti srce i potresti dušom, nečeš čuti u Istri; zato mislimo ne samo da bi dobro bilo, već da je neobhodno potrebito, te se kod nas koje pjevačko družtvo ustroji i u savez stupi sa sličnimi narodnimi družtvi u Kranjskoj, u Kraljevini i druguda po Hrvatih.

Na taj način rašrila bi se hrvatska pjesma med pukom koji si sada većinom kakvom bezsmislenom uličnom tudjom pjesmurinom grlo dere.

Hrvatska je pjesma tako mila i ugodna, da ona svakomu na prvi mah omili, tako da joj i najveći naši neprijatelji priznaju osobito miloglasje, pa bi se u brzo kod nas razširila i udomila.

Istina je, da mi neimamo velikih gradovah, u kojih bi se mogao usredotočiti duševni naš rad, al ipak imademo više takvih u kojih su pjevačka družtva moguća. —

Mi mislimo da bi se n. pr. u Kastvu, gdje imaju više učiteljah vještih muzici i pjevanju, takvo jedno družtvo jako lahko ustrojiti moglo. Članovah bi iz početka možda malo bilo, ali doskora, stalni smo da bi proevalo, jer nam je narod željan pjesme ko ozebao sunca.

I na otoku Krku moglo bi se takva šta poduzeti. Vrbnik, Punat i Dubašnica su mjesta sgodna za to.

Takvo jedno družtvo bi nadalje, ako ne javno, to barem privatno, mogli ustrojiti i hrv. djaci na pazinskoj gimnaziji. — I oni imaju ondje školu za muziku, a znamo da ih ima više, koji su već toj umjetnosti prilično vješti.

Njim bi dakle takodjer lahko bilo upoznati se sa hrvatskom pjesmom, jer bi se mogli obratiti n. pr. na akad. pjevačko družtvo „Hrv. Lir“ u Zagreb, odkud bi za stalno dobili sve najljepše hrv. pjesme.

To mislimo da je i dužnost i zvanje naših u Pazinu nećeih se uladićah, jer su oni prvi pozvani da uz dobre nauke i drugo sve urade, čim bi se naš narod mogao probuditi, osvjestiti i podići.

Kad narod naučite hrv. pjesmu, dali sle mu u ruke zastavu, koju će on ponosno svagdje razviti i pokazati, da smo i mi tu i da želimo živiti, kako se narodu pristoji. Nežive čovjek samo o kruhu, nego i duh treba da hrane ima. Tko pjeva, zla nemisli!

DOPISI.

Iz Kastva.

Riedko dobiva „Naša Sloga“ dopisa iz ovog staroga grada, kako da neima ničesa, što bi se moglo javnosti predati. Joh! rekao bi Jurina, ima toga mnogo, ima i uladih i starijih koji bi mogli kadkad barem kojugod ponajglavniju napisati i našemu listiću priposlati, da sviet dozna, kako kod nas. Ciele knjige bi se moglo napisati, kad bi samo bilo u koga srca i dobre volje. Nu kad je već dosad tako bilo nesmi biti u buduće,

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

XXIII. (nastavak).

Stanoh jutrom rano
Ter podjoh nad more;
Stanoh na stenčicu
Ustrgoh plavčicu,
S Levanta jadreći,
I mlada mornara
Na krmi sideći.
„Hej more mornaru!
Približi se kraju,
Da te ja popitam
O mojem dragomu
Malenu stvarčicu.
Ako l' jesi čuo
Dobri koji glasi,
Jesil ga ti vide,
Ali s njim govore“
„„Nit sam ti ga vide
Nit sam s njim govore
Akol' bi ga vide
Ja ga pozna nebih.““
Lahko ga poznati
Po zlatnom perstenu,
Zelenoj dolami“
„„Daklem sam ga vide
V belom Carigradu;
Mladoj levantkinji
Tanac probiraše;
Drugoj levantkinji
Prsten kupovaše.““
„Ako l' biš ga vide,
Ali s' njim govore,
Reci mu ti malo,
Da sam ga čekala
Leto i tri dana,
Još ću ga čekati
Misec i jedan dan,
Da ako nepride
Misec i jedan dan
Nedaj mu bog priti
Nigdar već na moj stan;
A ja boću mlada
V mostir koludrica,
Z belimi nogami
Po mostiru šetat,
Z bilimi rukama
Hartice prebirat,
Crnima očima
Slova pregledati,
Al će meni mladoj
Srce tužno venut,
Kako 'na na polju
Zelena travčica,
Ka se srpom žanje.
Hitro noge moje
Lepo prebiraste,
A tada će biti
S konopi vezane!
Bele ruke moje
Na prsih ležati!
Černe oči moje
U nebo gledati!
Al ti nećeš moći
Mlada novestice
Zelen vonac plesti
I na glavi nosit!
Suza za suzicom
Po licu tekoše,
A rumeno lice
Bledo ostajaše.
Da bi suze moje
Na kamen padale,
Kamen bi se raspa
A srce nemore.
Tužna mladost moja!
Svaki dan na manje,
Ter mi samo tugu
Nemilo ostavljaš!
Suza za suzicom
Po licu rumenom
Tuga za tužicom
Po srdcu jadrenom! (?)

Polj. sb.

XXIV.

Zarobljena Jela.

„Jelenina Majko!
Kadi ti je Jele?“
„„Moja je Jelena
Na mutnom Dunaju,
Bele ruke pere,
Svoj zlat prsten dere,
Sve belo tumbane
I šare marame;
Bele te tumbane
Za mlade divojke,
A šare marame
Za mlade junake.
Mikula ljubić nje
'Ko ti se negrusti
Hodi ti k Dunaju.““
„Na Dunaju sam bil,
Jelene nis vidil;
Neg Jelino ruho
Na Dunaju plove,
Sve ča dalje plove
Lepše ga je videt.,“
„„Mikula ljubić nje
'Ko ti se ne grusti
Hodi do Turčije.““
Mikula se šeće
Po turačkoj placi
Zapazi ga Jele
S visoka peužera.
„Mikula ljubić moj
Ča se tuda šećeš?“
„„Jele ljubo moja
Svo poradi tebe!““
„Mikula ljubić moj
Zaman puti tvoji
Ča jih je bez broja,
Zač su sinoć za me
Turci balotali,
Ter sam ja dopala
Turskomu vojvodi:

valja, da odsad svaki broj koju tu iz Kastva donese. Nisam vam nakanio govorit sad, kako je kod nas odkad občinom upravlja politički komisar g. Ivan Simčić, nego samo iztaknuti jednu, koja se prošlog ponedeljka odlučila.

Kako se svi gradovi, trgovišta, razna družtva natječu, da čim veličanstvenije proslave srebrni pir N. N. Veličanstva Cara i Carice, tako isto i ovaj starodavni grad sa 32 sdružene županije uvjek vjeran previšnjoj kući habsburžkoj nesmije za drugimi zaostati, te dokazati onim talijanskim pridošlicam da nemarimo nimalo za poslastice koje obećivaju.

U tu svrhu pozvao je upravitelj občine posebnim pismom svećenstvo, raznu gospodu i gospodare kmetove ove velike občine za 10. o. m. u Kastav na pogovor, da se odluči kako da se taj svečani dan proslavi. Pozivu se odazvali skoro svi pozvani. Lepo ti je bilo viditi svećenike, gospodu i kmetove, kako ti jedan od drugog ne zazire, te najveća sloga u njih vlada.

Poslije što se protumačio uzrok današnjeg sastanka, pristali su svi, da taj dan valja čim slavnije proslaviti, te odlučili, da buduć pade upravo na Jurjevdan, kojeg sveca naš narod osobito štuje, to neka se drži blagdan. Svečanosti pako neka bude sledeći tek:

Cesaru i Cesarici poslati koliko ljepše uešenu čestitku u ime ciele velike občine.

1. U večer pred 24. aprila pucati će se iz mužarah, zvoniti po svih crkvah, paliti kresove po svih višlh bregovih i veliki kres na najvećem vrhu nazvanom Šija u šumi Lisini, da ga mogu isti Mletčići viditi.

3. Na zoru opet hitanje mužarah i zvonenje, te gradom proluziti će glasba.

4. Na 10 sati svečana sv. misa sa „Tebe Boga hvalimo“, kojoj će prisustvovati svi ovdašnji dostojanstvenici, učitelji sa školskom mladeži, puk, koji će u Kastav dolaziti u hrpah pod narodnimi barjaci, koje će u tu svrhu nabaviti občine za pojedine županije. Svečana služba božja obaviti će se i po kapelanijah.

4. Po podne pako, odlučilo se, da bude narodno veselje, te u tu svrhu doći će u Kastav razni svirači, da se mladež čim veselije zabavlja.

5. U večer zaključiti će se svečanost sa pucnjavom, zvonenjem, razsvietom grada, umjetnimi ognji i kresovi po briežuljcih.

Da bude sve čim bolje išlo, to biaše zato izabran posebni odbor, koji će sve potrebno nabaviti, i skrbiti za najbolji red.

Drugog dana sastali su se članovi narodne Čitaonice, te i oni jednoglasno odlučili proslaviti taj dan. U dvorani narodne Čitaonice biti će onaj dan skupni obed, komu će moći prisustvovati nesamo članovi nego i drugi. U večer pako biti će u Čitaonici zabava, kojoj će sigurno mnogobrojno narodnjaci prisustvovati.

Nadam se, da će i ovaj put naš narod pokazati, kako ljubi svoju domovinu i svoga cara, te da će u velikom broju priteći u Kastav, da se u bratinskom narodnom kolu razveseli. A niti nedvojimo o našoj radinoj veseloj mladeži, kojoj se pruža prigoda, kako dosad još nikad upravo u domaćem krugu poskočiti.

Pula *26. veljače 1879.*

„Nemože se zamučati, da i sama naša vlada sudjeluje, da se Istra sasvim potalijanči time, što dopušta i trpi družtva, koja ruju proti Austriji: dapače što očilo podupire talijanski živalj i njegov jezik napram manjinam njemačkoj i slavjanskoj vjernim carstvu. Zato imala bi odstraniti nekoje činovnike, a svakako čim skorije neomedjašeno uticati u učionu, crkvu i uredovanje.“

Tako onomadne svršiva vojnički list „Wehrzeitung“ svoje članke naperene proti Italiji. Kao da bi htio reći: mi vojnici znademo krvcu liti za habsburžki dom, ali neka znade i vlada svoju dužnost vršiti: krvavo smo izkusili u Bosni, što znači neprijazno pučanstvo, zato neka dade vjernomu istarskomu Hrvatu uz učionu i hrvatsku crkvu.

Kao što smo se u zadnjem dopisu javno nalugovali, jer učione neimademo, to ne manju žalost imamo očitovati o crkvi koli u obće, toli napose, što se tiče nas.

U obće, jer se ovdje mnogo donazidalo i svakovrstno činovničtvo podeseterostručilo: dakle u svem napredovalo, dočim glede crkve je sve pri starom ostalo tako, da njeno osoblje i njene crkve (t. j. Pule grada) nisu udesene ni za 2000, a kamo li za 18,000 stanovnikah, neračunajuć ovamo carskoga vojničtva. To ukupno stanovničtvo imade sustolnicu (konkatedralu), jednu crkvicu u sredini grada, a drugu izvan njega, pol sata hoda odaljenu, što no stoji jur četiri mjeseca gredami poduprta, da se nesruši.

Ako sada, što se napose nas tiče, na um uzmemo, da barem treći diel toga žiteljstva sačinjavaju zgoljni Hrvati, jeda li nebi pravedno bilo, da im se sagradi posebna crkva, gdje oni većinom stanuju, te ovdje „Kroacijom“ nazivlju?

Da se je ozbilnije mislilo okolo godine 1850, kada se je gradjansko groblje odlučilo onamo, gdje je sada: to bi se bilo mnogim pustim neuredostim uklonilo; to jamačno nebi bilo sadanjega pitanja: dokle ima svećenik sprovoditi pokojnike, što umru u gradu ili u njegovoj bolnici?

Stajala bi sada na označenom mjestu sazidana crkva, u kojoj ne samo bi se u hrvatskom jeziku evandjelje navještalo, krštjanski nauk učio i popoldanja pobožnost služila, nego i mrtvački sprovod dokončao, i to na obćenito zadovoljstvo.

Onda se za crkvu nebi bilo mnogo novca potrošilo; bila je zemljištu nizka ciena: občina nije bila dugovi obterećena a i vjerozakonska zaklada je više smagala. (? Ured.)

U to doba pako bila je za nas opredjeljena ona crkvica, za koju smo mi rekli, da je uprav u sredini grada. Dakle u njoj se je hrvatski propovjedalo, djecu strah božji učilo, te izpovjedalo sve, dok nisu se tik nje občinske učione podigle, a ona je odstupljena za školsku mladež talijanskim kapelanom i zajedno vjeroučiteljem.

Taj udarac uzkoleba našu narodnost, a nekako uzdrma nabožni život našega inače bogoljubnoga puka. Da, njegova pogubna jeka odjeknú i na naša okolišna sela, čije ljudstvo čini se tako hladno, da izim nekoliko Promonturacah i Lizinjanacah malo tko dolazi na proštenje, što se drži u rečenoj crkvici dne 2. kolovoza.

Zatim nas preseliše u sustolnu crkvu, gdje nas pomješane prikvačiše na uru, u kojoj u nedjeljah i blagdanih ima nam se samo mašiti te tumačiti rieč božju. Tako čini i danjanas obćeobljubljeni naš gosp. duhovni pomoćnik pod paznjom prečastnoga gosp. upravitelja kaptolskoga, nevješta našemu jeziku.

Valja nam napokon koju pravednu prosboriti i ob ovdešnjoj naseljbini njemačkoj. I njoj — t. j. onim hiljadam Njemacah, pripadajućih ovomu kaptolskomu dušobrižničtvu, koje smo mi ubrojili medju one 18.000 st. — jeste od preke potrebe crkva, koja bi najprikladnije stala u prekrasnom perivoju „Park“, gdje preteže njemački živalj. Svestrana bo naobrazba bez crkve može donekle od zla sustezati čovjeka: ali jedini božanstveni nauk kadar je prignuti ga k nerazrešivim sponam ženidbenim, a odvrnuti ga od samoubojstva.

Izričemo svoje sukromno mnenje. Spomenuti Njemci nebi zaostali niti za svojimi sunarodnjaci protestanti, što su jedva dogradili svoju bogomolnicu, niti za Grci razkolnici, što su takodjer sada poljepšali svoju starovjeku crkvicu, da imadu posebna svećenika. Nadati se ipak smiju više nego li mi. Kò što su im osnovale vlasti carske mornarice izvrstne učione, tako laglje mogu sagraditi za se i za nje crkvu, razpolagajući dostatnim brojem svećenikah. Tada preostalo bi ono skitanje carske vojske: ono neugodno mješanje s gradjani da zadovolji duhovnim pobožnostim i vazmenim izpovjestim. Tom crkvom bi se našim Verudjanom, što na onoj strani prebivaju, liepo pomoglo tim većma, jer je ponajviše hrvatske mornarice, te se njoj hrvatski propovjeda.

Govorka se, da kani ovamo doći obitelj S. Franje. Mi bismo otce franjevce dobro došlimi nazvali, te ih svim toplo preporučali — sada osobito gdje preti zavladati posvemašnja oskudica svjetovnih svećenikah — da ih visoko štuju a obilno darivaju, samo pod ovim uvjetom, da medju njimi bude i hrvatskih i njemačkih drugarah.

Drugčije neuvidjamo za nas one posebne koristi, kao što se je dogodilo u s. poslanstvih. Došla ih je četvorica, što iz prekomorja, što iz Rovinja; a što su mogli koristiti hrvatskomu i njemačkomu puku, nepoznavajući njihovih jezikah? *)

Poljica u Dalmaciji.

Višekrat sam čitao u vašem domoljubnom listu o nepravicah i biedah koje mukotrpno snosi istarski hrvatski narod, pa se latih zahrdjala pera, da vam izjadam moje jade. Poljica, o kojih sam nakanio govoriti, steru se med Spljetom i Omišom, ili bolje, med riečicami Žrnovicom i Cetinom. Diele se na: gornja, srednja i dolnja Poljica; nabrana su dvanaestoricom selah, u kojih živi preko 10,000 zgoljnih Hrvatah. Poljica, do nazad nepunih 80 godinah, imadjahu svoju knežiju, i obstojahu o sebi. Nu mač Napulijuna I. oćuti vasioni sviet, pa i ovi miroljubivi zakutak okuša njegov bič. Marmont ukinu vlast poljičku. Docnije Poljica spadoše pod Austriju, te budu razciepkana u tri občine, naime: omišku, sinjsku i spljetsku. Ova zadnja je naš jad i nevolja. U svih Poljicih nema, ma bud jednog poštarskog ureda (?), a

*) Oprostite, al neslažemo se s Vami u tom, da bi se svakej narodnosti posebna crkva gradila. Nego to imato pravo, da se crkve imaju graditi po potrebi na *najzgodnijem* mjestu. Valja nam se strpiti! Za teatro se sviet već drži toga pravila; možda će i na crkvo pomisliti. Ured.

Petru Petranimu
Petošestopercu
Napol krštjaninu.
Da bih ja neboga
Dovica ostala,
Da bih ja mladjahna
Mikuli dopala!““

Polj. sb.

XXIV.

Ista iz Uravićeve sbirke:

„Jelenina majko, kadi ti je Jele?“
„„Moja je Jelina na mutnom Dunaju.
Na mutnom Dunaju bilo ruho pere,
Bilo ruho pere moj zlat prsten dere,
Bilo ruho pere i šare mabrame,
I šare mabrame i bile tumbane;
Šare su mahrame za mladih junaci,
Bile su tumbane za mlade divojke.““
„Na Dunaju sam bil, na Dunaju je ni,
Ner njezino ruho po Dunaju plove,
Sve što dalje plove lipje ga je vidit“.
„„Nikola ljubić moj ne grusti ti se poć,
Ne grusti ti se poć doli do Turčije,““
Nikola se šeće po Turačkoj placi,
Zagleda ga Jele s visoke poneštre:
„Ča mi tuda šećeš Nikola ljubić moj?“
„„Sve sporadi tebe, Jele ljubo moja.““
„Nikola ljubić moj, zaman puta tvoje
Zaman puta tvoje ča jih je bez broja;
Zač su noćas za me Turci balotali.“
„„Koga si dopala Jele ljubo moja?““
„Nikola ljubić moj: vojvodu turskoga.“
Da bi ga do mala, Jele! uživala
Da bi ti mladjahna dovica ostala,
Pak da bi dopala Nikolu ljubića.“

XXV.

Izbadanje.

„Sve ča sam obašal divojak i gospoj,
Nigdar nisam vide lišca rumenija,
Negoli je tvoje, virna ljubo moja!“
„„Pojdi z bogom dragića kamo si navadan!““
„Vazda je nauk moj simo dobadjati,
I v ovih strančicah varik prebivati;
Sinoć sam ti prošo mimo dvora tvoga,
I nisi mi rekla ni: zdravo junače!
Nego si mi rekla: projdi mimo dvora,
Da te neobćute mila braća moja.

Polj. sb.

XXVI.

Nesretna ljubav.

Mladosti prelipa,
Svaki dan na manje
Kako i travčica,
Ka se srpom žanje!
Da bih ja nehog znal,
Da će tako biti
Nebih do istine
Va nju ni pogledal,
Nego černu zemlju;
Gorko bih se plakal.
Da bi mi umreti
A smrti neznati!
Da bi mi viditi
Ki će me plakati!
Hoće l' me plakati
Majka al sestrica,
Al će me plakati
Neverna ljubčica.
Aj crna zemljice
Kada ja tvoj budem.
Ti ćeš uživati
Prebeli život moj!
Ruse kosi moje
Za zgljavlje će biti!
Černe oči moje
Zemlja će pokriti!
Belo lišce mojo
Vodom poškropiti.
Simo hote simo
Lepahni mladići
Ki ste s manom bili
Mladjahni detići;
Pogledajte malo
Ovo moje telo,
Kakovo je sada
I nekada bilo.
Prokleta bi ura
Svaka od ljubavi.

Polj. sb.

XXVII.

Paval i Mare.

Paval na travčici
Trudan počivaše,
A nada njim Mare
Rožice trgaše,
„Stani gore Pavle
Rosa pada na te!“
„„Neka pada na me,
Ter nepada na te:
Našal sam divojku
Na mrzlom studencu,
Bilo ruke perné
Moj zlat prsten doruć.
Moj zlat prsten nosiš
A drugoga ljubiš!“
„„Neljubim ja Pavle
Nigdir nikogare
Nego samo tebe
I samoga tebe.““

Polj. sb.

XXVIII.

Kćerka ide u tudje selo.

Kada se hćerčica
Od majke diljaše,
Njima se obima

putevi su, da nemogu gori. Nu, sve bi to mi dragovoljno podnieli, da nije jedne, što nas nemilo vredja, a to je da nam se tlači i prezire mili hrvatski jezik. (To je kao i u nas! Ur.) Dodje li naš čovjek na sud, pa počme li materinski sboriti, sudac se nanj izdere. Donese li nas koji u poštarski ured doznačnicu, hrvatski napravljenu, eto ti živog vraga od poštara, da zašto piše *štavonski*. Suviše sve, što dolazi od suda, napravljeno je na puljižkom jeziku; pa ako se i nadje kod nas koj samouk, što znade čitati da rečem, natucat koju rieč naški, kako će on čitat taljanski, a, što je više, kako će razumjet to otajstvo za njega? Što znade naš čovo za: *peticium, šentencu, raporat mandat* i ostale čarolije sudbene?

Jadni narode, mnogo li trpiš i snosljivo podnosiš! Nu, nekloni duhom, sinut će sunce i pred tvoja vrata.

Pogled po svietu.

U Trstu 14. ožujka 1879.

Kako pišu, danas il sutra će svršiti Delegacije svoj posao, a onda će opet stupiti na red carevinsko vieće, da dozvoli ministarstvu potrebite troškove. U Delegacijah se najviše govorilo o Bosni i Hercegovini, naime o upravi i troškovih glede onih zemljah, pa se u tom poslu prihvatili panajviše vladini predlozi. Kažu da će se glede uprave najbrže opet prihvatiti osnova generala Filipovića. Skupni ministar rata, govoreć o našoj vojsci, izjavio je potrebu, da se poprave nekoje tvrdjave ne samo u Bosni i Hercegovini, nego i u Galiciji na ruskoj medji, što da je delegate veoma zateklo, jer da sluti na rat s Ruskom. Bio se raznio glas, da će se pokrajinski sabori sastati tamo negdje medju vazmenimi i duhovskimi blagdani, ali to kao da neće biti istina. Izbori narodnih zastupnikah za carevinsko vieće u nekojih pokrajinah da će se vrstiti u mjesecu augustu, a u nekojih u septembru, kako već bude gdje narednije poljodjelskomu pučanstvu. U Toplicah ljekovite se vode povratile.

Ugarski parlamenat da će se otvoriti prvih danah mjeseca aprila. Hrvatsku čekaju sad veoma napeti dani, jer njezina kraljevinska deputacija ima sa jednakom deputacijom ugarskom utanačiti novi novčarski ugovor. Ugarsku je zadjela velika nesreća. Rieka Tisa je poplavila i razorila krasni i bogati grad Szegedin. Čovjeka hvata groza, kad čita, kako je to bilo, koliko je tom prigodom ljudih poginulo, i koliko bogatstvo propalo. Isto tako dolaze crni glasi iz Bosne, gdje da je od gladi i studeni poginuo velik dio onih nesretnih kršćanah, što su bili prekolani pribjegli u Hrvatsku, a ono su se onomadne, u najveću zimu, goli i bosi morali vratiti u domovinu, na pusta garišća svojih kolibah.

Bugarski sabor u Trnovu razposlao je na sve evropejske vlade pismo, u kojem se tuži na protinaravsko razpolovljenje bugarskog naroda, te prosi, neka se zadovolji stanovnikom Tracije i Macedonije, koji žele biti jedno tielo i jedna duša sa svojom ostalom braćom, stanujućom na jugu i sjeveru Balkana. Na taj je način ujedinjenje Bugarske stupilo na javnu diplomatičku stazu. Doskora ćemo vidjeti kojim uspjehom. Ali, ako je istina, da Rusija nastoji, skloniti evropejske vlade na nekak sastanak, u kom bi se imali porazvidjeti i shodno popraviti i popuniti nekoji berlinski zaključki, pa ako su već na taj predlog pristale Njemačka, Francezka i Italija, onda naša se braća Bugari mogu nadati najljepšemu uspjehu od onog svog pisma. I to tim više, što se narod u iztočnoj Rumeliji nikako nemisli mirno pokoriti vraćajućim se turskim oblastim.

Ona viest, da se snuje savez med Engleskom i Ruskom kao da je istinita, jer je grof Šuvalov, ruski poslanik u Londonu, odputovao u Petrograd, što da se nije moglo dogoditi bez velikih i važnih uzrokah. S druge strane pojavio se opet i grof Ignatijev, i to ovaj put u Parizu, pa i to nekoji dovode u veliko kolo sadanjih ruskih namierah. Englezom ide još jednako hrdjavo u Africi, a ovih su danah bili bijeni i u Afganistanu u Aziji. Niemci su bili počeli strašiti Francezom, ako narodna skupština svojom neumjerenošću prisili sadanje ministarstvo, da odstupi. Ali Franeczi su ipak umjereniji, nego li se mislilo, jer su odustali tražiti od mimistarstva koješta, od česa su zazirali i Niemci i gdjekoji drugi susjedi.

Bismark da kani dati novim njemačkim pokrajinam Alsaciji i Lotaringiji nešto veću samoupravu, jer vidi, da se onimi na pol pofrancežnimi zemljami neda drugače vladati. Bismark je izposlovao kod naše vlade, da pregori nekak paragraf pražkog mira od 1866 godine, pa da se je usljed toga iz zahvalnosti zaprelo debelo prijateljstvo medju nami i Niemci, na što da se Rusi jako ripe, te spočituju Njemačkoj zaboravljivost i nezahvalnost.

U Rimu se onomadne sastali kolovodje talijanske katoličke stranke, da se dogovore, da li nebi bilo svrsi shodnije, da popuste od svoje dosadanje politike, pa prigodom budućih izborah stupe i oni na ustavno polje. Sveti otac Papa je po običaju svojih predšasnikah, na ljetnicu svog uzvišenja na Petrovu stolicu, razpisao obći Jubilej, koje ima trajati od 2. marca do 1. junija. Rimska se stolica sad dogovora i sa Engleskom glede uredjenja katoličke tamo crkve, pa se baš sad nahodi u Rimu engleski kardinal Maning, da javi Njegovoj Svetosti, što i kako o toj stvari misli ministar Beakonsfield. Bilo se čulo, da će Francuska i Belgija ukinuti svoja poslanstva kod rimske stolice, ali to nije bila nego pusta želja one prevratne u Europi stranke, koja misli, da bi narod čovječanski najbolje uspjevao i napredovao onda, kad bi se odrekao Boga, vjere i zakona.

Franina i Jurina.

Fr. Zdravo Jure!

Ju. Bog daj zdravlje, al se to neć slabo čuje Govore da je va Ungarije jedan grad propal posvema.

Fr. Bome, Jure, danas šalu na stran; čuj ča „Sloga“ piše o toj stvari.

PROPAST GRADA SZEGEDINA.

Tamo gdje se Maroš izljeva u Tisu-vodu, stojao je s druge strane ponosit grad od kakovih 70,000 dušah. To je bio Szegedin. Danas možemo reći, da ga više neima. Nabujile su vode i prodrle nasipe, te u ruševinu obratile cvatući grad i to poslje ponoći od 11. na 12. marca. U dva toka voda je zaljela veći dio grada. Kuće gradjene od opuke, nemogu se obdržati proti vodi, te su se za čas rušile po cielc vrste sgradah. Ljudi je poginulo na žalost mnogo više, nego li se je izprva mislilo. Orfanotrofija, to kuća gdje se sirote hrane i školaju, i sinagoga, to žadijska crkva, srušile se i poklopile, što je živoga bilo u njih. Još se je veća nesreća dogodila: bolnica srušivši se pokopala je do pelsto bolestnikah. Szegedin, grad lako cvatući, većim dielom nije više, nego pusta ruševina. Nezna se još točno, koliko je svieta poginulo.

Jedna od poslednjih viesti od onud piše: Szegedin je bio, neima ga više: mi spašavamo, što možemo.

Sva Ungarija to drži za veliku narodnu nesreću. Listovi, koji nikada nebi toga napisali, kao što „Nova Preša“ u Beču, srde se, da se milijuni troše na vojske i topove, a nepazi se dizati nasipe, rediti vode, pomagati gospodarstvu. Zalibože istina je!

O Szegedinu se toliko piše i vapi, jer je grad, jer je na jednom kupu silno bogatstvo propalo. Ali koliko selah pod vodom leži, kolike obitelji su uništene, kolike oranice izgubljene. „Mru kraljestva, mru gradovi i njih plemstvo trava krije.“

Novija viest iz Beča 14. marca:

„Sva družtva počeše skladati za Szegedin, odkuda dolaze glasi, da ti se koža ježi. Pučanstva je mnogo pogubljeno: krovi se ruše, dočim ljudi užasno pomaganje. Trupla plove po poplavljenih ulicah. Golem je broj poginulih. Grad Arad odpremio je 2000 forintih i mnogo kruha. Šest tisućah ljudi stojaše u zadnjoj pogibelji na nasipih. Osamsto bjegunacah dodje u Temešvar, spasivši samo glavu na ramenu; smjestilo jih u kasarne i hrane jih na trošak občine. Biskup Bonac dao je 5000 for. Grad Temešvar odluči hraniti 2100 pribjeglih. Strah je, da će zlo biti u Congradu, Šentešu u Vasarhelju.“

Budimpešta 14. marca:

„Cesar piše pismo, da rad nesreće od poplave nemisli doći za srebreni pir u Budimpešti, gdje bi bio primio čestitanja, i želi cesar, da što bi se bilo potrošilo za ono slavje, neka se što više dade nesretnikom. Cesar daje u svoje i cesaričino ime usim onoga što je već dao (10,000) još 40.000 for. od svoga žepa.“

„Danas meni, sutra tebi!“ Kad se narodu ovakove nesreće pripete, onda nebi mudro, ni plemenito, ni kršćanski da se nezaboravi svaki narodni prepor, svako neprijateljstvo! I nas Hrvate mogu kamo li veće nesreće stignuti. Plemenito je, da danas i kao Hrvati i kao kršćani posegnemo u žep i pomognemo koliko je moguće. Preporučamo crkvenu milostinju!

Neukû Nauka.

Kako ti ostaje mlieko dugo vremena svježe (frižko). Napuni mliekom flašu (bocu), dobro ju začepi, te ju stavi 12 sati u hladnu vodu. Poslje 12 sati izvadi flašu te čep dobro smolom opakli. Mlieko u ovakovih flašah može ti čitavu godinu svježe ostati.

×

Sirne raztoče (molje, crve) možeš uništiti, ako takav sir paprom posiplješ i posudu, u kojoj se takav sir nalazi, otvorenu ostaviš. Svi sirni raztoči iliti crvi izaći će za nekoliko sati iz posude, a ti onda sir poškropi čistom nepokvarenom rakijom, pokrij posudu i zametaj ju u što. Vidit ćeš, da sira neće više napastovati crvi. *(Pučke Nov.)*

Serce razcipljašo:
„Nepitam te majko
Blaga ni bogastva,
Neg te pitam majko
Blagoslova tvoga.
Blagoslovi majko
Tvoju ljćerca milu
Ka te sad ostavlja.“
„„Hodi z bogom vilo
Dobar put ti bog daj!
Kada pridoš ljćerko
V ono tudjo selo,
Ti ćeš se nasmijat
Al nećeš veselo.
Kada sedeš za stol
S tvojim milim drugom,
Otert ćeš si oči
Svojim belim ruhom!““

Polj. sb.

XXIX.

Ivo umira za Marom.

„Nemri nemri Jive,
Ča Maru želiješ,
Ja ću tebe Ive
Lipšu naputiti,
Kako ćeš ti Maru
Lipo provariti:
Sazij Jive crikvu
Posrid ravna polja,
K tebi hoće Jive
Sve divojke mlade
Na mašu hoditi,
I med njima Jive,
Lipa Mare priti.“
Prišli su divojki,
Majka Mari neda.
Umirajuć Jive
Mlad Maru želije:
„Ja ću tebe Jive
Lipšu naputiti:
Sazij Jive bunar
Posrid dvora tvoga
K tebi te divojke
Po vodu hoditi,
Med njima će Jive
Lipa Mare priti.“
Prišli su divojki,
Majka Mari neda.
Umirajuć Jive
Mlad Maru želije
„Ja ću tebe Jive
Lipšu naputiti:
Učin se ti Jive
Mrtav na postilji;
Sve divojke hoće
Tebe pohoditi,
I lipa će Mare
Medju njima priti.“
Va svetom Ivanj
Milo zvoni zvone.
Začula je Mare
Milo zvoni zvoneć,
Pak mi mlada Mare
Majki govoraše:
„Va svetom Ivani
Milo zvoni zvone,
Zaš je majko Ive
Mrtav na postilji.
Pustite me majko
Mrtva pohoditi,
Kad mi niste dali
Živim govoriti.
„„Vzami Mare moja
Tridesot divojak,
Daj svakoj divojki
Svićn od soldina,
A ti Mare vzami
Duplir od cekina.““
Kad su prišli Jivu
Va lipe komore
Eno leži Jive
Mrtav na postilji.
Nagnula se Mare
Na Jivovo zglavlje,
Pade Mari suza
Na Jivovo lišce;
Onda mi se Jive
Rado probudiše,
A još radje Maru
Milo zagrliše.
„Prokleta ti majka!
Ka te tako Jivo
Lipo naputila!“

Polj. sb.

XXX.

Mare neće Creske vlastele.

Kada se je Mare udati hotila,
Gusto puti Mare na okno hodila.
Pod oknom šetaše dva creska vlastela.
Jedan njoj govori: „podaj Mare ruku,
Da ti ja postavim zlatni prsten na nju“
„„Volela bih sebe živu utopiti,
Nego majki, otcu sramote činiti;
Zač ni naša majka creskinjica bila;
Ner je naša majka osorska mladika
Osorske su okna puncati s bosiljkom
A osorski vrti puni s mažuranom.““
„Voliš lipu Maru, ali mažuranu?“
„„Volim lipu Maru, nego mažuranu,
Zač mi mažurana za klobukom vene
A Marina liščа vazda su rumene;
Volim s lipum Marum riči govoriti,
Nego s mažuranum dukati brojiti;
Volim s lipum Marum po gori šetati,
Nego s mažuranum na postilji spati.““

Polj. sb.

XXXI.

Djevojčina ljepota.

Ulice široka, vele si mi duga!
Vele si mi duga, pobija me tuga!
Pobija me tuga, obajde me žalost,
Da kako mi vene, ova moja mladost;
Tužna mladost moja, svaki dan na manje
Kako letna trava ka se srpom žanje.
Ne žanje se trava, neg se žanje žito.
Služil sam te lipe, kadi mi je milo?
Nebi me platilo tvoga otca blago,
Tvoga otca blago, ni majčina dota,
Kako bi platila ta tvoja lipota.
Aj te tvoji vlasi, puna jih je glava!
Tvoje vedro čelo s vlasi nadkriveno,
Kako ravno polje s travom obrašćeno:
Te tvoje očice kad me pogljedaju,
Sve sladko veselje momu srcu daju!
Te tvoje obraza lipo su složene,
Kako da su percem na hartu ložene;
A te tvoje liščа vazda su rumene,
Kako i jabuke kada su crljene;
A ta tvoj nosićac, med liščа posajeu
Kako i Lušinj grad s merliči ograjen!
A te tvoje usta, kada sprogovore
Kako da se vrata od raja otvore;
Te tvoje zubići lipo redom stoje,
Kako i oblaci kada snegom sole;
Te tvoje ustnice kako koral gore
Prebili vratić tvoj, na kom je znamenje,
Pristal bi ga biser i drago kamenje!

Polj. sb.

Op. Na prvi mah vidi se, da je ota pjesmica umjetno sastavljena; al je puku omiljela, i na mnogih se mjestih pjeva, dakako svagdje malo različno.

(Slicdit će.)

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

II. pismo.

Pišeš mi, dragi prijatelju Ivane, da Ti se je sviklo moja prvo pisamce o oplemenjenju voćakah i kažeš, da ćeš ove godine pokušati, što je rečeno u pisamcu.

Ta me je vjest odveć obradovala, jer vidim, da mi trud uzaludan ne će biti, tim više ako i svi ostali čitatelji vrlo „Naše Sloge“ to isto učine; pošto ću onda stopram još radostniji biti, jer ću se bar u nečem miłom svom hrvatskom narodu odužiti.

Duljiti ne ću, pošto mi tvoje drago pisamce ne dopušća, jer mi ono veli, da nastavim o oplemenjenju voćakah.

Ja ovo nastavljam ob oplemenjenju sa željom, da ti i ostala moja pisma omile i da mi namah javiš koliko o njem, tako i o svom zdravlju, jer me vrlo veseli dobra o Tebi čuti.

A sad prelazim na stvar t. j. o cieplјenju ili kalamljenju voćakah.

Cieplјenje u glavnom se sastoji u tom, da plemenitu mladicu spojimo sa divljakom tako, da njihove mezgre u dodir dodju, pa da se tako sjedinjene obviju nekim zavojem, radi zaštite od izvanjskih uplivah. To biva na više načinah, ali su u praktičnom voćarstvu poznata **četiri** najglavnija i najpraktičnija, naime:

a) na razkol;
b) spajanje;
c) pod koru;
d) sklapanje.

Sad ću ti, dragi moj Ivane, o svih napomenutih načinih u kratko shoriti, eda Ti od velike koristi budu kako Tebi, mili moj Ivane, tako i svemu našem hrvatskom narodu.

A. Na razkol ili u razciep.

Ovaj način oplemenjenja voćakah čini se od rana premaljeća pa tija do polovice Svibnja (Maja).

Ciepi na razkol onda, kad je vreme suho, a zrak tih i prijatan, dočim po zločestom vremenu ne oplemenjuj voćke na ovaj način, jerbo ćeš više štete učinit, nego li koristi.

Najprije ćeš na ovaj način oplemeniti koštičavo voće s razloga, što se u tih voćkah sok ranije pojavlja i što mrazeve bolje može podnjeti, dočim kod sjemenastog voća biva obratno; pa zato treba najprije cieпiti trešnje, višnje, zatim šljive, kajsije, poslije toga kruške, a najposlije jabuke.

Dalje, dragi Ivane, pazi, kad voćke ciepiš na razkol, treba da su bar kao prst debele; na ovakove stavlja se po jedna mladica (pitoma), dočim na debljoj i po dvie i to s toga, jer ako su jedna osuši, ne će možda druga, te tako ćeš bit siguran, da će ista potjerati.

Još ti imam i to, mili moj, reći, da u obće kod oplemenjivanja voćakah valja imati sliedeće orudje, naime; dobar vrtljarski nožić, dakako dobro naoštren, sa kopljastom svedenom glatkom košću na kraju drška, čim se usjećena kora odguli, ili prosti nož s glatkimi koricami, s kojim se dade poslužiti isto tako, zatim malu pilicu i gvozdeni klin, dalje mali drveni batić ili sjekiricu; a najpače vrtljarski vosak. *) A sad brate Ivane prelazim na pouku, na ime: Kako se postupa kod cieplјenja na razkol?

Najprije se, mili moj prijatelju, divljaka od zemlje na jednu stopu pilicom pozorno odpili i prereže razilo; zatim se pitoma mladica sa *tri oka* zašilji na doljem kraju kao klin; sad se stablo od divljake ili grane usječe, prociepi, te se u taj prociep umetne klin za bolje istu razširiti, eda u taj prociep uzmogneš lakše pitomu mladicu umetnuti tako, da se korica i liko mladice sa koricom i likom divljake priljubi.

Poslije ovoga izvuci, zagvozdicu (klinčić) razciep čvrsto zaveži sa likom ili koncem ili artijom, te napokon cielu ranu gori rečenim drvomazom dobro omaži, da zrak i kiša naškodila nebi, jer bi se kišom i suncem prociep razkrečio.

Ja sam Ti evo vidiš u kratko prozborio o oplemenjenju voćakah na razkol sa željom, da Ti ova pouka koristna bude; tim više, što Ti iz vlastitog izkustva pišem.

A sada te medjutim liepo pozdravljam i želim Ti sve dobro.

Tvoj uvjek iskreni prijatelj i brat.

U Drnišu, 12 veljače 1879.

N. Vežić.

*) Uzmi 45 dekagramah i 5 gramah *proste smole*, 14 dekagramah *rinovice* (vinskoga špirita), rastopi oboje skupa polagano mješajuć na vatri (no preoštroj), pa dobiješ tekući drvomaz, koj se čuva u maloj posudi od limа ili u staklenki. Ovaj vrlo jednostavni i jeftini drvomaz služi mi više godinah po ljeti i po zimi najboljim uspjehom, te ga i ja mogu svim hrvatskim i napredним voćarom toplo preporučiti. *N. V.*

Sojica, novo sočivo.

Triester Zeitung od 1 t. mj. piše: Novo sočivo, kinezka sojica, neobično sada zanima svieta u Austriji. Donieli su ju u Austriju pred 3 godine (?) i poticanjem pokojnog Dra. Haberlandta, profesora bečke velike gospodarske škole, sadili su ju u različitih krajevih Austrije, pak je dala vrlo bogat rod. Nijedno sočivo neugadja tako ljudskomu ukusu, kao sojica, a i kokoši ju vrlo pohlepno zoblju.

Zrnje se može omlaćetati i kuhano jesti kao grašak, a može se upotrebiti i za slastnije jestvine; pače svako pecivo dobije mnogo slasti, ako primješaš malo sojičine muke. Sojica priljubi se svakoj zemlji i priliki, a izrodila se još nije, premda su ju višeput sadili na neprijazno mjesto, na naj tanju i naj neplodniju zemlju. Pokazalo se je, da ova stablika manje od svake druge zahtjeva dobre zemlje, gnoja itd; i da u svakoj zemlji dobro uspjeva i samo na vrlo tanjoj više ide u porje, nego li u mošnice. Sojica se sadi aprila mjeseca na 45—60 centim. daljine; mladi stručak, bolje se brani od kasnih mrazovah nego li grah (fažol), manje mu škodi velika suša, nego i kojemu sočivu, dakle i u tom bolja je od svakoga drugog. Premda se na redko sadi, te strukovi pokriju brzo zemlju tako, da je posvema dosta jedanput opljeti i okopati. Obdjelavanje dakle malo stoji. Plod je siguran, a možeš pobirati, kada dozrije, kadgod te je volja, jer mošnice ostanu tvrdo zatvorene, te zrnca od sojice nepadaju.

Stenk nosi jedno s drugim 180—200 mošnicah i preko, tako da računaš li 2 zrnca na mošnicu, dodje ti skoro *četiristostruki plod*. Sojičinu grahovicu (slamu) životinje pohlepno jedu, zato je kmetu vrlo koristna. Litar sojice ima od prilike 4200 zrnah, dakle je zrno sojice toliko, koliko i zeleni francezki grašak. Tajnik Ru. Molis posjednik u Sezemicu kod Pardubicah u Češkoj učinio je sa sojicom razne pokuse, koji su mu se svi liepo ponosli, jer je plod bio vrlo obilat iz raznih vrsti zemlje.

„Sjeme je spodobno drobnomu fažolu; jedno zrno daje najmanje 100 zrnah ploda. Rumena daje 50 mošnjicah po 3 sjemena, ridjava okolo 60 po $2^1/_2$ zrna, crna okolo 100 mošnjicah po 3 zrna.

Ako se hoće sojicu mekko skuhati, nesmije se naljeti više od pol lonca i mora se po malo kuhati, a noć prije valja je u vodi močiti.“

Prof. Kristan u Kopru koj te zadnje redke piše, činio je pokuse sa sojicom i ima je na prodaju po 20 novčićah polić. Crna nije za naše krajeve, rumena i ridjava svagdje dobro uspjeva.

Gospodarsko družtvo u Trstu već je dobrahno razširilo sojicu po tršćanskom krasu. Ljudi je drže takodjer mjesto kavé, kao i čić u nekih krajevih. Preporučamo ju gospodarom po Istri, osobito onim, koji imadu mnogovrstnoga fažola, koj se je već izrodio. Za sojicu se u Austriji zadje tek od 1873 godine. Pisca ovih redakah kazivno je učen jednu čovjek, da sojica mnogo više, nego li drugi grah ima u sebi sočivine i ulja, te onih tvarih, koje tvore krv i toplinu.

Različite viesti.

Razpisane su u tršćansko-koparskoj biskupiji do 30. dojdućega Aprila plovanije: Karkavce, Grižinjana, Hum, Brdo, Krbune, Sv. Ivanac, Klana, Repen-Tabor, Katinara i Mune.

Promjene u porečko-puljskoj biskupiji. Č. g. Blaž Košara je imenovan župn. uprav. u Raklju na upravljati će i kapelaniju Kavran, gdje je do sad bio. Dne 8. ov. mj. umrô je Josip Roblek. P. U. M.

Novačenje ilitі leva. Usljed zakona od 28 decembra prošle godine, polag kojega ova stran carevine mora dati za tekuću god. 54,541 vojnika u stalnu vojsku, a 5,454 u pričuvnu ili reservnu, ovdašnje c. k. namjestničtvo javlja, da jih na Trst, Goricu i Istru spada 1497 prvoga, a 150 drugoga reda. Novačenje će se obaviti u Istri: u Kopru na 21, 22, i 23 aprila; — u Piranu na 25 i 26 aprila; — u Podgradu na 24, 25 i 26 aprila; — u Buzetu na 28 i 29 aprila; — u Buljah na 28 i 29 aprila; — u Poreču na 1 i 2 maja; — u Pazinu na 1, 2 i 3 maja; — u Motovunu na 5 i 6 maja; — u Rovinju na 5 i 6 maja; — u Puli na 8, 9 i 10 maja; — u Labinju na 13 i 14 maja; — u Voloskom na 16 i 17 maja; — u Cresu na 23 maja; — u Krku (Veji) na 26 i 27 maja; — u Malom Lošinju na 29 i 30 maja.

Izbori za gradsko vieće u Trstu odredjeni su za dne 18, 19, 22, 23, 26 i 28 marčn.

Mjesečna statistika grada Trsta bilježi sljedeće u mjesecu siečnju: Rodilo se 436 djece (230 muzkih, 206 ženskih), zakonitih 350, priznatih 35, nepriznatih 48 — ženitbah bijaše 57, sve u crkvi. — Umrlo je 434 ljudi (234 muzkih, 200 ženskih). Mesa se je potrošilo: 1215 volovah; 257 kravah, 2111 telecah; 23 skopca; 505 janjcah; 1128 prasacah, 7 konjah. Svega 5246 glavah.

Naše cesarstvo prodalo je god. 1876, kako bilježi „Soča“ 37410 konjah za 6 milijunah 240000 forintih. Po tom se vidi, kolika je šteta domaćim trgovcem, kada cesarstvo rad svoje obrane mora zabraniti prodaju konjah u tudje krajeve.

Grad Bakar proslaviti će dne 23. i 24. aprila srebreni pir Njihovih Veličanstvah kralja i kraljice i ujedno uspomenu, što je proglašen slobodnim kraljevskim gradom uprav na 23 aprila 1779. Rieka slavi istodobno stogodišnjicu što je postala tobože posebna kraj svete krune kraljestva.

Bugari, danas slobodan narod i prilična državа, pred pedeset godinah imali su jednu jedinu školu u svojem jeziku, i to u Gabrovi; a tek pred 20 godinah osnovali su prvi svoj gimnazij.

Grad Terrueren u Belgiji, gdje prebiva nesretna Karlota cesarica Meksikanska, izgorio je pred nekoliko danah. Steta računaju na 1 milijun franakah.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 13. Marča 1879.

		od	do
Vosak primorski I ugarski	za 100 k_g	—	—
Kafa Portoriko	„	129	132
S. Domingo	„	72	80
Rio polag vrsti	„	53	81
Cukar austrijski	„	33 25	36
tučeni	„	29 75	31 75
Cvietje trave bahače (Grisantemo)	„	270	280
Naranče skrinjice	„	3	5 50
Karube puljozke	za 100 k_g	9	10
Jovanštinske	„	6	6 50
dalmatinske	„	—	—
Smokve Kalamata	„	19	—
puljozke	„	18	—
Limuni skrinjice	„	3	5
Bademki ilitі mandule palj.	za 100 k_g	100	104
dalmatinske	„	—	—
Lešajnot	„	15	16
Šljive	„	15	16
Pšenica ruska	„	10 25	10 50
ugarska	„	9	10 50
galaška	„	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—
ugarski	„	5 75	6 25
Raž	„	6 75	7
Ječam	„	6 50	6
Zob ugarska	„	6 50	7 50
arbanaska	„	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	9 50
Bob	„	—	—
Leća	„	13	14
Obiz talijanski	„	15 50	22
inglezki (kitajski)	„	16 50	16 50
Vuna bosanska	„	95	100
morejska	„	117	120
arbanaska	„	106	110
Istarska	„	—	—
Dasko koruško jelovico	„	80	90
Štajorske	„	44	75
Gredo	„	12	14 60
bukovico	„	8	12 25
Ulje talij. nižje vrsti	za 100 k_g	42	55
„ najbolje	„	52	60
„ srednje vrsti	„	—	—
dalmatinsko	„	11	12 50
Istarsko	„	30	41
Kameno ulje u barilah	„	12 50	—
u kasetah	„	14	—
Kože strojene naške	„	165	185
suho volovje naške	„	107	135
dalm., ist. i bos.	„	76	100
janjeće naške	za 100 kom.	80	93
dalmatinske	„	50	75
kozje	za 1 k_g	— 65	— 75
vuneno slano	„	— 58	— 65
suho	„	— 50	— 60
zečje za 110 komadah, u srebru	„	25	27
Bakalar	za 100 k_g	29	31
Sardele i baril	„	15	21
Vitriol modri	za 100 k_g	20	24
zeleni	„	5	5 50
Maslo	„	76	91
Loj dalmatinski i naški	„	42	47
Salo	„	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	11 50	15
Slanina	„	35	41
Rakija okolitar (100 litarah)	„	—	—
Galicki istarski	za 100 k_g	—	—
Raj naški	„	9	—
„ istarski	„	8	8 75
Lišće od javorike	„	12	14
Vinske strgotine (Grapula)			
sploh	„	31	48
Med	„	32	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12 25	13
Pakal baril od 100 k_g	„	3 75	9
Cunja (Strace)	za 100 k_g	17 25	23 25
Katram dalmat.	„	14	16

Književne viesti.

Gosp. *Velimir Gaj* poslao nam je svoju knjigu **Balkan Divan** (Zagreb 1878. Ciena 1 for. 30 nč.). Djelo je posvećeno boriocem za zabalkansku slobodu i gospodjicam Irbijevoj i Johnstonoj, što su znamenito podpomogale sirotčad za bosanskog ustanka. Sadržaj je vrlo različit, i koliko na prvi mah možemo suditi, ima dosta poučnih crtica o narodu „bosansko-hercegovačkom“, i o zemlji. U priliki reći ćemo koju više. Preporučamo to djelo našim pismenim ljudem.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

NATJEČAJ.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“ otvara ovim natječaj za podpore. Koji u smislu §. 2. pravila do podpore pravo imadu, neka svoje prošnje podnjesu sviedočbami siromaštva, dobro svršenog prvog tečaja ili iz budi kog glavnog predmeta položenog kolokvija najdalje do 10 aprila o. g. odhotu u Kastav pošalju.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

Kastav dne 12. marča 1879.

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **Er. Jelušić** Tajnik

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—13. Marča 1879.

Dne	Carobakali (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prst srebro (agio)	Dne	Carobakali (cekini)	Napoleoni	Lire ster	Prst srebro (agio)
1	5.50	9.28	11.70	—	9	—	—	—	—
2	—	—	—	—	10	5.52	9.29	11.71	—
3	5.55	9.28	11.70	—	11	5.52	9.29	11.72	—
4	5.51	9.29	11.71	—	12	5.52	9.31	11.58	—
5	5.51	9.28	—	—	13	5.53	9.32	11.71	—
6	5.51	9.29	11.70	—	—	—	—	—	—
7	5.52	9.29	11.71	—	—	—	—	—	—
8	5.52	9.30	11.72	—	—	—	—	—	—

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parižu 1855, u Beču 1873, *i brončenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su viene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gaspar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

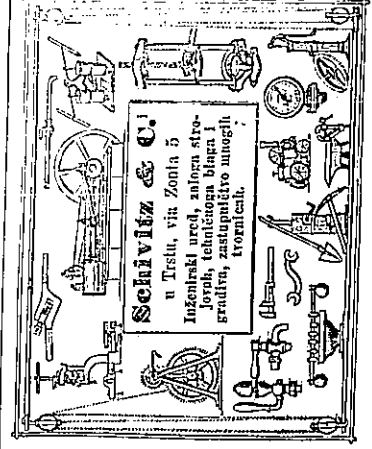

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 7. U Trstu 1. Aprila 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 60 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najlo najmanje 8 seljakah to su veljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, dotat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakve poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, Via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi stampaju se il u cielosti il u izvadku, ostimo prama svojoj vriednosti i sadaru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari ponašaje mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sarčia 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svojega *Listnice*.

SREBRENI PIR

Njihovih Veličanstvah.

Hrvatski narod, što ga je pod Austrijom, ima jednoga jedinoga prijatelja i uzdanika svoga. Do boja janje, u boju lav, da obrani svietlu krunu cesarovu, hrvatski narod uvjek se je borio. To je i priznato bilo. Zato je tvrda nada naša, da će svietla kruna prije ili kasnije narod hrvatski dovesti do jedinstva i slobode, a po njih do bogatstva i slave.

Na 24. aprila, na Jurjev - danak bit će 25 godinah, što Njihova Veličanstva sretno živu u ženitbenom svezu. Svi narodi Austrije proslaviti će taj dan, gospoda gospodski, siromasi siromaški, al svi od srca. Štogod nas ima i u zadnjem kutu Istre, svako selo, svaka občina posveti onaj znameniti dan. U crkvi služba božja i sgodna rieč, izvan crkve pučki sastanak i kresovi, to se sve bez troška može učiniti. Svaka občina po svom zastupstvu može učiniti liep hrvatski pozdrav i poklon, te ga svojim putem poslati na znanje Njihovim Veličanstvom, neka se i tako čuje, da po svoj ovoj zemlji mi stanujemo.

Želili bismo, da budu čitatelji „Naše Sloge“ i u ovom naše misli, što ćemo reći:

Svake se godine čita, koliko Bratovšćina u Kastvu pomoći podieli siromašnim Istranom po školah. Ta Bratovšćina slabo napreduje, nešto radi našega siromaštva, nešto radi našega nemara. Prigodom srebrenoga pira svietlih vladarah neka bi od 100.000 dušah svaki dao *jedan novčić* milostinje, tim bi Bratovšćina dobila *tisuću forintih*. Od naših občinah nijedna još nije ništa dala tomu družtvu. Da većina njih onaj dan pošalje bratovšćini samih desetak forintih, eto koliko bi se nabralo biela novca za crnu nevolju, a na liep spomen. Sve se to može učiniti, samo ako je dobre volje. Svi prinosi mogli bi se postaviti u posebni kapital na primjer pod imenom „Kraljev Pir“, jer bijaše u Kastvu i običaj svake godine učinlti jedan štov, koj se je zvao kraljev pir.

Tim načinom pokazali bismo u onoj liepoj prigodi, da smo vredni pomoći, jer se i sami pomažemo, i želimo živiti, kako je dostojno hrvatskoga roda.

NOVE SVIRALE.

Prije nekoliko vremena jadikovala je bečka „Nova Presa“, kako je talijanstvo u Trstu mali preotelo, i opominjala je, da bi trebalo Njemce naseljivati u Trst, te tako pojačati onu stranu pučanstva, koja je tobože vjernija Austrijanskoj državi.

A kada tamo, neki dan donaša ista „Presa“ dug dopis od svoga prijatelja iz Trsta, gdje se posvema nove misli misle. Taj prijatelj kaže, da u Trstu ima mnogo ljudi, koji ne ljube Austrije žarko samo radi toga, jer Austrija neda Talijanom u Primorju ono, što jih ide. On savjetuje, da država uzme na svoj trošak občinske srednje škole u Trstu, i neka osnuje *talijansku pravnu akademiju*, jer veli, sudovi se u Primorju služe talijanskim jezikom, a tako i notari i advokati. „Indipendente“, list talijanske stranke, preštampao je taj dop.s i vrlo mu se obradovao, nukajuć „Presu“, neka tim putem dalje podje, a neka se ostavi osnovah o ponjemčenju grada Trsta.

I mi se radujemo tomu. Zašto?

Jedno za to, što svakomu plemenu želimo što i sebi. Kad bi svak svoje imao, nebi bilo robstva ni nemira. I da Talijani u Primorju ovako nam žele, kako mi njim, onda bismo se i mi i oni na svoje noge osovili, te u Beču nebi ni pomišljali, kako bi nas ponjemčili.

Dok se govori o talijanskoj akademiji za same Talijane, dotle smo i mi za nju i naj vruće bi ju preporučili. Ali kad se bezobrazno misli na toj akademiji odgajati sudbenu čeljad za *cielo* Primorje, onda neznamo, kojim bismo imenom taj novi dar okrstili.

Zna li „Nova Presa“, da je hrvatska narodnost Dalmacije i Istre priznata temeljnimi zakoni države, i da ta narodnost po zakonu isto pravo ima, svoj jezik u svih oblastih rabiti? A ipak na nijednom sveučilištu u Austriji nit se što tumači, niti se izpituje hrvatskim jezikom, dočim je dopušteno talijanske izpite činiti. A kako se po oblastih poštuje naš jezik, o tom smo imali prilike dokazi u ruci pisati. U ostalom dosta je pogledati samo „Osservatorove“ oglase. Ondje se vidi, kako su ista naša najčistija imena barbarski pisana, da bi se i Talijan sgražao. Da je u Presina dopisnika razbora, on bi bio ovako savjetovao: Svedite vi iz Beča talijanstvo u naravne njegove medje, dajte Hrvatom po Istri, što jih ide, nemojte hrvatske napise postavljati samo na žandarske postaje, onda ćete vidjeti, da je Trst prilično osamljen; kada to učinite, onda dajte Talijanom iz Primorja sve što jih ide. Tako će biti svim pravo.

U ostalom još se s jednog razloga onim glasovom radujemo. „Presa“ je znamenit list njemačke stranke naj jače u Austriji. Po tom doznajemo, da toj stranki nije ni na kraj pameti *pobrvatiti* one sudove po Istri, gdje su Hrvati u većini, preustrojiti oblasti tako, da jih narod počme pouzdanjem gledati, tako, da one više pomognu narodu do materijalnoga blagostanja; iz toga razabiramo, da sve naše pravedne pritužbe ostaju glas vapijućih u pustinji, dapače list njemačke stranke preporuča juridičnu akademiju talijansku, gdje bi se na novo stali odgajati talijanski sudci i odvjetnici takodjer za naša hrvatska sela. Iz toga svega razabiramo, da nas led bije, od kuda bi nas imalo sunce grijati. A to će, ufamo se, oči otvoriti onim našim ljudem, koji vjeruju, da vladajuća stranka u Beču proti svemogućoj talijanštini nemože jadna ništa učiniti.

DOPISI.

Osvrt na občinsku upravu.

Iz Žminja.

Kad bi pravomu rodoljubu dozvoljeno bilo zavirit u prostorije i pisma ureda Porečkoga zemaljskog odbora ili Junte, kad bi mu u istinu srce od tuge pucalo, te bi vapio: naš hrvatski puk

7

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

XXXII.

Ista iz Uravićeve sbirke:

Kuntrado široka, vele si mi duga,
Vele si mi duga, pobije me tuga,
Obajde me žalost, da kadi će biti,
Da kadi će biti tužna mladost moja.
Tužna mladost moja svaki dan na manje
Kako letnja trava, ka se srpom žanje.
Nežanje se trava, ner žanje se žito,
Služil sam te lito, kadi mi je mito?
Nebi me platilo tvoga oca blago,
Tvoga oca blago ni majkina dota,
Kot bi me platila ta tvoja lipota;
Ta tvoja glavica, ka je puna vlasi;
Vedro čelo tvoje vlasi nadkriveno,
Kako ravno polje s travnim obrašćeno;
Te tvoje obrva lipo su stvorene,
Param da su s perom na hartu ložene;
Ta tvoj punteni nos med oči postavan,
Te tvoje očice kako jagodvice,
Te tvoje dva lišca lipo su rumeni
Kako dvi jabuke kada su čerjeni;
Te tvoje ustice kada progovore
Param da se vrata od raja otvore;
Te tvoje zubiće lipo redom stoje,
Kako i oblaci, kada snigom sole;
Ta tvoja bradica na kojoj jamica,
Ta tvoj prebili vrat, na kom je znamenji
Pristal bi ga koral i drago kamenji. *)

*) Po našemu sudu ova je bolje izpisana.

XXXIII.

Lošinj i Lošinjanke.

(Sakupljena na otoku Unijah)

Oj Lošinju mali, selo naročeno,
I na lipom mistu jer je postavljeno;
S hladnima vodama jer je okruženo!
Va njem mi je, brate, do dva do tri mnoštva,
Va njem mi je, brate, divojaka dosta.
Divojaka dosta, a junaka malo;
Al jih cesar vodi kamo njemu drago.
Kada urdin pride iz Pizina *) grada,
Iz Pizina grada, do Lošinja mala;
Ondrat svaka mlada plače svoga draga,
Ondrat svekolike počnu govoriti:.
„Ako mi ga vazmu žalostnu ću biti.“
K Majki Božjoj grede, lipo dari nose,
One se utiču svekolike bose:
Ko I' bi se mat Božja na njih smilovala,
Ko I' bi njim dragoga nazada poslala.
Lipo jesu, brate, one hladne vode,
I one divojke kada sprogovore.
Volil bih ja, brate, s njima beseditl,
Negor iz Mletaka madamu ljubiti.
Madamu ljubeći niš se nedobiva,
S dragum govoreći svu volju spunjiva.

Urav. sb.

*) Op. druguda po Istri govori se: Pazin. Nego sa „ordinom“ dakako treba i „Pisino“.

XXXIV.

Liepa Novljanka.

Sinoć Ive iz Novoga došal
Svojoj ljubi tužan glas donesal:
„Ljubo moja ožonio sam se
Za Novljanku najlipju divojku
Glavu viša i od tebe lipja.
Samor nima črna oka tvoga,
Črna oka ni lišca rumena,
A da ima črno oko tvoje,
Smutila bi po nebu oblake,
Kamo I' nebi po zemlji junake.“

Urav. sb.

XXXV.

Grieh je mlade zavaditi.

Pričela rosica na zemljicu padat,
Pričela je pravda svitom vojevati,
Pričneli su ljudi laže virovati.
Vi ljudi lažljivi, ča ste učinili?
Vi ste meno s ljubom v gveru *) postavili.
Bolje bi vam bilo crikav raznositi,
Nero meno s ljubom v gveru postaviti;
Crikva bi se druga nova sagradila,
A meno već s dragum nigdar ne spravite,
Tužan sam va viki i tužan ću biti,
Od tugi velike mlad moram muriti.

*) guerra = rat.

Drugoga človika i laže pomoru,
A meno nebogu istini ne mogu.
Drugomu človiku i olova plovu
A meni nebogu ni šuvra *) ne mogu.

Urav. sb.

XXXVI.

Majčina kletva.

Fran se i Lijana v samari zgovara:
„Da bimo mi prošli do Levanta grada!
Pojdi ti Lijana majku svetovati
A ja ću tim toga **) barčicu armati.“
Barčica armana srebrom okovana.
„Oj lipa Lijana, što ti rekla majka?“
„„Meni rekla majka: Bog vam ne daj puta,
Bog Vam ne daj puta, ni vetra, ni vala.““
Kad sil oni prišli po sridi konala,
Zapuhnula bura, bura trmuntana,
Pogubi se Frane i lipa Lijana.
Kad su šli ribari ribiće loviti,
Misleli su oni, da je vela riba;
Ulovili Frana i lipu Lijanu.
Frane biše modar kano modra karta,
A lipa Lijana još malo duhata,
Pisali su listi njihovim majčicam.
Franova majčica gorko se plakala,

*) med tim toga = medjutim.
**) sughero = pluto.

u Istri zaludo ne jadikuje, da za njega nije sve dobro. U tom dakako nije šale! Uteče li se on amo tamo tražeć lieka svojoj nevolji da mu se starinska bremena s pleća skinu, tad mu se sudi polag obstojećih starih običajah; kad se pak tiče nove mu namete napртiti, tad mu se pred nos predbace novi zakoni, tako da siromašni težak mora uvjek kako Istrianci vele, baštu nositi, i posljedno propasti, a tada s njim propada i svako drugo ljudsko društvo. I ovo uprav neki Žminjski kmet jednoč kaza c. kr. sudcu u Pazinu koji ljut nad njegovim sudrugom reče: nevriediš da živeš; „da bogme mi nevredimo da živemo, s toga i želimo da Bog najprije mene pa i sve ostale težake digne iz svieta“ Sudac ga začudjen upita: Čemu to tako? Isti kmet nastavi jer i gospoda nebi tako ritala, kad nas nestane te bi morali i oni s nami propasti. To uzgredno rečeno vraćam se na svoj predmet. Kad je kmetu dosudjeno baštu nositi, tad mora strpljivo podnašati svoju težku sudbinu i ali ne bez svake nade olaksanja svojeg težkog bremena i boljeg probitka. Ovdje baš mi dojde na um i u dobar čas štiocem vašeg lista prinjeti sljedeći primjer. U Žminju god. 1854 razprodali su s namierom da će se obćini osjegurati dostatnu imovinu, sav komunal kojega dohodci bi imali u buduće pokriti sve obćinske potroške. Uza to iste godine se obćina, ili bolje rekuć njezin tadašnji glavar, obvezala posuditi državi 24.000 f., i pošto to neizpuni izgubi dakako 1000 f. položene jamčevine ili kaucione, posudivši samih 15.243 f. po 5%. Iz ove prodaje još ima pri kmetih u glavnicah (kapitalih) 28.150 f. po 6%, ukupna obćinska imovina dosta je znamenita. Iz proračuna ustanovljena u vieću 28 Decembra 1878 za godina 1879 uvidja se, da dohodak obćine iznaša na godinu:

1.	Od državnog zajma ili posudila u srebru čistih . f.	657.30
2.	Od glavnicah pri poseb. kmetih po 6% čistih . . . „	1671.—
3.	Od otražka ili regalije na sajmovih za 1879 čistih . „	80.—
4.	Od lova „ . . . „	20.—
	ukupno f.	2428.30

Ovdje je nuždno opaziti da gosp. načelnik ili podestat u svoj proračun za god. 1879 podastret u vieću 28 Decembra 1878 nije uvrstio svote, koju bi imala obćina dobiti iz najma ili affita kuće, koja se zove stara Podestarija, koju je on sam bez znanja i dozvole obćinskog zastupstva još meseca Augusta najmio s razloga, što načelnici obćinah obićavaju smatrati svoje obćinske zastupnike lutkami (pupicami) kojimi po volji, igraju. (Dosta zlo, da se sami zastupnici za pupice drže. Zašto se skupljaju na sjednice. Ured.)

Razhod ili potrošak ustanovljen na istom vieću iznaša kao sledi:

1.	Za pokriće godišnjega izravnog poreza (steure) i ekvivalenta dozvoljeno je za godinu 1879 . . . . . f.	161.87
2.	Za pokriće interesah na dugove . . . . . „	98.—
3.	Načelniku ili podestatu . „	322.—
4.	Blagajniku ili kasieru . . „	60.—
5.	za pokriće potrebšćinah školskih . . . . . „	102.—
6.	Za nabavu školskih sredstvah . . . . . „	42.—
7.	Primalji ili babici obćinskoj „	31.50
8.	Kućkobitniku ili živoderu ili šintaru u Pazinu . . . „	12.02
9.	Za svećanosti . . . . . „	80.—
10.	Župniku . . . . . „	70.—
11.	Šumaru ili lugaru ili guardianu od boske . . . „	40.—
12.	Za prosvetljenje grada . „	50.—
13.	Za popravljanje obćinskih putovah. . . . . „	200.—
	Ukupni potrošak f.	1269.39

(Sliedit će.)

Zapisnik 45. sjednice

zemaljskog odbora u Poreču 11. febrara 1879.

Iz tršćanskog *Osservatora* od 14. marča o. g.*)

Kako se dne 24. aprila navršuje 25 godinah ženitbe Cesarskih veličanstvah, zemaljski odbor odlučuje, da će tom prigodom u ime svoje i *u ime zemlje* pokloniti se i čestitati Njihovim Veličanstvom Cesarici i Cesaru putem primjerene Adrese.

(Budući će to biti učinjeno u ime ciele Istre, preporučamo visokom Zemaljskomu Odboru, da adresa bude napisana i *hrvatskim* jezikom; ako to ne, onda neka se napiše diplomatičkim jezikom franceskim. Ako visokomu odboru treba, pripravni smo mi prevesti adresu na hrvatski. Uredničtvo).

Prima se zadovoljstvom izvješće od 30. januara tek. god. br. 7 c. kr. mjernika Janste, da je podobro napredovala radnja ob osnovi za uredjenje vode u Porašju (Raškom lugu).

Uzima se na znanje izvješće o stanju pučkih školah u Istri za školsku g. 1877-78, poslano od c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, te će se priobćiti, zemaljskom saboru čim bude sazvan.

*) Ako protokol i nije klasičan, ako ima talijanski list pri ruci može se malo ućiti hrvatski službeni jezik. Prev.

Prije nego se odluči o prenapravi ceste od Mogorona na sv. Bernardin, poziva se Piranski cestni odbor, da se dogovori sa firmom Salvetti i dr., sa obćinskim odaslaničtvom i sa gosp. J. B. Cicogna, te se dokonča, bi li oni, kad se cesta drugim putem zavrne, htjeli kupiti uzduž njihovih imanjah ležeća zemljišta, koja bi tim slobodna postala, i za koliko.

Doznačuje se cestnomu odboru Buzetskomu izplata f. 153,12 za popravke učinjene na mostu pri Juričićih na cesti od Buzeta u Draguć.

One kuće se zovu *Juričić*, a ne *Giuricich*, jer ovo bi se talijanski čitalo: *Djuričik*. Uredničtvo).

Vraća se glavarstvu Muggie tehnička osnova i odnosni proračun za popravak mosta na potoku Funjanu, nalogom, da postavi na dražbu namienjeno djelo, ohranjujuć odobrenje od strane zemaljskog odbora.

Prije nego se doznači podpora od zemaljske zaklade za zanatničko djelo na cesti od Morgani u Kanfanar i Rovinj, poziva se obćinsko zastupstvo u Kanfanaru, da najprije osigura, koliko mora po zakonu obćina doprinesti za trošak uredjenja spomenute ceste.

Opunovlašćuje se upravitelj mjestne obćine Kastva da javnom dražbom proda 1000 bukavah iz kastavske obćinske gore „Lisine“ po f. 3.16 do 3.20 po kubikmetru, a to pod uvjeti posljednje pogodbe, i polag dalnjih preinakah, koje bi predložio c. kr. šumski povjerenik ili bi inače bile učinjene za veći uhar i očuvanje obćinske koristi.

Odobrava se što je S. Pa. prodano javnom dražbom, tralo po imenu „orto plantario“ porezne obćine Pazina za for. 223 i što su prodana A. Bu. pok. G. i S. Bu. Aovu. četiri komada tnala obćine Berma, svega skupa 2174 četvorna metra površine za cienu for. 174, da podignu mlin.

Usljed odluke obćinskog zastupstva u Puli, odobrava se prodaja M. Ru. jednog diela tnala „Castello“ porezne obćine Medulina, 975 četvornih hvatah za for. 97.50, — onda B. Ru. prodaja drugog diela toga tnala 970 četvornih hvatah za for. 97, a G. Lu. pašišće iste obćine nazvano „caricatore“ od 1604 četvorna hvata za for. 64.16. Dopušta se i potvrdjuje takodjer A. Cu. prodaja pašišća „Rijavice“ porezne obćine Zamaška (Pazin) prostrano 810 četvornih hvatah za for. 46.

Javlja se glavarstvu u Krku, da su predloženi prirezi (addizionali) na potrošarinu za Krk i Dubašnicu dobili previšnju potvrdu dne 13. januara o. g.

Nemogu se odobriti, jer previsoki, prirez za 1879 na izravan porez, odlučeni obćinskim zastupstvom u Cresu, za pridružene vanjske obćine, za to se povraćaju spisi glavarstvu, da opeta o toj stvari obćinsko zastupstvo vieća o boljih preinakah, koje okolnosti onih obćinah zahtjevaju.

Umoljava se c. kr. Ravnateljstvo financijah da odredi što treba, da se i god. 1879 pobere prirez od 7% na izravne poreze sa izvanrednimi državnimi nameti u poreznoj obćini *Lovranu* sa sv. Franciškom, Tuliševicom i Opricem, koji je prirez obćinsko zastupstvo odredilo, u naujeri da se plati što obćina duguje nasljednikom pokojnoga c. kr. savjetnika Fegica.

Pošilja se s preporukom istrijanskomu gospodarskom družtvu molba obćinarah klanjskih da jim se dade bika za poboljšanje govedjega plemena.

Na temelju §. 90. obćinskoga pravilnika imenuje se za posebnoga zastupnika podobćine Korniča predloženi G. M. pok. Ma. u parnici što se ima podignuti proti obćini Punta radi tobožnjega suposjeda na Obćinskom tnalu.

Ovlašćuje se upravitelj mjestne obćine Kastva, da za dvostruko poveća množinu drvah odlučenih za ogrevanje školskih prostorijah u Klani, pak da dade sastaviti osnovu (plan) i proračun za namjenjene popravke i poboljšanja one školske sgrade; ali će se stvar nego li se izvede, morat podastreti prije odluki obćinskoga zastupstva ili obćinarah Klanjskih sabranih u vanredan sbor.

Budući je stvar gotova i budući kapitanat izvješćuje, da od učinjene promjene obćinskih medjah Klane i Studene, nije prvoj od spomenutih obćinah nanesena velika šteta, očituje se c. kr. Namjestničtvu mnenje, da se imadu držati tvrdo prvašnje odluke i da se za to ima odbiti pritužba obćine Klane.

Uzima se na znanje priobćena odluka od 31 januara t. g. br. 1140 mjestnoga c. kr. kotarskog kapitanata o dopustu za tvornicu koj se ima dati L. Su. iz Černog Vrha, sa odnosnim ustupom jednog komada obćinskoga tnala, ali se ohranjuje odobrenje od strane Zemaljskog Odbora, koga će glavarstvo Černog Vrha imat zapitati po §. 87 obć. pravilu.

Polag priobćenja od 2 febrara t. gd. br. 1254 od strane c. kr. Namjestničtva oznanjuje se upravnom odboru Kaštelvenerskom, da su cesarskim rešenjem od 20 januara o. g. odobreni predloženi nameti na potrošarinu za god. 1879.

A lipe Lijane mrtva je padala.
Njihove majčice njim su odpisale:
„Frana pokopajte pokraj bile cesti,
„A lipu Lijanu pod travu zelenu.
„Na Franu sadite drobnu mažuranu
„Na lipu Lijanu galafur *) crljeni.
Na Franu gorite sviću od soldina,
Na lipoj Lijani duplir od cekina.
Kad budu soldati onud pasivali,
Svaki će odkinut kitu mažuranu.
Pak mi oće reći: Bog mi te pomiluj.
Kad budu divojke po vodu hodile
Svaka će odkinut kalafur crljeni
Pak mi oće reći: Bog mi te pomiluj
Bog mi te pomiluj, oj lipa Lijana.“

Urav. Sb.

XXXVII.

Karlović nahodi sestru.

Pojdoh ja pod Riku voziti ćenicu;
Počmu mi veliti, da će se ženiti,
Daju mu na obir trideset divojak,
Medju njima bišo jedna rodbinjićica. **)
„Rodbinćice miln, rodbinćice draga;
Rodbinćice mila, biš mi ljuba bila?“

*) garofano = karanfil, klinčac.
**) moralo bi biti : robinjica = sužnjica, nego narod ove nezna svagdje za riječ rob, pak ju prilagodio najbližoj poznatoj.

Prvi put joj reče, ona niš ne reče;
Drugi put joj reče, ona se nasmije;
Treći put joj reče, ona mu goveri:
„Sve to more biti, ako smo kontenti.“
Kada ju prosaše, kruto zamignjaše,
Kad ju rukovaše, strašno zagrmjaše,
Kada ju ljubljaše, krvav daž padaše.
Pričnel ju on pitat: „čigova si roda?“
„Neznam koga roda, ni koga plemena
Nero ča sam čula turkinjic govoreć,
Da sam ukradena v leti na mekoti
V srebrnoj zibčici, zlatnom povajćicu
Da sam ja sestrica Iva Karlovića.““
„Drage bi mi duše, da si mi ljubćica
A još mi je draže, da si mi sestrica.“

Urav. Sb.

XXXVIII.

Želja dobroj djevojki.

Zaspal sam, zadrimal,
Pak mi se sanjalo,
Da je lišce tvoje
Kraj moga spavalo.
Kada se ja zbudih
Žalostan se najdem,
Kada tvoga lišca
Kraj moga ne najdem,
I to tvoje čelce
Ravno kako polje,
Na kom bi popisal
Tugo i nevolje;
Okol njega dušo
Sve su kokorice *)
Bi reć da su zlatne,
Perom napisane.
Suza za suzicum
Po lišcu rumenom;
Tuga za tužicum
Po srdcu jadnenom;
Da bi suze moje
Na kamen padale,
Kamen bi se razpal,
A srdce na more.
Da bi srdce moje
Od dva kusa bilo;
Svakomu bim dala
Svoju polovicu,
Tretomu bim dala
Od žija rožicu;
Komu rožu dala,
Onoga zibrala;
Zato tebi Bog dal,
Prelipa Katice,
Zadobit mladića
Od vrodne majčice,
Od vredne majčice
I oca predraga.

Urav. Sb.

*) Haarlocko = cilocca = uvojak, kovrčak.

XXXIX.

Pred djevojčinimi dvori.

Tičice rožice povijmi jedan glas
Za draga mojega, ki je na dogo *) šal.
On se ne spominja, da j'on dragu imal.
'Ko on dragu ima, ja imam dragoga
Pak nećemo marit jedan za drugoga
Marim, marim za te, samo da si viran;
Samo da si viran, tvoja sam rožica. —
„Neznam ako badriš ili spavaš, vilo!
Kad bi mi k tebi doć mojo drago milo,
Kad bi mi k tebi doć s tobum govoriti,
I još jednu uru s tobum poseditи;
Čujem glas tvoj vilo, kadi nam govoriš
Da je kasna ura prit va tvoje dvori. —
Dopusti nam pivat lipe razgovore“
„Pivajte mladići s vašima grlama
A ja ću poslušat s mojimi ušima.
Čuda ste jih mladi lipo zapivali.
Ja nebih ni jedne tako stolmačila.““

Urav. Sb.

XL.

Igrali su tri kralji,
Igrala je zlatna jabuka,
Po zlatnom stolu gospodskom:

*) dolgo = dugo, dobrinjski izgovor.

Uništujuć, kako protuzakonitu, odluku od 12 septembra 1878 občinskog zastupstva u *Lovranu* radi nameta jedne (takse) primjerene za svaku posebnu obitelj, za pokriće manjka predvidjenoga u proračunu za god. 1879 i ne odobravajuć predložene namete na izravne poreze u Berseču i Mošćenicah, povraćaju se spisi glavarstvu priličnim naputkom, da se sastavi nov proračun dohodka i potroška, te jih občinsko zastupstvo na novo razpita.

Daje se na znanje dotičnim glavarstvom, da je Njeg. Vel. Cesar previšnjim rešenjem od 22 januara privolio, da se pobiraju nameti na potrošarinu i na izravne poreze za 1879, u poreznih občinah Bulje, Momljan i Berda, a previšnjim rešenjem od 24 januara o. g. privolio da se pobiraju nameti u občinah Dolini i Česu.

Prima se utok V. Ba. i drugovah, ter se uništuje odluka občinskoga zastupstva u Lovranu učinjena u sjednici dne 8 novembra 1878 o tom, kako da se podieli medju občinare iznos trećega roka duga, što se je učinio za zidanje škole.

Odbija se utok A. Ma. i drugovah iz Klanca proti odluki občinskoga zastupstva u Dolini od 16. semptembra prošle godine ob občinskom nametu na potrošarinu u godini 1879 i o pokriću manjka polag odnosnoga proračuna.

Potvrdjuje se pogodba kupoprodaje i zajma izmedju občine Pazina i F. Ma. odnoseća se na us up nekojih zemljištah učinjen mu u ime namirenja njegovoga diela pri diobi previškoga občinskoga zemljišta; potvrdjuju se takodjer pogodbe kupoprodaje i zajma izmedju iste občine i jedanajstorice ovlastenih pri diobi spomenutog zemljišta.

Privoljuje se na povišenje doznake soli u sniženu cienu, zapitane od občine Motovuna, puštajuć c. kr. Namjestničtvu, da ono suglasno sa c. kr. Ravnateljstvom financijah providi polag pravog potroška za primjereno umaljenje takove doznake, za koju drugu občinu.

Odbija se predstavka F. M.a i drugovah, da bi se opozvala odluka 27 augusta pr. god. br. 1547, kojom je zemaljski odbor očitovao, da je ništetan zaključak prestavšega občinskoga zastupstva u Kastvu učinjen u sjednici 27 marča 1878 točka 6 odnosnoga zapisnika, da će občina uzeti na svoju pleća sve štete i stroške, koje bi potužitelji mogli imati, zato, što jih Brezani, Ružići i Poljanci sudbeno gone za naknada štele učinjene u njihovih posjedih u šumi Lužini.

(Konac drugi put).

Pogled po svietu.

U Trstu 30. ožujka 1879.

Bečko se carevinsko vieće sad bavi zakonom o prigledbi računah. Odmah zatim će preći na pretres ljetošnjeg državnog proračuna, što će dakako trajati više ljedanah. Toga radi ministarstvo si je izposlovalo dozvolu, da može pobirati porez do konca aprila. Da se doskoči ljetošnjemu manjku, što se nametnuo državi radi izvanrednih troškovah, dozvolio se zajam od sto milionah forinti. Osim toga u vieću se govorilo mnogo i o lihvarstvu, jer se u ovo zadnje vrieme digao u novinah pravi rat na tu ljutu ranu na našem gospodarstvenom tielu, pa je sva nada, da će se to zlo gledati odstraniti shodnimi zakoni.

U svoj se carevini nadtiečU, obćine i gradovi, tko će dne 24. aprila ljepše proslaviti ljetnicu vienčanja njih. velič. carskih suprugah, pa po carevoj želji odredjene za to troškove namienjuju skoro svuda segedinskim poplavljenikom.

U ugarskom parlamentu, koji će se ono zatvoriti a ne otvoriti, kako što bijaše pogrešno štampano u zadnjem broju, prvih danah nastupajućeg mjeseca, bilo je na ministra Tiszu upravljeno više oštrih upitah glede segedinske nesreće, ali ministar je na sve tako odgovorio, da su upitnici zašutili. Berlinski ugovor mira bio je prihvaćen i od ugarskih zastupnikah, pa će usljed toga biti uvršćen u državni zakonik.

Sad su više nego ikada oči ciele Europe opet uprte u Iztok i u tamošnje dogadjaje. Naša braća Bugari hoće na svaki način, da izposluju od Europe cjelovitost svoje domovine, bilo milom bilo silom. Radi toga, dočim s jedne strane šalju u tu svrhu svoje pouzdane ljude u sve evropejske prestolne gradove, s druge se spremaju na oružje, da se opru uzpostavljenju turskih oblastih u zabalkanskoj Bugarskoj. Već jih ima više hiljadah na okupu, pa tek što nisu počeli napadati na Sultanovu vojsku, koja pomalo zamienjuje odlazeću rusku. Položaj je tako ozbiljan, da je evropejska komisija, što je imala metnuti u red iztočnu Rumeliju, morala obustaviti svoje poslovanje. Još veći se nemir pripravlja u starodavnoj Macedoniji, gdje četuje i naš znani susjed ljubljančan Hubmajer. Iz toga se vidi, da smo bili dobro izviešćeni, kad smo ono zimus prorokovali, da će biti tamo svašta na proljeće.

To uvidjaju sad i Englezi i drugi supodpisanici iliti živorezci (vivisektori) berlinskoga ugovora; zato se mnogo govori o mješovitu zaposjednuću onih zemaljah. Turska da se protivi, ali Ruska da je i na to pristala. To je znak, jedno da se je Ruska s Engleskom sporazumila, a drugo da je nekoj drugoj državi u najprvoj zgodi težak rat namienila. Iz svega se vidi, da Ruska neide na drugo, nego na ukinutje berlinskog ugovora, a to joj je već sad na polok za rukom pošlo.

Ruski general Črnajev postao je zapovjednikom bugarske vojske. Dogovori medju Turskom i grčkom vladom glede granicah su se prekinuli. Franceska i Talijanska se nadtiečU, koja će preuzeti zagovorničtvo Grkah pred Europom. Francesko se ministarstvo utvrdilo. Narodna skupština hoće se iz Versalje preseliti u Paris. Englezom u Africi ide jednako slabo, a sad su i u Aziji opet u nepovoljnú stanju. U talijanskom parlamentu su se skrajne stranke pomirile. U Rusiji slobodoumna narodna stranka hoće na svaki način da prisili Cara, nek dozvoli narodu ustavnu slobodu; pa mislimo da se nevaramo ako rečemo, da ćemo još doživiti i ruski parlament. Mi nemožemo sad reći, kolik će to utisak učiniti na sve evropejske države, a naime na one, koje imaju i Slavenah u svojem području.

Najnovije viesti.

Kastavski odbor za proslavu cesarovog srebrenoga pira odlučio je *pedeset* forintih za poplavom postradale Hrvate u Posavini. Tako valja!

***

Gradski izbori u Trstu svršili su povoljno po austrijsku stranku, i po narodnu u okolici. U gradu samom izabrana su po 24 od svake stranke t. j. od austrijske i od „Progressove“ talijanaške. Dakle okolica odlučuje svojimi izabranici. A od tih je 5 narodne stranke naime: *Dejak* jun. *Nadlišak*, *Dr. Laser*, *Gorjup* i *Nabergoj*. Kandidat protustranke *Stradhoff* izabran je u Skednju. Agitacija bijaše strašna od obijuh stranah. Političnо društvo „Jedinost“ pokazalo je ovaj put svoju veliku znamenitost. Živili!

Pozlv Uredničtva.

Umoljavamo najučtivije sve rodoljube, osobito one na otoku Česu i po zapadnoj Istri, da sakupe i čim skorije nam posalju pučke pjesme, što se pjevaju po onih krajevih, da takoj uzmognemo zajedno štampati s ovimi, koje već imamo. Dika će biti rodu, kad pokažemo cielu knjigu hrvatskoga narodnega blaga iz Istre. A za kasnije preporučamo se toplo, da nam saberu pučke navade ili običaje na pr. kod pira, kod krstnicah, pri igrah, smrti, u obće sve, što našem puku daje posebnu biljegu. Dakako, da sve mora biti vierno propisano, kako jest i upravo onim pučkim izgovorom.

Hrvatskomu svećenstvu, učiteljstvu i svakomu prijatelju glasbe na koncu g. 1878.

Jeste li kad motrili oraća, orućega cjelinu, kako došavši na uvrate, otire s čela težki znoj, te se obazire na urezanu brazdu, koju ga je izmučila i plug mu možda polomila. Nu to ga neodvraća, da neureže drugu i treću, dok cielu cjelinu neuzore, za kratko podrugači, tad i potretači, zasije i podrlja. Premda znade, da mu trud i muka neće prve godine biti plaćena dovoljnim plodom, te ga ipak nada tješi, da si je njivu umekotio i pripravio za obilan plod u budućih godinah.

Poput oraća bacismo se i mi na polje, ležeće na uguru, na polje crkvene glasbe. Već god. 1867. utemeljio je dr. Franjo Witt družtvo: *„Allg. deutscher Cäcilien-Verein“* sa mnogimi svojimi podružnicami, došav do uvidjenja, da je crkvena glasba krenula stranputicom, te da ju treba opet dovesti na stazu, koju joj je utro Palestrini i njegovi suvremenici. Evo mudamo pred sobom XVII. tečaj u Trieru izlazećeg lista za crkvenu glasbu: „Cäcilija“, koji list je dokazom, kako se već dugo u Njemačkoj radi o reformi crkvene glasbe.

Dok se je u tudjini ovako pokretalo i radilo, kod nas je sve još driemalo; u tudjini su već izlazila mnoga glasila za crkvenu i svjetsku glasbu, kod nas se u javnosti nije još ni sanjalo o obstanku kakovih muzikalnih glasilih. Evo Česi imadu: „Vestnik hudebni, a divadelni“, „Dalibor“, „Cecilie“ i „Varyto“, a kod nas nemože jedan list da živi.

Ali taj pokret nije minuo ni naše domovine. I kod nas se je mislilo i uvidjavalo, da se crkvena glasba na bolje nakrenuti mora. U tom pokretu uzesmo god. 1877. izdavati list za crkvenu glasbu: „Sv. Cecilija“. Ali jalova nam uspjeha. U 1. broju ovoga tečaja već iztaknusmo, da se je od blizu 600 hrvatskih župah njih samo 139 stranom predplatilo, stranom pako predbrojilo, radi čega je i izdavanje lista obustavljeno. Kasnije ipak nam se je broj predbrojnikah u toliko umnožao, da mogasmo rad na novo odpočeti, te tako božjom pomoći evo i ovaj tečaj zaključismo. — Odloživši pero, i mi se poput oraća na tvrdoj cjelini osvrćemo na svoj rad. Svatko nepristran priznati mora, da smo se bacili na polje kod nas još neobradjeno, na cjelinu, koju treba tek s vremenom umekotiti, dok obće željenoga ploda donese. Da je na tom polju bilo i grudja i kupinja, trnja i korova, netreba dokaziva. Naši čitatelji to dobro znadu, a jamstva za sve težkoće, koje svladati moradosmo, dovoljno je u tom, što list nije uredno izlaziti mogao.

Čija li gora najviša
Čija li ljuba najlipša.
Najviša gora Petrova
Najlipša ljuba Pavlova.
Kad začuje *Albus* kralj,
Da je Pavlova ljuba najlipša
Posla je njemu Albus kralj:
„S tobum ću Pavle večerat
S trojum ću Marum nočevat.“
Prišal je Pavle žalostan
„Ča si to Pavle žalostan?“
„„Poslal mi Mare Albus kralj,
Da ću s manum večerati
S tobum Mare nečevati““.
„Nehoj se ti Pavle toga,
Mi ćemo ga prevariti.
Rodila je žena čedo
Reci mu ti da sam ja. —“
Tiho je more kako kal,
Po moru se vozi zlatna ptav,
Nutri se vozi Albus kralj.
Prišal je k Pavlu Albus kralj
„Kadi je Pavle ljuba tvoja?“
„„Moja je ljuba rodila.““
„Mislel sam ju ljubiti
Sad ćemo se kumiti.“
Mari darova prsten zlat,
Pavlu darova sto dukat,
Mladomu čedu zlatan pas
I mladoj Mari dobar glas!

Polj. Sb.

XLI.

Napitnica.

Nagnulo se drivje orihovo,
Na rumeno lišce junakovo,
S pod korena hladna voda teče,
Po nju gredu tri devojke mlade,
Svaka ima vidru kordunaju (?),
Lipa Mare srebrom okovanu,
Lipa Mare žutu svilu prede,
Žutu svilu na zlatno vretence
Predući se je kruto razžajala.
Šla je ona vodicu izkati,
Sve obajde nikor *) ju nenajde.
Tot u Zadru tri hladni studenci,
Prigne glavu, da će se napiti;
Vikne junak s visoke gorice,
„Ne pij Mare te hladne vodice
Aš to su ti vile nanosile;
Ja ću ti dat vina iz bukala.“
Iz bukala, tebi Bože hvala.
Da bi čaša od barila bila,
Orde j' družba ka bi ju popila.

Luk. Sb.

*) nigdje (?)

XLII.

Marina kruna.

Naranča se vetru moli,
Da joj kitu ne spreloni;
V sakoj kiti tri naranče,
Na vršiki tri četiri.
Povrh sedi sin Sokolje, (siv sokole)
Ter mi gleda v ravno polje;
Kaj *) devojke tanac vode
Mej njima je lepa Mare,
Krunu ima povrh glave.
Puhne votar Termuntane
Svali Mare krunu s glave.
„Ki bi meni krunu našal
Ja bih njemu ljubav bila;“
„„Ko ćeš meni ljubav biti
Ja ću tebi (krunu) naći““
„„Volila bih utopit se
Neg Sokola ljubav biti.

Luk. Sb.

*) gdje (kadi = ka'i = kaj).

Pjesma o Marinoj kruni, koje je liepi najjev gorenjim Hrvatom poznat iz Ljičarovih „Primorčicah“, vrlo je različita u raznih krajevih. Naj običniji tekst po Istri, što mi znamo, jest sljedeći:

Popuhnul je hladan vetar
Hladan vetar od Levanta,
I odnesal Mari krunu.
Sprogovara lipa Mare:
„Ajme meni kruno moja,
Ki bi meni krunu našal,
Njegova bim ljuba bila.“
Šli ju iskat dva Bakrana,
Dva Bakrana, tri Rečana,
I još jedan černi Moro.
Našal ju je černi Moro.
I govori lipa Mare:
„Volila bim krunu zgubit
Leh černoga Morca ljubit“.

Svaki se stih opetuje i za njim istim napjevom pjeva: Aj ni nema zlato moje, pak opetu se stih reče.

XLIII.

Sestrin savjet.

(Lovranska)

Sestra j, brajna na večeru zvala:
„Nezovem te na večeru brajne,
Leg te zovem na tihe zgovorke.
Čuja josam, da se ženiš brajne.“
„„Ženil bim se, al' neznam od kuda.““
V našem selu na zbor tri divojke:
Prva ti je roža Bogdanova,
Druga ti je roda velikoga,
Treija ti je kako zmija ljuta:
Vazmi brajne, ku je tebi drago.
Ma 'ko biš se kada oženio,
No nzimlji udovice mlade:
Udovicam hnnje za nedarcem,
A divojkam jabuke crljene;
Udovicam madlo sije sunce,
A divojkam na vedroj vedrine,
Bolje bi se oženiti brajne,
Leg poredno drugu dobaviti.

Volč. sb.

Razlog pako je tomu jasan. Kad list nestoji materijalno tako, da se rad poraz deliti može, već da je cieli posao samo jednoj osobi prepušćen, koja uz druge zvanične dužnosti nemože sve vrieme samo listu posvetiti, tad se pravedno svako zadocnenje izpričati mora. Što se samog gradiva tiče, i tude moradosmo kad što koju gorku progutati, a tko da i svakomu pogodi? Što je jedan kudio, to je drugi hvalio, što ovaj hvalio to onaj kudio, pa tako nemogasmo svakomu zadovoljiti. I s ove strane nesmije nam se izključivo krivnja pripisati. Na čem je god krivnja u pogledu neurednog izlazka lista bila, ta ista krivnja je i u dogledu gradiva.

(Konac drugi put)

KRALJEV PIR

Običaj bje u vremena davna
Našeg Kastva grada starostavna,
Da svetkuje usred ljute zime
Sretčanost, koj nekad dašo ime;
Al već davno neznadjahu vira
Liepom štovu *Kraljeroga pira.*

U navečer odredjena dana
Za koj bjahu gospoda pozvana
Kapitanu gradskomu u dvore,
Po svih crkvah zvonovi se ore
I sviet sluša divotno to pjenje
Kojim pjeva večernje zvonjenje.

A kad jutrom zarudila zora
Grne narod od brda i mora
I k Jeleni svetoj crkvi kroči
Da podigne višnjem nebu oči
I molitvu da udesi svoju
K svečenika ukupnome poju.

I pjevahu jezikom djedova
U toj pjesmi pokornička slova:
„Pomiluj nam bože gospodine
„Preminule glavo od starine
„Spomen' kralju, dobročince, bane
„K sudu tvojem vjekovitom zvane."

Kad li svetu molbu odpjevaše
Za umrle poglavaro naše,
Digli su se k dvoru kapitana
Častni ljudi, družba izabrana,
Ter su sjeli kako glavar sudi,
Da se u nikom zavist ne uzbudi.

Sluge služe jela izborita
Graščik toči vina plemenita,
A oni će jedan do drugoga
Tko od djece milovanja svoga,
Tko od šale mladenačkih doba
Da jih tama nepokrije groba.

Samo jedno lice neveselo
Do glavara kastavskoga sjelo,
Ko da misli onih doba jade
I prijašnjih provarenо nade,
To je lice božanskoga sluge,
Što proživi godine jur duge.

Davno je sunce za planine palo,
Kad se u starca srce razigralo.
Diže čašu u lijepu sgodu
I govori sakupljenom rodu:
„Da ste zdravo! družbo odabrana
„Čujte spomen današnjega dana"

„Stara pisma čitao sam davno
„Da smo jednom pleme bili slavno
„Knjiga kaže moja družbo bratska,
„Da je Istra starina hrvatska
„Kralju svomu činili smo pira
„U kraljestvu eto štovu vira."

Htjede starac kazivati rodu
Djedova jim slavnu koju sgodu;
Ali vidi, da u sreu čute
Staru slavu, pak spomene ljute;
Tè jim stade proricati doba,
Da će ustat Hrvati iz groba.

„Gledjte! ona na vidiku zviezda
„Povrh Učke sokolova gnjezda
„Sutra rano na grobničkom gorju,
„Pred suncem će svanut na obzorju —
„Danica je, moj viteški rode,
„Lijep znamen hrvatske slobode."

M. L.

Književne viesti.

Dne 24. travnja slavit će svi narodi naše veliko carevine srebrni pir Njihovih c. kr. Veličanstvah, našega premilostivoga kralja i kraljice. Da taj sretni dan u dostojnoj uspomeni ostane i našoj mladeži, priredio je ovaj sbor za tu sgodu knjižicu pod naslovom: **Franjo Josip I.**, kralj ugarsko-hrvatski i car austrijski.

Ta knjižica sadržavat će život i djela našega cara i kralja, bit će urešena slikama obijuh Veličanstvah, iznosit će 3 do 3½ arka u obliku knjižnice za mladež, štampa se veoma ukusno i na najfinijem papiru, a dogotovit će se za razašiljanje do 10. travnja.

Obznanjujuć to svomu poštovanomu občinstvu, molimo osobito sva poglavarstva i predstojnike školah, pa i pojedine odličnjake i prijatelje mladeži, neka o tome nastoje, da se ta knjižica tom prilikom što više medju mladež razširi. Njoj će to biti doista najljepša i najdostojnija uspomena na taj svečani dan.

Cieni pojedinoj knjizi krnto vezanoj jest 30 novč., sa zlatorezom 40 novč., poštom pako za 4 novč. više. Tko kod samoga sbora naruči 10 iztisaka, dobije ih za 2 for. 80 novč., odnosno 3 for. 80 novč.: 50 iztisaka za 15 for., odnosno 18 for.; a 1000 iztisaka za 23 for., odnosno 25 for. Naručbine preko 5 for. odpravlja još sbor o svom trošku.

U Zagrebu, 16. ožujka 1879.

Upravljajući odbor
hrv. pedagogijsko-književnoga sbora.

×

„Sv. Cecilija" list za pučku crkvenu glasbu (muziku) i pjevanje. Stoji na godinu 4 forinta, na pol i četvrt godine razmjerno. Predplatu šalje se napulnicom (vaglia postale) *upravi lista sv. Cecilije Zagreb.* Preporučamo najtoplije gg. svećenikom i učiteljem tu novinu za predplatu, a za promišljenje liep članak o pučkom crkvenom pjevačkom družtvu i orguljaškoj školi, koj štampamo u današnjem broju.

Neukâ Nauka.

Po jajetu može se tako pisati, da se pismo na bjelanjku pozna. Ovo može osobito o Uzkrsu (Vazmu) kod prigotavljanja pisanica mnogoga ugodno zabaviti a mnogoga i iznenaditi. Stoci naime na fini prašak nekoliko šiškah, te taj prašak polij dobrim vinskim octom, zatim pridodaj nekoliko stučena alauna i pusti, da se u toj tekućini raztopi. Kada se je alaun raztopio, procedi tu tekućinu, i eto ti tinte, kojom možeš na jajetu tu umjetnost pokazati. Ovom naime tintom piši po lupinji (kao obično) i onda pusti, da se pismo dobro posuši. Zatim stavi jaje u čvrsto slanu vodu, te ga u njoj opari. Pismo će na vanjskoj strani lupinje izčeznuti, a kada jaje olupiš, opazit ćeš sva slova točno na bjelanjku. Tko toga ne zna, činiti će mu se to čudno.

×

Za čišćenje mutna vina dosadn se je najboljim pokazao prašak, koji se zove „Pulverine chevalliera Apperta." Taj prašak ima već više godina na skladištu g. Pokorni u Zagrebu. Pol kilograma ili jedan zamot sa 16 zamotićah po 32 grama stoji 2 for. 40 novč., a toliko ga je dosta za čišćenje vina od 36—72 hektolitra.

×

Čišćenje sagovah i navlakah pokućtva. Najprije jih brižno izpraši i izčetkaj (skefaj), da nestane svakoga praha, zatim načini dobru sapunicu, i tim čvrsto izčetkaj dotične stvari. Zatim izperi sapun čistom vodom, raztopi kocelja (alauna) u vrućoj vodi (za 3 litra vode dovoljno je 15 gramah kocelja) i peri tom tekućinom pomoćju spužve dotične stvari. Kad se posuše, boje su posve sveže.

(Pučke Nov.)

Različite viesti.

Narodna čitaonica u Trstu sakuplja prinose za poplavom postradale Hrvate u Posavini. Preporučamo naj toplije ovo plemenito nastojanje čitaoničkog odbora.

Novi cienik za brzojave (telegrafe) počima od 1. aprila o. god. Plaćati će se najprvo 24 novčića za budi koji brzojav, onda 2 novčića više, za svaku besjedu. Dakle 10 rieči stojati će 44 novč; 20 riečih 64 novčića i t. d. Za male viesti bilo je bolje do sada, jer za aviso-brzojav od 10 besjedah nisi platio, nego 30 novčićah. Ali za velike bit će nešto cienije.

Za Segedince skupljaju se silni novci po svih kraljestvih. Pojedini Madjari davaju velike svote, jer jih je bogatih i jer ljube svoju rodnu zemlju, kako malo koji narod.

Sloboda list izlazeći na Rieci (Sušaku) pišuć o povodnjah, dobro spominje, da je sva Posavina i Slavonija pod vodom, al se nikomu nesanja ondje pomagati. Zato predlaže da se za postradale od poplave u Hrvatskoj svi oni novci obrate koji bi se potrošili prigodom srebrenog pira njihovih veličanstvah. A svečanosti crkvene i pučki sastanci i drugo, što no stoji novca, svejedno bi se imalo učiniti.

Proračun grada Sarajeva. Za 1879 sastavljen je. Od marča do 31. decembra 1879 iznositi će dohodci 132.550 for. Tim će se pokriti troškove i još će ostati 63,600 forintih. Nije loše!

Prvi željeznički vlak do Maglaja u Bosni dospio je dne 16. t. mj. Maglaj je znamenito mjesto sa bosanskoga rata i od prije već opjevano u pjesmah. Oblasti i pučanstvo dočekali su veselo željeznicu i gostili se, kako je obično.

Proti lihvarom, oderuhom ili užarjem diže se po svem cesarstvu velika buka i mnogo jih je, koji bi htjeli, da se proti lihvi opeta kakovi zakoni učine. Jer kod nas je od godine 1868 slobodno ugovoriti interese kakove hoćeš, i ljudi kažu: kada ti treba kruha, platit ćeš ga i skuplje nego druga pute, a tako ćeš rado i veći interes platiti, kada ti je krvava potreba novca. Nego to nije pravično, jer zašto da se jedan toliko bogati mnogo putah samo za to, jer je drugi po nesreći prisiljen ili poginuti ili onako se pogoditi. Dakle nekakove pomoći svakako bi trebalo. A sada se neko vreme to tim jače zahtjeva jer se je u Beču dogodio slučaj, da čovjeku srca puca od tuge. Neki Imelsky iztrošio se je do novčića u dugoj bolesti, te je bio prisiljen lihvaru se u ruke dati. Kad jednom čovjek u tu stupicu pade, težko se iz nje izvuče. Tako i jadni Imelsky dužio se je sve više i više; najkasnije i zaglavio od jada i nevolje. Ali čujte! On je bio plaćnik kod neke velike kase, pa kada su poslje smrti tega nesretnika išli pregledati kasu, sve su našli u redu. Dakle pošten čovjek je bio, nije se dužio za razkoš i uslade, nego od nevolje, pak je siromah morao nesretno svršiti. Ali dosta vam je računati koju cienu ima *žito* u proljeću po razih tržištih u Istri, pak ćemo se domisliti lihvi. Čini nam se, da se je lani koparski list „La Provincia" čudio toj razliki; mi se čudimo, da si je nije znao protumačiti.

Koliko mogu konji vući. Kako „N. List" piše evo računa: Na mehkom ilovastom tlu može konj vući 1½ metrična centa, na običnoj kamenitoj cesti 3 m. centa, na čvrstom pjeskovitom tlu 8 m. centa; na zidnuoj cesti do 15 m. centah. Nego to je tako, gdje je posvema ravan put. A budući toga u naših krajevih neima, netreba konju, naložiti više od 9-10, metričnih centah. Na vodi će par konjah vući proti dosta jakoj struji 75-80 metr. centah.

Ellhu Burrit zvao se je Amerikanac što je nedavno umro vrlo star. On je bio „apostol mira". Izprva kovač, a pametna glava, učio se je u slobodnih urah svačemu i mnogo je nauke skupio. Djelovanje svoje bio je posvetio tomu, da je pismom i govorom protican sviet proti vojskom. Netreba vojske ni ratovah, pak će mir biti medju narodi. Njegovih knjigah se je svoj dan prodalo na tisuće i tisuće i rado jih se čitalo. Liep je to namisljaj, da mir bude na svietu, al kako ćeš janje s vukom izmiriti?

Svjetleće ure. Neki Amerikanac izumio je uru, koja zajedno svieti, te i u mraku možeš vidjeti, koja je doba. Ta svjetlost potazi od neke male žutkaste pločice, koja je na uri.

Javne zahvale.

Osjegurajuća uzajemna banka „Slavija" u Pragu darovala je občini Dalničkoj u Hrvatskoj jednu krasnu četverokolnu strealjku. Za taj liepi dar podpisato poglavarstvo nemože prepustiti slav. vrhovnomu zastupstvu Banke „Slavije" najučtivije zahvaliti, te svakomu preporučiti, da se osjegura koli proti vatri, toli u drugih osjegurajućih strukah, kod spomenute Banke, koja svaki kvar po vatri uzročen, točno izplatjuje.

Poglavarstvo občine Dalnice 24. Veljače 1879.

Josip Plešo, načelnik.

— — —

Svim mojim znancem i prijateljem iz okolice Jelšanske, koji su se mene povodom mog imendana sjetili, te mi čestitali izvoliti, izrazujem ovim putem moju naj srdačniju zahvalnost.

U Nagy Szalonti u Ugarskoj dne 26 ožujka 1879.

Josip Iskra.

LISTNICA
UREDNIČTVA I ODPRAVNIČTVA.

Štov. J. Iskra. Ništa. Da ste zdravi.

Preč. P. B. Blata. Poslano je. Valjda ste već i primili.

Štov. Marin S. Gračišće. Vjerujte, da nije naša krivnja. Valjda imate tamo gdje ljudih, koji nebi rado, da Vam naš list redovito dolazi.

Štov. Dj. R. Užica u Srbiji. Milo nam je! Vam neka dobri. Bog očuva što imate, a mi ovdje moramo naše Hrvatstvo braniti! Zdravstvujte!

P. n. g. Josipu Ivaniću dijaku u Pazinu, Jadri Linardiću u Grmovih: Poslatu nam predplatu primismo.

Marko Bačini u Lečevicah: Vaša je lanjska predprojba namirena.

Č. N. Vežić Drniš: Za ovaj put zakasnilo.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—20. Marča 1879.

Dne	Carski kovani (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prii srebro (agio)	Dne	Carski kovani (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prii srebro (agio)
16	—	—	—	—	24	5.53	9.36	11.75	—
17	5.53	9.35	11.73	—	25	—	—	—	—
18	5.52	9.33	11.71	—	26	5.53	9.33	11.73	—
19	—	—	—	—	27	5.53	9.30	11.70	—
20	5.56	9.35	11.76	—	28	5.53	9.30	11.68	—
21	5.55	9.34	11.74	—	29	5.53	9.30	11.69	—
22	5.56	9.34	11.75	—	30	—	—	—	—
23	—	—	—	—					

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 21. Marča 1879.

		OD		DO	
		for.	nč.	for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	129	—	132	—
S. Domingo	„	72	—	80	—
Rio polag vrsti	„	55	—	64	—
Cukar austrijski	„	—	—	—	—
tučeni	„	28	75	31	75
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	270	—	280	—
Naranče skrinjica	„	2	50	4	50
Karubo puljzke	za 100 klg	9	—	10	—
levantinsko	„	6	—	6	50
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
puljzke	„	18	—	—	—
Limuni skrinjica	„	3	—	4	—
Badenski lliti mendule pulj.	za 100 klg	100	—	104	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	15	—	16	—
Šljive	„	15	—	16	—
Pšenica ruska	„	10	25	10	50
ugarska	„	9	—	10	50
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	5	75	6	25
Raž	„	6	75	7	—
Ječam	„	6	50	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažul), polag vrsti roba	„	9	—	10	50
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlz talijanski	„	15	75	22	—
inglezki (klinjski)	„	15	50	16	50
Vuna bosanska	„	95	—	100	—
morejska	„	117	—	120	—
arbanaska	„	106	—	110	—
Istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruške jelovine	„	50	—	90	—
štajersko	„	66	—	75	—
Gredo	„	12	—	14	60
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje talij. nižje vrsti	za 100 klg	42	—	45	—
„ najbolje	„	52	—	61	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	41	—	42	50
istarsko	„	40	—	41	—
Kamene ulje u barilah	„	12	50	—	—
u kasetah	„	16	—	—	—
Koža strojeno naške	„	165	—	185	—
suhe volovje naške	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naške	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
smeno slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	60
zevje za 100 komadah, u srebru		23	—	27	—
Bakalar	za 100 klg	29	—	34	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	28	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	12	—	14	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	44	—	—	—
Slanina	„	36	—	44	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Liške od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Grapula)					
splok	„	31	—	48	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbor (jabučica od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barili od 100 klg		3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 8. U Trstu 16. Aprila 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Tko se najme najmanje 8 seljakah te sa voljni, da im list šaljemo svim ukupno jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Koma List nedolja na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodu oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

CESAROV DAR.

Njegovo Veličanstvo cesar i kralj dostojao se je darovati 3000 forintih za ustanovljenje maloga sjemeništa, gdje će se odgajati budući svećenici za Istru i Trst.

Svako istrijansko čeljade neka dozna za taj plemeniti dar našega zmožnoga vladaoca i neka ga za liepo zdravlje i dobru sreću Bogu preporuči. A na dan njegovoga srebrenoga pira veličanstveni kresovi po istrijanskih gorah i bregovih, neka preko mora oznanjuju, da je vez medju vladarom i narodom hrvatskim tvrd i nerazreživ, sve od onda, kad ga naši pradjedovi krvlju svojom utvrdiše.

DOPISI.

OSVRT NA OBĆINSKU UPRAVU U ŽMINJU.

(Dalje).

Još bi dozvoljeno, da od 6000 f. zaostavših interesah budu pokriveni svi izvanredni potroški i namireni svi občinski dugovi, koji iznose oko 3000 f. Napokon sve bi dozvoljeno i ustanovljeno polag od načelnika predloženog proračuna.

Što se tiče dozvoljenog poreza na 1. točki opaža se, da občina Žminjska od god. 1854. poslje prodaje komunala plaća uvjek ne samo izravne poreze (štibre) nego i ekvivalent na sav razprodani komunal, premda godine 1875 bi načelniku naloženo, da se pobrine prenesti sve prodane čestice ili particele na kupce i tako i porez; a buduć on toga nije učinio, občina na mesto plaćati godišnja 30 f. poreza, mora plaćati na stotino svako leto. Takovim upravljanjem imovine občinske Žminjski podestati nanieli su veliku škodu občini i svim kupcem komunala. K tomu se čine svi sliepi.

Ako se dakle od svakoljetnog dohodka obćine sa . . . . . f. 2428.30
odbije svakoljetni potrošak sa „ 1269.39
preostane občini od svako-
ljetnog dohodka još . . . f. 1158.99

Nu dočim sam razložio njezin godišnji dohodak i potrošak, sad mi je iztaknuti da § 67 i 68 občinskog zakona g. 1863 ustanovljuju: svakoljetnim dohodkom imadu se najprije pokriti svi občinski troškovi; i § 62 na trećoj stavki dozvoljuje da se preostanak s razlogah vrednih posebnih obzirah može razdieliti medju uboge članove obćine. U Žminjskoj občini svako ljeto preostaju 1158 f. i 99 nov. dohodka, koj bi se u smislu ovog § 62 mogao razdieliti medju ubožije, koji su s prodajom komunala oštećeni bili, što nitko nemože tajiti. Ipak nili toga ne zahtjeva upropastjeni Žminjski kmet. Što moli i traži jest ovo, da pošto občini svako ljeto preostaju 1158 f. 99 nov. dohodka, da bi se baš s njegovih plećah skinuo nezakoniti obstojeći stari običaj da plaća žitom občinske sluge, orguljaša, zvonara i grobare, koje mu svako ljeto dolaze na vrata prosjačiti svoju plaću, na što se je bila občina po zapisnicih obavljenih i obstojećih u občinskom uredu, obvezala prije 100 godinah kad občina neimadjase nikakovog dohodka. Nu sad, kad občina ima svoju dostatnu imovinu, i kad s dotičnimi dohodci pokriva sve svoje potroške i još preostanu 1158 f., zašto bi se kmeti mučili da imadu svoj teret nositi. Čemu dakle občini imovina? Čemu občini preostanak? Čemu zakon 1863 i njegovi §§ 67, 68, 62? kad siromašni kmet žminjski svejedno nosi *staru baštu*, premda su mu komunali razprodani bili, koje je prije uživao.

Nu gosp. orguljaš čovjek od oka, očutivši kmetsko jadikovanje, obavjestio ob občinskoj imovini, uvidivši da je takova petljarija od kuće do kuće proti njegovu dostojanstvu buduć on i učitelj, uloži na vieće obcinsko 20. Decembra 1876 svoju molbenicu, kojom traži, da mu se ustanovi na mjesto žita novčana godišnja plaću iz blagajne občinske. Većina občinskih zastupnikah povoljno mu reši molbu i odredi da ga unapred imade plaćati občinska blagajna sa godišnjih 100 forintih. Ovaj zaključak po uloženom uloku manjine trih zastupnikah bi od Junte Porečke odbit. Prošle pak god. 1878 Žminjski kmeti svojom molbenicom prikazanom občinskomu vjeću na 9 Julija traže, da se s njihovih plećah skidne teret plaćati orguljaša žitom, kad občina imade dostatan dohodak na pokriće svojih godišnjih potroškah, odkad je komunale razprodala i po tom njih upropatila i osiromašila. S ovog razloga občinsko zastupstvo, osim trih zastupnikah, odredi da orguljaša mora plaćati občinska blagajna godišnjom plaćom sa 100 fior. Proti ovomu zaključku opet manjina uloži na Juntu svoj prosved ili protest, te svojim odpisom dne 28 Setembra 1878 Broj 4061 *nastanjujuć se na stari obstojeći običaj*, odsudi Žminjskoga kmeta i unapred *nositi staru baštu*. Ovi Juntin odpis, kako je u njem naredjeno, imao je biti objavljen občinskim zastupnikom u prvom vjeću, što pak na 28 Decembra 1878 nije bilo ovršeno, s toga občinsko zastupstvo u samu proračunu za godinu 1879 pridodaje i 100 fior. orguljašu. Po tom bi potrošak občinski za godinu 1879 iznasao 1369 fl i 39 nov: i još preostaje od godišnjeg dohodka 1058 fr. i 99 novčićah s kojimi bi se morali plaćati i svi ostali sluge občinski i još bi preostajalo.

Sad pak uvidimo, da se vrši zakon kad se Žminjskog kmeta obterećе s namenom ili Adizionalom. Godine 1871 tadašnje občinsko zastupstvo obmanljeno zavedljivim i laskavim predlogom svojih bezdušnih vodjah u svom vieću odobrilo je naprtiti kmetu na ledja namet ili adicional sa 5%. na izravni porez s namierom smiriti s njim Juntin dug sa 2000 f., što bi ona bila po napried platila u ime občine Žminjske upravi bolnice trščanske. Junta ga je potvrdila ko što je zabilježeno u njenom izvješću g. 1871 na strani 10., i naredi, da ga Žminjci imadu plaćati počamši od godine 1872 do 1879 kroz osam godinah. Koliko bi toga duga dosad smireno sadašnji občinski zastupnici izvan načelnika toga neznadu, ipak tvrde, da na koncu lekućeg ljeta će biti možda smiren, i ostali će štogod još na korist občini. Pa jeli on zakonitim putem ustanovljen? O tom neka svaki sudi. §. 72

---

s

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

XLIV.

Liepe Kostrenjke.

(Veprinačka).

Kostrenjčice mlade, neste se oholo,
Pak to vam zavidet svi gradi okolo,
Pak to dojti fanti za vas oženiti,
I vam te devojkam tako govoriti:
„Blagoslovi Bože, 'se take devojke
Ke su tako lepe bolo i rumene.
Blagoslovi Bože majku ka vas rodi,
I onoga otca, ki vas lepo goji,
Blagoslovi Bože se one zavojke,
Ke su zavijale prebili život vaš
I još onu zibku, ka vas je takala.
Tere onu majku, ka vas je dojila.
Vse ča sam obašal širokoga sveta
Nisam mogal najti takovoga cveta,
Kako u Kostrenjoj mladjahnu devojku.
Ti si dušo moja, ja sam srdce tvoje,
Pojdi dušo s manom na domište moje.“

Volč. sb.

XLV.

Bakar i Bakarac.

(Veprinačka.)

Dva se grada pokraj mora bele,
Jedan Bakar, a drugi Bakarac.
Spod Bakarca bladna voda teče,
Na koj Mare belo ruho pere,
Na njoj pere trideset devojak;
K njima dojde trideset junaci
Vsaki zame po jednu devojku,
I ju pelja u svoje dvorove,
I joj kaže velike darove.

Volč. sb.

XLVI.

Zlata jabuka.

(Primorska.)

Igrala je zlata jabuka
Na jednem stolu gospodskem.
Iz stola j' dole padala,
Trin gradon vrata razbila
Trogiru i Šibeniku
I belu Zadru nad more.
V Zadru se j' biser prosipal
Od trešnje zlate jabuke.
Prileti sokol za gore
I bere biser pod perje.
Zadrani sokolu govore:
„Ne beri sokol bisera,
Aš ga j' nam čudo potrolia.“

Volč. sb.

XLVII.

Juraj i Vile.

(Veprinačka.)

„O Jure Jurmane! kade si noćeval?“
„„O majko gospoje! v zelenoj dumbrave.““
„O Jure Jurmane! ča si čul il videl?“
„„O majko gospoje! tri vile leteće.““
„O Jure Jurmane! ke su one bile?“
„„O majko gospoje! prva ste bila vi,
Prva ste bila vi, a druga vaša héi
Druga vaša héi, a treća ljuba moja.““
„O Jure Jurmane! ča su govorile?“
„„O majko gospoje! prva ste rekla vi,
Prva ste rekla vi, pojejmo Jurmana.
A vaša héi je rekla, ne jejmo Jurmana;
Pojejmo mu konja, koga je manj škoda.
A verna ljuba je rekla ne jejmo ni konja
Pojejmo kopije, koga j' manje škoda.““

Volč. sb.

XLVIII.

Nikola strašivica.

(Lovranska.)

Miko konja za gradom kovaše,
Nijedan ga z duga negledaše,
Lego sestra i ljuba njegova.
„Stani sestro na najvišu poneštru,
Ter pogledaj v ono ravno polje,
Ako gredu s oružjem junaci.“ —
„„Sad su Miko na sred ravna polja.
Oj ti Miko ženska strašivice!
Obuć ću te kako bim devojku,
Klasti ću ti bele svite do tal,
Oplest ću te, kako bim devojku,
Klasti ću ti orekini peružini,
Posest ću te na zlatu katridu.““
Kad su prišli s oružjem junaci
Ter pitaju kade j' mladi Miko.
— Miko je mladi drugim putem prošal. —
Ova mlada Mikotu spodablja.
„Kako neće, kad mu je sestrica.“

Volč. sb.

XLIX.

Mladić nosi dare iz sajma.

(Zariečka.)

Ča to šuška, ča to gre?
Lepi Marko iz samnja gre.
Ča to nosi, ča to ima?
Svilni opletak, svilni trak,
I za ruku prsten zlat.
Komu će to darovat?
Lepoj Mariji za ljubav.
Marko nosi sušanj,
Kako zlato perje,
Da bi zlato bilo,
Lepše bi hodilo.
Marija nosi sušanj,
Kako perje zlato,
Da bi zlato bilo,
Lepše bi hodilo.

Volč. sb.

občinskog zakona odredjuje: Nemogući usljed §. 67 svi občinski potrošci biti s dolazećimi dohodci pokriti, tad je občinsko zastupstvo ovlašćeno nametnuti namet na sve ravne poreze. U našem slučaju tadašnje občinsko zastupstvo usljed ovog § 72 neimadjaše nikakovog razboritog razloga obteretiti Žminjce nekakovim nametom 1. posto od pokrića godišnjih potroškah svako leto preostajalo je barem 1000 f. dakle utjerivanjem za dve godine svega dohodka lasno se je moglo smiriti i taj dug 2. posto koncem god. 1870 občina je imala blizu 3000 fr. zaostavših postotnika, Junta morala je naložiti zastupstvu njihovo iztjerivanje da se izplati dug. 3. posto je moglo od občinske imovine bez svake štete skinuti 2000 fr. na smirenje ovog duga. Jer i godine 1874 je zaključeno bilo odkinuti od imovine občinske 700 f. u glavnicah ili kapitalih na smirenje duga što občina dugovaše Napoleonu Rovisu, koji kad stupi god. 1871 u občinsko zastupstvo dugovaše občini blizu 700 f. a god. 1874 kad bi izključen odstupi verovnikom 700 f., što je imao imati od občine na kojih smirenje odobri zastupstvo izraćiti mu s imovine 700 f., što je i Junta dakako potvrdila. Tako moglo se učiniti i za smiriti dug Juntin. Kad je Junta taj namet potvrdila, tad nemogu ino, nego suditi, da ona kao i zastupstvo krivim izviešćem bi prevarena, i posljedno krivim izviešćem Žminjski kmet je odsudjen nositi i novu bastu, premda občini svakog leta preostaju 1158 forintih. Da je dakle Žminjski kmet obterećen starim i novim nametom, tomu su krivi oni bezdušnici židovi, koji brez svakoga uljudnog odgoja se hvastaju velikimi odvjetnici, pa su kukavice i neznalice, oni, koji mu nedaju dihati, niti biti svoj u svojoj kući. S toga opominjam Žminjskog kmeta, nek otvori oči, nek se daje na knjigu, neka se nepouzdaja u izrodice i pridošlice, nego u svoje ljude, i nek uztraja ustrpljivo u borbi za svoj narod, dotle dokle ne bude svoj u svojoj kući, jer samo tad ga čeka bolja budućnost i bolja uprava imovinom občinskom.

S Otoka Krka.

Da već jednoć uzmogne naš seljak, valjano i umno gospodariti, svoj zemljišni posjed obdjelavati, šume čuvati i gojiti, marhu timariti, oplemenjivati i t. d. mi smo toga mnienja, da za postiguće svega toga moralo bi se svojski nastojati, da se što skorije na otoku Krku osnuje jedno gospodarsko društvo za Kvarnerske otoke.

Ovomu velevažnomu i veoma potrebitomu družtvu nećemo za sada na široko opisiviti cilj i svrhu, koju će se nastojat putem njegovim postignuti, nu ako opazili budemo, da ovaj naš skromni članak našao bude zagovaratelja, tada nećemo kasniti putem, ovoga lista priobćiti i nacrt pravilah iz kojih će moći svaki temeljito proučiti pravi cilj družtva.

Za potaknuti ovu ideju medju narodom mi se jedino oslanjati možemo na naše vele vriedno dušobrižno svećenstvo, ter se stalno ufamo, da će isto u svojem djelokrugu svojski nastojati narodu našemu neobhodnu potrebu gospodarskoga družtva predočiti i vrnće preporučiti.

Mnogim našim gospodarom činit će se na prvi mah, da je veoma nemogućno pomenuto družtvo kod nas zasnovati, ali mi od strane naše tvrdimo i stalno smo osvjedočeni, da bratinskom slogom i sporazumljenjem do postignuća prvo navedenoga družtva lasno bi se moglo dojti.

Svaka napredna zemlja imade ne samo jedno, nego i više gospodarskih družtvah; tako n. p. imademo mi u Istri jedno gospodarsko družtvo u Rovinju nu žalibože od pomenutog družtva naši otoci neuživaju nikakve koristi.

Dosta prilično svotu troši Istra u gospodarstvene svrhe, ali mi na otocih nismo stvoreni za uživanje blagodati nego smo ipak zato da budemo uvjek pri plaćanju pokrajinskih adicionala. — (Pitajte i dat će vam se. Nije pametno svu krivnju na druge bacati. Ured.)

Kada drugi za nas malo mare nenojmo braćo misliti, da moramo i na dalje u nemaru dane i godine sprovadjati? Ništa za to, da nas je maleni broj, mi ni velimo i dozivljemo vam k pameti našu narodnu poslovicu: Kad se bratska srca slože, ju olovo plivat može.

Naš dični i slavni otok Krk imade liepu kitu svojih sinovah nahodećih se u raznih službah, u ovoj i onoj polovici carstva, ter porosom možemo reći, da gdje god se nahode nikad se svog milog zavičaja ne stide; dapače uvjek nastoje kako bi rodu svomu sborom i tvorom na uhar bili.

Neima tomu mnogo vremena, da smo imali uz ostalu čestitu gospodu hrvatskoga primorja biti takodjer u družtvu s dvimi veleuglednimi sinovi otoka Krka. Mi ovdje nemožemo najti dovoljnih izrazah, da opišemo sve težnje i dobre namjere pomenule gospode naših čestitih i hvalevrednih zemljakah; nego da nam pokažu, kako njim na sreu leži procvat i dobrostanje našega otoka nesklevahu niti časa kad njim se sgoda pružila upisat se medju članove gospodarske podružnice za hr. primorje, tom jedinom namjerom, da bi pomenita podružnica protegnula blagotvorno svoje djelovanje i na otok Krk.

Koliko smo iz vrlo pouzdanog izvora čuti mogli, hoće gospodarska podružnica za hrv. Primorje dragovoljno protegnut svoj djelokrug i na otok Krk, osobito onda, ako Bog i sreća dade, da mi uživotvorimo gospodarsko družtvo za Kvarnerske otoke. Naša braća u Hrvatskom Primorju svojom gospodarskom podružnicom podpomagati će naš podhvat i tvorom i slovom; u obće naše gospodarsko družtvo stupilo bi tad u uzki savez s gospodarskom podružnicom u Hr. Primorju, ter bi putem prvo rečene moglo nabavljati uz povoljne uvjete sjemenje, mlade voćke i ostalo.

Da uzmognemo pako od braće Hrvatskog Primorja uživat blagodati njihove gospodarske Podružnice, mi bi od strane naše preporučili našim imućnijim gospodarom, da se upišu medju godišnje članove gospodarske podružnice za hrv. Primorje na Rieci, plativ u to ime na godinu 2 forinta. Ovim bi najbolje zasvjedočili, da i mi na otocih potrebujemo umne gospodarske pouke, bez koje nećemo biti u stanju blagostanje naše popraviti i umnožiti.

U koliko prostor ovog lista dopušta nastojali smo p. n. čitateljem potrebu gospodarskoga družtva za naše otoke opisati i preporučiti.

Sada ostaje na vas braćo red, da se junački posla latite, a Bog daj, da prvo nego mine ova godinica, udarimo čvrsći temelj gospodarskomu družtvu za Kvarnerske otoke.

Ako se pako možda komu od naše braće nedopadaju naši nazori, to bi nas vrlo veselilo, da se putem ovoga lista ob istom predmetu rieč povede, da se tako uzmogne što valjanije ovo pitanje na pretres uzeti.

Zapisnik 45. sjednice

zemaljskog odbora u Poreču II. febrara 1879.

Iz tršćanskog *Osservatora* od 14. marča o. g.

(Konac)

Prema ustanovam državnoga zakona od 30. aprila 1870 ob uredjenju javne zdravstvenosti, pušta se nadležnosti c. kr. kotarskog kapitanata u Puli utok l. Ra. iz Promontura proti izplati naloženoj mu od glavarstva Pule za trošak paranja jedne krave.

Nalaže se zemaljskoj blagajnici, da utjera, od pojedinih zakupnikah i odborah za odkup od potrošarine, ukupnu svotu od for 93.135 u ime 75% nameta na potrošarinu a pridržuje se urediti utjeranje toga nameta u kotaru Rovinjskom.

Dozvoljuje se jedanajstorici koji duguju za gospoštinu u kotaru pazinskom, da se obustavi ovrha, i daje jim se za uplatu dva godišnja roka pod pogodbom, da odmah štogod malo daju na račun i da plate troškove.

Dopušta se A. Mu. pok. Ma. iz Grdogsela (a ne Gherdosella. Op. Ured). da može uplatiti dug od gospoštine, zajedno sa zateznimi kamati, u 6 polugodišnjih obrokah počinajuć od 1. aprila buduće godine, a N. Mu. pok. Pa. i braći mu u Kringi dopušta se, da uplate u tri polugodišnja obroka počamši od 1. febrara o. g.

Povraćaju se, budući nepodpune, nekoje molbe za produženje izplate i razdjeljenje dugovah za gospoštinu.

Primaju se različite molbe, da bi se na obroke izplatili dugovi za gospoštinu i zatezni kamati.

Oprašlaju se S. Ou. zatezni kamati od pred tri godine pod pogodbom, da odmah izplati cieli zaostali dug za gospoštinu, kapital i kamate na dielu $^{16}/_{31}$ občine Poreča.

Polag Juntine okružnice od 1877 br. 4918 pristaje se na razne molbe za razdieljenje dugovah za gospoštinu, i za očišćenje parcelah koje uživaju pojedinci, ako uplate diel duga, koj pada na one parcele, računajuć primjereno polag čistoga katastralnoga dohodka.

Občinskomu tajniku u Umagu daje se 15 for. remuneracije za poslovanje pri izgonih i drugih pripregah i od g. 1869 do 1878; isto tako 15 forintih občinskomu tajniku u Pazinu za istu stvar u god. 1878.

Odbija se tražba A. Pa. iz Lopara, da bi mu se u ime božje primilo u zajednički zavod za gluho-njeme u Gorici njegova gluho-njemoga sina J, jer je taj već prestupio dobu ustanovljenu od statuta. Povraća se tražba M. udovice Me. iz Novokračinah kojom pita, da se njezina djeca A. i M. uzmu na zemaljski trošak u kakovo javno sirotište.

Obredjuju se i doznačuju:

Zemaljskom odboru Dalmatinskom for. 3.11 u ime troškovah predujmljenih za odtjerane Istrane u 4. dielu 1878 godine;

Gradskomu Magistratu u Trstu for. 1230.28 za bolestne njegovane u onoj bolnici mjeseca julja 1876.

Glavarstvu u Puli f. 1053 za troškove u gradskoj bolnici u 3. dielu 1878. za Istrane i tudjince.

Doznačeno je f. 1000 zemaljskom odboru u Gorici za onaj zavod gluho-njemih, a pridržuje se saboru učiniti

---

L.

Što je najljepše.

(Lovranska.)

Zrasla j' jabučica
I kraj vodice
Hladna Dunaja,
Sama sobom govoraše:
„Ja sam lepša
Svega sveta
Rumena, rumena.“ —
Začula ju bela loza
Vinova, vinova
I govori:
„Ja sam lepša
Svega sveta
Vinova, vinova. —
Začula ju narančica
Zelena, zelena
I govori:
„Ja sam lepša
Svega sveta
Zelena, zelena.“ —
Začula ju devojčica
Verena, verena
I govori:
„Ja sam lepša
Svega sveta
Verena, verena.“ —
Začul ju je mlad junak
Neženjen, neženjen
I govori:
„Ja sam lepši
Svega sveta
Neženjen, neženjen.“ —

Volč. sb.

LI.

Trava povaljena.

(Lovranska.)

Lepo j' božo Radićevo polje,
Va njem mi ni drevja ni kamenja,
Nego jedna grana orehova;
Pod njom Roža žutu svilu prede
Žutu svilu na zlato vretence.
Va polju ni kapčice vodice,
Po kraj polja hladna voda teče.
Va polju mi j' trava povaljena;
Nisu mi ju vilo povalile,
Nego junak i mlada devojka,
Junak kosom, a devojka srpom;
Zlatim srpom belina rukama
Zlatom kosom junačkim rukama.
Pevajući i pripovajući:
„Travo moja ča si povaljena.“

Volč. sb.

LII.

Brat je draži od drugića.

(Lovranska.)

„Hodi Maro, ako si oprala.“
„„Nisam majko ni dobro počela.““
„Ča si, Maro, letni dan delala?“
„„Pol' mora sam rožice trgala.““
„Si l' jih Maro čuda natrgala?“
„„Obe ruke i oba rukava.““
„Kemu si jih najveć darovala?“
„„Brajnu sam jih brodić nakreala,
A ljubčiću facol navezala.““
„Zač jih nisi ljubcu najveć dala?“
„„Zač ljubčića druga ću dobavit
A brajnića nikad nijednoga.““

Volč. sb.

LIII.

Vezen rubac.

(Lovranska.)

Ključe sam zgubila
Od svete Marije,
Ki bi mi jih našal
Bim mu darovala
Facel rakamani,
Koga j' moja majka
Tri leta rubila
A četrto leto
Zlatom rakamala,
Na suzicah prala,
Na srdcu sušila.

Volč. sb.

LIV.

Opeta vezen rubac.

(Zaričćka).

Doletila tica,
Obleta murvicu,
Sela j' na granćicu
Ter mi lepo peva.
Začula je Ane
Z devete kamare,
Poslala je ona
Vernu slugu svoju:
„Verna slugo moja,
Hodi ti viditi
Ča to lepo peva
Na murvici mojoj.
'Ko su to tičice,
Šaljte jih va goro;
'Ko su to ribice,
Šaljte jih va more;
'Ko su to devojke,
Šaljte jih junakom;
'Ko su to junaci
Šaljte jih devojkam;
'Ko je to dragi moj,
Šaljte ga do mene,
Da mu ja darujem
Našikani rubac,
Koga je moja mat
Tri leta šikala;
A četvrto leto
Zlatom rikamala;
Na vodi ni peren,
Na suncu ni sušen;
Va suzah je peren
Na srdajcu sušen.“

Volč. sb.

LV.

Liepa Mare.

(Zaričćka.)

Lepa Mare papar plela
Poli loga samodruga;
Š njom ga j' plela mila majka.
Mila majka govoraše:
„Ti si Mare z ljubim spala.“
„„Tako majko zdravo bila,
Koliko san ga vidila.““
Još ni ura za polnoći
Da si Mare sina rodi.
Pisali su va Benece.
Ljubi kupi zlatu zikvu,
I sreberne povezuhe
I suknjenku od škrluta
I stomanju fina lakna
I baretu bombažinu.

Volč. sb.

predloge za povećane troškove i izvanredne radnje.

Obredjen je račun c. kr. kotarskog kapitana u Lošinju o troškovih za razteretne radnje, te mu se doznačuje f. 120.30 na izplatu, i daje mu se dalnji predujam od f. 300.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. travnja 1879.

Carevinsko vieće, što se bilo odgodilo radi uzkrsnih blagdanah, hoće se priekosutra opet sastati. U posljednjih sjednicah, gdje se viećalo o državnom proračunu, sa svih se stranah mnogo prigovaralo ministarstvu sad radi ovoga, sad radi onoga. Naši su mu slavenski zastupnici po običaju najviše prigovarali radi neizpunjivanja XIX. §. temeljnih carevine zakonah u školi i urodu. Reklo se, da se činovnici u obće vladaju, kao da tog paragrafa i neima, naime gdje se to tiče Slavenah. Na te i tim spodobne tužbe i prigovore ministar je Taaffe odgovorio, da je sadanja vlada nakana strogo paziti na točno vršenje ustavnih zakonah naprama svim jednako narodom. Prigodom tih razpravah uzeše dari i nekoji Niemci zagovarati Slavene, rekavši, da je skrajno doba gledati, da i njim omili austrijska državna zajednica. Nas je upravo sram, što moramo još uvjek bilježiti takve prigovore, odgovore i zagovore, jer što koga po božjem zakonu ide, toga mu ljudski zakoni niti dadoše niti oteše, pa ozbiljni o tom ljudi nikad ni govora nepovedoše. Na koncu konca, i zakodavci bi i vlade imale znati, gdje se naravski zakoni krše, da se pisani pod silu vrše.

Sad vele, da će se pokrajinski sabori otvoriti stopram u jesen, toga radi da će izbori za carevinsko vieće biti razpisani negdje junija i julija mjeseca. Usljed toga njemačka se ustavovierna stranka u Českoj počela već dogovarati o tom preozbiljnom poslu. U taj primjer valja da se ugledamo i mi, gdje nas god ima, ako nećemo, da budemo viekoma tudje porivalo. Naša braća Česi da su zbilja spremni stupiti u carevinsko vieće, samo ako jih tu u svoje vrieme nebudu imali hladno dočekati. Mi toga nerazumiemo, jer se politika vlada po pameti, a to znači govoriti po srdcu.

Predsjednik ugarskog parlamenta grof Ghyczy zahvalio se na svojoj časti, a na njegovo je mjesto bio izabran po njem preporučeni narodni zastupnik Szlávy. Naša braća u kraljevini imadu trista mukah sa svojimi saveznici Magjari, koji jih po što po to gledaju novčano upropastiti, dobro znajuć, da su svi drugi ugovori prazna rieč, gdje neimaš potrebita novca, da jih postupno razvijaš i usavršuješ.

Čuje se, da će sadanji vojnički vrhovni zapovjednik u Bosni i Hercegovini vojvoda Würtemberg odstupiti, a na njegovu da će mjestu ostati general Jovanović. Izravno: porezi da će se tamo urediti na onom istom temelju, na kojem su uredjeni i kad nas u Austriji. Na nekojih mjestih da se kršćani nikako nedadu sklonuti, da plaćaju begovom tako zvanu trećinu, dočim da su spremni caru sve dati. U ostalom da se u Bosni i Hercegovini proglasio privremeni zemljištni zakon. Glede Novog Pazara još se pravo nezna, da li je nije li došlo do konačnog sporazumka med Austrijom i Turskom, pa tim ni hoće li neće li Austrija stupiti na put, koji vodi do Egejskog Mora. Mi toga nikako neželimo, odkad vidimo, što se namjerava Bosnom i Hercegovinom, kad i nebi imali pred očima jedinstvo Bugarske, koje bi se tim znatno otežalo, a svakako bi nas zaplelo prije il poslije u strašan rat s Rusijom.

Bugarske stvari još uvjek najviše zaninaju cieli sviet. Dne 3. dojdućeg svibnja nebi imalo biti na Balkanskom zemljišću ni jednog ruskog soldata, a ono Rusom kao da se ni najmanje nežuri u domovinu. A i nemari jim se žuriti, dokle se nezna, tko će jih zamieniti, a s druge je strane stalno, da toga sami Turci nemogu ni skusiti. Jer valja znati, da dogovori o mješovitu zaposjednutju Rumelije nisu dosad uspjeli, jedno što se nekoje vlade u to nedadu, a drugo što je Rusija iztaknula drugi predlog, naime da neka Sultan imenuje zemaljskog upravitelja ili guvernera, tog neka u svem prate i nadziraju povjerenici evropejskih velevlastih, a stražu neka straži rumeljska narodna bugarska vojska pod jednim svim velevlastim zaprijetim vrhovnim zapovjednikom. Taj predlog odgovora najbolje ruskim žrtvam, bugarskim narodnim pravicam i europejskomu miru, samo ako se nenadje kakav nečovjekoljub da mu na put stane.

U Trnovu ovkraj Balkana bugarske se stvari razvijaju naravnije. Bugarski je sabor zaključio, da će da ima bugarska kneževina dvie skupštine, veliku i malu, kao što je ima i srbska. Onda neka velika narodna skupština bira kneza, a taj neka se u Trnovu kruni, a u Sofiji stanuje. Knez neka bude nasljedni, a njegovi potomci grčke izločne vjere. U bugarsko crkveno jedinstvo neka se nedira, a obći bugarski Eksarka iliti crkveni poglavica neka bude neodvisan od Carigrada. Mi mislimo i želimo, da se tu radi i o neodvisnosti od grčkog carigradskog Patriarke, jer kršćanski narodi, koji nepriznaju Petrova nasljednika, sveobće crkvene glave, nemogu se nego na svoj najveći narodni uštrb pokoriti predstojniku tudje narodne crkve, kao što je grčka, odkad se odcijepila od središtolja kršćanskog jedinstva.

Turska se nalazi u najnepoljnijih novčanih okolnostih, pak se na svaki moguć način zapisuje i ovomu i onomu, da dodje do novacah, a nemože pa nemože. Grčka nije ni sad izposlovala okruženja svojih granicah po smislu berlinskog ugovora, akoprem ju u tom podupiru proti Turskoj supodpisane vlade na njezina neprestana pisma i preporuke. Nego nekoje se velevlasti više brinu za židovske lihvare u nekojih malih državicah kršćanskih, nego za same kršćane u nekršćanskoj državi turskoj. Ruska, ako možebit i nije u dobru sporazumljenju s Engleskom u svih svjetskih događajih, ipak se neima česa od nje mnogo bojati, jer su sad Engleskoj na tolike strane ruke kruto vezane. U Africi joj neide na bolje, a u Azlji gotovo na gore, jer joj sad prieti i kralj Birmanski. S druge strane je njoj i Francuskoj egipatski podkralj zube pokazao, otjerav iz svog ministarstva njihove ponudnike, koji su imali nadzirati njegovo novčano stanje gdje su založeni toliki engleski i francuski novci. U Rusiji je kuga prestala, ali prevratna stranka od dane do dne biesni sve to gore, zato su tamošnji vladini ljudi u neprestanoj velikoj brigi. Jučer su pucali i na cara Aleksandra. Talijanski je kralj podpisao za Segedince 10,000 franakah, a Papa 5000, izviše podpisao je papa za rimske katoličke škole ogromnu svotu od 100,000 franakah. Garibaldi se sad nalazi u Rimu, odanle da se misli zapustiti u gornju Italiju. I engleska kraljica Viktorija bavi sad na nekom zaselku u Italiji. Talijanski kralj Umberto je prostio život onomu čovjeku što je bio ono na njega pucao. U Americi je bukoo rat med nekimi malimi tamošnjimi republikami.

Književne viesti.

Izvješće o parižkoj svjetskoj izložbi godine 1878. podneseno trg. obrtničkoj komori po tajniku **Milanu Krešiću**. Zagreb 1879. Tako se zove zanimiva knjižica od 60 stranah, gdje nam je predočeno što je sastavitelj glavnoga opazio na tom svietskom natjecalištu. Opisano je u kratko mjesto i red izložbe, te svaka država sa svojimi znamenitosti; koncem knjige preporuča pisac, da na budućih izložbah bude poseban hrvatski odiel. A preporuča i domaću izložbu, kao ono god. 1864, na koju bi se imalo pripustiti susjedne slovenske krajine, a da bude barem izložba zemaljskih plodinah, gospodarskih spravah i životinje. Napokon kaže o čem treba nastojati da se podigne gospodarstvena snaga hrvatske domovine, a to je podignuti gospodarske, obrtničke i trgovačke zavode; pojednako gojiti vinovu lozu i priredjivati vino: urediti u Zagrebu vinske sajmove; bolje gojiti šljivu i sušiti ju na francezki način, po čem bi bila sočnija i teža.

Žao nam je da nemožemo na šire pisati o toj knjižici.

Franina i Jurina.

Fr. A kade si to Jure već toliko vremena?

Ju. Ča misliš, da mi je vavek lazno prekvantice širat kako tebe!

Fr. Ej pusti ča, ni nam ni jednemu ni drugomu prelako ne. Si l' se naučil onu pesmu, ča si mi neki dan govoril?

Ju. Znam ju svu imam zapisanu, al pustimo ča još za nekoliko vremena; morda je sama opomena koristila.

***

Ju. Bil sam tamo gore okolo Prezida, da ću kupit kakovu bušu, al ni posla.

Fr. Ča bi reć?

Ju. Slabo je. Zapali su meju od hrvatske strani valja kako se je čul glas, da je kuga na blagu; pak zaslužbe ni nis i svet nezna kud ni kamo.

Fr. Ča bi zapiral meju, ako je okolo Delnice sve zdravo. Ter da je i delnička oblast zaprla svoju meju.

Ju. Ma neki nete zato znat.

***

Ju. Si čul kega te Porečani poslat, da se cesaru pokloni za srebrni pir?

Fr. Ja sam štal, da barunu Polesina, ki je va Beče na diete za zapadnu Istru.

Ju. Dobro su trefili!

Fr. Zač?

Ju. Zač barem neće čuda govorit.

Fr. Aj ako jednu besedu reče, će više govorit, će više govorit, leh je va šest let na diete govoril za naše stvari.

***

Ju. Si štal va „Sloge", Frane, da se Klanjci prosili, da bi jim se za plemo jednega baka dalo?

Fr. Štal sam, štal, i pravo su storili.

Ju. Ma ja mislim, da bi bili morali neč obećat.

Fr. Česa?

Ju. A da te malo manje na kravah vozit.

Fr. To pak imaš ti pravo.

***

Fr. Sada pak ću ti, Jure, povedat jednu pod spovedno ime

Ju. Ča je to, dragi ti?

Fr. Znaš da ćemo brzo bit pozvani da zberemo deputata za Beč. — Neki dan ti pride k mene ta i ta i govori: kume Frane, mi ćemo zibrat va Beč toga i

---

LVI.

Djevojka zove junaka u službu.

(Zaričeka.)

Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti koke moje,
Da jih buš imel.
— Koke imam, ljube nimam,
Srdcu mi ne gre! —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti pure moje,
Da jih buš imel.
— Pure imam, ljube nimam,
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti ovce moje
Da jih buš imel.
— Ovce imam, ljube nimam
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti koze moje
Da jih buš imel.
— Koze imam, ljube nimam
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti krave moje
Da jih buš imel.
— Krave imam, ljube nimam
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti vole moje
Da jih boš imel.
— Vole imam, ljube nimam
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti konje moje
Da jih buš imel.
— Konje imam, ljube nimam
Srdcu mi ne gre. —
Hod me služit Silvisohe
Jedno leto dan,
Dati ću ti samu sebe
Da me buš imel.
— Sve to imam, ljubu imam
Sad mi srdcu gre. —

Volč. sb.

LVII.

Što treba junaku.

(Zaričeka.)

Zaspala je Jele
Na jelovoj grede;
Sedela je majka
Na zlatnoj katride.
Prišal je mlad junak
I s tiha ju budi,
A njezina majka
S preslicom ga guli.
„Ne guli ga mat moja.
Srdce mi ga ljubi;
Neg' ubij mu janjčića,
Ki tri majke duli,
I ubij mu praščića,
Ki po puti tunjga,
I ubij mu kokošu,
Ka po kući šlata,
I ubij mu petoha,
Ki tri sela budi;
Umesi mu pogaču,
Od bele pšenice,
Otoči mu vinca
'Z najbolje bačvice,
Napravi mu postelju
Z devetim' lancuni. *Volč. sb.*

LVIII.

Svilne rukavice.

(Bersečka.)

Sinoć kragulj prežom bori (?) *)
Z' one svilne rukavice,
Ke j' Turkinja tanko prela,
Senjkinja je prepredala,
Lošinjka je savijala,
Bakarka je sasukala,
Rešćica je preoprala,
Kastavka je osnovala,
Vološćica je navila,
Opatijka je satkala.
Lovranka je odrezala,
Mošćenimka očistila,
Beršeščica pomerila,
A Plominka sakrojila
A Labinka je ušila. *)

Pjevajuć se svi prvanji stihovi ponavljaju.

Volč. sb.

*) Valjda: prežombori = prežubori.
Ured.

LIX.

Bosiljak.

(Zaričeka.)

Sadila Maro basilak
Veliku lihu poli put,
Basilak se zeleni,
Junak mu se veseli.
Ki će basilak vonjat,
Rano mu se je stajat
I friškom vodom zalivat,
Ki će moškata zobat
Z bliza mu ga j' obhajat;
Ki će dovojku imat
S tihega mu je pitat.

Volč. sb.

*) Evo nâšteljicam ženskoga dieka lieps nauke.
Ured.

tega, zač je pravi naš človek i nebi se mravu zameril, i svi ga va Poreče i va Terste rado imaju.

Ju. Pak ča si mu ti rekal?

Fr. A ja sam mu odrezal ovako: Gospodine moj, vi nas nepoznate leh va ovakoveh prilikah, i to je nekako slab senjal. Mi kmeti ćemo va Pazinu, na Voloskem i va Lošinju zibrat kega smo i dosada imeli, a va Koprn, Poreču i Puli ćemo zibrat jednoga boljega, leh smo dosada imeli, i to je naš posal. Sam se prekrižil, zel sam motiku, pak sam šal na delo.

Ju. Poštena ti vera, Frane! I ja ću tem ćukom tako odgovorit, ako budu još napastovali.

POZIV.

P. N. Gospodi, koja žele začlaniti se u **hrvatsko arheologično družtvo,** ili mu što priposlati, da se izvole javiti odgovornomu uredniku ovoga lista, povjereniku spomenutog družtva.

Za „kraljev Pir" darovaše Bratovščini svoj „novčić" mnoga gospoda u Trstu i Kopru. Imena i prinose štampati ćemo drugi put.

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

III. pismo.

Dragi prijatelju Ivane!

Baš odlučih sjesti za stol pa se latiti pera, eda nastavim ob oplemenjenju, ali kad tamo stiže mi milemo Tvoje pismo.

Pročitav isto osvjedočio sam se, da nisam krivo mislio sudeć o Tebi, da si dičan Hrvat, marljiv i pošten poljodjelac. Evala Ti brate, i Živio!

Koliko razabirem iz Tvoga pisamca: Ti si zdrav po svojem starom običaju: Tako valja — *„sana mens in sano corpore"* veli latinski mudrac — *Tko je zdrav, znak je da uredno živi* — to jest kao pošten čovjek. - -

Ovako vidiš mogao bi Ti do sutra zborit, ali mi to ne dopušća Tvoja nestrpljivost, koja želi, va nastavim oplemenjenje s jedne strane; a s druge strane meni prekomjerni službeni i neslužbeni poslovi, koji me neprestano drže u svojih čvrstih pandjah.

Ali ipak prije, nego li preiđem na stvar reći mi je, da Ti baš srčeno hvalim na izreci, gdje mi u pismu veliš, da si mnogim poljodjelcem raztumačio ona dva moja objelođanjena pisma uz opazku, da Ti isti obećaše: da će još ove godine na svojih voćkah sadržaj praktično izkusit. — Živio! — Ajde nek kušaju, pa će skoro upoznat istinu, onoga što rekoh.

Evo me dakle Ivane na stvar!

B. Spajanje mladih voćakah. Ovaj način oplemenjenja, o kojem ću Te danas poučit, jest jedan od najboljih i najpraktičnijih, pošto je vrlo jednostavan, pa ne samo to, već se i najzdravlji ciepovi dobiju, jer se za nekoliko danah poslije ciepljenja ono mjesto niti ne poznaje, gdje je kalamljeno (oplemenjeno, navrtano); budući se plemenita mladica sa divljakom tako sdruže, da obedvije podpuno jedna drugoj pristanu.

Osim toga je i zato zlamenit, što kad se nebi slučajno primila pitoma mladica (ciep), tada bi mogao još iste godine očiti (pupovati), a toga podnipošto ne može biti kod drugih načinah oplemenjenja. Spajanje, miteni moj, obavljaj u mjesecu ožujku i travnju t. j. čim opaziš, da se je sok kod divljake počeo gibat. Opet drugi voćari preporučuju, da se spaja, kod je divljaka jur potjerala veleć, da će pospješit pitomu mladicu, koja je valjda bila od duže vremena odsječena, te tako će ovakovu zamrlu mladicu oživljet prebujni sok od divljake.

Najposlije mnogi se voćari u tom slažu i preporučuju, kojim se i ja pridružujem, jer sam u svom praktičnom životu pokusio, da imaju pravo, eda se još počme u jeseni pa tija do mjeseca siečnja spajat, dakako izuzmu ostre zime.

Ovakovo spajanje može se takodjer ovršavati i u sobi kroz svu zimu, te spojenu voćku treba namah u pjesak, nalazeć se u podrumu ili gdjegod u sobi, posadit, pa tu držati do premaljeća. Čim se je pako pomolilo premaljeće, tada ovakove oplemenjene voćke posadi u školu ili u voćnjak, t. j. kamo koja spada.

Ovaj način oplemenjenja zove se **sobno spajanje,** jerbo se u sobi spaja.

Rekavši, miteni Ivane, u prvom svom pisamcu, da trebaš od *zdrave* i od *dobre vrsti drveta* pup skinuti, tako Ti i ovdje to isto preporučujem, da naime ciep (pitomu mladicu) odsječeš od *zdrave grančice*, čiste, godišnje, sa nerunjenom, nepokvarenom korom itd., koje imaju blizu nabubrene pupove. Za to ćeš najbolje učinit, da se pitome grančice (mladice) odsjeku od plemenitih voćakah, za koje smo se osvjedočili, da dobar plod daju i dali nam se taj plod dopada.

Ivane! Ne imaš li takovih ciepovah, tada zaprosi Tvog susjeda, koji ih ima, pa će Ti za isto i podati.

Ali dakako ne žali ovdje niti troška za pribavit si pitomu mladicu; jer se liepo kaže: **Kakov ciep** (kalem) **takov i plod od voćke.**

Pazi, Ivane, da prije pitome mladice pribaviš, nego li se je počeo pup razvijat. Ovo što rekoh toplo Ti preporučujem na uvažanje, jer sam žalibože vidio kod mnogih voćarah, da na to ne paze, premda je nužno na isto pazku obratiti, jerbo takodjer i ob ovom zavisi, dali će se mladica (ciep) primit ili ne. Ovo, što rekoh, pazi ponajviše kod kujsijah i bresakah (prasakah), pošto se kod ovih voćakah, za male topline, pupi počmu razvijat.

A sad Ti evo Ivane naputak:

Kako se postupa kod spajanja? Evo ti odgovora: Divljaku sa oštrim nožem na 18 c. m. od zemlje — a možeš i kod krošnje -- koso odreži.

Pitomu grančicu (mladicu, ciep, kalem) odroži isto tako koso pri doljnjem kraju, a pri gornjem toliko, da samo 3 oka na mladici ostanu.

Kako si ovo, miteni moj, učinio, onda plemenitu mladicu sa divljakom tako spoji, da **dodje kora na koru, drvo na drvo, mezgra na mezgru,** i da medju ovim nikakva šupljina neostane.

Sad ćeš liepo sa likom omotat, a sa voskom omazat pazeć, da nemaknuš plemenitu mladicu sa svog mjesta ili kakvu šupljinicu ne ostaviš; jer bi Ti nasuprot mogao iz ostavljene šupljine sok van pištiti, a zrak i vlaga unutra prodirat. Vez ima biti srednje pritegnut.

Pazi Ivane i na to, da doljnje oko na plemenitoj mladici bude izmedju a ne izvana, kad se spaje, a ovo će sigurno poljerati, makar se i gornja čest mladice posuši.

Još i ovo: ako je od divljake stablo ili grana tako debela, da joj se odrez ne bi mogno podpuno pokriti sa odrezom od pitome mladice, onda se stablo ili grano neprosjecaja sasvim, već se samo s jedne strane koso odreže, kako će se spojiti sa plemenitom mladicom i tako *se spoje,* da *kora na koru,* a *mezgra* na *mezgru dodje,* jer baš u mezgri pitoma mladica s podlogom spoji: poslije se sa likom omota i pritegne srednje, voskom namaže, pa eto Ti spojenje svršeno. Na ovaj način voćke spajaju naši vrli Hrvati u Zagorju, a naročito moj i Tvoj obće cienjeni prijatelj, naime mnogo poštovani župnik, vrli rodoljub i napredni voćar, **O. Marko Čačić.**

A sad pri koncu dvie mi je reći, da se naime omot na ovakovih voćkah ne popušća odvoć rano — najbolje koncem mjeseca svibnja (maja) — jerbo je ono mjesto gdje su spojeno odvoć slabo i nježno: dapače so ciep ima uz kolac privezat, eda ga ne bi vjetar polomio. A na jesen sasvim odpusti.

I evo ti za danas budi dosta. Drugom ćemo prigodom zborit o načinu oplemenjenja pod koru iliti za koru; i ostaj mi s Bogom.

Sačuvaj svoje prijateljstvo i svoju ljubav svom iskrenom prijatelju.

Druiš, 18 ožujka 1879.

N. Vežić.

Različite viesti.

Gosp. Fran Jelušić Hrvat iz Kastva, dosad koncepist kod c. k. financijalnog ravnateljstva u Trstu, imenovan je za vladinog tajnika u Sarajevu, te već, ufamo se, obavlja svoju novu službu. Sretno bilo njemu i puku, medju koji je došao!

Trgovačka-obrtnička komora u Zagrebu šalje nam redovito zapisnike svojih sjednicah; zato smo joj vrlo zahvalni i žalimo da rad malena prostora nemožemo svega dojavljivati, te se tako poneke odužiti i čitateljem u Kraljevini.

Dne 17. ožujka imala je pomenuta komora sjednicu, u kojoj je odlučeno 1. da se neće poslati posebno poslanstvo na poklone Njih. Veličanstvom prigodom srebrenog pira; već se u taj namen daje 100 for. poplavljenim Posavcem, a isto toliko Segedincem. 2. pročitalo se dopise o stanju goveđje kuge i dopis ministarstva, da netreba dokazivati provenienciju za robu, koja ide put Italije i Francezke. 3. poduprlo se molbu trg. sbora u Zagrebu da se upodpuni oblik brzojavnih recepisah. 4. razpravilo se je izradak odbora za sastav odgovora na Ravnateljstvo austro-ugar. banke glede dotacije filijale u Zagrebu, i glede dalnjeg obstanka „hrvatskoga pripomoćnoga družtva" medju trgovci, koje je vrlo potrebito našoj glavnoj grani trgovine, naime prometu s liesom.

Veliki vol. Gospodin Matija Kulavic plovan u Šent-Vidu pri Zatičini u Kranjskoj prodao je mesaru gosp. Černetu u Ljubljani golemoga vola, koji je bio *21 cent težak,* a 17½ pestih visok. Vol je svajcarsko-murškoga plemena, izležen, odredjen i podpitan u Šali spomenutoga gospodina. Prodan je za 370 forintih. Kad čovjek gleda one naše bušice po Istri, rekao bi, da nemože biti što pišemo. Ali i jest čudo, kad se u samoj Kranjskoj čudo, koja ima dosta liepoga blaga.

Odielo proti vatri. Inžinjir Šila u Beču kušao je novo odielo proti ognju. Zapalio je šest kupacah drvah namazanih petroljom i hodio usred njih i nije se ni opalio. To je odielo od nekoga azbesta, ili kako bismo mi rekli, od negora. A azbest je ruda, koja se može na vlakanca razvući i onda tkati, kako drugo vlakno.

LISTNICA.

Iz Ličke, Zarečja, Kastva i Promontura dobili smo pjesme, što nam poslaste. Hvala! U priliki više.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 10. Aprila 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	129	—	132	—
S. Domingo	„	72	—	80	—
Rio polog vrsti	„	55	—	64	—
Cukat austrijski	„	—	—	—	—
tučeni	„	29	—	31	25
Crlenje trava bahuše (Orisantemo)	„	230	—	240	—
Naranče skrinjica	„	1	50	1	50
Karubo puljezko	za 100 klg	9	—	—	—
levantinsko	„	6	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	20	—	—	—
puljezke	„	18	—	—	—
Limuni skrinjica	„	3	—	4	75
Bademki lliti mandule pulj.	za 100 klg	99	—	103	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešajnal	„	24	—	25	—
Šljive	„	15	—	16	—
Pšenica ruska	„	10	75	11	—
ugarska	„	9	—	10	50
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	5	75	6	25
Raž	„	6	—	7	25
Ječam	„	6	50	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti	„	9	—	10	—
roba	„	—	—	—	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Uriž talijanski	„	13	75	22	—
inglezki (kitajski)	„	15	50	16	50
Vuna bosanska	„	95	—	100	—
morejska	„	117	—	120	—
arbanaska	„	108	—	110	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovice	„	50	—	90	—
štajerske	„	11	—	75	—
Grede	„	12	—	14	60
bukovčeo	„	8	—	12	25
Vlje italij. nižja vrsti	za 100 klg	42	—	45	—
najbolje	„	52	—	63	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	11	—	42	50
istarske	„	10	—	11	—
Kamene ulje u barilak	„	12	50	—	—
u kasetah	„	16	—	—	—
Kože strojene naške	„	185	—	185	—
suho veleje naške	„	107	—	135	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	65	—	75
vunene slane	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	60
zečje za 110 komadah, u srebru	„	25	—	27	—
Bakalar	za 100 klg	25	—	31	—
Sardele 1 bariI	„	15	—	21	—
Vitriol modri	za 100 klg	26	—	28	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	12	—	14	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	13	—	—	—
Slanina	„	35	—	37	50
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	—	8	75
Liščo od javorike	„	12	—	14	—
Vinska strgotine (Gripula)					
sploh	„	31	—	38	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbor (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunja (Straco)	za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—14. Aprila 1879.

Dno	Carzkakati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)	Dno	Carzkakati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)
1	5.53	9.35	11.69	—	9	5.51	9.32	11.71	—
2	—	—	—	—	10	5.52	9.32	11.73	—
3	5.53	9.29	—	—	11	—	—	—	—
4	5.52	9.28	11.68	—	12	5.52	9.32	11.70	—
5	5.52	9.30	11.68	—	13	—	—	—	—
6	—	—	—	—	14	—	—	—	—
7	5.52	9.31	—	—	—	—	—	—	—
8	5.52	9.31	11.70	—	—	—	—	—	—

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i brončenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878,* preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po altarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gaspar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek slacunar u Sežani.

VRLO VAŽNO
za vinogradare.

Nepobitno je dokazano, da je **sumporanje trsja,** shodno upotrebljeno, jedino, najbolje i najuspješnije djelujuće sredstvo, kojim se trsje može sačuvati, od **trsne pliesni (Criptogama: Oidium),** te koje trsju povrati svežinu i jakost ako je već bolešću okuženo.

Francezka, Italia i svaka ina vinarska zemlja podavaju nam mnogobrojne i neprestane dokaze o tom; nu treba biti na velikom oprezu, jer neizmjerna važnost, pripisana i priznana sumporanju, navela je pohlepne spekulante na miešanje (falsificiranje) sumpora s drugimi stvarmi neuspješnimi i nikako djelujućimi.

Onaj dakle koj želi služiti se sumporom, treba da bude vrlo oprezan za da se otme mnogobrojnim prevaram, sloga neće biti suvišno i neshodno, ako se kupac osvjedoči kod prodavca pregledanjem izvornih faktura o dolazku sumpora, te o stečenom poštenju i glasu proizvoditelja.

Somporanje obavlja se pomoću shodnih **mieha** u tri, ako je potrebno i četiri doba naime: malo kašnje iza kako se pokažu pupi na rozgvi (matici): — za vreme cvatnje: — kad je grozd na pol dozreo: — te napokon četvrti put i to samo dielom onda, kad bi se pokazali znakovi bolesti.

Jutro naime, poslie noći u kojoj je rosa pala, je najshodniji die dana za sumporanje, jer se tako **sumpor** liepo nlovi trsja, što je svakako neobhodno potrebno, da se postigne povoljan uspjeh.

Ako pako poslje sumporanja nadodje kiša, koja bi **sumpor** izprala, biti će potrebno ponoviti prije rečeni pokus.

Glavna čistionica (raffineria) sumpora

tvrdca Albani u Pesaru,

a njezino jedino skladište na Rieci kod

Nikole Pavačića,

droguiste, ulica Corso.

Isti ima na prodaju izvrstnih sumporačah, koje su toli dobro udesene, da se nje rabeć prištedi 40 % sumpora, a tri četvrta manje vremena uzmu.

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 9. U Trstu 1. Maja 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Bezmerno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina, tiđe se najđe najmanje 8 seljakah te su veljni, da im list šaljemo svim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 20 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo so

Tipografia Figli di C. Amati, Via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama srojoj vriednosti i smiera ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surše 5 norčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem sroje *Listnice*.

Govor Dra. Vitezića

hrvatskoga poslanika iz Istočne Istre na državnom saboru u Beču.

Dr. Vicentini gorički zastupnik govorio je proti ponjemčivanju onih krajevah. Pri tom je spomenuo, i to da *narodnosti* u Istri bolje stoje, nego li u Goričkoj. Zato je proti toj neistini ustao naš poslanik i izpripovjedao nevolje hrv. naroda u Istri ovako:

„Ono, što je govorio zastupnik goričkih veleposjednikah, nuka me, da primjetim neke opazke. Budi mi dozvoljeno iz zapisnika jučeranje sjednice pročitati ono, na što se odnose moje opazke. Na 13965. strani veli se (čita):

„Narodnih srednjih školah nemamo; — govornik govori o Goričkoj — „neda nam se nit onoga, što jur davno uživaju naše posestrime pokrajine *Istra* i Trentin, da i talijanski dio Dalmacije“.

Težko bih si ogriešio dušu kad bih ovo kao zastupnik slovinskih ljudi u Istri mukom mimoišao. Gospodin zastupnik iz Gorice prijavio se je početkom svoga govora kao zastupnik Talijanah. Takovim može ga se smatrati i po završetku njegovoga govora, u kojem je od ministarstva zahtjevao, da jur sljedeće školske godine nebude onako, kako bijaše do sada, i da se zadovolji pravednim željam talijanskoga pučanstva u Primorju. Ako je kao zastupnik tih ljudi govorio, ima pravo, on može biti naime posve zadovoljan sa prednostju, koju uživa talijanski jezik u Istri. Ako je pako govorio kao zastupnik Slovinacah, koji su ga amo poslali, i ono uztvrdio, onda moram tomu kao zastupnik istarskih Slovinacah što odlučnije protusloviti. Slovincem u Istri nije samo gore, nego onim u Goričkoj, već njim je tako, da se u obće gore pomisliti ne može.

U Istri je po posljednjem brojenju 254,000 stanovnikah. Medju timi je 150,000 Hrvatah, 30,000 Slovenacah, 5000 do 6000 Njemacah (!)*) Ostali su Talijani. Jesu dakle skoro tri četvrtine svih stanovnika Slovinci, po prilici jedna četvrtina njih Talijani, a samo dvadeset i peti dio Njemci.

A sada, kako je s onim, što zajamčuje članak XIX. državnih zakona? Kako se čuva i goji hrvatski jezik? U koliko je taj jednakopravan sa ostalimi jezici pokrajinskimi u školi, uredu i javnom životu?

Skoro u svih pučkih školah je talijanski jezik učevnim jezikom. Jedva u novije vrieme počelo se je na hrvatske i slovenske stanovnike obazirati. Svakako još je mnogo mjestah čisto hrvatskih, u kojih su škole čisto talijanske. Dà, nit vjeronauk nepodučaje se hrvatskim jezikom, a ako tkogod s potrebe hrvatski štogod podučaje, proglasnje ga se panslavistom. A kad tako, onda nije čudo, da naša djeca za školu nemare. Nije čudo, da se malo nauče, a da se oni, koji se štogod nauče, za Talijane nauče, i da se tako našoj vladi mnogo brige i jada prouzrokuje. Kako je vlada posijala, tako će žeti. — Realke su u Istri dvie, u Piranu i u Puli. U Piranskoj realki uči se samo talijanski, u dolnjoj realki pulskoj samo njemački. Nautička škola u Lošinju je čisto talijanska. Velim u Lošinju, to jest u mjestu, u kojem obitavaju sami Hrvati.

Na koparskom učiteljišću jesu doista tri odjela: talijanski, hrvatski i slovenski. U njih uzgajaju se učitelji raznih narodnosti, ali tako, da se moraju učenici, čim su u višem razredu, više naukah u njemačkom jeziku učiti, i da se u posljednjoj godini sve njemački uči.

Na ženskom učiteljišću u Gorici je još gore. Tamo nejma odjela za hrvatske djevojčice. One se moraju slovenski i njemački učiti. Ima li to biti učilišće ili mučilišće? Kako se ima takovo postupanje imenovati? Djevojčice, koje još svoga jezika dobro ne poznaju, moraju se slovenski i njemački učiti, da mogu pak hrvatski podučavati. Tako neće se stalno novih učenicah privabiti, tako nećemo nikad svojih učiteljicah imati.*)

Prave srednje škole ili gimnazije u Istri, su dvie. Jedna (koparska) je talijanska, druga (pazinska) je njemačka. Hrvatski ljudi u Istri, kojih je velika većina svih stanovnikah, neimaju dakle niti jedne srednje škole. Jeli to pravedno? Jeli pak to i politički mudro?

Posljedice su jasne. Mjesto da se Slovince, koji državu uzdržaju, i kojih je većina, njeguje i jača, zapuščalo jih se je, dà može se reći nastojalo se je podjarmiti jih nesamo u novije i najnovije vreme, nego od davne davnine.

Nit za absolutne vlade nije se u nijednoj tadanjoj školi hrvatski podučavalo. I u onih predjelih, u kojih stanuju samo Hrvati ili Slovenci, podučavalo se je talijanski.

To isto dogadjalo se je i u srednjih školah, i to tako, da se nije hrvatski jezik, jezik većine stanovnikah, nit kao predmet podučavao.

Nimalo bolje, dapače, ako je moguće gore, bilo je s hrvatskim jezikom u uredu i kod suda. Nit ne govorim o nutarnjem službenom poslovanju, gdje je talijanski jezik u podpunoj porabi bio; ali taj jezik rabilo se je i u izvanjskom poslovanju i u onih predjelih, u kojih sgoljni Hrvati stanuju, tako da su se pisale sve službene objave, sve odluke, svi zapisnici svih strukah javne uprave talijanskim jezikom, dakle jezikom, kojega velika većina stanovnikah razumjela nije.

Tako se je dogodilo, da se je u Istri više talijančilo za austrijske vlade nego za bivše mljetačke republike. A lahko je to raztumačiti si. Pod republikom nebijaše skoro nikakvih školah, a tim nebijaše onoga, čim se najlaglje odnarodjuje. To je pridošlo za austrijske vlade. Osim toga bilo je tada mnogo manje uredah, jer su mnoge poslove javne uprave obavljale samostojne narodne obćine, a tim bijaše i mnogo manje prilike, da se ljudi odnarode.

Za ustavne dobe ponašali su se Hrvati, da će se biti prema njim pravedno. A članak XIX. temeljnih državnih zakonah bio je takov, da su mogli pouzdano misliti, da će jim se konačno

*) Predebelo su brojili Njemce, gospodine zastupniče! Uredn.

*) Tomu se je već, hvala Bogu pomoglo. Vidi različite vieści.

9

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

LX

Djevojka odtjerala mladića

(Zarečka)

Udrila je sedma ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj čekaj junak mlad
Još mi ni šla nona spat. —
Udrila je osma ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj čekaj junak mlad
Još mi ni šal nono spat. —
Udrila j' deveta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj čekaj junak mlad
Još mi ni šal otac spat. —
Udrila j' deseta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šla majka spat. —
Udrila j' jedanajsta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šal bratac spat, —
Udrila j' dvanajsta ura
„Otvori mi mlada vrata“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šla sestra spat. —
Udrila je jedna ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šla nevesta spat. —
Udrila je druga ura.
„Otvori mi mlada vrata“
— Hodi z bogom junak mlad
Sada grem ja sama spat. —

Volč. sb.

LXI.

Mlad i mlada.

(Zarečka)

Okol plesa grede
Oko na me meće,
Pitajte ga ljudi
Ča bi tel od mene;
Ako će fačole,
Ja mu jih pošiljam;
Ako će štomanje,
Ja mu jih pošiljam;
Ako će obruse,
Ja mu jih pošiljam;
Ako hoće hlače
Ja mu jih pošiljam itd. —
A on mi njoj pošlje
Jednu libru lana,
Neka ona dela
Te tanke fačole;
Nek mi ona dela
Te tanke štomanje,
Nek mi ona dela
Te tanke obruse,
Nek mi ona dela
Te tanke hlačice itd. —
Ona njemu pošlje
Eno zrno zlata,
Neka mi on dela
Te lepe prstene,
Neka mi on dela,
Lipe orekine,
Neka mi on dela
Te lepo kolare,
Neka mi on dela
Te lepe križiće. itd.

Volč. sb.

LXII.

Djevojka i jabuka.

(Zarečka)

Neberi Jele jabuke,
Ač te te fanti videli
Pak te to majki praviti
Da si jih fantom delila. —
„Ča će to meni mat moja
Ja sam devojka poštena.
Mane mi raste bašiljak,
Na veloj libi puli put.
Ja sam ga mlada sadila,
I rano sam se stajala
I čistom vodom zalila
Od njega vence delala,
Ter sam jih fantom delila.“

Volč. sb.

LXIII.

Nezadovoljna nevjesta.

(Zarečka)

Majka hćerku s priko mora dala,
Dala ju je pak se je kajala.
„Nekajaj se mila majko moja,
Dobrim ljudem ženica sam prišla.
Svekrvić moj, kako mili otac,
Svekrvica, kako mila majka,
Deverići, kako mili brati,
Zalvice su, kako i sestrice,
A ljubi moj kako živi oganj.
Sad se kajaj mila moja majka.
Da bi mi ga kavrani po gorah nosili,
Da bi mi ga vrane po dolah razdrle
Da bi mi ga žabe po lokvah pojile,
Da bi mi ga ribe po moru lovile!
Sad se kajaj mila majko moja.“ *Volč. sb.*

LXIV.

Star stromah prosi mladu djevojku.

(Zarečka)

Prosil je star muž devojku:
„Zami me mlada devojko.“
— Neću te, stari mužino. —
„Zami me, mlada devojko,
Ja imam biš na tri pode.“
— Pokaži mi biš na tri pode. —
Pokazal je tri paučine.
— Neću te stari mužino. —
Prosil je star muž devojku:

pravedne želje izpuniti. Nu žalibože i u toj nadi prevarili se.

Nekoliko put sam već dokazao u ovoj visokoj kući, kako se visoka vlada malo obazire na ustanove rečenoga članka temeljnih državnih zakonah. Došlo se je u novije vreme do nesretne pomisli, da se ljudi u Istri netalijanče, nego njemče. Slovinske ljude u Istri smatra se za *corpus vile*, na kojem se može svakojake pokuse činiti. Misli se tim novim načinom nasip proti talijanstvu nasipati, a nit se nepomišlja, da se tim taljanstvu u prilog radi. Slovinci istarski prisiljeni birati medju njemačkim i talijanskim jezikom, pristaju većinom uz talijanski. Taj jim je rad svakidanjega občenja poznatiji i prieudniji.

Kako se po sadanjem školskom ustroju Hrvate u Istri ponjemčiti nastoji, razložio sam početkom svoga govora. Čujem, da se misli i u Novoj Austriji istu politiku tjerati. Na gimnaziju najme koja se ima ustrojiti u Sarajevu, imaju doći slovenski i češki učitelji, da se tako poravna puteve njemčenju i magjarenju. Kako se tom politikom uspjeva, može se visoka vlada osvjedočiti po uspjesih, koje je postigla u Istri.

Konačno spomenuti mi je viest, o kojoj se govori u ovdješnjem mnogočitanom listu. Čitao sam najme u današnjoj „Nov. slob. Presi“, da se je Nj Preuzvišenost gosp. ministar nutarnjih poslovah graf Taaffe razgovarao sa ustavovjernim zastupnikom o čeških stvarih, i medju ostalimi rekao mu: „državopravnoga pitanja tako rekuć već neima jer“ — da je dodao — „svakoj narodnosti zaštituju državni zakoni njezinu jednakopravnost, a jeli što kojoj narodnosti krivo, eno joj u carevinskom vieću sudišća, pred kojim se ima potužiti“.

Nu dakle, ja se opet i opet proti tomu (proti krivicam nanašanim hrvatskomu narodu u Istri) pritužujem pred tim sudišćem; dao Bog, da mi već jedanput pritužbu uslišate“.

ZA KRAJINU.

Njegova Preuzvišenost glavar krajiške zemaljske oblasti feldzajgmajstor Philippović pisao je uredničtvu ovoga lista:

„Uvažujuć obće koristan i napredan sadržaj i smjer časopisa „Naša Sloga“, što ga cienjeno uredničtvo izdaje, te obavieštен o hvale vriednom nastojanju, da se isti list u seoskih občinah hrvatskoga Primorja što većma bezplatno razširi i tim načinom širenje prosvjete u nižih slojevih pučanstva unapredjuje, vidim se ugodno ponukanim, za promicanje spomenutoga podhvata štovanomu uredničtvu staviti na razpolaganje svotu od *jedno stotinu forintih*, moleć štovano uredničtvo, da izvoli rečeni podhvat protegnuti takodjer i na občine mojoj upravi povjerenoga područja, to jest hrvatsko-slavonsku Krajinu.“ itd.

Radi toga liepoga priznanja i pomoćи plemenite podpore pripravno je ovo uredničtvo pošiljati u Krajinu bezplatno *dvie sto* iztisakah „Naše Sloge“. S toga molimo slavne pol. oblasti i občinska načelničtva, te pojedine rodoljube, da nam priobće pojedina lica, osobito pučane u primorju hrvatske krajine, kojim bismo mogli list pošiljati.

Uredničtvo.

DOPISI

o proslavi srebrenoga pira Njihovih Veličanstvah.

Iz Žminja.

Žminjci nisu ni ovaj krat za drugimi zaostali dokazati činom viernost caru svomu, te su uzhitjenom radostju slavili dne 24 Aprila dvadesetu i petu ljetnicu vjenčanja ili srebrni pir Njihovih Veličanstvah Cara Franja Osipa I. i Carice Jelisave takovom neobičnom svečanostju, kakove još u Žminju nisu vidjeli. Jurve na večer 23. orio se zvuk zvonovah, i grmilo je pucanje pušakah kao predhodnički znak sutrašnje svečanosti. A na 24 u jutro oko četvrtog sata zvonovi navešćivahu puku neobično veselje, i pucanje pušakah probudi stanovnike iz sna, te jih pozva, da se na svečanost spremaju. Seljaci ostaviše svoje poslove, gradjani svoje, pa pristojno odjeveni dohrliše u crkvu, gdje oko devetog sata u jutro bi obavljena svečana služba božja po M. č. župniku uz podvorbu duhovnih pomoćnikah, kojoj prisustvovaše i gospoda mjernici koji se ovdje nalaze u poslu uredjenja novoga zemljišnika ili katastra, i Gospoda službenici od uprave ovdješujega paromalina, Gosp. načelnik i svi občinski zastupnici i veliko množtvo puka. Poslje obavljene crkvene službe božje naš vriedni G. učitelj sa svojimi učenici zapjeva hrvatski „Bože živi“. Po tom M. č. naš župnik Fr. Orlić s ostalimi duhovnici, i spomenutom Gospodom prati načelnika u občinski ured, i ondje, pošto su se svi sakupili na mig gosp. načelnika občinskoga, prosbori sledeće rieči hrvatski:

Na veli petak 13 Aprila 1618 silom i sramotom povrate Mlečići Žminj Austriji, te bi riešen robskih okovah Mletačkoga lava, pod kojim za jedne same godine robovaše i gorke suze roniše Žminjci, kad bi za toga kratkoga vremena Šćavonom ili sužnjom nazvani bili. Ovu uspomenu vierni Žminjci iz zahvalnosti prikazali su Caru Franju I. prigodom njegovog prolazka iz Pula na 12. Maja 1816, ovu istu uspomenu mi potomci naših djedovah pristoji se, da prikažemo baš danas Našemu Caru, kad danas svi različni narodi austrijanskoga carstva uzhitnjenom radostju slave, kako i mi, srebrni pir Njihovih Veličanstvah Cara F. Osipa I. i carice Jelisave; i to u znak naše ljubave, viernosti i zahvalnosti, nadom da nas i u buduće zaštiti proti zasiedam tudjeg nam naroda, čestitajuć napokom da bi na svom prestolju doživili i svetkovali i svoj zlatni pir. Živili! Na to odjekne dvorana občinska gromovitim Živili. S tim bi dovršena jutrašnja svečanost. Oko 1. sata za podne G. mjernici i poslovači paromalina sdruženi s načelnikom občinskim s trimi savjetnici i odlična Gospoda gradjanska otidu na objed odredjen u ovdašnjoj gostionici, pri kom su se zapivale različne zdravice Caru i Carici. Prigodom zdravicah občinski stražari koji stojahu na redu pri gostionici s bubnjem i trubljom pucahu iz pušakah, kakogod pucahu pri službi božjoj. Ovdje mi je iztaknuti na čast i hvalu gospode mjernikah da su pri obedu pokazali svoju dobru ćud prama našemu zapustjenom hrvatskom narodu i u svom pametnom i uljudnom govorenju branili su prava naša. Poslje obeda pjevale su se samo naše pjesme, koje je naš rodoljubivi učitelj guslom pratio. Sloga nemogu ino, nego javno pohvaliti i svoju harnost javno izkazati. Kad na večer zvuk zvonah javi dovršenost dnevne svečanosti, tad puškaranje navešćivaše noćnu zabavu i veselje, i grad bi nakiljen zastavami i našu trobojnicu opazih na prozoru občinskog ureda u sredini medju cesarskom i austrijanskom, i bi prosvetljen.

Na občinskoj kući bi prosvetljena kruna austrijanska; na prozorih bile su tri prozirnice (trasparenti) jedna napisom hrvatskim, druga italjanskim, a treti njemačkim: Živili presvjetli supruzi. Na kući občinskog načelnika bi takodjer jedan trasparent. Na prozoru župničke kuće bi sledeći napis: „U znak svoje viernosti i radosti, na dan srebrenog pira Njihovih Veličanstvah Cara Franja Osipa I. i Carice Jelisave Žminjski kmeti prosvetljuju! Živili.“ Sgrada paromlina krasno bi razsvjetljena. Po gradu učenici vodjeni od Gosp. učitelja pjevahu hrvatsku carevku i slavjanske pjesme i po svuda orio je: Živio. Pod ložom na trgu veselo je plesao do kasna puk i pjevaše svoje hrvatske piesme. To noćno veselje trajaše do 11. urah. Evo Vam štovani uredniće kako puk, kod počne sam sebe poznavati, i kad se ga odgoji u svom jeziku, zna slaviti i hvaliti svoga vladara u svojem jeziku, i običaju, i ako se puk naš dočepa svojih pravah, da dobije škole u svom jeziku i ako ga činovništvo stane bolje paziti, još će veću ljubav, veće poštivanje gojiti u svom srcu za svoga cara. Bože daj!

Istl dopisnik.

Danas javili su ovamo, da su kmeti iz sela Križanca, Kuhari, Orbanići, Kablari i Petešjega sela naložili veliki kres na visokom bregu sv. Jelene na 24. večer, hitali iz pušakah, svirali svojimi mjehi, plesali i pjevali svoje hrvatske pjesme i vikali „živili Car Franjo Osip I. i Carica Jelisava“. Tomu prisustvovaše djeca i starci do 1. ure za polnoći. I prosili su da žele da bi se uvrstilo ovo njihovo veselje u „Našu Slogu“. Ovaj brieg se nahodi blizu grada Žminja, odkud se vidi Lindar, Gračišće i sva poreča biskupija uz more.

Iz Marčane.

U sriedu okolo doba večernjega zvonovi počeše razliegati svoje milozvučne glasove po svoj občini u znak velikoga veselja, koje je imalo slieditи drugim danom. Ala, liepo ti je bilo pogledati u četvrtak; već u jutro rano naš puk kupio se sa svojih stanovah, da skupa što bolje proslavi srebrni pir Njih. Veličanstvah Našega Premilostivog Cara i Carice. Ovdje bijaše veliko oduševljenje, mlado i staro, veliko i malo, to je sve kao da je bilo nadahnuto iskrom nebeskoga plamenka, hrlilo k božjemu hramu, k službi božjoj, da se tamo ukupno pomole za srećno doživljeli srebrni pir Njih. Veličanstvah! Čim zvonovi prestaše nihati, evo naš častni kapelan dodje u kuću božju, gdje ga je čekalo njegovo vjerno stado. Crkva dubkom puna. Vidio si, čitao si svakomu na obrazu neizrecivo i neopisivo veselje. Prije, i med službom božjom se je puškaralo, da se je orilo na daleko. Med svetom Mašom naš duhovni pastir, držao je govor, kojim je tako liepo izkazao svome puku, kršćanske, viteške, plemenite i riedke krieposti i čednosti, koje okrunjuju našeg milostivog Vladara i Vas Njegov Dom.

„Zami me mlada devojko.“
— Neću te stari mužino. —
„Zami me mlada devojko,
Ja imam tri pari voli.“
— Pokaži mi tri pari voli. —
Pokazal joj je tri puže s rogi.
— Neću te stari mužino. —
Prosil je star muž devojku.
„Zami me mlada devojko.“
— Neću te stari mužino. - -
„Zami me mlada děvojko,
Ja imam zlato škornjice.“
— Pokaži mi zlato škornice. —
Pokazal joj je nogo zgorene.
— Neću te stari mužino. —
Prosil je star muž devojku,
„Zami me mlada devojko.“
— Neću te stari mužino. —
„Zami me mlada devojko,
Ja imam zlatu kapicu.“
— Pokaži mi zlatu kapicu. —
Pokazal je plešivu glavicu.
— Néću te neću strašilo. —
Prosil je star muž devojku
„Zami me mlada devojko,“
— Neću te stari mužino. —
„Zami me mlada devojko,
Ja imam tri stane ovac.“
— Pokaži mi tri stane ovac. —
Pokazal joj je tri škate šonac.
— Neću te neću stara ludobo. —
Volč. sb.

LXV.

Zapuštena vjerenica.

(Zarečka)

Sedela tužna grlica
Na suhin dreveu kraj vrha.
Ona se je tužna žalila,
Da si je družca zgubila.
Tužna j' glavicu sklonula,
Bele je krilca pušćala,
Tužna se j' ona žalila:
Püsti moj zlatni prstenac
I od mladosti razlišenac;
Al ti imaš srdca dva
A ja nimam nijednoga;
Znami ga ti s prsa svoja,
Ter ga loži u prsa moja;
Neka srdca počivaju,
Vernu ljubav uživaju. *Volč. sb.*

LXVI.

Liepa Mare.

(Šastavska)

Tamo dole puli mora
Grah se zeleni;
Ki ga čuva? lepa Mare
Od Marice léi.
Njoj dohodi gizdav junak.
Komaričev sin.
„Daj mi jednu kitu graha.
Grah ti obrodil.“
„„Nedam bogme gizdav junak,
Zač me volja ni;
Pridi jutra jutro rano,
Kad majka zaspi:
Pod ponestrum bela murva,
Pod njum kučka spi;
Donesi njoj koru kruha,
Da te ne uji:
Vrata su ti škriputina,
Po malo odpri,
I donesi žlicu ula,
Da sreća gori.““
Mačka skoči na policu,
Ter lonci razbi.
Majka stane mačku stirat,
Ter nogu zlomi.
Otac stane mater stati,
Ter glavu razbi.
„Sad ni otca, sad ni majke,
Ljubimo se mi.“ —
Priobćio Kaž. Jelušić.

LXVII.

Zibala j' Ane

(obće pjevana po Istri)

Zibala Jane — Pavla dititća,
Zibala ga je — celih devet let,
Deseto leto, — mito pitala.
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — konje Pavlove?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Konja ja imam — konjara nimam.““
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — vole Pavlove?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Vole ja imam — volara nimam.““
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — pile Pavlove?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Pile ja imam — pilara nimam.““
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — kuće Pavlove?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Kuće ja imam — kućara nimam.““
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — dvore Pavlove?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Dvore ja imam — dvorara nimam.““
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — zlato Pavlovo?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Zlata ja imam — zlatara nimam.““
„Ča, ćeš ti Jane — za tvoje mito,
Ćeš ti Jane — dotu Pavlovu?“
„„Lipa ti hvala — majko Pavlova,
Dotu ja imam — dotara nimam““
„Ča ćeš ti Jane — za troje mito,
Ćeš ti Jane — Pavla dititća?“
„„Ću ja majko — Pavla dititća.““
Priobćio Ivan Karabaić.

Služba božja svršila se sa „Tebe Boga hvalimo“ i sa Carevkom koju je pjevao naš častni kapelan sa svojimi učenici. Na odlazku van crkve čekao je puk svoga pastira, gdje još jednom zagrmiše puške u znak velike odanosti i privrženosti Njih. Veličanstvom i orio se glas: „Živila Njih. Veličanstva! Živio Naš Premilostivi Car i Njegov Dom!“

Mošćenica.

I naša občina je dostojno proslavila dvadesetpetgodišnjicu vjenčanja Njihovih Veličanstvah.

Dne 23 u večer bi ono slavlje navješteno prizvanjanjem, i hitanjem mužarah. U zoru dne 24 bi osvitak ovog srećnog dana opet navješten kampananjem zvonah, i gruvanjem mužarah, te u istu dobu naš liepi trg i zvonik nakićeni hrvatskimi i cesarskimi zastavami, koje poklonište u tu svrhu dvie vriedne gospodje. Posebno ponosito se je vijala, kako u svojem domu, jedna velika hrvatska trobojnica, našeg vrlog narodnjaka, primorskog kapitana, Franja Valčića.

U devet sati prije podne bi služba božja, koju, osim občinskog zastupstva, posjeti mnogo puka, koji se je Bogu molio, da bi još te mnogo godinah poživila Njihova Veličanstva na korist i radost mile nam domovine.

Da se pako osvjedoče i susjedna nam braća na Rieci i u hrvatskom primorju, da i ovdje žive hrvatski narod uvjek vjeran i odan svojoj prejasnoj dinastiji, zapalismo u večer ogromne kresove na brežuljkih, te tako u daljini jednog sata, poredice i isto dobno plamtilo je dvanaest kresi zrcaleći se u podležnom mirnom moru. Oko buktećega kresa pred gradom se zakupilo sve, staro i mlado i se radostno zabavljaše želeć svomu carskomu gospodaru dugo i srećno vladanje. Napokon, po starom hrvatskom običaju svrši sve plesom. Plesalo se do kasno doba noći pod vedrim nebom, na razsvjetljenom trgu.

Stari Pazin.

Vredno je, da očito pohvalite ovdešnje stanovnike za veselje, koje učiniše prigodom srebrenoga pira njih veličanstvah. Na 23. večer upalili su silan kres pod sv. Agatu. Svjetljikami obilazeći staro i mlado pjevalo je svoje hrvatske pjesme i klicalo vladarom srdačni *živio*. I dne 24. poskrbili su se, da rođje i drugo gorivo u crnu noć dostojno pokazuje na onaj svietli dan našega smožnoga gospodara!

Iz Tinjana.

Javlja nam prijateljsko pismo, da je i tamo veselje bilo veliko. Veličanstveni kresovi, gromovito pucanje i urnebesni Živio pokazivaše, koliku ljubav i odanost imadu cesarska veličanstva u cielom onom puku.

Iz Pazinske okolice.

Za proslavu srebrenog pira Njih. Veličanstvah Našeg Premilostivog Cesara i Cesarice činile se okol Pazina liepe priprave, ali zlo vrieme, kiša skoro neprestana i blato, pokvarilo je barem polovicu od onoga, što se je mislilo učiniti.

Nu sasvim tim, ipak se je nešto učinilo. Grad Pazin bio je liepo razsvjetljen, a okol Pazina plamsali su na sve strane kriesovi. Tih se je vidilo u Trviži, u Bermu, na starom Pazinu, na paz. polju, na Turčićevom briegu, na Zarešćini, Novašćini i u Lindaru. Na briegu sv. Martina Lindarskog pucalo se iz staroga, Francezom god. 1813 otetoga topa, ali samo dva puta, jer sve naokolo nije bilo moguće naći praha. —

Kriesovi su se palili ne samo na predvečerje 24. aprila, nego na mnogih mjestih i taj isti dan u večer, tako su osobito učinili Zarečani i nešto i Lindarci zad velike crkve.

Dakako da je bilo liepo viditi i one kresove, koji su po Učki gorili i navješćivali Italiji, da ondje nije tla za nju. Narod je tim opet pokazao kako stoji čvrsto uz svoga Premilostivog Vladara, i odsudio rovanje onih, koji u Italiju škilju i uzdišu za Garibaldini. Nego opet kažem, škoda, što nije vrieme dopustilo proslaviti taj dan, kako se je bilo namislilo!

Iz Pazina.

Evo vam moju misao u taboru, koj nam je političko družtvo „Jedinost“ obećalo pripraviti u srednjoj Istri.

Po mojem sudu najsgodnije bi bilo sazvati tabor u Cerovlje blizu Novaki na 8. junija. U Cerovlje, jer je ondje postaja željeznice Divača-Puljske i sgodno je mjesto. A na 8. junija zato, što je onaj dan kvaterna nedjelja i sajam u onom mjestu. Iz Pule ide po ljetu svake nedelje željeznica u Pazin za zabavu, pak bi „Jedinost“ lahko izmolila, da onaj vlak dodje u sgodno doba do Cerovlja n. pr. o podne, ili o jednoj uri.

Dakle mislim, da bi to najprilično bilo, a koji bi bolje mjesto znao, neka se javi, da se razvidi i uredi tako, da mnogo naroda može doći na sastanak.

Iz Vrbnika.

Vaš lanjski dopisnik bio Vam obećao, da će vas izviestiti o ovdješnjih školskih stvarih. I ja već šest mjeseci čekam, ne bih li u kojem broju vašeg cienjenog lista ugledao dopis iz Vrbnika, ali dosele ništa. Želim, da taj gospodin održi zadanu riečˊ, te se sloga neću te stvari ni dotaknuti. Pripomenut ću samo, da kod nas u tom poslu nije sve u redu. Više nego na školski napredak gleda se na osobnosti: više nego zdrav razum prosuđuje strast. Sjednice školskog odbora se drže i ne drže. Učitelji mole, da se škole provide potrebnimi uč.li, ali zaludu. Na nekoj je sjednici bilo na dnevnom redu, da se odstrani vrstan učitelj, a bez ikakva uzroka. Tuže se na slab napredak djece; a nikad da bi se jedan od tih odbornikah potrudio u školu, te se uvjerio o napredku ili nazadku. Svoj sud osnivaju na slabom uspjehu svoje djece, a ne misle, da su možda tomu neuspjehu krivi sami, ili što su porodili na svietˊ plitkoumnu djecu, ili što joj kod kuće ne turaju nikada knjige u ruke. Hoće da jim učitelji uliju znanje u glavu, kako oni uljevaju baćve u vino . . . Ali neću dalje. O tom će vas bolje izvjestiti Vaš dopisnik.

Prošle su dvie godine, što se počelo raditi o uredjenju našega liepoga polja. Mjernik je izmjerio sve polje u dilj i u šir, a gradjevni nadsavjetnik g. Banbela došao dva puta, da to sve razgleda. Ovoga će se ljeta opet vratiti, da priredi naert. Ali on toga ne može učiniti, dok ne bude iščišćena glavna rupa, koja vodu poždira, i to ne možda za koju nogu nego do dna, do kamena. Tad će on sastaviti naert i poslati ga ministarstvu na odobrenje. Vlada je spremna prispjeti polovicom troška na pomoć. Sve dakle stoji sada o tom, kako će se za to občina zauzeti. Istina je, da bi se moglo našem občinskom zastupstvu mnogo toga prigovoriti glede nemarnosti: ali ja ne mogu ni pomisliti, da bi ono manje marilo za občinsko dobro, nego mu drugi zanj mare, te sam uvjeren, da će, čim to bude vreme dopustilo, poslati više težakah — ne djece, nego težakah — koji će se svojski latiti posla, te očistiti onu glavnu rupu, prije nego gosp. nadsavjetnik dodje. Inače neznam kakvim će licem načelnik i cielo zastupstvo dočekati skore izbore.

Od prvoga ovog mjeseca počeli su Lloydovi parobrodi ticati i Vrbnik. Svakog ponedjeljka dolazi iz Rieke, a svake sriede iz Žadra i Senja. Sva je prilika, da će od sad i više putnikah proloaziti Vrbnikom, s toga bi dobro bilo, da občina dade popraviti puteve, koji su, da nemogu gori. Što je crarne ceste, ajde de, prodje se; ali gdje počimlje občinska cesta, jao i pomagaj! O tom se već više putah pisalo, ali zaludu. Za Kutonjini, Bočina i Retec jesu strmine, ali ne putevi. Put za Dobrinj i Garicu je tri puta gori. Nek se naše zastupstvo ugleda, ako neće u ceste na kopnu, a to u krčku i bašćansku, pa neka si ne dade uvjek jednu te istu stvar spočitavati.

Iz otoka Krka.

Sbije se kadkad, da se u Vašem cienjenom listu nadju po dva, po tri, dopisa sa otoka Krka, pa prodju četiri mjeseca, da se nitko ne oglasi. Kao da mi ovdje nebi imali o čem pisati! Pa i ono, što dodje, to je ili iz Baške, ili iz Vrbnika, ili iz Punta. Dobrinjci spavaju, Omišljani dremlju, a Dubašnjare rekao bi čovjek, ili da ih je more progutalo, ili da moraju biti najzadovoljniji jer jih se nikada ne čuje. Blago njima! Ta za njih skrbe Krčani onako liepo, kako i za Korničare i Puntare. Njim je dosta, što šalju nekoliko ljudi, da slušaju kako Krčani viečaju o njihovih potrebah u njim nepoznatom jeziku, pa mirna Bosna. Briga njih za to, da se svi slože i da zadobiju većinu u krčkom zastupstvu. Gdje bi kapa nadmudrila klobuk! Briga njih, da premognu babate doseljenike. Njim je dobro, pa nek se i svietˊ prolomi, samo, da oni budu čitavi. Tovit će nekoga i nadalje ko što su i dosad, plesti će kotac, kako i otac.

A tko je svemu tomu dremežu kriv? Ta tko drugi, nego oni, koji su u prvom redu dužni puku oči otvarati i putiti ga u narodnoj borbi? Sve naše svećenike i učitelje obuzelo je ono

Zlo hrvatsko staro
Ljenost, ...

Naše su čitaonice sve, samo ne čitaonice. U njih se igra i pije, a malo, vrlo malo čita. Htjelo bi se ili preustrojiti jih ili udahnut im novog duha. Tako na dalje ne smje.

U posljednjem ste broju preporučili, da bi se prigodom srebrnog pira Nj. Veličanstva sabiralo štogod novca za Bratovštinu. Evo glave, ako dobijete novčića!

Drugdje se občine i škole ubrajaju u članove Matice i sv. jeronimskog družtva, a kod nas su redki i pojedinci Kmete, koji bi bili članovi družtva sv. Jeronima, možete na prste nabrojiti.

Tomu će biti krivo i to, što imamo za povjerenike urede, a ne osobe.

Koncem ovog mjeseca držat će se po svoj Hrvatskoj uspomena smrti Krsta Frankopana i Petra Zrinjskoga u bečkom Novom mjestu. Ako se i nitko nebi onda spomenuo tih slavnih hrvatskih junakah, to bi jih se Krčani morali. Zar nas ne vežu najsladje uspomene s porodicom krčkih i modruških knezovah? Zar ne nosi naš seljak crnilu, ako je predaja istinita, za onim velikim ali nesretnim junakom? — Bojim se, da će onaj dan proteći, kako i drugi u godini. Ja bih želio, da me čini utjeraju u laž, ali, velim Vam, bojim se, da neće.

Bilo bi doba gospodo, lux mundi i gospodo širitelji prosvjete, da se prenete od svoga sna i da se obazrete malko oko sebe. Vidit ćete široko ne pokrćeno polje i gladne vukove, koji po njem obilaze. Prisapnite seljaku, da se lati kuke i motike a uza to da bude na oprezu za svoja prava. Liepa vam se upriličuje zgoda, jer ćemo za koji mjesec birati zastupnika za carevinsko vieće. Netko je već počeo razplitati i razapinjati svoje mreže, te vam s toga još jednom velim „*vigilate*“, i opet „*vigilate*“ bdijte jer neprijatelj vaš, kakono lav rićući, obilazi . . . .

Franina i Jurina

PUNTARSKI.

Fr. Si videl onu tabelu na prekrižji koludarskomu?
Ju. Ča onu na popićovoj kući?
Fr. Dà! onu dà.
Ju. A sam, sam, a ča je na njoj?
Fr. A ča ne umiš štat?
Ju. Neumim ne, ni me meštar navadil.
Fr. Bolje da nenaš štat, isto nebiš razumel, ča je na onoj taboli napisano.
Ju. Ča jo na turskom zaljiku?
Fr. Ni ne loho j' na taltanskom i hrvaskom.
Ju. Pa ča ne bim razumel hrvaski?
Fr. Hahaj: *Selo Puntu občina Krk okružno Sudničtvo Lošini*, tako je po hrvasku napisano, ča će to reć?
Ju. Ma ja nenam.
Fr. Sam ti ja rekal.
Ju. A za koga vraga donka su ono napisali?
Fr. Da nena niš, ni ki umi, ni ki ne umi štat.
Ju. A ja! Zač je bilo napisat: *Selo Punat občina Krk.*
Fr. Ondrat ši, da bimo kapili.

***

Fr. Si bil od mala na mori?
Ju. Sam jušto čera.
Fr. Si ča videl novega?
Ju. Sam, komunska kuća, školu, pol miša pol tića.
Fr. Ča još nenaš, da to je šareno delo, a si još ča videl?
Ju. Sam tolike kapuraliće okolo kuća, ki vavek dolaju stražu.
Fr. A to je na čast našoj starešini.
Ju. Zač ne učine u kući za dica jedan komod i kanal pod rivu, da gre dilje va more šporkie?
Fr. Jer da je spiza i škoda, aš niki da te pobrat on šporkie i š njim zagujojit krase, ke budu razkopali.
Ju. Hahaha, pukal ne, takov Franino!
Fr. Ma jušto, da i oće pobirat, more se storit kako i druguda.

***

Fr. Ova je, Jure lepša, ku ću ti ja povedat.
Ju. Ča je?
Fr. Tamo va Slavonije, da boga mole, da bi još kade va Ungarije ča poplavalo.
Ju. Hol' s bogom! To su Turci!
Fr. Aj nisu, nego oni govore ovako: Ako va Ungarije ča poplava, će se svakuda beći sbirat, pak će se kigodar spametit reć: „a viš ter je i Posavina poplavala, dajmo i njim čagodar.“
Ju. Tako će bit istina, da se po našeh krajeh ni pobiralo za Posavce, doklegod ni Segedin propal.
Fr. Tako je, Jurino moj. Dan današnji nevalja već, da umiljato jauje dva materi sase, leh da ki jače kriči, dalje ga je čut.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. travnja 1879.

U ovo petnaest danah jest gotovo najveći događaj u cielom svietu radost, sloga i uzhit, kojima su dne 24. aprila narodi austro-ugarske monarkije proslavili dvadeset i petu ljetnicu vjenčanja njih. velič. Cara i Carice. Akoprem su novčane svote toj svrsi namienjene od občinah i gradovah, bile po želji Carevoj darovane i odpremljene stradajućim od povodnje u Ugarskoj: sa svim tim veličanstvene su se stvari vrstile u slavu tog dana ne samo u Carevoj prestolnici i svih pokrajinskih gradovih, nego i po samih selih. Nevjerojatne su skoro viesti, što se o tom čitaju u svih redom novinah. Carevi odgovori raznim i mnogobrojnim deputacijam, a najskoli proglas, kojim zahvaljuje svojim narodom na izkazanoj mu ljubavi, kosnuše se bez iznimke svačijeg srdca.

Nego više i potanje o toj izvanrednoj slavi naši će čitatelji biti izviešćeni na drugom mjestu ovog lista. Ovdje budi dosta spomenuti još samo to, da su taj dan istim uzhitom i zanosom slavili ov i on kraj Litave i oni narodi, koji još žalibože nisu došli

do podpunà uživanja svojih pravicah, pa da su tim jasno dokazali pred cielim svietom, kako znadu strogo razlikovati ustavnog vladara od njegove vlade, kojom mogu biti i nezadovoljni, ali vladaru i njegovoj jasnoj kući ostaju uvjek jednako vjerni i odani. I baš to je ono, čemu se čudom začudila sva Europa, da u ovolikoj naime vrevi, smjesi i šarenosti narodah i jezikah neima naprama Caru u svoj kolikoj državi, nego jedna duša i jedno srdce. Taj veličanstveni pojav uzdigao je u očima svieta ugled Austrije više, nego da bude na bojnom polju u bogzna koliko bitakah pobiedila sve svoje vanjske neprijatelje; jer dočim iz pobjedah s jedne strane niče mržnja, s druge strah, iz ljubavi niče sloga, a iz sloge stalnost, jakost i sigurnost države, u kojoj se nastanila. Ali ako smo svi složni u ljubavi naprama Caru, budimo zaboga složni i u medjusobnom poštovanju svojih narodnih pravicah, što budi i ovom prigodom na osobiti način rečeno jednoj i drugoj vladi, jednomu i drugomu parlamentu, da oni nepokvare ono, što je postigao i stekao Car svojom neograničenom dobrostivostju i pravdoljubivostju.

Poslje ovoga, što smo rekli, neimamo baš ništa toli važnà, da javimo našim čitateljem, ni s ove ni s one strane Litave. Carevinsko vieće bavi se još uvjek proračunom. Proslih danah bilo je skupno ministarsko vieće radi trgovačkog ugovora sa Srbijom. Ugovor sa Turskom, pod kojimi li će naime uvjeti moći Austrija posjesti i Novo-Pazarski kraj, da je bio već kada tada uglavljen i podpisan s jedne i druge strane. Medju timi uvjeti da se nalazi i ovaj, da Austrija pripoznaje i unapred vrhovno gospodstvo carigradskog Sultana nad Bosnom i Hercegovinom, ali samo da nekaže, kad i u kojem će mu jih slučaju opet vratiti. Vele, da je to učinjeno zato, jer da Turska nije htjela inače popustiti; ali moglo bi biti i zato, da se te dvie pokrajine tim putem izluče iz svih mogućih političkih kombinacijah vanjskih i nutarnjih. Koliko nam je to i milo glede vanjske politike, toliko nam je kao Hrvatom glede nutarnje nemilo.

Juče se u Trnovu sastala nova narodna skupščina bugarska, koja je izabrala za gospodara niemca kneza Battemberga, mjesto bugarina kneza Aleksandra Vogoridesa, što bijaše odskora imenovan rumeljskim guvernerom, te za koga se jako govorilo. Tim bi bugarsko jedinstvo bilo učinilo liep korak napred, jer bi sjeverna i južna Bugarska bile imale jednog te istog predstojnika, koji bi se bio svakako trsio, da bude neodvisni gospodar jednoj i drugoj. Što se nije to dogodilo, jest znak, da se Ruska i Engleska nisu posvema sporazumile glede uredjenja rumeljskih stvarih, pa i knez Vogorides da nije bio ni najmanje srećan u Beču, gdje se proslih danah nalazio zajedno sa grofom Šuvalovim, te se ti i s njim mnogo dogovarao. Šuvalov da je došao u Beč najviše zato, da izjavi, kako je ruskoj vojsci nemoguće ostaviti Rumeliju do urečena roka.

U ostalom rumeljski delegati putuju po Europi od prestolnice do prestolnice, da kod velevlastih prokreče put sjedinjenju sa svojom prekobalkanskom braćom. Isto tako putuju sada po Europi i delegati arnautski i epirski, ovi da izposluju sdruženje nekojih krajevah Albanije s Grčkom, a oni da to preprieče. Još nam je spomenuti, da su Arnauti proslih danah bili upali oružjem u ruci u kneževinu Srbiju, ali da jih je srbska vojska junački bacila prieko granice. Ti divlji čopori, veli se, da će i Austriji mnogo smetati, kad se jednom odvaži u Novi Pazar. Ruski je car Aleksandar odputovao sa svojom obitelju na svoj dvor u Livadiju. Poslje onog pucanja i na njegovu osobu, u Rusiji je zavladala skrajna strogost proti prevratnoj stranci, koja usljed toga biesni još jače. Kako sve kaže, ni Rusiji neima pomoći nego u slobodi, pa Bog joj ju i daj čim prije tim bolje. Garibaldi roči u Rimu talijanske republikance i veli, da će se vladati mirno, dokle ga god vlada ostavi na miru; i gle, talijanska mu vlada nemeće baš nikakvih zaprekah, dapače, što je još više, onomadne udostojio ga svojim posjetom i sam kralj. Nije li to čudo nad sva čuda! Glede egipatskih stvarih Engleska i Francezka neznadu ni desno ni lievo.

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

IV. pismo.

Zdravo Ivane!

Vidim baš, da sam Ti omilio svojimi pismi ove struke, jer to što rekoh razabirem iz Tvog posljednjeg pisanca veleć mi, da poljodjelci radosno prihvaćaju moje naputke o oplemenjenju voćakah. Ja sam Ti, vjeruj brate, sad vrlo veseo, jer već opažam, da mi trud uzaludan biti neće, pa stoga evala Tebi ko prijatelju, koji si me prvi pozvno, da napišem sve glavne načine oplemenjenja voćakah i da ih objelodanim preko rodoljubne *„Naše Sloge."*

Za to Te Gospod Bog poživio, brate Ivane!

Ovom prigodom milo mi je reći i to, da me je i sa drugo strane Tvoje zlatno pisamce obveselilo, i to s toga, što mi u istom baš iskreno javljaš, da si i Ti počeo raditi za napredak našega naroda. Uvjeren sam Ivane, jer ja marljivo Tvoje radnje čitam u raznim našim novinam, navlastito u dičnom i vrlo rodoljubnom *„Narodnom Listu,"* i vidim da moj Ivan podpuno opravdava one nade, koje od vajkada spajah uz njegovu marljivost, energiju i dobrotu srdca, kojom je već od rane mladosti obuhvatio sve što je našega naroda. Bog Ti platio, što si i Ti uzeo nastojnti oko napredka Hrvatskoga naroda, koji ako i nenagradjuje svoje prosvjetnike kakono drugi veći narodi, ali ih i ne zaboravlja.

Znaš što veli nemurli Hrvat Petar Preradović:

„Al kad jednom dodje k tomu doba, i kod tvoga pogostat ću groba."

Treba da uče narod: jedni dovadjajuć mu u pamet divne značaje i spomene njegovo prošlosti, drugi pjevajuć mu njegovu staru slavu i njegove sadanje nade, neka iz toga kontrasta potoče želja za starom slavom jer *„ignoti nulla cupido"* ili hrvatski: Tko ne zna za bolje, zadovoljan je svačim. Tko ne vidje crkve i peći se klanja. Pokažimo ludi narodu, kako mu valja kretati rukom, moliti nogom, eda se dovine onom stanju svoga obstanka, koga zovu *periodom prosvjete i dobrostanja.*

Oprosti Ivane, ako Ti možda koju grku rekoh, jer ovomu, što napomenuh povoda dade Tvoje posljednje pisamce. —

Ajdo sad predjimo na stvar!

C. Cieplјenje pod koru iliti za koru.

Ovaj način oplemenjenja preduzimlji onda stopram, kad si sasvim siguran, eda se lahko kora od stabla lupi, a ovo odlupljenje kod starijih voćakah biva nešto kasnije. Zato nastoj, eda pitome mladice sa tri do četiri oka, ako je ikako moguće, još u mjesecu sječnju ili u veljači odsiečeš, pa tada prerez omazi voskom, eda se iste ne osuše, te ih napokon u pjesak zakopaj i drži u istom do potrebe. A sad čim je vrieme došlo cieplјti, tada iste izvadi iz pjeska i oplemenjuj sa istim voćke, pa ćeš na skoro izkusit, da će Ti iste potjerat, pošto ih je oživio probujni sok divljake.

Ja ovo govorim ne samo, što sam učio na gospodarskom i šumarskom učilištu, već sam ja sâm toliko puti a svom praktičnom životu pokusio, i uvjek dobrim uspjehom.

Veder pokušaj i Ti u svom voćnjaku, pa ćeš na skoro upoznati istinu ovoga, što napomenuh.

Preporučam Ti, miljeni Ivane, na ovaj način oplemenjivat *jabuke i kruške*, i to takova stabla ili grane, koja su prilično debela. Upozorujem Te dalje Ivane, da sve grane prvu godinu ne oplemeniš, a to zato, što bi soku pravo gibanje zaustavio.

Kakve pitome mladice (ciep, kalem, navrt) imaju biti, to sam Te jur u predjašnjih svojih pismih poučio, zato danas suvišno nalazim to isto opetovat. Toga radi namah prelazim na pouku: **Kako se ciepi pod koru iliti za koru?**

Rekavši gori Ivane, da čim su voćke pune soka i kora se lahko odlupiti dade, tada se ovaj način oplemenjenja preduzimati ima, i to ovako: da se divljaka — od zemlje 32 c. m. visine — razito oštrim nožem odreže ili pilicom pozorno odpili, i to gledaj, da ovaj odrez učiniš na onom mjestu, gdje je kora ujedno gladka; zatim se kora razreže sa oštrim nožem niz divljaku za 3 c. m., a sad ovu raztvori polukrugłom košću, koju moraš imat na vrtlјarskom nožu, tako, da se može u njega pitoma mladica sa tri ili dva oka utaknuti. Ta pitomu mladicu treba da je na doljnjem kraju odrezana do polovine, a onu drugu polovicu zašilji, eda uzmogneš u divljaku, izmedj kore i drveta, utaknuti.

Kako si ovo učinio, tada plemenitu mladicu valjano sa lićem omotaj i voskom dobro omaži

Na jačem stablu ili grani možeš i po dva ciepa umetnuti i to jedan prema drugom. Ako bi možda u ovom zadnjem slučaju kora pukla, tada odroži nešto divljake i opet navrtlјaj.

Još Te i na to Ivane upozorujem, da čim se je plemenita mladica primila i počela napredovati, tada ju čuvaj od vjetrovah i ptičah, jer bi ju mogli vremenom razklimati, te tako bi Ti se oplemenjenje osujetilo. — *Jabuke i kruške* možeš na ovaj način oplemenjivat sve do konca mjeseca *srpnja.*

U došastom pismu prozborit su Ti posljednji način oplemenjenja t. j. na sklapanje i još o nečem drugom.

A sad mi budi čil i zdrav, a ovo nekoliko redakah primi u znak iskrenjega prijateljstva od tebe ljubećega.

Driniš na Jarjevo 1879.

N. Vežića.

POZIV.

P. N. Gospodi, koja žele začlaniti se u **hrvatsko arheologično družtvo,** ili mu što priposlati, da se izvole javiti odgovornomu uredniku ovoga lista, povjereniku spomenutog družtva.

Različite viesti.

Naše djevojke u Gorici koje se pripravljaju za hrvatske učiteljice, dobile su milost, da se i hrvatski uče. Podučaje gosp. Erjavac. Pametnija nam se čini druga ustanova, da se naše djevojke mogu poć učiti u Dubrovnik na hrvatski preparandij. I za tamo dobiju štipendij, kako čujemo iz pouzdana izvora.

Rodoljubni dar. G. Ljudevit Vranićani darovao je umjetničkom družtvu u Zagrebu 1000 for.

Imenovanja. Dr. Kažimir Forlani, Makarski biskup, bi imenovan biskupom u Kotoru, a na njegovo je mjesto uzvišen kanonik iste Makarske crkve i narodni pjesnik Josip Bezić.

Austrijski gospodari i šumari pod vodstvom grofa Kinskoga poći će još tekućega mjeseca u Bosnu i Hercegovinu, da razvide u kojem se stanju nahodi ondešnje gospodarstvo i šumarstvo, a da po tom pako odluče i predlože uredbe, kojimi bi se najshodnije imalo promaknuti i poboljšati. Na povratku u Beč proći će oni iz Trebinja u Dubrovnik, a odanle u Zadar, gdje će se sadržati nekoliko danah.

Čitateljem pjesmah u podlistku. Tuži nam se netko, da njega ide jedna pjesma štampana u podlistku ove novine. Mi se tomu čudimo, jer pjesme su sakupljene pred više godinah i neznamo, da bi koja ciljala baš na ovoga ili onoga. Ako se nadje ime u pjesmi, koje nosi takodjer koj čitalac, to neće reći, da je za njega izpjevana, niti u hvalu, niti u poruga. Toliko jedanput za uvjek.

Radi oglasah. Izjavljujemo za posljednji put, da mi nejamčimo za dobrotu stvarih, koje su oglasene. To je stvar kupca i prodavca. A mi još odviše pazimo, koje oglase primamo.

† **Petar Kozlar** bivši notar, suvlastnik poznate pivarnice, spisatelj i poslanik slovenski mnogo je nedavno u Ljubljani. U mutnih vremenih 1848-1849 jur je bio napisno knjižicu, gdje brani ove naše strane proti Njemcem i Talijanom. Službovao je neko doba i u Istri, naime u Vodnjanu i Pazinu. Izdao je Slovenski zemljovid i bio mnogo godinah odbornik Slov. Matice u Ljubljani. I buduć je žarko *ljubio svoj* rod, imao je dosta neprijateljah.

Stakleni srebrnjaci. Jedva se je sviet malo nagledao srebrenih forintih, a evo već neprilike. Ima jih mnogo ponačinjenih od stakla i tako liepo, da nebiš poznao: Najbolje ti je, kada primaš od koga srebren forint, da ga spustiš na stol ili na tla. Ako je forint staklen, to će se za stalno razbiti.

LISTIĆA

Gosp. N. Dalmacija. Oprostite, nemožemo štampati. Tužalicah imamo dosta i od ovuda, a list je malen kako vidite. Javite se vrlomu Nar. Listu. — G. G. Tomaj Sežana. Onaj prijatelj neima nijednoga iztiska pustinjakovog „proročanstva". Obratite se kojemu prijatelju u istočnoj Istri. Zdravi!

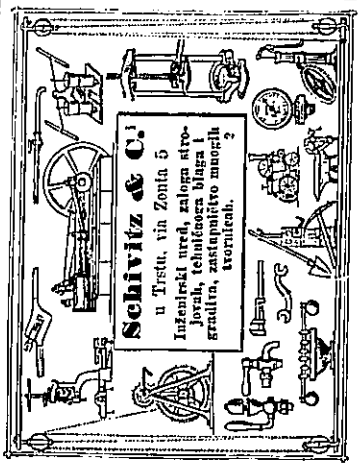

VRLO VAŽNO
za vinogradare.

Nepobitno je dokazano, da je **sumporanje trsja,** shodno upotrebljeno, jedino, najbolje i najuspješnije dielujuće sredstvo, kojim se trsje može sučuvat, od **trsne pliesni (Criptogama; Oidium),** te koje trsju povrati svežinu i jakost ako je već bolešču okuženo.

Francuzka, Italia i svaka ina vinarska zemlja podavaju nam mnogobrojne i neprestane dokaze o tom; nu treba biti na velikom oprezu, jer neizmjerna važnost, pripisana i priznana sumporanju, navela je pohlepne spekulante na miešanje (falsificiranje) sumpora s drugimi stvarmi neuspješnimi i nikako dielujućimi.

Onaj dakle koj želi služiti se sumporom, treba da bude vrlo oprezan za da se otme mnogobrojnim prevaram, stoga neće biti suvišno i neshodno, ako se kupne osvjedoči kod prodavca pregledanjem izvornih faktura o dolazku sumpora, te o stečenom poštenju i glasu proizvoditelja.

Somporanje obavlja se pomoću shodnih **miehova** u tri, ako je potrebno i četiri doba naime: malo kašnje iza kako se pokažu pupi na rozgvi (matici): — za vreme cvatnje; — kad je grozd na pol dozrieo; — te napokon četvrti put i to samo dielom onda, kad bi se pokazali znakovi bolesti.

Jutro naime, poslie noći u kojoj je rosa pala, je najshodniji dio dana za sumporanje, jer se tako **sumpor** liepo ulovi trsja, što je svakako neobhodno potrebno, da se postigne povoljan uspjeh.

Ako pako poslje sumporanja nadodje kiša, koja bi **sumpor** izprala, biti će potrebno ponoviti prije rečeni pokus.

Glavna čistionica (raffineria) sumpora
tvrdca Albani u Pesaru,
u njezino jedino skladište na Rieci kod
Nikole Pavačića,
droguiste, ulica Corso.

Isti ima na prodaju izvrstnih sumporačah, koje su toli dobro udesene, da se jih rabeć prištedi 40 % sumpora, a tri četvrta manje vremena uzma.

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 10. U Trstu 16. Maja 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljako samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a soljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina, tiđe se najde najmanje 8 soljakah te su toljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celosti ili u izvatku, našmo prama srojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surčše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajorah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

ISTRIJANCI!

Do mala bit ćete pozvani, da izaberete svoje poslanike na državni sabor u Beč. Seoske obćine istarske biraju dva čovjeka. Jednoga biraju obćine kapitanata voloskoga, pazinskoga i lošinjskoga, a drugoga obćine kapitanata koparskoga, Porečkoga i Puljskoga.

Sada imamo ustav iliti konstituciju. Poslanici naroda sa svietlom krunom odluče, što ima biti zakon u zemlji, koliko li će se vojske dati na godinu, koliko li novca potrošiti i u što će se taj novac potratiti. Da vam mi pišemo: Istrijanci! izaberite Petra ili Pavla, pak nećete više soldata davati, ni štibre plaćati, mi bismo težko lagali i o vašu vjeru bi si dušu ogrešili. Zašto?

Zato jer danas svaka država, neka je još slobodnija, i vojske drži i novce troši. A troši više, nego bi trebalo, jer djeca moraju za obćinske grehe pokoru činiti, i jer se štogod za buduća vremena čini.

Nuto dakle, da netražite sudca, da vam netreba škole, da neimate ništa, česa vam treba braniti, da ste bez domovine i starinske narodnosti svoje, onda nebiste marili birati nikoga u sabore; niti biste što izgubili, niti što dobili.

Ali ovako, dok treba da se koji čovjek za vaše potrebe potegne, vidite i sami, da je potrebno odabrati ga i poslati državi na sabore.

Vi se tužite, da je težko snašati sve dužnosti, da bi vam se imalo stotine i stotine nevoljah odstraniti. Mi pritvrdjujemo, da je tako. I vidimo možda od mnogih vas bolje, gdje i kako bi se pomoglo. Ali glavom o zid nemožeš. Možeš, nego ćeš glavu razbiti, a zida nećeš probiti.

Tako vidite, makar vi najboljega čovjeka odabrali, svega nećete postignuti, što želite. Nego birajuć vašega čovjeka, postignut možete bar to, da u Beču budu svakom prigodom čuli, tko smo i česa nam treba. Ako nedaju svega, dat će nešto. A ovo vam je tvrda naša vjera, da gospoda u Beču, ako su ikoliko pametna, *moraju* naše želje izpunjivati, jer da Austrija izgubi Hrvate, mogla bi učiniti teštamenat, jer bi njoj umreti. Ponestalo bi joj mora i mosta u Levante. Ali naše će želje pomalo izpunjivati, jer jedno mi jih netražimo svakom prilikom, gdje bismo mogli, a drugo, oni još pravo ni nevjeruju koliko nas ima. Veliki gospodin u Beču popao se za vlasi, kad je dočuo, da mladost hrvatska iz Istre očito piše neka se na pazinskoj gimnaziji hrvatski uči. „Odkuda Hrvati u Istri?“ Gospodine moj: iz zemlje uzkrsuju kao mučenički plodovi!

To su vam naše misli. Dogovarajte se i sdružujte se! Nevjerujte onim, koji vas samo ovom prilikom kume i bratime i samo ovom prilikom vašim jezikom govore!

Mi ćemo Vam sdogovorno sa političnim družtvom „Jedinosti“ na dobu javiti koje ljude preporučamo vašemu glasu. Pazite dobro, da će naši protivnici kovati i rovati svakojako, al naše je ime „Sloga“, nesloge se čuvajte.

Mi ćemo Vam pokazati šibe, koje su za Vas najpriličnije. Kakove si šibe odsječete, onakove će Vas tepsti!

CESAROV DAR.

Nije nam prostor lista dopuštao ni u kratko pisati, kako su silno slavje imali u Beču prigodom srebrenog pira Njihovih Veličanstvah. Ako rečemo, da je bilo kako ljepše nemože biti, da strani sviet zavidja ovom tvrdomu vezu medju krunom i narodi; ako spomenemo, da je Cesar pisao ministru Taffu, neka je srdačna hvala svim narodom i družtvom, koji onu slavu slaviše — sve smo rekli.

Ali je Cesar i darove podielio, darove bogate cesarske. Stotine tamničarah oprostio je od tamnice, ustanovio je 20 bezplatnih mjestah za odgojenje častničkih kćerih u Hernalsu i Požunu, i 10 mjestah za sirotčad u vojničkom odgojilištu u Višavi. A za velike škole utemeljio je 40 štipendijah siromašnim i marljivim učenikom. Te štipendije zvati će se: „Franjo Josip-Jelisavine zlatne podpore“ i bit će svaka po 300 forintih u zlatu. Dielit će se ovako: Na bečkom i peštanskom sveučilištu po 7; na Pražkom 5, na Gradačkom, Inspručkom, Krakovskom, Lavovskom, Černovičkom, Kološvarskom i Zagrebačkom po tri.

DOPISI.

Iz Kastva.

Kastavci proslavili su srebrni pir njihovih Veličanstvah slavljam kakovog Kastav dosad doživio nije. Priprave se činile u svakom selu ove velike obćine. Već na 23. aprila javljalo 21 hitac mužarah i veselo zvonenje početak slavlja a glasba prolazila je gradom svirajuć vesele komade. Dne 24. aprila sa sunčanim izlazom pucalo se opet iz mužarah, veselo zvonilo a glasba igrala.

Čim je začelo misi zvoniti, vidjelo se dolaziti sa svih stranah seljake pod narodnimi barjaci cveljem nakićene, koje je pratila narodna glasba sopele, mešnice ili harmonike. Svaki barjak pratila je ovdešnja glasba do mesta, odkud su imali svi skupa u crkvu. Čim je misi odzvonjalo, otidoše svi najlepšim redom praćeni od ovdašnjeg velecienjenog upravitelja i ostale ovdašnje gospode u crkvu, gdi se već bila sabrala školska mladež sa učiteljima.

Krasan bio to pogled u crkvi dubkom pukom napunjenoj, kad se barjaktari uz klupe sve po dva urediše a na čelu svileni krasni barjak, koji su članovi čitaonice za taj dan priskrbili. Sv. misu služio je naš starina preć. Vekoslav Vlah uz podvorbu mladjeg svećenstva. Za sv. mise pucalo se često iz mužarah. Po misi otidoše svi na mesto, odkud ti iz Kastva na more i Učku krasan pogled, da tu zasade lepo stablo slavensku lipu, da bude i potomcem svedokom današnje svečanosti.

10

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

LXVIII.

Smiljanić.

(Iz Kaštaršćine)

Smiljaniću! pokisnu ti perje!
Neka kisne, drugo mi se vije;
Nije meni do tvojega perja,
Već je meni do novolje moje,
Što mi drugi preotimlje dragu;
Nek' otimlje, preotit ju neće,
Dok je meni na ramenu glava,
I desnica u ramenu ruka.
Pred kućon joj jablan drvo raste,
Pripet ću se jablanu na granu,
Zapevat ću kano lastavica,
Zakukat ću kano kukavica
Zaprosit ću njeju staru majku,
Nebi li se majka smilovala,
Nebi l' meni svoju héerku dala,
Meni dala, ali obećala;
Nebi l' mene svojim zotom zvala.

Volč. sb.

(Vidi se, da je donesena iz kraljovine).

LXIX.

Savjet mlade mladomu.

(Lovranska)

Pridi mi, mladi moj, kada mesec zajde,
Da mi te nijedan na ceste ne najde,
Ako mi te najde, nedaj se videti.
Ako mi te vidi, nedaj se poznati,
Ako mi te pozna, nedaj se udriti,
Ako mi te udre, nedaj se do boli,
Ako te do boli, nedaj se do smrti.

Volč. sb.

LXX.

Zašto je lepa.

(Lovranska)

Tičica pisana visoko zletala,
Ča j' više zletala, to j' šire zgledala:
Ona j' nadletala on mutni Dunaj;
Na mutnem Dunaju košuta se pere,
Za njom mi Ive mlad stupom postuplje.
„Ne postupljuj, Ive mlad, za manom košuton,
Aš san ja košuta, uboga sirota.“
„Ako si košuta uboga sirota
Ale si, košuto, galanta života.““
„Mala hvala tebi, Ive mlad junače,
Da san ja košuta galanta života,
Hvala majki mojoj, ka mi ga j' gojila:
Rano me j' klala spat, kasno me j' stajala,
Kada me j' stajala, lepo me j' obukla,
Kada me j' obukla, ručat mi je dala,
Kada san ručala, lepše me j' obukla,
Kada me j' obukla, k maše me j' poslala,
Kad' san od maše prišla, obedvat mi j' dala,
Kad' san poobedvala, još lepše me j' obukla,
Kad' me je obukla, na tanac me j' poslala,
Kad' san s tanca prišla, južinat mi j' dala,
Kad' san pojužinala, na šet me j' postala,
Kad' san iz šeta prišla, večerat mi j' dala,
Kad' san večerala Boga san molila,
Kad san odmolila, spat me je poslala.

Volč. sb.

LXXI.

Mare pere belo ruho.

(Lovranska)

Kantaj Mare, da te gora čuje,
Gora, more, dva luga zelena:
Izpod luga hladna voda teče
Na njoj Mare belo ruho pere,
Belo ruho z belima rukama;
Kad' se dve na vode karale;
Jedna drugoj veli: nevernice moja;
Ka si zneverila mojga ljuba draga,
Mojga ljuba draga, ki je najdalje šal,
Ki j' najdaljo šal, pred Levant je prišal.
Levantkinje mlade štude i šegave,
Ke su mojga draga tamo zadržale;
Da bi one mlade moju misal znale,
Bi mojega draga doma pošiljale.

Volč. sb.

LXXII.

Junak.

(Lovranska)

Nekantan od dobra, ni od dobre volje,
Nego za okripit tužno srdce moje,
Tužno srdce moje, znam da ga ni v mane;
Zela mi ga j' vila, ka v toj kući biva,
Ta kuća j' visoka, sa je od mramora,
Sa je od mramora, da bi se propala,
A vila ka je v njoj, da bi mi dopala.

Volč. sb.

LXXIII.

Ljuba i tanac.

(Lovranska)

Spametil san se va gore,
Da mi je ljuba va Zadre.
Kad' ja mladi v Zadar grad,
To mi ljuba s tanca gre;
S tujen junakon brez mane,
Va svilnoj sukuji do zemlje
Saka žica po dukat,
A sa sukuja sto dukat.
Spametil san se va Reke,
Da j' moja ljuba va Bakre.
Kada ja mlad v Bakar grad,
Tot moja ljuba s tanca gre
S tujen junakon brez mene,
Va svilnoj sukuje do zemlje,
Saka žica po dukat,
A sa sukoja sto dukat.
Spametil san se va Bakre,
Da j' moja ljuba va Kastve.
Kada ja mlad va Kastav grad,
Tot moja ljuba s tanca gre
S tujen junakon brez mene,

Kad se došlo na mjesto, postavi se školska mladež na kolo. G. upravitelj nagovori prisutne lijepimi riečmi naglasiv Kastavcem njihovu vjernost napram vladajućoj kući, te jim priporučio neka posliedne stope svojih praotacah, koji su uvjek pripravni bili podati krv i dobro za svog cara. Položiv lipu u jamu kaza školskoj mladeži, neka ju oni posade, neka ju goje, da uzraste do velikog stabla, da njoj bude spomenom današnjeg dana i zalogom postojane vjernosti napram svoga cara Franja Josipa i carice Jelisave, koje da Bog poživi! Ove rieči pratio je puk sa trokratnim živio. Potom su učenici redom jamu zemljom napunili, te ovaj prizor ganuo je mnoge prisutne do suzah, a ostati će Kastavcem nezaboravan hip, kad su carsku lipu posadili. Odavle vratiše se svi pred glavarstvo, gdi bi po običaju kastavskoj deci pobacano do 300 kolačah. Čim se dopodnevna svečanost svršila začela se mladež vrtiti osobito pod ložom, te to je trajalo do kasne noći. Na dva sata sabralo se do 36 osobah to iz grada to iz okoli k skupnomu obedu u dvorani narodne čitaonice, koja je bila krasno urešena. Ako i biaše gostovah razne narodnosti, to je vladala u svih jedna ista ćud, da slave srebrni pir svoga vladara. Za gostbe napio je prvi car i carici naš upravitelj g. Ivan Simeig a za njim kraljeviću i celoj carskoj obitelji prečastni g. Vekoslav Vlah župnik. Već oko pete otišli su gostovi da vide kako se puk zabavlja, te vidjelo se svim u obće kako su veseli ovog dana.

Čim se počelo mračiti videli se po mnogih brežuljih kresovi, a osobito se odlikovao onaj na najvišjem vrhu kastavske šume Lis'ne na vrhuncu Šija. Mogli su ga lahko videti daleko u Istri. U isto doba razsvetljen biaše i grad te biaše malo kućah, koje nisu čim tim bile razsvjetljene. Ovdi mi valja spomenuti, da su već od rana jutra mnoge kuće bile narešene sa barjacima najviše narodnimi a odlikovala se je medju svimi sgrada Vraničanova, gdi je narodna čitaonica.

U večer nabralo se mnogo članovah i gostovah u narodnoj čitaonici na ples, koji je trajao do preko polnoći.

Pucalo se je pako i zvonilo ne samo u Kastvu nego i po svih kapelanijah ove velike obćine. Tako se u nas proslavio taj dan, tako jesu Kastavci pokazali koliko ljube svoga cara i carieu i milu domovinu. Siguran sam, da će se ova proslava ovjekovječiti, te će se od kolena do kolena doglasivati.

Kastav *7 Maja 1879.*

Sjednica odbora Bratovšćine. — Dne 6 aprila sastao se odbor „Bratovšćine hrv. ljudili u Istri“ da pregleda molbe i predieli podpore. Biaše ukupno 20 prosiocah i to 1 pravnik, 9 gimnazijalacah i 10 učiteljskih pripravnikah. Poslije što blagajnik izviesti, da u blagajnu nije unišlo mnogo, to je odbor odlučio podielit podpore samo onim, koji nevuku od nikud podpore i na predlog jednog člana dvojici učiteljskih pripravnikah u Kopru. Podpore su dobili sledeći:

Pavao Baričević iz Vranje pravnik 30 f., Mahulja Mate i Grsković Mate iz Vrbnika gimnazijalci po 20 f., Bonifačić Petar gimnazijalac iz Baške 20 f., Roža Josip iz Žminja, Brajša Matej iz Pićna, Stembergar Gašpar iz Jelšane gimnazijalci po 20 f., Bogović Toma iz Dubašnice gimnazijalac 25 f. i Jelinčić Ivan gimnazijalac iz Voloskog 30 f. Ako su i malene podpore to su sigurno svim dobro došle ako se pomisli, da svi nadareni jesu sinovi siromašnih roditeljah. Bratovšćina utemeljena g. 1874 podielila je u pet godinah nista manje nego 1005 f. a k tomu je i glavnica na toliko narasla, da će je ove godine biti više od 3000 f. Nu kad bi pako povjerenici bar nekoliko radili, to bi lahko za koju godinu dospieli do 5000 for., onda bi se i više i veće podpore davale, jer bi se i kamati dielili. Ima mnogo povjerenikah, koji se za godinu 1878 niti najmanjim primosom javili nisu, to su pravo mrtvopuhalo. Kad nemare raditi, to neka izruče povjereništvo, te bi onda odbor druge povjerenike imenovao. Nadao se odbor, da će gdegde koja obćina odlučiti kakom svotu, kako to Naša Sloga priporučila, ali dosad nedojde ni probijene pare. Radostno je dočuo odbor, da hrvatska Čitaonica na Ricci pripravlja zabavu na korist Bratovšćine. Živili! Bože daj obilnim plodom urodila, a nasledovala ovaj izgled i ostala družtva u posestrimi Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji. U molbah se tuži naša mladež učeća na Ricci i Sen̄ju, da je molila podpore u odbora u Poreču, na uzalud. Šarenjaci nedaju, pa nedaju jer su Hrvati, nedaju našoj deci našeg novca, već ga daju svojim i poturicum, da se našu po talijanskih školah. Nije inače već, nego da si sami pomožemo i tiešimo utihom i nadom; da će i mun istarskim Hrvatom Vidovdan svanuti.

Pula, *31. ožujka 1879.*

Opazka loga slavnoga Uredničtva o našem zadnjem dopisu nas sili, da ga podpunimo, te se unapred naradujemo, misleći, da prerana radost svedjer neškodi.

Čujemo iz vjere dostojna izvora, da ovo občinsko zastupstvo duže vremena razpravlja o tom, da se ustanovi te sagradi mrtvašnica, što ono svojim službenim jezikom zove deposit. U to će se imati spraviti, (ovdje navadno pod večer) pokojne, pripadajuće gradjanskoj plovaniji, što umru, budi u ovom veoma razprostranjenom gradu, budi u njegovoj bolnici. Odatle zatim odvezti će jih voz na odaljeno groblje.

Videći mi s jedne strane, da su u Puli sve javne sgrade ukusno sagradjene, možemo očekivati, da će biti i rečena mrtvašnica, a tim većma, poradi svoga položaja, što će stati nedaleko Divića, onoga veličanstvenoga spomenika rimske starine.

Poznivajući mi s druge strane sasvim dobro ćud ovoga pučanstva, koje se nebi pod nipošto zadovoljilo jednostavnom mrtvašnicom, osim ako nebi svetjenika-sprovodnika pratilo obručano redateljstvo, kako se je to jur sbilo, to imamo uzroka nadati se, da ćemo ju vidjeti sagradjenu u obliku crkvice, u kojoj će se moći i misiti.

Dakle eto za nas na najzgodnijem mjestu crkvice, u smislu, u kom smo bili dopisali.

Bilježimo drugu radostnu viest. Ova gradjanska bolnica je prilično dobro uredjena prema svojim novčanim sredstvom, a može joj se samo prigovoriti, što neimade svoga kapelana. Istina, da se kadkad šalje tražiti sad ovoga sad onoga popa prema jeziku, kojim govori bolnik. Ali žali bože, svagda ga svetjenik prenda se žuri te trči nezaleće živa. Našega prijatelja je uznemirilo to: da se kršćani u kršćanskoj bolnici preseljuju s ovoga svieta u vječnost bez svake vjerske utjehe, tako, da je sam pismeno uzprosio; neka se jedared tomu žalostnomu stanju konac učini. I zbilja predade gradskomu glavaru molbenicu dne 8. prosinca 1877, što ćemo u glavnih potezih niže priobćiti, a to u prilog razjasnjenja onomu, što smo netom spreda uzpisali.

Nehoteći iznašati tamna djela na vidjelo, kažemo, da je za ove izpražnjene biskupske stolice ota prošnja negdje zapela bila. Naš presvjelli revni pastir, odmah čim je nastupio svoje pastirovanje medju nami, svojski se je zauzeo ustmeno te pismeno na tako, da se ta stvar može smatrati rešenom. Dakle u buduće će dneviee uz plaćicu, polaziti spomenutu bolnicu te kadšto našiti u njoj svetjenik vještak jezicima talijanskomu, hrvatskomu i njemačkomu, kako se to naročito zahtjeva.

Živilo pravo, za koje prvi put obć. zastupstvo službeno daje hrvatskomu jeziku!

Ona prošnja je pako glasila: (Mislimo da je suvišno štampati ju. Ured.)

Ovamo spada i ovaj radostan glas, da je ovih danah ovaj preč. kaptol ponovio svoje kaptolske statute. Čast i slava! Iz dubine svoga srdca kličemo trima članovima, što su jih podpisane te u tom promenjene presvjetlomu Ordinarijatu dostavila, da njihov upravitelj imade znati osim talijanštine, hrvatski i njemački. Podpisati pako jih nehtjede četvrti član, (Ono drugo izpuštamo. Razlogu ćete se domisliti. Ured.)

Ako su u Puli car. glavari, sudci, uvjek govorili tri gori imenovana jezika, ako jih sadanji ljećnici takodjer zbore zašto jih nebi pulski plovan znao? Njegovo previsoko zvanje, kojemu su prikopčane takve dužnosti, da se nedadu obaliti na druge pleći, zahtjeva, da on običajno (modo ordinario) kao ljećnik vida duševne rane time da kao sudac izriče sudbene izreke nad svojimi skrušenici; a zato mora poznati jezik.

Da je on vjest njemštini, to zaslalno nebi bio poslao svoga duh. pomoćnika po mrtvace u carsku vojničku bolnicu, što sazstoji po ure hoda od sustolnice, dnevah 9. travnja 1875 i 9. kolovoza 1876, od kuda se je jadnik povratio oba dva puta sa zvonarem i križem bez njih uza smeh mimohodećih.

Da on govori hrvatski, to jamačno nebismo bili svjedoci onomu spačnomu prizoru, što se je desio u istoj božjoj crkvi prigodom vjenčanja koncem prošle godine.

Scienimo, da je na svojem mjestu i u svoje doba, budući baš sada korizmeno vreme, ako iztaknemo svoju sliedeću prećednu misao i želju.

Opažamo ovdje, kamo se je sgrnulo puka od svih naših krajevah, to u djece to u odraslih, da pri molenju jedan što izpušta, drugi što dodaje. Tako se ne slaže moleći Visanin-Dalmatinac s Bašćaninom - Krčanom. Opet inako moli vjeru Barbanac-Porečanin, držeći se molitvene knjižice neumornoga pokojnoga kanonika Stankovića, a inako Pazinac-Tršćanin. Javnu pako zahvalu šaljemo vjeroučitelju g. Antunu Bosnieu Senjaninu, ako ga zemlja još ter nosi, što je onako dobro uvježbao djecu za prvu pričest.

Ovaj pojav neslaganja u molitvi silomice nam nameće pitanje: nebi li se mogao složiti naš prečastni južni episkopat, naredjujuć zajednički katekizam, te strogo pazeć u svojih kanoničkih pohodih, da li ga se točno drži, da se tako u hrvatskih zemljah hrvatskima

---

Va sviluaj sukaji do zemlje.
Saka žica po dukat,
A sa sukaja sto dukat itd.
Volč. sb.

LXXIV.

Sestra i brat.

(Lovranska)

O divojko, si V imela koga?
Imela sam brata i dragoga.
Oba su mi na vojnicu prošli,
Na vojnicu na tursku granicu.
Biš li rada, da ti koji dojde?
Ja bin rada, da mi oba dojdu.
Koliko biš ti za koga dala?
Za draga bin desnu ruku moju.
Za brajna bin črno oko moje.
Koliko biš koga žalovala?
Brajna bin ja dok bin živa bila,
Dragoga bin do dva do tri leta;
Dragoga bin drugoga dobila,
Brajna ne bin nikdar već imela.
Volč. sb.

LXXV.

Mladićevo hodjevanje.

(Lovranska)

Da bi ta kontrada s iglami osuta,
Se bi se pobralo od mojga hojenja;
Da bi ta kontrada z bošilkom sajena,
Se bi se strgalo od mojga hojenja;
Da bi ta kontrada z rožami sajena,
Se bi se s pobrale od mojga hojenja.
Ako budu meni si ti puti za man,
Tveja duša neće nikdar iz pakla van,
Ako bude z pakla, neće z nuk paklenih.
Volč. sb.

LXXVI.

Junak se spravlja na put.

(Lovranska)

Slugo moja, napoji mi konja,
Napoji mi ono najboljega:
Aš je meni dug put putovati.
Obajt mi je tri gore jelove,
Tri jelove a tri beršljankove:
Vidit ćemo ka gora j' najviša,
Jel' jelova, je li beršljankova.
Vidit ćemo ko lice j' najlipše,
Je l' junačko, ali je l' divojačko.
Bogme je sad lipše divojačko.
Ka je gora od gore najviša,
Jel' jelova, je li beršljankova?
Bogme je sad viša beršljankova.
Vidit ćemo ka j' ljubca najlipša;
Bogme sadaj najlipša Petrova *).
Volč. sb.

*) Ime, komu se pjeva.

LXXVII.

Komarov pir.

(Iz Boršeca)

Kad' se komar s muhom spravi,
Su je bratju na pir pozval;
A sovica za svatica,
A komara za kumpara.
S onud ide rak na konji:
„Pomož' bože, bratjo moja,
Ste li dobro obedvali?“
„Mi smo dobro obedvali,
Pojili smo dosti mesa,
Dve četrti od komara.
Pojili smo dosti kruha
Do dva hliba od brbleua, (?)
Popili smo dosti vina
Da dvi kori od oriha,
Pečne komar z muhom plesal.
Tri milje se j' zemlja tresla.“
Volč. sb.

LXXVIII.

Djevojčina kletva.

Divojka je ružo brala,
Pak je zaspala.
„Ustan gori, divojcice,
Ča si zaspala?
Ruže su ti povenule
Ke si nabrala,
Dragi ti se oženio.
Komu si brata.“
„„Nek se ženi i veseli
Prosto mu bilo
Z vedra neba zagrmelo
Pa ga ubilo!““ *)
Priobćio Ivan Karabaić.

LXXIX.

Mornarova ljuba.

(Vrbanska)

Pridoh pod Vrbnik grad,
Protuleti biše.
U Vrbniku gradu
Nikogar ne biše;
Neg jedan ruman cvet
Po vedu grediše.
Sobun me zoviše,
Dobra mi otiše.
„Kostrij *) je va moru,
Još ves ne opliva;
A moj ljubić v Mletrih
Plavčicu kordiva.
Da bin bila znala,
Da ćeš biti mornar,
Kupila bih ti plav,

*) Pjeva se na otoku Krku i na Kastavšćini. Donesena je iz Kraljevine. Ured.

ustima jednoglasno Boga slavi: — ut Deus ore uno unoque sono honorificetur? *)

Pogled po svietu.

U Trstu 15. svibnja 1879.

Subotu dne 17. da će se zatvoriti sadanje carevinsko vieće, buduć iztiče šesta godina njegova poslovanja, samo se nezna, da li će se zatvoriti po navadi svečano carskim govorom, ili bez njega. Sad kao da je gotovo da će izbori za novo carevinsko vieće biti druge polovine dojdućega mjeseca junija.

Toga radi nastalo je već u svoj carev.ni najživahnije izborno gibanje. Niemci ustavovierci dogovaraju se medju sobom, nebi li si kojom srećom osigurabi i za drugih šest godinah prevagu i gospodstvo u carevini. A naime njihovi dosadnji zastupnici, koji nisu zadovoljni s ministarstvom i njegovom politikom, pišu programe, kojimi misle stupiti pred svoje biraće. Nego kako jih ima i koji stoje uz ministarstvo, tako je stalno, da su nezložni medju sobom; pa da to nemože nego koristiti onim, koji nisu zadovoljni ni s ministarstvom ni s njimi I eto tu prigodu hoće da uhvate naša braća Česi, koji da su baš ozbiljno nakanili stupiti u novo carevinsko vieće, pa se radi toga uprav sad dogovaraju i sa ministarstvom i sa svojimi zemljaci Niemci. U tu svrhu da traže nekakve promjene u izbornom redu, jednog ministra za kraljevinu Česku, kao što ga ima Galicija, česko sveučilište i dvoje školsko nadzorničtvo kraljevinsko, naime jedno za češke a drugo za njemačke škole. Vele, da im je ministar grof Taaffe odgovorio, da on neće da popusti ni za dlaku od njemačke narodne u Českoj prevage; ali to neće biti istina, jer onda je srušio jednim mahom sve nade, što su se polagale u njega, kad je ono stupio u ministarstvo. Ču pripovieda se o njem i to, da je naime rekao, da će ovaj put biti činovnikom strogo zabranjeno, pačati se ni bielo ni crno u izborne poslove, jer da u Beču žele čuti pravu i neizopačenu želju svih narodah i jezikah. Zato i mi opet opominjemo naše u Istri prijatelje i sve poštene duše, kojim leži na srdcu napredak i blagostanje našega zanemarena i zapuščena naroda, neka negube vremena, nego neka se i oni dadu odmah na rad i djelo, jer naši protivnici nespavaju.

*) Zahvalni smo Vam za vaše dopise. A još će nam milije biti, ako nam javite, da se je tamošnji puk našega jezika obratio na c. kr vladu za hrvatsku školu.

Čuje se, da je Andrássy-ev ugovor s Turskom glede Bosne i Novog-Pazara razljutio i njegove dosadanje najvruće prijatelje i zagovornike; jer da je tim ugovorom naprtio na državu silne troškove i svakojake potežkoće vanjske i nutarnje, a bez ikakve koristi. Nego Andrássy je ipak nešto postignuo, a to jest, da je tobože kako misli prepriečio preporod južnih Slavenah, a s druge strane oškodio i ponizio Rusiju. Tlačenje Slavenah jest prva i najveća politička mudrost svakog Magjara, pa mora biti i njegova. Vele da je dobio dopust na više vremena. Da se to bude zbilo u drugih okolnostih, mi bi rekli, da su dozrela njegova slavna djela; ali sad gdje su se po što po to nekako utisale stvari na iztoku, neimamo još žalibože te nade.

Njegovo carsko visočanstvo naš carević Rudolf nalazi se u Španjolskoj, kamo se bješe zaputio odmah po travanjskih svečanostih. Kudgod prolazi, svagdje ga dočekuju, kako se pristoji toli uzvišenu ogranku na c sjajne vladajuće kuće.

Ruska vojska, što se imala po misli berlinskog ugovora do dne 3. svibnja već sva izseliti iz Bugarske i iztočne Rumelije, hoće se izseliti stopram do 3. kolovoza. To je očevidna nagrda onog ugovora, što ju je izposlovala ruska politika, da tim prokrči put još većim i gorim zatečim, kao što jih nekoje presebične vlade i zaslužuju. Jedna od tih zatečih jest, da će ruska vojska već koncem junija biti sva prieko granice, ali s druge strane da se i medju Ruskom i Turskom zasnovalo ne samo staro prijateljstvo, nego baš pravi pobojni i odbojni savez, što je dakako zateklo sve kratkovide državnike. Kao predteča tog saveza smatra se proglas cara Aleksandra na zabalkanske Bugare, u kojem im preporučuje, neka se umire te pristanu na sve, što se glede njih zaključilo u Berlinu. Taj proglas, što ga je donio u Carigrad general Obručev, ugodio je toli Sultanu, da je izjavio, da može i pregoriti nekoja prava, što mu jih daje berlinski ugovor, mira, kao što jest zaposjednutje nekojih klanacah u staroj Planini iliti Balkanu. A da zabalkanski Bugari taj carev proglas nedrže nego za prelaz, vid. se već iz toga što su poslali adresu na cara Aleksandra, u kojoj vele, da se pokoravaju njegovim željam, ali da nedvoje ni najmanje o njegovoj dobroj volji i o svojoj boljoj budućnosti. I eto u tih je okolnostih i knez Aleksandar Bogorides zasio stolicu rumeljskog guvernera, koji će po naše n mnenju najbrže gledati, da si osigura dobrohotnost onog naroda i proti namjeram carigradskog Sultana, a bio bi i lud, kad nebi. Car Aleksandar oprostio je Turskoj sav trošak, od prieko 20 miliunah rubaljah, za izdržavanje turske zarobljene vojske u Ruskoj.

Mladi bugarski knez Battemberg Aleksandar I. prispio je dne 12. u Livadiju, da se zahvali caru Aleksandru; tu će mu se pokloniti bugarsko odaslanstvo, koje mu nosi bugarsku krunu. Iz Livadije hoće se navratiti k našemu Caru u Beč, onda u Pariz, London i Rim, a iz Rima u Carigrad k Sultanu poštanještaj, a odanle krenuti put Varne, gdje će stupiti na bugarsku zemlju. U Varni će ga dočekati bugarski prvaci, odtud odpratiti u Trnovu, gdje će se zakruniti i zapriseći, onda će otići u starodavni grad Sredec iliti Sofiju, svoju buduću prestolnicu.

U Rusiji su se prevratnici nešto razhladili, pa već nenapadaju toliko na pojedince ljude, ali su zato zaredili podžiganiem lako, da je u ovo pelnaest danah njihovom rukom postradalo od požara više gradovah.

Englezom ide još jednako slabo u Africi i Aziji, a i u Egiptu se moraju priložiti, jer s jedne se strane nemogu složiti s Franceskom, a s druge nebi radi da se pomiešaju u onaj posao i druge velevlasti. Bismark se sve više miri s katoličkom u Njemačkoj strankom. Alzaciji i Loreni odredio je dati široku saveznu samoupravu. U Franceskoj skrajna levica zahtieva, da se razdruži država od crkva; ali to je neumnost, jer nije moguće razdružiti državljanah od države.

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval Jure ča ću ti povedat?

Ju. A zač nebim, ako je stvar prilična.

Fr. Neki dan mi se je smel jedan z Voloskega, da ča ćemo mi Hervati svojem zajikom, kor da ni neznamo svakoj stvare pravega imena. Da na mesto reć „porat“ rečemo „Luka“.

Ju. A puška ga nozadela, ter je rojen va njoj! Da ča je besoda „prelnka“ leh jedan naravski porat, kade je zemlja prelučena, da va nju more zajdat!

Fr. Kompo de dva Jure, ti si negder va veleh školah bil.

Ju. Aj nisam ne, leh je trebe svojum tikvum misliet, pak ćemo se čagodar doma nać.

***

Ju. Je l' istina Frane, da se po Istroj na puno kraj ljudi skupe, pak da jim jedan čita, sve ča mu ovdo jedan drugemu izlondikamo i ča Sloga piše?

Fr. Da ja!

Ju. Ala tako tem ljudem bi trebe ča spoznat, zač (med nami budi rečeno) to je lepa stvar, da naš pogovor gre po Istroj, kako jedna predika. Čast onem ljudem.

Fr. Ma ja ću mu hitit bi rekli napojnicu za litar vina prvemu takovemu, na kega se namerim.

Ju. I pravo bi. Bog Frane, moram poć, zač me zovu va Žminj. Kasno je!

Hrvatskomu svećenstvu, učiteljstvu i svakomu prijatelju glasbe na koncu g. 1878.

(Dalje i konac, vidi broj 7.)

Da je naše polje u toliko obradjeno, da se i drugi osim uredničtva pera lačaju, bilo bi nam lahko, ili da uzmognemo valjano gradivo nagradjivati poput drugih listovah, ali toga svega u nas nije, s toga muradosmo se često i poslužiti gradivom, koje se možda i konu nije dopalo. Ali prigovarati je lahko. Takove bi molili, da nas radje sažale i uvide kakov je to nezahvalan posao, uredjivati list bez dovoljna gradiva; ovakovi neka s obzirom na dobru stvar uz nas prionu, ne samo novcem, nego i umom i perom, pa kad se složno u kolo uhvatimo, biti će i na tom polju više uspjeha.

Kratak je naš rád, s toga nemožemo ni mnogo o njem reći. Jedini uspjeh, koji nam se zamijekati nemože, jest ipak taj, da smo prvi uzeli u našoj domovini izdavati glasbeni list, koji je ipak potaknuo svećenstvo i učiteljstvo, da je ozbiljnije počelo misliti o reformi crkvene glasbe.

Da se nije pako svekoliko svećenstvo i učiteljstvo našemu radu pridružilo, razlog će biti taj, što su mnogi mislili, da se oni u obće za glasbu brinuti netrebaju i da to u njihov zvanični djelokrug nespada.

Svatko misaoni priznaje, da je i glasba obrazovno i uzgojno sredstvo, koje se za oplemenjenje srca i čudi ne samo u crkvi, već i u javnom životu razvijaii i njegovati mora.

Glasba kao umjetnost obstojati će dodnje i tada, kad ju neće ni crkva ni škola njegovati, ali pravu svrhu postići će tek tada, kad će ju i crkva i škola jednakom njegom prigrliti i za njezino razprostranjenje se briuiti. Budući da je pako svećenik i učitelj glavni faktor crkve i škole, nemože ni nesmije se nijedan izvinjavati, da nepodupire glasbe u obće, a najpače svećenik i orguljaš da nepodupire glasbo crkveno.

Što se mnogo župah na naš list nepredplati, opravduva to, što možda neimadu orguljašah, koji bi se njim služiti mogli, što se pako učiteljstvo većinom našemu radu nepriključi, mislimo, da ćemo pogoditi razlog.

Sve do danas malo gdje orguljaš za vršenje ote službe dobiva kakovu nagradu ili plaću, a ako ju dobiva, to je veoma kukavna. U mnogih župah, gdje se s vremenom namjestilo više učiteljskih silah, obvezan je jedan, možda bez svake nagrade vršiti službu orguljašku, dočim njegov kolega s istom plaćom u tom pogledu nikakove obveze neima. Da to nije pravedno priznati će svatko. Radi toga otimalo i otimlje se učiteljstvo svedjer službi orguljaškoj.

Da bi bil gospodar.
Ja bin plavcu tvoju
Zlatom rakamala,
A od mojih rusih vlás
Konopi spletala,
A od mojih košujic
Jadrašca krajala,
A kmu bih tvoju
Srebrom okovala,
A provu bih tvoju
Zlatom rakamala.“*)

Priobćio Mato Trinajstić po pjevanju Mare Mahuljice.

LXXX.

Lipa Dore i knez Matijaš.

(Vrbanska)

Kneza Matijaša
Turci uhvatiše,
Za celih devet let
V uzdi ga držaše.
Deseto tecišo
Pravdu mu sudiše,
Da će ubjen biti;
A to je doznala
Lipa Dorotija,
Lipa Dorotija,

*) Iz vrhu vrbničke drage.

Careva Kćerčica.
Če bite vi dali,
Knezu Matijašu,
Če bite vi dali,
Ki bi vas z uzdi znel?
Ja bih njemu dao
Zlata nemirena,
Srebra necinjena.
Velika vam hvala,
Kneze Matijašu.
Već ja imam zlata,
Nego vi olova,
Nego ako ćete me
Za pravu jubu zet.
Ne morem vas, Dore,
Za pravu jubu zet.
Zač ja imam doma
San svoju gospoju,
San svoju gospoju
I svoju dičicu.
Neg ja imam brata
Lipši je, nego ja:
Viši je, nego vi.
On vas hoće, Dore,
Za pravu jubu zet.
Dore mi pošeće
Va konjsku štajicu,
Pak ona zibere
Tri konje najboje.
Na prvoga dala
Sve srebra i zlata;
Na drugoga dala
Kneza Matijaša;
Na tretoga Dore
Sama zajahala.

Isti čuo od iste.

LXXXI.

Ivanova majka.

(Vrbanska)

„Rasti mi, prorasti,
Moj sinko Ivane,
Ja sam tebi, Ive,
Sezidala grade:
A ti iši, Ive
Gospodina va nje.
Išćite ga majko,
Išćite ga sama,
Samo ne išćite
Miloša junaka;
Zač je meni Miloš
Mlada otca ubil.
Na ton se je Ivu
Razbolila majka.
Hodi mi ti Ive
Za gorje po vodu.
Čini mi se Ive,
Da bin vodo pila.
Ma ne nosi sobun
Meča ni sabjice.
Ne skerbi se majko
Od moje sabjice,
Nego se ti skerbi
Od tvoje preslice.
Kada Ivo pride
Na tu hladnu vodu,
Povrh njega tica
Prežejuo žumbori:
„Čerpaj Ive vodu,
Imi var nad sobun.“
Kada mi se Ivo
Nazada oberne,
Tot mi nad njin Miloš
Z nagio mečen stoji;
A Ivo (mi?) zmakne
Pod bedri sabjicu,
Pak mi on odsiče
Milošu glavicu,
Pak ju on zavije
V šaru mahranicu,
Pak mi ju on nosi
Miloj majki svojoj.
Evo ti je majko
Milošova glava.
Volila bin Ive,
Da bi tvoja bila.
A Ive mi zmakne
Spod bedri sabjicu,
Pak mi odsiče
Majkinu glavicu.

Isti čuo od iste.

Koliko možemo suditi, držimo da su te tri posljednje posvema pravo izpisane.

Po novom školskom zakonu mislilo je učiteljstvo, da nije na službu orguljašku obvezano jer se u zakonu izrično kaže, da učitelj *može*, a ne da *mora* obavljati službu orguljašku, usljed čega i mnogi svoje službovanje kao orguljaši obustaviše, dok vis. zem. vlada narodbom ne naloži, da je svaki učitelj dužan vršiti službu orguljašku. To je ogorčilo svakoga učitelja, koji u ime orguljanja nikakova, ili mala heriva uživa, te takav sad bez oduševljenja i bez čuvstva na moraš nekako tu službu vrši. Da ovakovo službovanje nemože djelovati na razvitak crkvene glasbe, jasno je.

Kad je tomu tako, tko da onda radi oko crkvene glasbe? Svećenik, koji možda nije ni vješt glasbi, nemože, a da je i vješt, zar sám? Učitelj pako, prisiljen na dužnost, koja mu samo trud, a nikakovu korist nedonosi, neima volje. Badava tu i list i svako poticanje.

Iz te letargije trebalo bi trgnuti svećenstvo i učiteljstvo, nu kako? Evo izkusismo, da se samo izdavanjem časopisa to postići nedade. Jedino sredstvo bilo bi, da se ustroji pučko crkveno pjevačko družtvo, i da se tim puk za stvar predobi.

Članovi toga družtva vježbali bi se u crkvenom pjevanju svake nedjelje i praznika pred ili po kršćanskom nauku, pod rukovodstvom dotičnoga orguljaša, a k tomu imala bi se u Zagrebu ustrojiti orguljaška škola. K svemu tomu treba naravski sredstvah, a tih naimaci je glavno. Ako naš list novi tečaj doživi, naumismo u njem već u prvom broju objeloda nit osnovu pravilah takova družtva, da ju naši čitatelji prosude, izprave, nadopune i za pretresivanje prvoj glavnoj skupštini toga družtva pripravo. Tad ćemo podnastriti preč. duhovnim stolovom predstavku, da uznastoje, da se takovo družtvo ustroji. Ujedno pripraviti ćemo i osnovu za orguljašku školu. Ovdje samo u kratko nekoliko riečih o načinu, kojim bi se što više članovah u to pjevačko družtvo sakupilo. Članovi toga družtva bili bi u prvom redu župljani, koji bi svoj stanoviti prinos plaćali. *) Uzmimo n. pr. 10 novć. na mjesec. Nu kao svaki, tako i seljak htio bi od svoga uložka imati neku korist. Idealna korist, da bi se lih samo iz njegova prinosa njegovala crkvena glasba, nebi ga sklonula na tu žrtvu, ili možda kakove knjige? — ni to ne. U koliko mi s nabožne strane poznajemo naš puk, najviše bi ga sklonulo, kad bi kao član toga družtva stekao osvjedočenje, da će imati svećani pogreb, spomenik, ili šta sličnu, što bi se naravski iz prinosa namirivalo. Iz tih prinosah dobivali bi također oni orguljaši, koji bi članove u crkvenom pjevanju vježbali, nagrade, a s vremenom i stalnu plaću.

Neki dio tih prinosah obraćno bi se i na uzdržavanje orguljaške škole, koja nebi baš ni toliko stojala, jer bi sigurno vis. zem. vlada tomu družtvu na ruku išla, te bi se dosadanja preparandijalna glasbena učiona s istom spojiti mogla, a opet stanoviti dio pribijao bi se utemeljiteljnoj glavnici. Orguljašku bi školu mogao polaziti svaki mladić, svršivši obću pučku školu, koji bi imao za glasbu volju, a takove bi podupiralo i družtvo, a ne manje mogli bi se takovi mladići i na crom. glasbenom zavodu obučavati na drugih glasbilih. Na orguljaškoj školi izpitani mladići bili bi tad orguljaši, gdje dotični učitelj nebi volje ili sposobnosti imao, a i glasba bi se tim načinom u narodu sve više popularizirala. Tim načinom stekao bi učitelj za orguljašku službu nagradu, a s vremenom kad bi se glavnica umnožala i stalnu plaću, ili bi se je i posve odreći mogao, a i svećenstvu, osobito nekojim kukavno plaćenim kapelanom povisio bi se dohodak nagradom, ako bi mjesto orguljaša podučavali članove u pjevanju, i misami, koje bi se služile iz prinosa za preminule družtvene članove. Razumieva se po sebi, da bi se to družtvo u Zagrebu centralizirati moralo, jer ima malenih župah, u kojih prinos članovah nebi dosizao, da se dotični orguljaš i upravitelj pjevačkoga sbora nagradi. Sve tri biskupije morale bi u tom sporazumno postupati, a svećenstvo puk za stvar predobiti, a ne manje i učiteljstvo imalo bi se za to zauzimati, jer bi mu to družtvo pružilo priliku, odreći se orguljaške službe ili pako dobiti za taj trud nagradu.

Osim dakle poznatoga već našega programma raditi će naš list u budućem tečaju, ako dovoljno predplatnikah dobije, u tom smjeru, da se naime u Hrvatskoj ustroji obće pučko crkveno pjevačko družtvo i da se utemelji orguljaška škola.

Napokon donositi će u dosadanjem glasbenom prilogu sliedeće predigre i zaigre, a napose pako kao poseban prilog i školske, narodne i pučke pjesme. Osvrtati će se u književnom djelu i na obću narodnu našu glasbu i njezinu književnost, u koliko se to sa duhom lista slagalo bude. Oblik kajdah biti će ukusniji, a i pobrinusmo se za radne sile, da će u budućem tečaju list jedared redovito izlaziti moći, a to će samo tad biti, ako nam se ne samo dosadanji predplatnici neiznevjere, što mislimo, da neće samo stvari radi učiniti, nego ako nas i ona gg. župnici, učitelji i ostali prijatelji glasbe, koji još do sada predplatnici nebijahu, svojom predplatom počaste. — Prvi broj neće se tiskati, dok nebude listu obstanak budućega tečaja zajamčen, a poslati će se samo faktičnim predplatnikom.

Pozivamo dakle veleèastne župne urede gg. svećenike, učitelje i sve prijatelje glasbe, na predplatu na III. tečaj lista za crkvenu glasbu i pjevanje, „*Sv. Ceciliju.*“

Preplatnina iznosi: **na cielu godinu 4 for., na pol godine 2 for., na četvrt godine 1 for.**

Predplata šalje se poštarskom naputnicom: **„Upravi lista Sv. Cecilije“** u Zagrebu.

Uprava i uredničtvo.

Različite viesti.

Tršćanska Čitaonica sabrala je ovdje u Trstu i poslala prenzv. g. zapovjednjućemu generalu Franju Barunu Filipoviću for. 450 za nevoljne poplavljenike u Posavini, to dobila od istoga gospodina za ta dar liepo zahvalno pismo.

Ministri su odlučili, da se čim prije ukine slobodna luka (portofranco) u Istri, pak da Istra, Bosna i Hercegovina padu pod skupnu carinu (dacij), isto tako da ima prestati posebna carina za Dalmaciju. O tom drugi put više.

† **Umrla** su dva mlada Žakna naših biskupijah. Jedno je Antun Orlić Antunov iz Punta na otoku Krku; a drugo je Antun Sirotić, iz Sv. Ivana kod Poreča. Tako su nam opeta osušile dvie zelene grane na narodnjem stablu!

Novoizabrani knez bugarski. Prince Batenberg, nećak je ruskoga cara; sestra njegova otca, princa Aleksandra Hesenskoga, generala konjaništva u austrijsko - ugarskoj vojsci, jest supruga cara Aleksandra. Prince Batenberg nemosi ime svoga otca za to, što je dieto „morganatskoga braka“. Majka mu naime bila je rodom grofica Hauke, kći poljskoga ministra rata i vojvode grofa Mavre Hauke-a, dakle porieklа ne-kneževskoga, suprugovu ne-ravnoga. Prince Aleksandro Batenberški ima osim dvojice mladjih, još jednoga starijega brata, Ljudevita; ruski car nije ipak hotio Ljudevita, valjda za to, što je ovaj u službi engleske vojske. Prince Aleksandro Batenbergski jest poručnik u Hesenskoj dragonskoj pukovniji. Na početku ruske-turskoga rata on je uzeo bio dopust, te je u sviti ruskoga cara sudjelovao kod vojne. Sad mu ima istom 22 godine. Ludo je pomisliti uz taku svojtu, da bi mladi knez bugarski mogo pobijati narodne težnje Bugarske, te raditi o tom, da Bugarska nezahvalno okrene ledja Rusiji, kako bi se to željelo.

Iz Mostara pišu „Nar. Listu“ sliedeće: „Čujemo da nam idju nove uredbe, pa da i Turci ovdašnji ištu učitelja hrvatskoga za glavnu školu. Doistine počeo im je nesrotni fanatizam iz glave čeznuti, jer i sami poznaju, da ih je na rasap doveo. Još se čuje, da ih imade dosta, koji bi hotili i vjeru katoličku zagrliti, ali još čekaju dok se koji prvi odluči. Poznaju pak i te, da je glupost velika u kuranu, jer je zabranjeno po kuranu učit tudje jezike i pisma, a to da nepoznaju svoju sliepoću u kojoj su!“

Godine 1878. pogubilo se po svem svietu 1362 broda na jedra i 130 parobrodah. Od naše mornarice propalo je 18 brodovah i 1 parobrod. Koliko pusto blago i junačke glave!

Česi u Ameriki. U sjevernoj Ameriki medju 36 miljunah stanovnikah živi do 200.000 Čehah. Središnja vlada i drugi uredi radi ravnopravnosti izdavaju zakone i državne spise također i na češkom jeziku. Česi, koji stanuju u svojoj staroj djedovini Češkoj od vjekovah, moraju zavidjati slobodu svojoj braći preseljenoj u Americi.

Prečastnomu gospodinu **Milošu Nikuliću**, župniku grčko-sjedinjenom i namjestniku Biskupovu za Dalmaciju itd.

u Kričkah.

Vaši župljani dočuv za prežalostnu viest, naime preranu smrt Vašega premilog sina **Josipa**, koji jučer nakon dulje bolesti u Zagrebu — u krilu milog i tužnog brata Vladislava i njegovih iskrenih prijateljah umre, izrazuju Vašoj prečastnosti, kao i Vašoj velecienjenoj gospodji, koju ljuto boli ljuta rana majčina srdca! sućut i sažaljenje na gubitku vrlog sina, prijateljem najboljega druga, a domovini hrvatskoj buduće pomoći; propadoše krasni sanci budućnosti nade punoga mladića.

A Tebi pako nezaboravljeni Josipe na raztanku tužnim srdcem podvikujemo: S Bogom i lahka Ti bila zemljica medju milom braćom Hrvati.

Drniš, 1. svibnja 1879.

Sa osobitim štovanjem

U ime svih Vaših župljanah

N. Vežić.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—14. Maja 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
1	5.50	9.35	11.71	—	9	5.51	9.36	11.72	—
2	5.51	9.33	11.70	—	10	5.52	9.37	11.74	—
3	5.51	9.33	11.70	—	11	—	—	—	—
4	—	—	—	—	12	5.50	9.37	—	—
5	5.51	9.34	11.70	—	13	5.51	9.36	11.73	—
6	5.49	9.32	11.69	—	14	5.50	9.37	11.73	—
7	5.48	9.33	11.71	—	—	—	—	—	—
8	5.50	9.35	11.71	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 8. Maja 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 *klg*	114	—	116	—
Kafa Portoriko	„	72	—	80	—
S Domingo	„	53	—	80	—
Rio polag vrsti	„	—	—	—	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	25
tučeni	„	—	—	—	—
Crvietjo travo bojnčo (Grisantemo)	„	180	—	190	—
Naranče skrinjice	„	—	—	—	—
Karubo puljozke	za 100 *klg*	9	—	—	—
Jerantinsko	„	6	50	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	18	—	19	—
puljezke	„	18	—	—	—
Limuni skrinjica	„	2	50	3	—
Bademski lišti mendulo pulj.	za 100 *klg*	95	—	100	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	—	—	25	—
Šljive	„	15	—	16	—
Pšenica ruska	„	10	75	11	—
ugarska	„	9	—	10	30
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	5	75	6	25
Raž	„	6	—	7	25
Jačam	„	6	50	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	50
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	—	10	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlić talijanski	„	16	75	22	—
Inglezki (kitajski)	„	16	50	16	50
Vuna bosanska	„	95	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	105	—	—	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovice	„	50	—	90	—
štajersko	„	12	—	14	60
Grede	„	—	—	—	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 *klg*	42	—	45	—
najbolje	„	53	—	62	—
srednje vrsti	„	—	—	75	—
dalmatinsko	„	41	—	42	50
istarsko	„	40	—	41	—
Kameno ulje u barilah	„	12	50	—	—
u kasetah	„	15	—	—	—
Kože strojeno naško	„	165	—	185	—
suho volovje naško	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naško	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozje	za 1 *klg*	—	60	—	72
vunene slane	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zerje za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 *klg*	28	—	34	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 *klg*	25	—	28	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	41	50	42	50
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	43	—	—	—
Slanina	„	33	—	36	—
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 *klg*	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinsko strgotine (Gripula)					
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	32	—	—	—
Lumber (jabučico od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 *klg*	„	3	75	9	—
Čunje (štrace)	za 100 *klg*	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

OGLAS.

Donosi se na obće znanje da podpisana tvrdka prima, te umah odpravlja svakovrstne robe za Bosnu i Hercegovinu i Neretvu do u Metkoviće za 50 novčića od 100 kilogramma.

Odviše prevaže radnike i ine putnike za 50 novčića iz Gradc. u Metković.

Tko bi hotio potanje obaviesti, nek se pismeno obrati podpisanomu.

MATO ANDRIJAŠEVIĆ
GRADAC (Dalmacija)

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i broncenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te necicaju po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gaspar Kastelac u Materiji. G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale). Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

VRLO VAŽNO
za vinogradare.

Nepobitno je dokazano, da je **sumporanje trsja**, shodno upotrebljeno, jedino, najbolje i najuspješnije dielujuće sredstvo, kojim se trsje može sučuvat, od **trsne pliesni (Criptogama: Oidium)**, te koje trsju povrati svežinu i jakost ako je već bolešću okuženo.

Francuzka, Italia i svaka ina vinarska zemlja podavaju nam mnogobrojne i neprestane dokaze o tom; nu treba biti na velikom oprezu, jer neizmjerna važnost, pripisana i priznana sumporanju, navela je pohlepne spekulante na miešanje (falsificiranje) sumpora s drugimi stvarmi neuspješnimi i nikako dielujućimi.

Onaj dakle koj želi služiti se sumporom, treba da bude vrlo oprezan za da se otme mnogobrojnim prevaram, stoga neće biti suvišno i neshodno, ako se kupac osvjedoči kod prodavca pregledanjem izvornih faktura o dolazku sumpora, te o stečenom poštenju i glasu proizvoditelja.

Somporanje obavlja se pomoću shodnih **mieshova** u tri, ako je potrebno i četiri doba naime: malo kašnje iza kako se pokažu pupi na rozgvi (matici); — za vremo cvatnje; — kad je grozd na pol dozrieo; — te napokon četvrti put i to samo dielom onda, kad bi se pokazali znakovi bolesti.

Jutro naime, poslie noći u kojoj je rosa pala, je najshodniji dio dana za sumporanje, jer se tako **sumpor** liepo ulovi trsja, što je svakako neobhodno potrebno, da se postigne povoljan uspjeh.

Ako pako poslje sumporanja nadodjo kiša, koja bi **sumpor** izprala, biti će potrebno ponoviti prije rečeni pokus.

Glavna čistionica (raffineria) sumpora

tvrdca Albani u Pesaru,

a njezino jedino skladište na Rieci kod

Nikole Pavačića,

droguiste, ulica Corso.

Isti ima na prodaju izvrstnih sumporačah, koje su toli dobro udesene, da se nje rabeć prištedi 40 % sumpora, a tri četvrta manje vremena uzmu.

*) Izvršujući članovi, naime djevojke i mladići, dok se neudadu i školska mladež nebi plaćali ništa.

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 11. U Trstu 1. Junija 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za cielu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine višo poštarina. Tiđo se najde najmanjo 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zarojem i imenom, davat domo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Nazančnicu*. Ime, prezimo i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako jo pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjono poštarino. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ozoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemaluzo mjesta u ovom Listu. Priobćena so pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišo 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajovah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

ISTRANI BRATJO NA NOGE!

U zadnjem broju ovoga vašega lista smo vam u obće javili, da ćete do mala biti pozvani, da izaberete svoje poslanike na državno vieće iliti sbor u Beč. Danas vam javljamo, da je Nj. Veličanstvo naš Cesar dne 17. maja svečano zatvorio prestolnim govorom staro carevinsko vieće, ondu odmah za tim dne 22. vlastoručnim ga pismom razpustio te naredio, da se izbori za novo carevinsko vieće imaju obaviti u cielom cesarstvu u rok iliti termin od šest tjednah. Usljed te previšnje carske naredbe, c. k. namjestničtvo u Trstu je odredilo Petrovu za dan izbora, to jest nedjelju, 29 nastajućega mjeseca junija. Ljetošnja dakle Petrova ima i opet svietu pokazati, da marimo za se i za svoje, pa da smo tvrdo nakanili, stupiti na svoje vlastite noge.

Bratjo Istrani, dan izbora je najljepši i najslavniji dan za svakog državljana u svakoj zemlji i državi, jer na taj dan puk dieli vlast sa svojim vladarom. U taj dan veli Cesar svojemu puku: Pošlji mi svoje pouzdane ljude, koji će ti dogovorno s menom zakone krojiti i za tvoje se blagostanje i napredak starati. Ali gledaj, da se u izboru neprevariš, jer ja neslušam manjine nego većinu zastupnikah; pa kakva ti bude većina u mojem svjetu, onakvi će ti biti i zakoni, onakvo blagostanje i napredak.

To je rečeno svim carevine pukom i narodom, zato se prigodom izborah svi trse, da izaberu onakve ljude, za koje dobro znadu, da ljube svoj rod i svoju domovinu, pak da će u Beču onako govoriti i raditi, kako će biti za njih najbolje i najkoristnije. Zato u svoj našoj carevini evo sad sve vrvi i vrije po selih i gradovih; svud se ljudi sastaju i dogovaraju, da se sporazumiju i dogovore, koje će ljude u Beč poslati. O tom se dakle moramo na vrieme sporazumiti i dogovoriti i mi u Istri.

Za nas je taj dogovor lagak. Istra šalje u Beč četiri poslanika; dva naime Talijani, a dva mi, istarski Hrvati i Slovenci. Koje će ljude Talijani poslati, to je njihov posao. Mi pako o naših netrebamo mnogo misliti, jer presvjetli g. Dinko Dr. Vitezić, koji nas je u ovo proših šest godinah u Beču zastupao, u svakoj je prigodi pokazao djelom i besjedom, da mu leži na srdcu naš napredak i naše blagostanje, pak da netrebamo prama njemu drugoga iskati. To je dakle jedan, a drugi će vam se u svoje vrieme naviestiti, o kojem vam možemo već sada reći, da će mu biti par u rodoljubliu i okretnosti.

Nego, Bratjo, to nije sve. Nam nije dosta, da znamo, koje ćemo ljude u Beč poslati, već valja da jih znamo i izabrati. A to nije onak lahko, kako se u prvi mah čini, jer mi imamo na sve strane velikih i mnogobrojnih protivnikah, koji će iz petnih žilah nastojati, da nam račune pomiešaju. Vi se dobro spominjete, kako je bilo pred šestimi ljeti; kako nismo uz sav svoj napor uspjeli nego s jednim. Istina, da bi bili i s drugim, da budemo imali još samo četrnaest glasovah; ali nesloga nam jih je pozobala, pak su predobili naši protivnici. Zato ovaj put treba da budemo oprezniji i složniji. U to ime evo vam nekoliko opomenah, koje valja da svi u glavu i srdce duboko zasadite.

Prije svega imate znati, da ćete bit pozvani svaki u svoju Podestariju, svi koji ste birači, da izaberete tako zvane izbornike iliti fiduciarije, koji će onda mjesto vas izabrati vaše u Beč poslanike. Iz toga i sami vidite, da vam treba dobro paziti, koje ćete ljude izabrati za izbornike, jer ako vas oni prevare, bit će vam za ludo sav trud i muka. A da znate, koji su birači, evo vam naputka. Polag 9. §. carevinskog izbornog zakona, birači su svi kućegospodari, koji u obćini živu o svojem i na svojem te imaju pravo birati obćinske zastupnike; i to u obćini od tri izborna razreda (klasa), u prvom i drugom, a u obćini od dva razreda, u prvom razredu. Svaka Podestarija je dužna po §§. 25. i 26. rečenog zakona pripraviti tako zvane izborne listine (liste elettorali) iliti imenik biračah, to jest onih kućegospodarah, koji imaju pravo birati izbornike. Taj imenik mora onda biti javno izložen u Podestariji cielih osam danah, da može svaki viditi, da li je tko izpušćen, koji ima pravo, ili pak uvršćen, koji nema prava na biranje. Zato treba i na to paziti, te odmah Podestata opomenuti, koji je tada zakonom dužan u tri dana stvar popraviti. Izviše valja znati, tko je birač u gradu, da taj nemože birati na vanjšćini, pa ni za izbornika izabran biti. Istarski pako gradovi jesu sliedeći: Kopar, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Poreč, Novigrad (Cittanuova), Umag, Motovun, Bulje, Vižinada, Oprtlje (Portole), Pazin, Labinj, Plominj, Vodnjan, Pula, Lošin Mali, Lošin Veli, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice. Što u tih gradovih stanuje, to se nesmi pačati u selske izbore. I to treba da naš puk u Istri dobro zapamti.

Svaka obćina ima pravo izabrati veći il manji broj biračah prama većemu il manjemu broju obćinarah iliti obćinskih stanovnikah. Polag §. 10 izbornog zakona, na svakih 500 dušah bira se jedan izbornik. Ako dakle obćina ima 1000 dušah, bira 2 izbornika; ako 2000 bira 4; ako 10,000 bira jih 20 itd. Izbori izbornikah, kao što naredjuje §. 29. rečenog zakona, obavljaju se na odredjen za to dan bez obzira na veći il manji broj nahodećih se na birališću biračah. Svaki birač mora imenovati onoliko pametnih i poštenih moževah, koliko izbornikah ima izabrati obćina. Tu se dakle, kako svaki lahko vidi, treba prije mužki dogovoriti, da se glasovi nerazidju, pa da sav trud nebude badava. Dapače, po dogovoru treba zapisati imena ugovorenih izbornikah, pa jih poslati svim biračem iliti kućegospodarom, da se u dan izbora nedogodi kakva pomutnja. Taj posao molimo neka obave častna gospoda naši rodoljubni svećenici zajedno sa drugimi uplivnijimi rodoljubi.

Ali da znate, koliko će koja obćina imati izabrati izbornikah iliti fiduciarijah, i kamo će ti izbornici morat ići, da na 29 junija izaberu naše u Beč poslanike, evo vam onih istih naputakah, što smo jih u tu svrhu bili štampali u ovom listu pred šestimi godinami.

Sva je Istra razdieljena na dva izborna diela, naime na zapadni i na iztočni, od kojih svaki izbira jednoga poslanika. Zapadni dio Istre bira na trih mjestih, naime u *Poreču*, *Kopru* i *Vodnjanu*. 1. U Poreču biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar (distret, cirkondarij) *Porečki*, *Motovunski* i *Buljski*; 2. U Kopru biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Koparski*, *Piranski* i *Buzetski*; 3. U Vodnjanu biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Vodnjanski*, *Pulski* i *Rovinjski*. To je zapadni dio Istre, koji će imati na svih tih trih mjestih glasovati za jednoga te istoga poslanika, koga ćemo vam, kako rekosmo, u svoje vrieme naviestiti. — Iztočni dio Istre bira na četirih mjestih, naime u *Pazinu*, *Voloskom*, *Krku* i *Lošinu*. 1. U Pazinu biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Pazinski* i *Labinjski*. 2. Na Voloskom biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Voloski* i *Novogradski*. 3. U Krku (Veja) biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Krčki* i *Creski*. 4. U Lošinu biraju izbornici svih obćinah, koje spadaju pod kotar *Lošinjski*. I to je iztočni dio Istre, koji će imati takodjer glasovati na svih tih mjestih za jednoga te istoga poslanika, naime za svojega već staroga znanca i prijatelja, presvj. g. Dra. Dinka Vitezića.

A sad da vidite, koliko će koja obćina imati po prilici izabrati izbornikah, evo vam popisa svih 47 istarskih obćinah po svojih birališčih i okružjih u zapadnoj i iztočnoj polovice Istre.

ZAPADNA POLOVICA.

I. Koparsko biralište.

a) Okružje Koparsko.

1.	Obćina Dolinska	broj izbor.	14
2.	„ Koparska	„	4
3.	„ Miljska	„	4
4.	„ Paunjanska . . .	„	10
5.	„ Pasjovasja . . .	„	11

b) Okružje Buzetsko.

1.	Obćina Buzetska	broj izbor.	25
2.	„ Ročanska	„	5

c) Okružje Piransko.

1.	Obćina Izolska	broj izbor.	1
2.	„ Piranska	„	7
		Skupa	81

II. Poreško biralište.

a) Okružje Poreško.

1.	Obćina Poreška	broj izbor.	8
2.	„ Vrsarska	„	5

b) Okružje Motovunsko.

1.	Obćina Motovunska . . .	broj izbor.	7
2.	„ Oprtljanska . . .	„	4
3.	„ Višnjanska . . .	„	6
4.	„ Vižinadska . . .	„	5

c) Okružje Buljsko.

1.	Obćina Buljska	broj izbor.	6
2.	„ Grižnjanska . . .	„	7
3.	„ Umagska	„	3
4.	„ Brtuniglanska . .	„	3
		Skupa	54

III. Vodnjansko biralište.

a) Okružje Vodnjansko.

1.	Obćina Barbanska . . .	broj izbor.	6
2.	„ Vodnjanska . . .	„	12

b) Okružje Pulsko.

1.	Obćina Pulska	broj izbor.	12

c) Okružje Rovinjsko.

1.	Obćina Rovinjska . . .	broj izbor.	0
2.	„ Kanfanarska . . .	„	5
3.	„ Baljanska . . .	„	3
		Skupa	38

IZTOČNA POLOVICA.

I. Pazinsko biralište.

a) Okružje Pazinsko.

1.	Obćina Tinjanska	broj izbor.	6
2.	„ Boljunska	„	6
3.	„ Žminjska	„	8
4.	„ Pazinska	„	22

b) Okružje Labinjsko.

1.	Obćina Labinjska	broj izbor.	12
3.	„ Plominjska . . .	„	6
		Skupa	60

II. Volosko biralište.

a) Okružje Novogradsko.

1.	Obćina Novogradska . . .	broj izbor.	13
2.	„ Jelšanska	„	7
3.	„ Materijska . . .	„	10

b) Okružje Volosko.

1.	Obćina Kastavska . . .	broj izbor.	25
2.	„ Lovranska . . .	„	8
3.	„ Veprinačka . . .	„	3
4.	„ Voloska (Opatija) .	„	1
		Skupa	67

III. Krčko biralište.

a) Okružje Krčko.

1.	Obćina Baščanska . . .	broj izbor.	7
2.	„ Krčka	„	10
3.	„ Omišaljska . . .	„	4
4.	„ Vrbnička . . .	„	4
5.	„ Dobrinjska . . .	„	6

b) Okružje Cresko.

1.	Obćina Creska	broj izbor.	6
		Skupa	37

IV. Lošinjsko biralište.

a) Okružje Lošinjsko.

1.	Obć. Veloselska (Lošinj Veli)	broj izbor.	1
2.	„ Maloselska („ Mali)	„	4
3.	„ Osorska	„	3
		Skupa	8

Ovaj pregled je učinjen po službenom popisu pučanstva deset godinah nazad, jer novijega nismo imali pri rukuh. Zato možebit, da će bit gdje i gdje koja razlika u broju dušah, ali jako malena il nikakva. Iz ovoga se pregleda vidi, da sva Istra bira 345 izbornikah, naime 173 zapadna, a 172

iztočna Istra. Iz ovoga se pregleda nadalje vidi, da nam neće biti težko predobiti na svih redom birališćih, samo ako nebudemo rukuh križem držali. Zato mi i opet preporučujemo svim našim znancem i prijateljem u jednoj i drugoj polovici Istre, neka poučuju birače, da složno i skladno izaberu vriedne i pouzdane izbornike iliti fiduciarije, jer o njih visi sve. Ako budu izbornici naši i za nas, bit će naši i za nas i naši po njih izabrani poslanici. Na noge dakle, jer se približuje odlučno vrieme!

VOLOSKOMU DOPISNIKU
O BRODOVIH.

Ovih danah proglasilo je zakon o upisu brodovah. Kad budemo mogli, štampat ćemo ovdje poglavite ustanove toga zakona. Za sada Vam donašamo govor našega zastupnika, kojim je želio, da se zakonom odstrani ona neprilika, koju ste nam javili, naime, da se naši brodovi upisuju u riečki registar i da se porez pobira s jedne i s druge strane, a da je porez na Rieci mnogo razložniji, pak to sve sili istrijanske brodovlastnike, da se preseljuju na Rieku. Odotud novčana škoda občinam, a občenita škoda, što se naši gradići nedižu, kako bi morali.

U §. 4. toga zakona rečeno je, da svaki austrijski brod mora imati domište (porto d'appartenenza) u jednoj austrijskoj luki; a za domište da se uzima ona luka, iz koje će se brodariti (esercitare la navigazione).

Dr. Vitezić na to reče:

Ja mislim, da u tih ustanovah nešto fali, što treba svakako popuniti.

Mislim, naime, da se taj paragraf temelji na pogrešnoj misli, da svi trgovački brodovi pripadaju ili samo austrijskim, ili samo ugarskim državljanom, a nije se gledalo na to, da ima i brodovah koji su djelomice austrijskih a djelomice ugarskih državljanah. Dogodi se vrlo često, da se učini učestvo (consorzio), gdje je brod za nekoliko ovostranih, a za nekoliko onostranih gradjanah.

Mora se dakle odlučiti, o domištu kada to učestvo nastane, a ja mislim, da bi se domište moralo odlučiti po tom, koji imadu više karatah. Da se ta praznina popuni, predlažem neka se §. 4. doda ovo:

„Gdje bi bilo učestvo, tako da su učestnici od jedne i od druge polovice države, tu se ima odlučiti domište broda u jednoj ili drugoj polovici države po tom, na koju stranu bude više karatah".

Nemislite gospodo, da to nije potrebito; to je vrlo znamenito i koristno. Po §. 11. ovoga zakonskoga predloga, registar brodovah dugoga puta i velike plovitbe ima držati pomorska oblast, a registar ladjah male plovitbe ima držati ured one luke, pod koju je domište broda.

Dakle oblast, koja drži registar odlučuje se po domištu broda. A po §. 12. ove osnove ima medju drugimi stvari bit u registar upisan i *zalog* broda i predaja i brisanje takovih pravah. Al neće ni dužitelju, ni dužniku sve jednako biti, u kojem dielu države se taj zalog ili predaja ili drugo što upiše, jer kako znamo drugi su zakoni o tih stvarih u jednoj, a drugačiji opeta u drugoj polovici monarkije.

Iz toga razloga vrlo je potrebito, da se jednom utvrdi, gdje i kako se ima upis učiniti, kad bi bilo učestvo u brodu.

Dalnji razlog takove ustanove je u §. 21. Po njem registar odlučuje *državljanstvo broda*; tako bi se onaj brod, koj bi bio upisan na Rieci, držao za *ugarski* brod, ma da i jest većinom austrijskih državljanah, a to nam nesmije svejedno biti. I po §. 27. potrebno je, da prihvatite moj predlog.

Po tom paragrafu pitaju se pri upisu neke takse, koje idu u zakladu lučne uprave. Ake se dakle brod upiše drugamo, nego bi se imao upisati, onda i takse idu, kamo nebi smjele.

U §. 36. ovoga zakonskoga predloga odlučuje se postupak u kaznenih stvarih. Postupa se proti brodu u onom lučnom kapitanatu pod kojim je domište broda. Dakle je potrebno, da se posvema na tanko odluči, gdje se ima brod upisati. Ali po istom paragrafu još je jedan razlog zato.

Po njem je ustanovljeno, da sve novčane globe idu u pomorsku dobrotvornu zakladu (pio fondo di marina); ali kako ja držim, nepostoji ta skupna zaklada nego obstoji samo za ovu stranu to bi se po mojoj misli i radi toga imalo ustanoviti, što ja predlažem. Ali da sve te razloge onehajemo, još je jedna okolnost, radi koje bi se imalo odrediti što rekoh. To je dužnost plaćanja poreza. Dohodarina od broda po pravici imala bi se ondje odrediti i pobirati, gdje je brod upisan.

Kako mj je javljeno od posvema vjerodostojne strane u tom se dogadjaju velike neurednosti; javljeno mi je na primjer, da se na Rieci odmjeruju i za ugarski erar pobiraju porezi nesamo od onih brodovah, koji su u riečkom registru, nego i od onih, koji su na našoj strani upisani, samo ako koji od ugarske strane ima učestvo u njih, bilo ono još manje.

Dapače, ako brodar (armatore) na ugarskoj strani samo stanuje, pak ako i nije ugarski, nego austrijanski (gradjanin), vendar se od njegova broda porez tamo odmjeri i pobere. S druge strane i kod nas se odmjeruje i pobira porez od onog broda, u kom bi koji od naše strane budi kakovo učestvo imao. Tako se dogadja, da se na taj način od istoga broda ili od istoga učestva dvoji porez plaća.

(Sada pripovjeda govornik, kako naša trgovačka mornarica propada, gdje bi morala više od drugih napredovati; kako je on još godine 1876. o tom govorio i već onda spomenuo, da je porez na brodove prevelik. Onda kaže opet):

„Sada evo me na pravo pitanje: kako se odmjeruje porez na brodove u ovoj, a kako u onoj polovici države. Nu gospodo odgovor je kratak; na ugarskoj strani je taj porez mnogo manji, a izmjeruje se mnogo priprostije. I tamo, kako doznajem od dobre strane, derže se načela, da se porez odmjeruje polag dohodka, ali gospodo, to načelo je samo na papiru. Ugarci su mnogo pratičniji ljudi.

Tamo je naime porezni ured sdogovorno s riečkom trgovačkom komorom ustanovio skalu, po kojoj se porez na brodove udara neglednjć na pravi dohodak i na potroške, nego po stalnom ključu i po sadržaju broda (po tonelatah).

Taj ključ priznalo je privremeno i potvrdilo ugarsko ministarstvo, dok se nebude o tom tvrd zakon ustanovilo. Skala je ova:

Od broda, koj neima više od godine, plaća se 40 novč. po bačvi; za svaku sliedeću godinu 1½ novčića manje, tako da se plaća 11 novčićah od bačve, kad je brodu 20 godinah. Poslje 20 godinah plaća se 10 novč. po bačvi, dokle god brod brodi. Ako se brod popravi, onda se sdogovorno s gospodarom skala povisi polag vrednosti broda.

Taj je način, gospodo, kako vidite mnogo priprostiji i razložniji od našega.

Priprostiji, jer netreba, kao kod nas, iztraživati dugo i dosadno da se ustanovi čist dohodak od broda, a ta iztraživanja, neka su još tanja, ipak su vrlo redko posvema točna. Na ovaj se način izbjegne svim neprilikam.

Ali i *razložniji* je onaj način, jer tamo se pazi i na dobu broda, dakle na umaljenje kapitala, a toga u nas nije. Kod nas može na pr. vrlo star brod posvema dobar dobitak imati u jednoj godini, al što koristi, ako se dojduće godine mora sve potratiti na popravak! Ključ, koj spomenuh odgovara po prilici čistom dobitku od 4 forinta po bačvi. Ako se još računa 5% spreme (cap. di riserva) za uzdržanje kapitala, to daje 9 f. po bačvi; a istiniti dohodak računa se 14 do 16 for. od bačve. Odotud se vidi, da je tako odmjeren porez mnogo manji, nego li kod nas.

Gospodo! Posljedice toga vrlo su žalostne; jer osobito oni brodari (armatori), koji bivaju na medjah one državne polovice, upisuju svoje brodove ne kod nas, nego kod riečke pomorske oblasti. Tim naravski bude velika škoda ne samo našemu eraru, nego i onim občinam.

Eraru je škoda, jer izgubi cieli porez, ako se ona zloporaba nedogodi, da se na isti brod dvoji porez plaća.

Ali mi gubimo i pristojbu za porez, u priliki i novčane globe. A k tomu još takovi se brodovi neračunaju za austrijanske, nego za ugarske. To su sve takove stvari, da bi morale potaknuti visoku vladu na to, da se stvar već jednom tanko izpita i da se zlo izliečí.

Po podatcih, koji su mi došli iz Voloskoga, 25 brodovah duge plovitbe, koji pripadaju onomu kraju, da jih je 20 upisanih kod pomorske oblasti, na Rieci, tako da jih je u Trstu upisanih samo pet. Visoka vlada bolje će od mene moć doznati jeli to istina ili nije. Ako je tomu tako, onda bi občina Volosko, ako računamo 100 forintih poreza po brodu, što nije baš mnogo, izgubila 600 forintih svake godine od 25% adicionalah. Da se občina na to punim pravom tuži, lahko ćete gospodo uviditi.

Prije nego svršim, neka mi je slobodno reći načine, kojimi bi se konačno uredilo.

Najprvo morao bi se porez na brodove u obih polovicah države mjeriti po jednakoj mjeri zakonom ustanovljenoj. A ta mjera imala bi biti po prilici ona kakova privremeno valja na ugarskoj strani, to jest izmjeriti porez bez obzira na pravi dohodak i po stalnom ključi.

Drugo morao bi se porez na brod udarati u onoj polovici države, gdje je brod upisan.

Napokon treće: morali bi si austrijski i ugarski erar podieliti porez polag karatah, koje imaju gradjani od jedne strane u brodu porezovanom na drugoj strani.

Po svem tom držim, gospodo, da svakako treba popuniti što fali paragrafu 4 i preporučam, da primete moj predlog."

Ministerialni savjetnik vitez *Haardt* prigovara veleć, da su se naši i ugarski ministri dogovorili, da će se brod upisat u Trstu ili na Rieci već po tom od koje strane budu vlastnici većine karatah.

Dr. Vitezić opetuje, da nije dosta da se ministri dogovore, nego da bi se moralo *zakonom* to ustanoviti. Državni sabor nije primio Vitezićevog predloga. Mi smo njegov govor tu štampali, jer je *vrlo poučan* za naše mornare, i jer samo na čast služi poslaniku, koj svakom prigodom govori u korist občinam i pojedincem, koji su ga u Beč poslali.

Mojim Biračem
u izbornih kotarih Pazinskom, Voloskom, Krčkom i Lošinjskom.

Kad ste Vi mene dičnim Vašem povjerenjem odlikovali, izabravši me za svoga poslanika na carevinskom vieću, ja sam Vas uvjeravao u pismu od 26. listopada 1873, u 21. broju „Naše Sloge", da duboko osiećam svu dužnost, koju mi nalaže Vaš izbor, te Vam obećao, da ću savjestno braniti sve, što znam da je Vam sveto i milo.

Sad na svršetku zasjedanja istoga vieća, povraćajući Vam najdubljom zahvalnostju dičnu onu čast, mogu vedrim čelom uztvrditi, da sam održao svoju rieč, budući da nisam, koliko su moje slabahne sile dopustile, u nikakvoj prigodi propustio braniti što Vam najviše na sreu leži: Narodnost i Vjeru Vašu.

Ako su žalibože okolnosti bile takove, da nisam dostignuo, što sam želio, ipak scienim, da moje nastojanje nije posve neplodno, budući da sam prokrčio put mojim nasljednikom.

Početak je učinjen; sad valja srčano napredovati, dokle dojdemo do našega narodnoga dostojanstva!

U to ime neka nam Bog pomože i sreća junačka!

Primite naposljedku srdačni pozdrav, kojim Vas pozdravlja

U Beču dne 17. Maja 1879.

Vaš harni bivši zastupnik
Dr. Dinko Vitezić.

DOPISI.

Iz Tinjanšćine *u Srbinju.*

Kad je ono lanjske godine buknuo glas, da su u Pazingradu bile prilepljene „talijanske" zastave s poznatimi napisi, u velike je to izdajničko djelo nas Tinjance raztužilo, te bez ikakovoga očekivanja učinismo prosvjed (protest) proti tomu paklenskomu djelu. I premda nekoje lisice svojim lukavim repom strašiše, — množina se je podpisala. I da se nismo bojali, da ćemo zakasniti da se stvar uvrsti u liepu „N. Slogu" nebi bilo kmeta u tinjanskoj občini, koj nebi bio ovaj prosvjed podpisao.

Vjernost i odanost svomu vladaru pokazaše Tinjanci prigodom rodjendana dne 18. Kolovoza prošle god. i to mnogobrojnimi kresi, hitanjem i orijaškim „živio". Što se je sve učinilo i prigodom imendana Nj. Vel. najme 4. Listopada p. g. dapače ovaj put bi svečanost sjajnija, jer nekoji naši rodoljubi razsvjetliše svoje prozore.

Borme i prigodom srebrenog pira NN. VV. nisu Tinjanci zaboravili na čuvstva ljubavi i odanosti naprama svomu milostivomu vladaru i vladarici. — U predvečer srebrenog pira, vidio se liepi kres na velikom ježenskom vrhu, gdje se je hitalo, pjevalo carevku i čuo gromoviti „Živio Franjo Josip I.! Živila Jelisava naša cesarica!" Iz druge strane, najme u našemu gradiću, pred plovanskim stanom bi učinjen drugi kres, gdje sakupljeni naši rodoljubi pucaše i orijaškim glasom vikahu: „Živio Franjo Josip. Živila naša cesarica! Živili!"

Ovaj put razsvjetliše svoje prozore i oni, kojim nebijaše po ćudi naš lanjski prosvjed, ni razsvjetljenje učinjeno u nadvečer 4. oktobra p. g. — Dapače ovaj put je pribavila občina zastavu, koja je vijala na cesti pred našim gradom. I ovdje učinio se je veliki kres, pucalo se i vikalo „Viva", — no buduć čovjek nemože svoju narav pretvoriti — čulo se je i smiešnih — što ostavljam Franini i Jurini. — Kroz celu noć se je vikalo viva i pjevalo talijanski. —

Isti dan svečanosti slaviše naši vredni svećenici službu božju, kojoj prisustvovaše uz množinu puka i vjećnikah, takodjer i g. načelnik. — Kako sam mogao od vjerodostojnih osobah saznati, učinila se zapodne jedna mala užina — medju gospodom i žandari. Izza toga se je pucalo i celo družtvo otišlo je pred grad po zastavu, koju su uz pucanje i „viva" odnesli u občinski ured. I da svečanije svrši, pošao neki mladi gospodin prativ zastavu s nekakovim vijolinom, — zaigra napokon pred

kućom jednog našega rodoljuba i vrednoga gospodina te pjevala se ondje nekoja porugljiva talijanska pjesma, — a zatim „Gotterhalte“ (Bože živi). Je li to civilizacija ili izobraženost? Tko je bio tomu činu prisutan?...!

Isti večer čim je nastala tamna noć, na jedno čulo se iz množine grlah pjevati „Bože živi“ i vikati „Živio Franjo Josip I.“ itd. — Pjevalo se u narodnom to jest hrvatskom jeziku do isto doba kao i prošlu noć, to jest kao od 23. do 24. Napokon nazvav mnogobrojni „živio“ NN. VV. svim vjernim podanikom i našemu svećenstvu i milomu narodu a „izdajicam smrt i propast“, savrši svečanost. Ćete vjerovati, da ovu noć hoti nekoji žandar to pjevanje zabraniti, — dočim onu prvu noć bilo je sve slobodno. Dapače i ovih prvih danah se je pjevalo hrvatski, ne kašnije doba noći nego lanjske godine talijanski — i nije se samo prietilo zatvorom — nego ovršilo se, — zašto? možda zato, što se je pjevalo — „Bože živi“ i druge pjesme u narodnom jeziku? I zato stavljam ja našemu glavaru pitanje: Gospodine, zašto nam strašite ove godine jer hrvatski pjevamo, a cielu zimu lani ste pustio ciele noći pjevati talijanski i takove pjesme, koje se nipošto neslažu s čudorednosti? Možda niste čuo. Kod kuće ste bio. A c. k. žandarmariju pitam: Zašto zatvara naše ljude kad hrvatski pjevaju ono isto doba, kao to i drugi činiše? — Ili možda misle, da su onda psovali? Zar nerazumijete naš jezik? Kako činite iztrage medju hrvatskim pukom, ako mu jezika neznate? Zar vas vlada ondje drži, da nas potalijančite? Ili tim postupanjem želite prikupiti se nekomu...? To ja ipak nevjerujem. Žandarmarija mora biti nepristrana. Dovršujem. Na vidjenje.

K—n.

Karkavce *5. travnja.*

Od zabitnih ovih predielah nikada se ne čita nista u cenjenim listu „Naša Sloga“ kao da jih na svietu nebi ni bilo. Prosim radi toga slavno uredničtvo, da odstupi mjestance sliedećim redakam.

Kako je siromašno i odvajkada zanemareno pučanstvo privrženo svomu Preuzvišenomu Vladaru, sijajno pokaže na dan srebernoga pira. Nemogavši u predvečerje na polje radi neprestanoga padanja kiše, da na očevid izrazi čestitke svomu poljubnomu gospodaru, učini to na dan svetkovine.

Nije li skrajna već potreba, da bi se vlasti svojski zauzele za tako vjeran puk i dale mu narodne škole, popravile i uredile putove da danomice ne propada. Kakovo je ovdje stanje, sgraža se čovjek i pomisliti. Siromašan ovi puk nikada još nije imao škole, a može se reći da ni putevah neima za druziti se drugima. U svom neznanstvu uništio je šume, a tim dakako marvu te zemlju mora pustati neobradjenu. Ubija se sad prodavanjem hljeba, što ga u bližnje gradove nosi. Ali i tu imade stotinu jadah. U Buje ima takov put, da ni za koze nije prikladan, a za u Kopar i Piran nije ništa bolje. Čovjek se ima čemu čuditi, da se pogusto neutopi u Dragonji, koju pregaze po svakom vremenu. Da kako da ne smije smielost biti bez žrtve, jer se sgodi budi kada, te se koji utopi. Dobri Bože, gdje su poglavari, gdje vlasti, da se već jednoč nebi smilili i pomogli stradajućemu puku!

Ovdje je jedan siromašan kmet, koji se svojski skrbi za putove. Hvala mu! Dakako, da ga šalju sada Pilatu, sada Erudu, a puti leže nepopravleni. Mogućno da će koja budi duša čuti, samo kad bi ustrajno. O da bi koj ove redake pročitao ter na vrieme pomogao!

(Oprostite, da smo morali skratiti. Javite se još kojom prigodom. Ured.)

Iz Dubašnice.

Uviek rado čitam našu cienjenu brižljivu Slogu, jer je ona jedina novina, koja Istrane i nas Otočane zagovara i brani proti nastanju taliomanah i šarenjakah, premda ovi svejedno čine i rade što jih volja, budući imaju škare i sukno u svojih rukuh. Istina je, da ne valja sdvojiti, nego svojski hrvati se i braniti, dok je duha u tielu, da se naš jadan narod nepotlači više, nego li je potlačen, da mu se dadu sve pravice, koje mu idu zakonitim putem.

Naš težak (seljak) nebog je zapušćen u raznom gledištu, a osobito u dobrostanju. A kako to i zašto? A to je uprav ono težko pitanje i onaj težki odgovor, za koj, svaki pravi sin domovine te iskreni ljubitelj svoga težaka, morao bi se trsiti i nastojati, da se razvije, nu nije dosta pismeno, nego i djelom, da se pripomogne tužnom seljaku. Rieč je vjetar!

Trebalo bi dakle najprije našemu težaku prokrčiti put blagostanju, koje jedino bi se moglo postići podučavanjem, poticanjem i pokazivanjem načina, kojim da mu zemlja više ploda urodi, i tim da oskudici hrane izbjegne, da bi ikoliko počeo napredovati u poljodjelstvu i ugledati se ratarstvom u druge više naučene narode. — Naš težak ne ima još prave nauke u obdjelavanju svoje malo plodne i kamenite zemlje, što mu i najglavniji uzrok, da se nahodi u svakoljetnoj oskudici hrane. Kako ne? Kada malo koja godina projde (kò što i ova neima najbolje prilike) da siromah težak nije u stanju do sita i bez straha najesti se palente!?

A koj je drugi uzrok, da prilićan broj krčkih Otočanah odputi se i odputuje u Bosnu i Ercegovinu, nego da neima dostatne hrane? Gdje, mučno dobivenim novcem bosanskim nastoji pribaviti sebi i svojoj obitelji palentu, ili barem izplatiti još lanjske i predlanjske dugove (po našu grdenče), učinjene za fermentun, a doma zemlje, koje bi mogle dobro uroditi, neka stoje puste, zapušćene i pune svakoga smrada.

Naši Otočani, ako ne najbolje ali dostatne zemlje imaju, koja bi jim urodila potrebite hrane, nego da bi ju znali dobro obdjelavati (oštentat).

A kamo jesu drugi dohodci, koji nose liepoga novca Otoku Krku? kao mornarstvo, vino i ulje u toliko, da sami Otočani sve ne potroše: povrh toga dobar dohodak drvah, govedah i drugih manjih živinah donose mu prilićnog novca. Pa sve to na nemnogo veliki broj stanovnikah nije dosta, nego bježe i teku na inostrane dobitke, gdje mnogi i mnogi ostanu za uvjek, a obitelji nek čame u nevoljah kod kuće. Izgled nam budi ono vreme, kada su pred nekoliko godinah hodili u Alešandriju.

Da sada rečeš nekojim, koji su bili u Alešandriji, za Bosnu, već jih strah obuzme i počmu proklinjat nesretnu uru, kad se bijahu odputili. Sramota je dakle, da Otočani iščú dobitka izvan Otoka, njim, osim koje iznimke, nebi to trebalo izvan kuće kruh tražiti, samo da bi imali dobru spekulaciju.

Rekao sam, da se množina krčkih težakah nahodi u oskudici hrane. Ta, to je istina! Naći će se kojigod i reći, da nije istina, ali neka ide po selih cielog Otoka i neka pita siromaha, što mu manjka i česa mu treba, pa će se osvjedočiti.

Pitam ja sada: nahodeći se težak u takovom položaju, kako će se brinuti za upisanje družtvu S. Jerolima, Madice itd., kada mnoge i mnoge premaže gori rečena nevolja? Kakva želja vući na občinske i druge izbore, kada jih nevolja tišti? Kako će diete mariti za školu i nauk, kada neima potrebitih sredstvah i vremena? Ni se ne čuditi, da jadan seljak malo mari za izbore, a u školi da nije potrebita napredka.

Jednom rieči, ove moje besjede osobitom željom smieraju potaknuti svakoga iskrena domorodca otoka Krka, da svojski nastoji trsiti se najprije za blagostanje (dobrostanje) našeg krčkoga težaka, i to kò što već rekoh, upućujuć ga na bolje i marljivije obdjelavanje zemlje, i opet plod njezin boljim te industrialnim načinom ukoristiti.*) Kada bi se do toga došlo, tad nebi trebalo, da naši Otočani teku na dobitke u Bosnu i Ercegovinu, tad bi se došlo do potrebite prosvjete. Zato ja bih savjetovao našemu težaku, da se radje muči oko svoje zemlje, da živi ako i slabije kod kuće, nego li da ide na sliepo sreću iskati u tudje krajeve.

Još jedan crv glodje naš Otok i u nevolju obraća, tako da je do srdca izranjen, a to jest prokleto kamatničtvo (užura). Nekoji hitjeli bi siromaha posvema udaviti, uzimajući interese (livele) 12—13 i do 20—25 po sto!... Ružno je čuti ovakove stvari na Otoku, kojemu i tim zadavaju težke rane. Čine nekoji, već onako, kao što Židovi u Galiciji. Ob ovom preporučujem se gladjemu peru, da štogod napiše i uputi siromaha težaka našega, što nedvojim, da se neće pobrižiti koja dobra duša.

I dopisnik iz otoka Krka u „Našoj Slogi“ prvoga maja t. g. bi bio izkazao ljubav prama iskrnjemu svomu, da štogod napiše i uputi našega seljaka i o više rečenom, nego li da je išao nabrajati dopise te iz kojih stranah otoka Krka. Po njegovu, reć bi, da istočno južna strana Otoka njezinimi dopisi i njezinim bdjenjem je mnogo više napredovala u blagostanju i prosvjeti od zapadne (jer su čitaonice, a za koju svrhu jesu? rečeni dopisnik je napomenuo). Bog dao, želim iz srdca, ali, da bi se to bdjenje u toliko uvidilo da se i ova stran Otoka iz sna probudi i u nju ugleda, pa tad možda će i nasljedovat. Hotio sam mu to napomenuti i sjetiti ga, da štogod napiše, (kad ima dobru želju) poduči, ili barem potiče, to se zna i za prosvjetu, ali da se ovoj brže dodje, treba i za blagostanje Otoka žuriti se, da nebježi težak iz Otoka, a zemlja da se slabo obdjelava.

Ovaj put, ja sudim, da je najshodniji, kojim bi se izpunile naše želje, te malo po malo došli do željenog cilja. Neprokrčimo li mi prije i ovaj put, kasno ćemo doći do prosvjete potrebite našemu seljaku. Svršujem, jer i tako predugo, moglo bi i dosaditi, nego još hoću reći Otočanom krčkim, da se žure za bolje blagostanje i za prosvjetu, da nebudu lieni teći na izbore, jer jim iz izborah mogu doći velike koristi, a ako zlo izaberu, velika škoda.

*) U 8. broju Naše Sloge t. g. preporučismo vam ustrojenjo „Gospodarskog družtva, za Otoke“, dajto se dakle na djelo; što budo prije, bit će bolje. Ured.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. svibnja 1879.

Njeg. c. kr. visoč. carević Rudolf, obašavši znamenitije gradove kraljevine Španjolske, zaputio se sa svojom pratnjom prieko mora u Afriku. Andrássy-ev ugovor s Turkom, kojim se priznaje i nadalje Sultanova oblast nad Bosnom i Hercegovinom, pokazuje se svaki dan sve to neumnijim, pa sve kolike novine nenalaze dosta riečih, da ga odsude i ožigoše. Niemci i Česi su najposlje uvidili, da im domovina nemože pravo napredovati bez mira i sloge, pa su se stali medju sobom dogovarati i miriti. Ali što se tiče pomirenja s bečkom sadanjom vladom da su odlučili, da im nije nikakva sila doći u carevinsko vieće, već da mogu i nadalje ostati kod svoje stare politike, naime ako im vlada nedodje baš ničim nasprotu.

Magjari su i opet pokazali svoje slobodoljublje i svoju političku mudrost tim, što su učinili zakon, kojim se uvadja magjarski jezik u pučke ugarske škole i ondje, gdje narod negovori nego slavenski, rumunjski il njemački. Proti tomu zakonu su već onomadne žestoko prosvjedovali rumunjski crkveni poglavice, a sad su to isto učinili i srbski vladike iliti biskupi. Sirote Magjari misle, da će na taj način pomagjariti nemagjarske ugarske narode, a ono jih neće nego ogorčiti i svoje im gospodstvo sve to nesnosljivijim učiniti. Hrvatski sabor da će se ovih danah opet sastati na kratko viećanje.

Ruski car Aleksandar da će se do skora iz Livadije navratiti kroz Varšavu u Berlin, da se tamo naraduje svojemu prijatelju starcu caru Vilimu radi pedesete ljetnice njegova vjenčanja. Njemački kancelar knez Bismark već se tako daleko pomirio s konservativnom u Njemačkoj strankom, da je i sadanji predsjednik parlamenta član ote stranke, pa da mu ova ide u svem na ruku. To je, dakako, Bismarku priskrbilo mnogo neprijateljah i protivnikah; ali svaki zna, što mu kod kuće najviše treba, pa i Bismark. Usljed tog preokreta u Njemačkoj, franceski su politici počeli udarati na katoličku tamo crkvu; pa se čini, kao da je to Bismark navlaš učinio, samo da jih razdvoji i oslabi, te onda drži laglje na uzdi. Ali da ima na svietu pravde i pravice, niti bi bio dosad Bismark, niti bi sad Francezi progonili svoje sobstvene državljane radi vjere. Nego tko umi, može i u tom viditi tajne puteve providnosti Božje, koja se služi i ljudskimi strastmi, da postigne svoje uzvišene ciljeve.

Mladi bugarski knez Aleksandar I., što sad putuje od dvora do dvora velikih europejskih vladarah, da se ženi za jedinicu kćerku nekog ruskog bogataša imenom Josipova, koja da će mu donieti viena iliti dote 30 miliunah rubaljah. Knez Aleksandar Bogorides, guverner iztočne Rumelije iliti zabalkanske Bugarske, kad je dne 27. prispio u Plovdivo iliti Filipopol, da je morao skinuti s glave turski fes iliti tursku crvenu kapu, a nataknuti si narodni bugarski kalpak, jer ga drugač braća Bugari nisu htjeli ni viditi, a kamo li dočekati i primiti. I taj Bogoridesov kalpak znači mnogo više, nego onaj, pod kojim je paradirao grof Andrássy na berlinskom kongresu. Grčka kao da se sprema na rat, jer joj Turska, podprta Engleskom, neće da zaokruži granicah po berlinskom ugovoru mira, već pristaje uz ljute Arnaute, koji se nedadu pod Grke, neg hoće da budu svoji na svojem, na čem im nemože baš nitko zamjeriti. Englezi se gledaju okoristiti magjarskom zlovoljom na našu braću Srbe u kneževini, pa nastoje sklopiti s njimi trgovački ugovor proti interesom Austrije, u čem kao da su već i uspjeli. Proti uredjenju bosansko-hercegovačke katoličke crkve, kako su ga bili ono u Beču namislili, carigradski Sultan je poslao protest na Papu, jer da je on a ne Austrija gospodar one zemlje. Eto prvih plodovah mudre Andrássy-eve politike!

Prinos Bratovšćini

prigodom srebrenog pira Njih. Veličanstvah.

U Kopru: Brozović, Ferrari Delatus, Rubeša, Battestin, Mandić, Ivošić, Kinkela, Butković, Žic, Mahulja, Polonijo, Milohnić, Vlah. — Žubranić, Kristofić, Kulišić, Šinkoić, Brodari, Juričić, Spinčić. Ukupno 6 for. 83 novč.

U Trstu: Laginja 50 novč. Milovčić 50 novč. Halubljan M. 1 for. Halubljan I. 1 for. Mandić Dr. 1 for. Jedan Kastavac 5 for. Karabaić A. 1 for. Ujčić 1 for. Flego 1 for. Mat. Pollich 5 for. Ukupno 17 for.

Franina i Jurina

Fr. Avah Juro moj!
Ju. A Bože moj, ča ti je?
Fr. Moj mali Jurić, malo da ni neki dan od straha febru dobil.
Ju. A ki ga je prestrašil?
Fr. Neki podeštat va sredujoj Istroj ga čul hrvatski kantat, pak mu je strašil, da je on gospodar — i da će ga stavit va peržun.
Ju. Valja ga je mutil kada je p . . . i i . . u o-ji po noći?
Fr. Borme druge noći su drugi ono isto vreme trijanski kantali, pak mu je bilo najbrže pravo, nč je mučal — nisu ni žandarmi strašili.
Ju. Ma kad su bili občinski izbori, onda je rekal da je naš čovek?
Fr. Je, je — ma ćemo mu drugi put kad budu izbori bašta zgorit.
Ju. I merita kad je tako šestan čovik!

***

Ju. Frane! ča je to, da su se ovi dni dva učena gospodina poganjali po novicah za nekak mužej?
Fr. Ma ja neznam pravo, leh na pol besed sam čul, da su pravo po evanjelju delali.
Ju. Kako to?
Fr. A kako se govori: Ča bi tebe dobro stalo, stori ti drugemu.
Ju. Ja, ja, zato da je jedan drugemu rekal, da nima razuma. Su lepi ljudi, ši. Oni jedan drugemu tovari mese po gazetah, a da mi ča s kraja rečemo, nam drugem se zameri.
Fr. Buskarada! Žać mi nimamo onulikeh tituli!

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

V. pismo.

Ljubezni prijatelju Ivane!

Prošlo je tomu jur dvanajest danah, što sam od Tebe onaj željno iščekani list primio; doista mnogo je to! i mar da me taj dugotrajni Tvoj muk u smetnju nestavi, naime, čim ću ga izpričati moći.

Ali kad u ovoj misli bijah stiže mi Tvoje cienjeno pismo, gdje mi u istom zahvaljuješ na trudu oko pisanja nauke o oplemenjenju voćakah s jedne strane; a s druge strane moliš i kumiš eda Ti svoje misli o nekoj književnoj svezi Dalmatinskih mladićah prozborim.

Ja se evo dakle Tvomu rodoljubnom srdcu odzivam, te Ti obećajem, da će bit vrlo kratak.

Prije svega žalit mi je što Ti moram iskreno reći, da me se je Tvoj list, u njem izražena želja „o nekoj književnoj svezi" dojmio, kao što me se dojimlju u obće sva „pia desideria" plemenitih i prosvjetnih mladićah.

Tvoj cienjeni predlog okrstih imenom „pia desideria" što će reći — skromne — pobožne želje; pa s toga dužnošću scienim tu moju misao sa nekoliko redakah opravdati.

Prije svega spomenuti mi je nemogućnost, s koje se moraju kod nas i najplemenitiji zamisljaji razprštiti kao pjesnički predstavljena sela Potemkinova:

Mladež naša, s malom žalibože iznimkom, vjerno je orisana u onoj Trnskijevoj satiri „Tužba." Mladež naša smetnula je žalibože s uma slavnu spomen svoje hrvatske domovine, — slavnu spomen svojih djedovah. Mladež naša povadja se za pogubnim ideami ukorenog materijalnoga zapada. Mladež naša usvojila si je u svojoj nesvjesti — u svojoj militavosti pogubne ideje realizma. Mladež naša zanemarila je knjigu — zanemarila domovinu; odtudjila se hrvatskom domu. Mladež naša, jednom riječju žrtva je toga toli po nekih hvaljenoga 19. vieka!

Čitajuć ovo, znam, da će Ti uzavreti krv; planuti uvriedjeni hrvatski ponos, — ali misli — promisli, promotri, pa ćeš se osvjedočiti, da sve ovo, što rekoh, nije nego gorki plod — tužnog izkustva.

Ovo sve, što rekoh, imadoh sreću gledat i motrit i gorkom tugom opažam oživotvorenje pogubne ideje realizma — ili bolje da rečem nihilizma. — Ovo što napomenuh ima i u našem, žalibože, Drnišu jedan takov mladić, kojeg tu skoro prozvaše guslari štikovački „Čovjek djete." —

Suzom u oku motrio sam moju istodobnu braću, gdje kô slabi crvi viju se pod nogami modne tudjim duhom odgojene kokete. Gledah i slušah, gdje s ustah mojo istorodne braće neoro Hrvatski zvukovi, nego krestanje njemštine i talijanštine. Gledah i slušah, a s tuge mi bolno srdce puca.

Mladež naša izrod je svojih slavnih otacah, sto i sto putah moradoh klikuti!

Pa tu da oživotvoriš književno družtvo u obće, a napose poljodjelsko — avaj brate, bez smisla bi bilo!

Doduše, ovo, što rekoh netiče se svakoga Dalmatinskog mladića, — ali se tiče Dalmatinske mladeži. —

Ja sam se odvoć od predmeta odalečio, zato ćeš mi oprostiti, tim većma, što si me prvi Ti pozvao, eda Ti svoje misli o našoj mladeži u obće prozborim.

Nu uz za sve to, Ivane, s cienim, da ću ti ugoditi, ako istorodnoj braći iz srdca podviknem i preporučim, da si svaki od nas pribavi *znanje, poštenje, marljivost* i *rodoljublje*, jer će se tada stopram znodjeti Hrvatska domovina, za koju živimo i umiremo, u ruho radosti, uskrisiti će se njena stara slava, a stariji naši pjevati će odušovljeno osvjedočenjem: „Još Hrvatska ni propala!" —

Prelazim dakle na posljednji način oplemenjenja, naime na **sklapanje**.

Evo naputka kako se voćke sklapaju; taj naputak preporučio mi je mnogo puti moj bivši velecienjeni učitelj voćarstva i vinogradarstva, Ante Trummer, kojeg (naputak) sam u svom praktičnom životu mnogo puti sa u pohvalnim i nahvaljenim načinom upotrebio.

Evo ga:

Pitoma mladica (navrt, kalem, ciep) ima se koso odrezati, dočim ploha od divljake razito. Čim si sad, Ivane, ovo učinio, tada se na divljaki sa strane onoliko od kore urože, koliko je potrebno za složenje navrta (pitome mladice), koji treba da ima 3 oka; poslije nego si Ivane navrt sa divljakom složio, tada se sa ličjem omota i sa voskom zamaže. —

U koje vrieme se voćke na ovaj način navrću, poučio sam Te u III. pismu, zato Ti to isto nije nuždno opet danas ponavljati.

(Konac drugi put)

Književne viesti.

Slike iz hrvatske i slovjenske povlesti za gradjanske i više djevojačke učione prema školskoj osnovi sastavio *Janko Tomić*, učitelj više djevojačke učione u Karlovcu. Zagreb 1879. Tisak dioničke tiskare.

Ima knjige kaže o čem piše. Ima u njoj vrlo ponešnih člamakah. Pisana je lahko i lieno. Svi glavniji dogodjaji hrvatski tu su opisani Ovu knjigu preporučamo osobito onim učiteljem po Istri, koji nisu predbrojeni na „Hrv. Učitelja", dakle, čini nam se, svim. Preporučamo ju tim toplije, što je vredno, da se bar ponekle i trud naplati piscu povjesti i stilistike hrvatske, koj je isti gosp. Janko Tomić. Žao nam je, da neznamo knjigi cienc, al to se lahko dozna kod dioničke tiskare.

***

Šala i zbilja. Sbirka narodnih pripovjedakah sa 3 dodatka; Narodne poslovice, nar. zagonetke i putopisnica. Sabrao i priredio *Mijat Stojanović*. *U Senju*. Tiskom i nakladom II. Lustera 1879. Ciena 60 novč. G. M. Stojanović poznat je u hrvatskoj knjigi, što je jur štampao pripovjedke, sabrao i tumačio poslovice i pisao „spise za puk". Ta prvašnja djela preporučnja i ova knjižica. Kad jednom budemo počeli proučavati čud, običaje i upliv tudjih elemenatah u hrvatskom narodnom karakteru. Stojanovićevi spisi, bit će neprocjenjiv zaklad. Samo putopisnicu možda nije trebalo skupa štampati.

Objavljajuć knjige dolazi nam na um sjetit rodoljube *u Pazinu* neka gledaju, da se tamošnji koji knjižar pravidi svakom novom našom knjigom, pak da se u njega naručuje i njemu dobitak daje. Tako bi malo po malo naša stvar i radi materijalne koristi napredovala, koju bi ljudi od nje vidili.

Različite viesti.

S. Krizma. Presvietli G. Biskup Dobrila dieliti će s. krizmu dne 24. Junija u Roču kamo će i Humljani dopeljati svoju djecu; 25. u Dolenjoj Vasi; 26. na Vranju; 27. u Boljunu; 28. u Sušnjevici, kamo će doći i djeca iz Paza; 29. u Kršanu, kamo će doći i oni iz Šumberga; 30. u Čepiću, kamo će dopeljati djecu i iz Kozljaka; dne 1. Julija na Brdu; 2. u Gologorici kamo će doći i oni iz Krbunah; 3. u Novakih; 4. u Cerovljah; 5. u Draguću, kamo će i oni iz Grimalde i Račicah doći; 6. u Buzetu, kamo će dopeljati djecu i iz Sovinjaka, Vrha i Sočerge; 8. u Kubedu. Onim iz Movraža je slobodno ili u Buzet ili u Kubed dopeljati na Krizmu svoju djecu.

Promjenc u tršćansko-koparskoj biskupiji. Dne 22. Maja umrô je župnik u Gologorici, m. č. g. Blaž Zwoelber; rodio se 1. Februara 1822 a redjen bio 23. Augusta 1849. P. U. M. — M. č. g. Matija Sila, župnik u Rodiku, dobio je župu na Repentaboru, a č. g. Jakov Ladavac je imenovan župnik u Krkavcih, gdje je i do sad bio upravitelj župnički. Č. g. Jakov Sajovec, do sad kapelan u Borutu je imenovan župničkim upravit. u Gologorici. Župe Rodik i Auber razpisane su do 15. Julija o. g

Carev. državni sabor u Beču zatvoren je dne 17. t. mj. prestolnim govorom. Svietla kruna nije takuula tim govorom nikakovoga zamršenijega pitanja, već se je samo izbrojilo djelovanje sabora tečajem šestih godinah, naglasilo se, da je država štovana u tudjem svietu i da se sa drugimi državami dobro gleda. Još je Njeg, Veličanstvo spomenulo liepo i veličanstvene dokaze ljubavi i privrženosti pučanstva prama vladajućemu domu prigodom srebrenoga pira. Dne 24. t. mj. izdana je cesarska naredba podpisana svimi ministri, koja kaže, da je državni sabor svršio svoj šestgodišnji vieк, te da se odmah imaju obaviti novi izbori.

Hrvatski proglas za izbore u Beč tako je naružan, da nam je od srca žao, što je pod njim podpisan gospodin namjestnik. Ako već nije u cielom Namjesničtvu čovjekn, koj bi znao napisati proglas književnim po Istri razumljivim jezikom, onda neka slovenski proglas valja za jedne i za drugo; u njem barem nije onako krupnih progrešakah.

Grad Trst je ovih danah slavio veliko slavje prigodom namješćenja novoga župana. Vele, da je čovjek od svih ljubljen, a mora biti i poštano lice, kad ga je Njeg. Veličanstvo potvrdilo. U proglasu na gradjane naziva ih „braća" i govori da će sirote, nevoljnici i ubogi uvjek naći utočište kod njega. Obećuje takodjer štovanje narodnostih. Zato mislimo da je i slovenski proglas dao svojim okoličanom, jer ako nije, onda je ono pusto obećanje i ništa više. —

Iz Zagora beršččkoga piše nam kmet, da su i tamo srebren pir cesarov proslavili. Palili su ljute puške i žestoke ognje naložili. Osobito liepi su bili kresovi na Letaju i Kalini. I požalili su, da drugi Istrijanci doznaju za to njihovo veselje.

Iz Omišlja dobili smo dopis, u komu nam prijatelj izbraja ciele litanije sve tužnih stvarih. Za ovaj put spravili smo dopis u koš. Ali nemožemo premućati, da nam je od srca žao, da u Omišlju nije bolje. Ljudi, koji su prvi pozvani, da se brinu za napredak puka i da mu svakom prilikom oči otvaraju, morali bi to raditi, a ne svadjat se i prepirati radi svakojakih babarijnh. Mi imamo sve na rovašu. Nobude li bolje, lupit ćemo bez milosti po kom treba. Mudremu je jedno oko dosta!

Iz Rakotolnk nam pišu, da su i tamo liepo proslavili srebreni pir svietlih vladarah. Cieli dan grmile su ljute puške i čuo se urnebesni živio cesaru i cesarici. A na večer užgali su zostok oganj, koj je na široko i daleko svietio.

U Premonturi bilo je ćsto tako. Dobili smo od ondašnjega sliepoga pjevača i pjesmu, koja bje tom prigodom pjevana, a poslao nam je i drugih, koje ćemo vremenom štampati zajedno s pismom, što nam je činio pisati.

Njemačka i češka gospodarska družtva složila su se da ustroje veliko skupno gospodarsko družtvo za kraljevinu Češku.

LISTNICA

S. A. M. Beč. Ob onoj stvari brine se Jedinost i potrebno je, da se učini čim prije. Zato nam se čini suvišan dopis. Javite nam se čimgod drugim. Zdravi!

Kostrenjanu. Primili smo, možda u priliki porabimo!

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—29. Maja 1879.

Dne	Cardukati (cekini).	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardukati (cekini).	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
16	5.51	9.36	11.73	—	24	5.51	9.35	11.71	—
17	5.51	9.36	11.72	—	25	—	—	—	—
18	—	—	—	—	26	5.51	9.34	11.71	—
19	5.51	9.36	11.72	—	27	5.49	9.33	11.70	—
20	5.51	9.36	11.73	—	28	5.50	9.32	11.70	—
21	5.51	9.36	11.73	—	29	5.49	9.30	11.70	—
22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	5.51	9.36	11.74	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišča.

dne 29. Maja 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	110	—	118	—
S. Domingo	„	71	—	83	—
Rio polag vrsti	„	51	—	78	—
Cukar austrijski	„	—	—	—	—
tučeni	„	30	50	32	25
Crietje trave buhače (Grisantomo)	„	180	—	190	—
Naranče skrinjica	„	4	—	4	50
Karube puljezko	za 100 klg	9	—	—	—
lerantinsko	„	9	50	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	18	—	19	—
puljezke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	2	—	3	—
Bademki ljuti mendule pulj.	za 100 klg	96	—	100	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	—	—	25	—
Šljive	„	14	50	15	—
Pšenica ruska	„	10	75	11	—
ugarska	„	9	—	10	50
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	6	25	7	—
Raž	„	6	—	7	25
Ječam	„	6	50	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	—	10	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Oriž talijanski	„	18	—	22	—
inglezki (kitajski)	„	14	—	10	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	110	—	123	—
arbanaska	„	105	—	—	—
istarska	„	—	—	—	—
Suho koruško jelovico	„	50	—	90	—
štajersko	„	66	—	73	—
Gredo	„	12	—	14	60
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje italij. slično vrsti	za 100 klg	42	—	45	—
najbolje	„	57	—	65	—
srednjo vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	42	—
istarsko	„	42	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	12	50	—	—
u kasetah	„	15	—	—	—
Kože strojene naško	„	165	—	185	—
suho volorje naško	„	107	—	131	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naško	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
vuneno slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zečje za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	31	—
Sardelo 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	11	50	42	50
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	42	50	45	—
Slanina	„	32	—	35	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	9	—	—	—
istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula) sploh	„	31	—	48	—
Med	„	32	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (Straco)	za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i broncenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su cienc, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gaspar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 12. U Trstu 16. Junija 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari" Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a soljako 50 novč., za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdjo so najdo najmanjo 8 soljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju krez poštarsku *Naznaćnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarino. Vlesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u celosti il u izvadku, naimo prama srojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrobljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena so pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravništvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajovah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

ISTRANI BRATJO!

Na 30 junija, drugi dan za Petrovom, biti će izabrani zastupnici vanjskih občinah istarskih za državni sabor u Beč. Izabirati ćete jih Vi po onih poštovanih ljudih, koje zato na komunskoj loži već ste odlučili ili ćete odlučiti. A koga da u Beč pošaljete?

Evo teče šesta godina što su prvi izbori bili. „Naša Sloga" vam je preporučila ljude vaše krvi, prijatelje vaše svete vjere i žarke ljubitelje sladkoga vam jezika hrvatskoga ili slovenskoga, ljude koji bi za svietlu krunu cesarovu krv svoju prolili, ljude koji sve tudje poštuju, al svoje ljube. I čujte! Kako smo mi preporučivali, onako je bilo. Jednoga ste poslanika u Pazinu, Voloskom, Lošinju i Krku složno si priborili i u Beč ga poslali. A za malo glasovah bio bi i drugi premogao.

U tih šest godinah mi smo hvala Bogu liepo napredovali. Doma smo poslovali u korist narodne stvari koliko je koji znao il umio. Dobili smo pravicu hrvatskomu i slovenskomu jeziku na učiteljištu u Kopru, priborili smo si koju hrvatsku školu, razbistrili smo nekim sudovom misao o porabi hrvatskoga jezika, spoznali smo se sve više i više, i med neukim i vjekove zapuščenim narodom puca svlest, diže se nauka i spoznanje.

Dok smo mi tako doma radili, u Beču je sjedio u državnom saboru čovjek, naš poslanik, koji nijedne prilike nije propustio, da nebi spomenuo naše jade i nevolje. Velik dobitak, što smo ga po njem dobili je to, da je svlet čuo za naš rod i za misli i potrebe naše.

A tko je taj izvoljenac naroda, koga danas iztočna Istra pozdravlja svojim poslanikom? Presvjetli gospodin

Dr. DINKO VITEZIĆ

savjetnik u Zadru.

To je naš skupni dosadašnji branitelj, to je naš uzdanik! U kom još narodno srce bije, njemu će svaki dati svoj glas.

Stanovnici Voloskoga, Pazinskoga i Lošinjskoga kapitanata čujte!

Mnogo i mogućnih protivnikah imati će naš Vitezić. Ali tko može složnu vašu silu razbiti? Danas pomislite da ide za to, hoće li u Beč poći čovjek, koga vanjski puk u Istri želi, ili neće. Puk želi Vitezića i on da bude naš poslanik u istočnoj Istri.

Istrijanci kapitanata Kopra, Poreča i Pule!

Po dogovoru s mnogimi vašimi domorodci i po poštenoj duši našoj evo Vam na krilo hitamo jabuku na našoj zemli uzraslu. Primite ju! U Kopru, Poreču i Vodnjanu svi kao jedan dajte svoje glase, da bude Vaš zastupnik Veleučeni gosp.

ANTUN KLODIĆ

zemaljski školski inspektor.

On je čovjek našega roda, pripomogao je već dosada našemu jeziku do časti, i još će od sada bolje, kako nam je tvrdo obećao i mužku besjedu dao. A ovakovi, znajte, nelome lahko vjeru, koju zadaju.

Ministar Taffe obećao je, da se cesarske oblasti neće mješati ni za dobro ni za zlo, samo će svoju službu obavljati! Pravo je! Nikakove sile, nikakova pritiska, neka narod svoju punu volju izreče.

Za tršćansku okolicu i za gradove oznaniti ćemo našega čovjeka u dojdućem broju. On će težko predobiti, ali valja pokazati, da se borimo za načelo, pak gdje nas je makar deset, pokazat ćemo da svojom glavom mislimo.

Istrijanci! Spomenite se neumrloga pjesnika: Tudja majka ima svoje, nepoznaje jade tvoje, tudja ljubav ljubi svoga. Preporučeni ljudi i vaši odabranici bit će Vam na čast. Njih birajte, ali svi birajte njih. Tako ćemo našim protivnikom pokazati da smo jaki, jer smo svi jedne misli. Živio Cesar, Živili Hrvati i Slovenci Istre!

U Trstu 16 junija 1879.

Polit. Družtvo „Jedinost" i „Naša Sloga".

11

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

LXXXII.

Liepotica.

(Iz Boleja na Cresu)

Oj divojko ča si tako lipa,
Pazi da te naranža rodila.
— Nije mene naranža rodila,
Ner me majka u goru umila;
Bura mi je zibalnica bila,
Vali su me po moru valjali,
A ribari va mrožu lovili,
— Mislili su da sam i ja riba;
Ja sam bila mlada divojčica.

Priobćio p. Petar Bogović ml.

LXXXIII.

Pravda.

(Iz otoka Cresa)

Konja jaše i boga moljaše,
Da mu bog da dobru sriću naći,
Dobru sriću od mira divojku.
Namiri se na mladu divojku,
Mili božo ovo j' srića moja
„Srića moja od mira divojka!
„Daj mi mlada jedan vez zeleni".
„„Nedna ti ja nanko nijednoga"".
„Ako odjašem dolika od konja,
Zeti ću ti jedan vez zeleni,
Ljubit ću ti dva lica rumena".
On odjaše dolika od konja,
I joj vazmo jedan vez zeleni,
Ljubil joj je dva lica rumena.
Još ga mlada na pravicu zvala,
„Sudi pravdu Šibenska gospoda".
Sudila ju, odsudila ju je
„Komu venac, tomu i divojka".
Aj prokljeta Šibenska gospodo,
Kada si mu pravdu odsudila
„Komu vienac, tomu i divojka!"

Isti.

LXXXIV.

Ptičici.

(Iz Otoke Cresa)

Tičice rožice povij mi jedan glas,
Povij mi jedan glas od dragoga moga,
Od dragoga moga ki je na daleko,
„Ča se ne spominja, da on dragu ima
Ko on dragu ima, ja imam dragoga
Pak mi nemarimo jedan za drugoga."

Isti.

LXXXV.

Čudan brod.

(Iz otoka Cresa)

Bože živi Jelačića Bana
I njegovu sablju od megdana,
S koju siče svim Majarom glave!
Svi Majari da bi — ....,
A Hrvati da bi poživeli,
A Bnečicem da bi oganj dali!
Evo ti je četrnajst godina
Na hiljadu i osam stotina
Pokle da su Bneci sagrajeni;
Ni takova broda nutar bilo.
Jarbuli od jelve zelene,
A lantine od kite bašilika,
A parići od suhoga zlata,
A vesalca kako je užanca,
Mornarići mlado divojčice,
Kapitani crne udovice
Udovicam pelin za kosami
A divojčicam drobna mažurana.

Isti.

LXXXVI.

Vojvoda Janko i mlada Andjelija.

(Iz otoka Cresa)

Ženio se vojevoda Janko,
Ženio se kruto na daleko,
Za jedini Angjelu divojku.
Majka hćerci lepo besedila:
„Kako ćeš me hćerko ostaviti."
„„Teško, mučno, mila majko moja,
Vi ćete mu lepo besediti,
Da sam sinoć bilo platno tkala,
Zorom me je glava zabolila,
A do jutra dušicu spustila.""
Kad je prišal na pol ravna polja:
„Pomoz Bože i diva Marija,
Da ja pridem v Angjelino dvore."
Kad je prišal v Angjelino dvore,
Na dvore je Angjelina majka,
Jednom rukom dvori pometaše,
Drugom rukom suze otiraše.
(Govori joj Vojevoda Janko:)
„Dobar dan ti Angjelina majko"
„„Bog te sprimi vojevoda Janko.""
Kadi ti Angjela divojka?
„„Gori ti je va tretoj kamari
Na škrinje (je) sprijeta *) rukama
Sinoć (ti) je bilo platno tkala,
Na zoru ju glava zabolila,
A do jutra dušicu spustila.""
(Govori joj vojevoda Janko)
„Ja ti toga neverujem majko".
„„'Ko ti meni neveruješ Janko,
Pošeći se do trete kamare""
(Kad on pride do trete kamare),
Va kamari Angjela divojka.
(Sprogovori vojevoda Janko)
„Bora vami verni slugo moje,
Spodajtemi malo hladne vode,
Da je mladoj na srdašce,
Da bi mi se sprobudila mlada."
Nit-mu diše nit mu s'okom miče. —
„Bora vami verni slugo moje

*) sprijetima — stisnutima

Očitovanje.

Podpisani prosim uljudno sve one izbornike, koji bi u Pazinu, Voloskom Lošinju i Krku morda bili dali svoj glas za mene, neka ga daju dosadanjemu svomu zastupniku *Dru. Dinku Vitezíću*, jer je on po mojoj misli posvem dobro branio pravice onih krajevah.

Zajedno pak izjavljam, da sam pripravan primiti ponudjeno mi poslanstvo za Beč, ako me izvole seoske obćine zapadne Istre na biralištih u Kopru, Poreču i Vodnjanu.

Trst 16. Junija 1879.

Antun Klodić s. r.

Očitovanje.

Slavnomu Uredničtvu lista „Naša Sloga“

Prosim javite u dojdućem broju vašega velecienjenoga lista, da je puka laž i izmišljotina, glas, koj se je kako čujem, prosuo po Kastavšćini, da sam ja Brezanom učinio prošnju na cesara proti Kastavcem, te jih predvodio pred cesara i ondi jih zagovarao. Izazivam svakoga, koj to kaže, neka mi dokaze.

Dr. Dinko Vitezić s. r.

(Telegram iz Zadra 14. junija)

DOPISI.

Iz Kastva.

(O izborih). Naši ljudi su dobili pisma, u kojih jim se neki preporučuju, da bi jih izabrali u Beč.

Neki *Coglievina* „i. r. professore d' Università“ u Beču pisao je talijanska pisma. To je dosta, da ga ni nespominjemo više.

Drugi je politički komisar, upravitelj naše obćine gosp. *Simzig*. Evo vam pismo, kojim se on preporuča: (Mislimo, da ga netreba štampati. *Ostalo o g. Simzigu izpuštamo, jer nam je jučer telegrafom javio, da se više neotimlje za poslanstvo.* Ur.)

Mi na provu nećemo birati. Dr. Vitezić je *nas svih* mužki branio u Beču. Da nije mogao svakomu kuću pozlatit, to smo i prvo znali, al toga neće ni drugi nijedan. Mi ćemo birat *Vitezića* a drugoga nikoga, ni ja, ni moj brat, ni mojga brata brat, ni sudac Kinkela, ni nijedan do vragu tega!

Iz Žminja.

Piše nam prijatelj, da je dne 7. o. mj. ono obćinsko zastupstvo odlučilo, da se od sada unapred protokoli sjednice imaju pisati hrvatski i da škola ima biti hrvatska. Živili naši vrli Žminjci i njihova probudjena hrvatska sviest!

Isti dopisnik javlja, da je u onoj okolici sve za Vitezića. O drugom komu neće ni da čuju. I ta valja! Samo mužki na izbore, da bude rodu čast.

Isti dopisnik piše nadalje: Neki gos: Giovanni Simzig bivši nekada komesar u Krku, sad upravitelj obćinski u Kastvu piše u Žminj, da mu je bila ponudjena kandidatura za zastupnika ovih seoskih birališčah na carevinsko veće, i s toga da se Zminjcem priporučuje. Pitamo Gosp. Simziga, tko Vam je ponudio našu kandidaturu? (*Ostalo izpuštamo. Gospodin nije više kandidat. Ured.*)

Iz srednje Istre.

(Ovo pismo našega samoukoga kmeta, štampamo posvema kako je pisano.)

Meće mi se na pamet, da sam bija prisutan u Pazinu na izborih nazad šest godin kad se je birao naš zastupnik *Dr. Dinko Vitezić*, ali žalibože mislim, da takovoga nereda nije bilo u svoj našoj carevini što i kako je bilo u Pazinu na lice svim oblastim.

U sobi, kadi se je biralo uz birače bila je soba puna raskalašenih mladićah, od kojih jedni su bili postolari, a drugi drvodelci, i suviše jedni šnajdari, a drugi najviše zijale prodavci; i svi ovi su tako ružno postupali s onimi siromašnimi birači, koji su samo glasovali za Vitezića, da je bilo, Bože moj, čudit se, a ne da bi jim bija koji samo jednu prigovorija ili pripričija.

Izborniku tadašnjemu pokojnomu Gregoriću, župniku Tinjanskomu, i izborniku P., poštedili i namazali su s nikim mazilom, sto zovu bijaka, njihove nove i cinjene kabanice, a ostale druge ružili sa psovkami i s ostalim drugim ružnim govorenjem kakovo nije vridno ovde ni pomenuti. A mnoga Pazinska gospoda sva na okolo je stala ponabadana kako i koze po stjenah, i koji nikoga su hinili a nikoga su strašili, da se je već bija takov metež dogodija, kako skoro i na bojištju.

Nistar odmanje sve ovo sam tija ovde napomenuti jer kako obaviesljeni po „Našoj Slogi“ nam se približiva u hitro opet jedan takov dan izbora, ali žalibože nebih tija reć, kako isto neću ni verovati, da bi nam se i sada dogodilo onako pod nadzorničtvom ovoga sadašnjega c. k. kotarskog glavara (neće se dogoditi i nesmije se dogoditi. Ur.), jer sadašnji c. k. kotarski glavar u Pazinu kažu da je poštenjak, a bija je odvržen od zastupstva na Junti u Poreču, jer su kazali svojim, da s tamijanom odviše diši.

A štovanoj pak gospodi Pazinskoj bih hotio reći, da jim ni od potribe kako isto ni manje pošteno, da se oni mišaju u naše seljačke posle, jer oni ne spadaju u naše seljačko družtvo, kako ne ni mi u njihovo gradjansko, i da te si više oplemeniti dušu i poštenje, da idu svaki za svojim poslom onaj dan kako i ostale druge dneve; neg da bi se usudili onde oni dan stat ponabadani po svojoj staroj navadvi, ili da bi morda neuljudno mutili mir i red, a pak napokon neka si uzmu primer, da kako kmeti ne mute i ne uznemirivaju njih, kad oni izbiru za svoje gradjanstvo, da tako isto i oni ne ničn kadi se ne siju.

Na dalje se čuje suviše, da jur su počele neke lukave lisice obilazivati ako bi koga mogle u svoju mrižu za peti, zato bih tija i mojemu rodu bajednu ili dvi reći, da je došlo vrimš njegove dobe, da se digne gori ne svoje noge, ako želi biti sin slobode,“ i da se ne pusti prihiniti i navesti od one stranke, koja napastuje da se gradi suprotivna zastava i koja bi ga mogla još ter i u pogibel dovesti, da ne povjerava onim, koji su ga dosada ružno ružili s imenom od „šćava“ i „šćavuna“, a sad u toj prigodi da mu se približivaju kao lukava lisica kokotu. Nego neka ostane viran svomu vladaru našemu privedromu Cesaru Franju Josipu I. Neka ostane viran svomu rodu i svojoj domovini i s tim će moć spasit sebe i svoj rod, i da tako će dojti sgoda, da će zanj moć nastati bolja doba. Za sada s tim savršivam moj govor i udiljivam moj pozdrav svim poštovanim urednikom „Nase Sloge.“

Iz Kanfanara *19. maja.*

U nas se još dobro drži i slavi naša mila narodnost. Vidi se iz ovoga: kad je naša slavna Zapreženstanca držala svoju sjednicu na 28. tek. mjeseca poradi imenovanja obćinskoga liečnika i babicu (levatrice), odbacila je molbu jedinomu liečniku konkurentu i dvim babicam, budući da neznadu našega hrvatskoga jezika. — To je pametno.

Pogled po svietu.

U Trstu 14. lipnja 1879.

Kako smo već zadnji put javili, kod nas u Austriji je u ovaj par najveća politička važnost ta, da se sve bavi budućimi izbori. Tù Niemci, tù Slaveni, tù Taljani neumorno nastoje, da pošlju u Beč svoje najbolje i najpouzdanije ljude: svaki prama željam i potrebam svojega naroda i svoje ljepše budućnosti. Zato se ufamo, da se nespava ni kod nas u Istri, nego da se duboko pojmi sva važnost i sav zamašaj sadašnjih izborah. Pa kako čujemo, da se našemu tamo narodu narivaju nekoji ljudi toli u iztočnoj koli u zapadnoj Istri, od kojih se naš narod nemože ničemu nadati: tako ga i ovom svečanom prigodom zaklinjemo, neka se ogluši svakomu glasu, koji mu nedodje il od nas il od družtva „Edinosti“, ako želi spasiti svoje poštenje. Kod izborah se nesmi paziti ni na Petra ni na Pavla, nego na svoju sobstvenu obćenitu korist, pa zajedno sa ostalom braćom glasovati za jedne te iste već ugovorene zastupnike, koji će u Beču tim više moći, čim budu jednoglasnije izabrani na svih redom biralištih.

U ostatom iz ove polovine carstva neima ništa tako važna, da javimo našim čitateljem.

U onoj polovici sutra kao da se ima zatvoriti ugarski parlamenat, koji da će se opet sastati dne 2. budućega mjeseca oktobra. Hrvatski se sabor sastaje uprav danas samo u tu svrhu, da obavi proračunske poslove, pa da se onda i on razidje. Dogovori kraljevinskih deputacijah ugarske i hrvatske da su odgodjeni tamo do oktobra mjeseca. U Hrvatskoj je od neko doba zavladala velika ogorčenost proti Magjarom, a nije ni čudo, jer Magjari ne samo što tjeraju politiku, koja ide u obće na zator Slavenah, nego i napose proti najjasnijim ugovorom gledaju, da preprieče razvoj i napredak i samih Hrvatah. Ta ogorčenost da je zavladala i proti Niemcem, naime proti onim, koji dolaze tamo da se obogate svojim kramarstvom, pak se onda bane kao u svojoj kući.

Govori se, da se naša vojska sprema, da zaposjedne tako zvani Novo-Pazarski sandžakat. Ali kao da nemisli ni to iti bez velikih poteškoćah, zato da se naša diplomacija još uvjek dogovara s turskom, da joj utre put u one pogibelne krajeve. Sad se opet govori, i to pouzdanije nego ikada, da grof Andrássy misli odstupiti. Tomu da je najviše kriv njegov ugovor s Turskom glede Bosne i Hercegovine, a sad evo i Novog-Pazara; jer polag tog ugovora Austrija ima u onih zemljah sve moguće dužnosti, a nikakvih na svietu pravah. Zato i ruski konsul u Sarajevu da netraži u Beču, da ga priznaju, nego kod Sultana u Carigradu.

Spodajte mi ognja žeravice,
Da ga metnem mladoj na srdašce
'Ko bi mi se sprobudila mlada".
Nit mu dišo nit mu s'okom miče,
Nit mu se je probudila mlada. —
I on metne bilu ruku svoju
I metne ju mladoj na srdašce,
'Ko bi mu se probudila mlada
— Nit mu dišo nit mu s'okom miče,
Nit mu se je probudila mlada. —
(Sprogovara vojevoda Janko)
„Homo s' bogom, verne sluge moje,
Homo s bogom odkuda smo došli,
Umrla je Angjela divojka"!
Nisu prišli vanka na pol dvora,
K' njoj se šeće stara mila majka:
„Si mi živa draga hćerko moja,
Kako si mi ote ti podnesla?
„„Sve sam lahko, mila majko moja,
Al najtežje Jankovu ruku,
Da bi ju bil još malo potišćal,
Ja bih mu se nasmijala bila.
Začul je to vojevoda Janko,
Tvrdo joj se virom zavirio,
Da joj neće junak oprostiti.
On se šeće staroj majki doma,
On se šeće tri leta va gori,
Zgoji kose, kako i divojka,
Zgoji dojki kako i divojka,
Obuče se kako i sirota,
A na ruke bilu koneštricu.
V koneštrici dvi bile kanice,
Da će jednu za dukat prodati,
Drugu da će za dar darovati
Ki će njega šivat naučiti,
S' kim će se on sirota hraniti.
Kad je prišal na pol ravna polja,
(Spregovara vojevoda Janko:)
„Pomož Bože i diva Marija,
Da ja pridem v Angjeline dvore".
Kad je prišal v Angjeline dvore,
Na dvore je Angjelina majka:
„Dobar dan ti Angjelina majko."
„„Bog te sprimi uboga siroto""
„Češ me zeti noćas noćevati?"
„„S dobre volje, uboga siroto,
Što to imaš v bilo koneštrice.""
„Ovo imam dvi svilne kanice,
Jednu da ću za dukat prodati,
Drugu da ću za dar darovati,
Ki će mene šivat naučiti,
S kim ću se ja sirota hraniti."
Kad je bilo škura doba noći,
Al zavapi sirota neboga,
Da s kim oće večer večerati,
„S koju ću ja nоćcu noćevati"?
„„S manom oćeš večer večerati,
S Angjelinu noću noćevati.""
Kad je bilo noko doba noći
Al zavapi Angjela divojka,
„Aj prokljeta, mila majko moja,
I još ote bile dvore tvoje,
Kada si je nigdar zagradila
I siroto va nje prijemala!
Ni je ovo sirota neboga
Ner je ovo vojevoda Janko."
I on se metne prek balkuna vanka
I šeće se staroj majki doma,
„Veseli se mila majko moja
Provaril sam Angjelu divojku."

Isti.

LXXXVII.

Žedan junak.

(Lovranska).

O ljubo ljubčice,
Napoj me vodice!
Predragi slugo moj!
Nimam je kapljce,
Leg kade' ti j' ona,
Ku s' sinoć douila?
San ti ju poslala
Po drobnoj tičici,
Crnoj lastavici:
Da bi ta tičica
Krilce polomila,
Da mi ni dragoga
Vode napojila,
Lačna nasilila.

Volč. sb.

LXXXVIII.

Pija vino tri delije mladi.

(Bergudska).

Pija vino tri delije mladi,
Pili su ga tri nedelje dana,
Spili su ga tri konobe vina;
Spili su ga plaćati ga nete.
I poskoči dete golobrado
Pošno trčat od bačve do bačve,
Je li vina do nedelje dana.
Nije vina do nedelje dana.
Prestraši se mejašica mlada.
Šla je ona caru povedati,
Aj van Boga caru gospodine!
Pili vino tri delije mladi,
Pili su ga tri nedelje dana
Spili su ga tri konobe vina
Spili su ga, plaćati ga nete.
Kakovo su slike al spodobe?
Prvi plote kosu prek ramena,
Ta drugi je dete golobrado,
Tretji junak Kraljeviću Marko.

Volč. sb.

LXXXIX.

Kraljević Marko i Mare divojka.

(Bergudska).

Stani Mare pod te voda toče!
Neka teče, da bi me ponesla,

Toga radi mi nerazumijemo, zašto begovi bosanski, kako se kaže, prodavaju svoje zemlje te bieže iz onih krajevah. Vele, da to čine zato, jer da jih je strah zemljišnih zakonah, koji da bi je imali lišiti njihove starine, pa da gledaju spasiti što mogu. Toga nam je i sbog toga žao, što te zemlje kupuju stranci, dočim su bosanski begovi naši ljudi. U Beču da se govori o nekakvom bosanskom saboru.

Dne 11. je njemački car Vilim svetkovao petdesetu ljetnicu svojega vienčanja. Car Aleksandar nije mu došao na čast, zato se sad mnogo govori o tom dogadjaju. Bismark se je umiešao i u egipatske stvari, zagroziv se baš po njemački onomu podkralju. Tako se eto dogodilo, česa su se Englezi i Francezi najviše bojali. Englezi da su sklopili mir s Afganci. U Africi nisu gotovi ni sad. I franceski Afrikanci da su se pobunili proti tim svojim gospodarom.

Franina i Jurina

Fr. Jure! Stavimo, da ti ki piše talijansko pismo, kadc te prosi za glas, da bude deputat va Beču.

Ju. Stavimo!

Fr. Pak da ti piše na kraju: *Ali raccomando e La riverisco!*

Ju. Ja bim mu odpisal „Gospodine! *non capisco.*

***

Ju. Frane! Dunko Vitezića i Klodića!

Fr. Po more bože, al njih al nijednega! Zač kad jih je tuliko suprot njim, moraju bit ljudi od valjadi. Ala veselo zapevajmo malo:

Ju. Čuj, Franino, dobri starac
Ča govori neki jarac:
Che dall'Istria vadan fuori
Dello slavismo i fautori.

Fr. Ti mu Juro reci samo:
„Noi ci siamo o ci restiamo,
Perchè i tempi son passati
Ch'eran schiavi i Croati."

Ju. Per Diana e per Bacco
Baš i ja sam mislel tako,
Sia il suo nd ognuno
E non tutto abbia uno.

Fr. Pravo imaš, dragi Jure,
Cosl paro a me puro
Giacchè l'Istria è abitata
Od Talijana i od Hrvata,

Ju. Zač da svch nas zrenu vanka
Gliela dico bella e franca,
Un bon raro crivelluccio
Sarebbe il nostro paesuccio.

Fr. Tako to su lari fari
Od teh naših crivellari;
Reć jim treba ovo samo:
Noi ci siamo o ci restiamo!

Attendete ai fatti vostri
Che noi faremo ben i nostri
Noi pure l'Istria amiamo
Perchè ci siamo o ci restiamo.
E poi sapete che di botto
L'Istria è un capotto
Se andiamo a divisioni
Non vi restan che bottoni;
Zač su vaši ti gradići
Naše suknje botunići,
Ma noi non ci dividiamo
Perchè l'Istria amiamo,
Ako j'krivo vadan fuori
Quei nostri cacciatori *)

PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.

(Dalje i konac, vidi broj 11.)

Dragi Ivane! Još bi Te imao na neke načine oplemenjenja voćaka upozorit, n. p. na *sviralicu*, ali se taj način vrlo redko upotrebljava u praktičnom voćarstvu a ponajviše zato, što uvjek ne ima navrta (cieva, kalema) u jednakoj debljini kô divljaka. —

Takodjer mi Te je, miteni moj, na sliedeće upozorit t. j. nešto imaš u obće kod oplemenjenja paziti?

a. Rekavši u svojih predjašnih pismi, da pitome mladice imaju bit od **jakih, zdravih,** navlastito od **plodnih voćakah,** to ti još jednom baš srčano preporučujem, budući ćeš tada stopram ciel koristnu postići;

b. Da navrte uzmoš, nko Ti je iknko moguće, koji su sa južne strane porasli, pošto su ovdje najsavršeniji;

c. Da se isti čuvaju do porabe na hladnim i vlažnim mjestim gdjegodj u vrtu ili u pivnici (podrumu), pazeć dakako istu od plosnivoće i drugih nepoga zli, koji bi Ti takove mladice osujetile;

š Ozladjena mjesta na pitomim mladicam treba uvjek namazati sa vrtijanskim voskom, kojeg sam Ti u II. pismu toplo preporučio.

d. Treba uzza svaku oplemenjenu voćku kolac zabit, oda tako navrt oslobodiš od vjetrovah i ptičah, koje bi u protivnom slučaju lahko navrt razklinali.

e. Izgone treba marljivo na stablu ili sa žila otrgavati, oda tako hranu voćkam ne uzimlju;

f. Čišćenje, okapanje i mnogo puti zalievanje oplemenjenju voćakah neobhodno je potrebno.

Ovo njegovanje plemenitih voćakah možeš preduzimati sve do 4 ili 5 godinah, znaj, da ćeš onda stopram lipu korist od svog voćnjaka crpit. Dakako ovakov voćnjak ni u buduće ne zapušti od njega.

Još mi je Ivane samo ovo reći, pa ću namah zaključit. Reći mi je dakle o izboru divljakah za cieplienje voćakah.

Pazi Ivane, da su voćke, koje cieplti i oplemeniti želiš, iste vrsti; jer n. p. voće, koje imade košticu, neda se uspjehom na sjemo oplemeniti.

Za cielo si Ivane pazio, da se jabuka u krušku doduše oplemeni, ali ti ono mjesto, gdje su se navrčale, pokazuje, da se ova dva stabla neslažu najbolje, jer su različite vrsti. Zato je najbolje dvie jednake vrsti voća cieplti iliti oplemeniti, n. p. *jabuke* na *jabuke, kruške* na *kruške* itd. Ali *praktični* i *umni voćari uzeše na um*, da često iziskuje protivno ovomu pravilu: *kakvoća zemlje* i *kakvoća stabla*, zatim *njegova postojanost* i *plodovitost*; zbog toga valja nam znati, da se mogu (voćke) oplemenjujući prenositi.

1. *Jabuka* na *jabuku, jabuke* na *kruške* ili *tunje*; 2. *kruške* na *kruške, kruške* na *tunje*; 3. *kajsije* i *šljive* na *šljivu*; 4. *breskve* (*praske*) na *breske*, na *bademe* (*bajame*) i na *šljive svake vrsti*; 5. *tunje* na *tunje* i *tunje* na *jabuke* i *kruške*; 6. *trešnje na trešnje*; 7. *višnje na višnje, na trešnje srodne vrsti.*; 8. kajsije na kajsije, na bademe, i šljive; 9. *Orah na orah, kesten na kesten, lješnjak na lješnjak.*

Sciniim bo, da sam ti što *kraće, jasnije i razumnije* podao sve načine oplemenjenja voćakah, koje načine napisah koliko na korist Tvoju toliko na korist svega mi milog naroda hrvatskog, te Bože daj, da ovaj moj trud uzaludan ne bude, a uhvam se da neće, tada se sjeti mene, da Te naime srdačno ljubim i štujem.

Pod konac velikim glasom prikričujem svakom hrvatskom voćaru: *Sadi, njeguj i oplemeni voće i učinit ćeš sebi raj od vrta i ograde svoje! Voćarstva će vam um razbistriti i srdce oplemeniti, a potomstvo će vam do groba zahvalno biti!*

Primi srdačni pozdrav i prijatelski cielov od onoga koj Te iskreno ljubi —

Tvoga

U Drnišu, 8 svibnja 1879.

Nikole Vežića.

Gosp. *N. Vežić*, naš revni dopisatelj, o gospodarskih stvarih, želi da se njegove članke „Pet pisamah o oplemenjenju voćakah" u posebnoj knjižici izdade, da si tako svaki lahko uzmogne prisvojiti toli koristan nauk o voćarstvu. Radi toga javljamo ovim, da je već pripravna za prodaju ta knjižica, koja se, bez troška za poštarinu, kod odpravničtva Naše Sloge prodaja za samih **šest** novčićah. Budući ciena toj knjižici baš neznatna, držimo da će se je navlastito naši kmeti svi rado dobaviti, a da se opravljanje i poštarina olakša, opominjamo naručnike, da se mnogi sakupe te naruče, da njim svim ukupno pod jednim zamotom više istisakah pošaljemo.

Odpravničtvo Naše Sloge.

*) Tršćanski „Cittadino" u broju 132 od 5 junija o. g. imao je članak pod naslovom: Istrija prod političkimi izbori. Medju drugimi stvari pisano je u njem i ovo: Bando adunque ai proti, agli i. r. impiegati, ai *fanatici fautori dello slavismo* i. t. d. Ta pjesmica je odgovor na onaj članak.

Poziv.

P. N. Gospodi, koja žele začlaniti se u **hrvatsko arheologično družtvo,** ili mu što priposlati, da se izvole javiti odgovornomu uredniku ovoga lista, povjereniku spomenutog družtva.

UREDNIČTVO

Književne viesti.

Statistički Ured. hrvatske vlade u Zagrebu poslao nam je blagostivo sljedeće knjige:

1. Financijalno gospodarstvo hrv. slavonske krajine u god. 1872 — 76 Strane 352 sa 64 Tabelle.

2. Mlona žiteljstva god. 1875. 1876. 1877 Stranah 348 I dio skrižaljke.

3. Statistika vjeresijskih zavoda 1847-1877, s obširnim predgovorom.

4. Statistika kaznenoga pravosudja u Hrvatskoj za god. 1863-76 od dra Vrbanića profesora na sveučilištu.

Što da N. Sloga o tako znamenitih djelih progovori, nego da se naveseli u ime cieloga naroda spomenutom prof. g. Vrbaniću i pristavu statističkoga ureda, duši ciele stvari, gospodinu Milovanu Zoričiću. Ovo publikacije na čast bi služile svakoj drugoj vladi, kamo l' neće vladi danas malene Hrvatske.

×

Tumač k obćemu austrijskomu gradjanskomu zakoniku napisao Dr. Marian Derenčin. Knjiga I.a svezak I knjižara Albrecht i Fiedlor u Zagrebu. Tom knjigom počeo je predstojnik pravosudnog odiela izdavati vrlo znamenito dielo. Hrvatska ima izučenih pravnikah više nego pastirah, ipak u toj nauci neimamo skoro ničesa. Živio pisac i bog mu dno da brzo dovrši, što je namislio.

×

Slike iz hrvatske i slovienske poviesti — knjiga koju smo posledniji put oglasili, dobiva se kod „Uprave hrv. učitelja" u Zagrebu i kod zagrebačkih knjižarah, a stoji 50 novčićah.

×

Za hrvatsku bibliografiju oznanjujemo iz biblioteke našega veleučenoga prof. M. Bastiana u Trstu sljedeće knjižice u 16.tini.

I. **Kratka Razmisljanija** visce cetiri napolegnja razdiegljona za svaki dan od Mjesecza s narednostim za dobro xiviti u svako vrime. U Uidmu (Udine) po Ivanu Karst. Murern MDCCXXXVIII Stranah 45.

II. **Zarcalo od Ispoviesti** (Za onieh, koise cesto ispoviedaju) i mnogae drugae stvari tumacenae i sloxenae po P. Otcu Alessandru Komulovichiu Popp od Druzbae Issussove.

Taj naslov napisan je i talijanski. In Venetia appresso Marko Ginammi MCDXXXIII. Stranah 78.

Znamenita je ova opazka na kraju knjižice:

Libri illirici stampati da Marco Ginammi alla libraria della Speranza.

Annuntiatione della Madonna. — Cingaresca. — Dottrina Christiana. — Dusse Verne Fr. Francesco Glavinich. — Epistole. & Euangeli. — Eletra Tragodia del Slatarichia. — Figliuole Prodigo del Gondola — Giuditta. — Litanie della Madona. — Molitve Fr. Antonio Tellanovih. — Malta & Clissa. — Officio della Madonna. — Oliva Istoria. — Piramo Tisbe. — Passione di N. S. — Protesti. — Piesni Gliubavi del Ragnine — Piesni Raslike del Ragnine. — Quattro Novissimi del P. Glavinich — Tirena Comedia. — Villa Slovinka. — Vita dello Sante. — Vite delli Santi. — Zighet. — Zarecalo.

Tuga mi je na srdašce pala
Vse sporadi Kraljevića Marka;
Zjutra prosi, z večera me neće.
Ništar zato lepa Mare mladu,
Marku ćemo odgovor poslati,
Da netrudi sebe ni konjića,
Da nespravlja mnogolepu svatju,
Na zbor konje i na zbor junake,
Zato Marko hajo i nehajo!
Neg sakupi mnogolepu svatju,
Na zbor konje i na zbor junake.
I š njim jaše na to polje ravno.
Mare ga je od majke vidila.
Šla je ona majki povedati.
Aj ti Boga stara moja majka!
Na polju je neka lepa svatja,
Medju njim je Kraljeviću Marko;
Ki se lasne, kako sunce žarko.
Blazi majki, ka ga je rodila
I divojki čiji bude biti.

Volč. sb.

XC.

Djevojka se tuži.

(Lovranska).

Srce moje! kud' putuješ,
Komu mene ti ostavljas!
Gorki su mi puti tvoji,
Jer je tužno srdce mojo;
Aš ja vidin, da me varaš

Kad se z drugon pogovaraš.
Nevaran te, dušo moja!
Nevaran te srdce mojo;
Ko se s drugon pogovaran,
Al to, dušo! neostavljan;
Znać si, dušo! lipa dvora,
Gospodskoga razgovora;
Umiljene tvoje reči,
Š njin se kripi duša moja,
Al ovako, al onako
Ti si vazda mojo sladko.

Volč. sb.

XCI.

Dječija uspavanka.

(Lovranska).

Nanaj, nanaj! drago dite moje!
Da biš dobil carú carovinu,
Da biš dobil kralju kraljevinu,
Da biš dobil banu banovinu.
To bi čule banetove sluge,
Šle su sluge banu povidati.
Ban je vernin slugan zapovidal;
Zaprite ga u skuro tamnice,
Dokle svrši deset godin dana,
Hodte vidit ča on nutre dela,
On mi sedi na zlatnej katride,
Na glavo mu zlatna kruna raste,
Od ust mu zlatno perje raste,

Zaprite me u tamnica, tamnu
Dokle svršin devet godin dana.
Šli su vidit svoga gospodara,
Na glavi mu črna kruna raste,
Od usti mu žuhki pelin raste.

Volč. sb.

XCII.

Volosko.

(Lovranska).

Predrago Volosko, drag moj diamante!
U tebi se goje tri vile galante:
Jedna vila moja, druga brata moga,
A ti tretja vilo, hodi lipo z bogon,
Dakle ti nahodiš mladoga junaka,
Mladoga junaka dobre majke sina,
Dobre majke sina, mlada Pierina.

Volč. sb.

XCIII.

Djevojka Cetinjanka.

(Borgundska.)

Toči vino Kita Cetinija,
Na tom kraju mutnoga Danaja.
Onde piju Cetinjani mladi.
Koji pije svaki njoj napije.
Ona njima govorila mlada:

Aj vam Boga Cetinjani mladi,
Nemorem ja svima biti ljuba
Nego jedna golema junaka,
Koji hoće Dunaj preplivati
Pod skornjama i pod ostrugama
I pod pušku veliku i malu,
I pod čordu Ričkoga kovača.
Kad se malo ponapili vina
Oni su se med se posvadili,
Sagubili golema junaka.
Sedam ga je godin narekala,
Da ni lipa krzna spronašala.
Nit' junakom vina sprodajala.

Volč. sb.

XCIV.

Nevjernoj djevojci.

(Lovranska).

Veru, ku san ti dal
Si ju pritajila,
Dari i prsteni
Nazad povratila.
Po kon ih pošiljaš
Ću ih darovati;
A tebi rožico
Kosu odrizati. *)

Volč. sb.

*) Bijaše istinit stari običaj.

Del P. Fr. Mattio Dincovich in Carattere Chirurilizzo.

Versi di Santa Catarina. — Dottrina Christiana. — Predicho sopra li Evangeli. — Catechismo, & Miracoli della Madona. — Ed altri libretti. —

Ali po tom se vidi, da je gornja godina pogrešena, te ima stojati MDCXXXIII. God. 1606 bijaše u Rimu za Hrvatski jezik penitencijar neki Kašić, jer se u istoj knjižici čita:

„Ego Bartholomaeus Cassius Sacerdos Societatis Jesu Sanctiss. D. N. *in Basilica S. Petri pro lingua Illyrica Poenitentiarius*.... vidi hoc speculum Confessionis in lingua mea materna confectum.... nihilque inveni in eo contra fidem catholicam aut bonos mores.“

Poziv na Predplatu.

Ovim se brojem prvo polugodišće svršuje. Molimo sve p. n. predplatnike, da nam predplatu za sliedeće polugodišće za vremena pošalju, a dužnike da svoj dug što prije namire.

Uredničtvo.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Baričević Pavao jurist u Gradcu f. 1, Jelušić Kazimir u Kastvu f. 1, Kinkela Vjekoslav učenik u Rukavcu nvč. 30, Justinić M. župnik u Miholjcah f. 1, Ilić Niko župnik f. 1, Bogović Petar župnik f. 1, Milovčić Pavao kapelan f. 1, Rode Franjo učitelj f. 1, Juranić Ivan f. 1 za 1877-78, Kraljić Mato kmet novč. 50, svi u Dubašnici. Mandić Fr. kmet u Kućelih f. 1, N. N. u Klani u glavnicu f. 1, Vlah Ivan Vicić kmet u Jušićih f. 2 za 1877-1878, Bahman Franjo liečnik f. 1, Bahman Ladislav učenik f. 1, oba u Bistrici. Šilić Dinko c. k. činovnik u Taru f. 1, Jedrlinić Niko učitelj f. 1, Franki Jerko kapelan f. 1, Lesica Pero trgovac f. 1, Franki Antun kmet novč. 30, Pavačić Antun uprav. pošte novč. 30, Lesica Jure trgovac novč. 30, Albanež Niko župnik f. 1, Fabijanić Pavao kmet novč. 30, Brechler Marija učiteljica za god. 1878-79 novč. 60, Turato Luka kmet novč. 30, Kumbatović Niko mornar novč. 30, Antončić Niko mornar nov. 30, Baffo Niko trgovac f. 1, svi u Omišlju. Zabija Mato župnik f. 1, Volarić Josip svećenik f. 1, Bosnić Josip svećenik for. 1, Volarić Mato težak nov. 30, Mahu ja Mato težak nov. 30, Mogorović Mato učitelj f. 1, Gršković Ivan kmet nov. 30, Polonio Josip kmet nov. 30, svi u Vrbniku. O. Julio Bruner u glavnicu f. 1, O. Venedig Hermann katehet f. 1, O. Adjut Benigar u glav. nov. 60, u g. prinos nov. 50, Načinović Stepan kmet nov. 50, Stembergar X. u glav. 50, Farožić Ivan poštar u glav. nov. 50, u g. prinos f. 1. Kalac Antun svećenik f. 1, Trost Ivan nov. 30, X. X. u glav. nov. 10, svi u Pazinu. Marotti Franjo Administrator u Kršanu f. 1, Gojtan Eranjo kapelan u Gračišću f. 1, Markić Matej kapelan u Hrušici f. 1, Jelušić Rajmund kapelan u glav. f. 1, u g. prinos f. 1, Nežić Antun učitelj f. 1, N. N. u glav. f. 1, Lupetina Fortunat trgovac f. 1, Brajša Matija gimn. f 1, Roviš Ivan sakristan nov. 30, Lukež-Snidarić Ivan kmet nov. 30, Lizzul-Mirakul Ivan kmet nov. 30, Vozila Ivan kmet nov. 30, Comisso Ivan zvonar nov. 30, Comisso Josip zvonar nov. 30, Giusti Ivan nov. 30, Ružić-Oršanić Ivan kmet nov. 30, svi u Pićnu. Brusić Ivan Josipov kmet za g. 1876-77-78 nov. 90, Brusić Josip Josipov kmet za god. 1876-77-78 nov. 90. Dubrović Franjo jurist u Mihotićih f. 1. Jane Ivan kapelan u Rukavcu f 1.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-Koparskoj biskupiji. Č. g. Anton Rogač, je imenovan kurat u Katinari, gdje je i do sad upravitelj bio. — Umro je dne 13. ov mj. prečastni gosp. Mihovio Fleischer, Dekan stolnog kaptola u Trstu, u 68 god. svoga života u 44 svećeničtva. U njem zgubi biskupija u svakom obziru najizvrstnijega svećenika. P. U. M.

Promjene u Krčkoj biskupiji: Umrô je m. č. g. Anton Milčetić uprav. podžupe u Valunu, kamo ide m. č. g. Frano Linardić dosadanji uprav. podžupe u Svetoj Fuski; a njega će izmjeniti m. č. g. Mato Orlić.

Tabor u Bakru. Dne 1 o. mj. bili su se u Bakru sakupili mnogi pristaše stranke prava u Tabor, da prosvjeduju proti tomu, što je rečki guhernatur prigodom srebrenoga pira Veličanstvo Njeg. pozdravio takodjer u ime hrvatskoga Primorja, zatim su izrekli, da unred hrvatski inu veće želje, nego li jih izriče sada vladajuća stranka, unpokon pituli su veću slobodu štampe; takove velike skupštine dobre su. Neka se čuju sva zvonu. Narod će pristati uz onaj glas za koj bude mislio, da je prav.

Matica Hrvatska imala je dne 22. t. mj. glavnu skupštinu. Za tekuću godinu odlučilo se izdati ove knjige: Poviest Karlovca od Rade Lopašica; Poviest Hrvatah od 1526-1840 od Tade Smičiklasa; Jurkovićeva dramatička djela II. sv.; Šenoine male pripovjedke; Tomićev roman: Zmaj od Bosne; Fiaminov prevod Fenelonova Telemaka; Markovićev prevod Irvingovih crtica II. svezak; Veberov prevod Amiersovih crtica iz vojničkog života. Kako se iz toga vidi i iz drugih izvještajah, hrvatska matica napreduje da nemože ljepše.

Brana zove se novi politički list, koj je počeo izlaziti u Zagrebu 10. junija, Štampa se utorak, četvrtak i subotu. Ciena mu je 1 for. na mjesec; 3 for. na četvrt godine. Uredničtvo i Uprava u Ilici Banerova kuća br. 19. Vlastnik izdavatelj Dr. Josip Frank. Odgovorni Urednik Martin Polić.

Krupna pogreška podkrala nam se je u broj Naše Sloge od 1. junija. Na drugoj strani u prvoj polovici 3 stupca pisano je: „Ali mi gubimo i *pristojbu za porez*;“ a imalo je biti rečeno: *pristojbu za upis* ili *upisninu*.

LISTNICA.

Kmetu u Beršecu. Nemojte se toliko žaliti. Ni Bog svim neugodi, a kamo li hoćemo mi. U priliki odgovorit ćemo Vam više.

Dopisniku iz Boljuna. Hvala! Molimo ono od 24. koji budu.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 16. Junija 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Porteriko	„	110	—	116	—
S Domingo	„	71	—	83	—
Rio polag vrsti	„	51	—	78	—
Čukar austrijski	„	—	—	—	—
tučeni	„	30	50	32	25
Crlotje trave bulaće (Grisantomo)	„	180	—	190	—
Naranče skrinjica	„	4	—	4	50
Karuba puljozko	za 100 klg	9	—	—	—
Jovantinsko	„	6	50	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	18	—	19	—
puljozke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	2	—	3	—
Bademki ilitti mondule pulj.	za 100 klg	96	—	100	—
dalmatinske	„	—	—	28	—
Lešnjaci	„	—	—	—	—
Šljive	„	14	50	15	—
Pšenica ruska	„	10	75	11	—
ugarska	„	9	—	10	50
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	6	25	7	—
ugarski	„	6	—	7	25
Raž	„	6	50	8	—
Ječam	„	6	50	7	—
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	—	10	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlić talijanski	„	15	—	22	—
inglozki (kitajski)	„	14	—	16	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	105	—	—	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovico	„	50	—	90	—
štajersko	„	—	—	—	—
Grede	„	12	—	14	60
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje talij. nižje vrsti	za 100 klg	42	—	45	—
najbolje	„	57	—	65	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	42	—
istarsko	„	42	—	—	—
Kamene ulje u barilah	„	12	50	—	—
u kasetah	„	15	—	—	—
Kože strojeno naške	„	165	—	185	—
suho volovje naške	„	107	—	131	—
dalm., ist. i hos.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
vunene slane	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zečje za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	31	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	23	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	76	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	41	50	42	50
Salo	„	32	—	35	—
Mast (salo raztopljeno)	„	—	—	—	—
Slanina	„	—	—	—	—
Rakija otoltar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	9	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	8	75
istarski	„	12	—	14	—
Lišće od javorika	„	—	—	—	—
Vinsko sirgotino (Gripula)		31	—	48	—
spleh	„	32	—	—	—
Mod	„	—	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunjo (Stracc)	za 100 klg	17	25	23	25
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

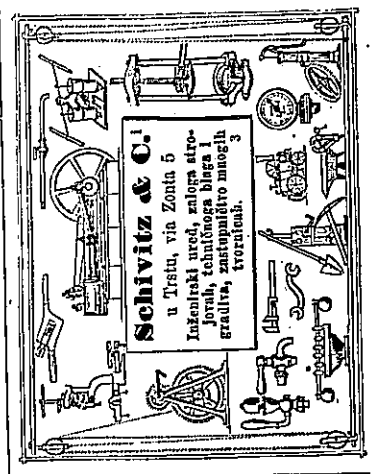

OGLAS.

Donosi se na obće znanje da podpisana tvrdka prima, te umah odpravlja svakovrstne robe za Bosnu i Hercegovinu i Neretvu do u Metkoviće za 50 novčića od 100 kilograma.

Odviše prevaže radnike i ine putnike za 50 novčića iz Gradca u Metković.

Tko bi hotio potanje obaviesti, nek se pismeno obrati podpisanomu.

MATO ANDRIJAŠEVIĆ
GRADAC (Dalmacija)

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica voščenih sviećah Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i broncenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gašpar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

XCV.

Mladićeva tužba.

(Lovranska).

Jur vidiš, da me ni
Da si me skončala,
Da me j' mladost tvoja
Po svetu sproguala.
Po svetu san hodil
Kako iešlica *)
V ime božje prosec,
Kako sirotica,
Milo moje drago
Ni to mane pravo.
Da san te ja služil;
Pa da gren drugamo.
Ako ti ni pravo,
Šalji me drugamo
Drugo te mo vile
Radostno imati;
A ti češ se dušo
Za manon plakati
Za manon plakati
Milo ozirati,
Milo obzirati
Gorko tugovati.
Plačen i zdihujen,
To j' življenje moje,
A tobi divojko
To j' velo veselje

Volč. sb.

*) Koji urjek putuje.

XCVI.

Mladić mora zapustiti djevojku.

(Beršečka).

Čera jesan s dragin govorila,
Danas ga nis čula ni vidila.
Da bin mu ja leh konja vidila,
Kako da bin dragoga mojega.
Zela j' vidro, šla je po vodicu,
Tut na vodi drag njoj sedijaše;
Božja pomoć, o dragi junače!
Bog te primi, o mlada divojko!
Čin san ti se, drag moj, zamirila
Aj da nisan prij' na vodu prišla,
I na vodi konja napojila?
Nisi mi se ti s tin zamirila,
Lego majka mi te neda zeti,
Mila majka, i rojena sestra.
Leh te prosin, ljubo moja draga,
Neženi se izvan roda moga,
Izvan roda, grada devetoga.
Još te prosin, ljubo moja draga!
Kada budeš pod vincen divojka
Nehodi mi mimo dvora moga,
Nežali mi tužna srdca moga,
Zač će pukunt tužno srdce moje,
Zlati prsten, ki mi je pol' tebe
Drži si ga za spominje moje.
Još neprojde nedeljica dana
Da je ona novestica mlada
Izvan roda devetoga grada
I mu projde mimo njena dvora.
Mila majka na poneštri staše,
Sinu svomu tiho besedjaše:
Viste, Ive! pod vincen divojku.
Mučte majko! mukon zamuknula
Vi ste meni vsemu tomu kriva,
Da ni ona ljuba moja bila
Prokleta je vsaka taka majka,
Ka omrazi milo ter i drago
Neka ljubi ča je komu drago.
To izusti i dušicu pusti.

(Vidi da je tiskana u „Glasniku“).

XCVII.

Lovranka.

(Zaroška).

Pošlal je brat Ivan
Galiju s pod Lovran,
Aj da će ti on speljat,
Najlepšu Lovranku
Najlepšu Lovranku
Bilu Katarinu.
Kate, Katarino;
Majka za te pita,
Majka za te pita
Si li namorana?
Ako san, ako nisan
Ne gren se hvalečat
Ne gren se hvalečat,
Ni ljudon pravečat
Da iman rožicu
Da iman rožicu,
Kiticu bošiljka
Aj' kitu bosiljka
Grančicu pelenca
Aj pelinac pelinac
Žubko zelje moje
Aj žubko zelje moje
Va dne i ponoći
Aj ki te goji sakdan
Sužan bude v blagdan.

Volč. sb.

XCVIII.

Oženjena premlada.

(Zaroška).

Radićeva rožica
Z rosen se je friškala,
Kada rosa opade,
Tada roža uvene.
Veni, veni venčica, (vela roža)
Kako i divojčica,
Ka se j' mlada ženila,
Nikad veselja imala;
Kako ni ona tičica,
Ka je germić spletala,
Nutra mlade gojila;
Ona se j' tužna žalila,
Da su ji mladi kradeni:
O pusti moji mladići
Za kega san vas gojila.

Volč. sb.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 13. U Trstu 1. Julija 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Izvanredno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan carevine više poštarina. Gdje se najte najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč., na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u cielosti il u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smiera ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

STANOVNIKOM ISTARSKIH GRADOVAH!

Dne 2. julija birat ćete zastupnika. Dva se bore za to mjesto. Mi vam srdačno preporučamo gosp.

ROBERTA MÜLLERA

Ravnatelja hidrografičnog Zavoda u Puli.

Kažu ga obljubljena i kroz poštena čovjeka. Njemu dajte svoje glasove svi kao jedan, u Kastvu, Voloskom, Lovranu, Mošćenicah, Pazinu, Buzetu, Puli u Lošinjih i u Krku!

Kroz Vaše glasove neka se srčba vječne pravde izlije na onoga Vidulića, koji je svoje talente tudjim svrham žrtvovao, koj se je svoga roda odmetnuo; jer nije Vidulić prazna glava, on je mogao i morao znati, koje su prave patriotične dužnosti njegove.

Mi Hrvati u Istri činili bi sami proti sebi, kad bi mu makar samo jedan glas dali. Domaći ljudi nemogu više umiriti Istre, jer su jedni odviše griešili. Evo vam tudjinca. Tudjinac je, al je pošten. Možda će on medju drugimi stvari spomenuti i pravice našega hrvatskoga jezika — kad domaći sin, Vidulić, nehti toga učiniti!

Robert Müller je naš izabranac!

TRŽAČKIM OKOLIČANOM!

Rodjaci! Nijednomu od Vas nije potrebno povjedati, što je sve dosadanji Vaš poslanac u državnom saboru bečkom govorio. Oni isti, koji će sada proti njemu sve moguće laži i opadanja navadjati, oni isti su u svojih vlaških novinah štampali njegove govore o stvarih Vašega grada i okolice, i hvalili su one govore. Vi svi znate, da jedan čovjek nemože bog znaj što učiniti. U mnogih stvarih treba i dobru volju hvaliti.

IVAN NABERGOJ

koga Vam i za unapred preporučamo, da ga izvolite, je sin Vaše okolice, Vaš čovjek, koj razumi Vaš jezik. On je pokazao svakom prilikom u Beču, da mu je na sreu sreća i napredak Trsta i Okolice.

Okoličani tršćanski! Zašto divo loviti, a pitomo pušćati? Uzmite jednoga po jednoga Vlaha ali Njemca, pak što su i oni učinili? Ništa! Mnogi su mučali, dok je Vaš Nabergoj govorio.

Okoličani! S imenom Ivana Nabergoja vezani su zahtjevi za ohranjenje Vaše narodnosti. To pazite. S njim premozite ili propadite, al neciepajte se, zaslužka bit će uvjek, dokle bude Vaših krepkih ruk; al ako svoj jezik i njegove branitelje zavržete, onda niste već Slovinci.

NAŠA SLOGA.

12

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

XCIX.

Šala.

(Zarečka)

Imala san ljuba,
Vele dobro moje,
On se je zadavil
Jedući gomo(l)je.
Imala san ljuba
Lepega mladića,
On se je zadavil
S peron od radića.

Volč. sb.

C.

Lovranka.

(Zarečka).

Poslal je brat Ivan
Galiju s pod Lovran
Aj da će si on speljat',
Najlepšu Lovranku,
Najlepšu Lovranku
Bilu Katarinu.
Kate, Katarino,
Majka za te pita,
Majka za te pita
Si li namorana?
Ako san, ako nisan
Ne gren se hvalečat,
Ne gren se hvalečat,
Ni ljuden pravočat
Ni ljuden pravečat,
Da iman rožicu
Da iman rožicu
Kiticu bosiljka
Aj kitu bosiljka
Grančicu pelinca
Aj pelinac pelinac
Žuhko zelje moje
Aj žuhko zelje moje
Va dne i po noći
Aj ki te goji sakdan
Tužan bude v blagdan.

Volč. sb.

CI.

Ivo budi svoju ljubu.

(Lovranska)

Zaspala je ljuba Ivanova
Pokraj puta luga zelenoga.
Šle su sluge Ivanu povedat.
Oj Ivane virni gospodaru!
Ljuba ti je na travi zaspala,
Gremo ti ju, Ivo, sprebuditi?
Ni ne hodte virne sluge moje.
Ja san dobar za budit divojke.
Još san bolji za ljubit divojke.
On otrga kitu rožmarina
Prasne ljubu po licu rumenom.
Skuda j' Maru kita zasegnula
Tuda j' Mari krvca prokapala.
Onde j' zrasla trava deteljina;
Ter ju žanjo Anica divojka
Zlatin srpon bilima rukama,
Ter ju dava bilin konjen svojin:
Jijte konji travo deteljine.

Volč. sb.

CII.

Savjet brata bratu.

(Zarečka)

O ti Juro! o ti brate!
Ti nedelaš, kako brate,
Tvoja žena bi hotela,
Da je sita i pijana,
Da si nosi lepo svite
Postolčiće od moranca *)
Da se lepo va njih tanca

Volč. sb.

CIII.

Vrbnik.

(Iz Krka a se pjeva i po Istri)

Vrbniče nad more
Visoka planino!
Va tebi se goje
Po izbor divojke.
Jedna drugoj veli:
Stan' gori sestrice,
Da mi donesemo,
Te hladne vodice,
Da mi zalijemo
Te naše rožice,
Drobnu mažuranu
I sitan basiljak.

Volč. sb.

CIV.

Iznevjeren mladić.

(Iz Kastaščine)

Obrodila crišnja, višnja
Više od roda.
Od roda se ponavila
Do črne zemlje;
Pod njon sedi mlad gospodin
S svojon gospojon.
Pred njima je čaša vina
I ogledalo.
Najidu se, napiju se
Ogledaju se.
Nad njima je drobna tica
Sitno žumbori;
Ona veli i žumbori
Da je lepši mlad gospodin
Nego j' gospoja.
Ona veli i žumbori,
Da se ženin ja.
Žen' se srdce, žen se dušo,

*) kordovan.

Kastavcem.

Čujem, da će na Petrovu oklicati nove izbore za občinsko zastupstvo. Izbori da će biti dne 7. 8. i 9. julija, a izbor glavara na 17. julija.

Ja se nikomu rado ne mećem za učitelja, al znajuć različite uzroke, rad kojih naša občinska stvar nije u redu, rado nešto spominjem na dobu o tih izborih.

Naša je občina velika. Mučno ju je vladati; ali skoro isti trošak bio bi, da je svaka županija o sebi. Protokole pisati, ljekara plaćati, puteve nastojati, dotepence odpravljati: to sve bi svaka županija morala sama činiti, da neimamo skupne občine. A ovako obavlja to sve skupna občina.

Prva briga dakle budi svakomu poštenomu Kastavcu, da ostanemo jedni, da se neciepamo. Ciepanje žele oni naši neprijatelji, koji bi rado šibu po šibu lomili, jer cieloga našega svežnja prelomiti nemogu.

U nas nije bogatstva ni od mrtvoga, ni od živoga blaga. Svaki se skoro od jutra do večera mora truditi, da nevolji otme sebe i družinu. Tako dolazi, da mnogi gledaju biti medju občinskimi muži samo za svoju korist. Ali nedaj Bože, kad ciela naša občina od 15 tisuć dušah nebi imala 30 ljudi, koji bi dušom i tielom nastojali o dobru občine. Nego netreba odmah crniti Petra ili Pavla samo zato, jer je u zastupstvu i jer dobije 2 forinta, kada ide na sjednicu. Jer ona 2 forinta on zasluži putujuć i dangubeć i kadgod slušajuć prekore i ogovaranja od svojih vlastitih ljudi.

Druga dakle briga budi svakomu poštenomu Kastavcu, da svojim glasom pomogne izabrati čim bolje i vrednije ljude. Osobito jednu stvar mi je ovdje spomenuti. Ja popu, jer je pop, nisam prijatelj ni neprijatelj. Nego kad ja vidim, da je onaj pop razumna glava, pravi prijatelj puka, onda bi ja za njega glasovao prije, nego za kogagod pučana. Zašto?

Zato, jer su popi kod nas naša krv, jer se oni razumiju u mnoge stvari laglje, nego težak, i laglje se nauče, kako treba vladati občinu. Mi Kastavci imamo jih jedan par, koji se nebi sramili u nijednom gospodskom sboru, a u občinsko zastupstvo da nesmiju! To je smiešno.

Šapće mi jedan ovako: „Prodići ti, koliko ti drago, mi nećemo gledat lievo ni desno, nego ćemo dati glase za onih, koji neće adicionali.“

Ludo je, brate, tako govoriti. *Svako zastupstvo morati će udariti adicionale, kada i koliko bude od potrebe.*

Ako li predobije stran, koja nikakovih adicionalah ni pod ništo neće, onda ćemo opeta fleferiti nekoliko vremena, dok se najkašnje Trst i Poreč nepogode te reku, dajmo Kastavcem opeta dva, tri komisara, jer se sami neznaju ravnati. Pak ćemo biti, gdje smo bili.

Adicionali neškode, al neka su razložni i neka se poduševno troše. Da Vam spomenem dvie, tri. Dan danas bez škole i nauke nikud nikamo! Ako nisi pismen, ako si neznaš računa složiti, to je već danas, kao da si od drugoga kraja svieta.

Naših je ljudi sila božja zidarah i kljesarah. Samim razumom, koj jim je bog dao, oni služe, dobro zidajuć i liepo klješuć, mnogo novca. Sad recite, nije li od Boga grehota, da Kastav neima uz dobru občenitu školu, još jednu školu za risanje ilili dišenj, gdje bi se mladići učili plane snovati, slike pisati i druge stvari? Tako bi još više služili i narod bi školom napredovao.

A kakova nam cesta u grad vodi? Gdje nam je školska kuća? kakovi su pokrajni puti? jeli dosta občinskih šteran. Jeli se pokušalo gdje žilu od vode naći, a bez vode nije života ni gospodarstva? Gdje nam je sjemenište, da se u njem odgajaju mladice plodonosnih stablah, pak da se narodu dlele?

Svega toga i stotino drugih potrebah neimamo, jer su prije u zastupstvu bili „dobri muži“, koji tobože od adicionalah nisu hteli ni čuti, da „tužnomu kmetu“ nebude težko. Da, da, al je zato isla „Lisina“ i klanjska gora, isle su obligacije, a narasle sve gdje i gdje nove ružice.

Tako nesmije dalje!

Odkada se ovo Hrvat po Istri prenavlja talijanski, već ima i pravih onih starinskih korenjakah malo.

Ja govorim onim Kastavcem, koji se još nisu u babe provrgli, i kojim nije još srce omrznulo za sve, što je občinsko: Takove Kastavce pozivam, neka se od svake županije skupe na dogovor. Na tom skupu neka se reče:

Petre ili Pavle! tebe imamo za dobra čovjeka, budi ti naš zastupnik. Tako neka odluči svaka županija, i neka se onda od svake županije pošalje po jedan čovjek u Grad, da se tamo utanači i popiše sve te ljude, u koje se narod ufa. A kada budu izbori, neka se glasuje za te iste ljude, da budu izabrani kao jedinim glasom.

Povrh onoga, na što rekoh da treba paziti, valja gledati osobito i na to, da novi zastupnici budu žarko ljubili svoj hrvatski jezik i da pod nijednu cienu nebudu pustili, da jim se tudjinstvo u kuću uvlači. Ki nezna po našu govorit, nemore našoj deci otac bit. Kastavci! Vi imate pametnih i poštenih ljudi, ali oni Vam se nenude sami, jer su čedni. Potražite jih, pak će naša velika občina, ako Bog da, kako je i pravo, svietliti kako danica zviezda medju drugimi občinami u Istri.

Kada ovo pročitate, nepitajte, tko je pisao, nego pazite, što je rekao.

Vaš domorodac.

DOPISI.

Iz Treskavca.

Prosim „Našu Slogu“, da upiše ovaj dogadjaj, koji vidih mojima očima, hodeć iz Krka u Baško, dne 21. lipnja.

Oko 5 sati u jutro dojdoh u Baško. Kod križa bašćanskoga Poklonca opazih klečeća starca, potna, trudna i smućena. Upitav od kud je, reče: Ja sam Dražanin te ovdje čekam druge Dražane i naše poglavare, ki su nam zapovjedali, da svi moramo poć u Bašćansku občinsku kuću, a zač, ja neznam. Zatim udilj opazih četu Dražanah, a na glavi joj učitelja, nekoga Tribušona rodom iz Cresa. Začudih se toliku množtvu i upitah: Kamo to, ljudi! Jedan od njih mi odgovori: Gremo suprot Bašćanom, jer oni bi hteli birati za Beč poslanika, ki je nam neprijatelj, iz Vrbnika, a Vrbančani su naši neprijatelji; Bašćani ga brane, jer u Beču govori za njihovu luku, a za nas nije još ništa rekao — vidit ćemo da li ćeju nas Bašćani predobiti. Ja rekoh, ele, malo vas ima. Na što odgovoriše oni, eh ima i druga četa za nami doći. Počekavši malo, eto opazih drugu četu, u sriedi koje biaše starac pop, po imenu pop Šime, koji je negda bio u službi u Staroj Baški. Začudih se tomu starcu, koji potan, trudan od puta i ubijen od topline, kretaše se težko na glavi svoje čete. Četari vapijahu: Imademo 29 glasa naša, imat ćemo u pomoć nekoliko Bašćanah, pak ćemo lahko predobiti, tim više što mornarice neima kod kuće! Idoh zatim u selo i vidih nekoliko Bašćanah ulaziti veselo u občinsku kuću, gdje imahu glasovati i s njimi bijahu njihovi duhovnici: htjeli su valjda, da dočekaju i pozdrave nadošle Dražane. Al eto u 8 sati počme glasovanje, sve do poludne neznalo se, tko da pridobi; kad pako zvon zazvoni, to jest na 12 sati, vidih, da Dražani pobijeni bieže put Drage, a učitelja opazih u jednoj kući kako da ga bilo sram. Na što odmah sam sobom rekoh, do istine izgubiše Dražani, a predobiše Bašćani: i tako je i bilo.

Ludo se nevoljni Dražani prevariše, kad su se postavili vojevati suprot Bašćanom: nisu li znali, da u Baški vlada jedan te isti duh, koji ljubi i drži na srcu Vitezića Dinka? Dražani imadjaše samo 32 glasa, a nadali su se, kako se govorilo, u nekoga tajnika bašćanskoga, misleći, da će on tobože još toliko glasovah imati od Bašćanah; al kad tamo, osim ovoga, nekoga Baće i Perkačića, nitko drugi neglasova s njimi. Živili dakle sviestni Bašćani, živila njihova sloga i njihovi narodni duhovnici, koji bi za njih dali i svoj život! Dražani se pako što prije osviestili i stupili za uvjek i oni u narodnu slogu, koja će jim bez dvojbe do velike koristi u svemu biti!

Jedan Otočanin.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. lipnja 1879.

Njeg. carsko visočanstvo, carević Rudolf, vratio se sa svog puta, Kažu, da mu se spremaju stanovi u kraljevskih dvorih u Českoj, gdje je sad sve u radu i vrevi radi pomirenja s jedne strane Čehah s Niemci, a s druge vlade s Česi.

Izborno se kolo zavrtilo u svoj carevini. Poznati dosad izbori su ponajviše povoljni težnjam one stranke, koja hoće, po želji Carevoj, da bude mir medju austrijskimi narodi. Naša braća Česi i Slovenci su sjajno pobiedili u vanjskih občinah. Danas će se i kod nas u Istri zadnja reći: ufamo se, bit će muzka i poštena.

U Galiciji naša braća Poljaci i Rusi (Rutenci) nisu nekako složni. Rutenci se boje, da će im Poljaci više poslanikah preoteti. Baš neznamo, bi li se radi toga radovali, il žalovali; jer ni jedni ni drugi nisu dosad pokazali, da im leži na srdcu slavenska u državi sloga i uzajemnost; a bez te nam neima ni budućnosti ni napredka, nego vječno porivanje i trpljenje.

Nego, dočim se mi u ovoj polovici carstva nadamo boljoj sreći, našu braću Hrvate u onoj polovici kao da cekaju nove skušnje i nove pogibeli. Magjarom neda bies još ni sad mirovati, nego se eno spremaju, da na tih svojih saveznicih izkale svu svoju crnu dušu, kako se to vidi iz magjarskog novinstva, u kojem su odskora graknuli na Hrvate tako ružno i bezobzirno, kako to umiju samo Židovi i Magjari, kad imaju vlast u rukama. Medju Hrvati i Magjari ima se obnoviti tako zvana nagodba, pak hoće na taj način, da preotmu ruku u tom po-

---

Moj ti blagoslov,
Jedno drvo s kraj Dunaja
Drugo s kraj mora.
Kad se drva s vrhi sprave,
Onda i ti z njon.

Volč. Sb.

CV.

Labinjan.

(Lorranska.)

Parti se Labinjan do Plomina grada,
Da vidi ča čini Plominkinja mlada,
Ko je ona lipa, da ne gre s Plomina,
Dokle ne obljubi dobre majke sina,
Mlada Pierina; Piero mi je mlad
Kako i vinuka, obraz mu procvita
Kako i rožica. Ni lipše rožice
Nego j' violica. Vijolice moja,
Ča si provenula. Prozevati, žilju *) moj,
Kad ja prot tebi gren, za rožu otrgat,
Ku ljubci pronesen za prihodnju moju
Za spominjo moje, prihodnice moja!

Volč. sb.

CVI.

Ranjeni junak.

Divojka je brala
Po goro rumen cvet,
Ter se je pribrala
K suhomu javoru.
Pod javorom leži
Junak kruto ranjen;
Junak glavu zdigne
Divojka pobigne.
„Nebeži, divojko,
Žač ti ćeš moja bit;
Na mojem dolamu
Dva svilna žepa su;
V prvem žepu ćeš nać
Prsten i jabuku;
V drugem žepu ćeš nać
Svilnu zabramicu, *)
Prevez' mi ranicu. —
Ako ja mlad umrem
Jutro pred zorama,
Ti ćeš se plakati
S gorkima susama.
Ako ja mlad umrem
Jedno jutro rano,
Ti ćeš se plakati
— Milo moje drago. —
Ako ja mlad umrem
Jutro po daničću,
Ti ćeš se plakati
S tum tvojum majčicum.
Ako ja mlad umrem
Večer po mračiću,
Ti ćeš se plakati
— Srdačni ljubčiću. —
Ako ja mlad umrem
Večer o pol noći,
Ti ćeš se plakati
Te moje dobroti.“

Svaki se stih opetuje i za njim istim napjevom pjeva: „Lari lare lera, — Lari lara.“

Čuo ju u Kastvu K. Jelušić.

Pjevala se je negda u „Kraju“ Mošćeničkom.

Evo druge, koja slično počima, iz Vrbnika:

Pobirala je Mare
Po gori ruman cvet,
I ona ga je pribrala
Suhomu javoru.
Pod javorom junak
Kruto ranjen leži.
Junak glavu dvigne
Divojka pobigne.
„Nebiži divojko:
Ti ćeš moja biti.
Va jenem žepu je
Šara mahranica;
Va drugom žepu je
Prsten i jabuka,
Šarum mahramicum
Veži mi glavicu;
Prsten i jabuka
Neka tebi bude.
Veselte se gore
Kê se zelenite;
I vi mile majke,
Kê ćerke gojite!
Da bite vi jednu
I za me zgojile,
Tanku i visoku,
Belu i rumenu,
Kôj bi bilo ime
Divojčica Mare.

Trinajstićeva sb.

CVII.

Nevjestica odlazeća iz svog doma.

Odhajam od tebe,
Mila majko moja;
Pul tebe ostavljam
Sva veselja moja.
Mila majko moja,
Dajte mi blagoslov,
Da srećno putujem
S Kastva na Volosko.
O vi sestre moje
Veselo ostajte:
Roditeljom mojim
Dobro sèrce dajte.
Susedićom mojim
Veliko poštenje,
S suzami na oči
Molim vas proščenje.

*) žilj = giglio = lilja.

*) valjda: mahranicu = rubac.

slu. Priliku mu je pružila ta okolnost, što Hrvati po svojih poslanicih zahtievaju prije svega cjelokupnost trojedne kraljevine, to jest, utjelovljenje bivše vojničike Krajine, grada Rieke i Dalmacije. I mi mislimo, da su se baš sada pokazale na nebu takve zviezde, da se to pitanje nije mogle pokrenuti nikad u bolji čas, što sada. Magjari se moraju već jednom uvjeriti, il da i njih vežu jasni pisani zakoni i ugovori, il u protivnom slučaju da ni Hrvatah neveže ništa drugo na svietu, nego njihova dobra volja, jer i za nje obstoji zakon nad sve zakone, narodni naime obstanak i napredak.

U ostalom svietu u ovaj čas zaglušuju sviet dva velika događjaja, jedno naime mlada i iznenadna smrt jedinog ogranka pokojnog franceskog cara Napoleona III., a drugo razkrunitba Ismail Paše, egipatskog podkralja. Mladi je Napoleonović pao u engleskoj službi u Atrici od divljačke kafarske ruke. Taj neslućeni događjaj kao da će razvrći carevsku u Franceskoj stranku, te utvrditi francesku Republiku, koja se još uvjek bojala velikog Napoleonskog imena, jer je ono još uvjek imalo tamo silu pristašah i obožavateljah. Kažu, da će bit sad republikanci umjereniji, jer sigurniji; pa bi tako i taj žalostni događjaj nečemu koristio.

Ismail Pašu su prislile, da stupi sa prestolja, Franceska i Engleska, da nadmudre Bismarka, jer im nije bilo pravo, što se i on umiešao u taj posao. Dakako, da su mu pilulu, mjesto medom, još i jedom namazali, jer su i druge velevlasti pozvali, da na to pristanu, te mu tako svu tu stvar iz silovitih rukuh iztrgnuli. Istina, da je i njih zmija ujila, jer ne samo što će odsad unapred te vlasti htjeti u svakoj prigodi svoju reći o egipatskih stvarih, nego je i carigradski Sultan dobrahno pristrigao krila novomu podkralju Tevfiku, sinu Ismailovu, tako da nebi već imao letiti onak sliepo i ludo u njihov nezasitni želudac, kao što se zaletio i u njem poginuo nesretni mu otac.

Nego se ipak čuje, da se Rusija nije pridružila tim evropejskim oderuhom, koji misle, da mogu za gotov novac, kupiti dušu i tielo nesretnijih od sebe ljudih i narodah. Dapače se govori, da je upravo Rusija naputila Sultana, neka uztegne podkraljevske povlastice, da ga zapadnjaci toliko nenapastuju svojimi novčanimi spekulacijami. Taj egipatski događjaj je takav, da mora svaku malenu državicu strah biti, da ju veće nepozoblju budi pod kojom izlikom: i u toni mu stoji sva važnost.

O Rusiji se veli još i to, da naime u Turskoj ide u svem na ruku Franceskoj, samo da joj se prikupi; pa se već i govori i o nekakvom rusko-francesko-talijanskom savezu, koji bi imao biti naperen proti Njemačkoj, Engleskoj i Austriji. U tom savezu da bi svoje mjesto imala i Turska, koja da je već i onaka vezana s Ruskom na najveću žalost Anglije i Austrije. U tu kolotečinu svode nekoji s jedne strane i usavršivanje njemačke ratne sile, a s druge sve to veće gomilanje talijanske vojske na našoj granici, kao i podupiranje arbanaskog pokreta od turske i talijanske strane. U tom kolu neće onda faliti ni Srbska, ni Grčka, ni Crna Gora, pa najbrže ni Bosna i Hercegovina. Evo kamo nas je doveo Andrássy svojom protuslavenskom politikom! Jer valja znati, da to sve Ruska čini zato, da se osveti onim, koji su joj najviše krivi, što je morala onako naružiti svoj svetostjepanski ugovor mira. Možebit u tu istu svrhu gleda se Rusija pomiriti i s Poljaci, koji da su se caru Aleksandru veoma prikupili tim, što nestoje uz ruske tobože prenapetnjake. Pomirenje Ruske i Poljske bio bi svakako najzamašniji događjaj u najnovijoj poviesti svieta. Carevi Aleksandar I Velim da će se sastati u Emsu, akoprem se njihovi ministri, Gorčakov i Bismark, najljepše negledaju.

Bugarski knez Aleksandar bio je ovih danah u Rimu, gdje ga je kraljevska obitelj najljepše dočekala. Odanle će krenuti, il je već krenuo, ruskim parobrodom put Varne, a da se i nesvrati k Sultanu u Carigradu, koji da ga želi primiti stopram onda, kad bude već okrunjen. Rumeljski guverner, knez Vogorides, kao da voli više sebi i bugarskomu tamo narodu, nego li Sultanu; zato Sultan nije najzadovoljniji s Rumeljskimi odnošaji, pa zato i ruska vojska da će se još i julija mjeseca eksercirati on kraj Balkana. Macedonci još jednako četuju, da uglave Europu o nepravdi, što je je na njih počinila, kad jih je razlučila od ostale bugarske braće. Srbi su u svadji sa Bugari radi granicah. Ruska stoji uz Bugare. Prošlih danah bili su Englezi opet bijeni u Africi.

Uspjeh izborah
vanjskih občinah istarskih.

Javljamo našim štovanim čitateljem radostnu viest, da je prigodom jučeranjih izborah Presvjetli g. Dr. Dinko Vitezić bio opet izabran našim poslanikom na carevinskom vieću u Beču. Po brzojavnih viestih iz Pazina, na sva četiri birališća iztočne Istre došlo je 180 biračah, a valjanih glasovah da se našlo 177. Od tih, 145 dobio je naš Vitezić, a ostala 32 kojetko. Na Voloskom, u Krku i Lošinju izabraše ga jednoglasno.

U zapadnoj Istri nebijasmo tako sretni. Tu je naš preporučenac, g. Anton Klodić i ovaj put propao. Kako javljaju brzojavno iz Poreča, na sva tri birališća one strane Istre došlo je 170 biračah, od kojih je 98 dalo svoj glas g. Defranceschi-u, 17 našemu Klodiću, a ostalih 5 kojekomu.

Od Porečkoga birališća nismo se ni ovaj put nego malo čemu nadali, jer dobro znamo, u kakvim se rukama nalazi tamo naš biedni narod. Ali što nas je iznenadilo i baš zateklo, jest biralište Koparsko, na kojem su nam se i ovaj put iznevjerili birači kotara Buzetskoga, te svojim izdajničkim glasom pomogli nenašincu do poslaničke časti.

Nego mi dobro znamo, koji je pravi uzrok toj pobjedi naših političkih i narodnih protivnikah, pa neka budu uvjereni, da ćemo si drugom prilikom bolje prostrieti, pa ako Bog da i ljepše leći. Ali jednu im moramo već sad prebiti; a ta jest, da Slaven Slavenu nije tudjinac, od kudgod bio, kao ni Niemac Niemcu, ni Talijan Talijanu.

U ostalom, u dojdućih ćemo brojevih gledati vierno naslikati poviest sadašnjih izborah, da se naš u Istri narod nauči poznavati i sebe i svoje protivnike. Već nam je stiglo iz Istre pisamah, u kojih se ljudi tuže, da su bili medju biraće zapisani i pokojini, koje već više godina crna zemljica krije. Toga radi pozivamo sve naše znance i prijatelje, neka nam izvole javiti svaku nezakonitost, za koju znadu da se dogodila tom prigodom. Dapače jih molimo, neka to jave i središnjemu izbornomu odboru u Beču, i najpače njemu, da stvar iznese na svjetlo prigodom ovjerovljivanja pojedinih poslanikah. Tko bdije, taj klije!

Na koncu, koli javno toli srdačno, zahvaljujemo svemu našemu u Istri narodu, hrvatskomu i slovenskomu, na pouzdanosti, koju je i ovom prigodom u nas imao. A budi hvala i onim našim znancem, prijateljem i ostalim domorodcem, koji su se ma na koji budi način oko tog posla zajedno s nami trudili i mučili.

U Trstu 1. srpnja 18 0.

Uredničtvo „Naše Sloge".

Na dojavljeni mu brzojavom uspjeh izborah u iztočnoj Istri, primismo iz Zadra od Presvj. g. Dra. Dinka Vitezića sliedeći telegram:

Mojim Biračem
u izbornih kotarih Pazinskom, Voloskom, Krčkom i Lošinjskom.

Izabravši me po drugi put Vašim zastupnikom na carevinskom vieću, Vi ste me opetovano odlikovali najvećom čašću, koju slobodni državljani u ustavnoj državi mogu podieliti svomu sudržavljanu.

Primite zato, braćo birači, moju žarku zahvalu, koju tim više ćutim, čim su mi dobro poznate svakovrstne zapreke, koje ste Vi imali svladati pri junačkom vršenju Vašeg ustavnog prava.

Opetovano pouzdanje Vaše, dočim mi s jedne strane veli, da se je moje dosadašnje zastupničko ponašanje slagalo s Vašimi namjerami, s druge me bodri, da sve to odlučnije i postojanije udarim dosadašnjom stazom.

Braćo birači!

Moje staro načelo ostaje nepomično: *Braniti pravo u svakoj struci javnoga života, toli u crkvenom, koli u narodnom i državnom pogledu.*

S toga držim i držat ću vazda najglavnijom mojom dužnošću, u svakoj prigodi zagovarati prava i svetinje našega miloga, ali žalibože do sada posve zanemarenoga naroda. S toga sam pripravan i unapred sve moje, akoprem slabašne sile uložiti, da nepovriedjeno ostane kod nas vjerozakonsko čustvo, kog smo primili od naših pratočah; da naš ljubljeni materinski jezik u uredu, u školah i u javnom životu zauzme ono mjesto, koje mu po čovječjem i po Božjem zakonu idje; da se užja naša domovina narodno već razvije, te da narodnom stazom dodje do željene prosvjete i do zasluženog blagostanja.

U to ime neka nam Bog pomože i sreća junačka, a Vam, braćo birači, pozdrav i hvala

Od Vašeg odanog

U Zadru, dne 1 Srpnja 1879.

Dra. Dinka Vitezića
zastupnik na carevinskom vieću

Zahvala.

Svim onim P. N. biračem, koji su jučer za me glasovali, budi ovim izrečena najsrdačnija zahvala.

U Trstu 1. julija 1879.

Anton Klodič.

Prijateljem mojim
Veliko veselje,
Suzami na uči,
Molim vas prošćenje.
Ako sam se kada
Komu zamerila,
Sada svega serca
Suze bim stočila.
Svih pitam prošćenje
I lipi blagoslov,
Mane je partiti *)
Danas na Volosko.

Isti.

CVIII.

Grad Mošćenice.

Mošćenice gradu,
Kê ste na vršiću,
Nutri je moj dragi
V černem klobučiću.
Mošćenice gradu,
Kê ste mi nad Dragu,
Z nutri je moj dragi
Z onum crnum glavum.
Mošćenice gradu,
Kê ste nad potokom,
Z nutri je moj dragi
Z onem crnom okom.

*) odputovati.

Mošćenice gradu,
S pod vas voda zvira,
Z nutri je moj dragi,
Za manum umira.
Mošćenice gradu,
Spred vama su broskvi,
Z nutri je moj dragi,
On me željno prosi.
Mošćenice gradu,
Spred vama je oreh,
Z nutri je moj dragi,
Ni ga sada ovde.
Mošćenice gradu,
Spred vama j' košnica,
Z nutri je moj dragi,
Kot jedna jelvica.
Mošćenice gradu,
Spred vama j' ladonja,
Z nutri je moj dragi,
Ni ga sada doma.
Mošćenice gradu,
Spred vama je sliva,
Z nutri je moj dragi,
Kî mane rad ima.
Mošćenice gradu,
Spred vama je murva,
Z nutri je moj dragi,
On je jako mudar.
Mošćenice gradu,
Spred vama je črešnja,
Z nutri je moj dragi,
On me željno čeka.

Mošćenice gradu,
Spred vama je krušva,
Znutri je moj dragi,
Željno bi me bušal.

Isti.

CIX.

Marini vienci.

Hodi Maro moja
Ako si oprala,
— Nisam majko moja
Skoro ni pričela. —
Da ča si mi Maro,
Letnji dan delala?
— U polju san majko
Rožice trgala. —
Si mi čuda Maro
Tih rožic nabrala?
— Puno krilce, majko,
I puna nedarca,
I oba rukava,
I zgora san majko
Tri venci uplela. —
Komu si mi, Maro,
Ti tri venci dala?
— Jednoga san, majko,
Brajnu darovala;
Drugoga san, majko,
Dragiću mojemu;
Tretoga san, majko,
U Dunaj metala.
Aj plovi mi, plovi,
Moj vence zeleni!
Svi venci uveli,
A moj se zeleni,
Sve ča dalje plovi,
Sve se lipše vidi.

Popisao P. P. B. u Dubašnici.

CX.

Vjerna Kate.

(Iz Vrbnika.)

Grgo mi se na vojnicu spravja,
Nikogare gradu ne ostavja,
Nego svoju prevernu jubčicu,
I poli nje Žumbra vernoga služicu.
Još ni Grgo gradi odjahajo,
Da govori Žember veran sluga:
„Jubi mene, Grgurova juba,
Jubi mene, kada ni Grgura."
„Nebim toga učinila malada,
Za obadva černa oka moja,
Ni za grade moji, ni za Grgurovi."
Žumbre forma konja viverica,
Pak pošeće Grgu na vojnicu.
Grgo ga je z delja zagledajo
I još mu je bliže pošetajo.
„Zdravo prišol, Žembro, veren sluga!
Je li zdrava moja verna juba?"

Franina i Jurina

Ju. Frane, si videl sobotu pred duhovun oni ognji na Voloskem?

Fr. A sam, kako ne, ter se je sva vas bila smutila, zač su j' bilo razglasilo, da Volosko gori.

Ju. Nemo ti! ča niste videli, da su ono bili sve neki kolurani ognji i da je svako malo kakova raketa va zraku prasnula?

Fr. Smo, smo, pak smo valjo rekli, da negori nikakova kuća, nego smo pomislili, da se morda Vološćaki blagdanom vesele.

Ju. Ala si mi šegav, Frane! Briga blagdani za onu feštu!

Fr. Je, je po pravice i moja Luce govorila, da njoj se to nekako čudno vidi, pak sam i ja posumnjal, da mora nekakov drugi uzrok temu bit. Znaš ti Jure morda, zač je ono bilo?

Ju. Ja ši da znam, a ti ugoni ako si junak.

Fr. A ča ti ja znam!? Kraljeva ni bila; Duhovi, govoriš da Vološćaki nebi tega storili; pravdu nisu Kastavcem dobili, pak ja neznam ča bi drugo moglo bit, ako ne da su morda drugega potestù storili?

Ju. Ugonil si, po moju juhu, ai znaš kega?

Fr. A valjada opet Gustina, ter hvala Bogu svi znamo, da na Voloskem, zvan njega, neće nijedan da potestà bude.

Ju. I tu si trefil!

Fr. Ako j' ono sve njemu na čast bilo, to su Vološćaki baš pravo storili; zač ako nebi on tel potestà bit, bi Volosko morda i potestariju zgub....

Ju. Pustimo to ča! A su pak ča krešili?

Fr. Bi reć da ne, zač da čekaju, dokle bude jubilar.

Ju. Tako ja tako!

O klijavosti sjemena.

Prošetah se ovih danah po liepom „Petrovu polju“, ali kad na jednoč susretoh čestitog glavara sela Kričakah, a dušom i tielom Hrvata, po imenu Markn.

Da si mi zdravo, čestiti Marko! progovorih ja. Bog i svetci, gospodine! odzove se Marko. Odkud Marko?

Evo gospodine još u zoru odoh do sela Ružića, eda razvidim i procienim štetu, što mi tu skoro nesretni potok „*Čikola*“ počini na nekim mojim njivam, koje su po nesreći položeno tik istog, te koje sam još oko velike Gospojine posijao sa pšenicom, ali u zao čas po se! budući potok uslied neprestanih kišah iz korita izadje, to mi dobru žetvu osujetivši, tako, da sam prisiljen opet preorat i još *kuruzu* posijati. — Vrlo dobro, Marko; ali potle nego si pripravio zemlju, prije sjetve, hoće se što drugo... Što se hoće? pita Marko.

Hoće se da je sjeme klicavo, odgovorih ja. Ah! mi to nepazimo, gospodaru... odgovori Marko.

A to je ono, što biste imali paziti po vrh svega, prijatelju Marko, za moći imati obilatu žetvu; jer pamti brate Marko, da je klicavost jedan od najglavnijih uvjetah valjanog sjemenja to ovo ne zavisi samo o vrsti bilinah, nego i o načinu kako je sjeme spravljano i čuvano.

Zato, prijatelju Marko, nastoj da sjeme na vrieme sabereš ne zelono, a no ni sasvim prezrielo; poslije toga isto (sjeme) čuvaj na suhu i promajnu (zračnu) mjestu i češće sjeme sa lopatom promješaj. —

Još i ovo Marko pamti, da je nekoje zrno duže klicavo t. j. za sjeme sposobno, nekoje pako manje; pa s toga evo Ti naputak: Uz koliko so godinah jedna ili druga vrsta uzdrži valjanom za sjeme, i to ne samo da proklija, nego i da ploda poda.

Evo naputak;

Pšenica ozima uzdrži valjanom za sjeme od 3 do 4 god.

„ *jara*	„	„	„ 2 „ 3 „
Raž ozima	„	„	„ 3 „ 4 „
„ *jarica*	„	„	„ 2 „ 3 „
Zob (ovas)	„	„	„ 2 „
Ječam ozimi	„	„	„ 3 „ 4 „
„ *jari*	„	„	„ 2 „ 3 „
Proso	„	„	„ 2 „ 3 „
Heljda	„	„	„ 2 „ 3 „
Kukuruz	„	„	„ 4 „ 5 „
Grašak	„	„	„ 4 „ 5 „
Pasulj	„	„	„ 4 „ 5 „
Sočivo	„	„	„ 2 „
Djetelina crljena	„	„	„ 2 „ 3 „
„ *biela*	„	„	„ 2 „ 3 „
„ *lucerna*	„	„	„ 3 „ 4 „
Esparseta	„	„	„ 4 „ 5 „
Lan	„	„	„ 5 „ 6 „
Konoplje	„	„	„ 3 „
Mak	„	„	„ 2 „
Repica	„	„	„ 2 „ 3 „
Slačica	„	„	„ 3 „
Repa	„	„	„ 4 „
Kupus rani	„	„	„ 5 „
„ *kasniji*	„	„	„ 6 „
Duhan	„	„	„ 9 „
Pamuk	„	„	„ 3 „
Salata	„	„	„ 4 „
Krastavci	„	„	„ 7 „ 8 „
Kumin	„	„	„ 2 „
Tikve i budeve	„	„	„ 3 „
Luk bieli i crni	„	„	„ 2 „
Dinja	„	„	„ 6 „ 7 „
Lubcvica	„	„	„ 4 „
Mrkva	„	„	„ 4 „
Pastinjak	„	„	„ 2 „
Peršun	„	„	„ 3 „
Rotkvica	„	„	„ 5 „
Ružmarin	„	„	„ 1 „
Cvikla	„	„	„ 3 „
Keleraba	„	„	„ 3 „
Kiselica	„	„	„ 1 „
Celer	„	„	„ 3 „
Suncokret	„	„	„ 3 „ 4 „
Paprika	„	„	„ 3 „
Šparga	„	„	„ 3 „
Vodopija	„	„	„ 7 „ 9 „

Imaš li čestiti Marko stara sjemena, tada češ se sad lahko znati vladati, hoćeš li ga moći posijati ili ne. Ete Marko ravnaj se po ovome primjerku, pa češ skoro upoznat istinu moje nauke.

Vjere mi, gospodine, ja bi bio tupan, kad nebi primio tvoj nauk,

S toga Marko za danas dosta. Došasti put zborit ćemo o repi (Brnsica rapa).

U dobri čas, gospodine....; Bog Vam udjelio svako dobro.... reče Marko.

I tebi prijatelju Marko svaku sreću. Pozdravi brata Nikolu,

Hoću, hoću, da si i Ti zdrav.

Nikola Vežić.

„„Zdrava ti je, boje ti nezdrava!
Ona ti je svih dvoran jubila;
Jošće ti je i mene otila.““
Grgo ferma svoga vrana konja,
Pak pošeće do domi svojega.
Juba ga je z delga zagjedala,
I još mu je bliže pošetala.
„Odstup' deje, nevernice moja!
Zač da si ti sih dvoran jubila,
I jošće si Žumbra otila.“
„„Pusti me reć, Grgur junače,
Pusti me reć jednu do dvi riče.““
„Reci Kate, ako češ i četire.“
„„Sadih lozu posred dvora moga,
Na lozi je urodilo grozdje;
Otil ga je trgat Žumbre veron sluga,
Počne trgat, ni mu ga baštalo.““
Grgo ferma konja viverica,
Pak pošeće Žumbru na vojnicu.
Žumbre ga je z delga zagledajo,
I još mu je bliže pošetajo.
Grgo stegne spod bedri sabjicu,
Pak odsiče Žumbrovu glavicu.

Trinajstićeva sb.

Izgovor je vierno zabilježen.

(Drugi put dalje).

Zlatne štipendije

FRAN - JOSIP - JELISAVINE.

Otvoren je natječaj za te podpore po 300 forinti, kojih će se podieliti na sveučilištu bečkom i peštanskom po sedam; na pražkom pet, na gradačkom, Innspručkom, Krakovskom, Lavovskom, Černovičkom, Kološvarskom i Zagrebačkom po tri. To za buduću školsku godinu 1879-1880.

Molbenica upravljena Njegovomu ces. kralj. apostolskom Veličanstvu, u kojoj ima biti rečeno točno koje sveučilište i fakultetu želi molitelj polaziti ili nauke svršiti — ima biti obložena:

1. krstnim ili rodjenim listom;
2. vjerovanimi svjedočbami siromaštva, izkazom stališa, imetka, dohodka i obitelji;
3. svjedočbom zrelosti, ili ako je molitelj već na sveučilištu, svjedočbami o kolokvijih i državnom izpitu drugoga školskog poljeća 1878-79.

Nadalje ima biti spomenuto, da li već molitelj uživa i kakovu uživa podporu, bilo redovitu, bilo izvanrednu.

Molbenice se ima poslati najkašnje do 10. augusta na C. Kr. Ravnateljstvo cesarovih i cesarske kuće zakladah (K. k. Direktion der Privat- und Familien-Stiftungen Hofburg Wien).

Književne viesti.

U Vacu u Ugarskoj došla je na svietlo u našem jeziku velika knjiga pod imenom **Bog s čovjekom na zemlji**, djelo predstavljajuće trojedinoga Boga u doticaju s čovjekom u svih njegovih vierskih i družtvenih odnošajih, što ju je napisao i izdao *Ivan Antunović* kaločko biskupije svećenik. Taj vriedni starac je već dobro poznat našim čitateljem i radi drugih knjigah; ali ova njegova najnovija i najveća knjiga prestiže sve ine. Ljubav Boga i naroda zrcale se u njoj kao u najčišćem ogledalu. Neumorni pisac veli, da je to veliko djelo napisao zato, da bi njegovi zemljaci našli u njem sve ono, što bi im potrebno bilo, da nezgube izpried očiuh da su kršćani, te bi u svakom stališu znali, sve svoje odnošnje tako uredjivat, da u tražbi blaženstva zemaljskog nezgube ono nebesko, a da za ovim žudeć nepokvare ono zemaljsko. Ta knjiga je tako uredjena, da jednako služi svjetovnjakom i svećenikom, zato ju mi jednim i drugim što toplije preporučamo. Oblik i krupnost joj je običnih misnih knjigah, a cienа 2. f., za seljake pako samo 1 f. 50.

×

Sveučilištna knjižara Franje Župana (Albrecht i Fredlor), Duga ulica novi br. 24 u Zagrobu poslala nam je popis knjigah, koje se tamo mogu dobiti. Popisa je 56 stranah, knjigah svakovrstnih, koji želi što imati, neka se onamo obrati, knjižara će mu popis poslati, da si izabere, što ga je volja.

Različite viesti.

Izbori u seoskih občinah *u Kranjskoj* obavili su se na Ivanju. Narodna stranka je sjajno pomogla. Grof Hohenwart, grof Barbo, svećenik Karl Kljun i posjednik Obreza izvoljeni su svi, i skoro svi *jednoglasno*. Mi se od srca zadnjemo toj bratskoj pobjedi.

Hrvatski sabor u Zagrebu sastao se je 14. junija Glavni posao mu je urediti proračun, ili bolje rekuć zaračun, jer smo već prevalili polovicu godine. Vodja stranke prava govorio je proti deputaciji kod srebrenog pira Njihovih Veličanstvah. Po njegovoj misli imala je deputacija naradovati se previsnjim svečarom, za obiteljsku sreću, ali zajedno spomenuti, da u državi neide sve, kako bi moralo ići.

Trgovačko-obrtnička komora u Zagrobu u sjednici od 21. maja o. g. medju drugimi stvari odlučila je obratiti se molbom na hrv. zemaljsku vladu, da izbornomu zakonu predloži, dopunak, po kojem bi trgovačke komore imale u saboru po 2 zastupnika, jednoga od trgovačkog odiela, a drugoga od obrtneg; ili bar jednoga iz obijuh odielah. Ta nam se želja čini posvema opravdana.

Iz Pule javlja nam marljivi naš dopisnik duži članak o smrti admirala Burginjona. Opisuje ga čovjeka puna vjere, pravoga kršćanina. Kaže da je toga starca sva ljubilo i štovalo. (Cielog dopisa nemožemo uvrstiti).

Med Sv. Otcem Papom i ruskim Carem ustanovila se pogodba, moćju koje imenovat će Papa u ruskom carstvu sve katoličke biskupe, a uz predhježnu dozvolu carevu njegova će se pisma moć i tamo proglasivati i čitati, kako u svakoj slobodnoj zemlji. Svrgnutim i prognatim katoličkim svećenikom slobodno je povratiti se na svoja mjesta. U Rimu kod Pape bit će ruski poslanik, a u Petrogradu papinski nuncij.

Kako kaže ljetina. U Hrvatskoj i Slavoniji ljetina kaže srednje. Trsje ide dobro, dočim voća neima skoro ništa. U Ugarskoj, Češkoj i Moravskoj kanoti i u Francuzkoj nadaju se dobroj žetvi. U Italiji nije najslabije, u nekih je prediolih poplava uništila polja. Trsje kaže slabo, a u Abrucih veoma dobro. U Ruskoj pripravljaju se veoma obilatoj žetvi, isto tako i u Americi. U Njemačkoj mnogo je zemlja pretrpila od mrazovah i kiše, zato nije se nadati dobroj ljetini.

Natječaj.

Na koparskom učiteljšću razpisana je služba hrvatskoga jezika, zemljopisa i povjesti sa učevnim jezikom hrvatskim i njemačkim — ona ista, koja bijaše razpisana pred godinu dana, al koja je ljetos suplirana morala biti. Prednost uz druge jednake obstojnosti daje se onim, koji poznadu talijanski jezik.

Glavno je ipak hrvatski jezik. Ostalo je drugotno i moglo bi se koješta pregledati.

Plaće je 1000 for. a dodatke službovanja 200. Petgodišnji doplatci službovanja iznose 200 for. Sa službom skopčan je naslov c. kr. profesora.

Molbenice neka se predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu (Präsidium des k. k. Landesschulrathes für Istrien in Triest) šilju najdalje do 15. julija.

Nebilo opet izpražnjeno to znamenito mjesto na onom učiteljšću.

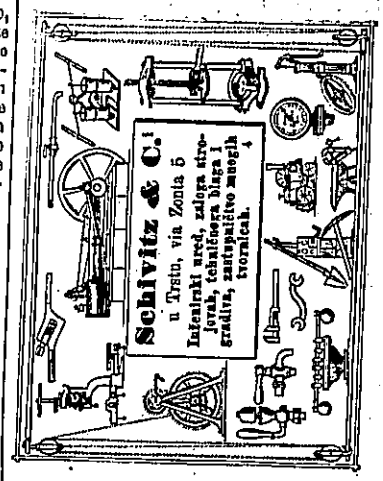

OGLAS.

Donosi se na obće znanje da podpisana tvrdka prima, te umah odpravlja svakovrstne robe za Bosnu i Hercegovinu i Neretvu do u Metkoviće za 50 novčića od 100 kilograma.

Odviše prevaže radnike i ine putnike za 50 novčića iz Gradca u Metković.

Tko bi hotio potanje obaviesti, nek se pismeno obrati podpisanomu.

MATO ANDRIJAŠEVIĆ
GRADAC (Dalmacija)

KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parižu 1855, u Beču 1873, *i bronzenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gašpar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Golievšek štacunar u Sežani.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 14. U Trstu 16. Julija 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cielu godinu. Razmotrno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarine. Gdje se najlo najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, darat demo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je poštен, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, naimo prama svojoj vriednosti i smioru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neuputrobljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surišo 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, neko putem svoje *Zistnice*.

NAŠI IZBORI.

Na naš poziv u posljednjem broju ovoga lista odazva nam se liep broj znanacah i prijateljah, poslavši nam obširna izvješća o prošlih izborih, tako da imamo dosta dobar pregled toga nekrvavog boja, toli u cielini koli u pojedinostih. Nekoja od tih izvješćah štampamo već u današnjem broju, a nekoja ćemo u dojdućem zajedno sa onimi, kojim se još nadamo. Po tih izvješćih naši će čitatelji i sami vidjeti, kako su gdje stvari hodile; zato mi nećemo ovdje da uvrstimo nego nekoja obćenita razmatranja. Evo jih.

Gdjegod je naš narod došao k sebi, gdjegod do kakve takve samosviesti, tu nam je bio lagak posao, tu smo predobili i pobiedili. A s druge strane gdje god je još neuk i sliep, gdjegod zatiran i gonjen, tu je postao igračkom i žrtvom naših protivnikah. Neuk pako i sliep, a radi toga i zatiran, jest ondje, gdje neima narodnih školah, gdje ništa nečita, gdje nečima naših učenijih ljudih, budi svećenikah budi svjetovnjakah, da ga svojim razgovorom probude i pouče. Jest, gdje se uči, gdje se čita, gdje se misli svojom glavom, gdje se razgovara ne samo o liepu i zlu vremenu, nego i o narodu i narodnosti, o pravu i pravici, o napredku i budućnosti: tu protivnikom neima polja za oranje, neima trave za košenje, neima glave za sliepljenje; tu se moraju podati, razići, razletiti i razpršiti, kano mrke noćne ptice, kada žarko sunce grane.

Da je tako, eno vam u primjer divnih Otokah, odkle nije talijanski preporučenac Lazzarini odnio nego jedan jedini glas, što mu ga je bacio netko iz Crešćine. Da je tako, eno vam dičnog Voloskog birališća, gdje su svi birači s gornje i donjo strane jednodušno glasovali za Dinka Vitezića, kao što se pristoji sviestnu i probudjenu narodu. Da je tako, eno vam hrabre čete većine Pazinskih i nekojih okolišnih občinah, koji se nisu dali zasliepiti ni od Petra ni od Pavla, nego su muški stojali uz svoj hrvatski narod, te odvažno glasovali za narodnog hrvatskog kandidata. Da je na koncu tako, eno vam biračah okružja koparskoga, koji jedini imaju tu zaslugu, da je protivnički kandidat iliti preporučenac u Kopru skuckao težkom mukom pustih 30 glasovah, dočim jih je Klodič dobio cielih 47, što su ono 16 u Vodnjanu i pet u Poreču čini punih 67, a ne 17 kao što bijaše u zadnjem broju pogrešno štampano. Jest, u zapadnoj Istri koparsko se je biralište najljepše izkazalo, kako uvjek do sada. Ali istini za volju valja i reći, da u svoj zapadnoj Istri neima samosviestnijeg kraja od ovoga, u onih dukako občinah, gdje stanuju Slovenci, među kojimi zauzimlju prvo i najdičnije mjesto neprodobitni Dolinci. A što je tomu uzrok? Ništa drugo nego čisto i jasno pojmljenje i razumievanje stvarih, do čega se dolazi samo narodnom školom i narodnim odgojenjem. Sva zapadna Istra, osim koparskog okružja, jest bez narodnih školah, a zato većinom i bez narodnog duha. To isto se opaža i okružju Labinjskom u iztočnoj Istri.

Kada s te strane stvar promotrimo, onda možemo mirne duše reći, ako i jesmo u zapadnoj Istri faktično izgubili, da smo ipak moralno predobili, jer je stara rieč, da se glasovi nebroje nego važu. Gdje narod nedokučuje neizmierne važnosti glasovanja, nego misli, da mora glasovati po volji onih, koji će mu objed platiti: tu glasovi vriede toliko, koliko vriedi poštenje onoga, koji ga na toj način gleda prevariti i zasliepiti. To nije glasovanje, nego pusta komedija, koje se čovjek mora sramovati. Recite iskreno narodu, o čem se radi, raztumačite mu i razjasnite stvar s jedne i s druge strane, a nebrbljite mu samo o tudjincih i činovnicih, pa evo glave, ako nebude volio birati sa svojom ostalom braćom, nego li s vami. Jer jadan ako i je neuk, nije lupoglav i neposten, pa će uvjek sebi voliti i svojoj braći, nego li ikomu drugomu.

Na koncu moramo nešto reći onim, koji nas krive, da smo se proti svojemu obećanju umiešali i u gradske izbore. Jest, mi smo se umiešali, ali stopram onda, kad su naši protivnici postavili samovlastno kandidate i za naše vanjske hrvatske i slovenske občine, gdje oni neimaju baš ništa tražiti. A da budemo to prije znali, sjegorno bi se bili bolje naoružali, ne samo u naših gradićih, nego i u samih njihovih, jer neka nam vjeruju, ako znaju oni, na koje oko je sliep naš narod, da mi pak znamo, na kojoj strani srdce kuca talijanskomu u Istri pučanstvu, pak da bi umjeli doći i do njega, kad bi se ozbiljno uhvatili posla. Svi drugi prigovori štampani i neštampani, il su navlaš samozaglušni i samozasljepni, il pak tako djetinski, da nezaslužuju ozbiljna odgovora. Tim budi sad rieč našim dopisnikom.

DOPISI.

Iz srednje Istre, *početkom julija.*

Laž, prevara i himbenost najbolje je oružje naših istranskih Šarenjakah. To smo opet skusili i kod zadnjih izborah. — Kako znate narodna stranka pobjedi (predobi) kod izbora izbornikah protivnu šarenjačku stranku; ali pogrieška bijaše ta, da su bila na naših listićih četiri imena, koji premda u imeniku, nisu mogli biti izabrani. Za naknadne izbore tih 4 izbornikah bi odlučen dan 27 pr. m., ali tko je što o tom znao? Samo agenti i njihovi pristaše, a narodnjaci nisu mogli doznati sve do u večer 26. i to privatnim putem. Dakako, da je to bilo prekasno, pak naši nisu ni došli na biralište i tako ostadoše oni 4 izbornici njihovi. Kod te prigode psovao je Pićanski bivši predsjednik... na nekog starca, prieto mu čak šakami, ako glasuje za nas te mu govorio: „Se volè esser ščavo, andè in Bosnia!“ U večer toga dana (27) došav kući iz Pazina neki B... a, pitali ga njegovi: „Come že andà oji?“ A on odgovori: „Se ga fato qualcosa, ma tutto niente. Br....è ga menà gente, ma si deve spender!“

Od toga dana pak do 30. tekli i oblitali su Šarenjaci liepimi i grdimi naše izbornike: obećivali im štogod (neki Novačan M... da je nudio Gologoričanu izborniku 6 for. ako glasuje

13

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CXI.

Vesela kuća.

(Iz Omišlja).

Oj kućo vesela
Svaku dobu leta,
Kud te zid zadrži,
To ti je zemlja sveta.
Ti si sagradjena
S kamenjem mramora,
Ti si pokrivena
S perjem od javora,
Ti si pometena
S perjem od pauna,
Na tebi su vrata
Od suhoga zlata.

Sabrao g. Jederlinić učitelj.

CXII.

Dragoj pred vratima.

(Iz Omišlja.)

Pridoh ti pred vrata,
O mila, o draga!
Ali mi otvori,
Ali mi zgovor daj,
Da postol nederem
Ni život netrudim.
Puno je vrimena,
Da nis ordi bil,
Ni va voj kuntradi,
Da se ni kantalo,
Ni imena tvoga
Da se ni slavilo.
Sada će se, dušo,
Ime tvoje slavit
I na glavu tvoju
Krunu ćemo stavit.

Sabrao isti.

CXIII.

Ovo sam ti prišal.

(Iz Omišlja.)

Ovo sam ti prišal
Pod prozor vršati,
Za viditi dušo,
'Ko si prošla spati.
'Ko si prošla spati,
Vrzi san s očijuh,
Pridi na poneštru
Prislon' uho tvoje'
Tèr dušo poslušaj
Govorenje moje:
Dragi ti list šalje,
Odpiš mu drugoga,
Al nemoj s lažama,
Kako se pasuje
Doli s Bnedkinjama.
Prišlo je pisano
Od Kandije grada,
Da je razspisano
Na četiri strane
Da se dragić nadje
Brzo va dvorove
Zač mu se ljubčica
Za drugoga daje.

Sabrao isti.

CXIV.

Prosac.

(Iz Omišlja.)

Evo sam se prišal
Do vas potruditi,
I tu vašu mladu
Ja bi rad imiti.
Žalost je velika,
Nemore to biti;
Zač smo mi zgubili
Kuće gospodara.
„Odlučujem biti
Za nje gospodara
I pričet ću junak
Na dvor dohajati.“
Ča si rekal, mili,
Miloj majki mojoj,
Ja sam rad kuntenta
Biti volji tvojoj.
Nemoj mi potla reć
Da ti nis ugodna,
Srcu nespodobna,
Da sam sirotica
Majahnoga zrasta.
Ak sam sirotica
Majahnoga zrasta,
Ma nisam zarična
Za srca junačka.

Sabrao isti.

CXV.

Junačko ročište.

(Iz Omišlja).

Tri mladići na Osoru bili,
Medju sobom sroke učinili,
Da koj junak, na sroke nedodje,
Da mu ljubu za vino prodadu.
Dodje Marko iza Marka Janko,
Al nedodje Rade, dite mlado.
Pak se pričnu spitkivati mladi:
„Što će reći, da ni došo Rade?
Al su Radi konji odpoljani?
Al su Radu ufatili Turci?“
Zajahali na bielo konje,
Pak je jašu va Radove dvore,
Va dvoru mu sopje zasopjano (?)
I za sopje konji povezani;
A v kući mu Turci vino piju,
Vino pije tristo janjičarah,
Janjičarah svo mladih junakah.
Prične Marko u nebo gjedati,
Prične Marko, iza Marka Janko,

za Lazzarina), ili ih strašili. Hinili se pred ljudi, da nisu ni oni Talijani, nego Istriani; pak i tko je Talijan, da je to liep, jer je Talijan i Papa, najuzvišeniji čovjek na svietu, dodali bi na zadnjem. Pri injali se nekoji, da ljube pape i crkvu. Lagali, da je Vitezić financier, koji je kriv, da se je dogana protegnula i na Istru. Govorili: Ako Vitezića izberete, zatrt će i kmete i gospodu, jer će on činit, da bude odsada veća fondiarija, pak i adicionali veći. Nisu se sramovali lagati, da je Vitezić taljin, a ne Istran; da je čovjek siromah, koji ništa nemože činit, nego ide u Beč da vuče svoju plaću, a za Istriane da ne haje itd. Nasuprot kazivali su: Lazzarini je naš čovjek, Istrjan, bogataš, koji piaća do 400 forinti fondiarije. On će gledati, da se ukine fondiarija; on, ako imate sina u školah, će vam pribaviti štipendij; ako vam je sin soldat, činit će ga izbrisat itd.

Takovimi i drugimi laži oblitali su naše izbornike, nebi li koga premestili na svoju stran; nagovarali i prosili, da neidu barem glasovati ni za jednoga ni za drugoga, veleć im: radje hodite na svoje dielo, nego gubit vrieme u Pazin. Tim su dvojicu naših premutili, da neidu nikamo, kad neće za Lazzarina glasovati, u jednoga pridobili za se — a taj je neki Lukšetić Lovrečić. Crn mu obraz!

Još nešto. Na 30 pr. m. naručili si bili neki izbornici Labinjani kmeti, kod Defara u Pazinu objed, ali na objed da nisu došli, te tako krčmara prevarili. U Draželju pak čuo ih neki kmet, kako su se jadili i psovali na njihu gospodu, koji su ih tako prevarili, kad im nisu dali, što su im bili obećali (valjda objed? il što?). Gospoda videći, da nemogu ništa učiniti, pustili su svoje kmete izbornike, nek jedu i piju za svoj žep, a jadnici nisu valjda imali dosta, pak se morali povratiti kući praznim želudcem! Dobro im stoji! Zar nisu još znali: tko s gospodom črešnje zoblje, da mu repi ostaju? Kad su ludi, nek se opamete i nek drugi put idu s kmeti črešnje zobat, a ne s gospodom!

Na Voloskom *30. junija.*

Ovaj kotar doživio je dne 30. junija o. g. znamenit dan. Na Voloskom imalo se je birati zastupnika sesokih občinah istočne Istre za državni sabor u Beču. Vrieme bijaše vrlo liepo, pače još odviše vruće. Već mnogo prije određene dobe bijahu se na Voloskom sastali *svi* izbornici ili fiduciari čak iz najodaljenijih krajevah ovoga kapitanata; a došlo bje i drugih rodoljubnih ličah, da vide, kako će izbor dovrsiti.

Kako rekoh niti jedan izbornik nije pofalio. U određeno doba c. kr. kapitan kotarski stupi u veliku dvoranu kapitanata. Za njim svi izbornici. Premda se je još malo prije s više stranah čulo, da će biti protimbe, jer da su neki mislili, da bi bolje birati baruna Lazzarina, a drugi nekoji da bi bili rado gosp. Kastelca iz Materije, ipak srčane protuagitacije nije bilo, i u našem kraju nemože je već ni biti. *Naši ljudi uvidili su, da zastupnik, koj god bio, nemože u jednu noć svu nevolju okrenuti u blagostanje, a opet kad imamo po izbor Hrvata Dra. Vitezića, za koga znamo, da je nat i naše krvi; i da brani prava narodnosti hrvatske, škoda bi ciepiti se. Ovudnji narod nemože se više otudjiti narodnoj stvari.*

Glasovanje započe pošto su se svi zahtjevi zakona obavili. Dostojanstveno i ozbiljno davahu poštovani muževi svoje glase, i kad jih svi predaše, oglasi c. kr. kotarski kapitan, da je na ovom biralištu izabran za poslanika u Beč *Dr. Dinko Vitezić* savjetnik u Zadru sa 72 glasa, dakle *jednoglasno.*

Neopisivo veselje javilo se je u gromovitom dugotrajnom „živio“. Časak za tim ustade častni gosp. Jane, član izborne komisije, i jezgrovitim govorom spomenu taj svečani časak. Veselje bijaše neopisivo medju svimi izbornici. Tu slogu i jedinstvo ovoga kotara u velikih narodnih pitanjih neka si naši protivnici dobro zapamte.

Pisao bih Vam što se je radilo u Kastvu prigodom izborah fiducijarah. Ali mrtve Bog pomiluj, a živim daj zdravlje. Ovi izbori su velika škola za neke ljude.

Uspjeh oglasili smo žicom na razne strane. Malo kasnije dobili smo iz Krka telegram, da je tamo Vitezić dobio 37 glasovah, dakle sve. Tim smo znali da je naša pobjeda odlučena. Dr. Vitezić odgovorio je jednomu nas na telegrafičnu čestitku ovako: „Hvala na čestitanju! Srdačni pozdrav tamošnjim biračem, čeličnim junakom. Vitezić.“ Taj brzojav došao je prekasno te nije mogao biti oglašen.

Vijanje zastave i pucanje mužarah vrh stražnice u Kastvu objavilo je stanovnikom najveće občine pobjedu narodne stvari!

Iz občine krčke na otoku Krku po izborih.

Dan izbora jest dan pravoga veselja za svakoga poštenjaka, ili bolje za svakoga, koji razumi, da je to biranje zametak svakomu zakonu, pa tim i zametak ravnopravnosti, a vremenom i dobrobiti naroda. Tà svaki božji razumi, kad bismo svi dobre ljude birali, da bi tad i svim nam dobro bilo. I još mi vele nekoji: konštitucija je izvor svemu današnjemu zlu, još vapiju ludjaci i kratkovidci, blažena vremena prije 1860; da ludjaci i kratkovidci, jer nije konštitucija izvor svemu zlu, nego nje zloporaba, nego naša neoprostiva lienost i nemar, da se njom okoristimo! Nu kud sam zašao? Oprostite. Ustupite, molim vas, i meni malo prostora u vašem velecienjenom listu, da vam koju rečem o zadnjih naših izborah toli prvih koli drugih. Znadem, da ste već o tom primili vještijih i hitrijih dopisah, al u ovih prigodah nije nikakva viest suvišna, pa bolje da nas više gana, tako ćemo brže upoznati, tko je prijatelj, tko li neprijatelj našemu narodu.

Iza kako je naše Namjestničtvo ureklo dan izbora za Istru oglasom od dne 26 pr. maja, pisanim onim gladkim, krasnim, čistim (!!) hrvatskim jezikom, stale se čujevat svakojake glasine.

Protinarodna, šarenjačka stranka govorila, gdje po zakonu neimala govoriti: „Impiegati e preti non volemo più; ei Vitezi non volemo, cosa ga fatto fin adesso... niente“, pa zbilja namicalo novih protukandidatah: Simziga, Elusehega (?), Holjevinu, Lazzarinia; s druge strane stalo se zbilja rovati. Govorkalo se, da je neki po nas zločudni ćeto bile knjige pizno na sve strane u kojih je zaklinjao: „Raccomandiamo la faccenda al nostro Bnić, Bogović ed ai nostri fautori (oho!) di Ponte.....“ Neznamo, koga jim je to preporučivao, al najbrže da Holjevinu, ako nije gosp. Lazzarina, jer doistine došao ferman iz Cresa (al došao u zlu uru!) u Skrbčić, a odavle u Dubašnien, da se kupe svatovi za Holjevinov pir. —

Doznav prijatelji puka za te liepe manovre, nespavali oni, već se dogovorili, kako će i koga će se birati. Zbilja dne 19. prošloga mjeseca po svem dažju došle vojske, da se ogledaju, al jao po Holjevince... došao Jušto dubašnjanski opravitelj (agente) sa svojimi pristaši (njih na broju 25, ja mislim da jih je bilo i manje); al vidivši oni, da je naših navrvilo i preko nade, povukli se jadni natrag, sakrili se sramotno, da jih beli dan ne vidi. — Tim izbori biranikah izpali u miru i redu — biranikah sve samih našinacah po izbor domoljubah.

Osvanuo napokon i dan 30. junija, dan biranja zastupnika za Beč, dan u koji je naš kmet pokazao, da u njem još hrvatsko srce bije. Sve nam občine na otoku — evala jim — poslale biranike jednomišljenike, sama creska občina poslala nam jednoga cigloga drugomišljenika, ili bolje poslala nam Jurašića Orlečana, kmeta poštenjaka, al zavedena glavarom creskim Kršićem. Taj Kršić, nehtio Vitezića, van zaželio, da izadje neki „barone Giacomo Lazzarini di Albona“, takovo bo ime bilo upisano na ceduljah svih četvorice težakah creskih biranikah, a te cedulje dao jim je, kao što oni sami rekli, taj domoljubni creski glavar Kršić! Trojica njih vrgla svoje volje cedulju Lazzarinijevu, a prigrlila našu, a četrti Jurašić htio svakako počastit svojim protinarodnim glasom svoga miljenika Lazzarina, pa zašto da mu se rugaš, kad će mu barun „sina od levi škapulat.“

Obavismo dakle i druge izbore u najvećem redu, očekujuć tada uspjeh s drugih stranah. Neću da vam sad opisujem naše radosti kad nam stiže brzojav iz Pazina: Dr. Vitezić izbran sa 145 glasovah, neću vam javljati veseloga klicanja: Živio naš Cesar i Kralj Fran Josip, živio naš vrli i dični zastupnik Dr. Dinko Vitezić, živila naša mati zemlja Hrvatska, živile naše pravice, naša probudjena narodnost; neću vam doglašivati burnih napojnicah, veselih hrvatskih pjesamah: „Još Hrvatska...“, „Oj Hrvati“, „U boj“ itd.; svega toga našega veselja neću vam opisivati, već ću samo na koncu još ovo reći: Dan 30 junija pokazao je, kao što su od vajkada bili našim Otočanom, tako da su i danas njihovi svećenici (učitelja nije bilo na biralištu ni jednoga, valjda gospoda spavaju, odkad jim odebljaše plaće, lahka jim noć!) njihovi prosvjetitelji, jedini u obće iskreni prijatelji; pokazao je taj dan, da to, da su njihovi svećenici nesamo slovom, već tvorom, njihovi pravi branitelji, lajali proti njim Šarenjaci i njihove prirepine, što jim drago, ružili jih i klevetali na nje kolikogod jih poticalo njihovo protuhrvatsko srce!

Dan 30 junija pokazao je, da naš narod časti te svoje prijatelje, te u njih postavlja ponajviše svoje povjerenje; pokazao je da 30 junija, da je naš narod uz sve nesreće, što no ga zatekle odkad se odcjepio od svoje braće, od svoje kraljevine Hrvatske, zadržao ipak u svem čisto hrvatsko obilježje, čisto hrvatski značaj — značaj vjernosti i poštenja.

Dan 30 junija pokazao je, da naši neprijatelji sa svimi svojimi talijanskimi željami, sa svimi svojimi protupopovskimi i protunarodnimi načeli, neostaju drugo van prezir naroda. Nikad nam neće oni nauditi ni učem, samo da u

---

Pak se mole Bogu velikomu:
„Da bi nam jih preboriti bilo
Još bi nam to veća radost bila.“
Mahnu Marko s liva pak na desno,
Mahne Marko iza njega Janko
I posiku tristo janjičarah,
Janjičarah sve mladih junakah.
V krmi jim se jedno zatajilo,
Zatajilo jedno Turo mlado.
„Bora tebi, Kraljeviću Marko,
Nesici ti ruse glave moje,
Dati ću ti do tri zdenca vode.“
„„Što će meni do tri zdenca vode,
Kada dažji na putu je vode.““
„Dati ću ti tri divojke mlade.“
„„Što će meni tri divojke mlade,
Kada neće vavik biti mlado.““
„Dati ću ti tri tovara zlata.“
„„Što će meni tri tovara zlata,
Kad ja neću vaviki živiti.““
Mahne sabljom, odsiče mu glavu.

Sabrao isti.

CXVI.

Što je bolje.

(Iz Omišlja).

Misečino, moj stari vojniče,
Pred tobom se lipo vojevuje,
Vojevuje do Budima grada.
Nad Budimom troje bile vrata:
Na prvih je pod vincem divojka,
Na drugih je crna udovica,
Na tretih je mlad junak neženjen.
Voliš mene pod vincem divojku,
Ali onu crnu udovicu?
Volim tebe spod vinca divojko,
Nego onu crnu udovicu.
Lipše zlato na pol razderano
Neg je srebro od nova kovano...

Sabrao isti.

CXVII.

Inačica iz Trinajstićeve sbirke.

(Iz Vrbnika).

Aj miseče, moj stari vojniče,
Pri tebi je vojevati lipo,
Vojevati do Budima grada.
Na Budimu stoje bile vrata:
Na prvih je pod vincem divojka,
Na drugih je mlad junak nožnjen,
A na tretih crna udovica.
Bora tebi, mlajehni junače,
Bil' ti volil pod vincem divojku,
Al bi volil crnu udovicu?“
„„Volit hoću crnu udovicu,
Ali neću pod vincen divojku.
Boje je zlato na pol razderano,
Nego srebro od nova kovano.““

CXVIII.

Dobrinj.

(Iz Punta na otoku Krku.)

Dobrinj je bili grad,
Na sred je otoka,
K njemu se nemore
Nego prik potoka.
Va njem su divojke
Sve su črna oka,
Sve su črna oka,
Oka furbenoga.
One bi zmamile
Sunce spod oblaka,
Kamol nebi mene
Na zemlji junaka.

Sabrao Miroslav Karabaić.

CXIX.

Puntarski mornari.

(Iz Punta na otoku Krku).

Pisati ću knjigu
Tamo u Istoku,
Pak ću ju poslati
Zapadu široku.
Tamo se nahodi
Jedna lipa stela,
Ovi grad se zove
Venecija bela.
On mi je sagradjen
Na moru na vodi,
On mi je pohvaljen
Od Boga od ljudi.
Pod njim su kladani
Pali od lantića,
Oni su postavni
Bog zna koga vika.
Pod njim su štivane
Škrile od mramora,
Po tih mi se šeće
Unetačka gospoda.
Ime njima jesu
Mladi mornarići,
Svi od Punta grada
Na izber mladići.
I med njima da je
Mladi Ive Orlić,
Jur ga svaki znate
Hrabrena mladića.
Volel bi se mladi
Po Puntu šetati,
Leh u Beneci gradu,
Baškote hrstati.
Volel bi se mladi
Pod Puntom voziti,
Leh u Beneci gradu
Gospodom hoditi!

Sabrao isti.

nas bude uviek bratske sloge, kao što jest je bilo za zadnjih izborah. Živio naš dični i vrli zastupnik, Dr. Dinko Vitezić!

Makar na nas navalilo svega svieta čete,
Mi stojimo postojano kano Elisurine:
Bilo proklet izdajica svaki domorine!

Iz Kopra.

Za izbor u carevinsko vieće radilo se je i s jedne i s druge strane prilično mnogo u političkom kotaru koparskom pred danom izbora i na sam taj dan. Prije pisalo se i razašiljalo pisma i tiskanice, nastojalo, da budu pošteni muževi izbornici izabrani, izabrane se nagovaralo, da budu odlučni na dan izbora, a išlo se je i u pojedina sela. Na dan izbora se je i s jedne i s druge strane u gradu ranije ustalo, pak bud išlo putem odkud su izbornici imali doći, bud jih pričekalo u gradu, te još zadnju riec govorilo izbornikom: i sladku i preteću i neistinitu s protivne strane; i iskrenu s hrvatske. Izbornikom občine dolinske, koparske, miljske, pomjanske, pasjevasanske, izolske i piranske nije trebalo reći: oni su jur za g. Klodića skoro svi uglavljeni bili, a vodili jih vredni njihovi pastiri i drugi narodni ljubitelji. *Bili su uvjek uz njih, jer su znali, da vray nespava, i da bi mogao koga u protivni tabor zavesti; bili su s njimi pobijali vieći, koje bi komu njih protivnici rekli.* Neće mi zamjeriti, ako njim ovdje imena zabilježim, njim na uspomenu, drugim u liep primjer: veleč. gg. Jan, Švet, Klemenčič, Matijan, Mikuš, Planinšek, Kosec, Bokatić, Ladavac, Ravnik i velecienj. g. Križanac iz Žavla, koji je kao svjetovnjak i mogao i činio veće nego li drugi.

Izbornikah občine buzetske i ročanske došlo je nekoliko jur u predvečerje, da budu neutrudjeni i da naruče objed za drugi dan. Izbornici tih občinah bili su predvodjeni ne svojimi pastiri nit dobročinitelji, nego ljudmi one vrsti, koji s njihovom mutkom živu, koji jih imaju i nazivlju svojim robljem, ljudmi, koji se dostoje s njimi samo onda govoriti, kad su kakvi izbori, kad se o tom radi, da Talijani ostanu gospodari, a Hrvati njihovi sužnji. Oni su našim neizobraženim seljakom jur prije napunili glavu, da je hrvatski kandidat, tudjinac, da nepozna naših potrebah, da neljubi naroda u Istri, da je činovnik itd. U tom da se je odlikovao osobito buzetski glavar g. Clarici (pravo Klarić), koji da je pred danom izbora sve izborne muževe posjećivao i *svakojako* jih odgovarao od Klodića a nagovarao za de Franceschi-a. (Nebi li se koji iz Buzešćine našao, koji bi sve načine nagovaranjah Klarićevih naertao. Djelo ha vidjelo.)

Da svega, što se je našim seljakom reklo nezaborave, došlo je nekoliko kaputašah s njimi, kako rekoh, a kaputaši bili su u Kopru pojačani sa četicom Talijanah ili izdajicah roda svoga bud porazdieljenoj po raznih ulicah, bud sakupljenoj na trgu koparskom pred izbornom dvoranom. Tu bilo je i naših, bili su jur imenovani iz Koparšćine, govorili njim njihovim jezikom, govorili njim iskreno, govorili njim u njihovo dobro, al sve uzalud: zaslieplieni i zaglušeni bili su, nisu mogli spoznati svojih iskrenih prijateljah, do njihovih srdacah nije doprla riec na dobro njihovo smjerajuća. Nekoji su doista rekli, da je sve pravo što govore, da i oni to uvidjavaju, al da njim nije stalo, ko da bude izabran, jer da neće za nje nitko ništa dobra učiniti, a da se drže, skoro da nisu rekli, onih, koji će jih bar danas napojiti i najesti, a većina njih odgovarali onako, kako su jih njihovi vodje naučili. Liepi muž-besede. Prekršili su riec zadanu onim, koji su jih poslali, riec, da će Klodića izabrati. Neznam, kojim su se licem prikazali kad su se medju svoje povratili.

Napokon išli su izbornici u dvoranu. Zatvorilo jih, i oni neizašli do podne. Izbor u ovom kotaru bio je za nas povoljan. 47 glasova dobio je Klodić, 30 de Franceschi. Iz koparske občine *iznevjerio se je* Anton Derin pok. Jakova; iz miljske dva: Hrvatin Anton pok. Mateja iz sela Hrvatina i Leopold Loewenstein; iz pomjanske Bartolić Anton pok. Ivana iz Krkavča i Bonin Antun Antunov iz Manzana: iz piranske Sessa Matej Matejev. Glasovali su proti svomu narodu, proti svojoj krvi, proti samim sebi svi iz Buzešćine — osim jednoga, komu bi valjalo kao uzoru značajnosti, postojanosti i poštenosti podignuti spomenik; ja ću mu ime zabilježiti, da se pozna u našem narodu, da mu se neizbriše uspomena, da se drugi unj ugledaju. Zove se *Grga Vratović*, a jest iz Podgać. Živio! Odlikovao se je on jur i drugda kod izborah: sva nagovaranja protivnikah nisu nit drugda nit sad koristila. On se neprodaje za objed, za litar vina, za cigaru sa slamicom. On ima, kako mi sam reče, par grošah, da se pristojno nahrani i napoji, a svoj narod ne prodaje uz nikakvu cienu, kamo li uz tako nizku.

A nije li Bogu plakati, da su ga svi iz njegovih krajevah prodali. Imao sam prilike vidjeti te izbornike baš kod zdjele leće, za koju su svoj narod izdali. (Evo imenah bar onih, kojim imena kažu kojega su roda: Gržinić Silvestrov i Gržinić Ivanov, te Škrinjar Ivanov iz Huma; Sirotić Jakovov i Vivoda Ivanov iz Sovinjaka; Stepančić Matejev i Hrvatin Andrejev iz Movraža; Klarić Antunov i Klarić Petrov iz Svihsvetih; Poropat Lukin iz Trstenika; Benčić Matejev Veluh iz Saliža; Crnac Sebastijanov iz Račjevasi; Pavlović Bartolov iz Grimalda; Pavletić Anton glavar u Roču; Ban Mikulov iz Roča; Bonić Ivana Marije iz Lesišćin). Sjedili su za velikim stolom u gostioni, a med njimi ili iza nje njihovi vodje, I ste li vidjeli kada, gdje pastiri svoje stado, krdo napajaju il pasu? Činilo mi se je kao da mu progovaraju: ovo je naša živina, naše roblje; znojem njegovim živimo, ono nas hrani, ono nas uzdržuje, ono je došlo za nami, da ostane našim robljem, a da nas spasi — valja da ga i mi kadgod nahranimo, napojimo, da njim slamicu u zube utaknemo; da što potrošimo, nagradjeno će nam biti stostrukim plodom. I riec mu kad koju reku i sladku, a u srdcu se skoro stalno smiju, kako se s malim to roblje kupiti može, u srdcu ga preziru. Muka mi je bilo gledati taj narod: hrvatska je to većinom krv, hrvatski jezik govori, da, većina je još i hrvatsku nošnju uzdržala. Pomislih si, kako bi jih proklinjali njihovi predji, koji su se mukah namučili, *jer su sužnji morali biti*, kako bi proklinjali svoje potomke, *koji mogu biti slobodni*, a oni su ipak sužnji. Ja jih pomilovah i smišljah načine, kako bi se taj narod mogao izvući iz duboka blata, u koje je zagreznuo, kako bi se oslobodio, kako na svoje noge stao; što bi raditi, da počme svojom glavom misliti, a za se se truditi.... Držali to roblje zajedno dok se je nazvalo uspjeh izbora i u drugih dvih kotarih. Kad su doznali za pobjedu u drugih dvih kotarih, nisu se ga već sjetili, odpustilo ga: rob je učinio svoju dužnost, rob nek ide. Oni sami pribjegli u gostionu, iztrusili njekoliko vrčićah piva na dušak, da ugase jed, koj jih je prije pekao, i da se vesele nad pobjedom kandidata — koj u obilju plivajuć nepozna potrebah siromašnoga naroda, nit je sposoban odstraniti jih.

Iz zapadne Istre.

Čovjeku se sgraža, kad na očigled mora da se uvjeri, koliko neuk i radi toga neharan je naš istarski puk glede izborah, o kojih visi njegova budućа sreća i nesreća. Šarenjaci se naši bahate, da nas premaguju sa svojimi glasovi, ja bi im pak rekao, nesamo, da se nimaju radi česa oholiti, nego baš protivno, da bi se imali sramovati. Morali bi uvidjeti, ako nisu baš sliepi na obe oči, da podmitni i neuki puk ih izabire, a sve ono, što je budi koliko izobraženo, da se nedade niti podmitniti niti podkupiti, makar mu oni stoline u pest stiskali. O toj istini može Defranceschija najljepše osvjedočiti Dr. Stradi, koji se kao pasja noga trudio i napinjao od rana jutra do časa, kad se išlo u birališće, nebi li budi koga od naših premamio Nekoji poštenjaci kad im je njegov govor već dodijao, rekoše: Slušajmo ga samo da nas na miru pusti. Tako je upomenuti Dr. računao, da će i u Kopru Defranceschi imati većinu; barem se sam hvastao (cosi, cosi i voti sono uguali). Dakako, da su nam četvorica odpali, ali ja uvjeravam Doktora Stradija, da i ona četvorica nebi bila odpala, kad nebi bila dala muški riec, da će dati glas Klodiću, jer nebi bila izabrana kao povjerenici. Ja to velim o kotarskih občinah Koparskih, izuzamši občine Buzet i Roč, gdje je naš kandidat imao 47 glasovah, a Defranceschi 30.

Neće biti sgorega, ako štovano čitateljstvo „Naše Sloge“ doznade štogodar o buzetskih i ročkih povjerenicih. Najprije mi treba spomenuti, da su oni jednoglasno, izuzamši jednoga jedinoga poštenjaka iz Lanišća (žao mi je da mu imena neznadem) dali svoj glas Defranceschiju. Bilo je uprav groza gledati, kako su troje il četvero njih ove siromake držali pod palicom.

Da znate kako je to bilo, mislite si stado ovacah, gdje pastiri spreda i straga stada stoje, držeć u desnoj palicu u lievoj šibu, da se koja ovca kamo neumakne. U istoj c. k. kući nekoji Sirotić i nekoji Valterštanj postavi se spreda nedužnoga stada, a neki bradaš straga, da im se koja ovčica neizgubi: ali svom tom pažnjom, ipak se jedna izgubila, jer neznade imena, kad dodje glasovati. Kako se pak u Buzetu postupalo, lepo bi, da to tko javi. To je sramota! Nebi li već jednoć bilo potrebno, da se puku dadu učione, a ne da se neuka rabi kao niemu živinu za tudje hinbene svrhe? Kad gospodin kapetan proglasi, da 47 glasovah imade Klodić, 30 Defranceschi, a jednoga neznam koji, tada se vidjelo na ubliežih Šarenjakah, kako su ogorčeni, a siromak kmet, kano da bi bio htio reći, ajdmo obedvati nek je izabran koji mu drago, obed mora da bude plaćen. Baš se je čuditi, i plakati kako su buzečki narodnjaci ohladnuli; barem bi reći, da nisu niti jedinoga uputili, za koga bi imao glasovati; ili pak su jih Šarenjaci na putu kao nerazborito blago zasliepili da nisu u Kopru smjeli drugčije glasovati. Svakako opetujem, liepo bi bilo, da se budi što o stvari javi.

Još nešto kako bijaše u Piranu sa povjerenici. Ovdje su nekoji imali pozivnicu, a glasovati nisu mogli. Dakako bilo im rečeno, zašto da nisu išli gledati u imenik. Ali ja bi rada pitati oblasti, kako će siromak kmet u vrieme sedam danah, poslje što ima pozivnicu u rukah, ići gledati u imenik, kad iz Sv. Petra, Novevasi, Kaštela, Padene imade dobre tri ure hoda? Bog da dodje birati, kad već ima pozivnicu. Jednomu rekli, da nima glasa, a zovu pokojnoga otca od koga nije već ni kostih. Čudno je svakako, što ovoga pozovu birati občinske zastupnike, a ondje mu reku da nima glasa. Gospodo, ja bi rekao, dajte našemu puku učione, kad jih već on debelo plaća, a nepustite ga dnevimice propadati. Nego varao ga tko il nevarao on će još kratko vrieme za vas mariti, jer mu vec dodijaste, pak će se i ovako i onako od vas odvratiti.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. srpnja 1879.

Izbori su gotovi u svoj Austriji. S uspjehom smo im osobito mi Slaveni dosta zadovoljni; jer ako bude ikoliko volje, vlada će nam moći sad mnogu ranu izliečiti. Naši stari i najljući protivnici njemački ustanovierci imat će ovaj put 50 glasovah manje, što su je izgubili na raznih birališčih stranom njemačkih, stranom slavenskih pokrajinah. Ako dojdu u Beč i českí poslanici, kao što se veli da hoće, onda će sjediti u parlamentu 178 narodnjakah i konservativacah, a 175 ustavovjeracah i ostalih slobodotrubah. Ali od ovih da će mnogi okrenuti plašt prama vjetru, pa da joj se nezamjere, stojati uz vladu i za vladu.

Ustavovierne i židovske novine straše svieta, vičuć iz svega grla, da će sad u Austriji zavladati natražnjačtvo, pa da su ustav i sloboda u većoj pogibeli nego ikada. Tako su uvjek vikali, kad su se bojali, da će izgubiti gospodarstvo i zapovjedničtvo, pa tako viču i sada. Ali se nadamo, da je već jednom došlo vrieme, gdje će se više slušati plač i tugovanje tolikih narodah, nego li sprokšeno vikanje objestnih vlastohljepnikah. Il moramo bit svi jednaki, il moramo jedno drugomu oči izkopati. Narod nad narodom neima nikakva prava, zato se nadamo od dojduće vlade i dojdućega carevinskog vieća, da će već kada tada urediti svoj rad i svoje poslovanje prama tomu vrhovnomu naravskomu zakonu. Mi se možemo i ovaj put prevariti u svom računu, ali svojih se naravskih pravah nećemo odreći nikomu za volju ni sad ni do vieka.

Ovih se danah mnogo govorilo o odstupu starog ministarstva i o ustroju novog. Ali kako da se novo ministarstvo, barem stalno, neće ustrojiti nego stopram onda, kad se bude vidjelo očito, kakva će obliča biti, ili kakva će načela razviti novi parlamenat. Tada vele da će i Andrassy-a, koji da je preveć plitak i lahkouman političar, nadomjestiti češki rodoljub grof Klam-Martinic, da popravi, ako bude moguće, njegove težke pogreške. Iz Ugarske i Hrvatske ništa nova, samo što su Magjari u velikoj brigi radi naših austrijskih izborah, a Hrvati što još jednako sjede i saborišu u Zagrebu.

Sa Iztoka najvažnija novost jest ta, da je mladi bugarski knez Aleksandar I. prispio u svoju novu domovinu, te narodnim se bugarskim zastupnikom svečane zaprisegao, da će ostati do smrti vjeran bugarskomu ustavu i bugarskomu narodu. Odmah poslje toga krenuo je u grad Sofiju, buduću bugarsku prestolnicu, gdje će mu biti izručeno potvrdno Sultanovo pismo, koje da nije bilo još prepisano na čisto, kad ga je onomadne na prolazku kroz Carigrad ipak primio i saslušao. Tom prigodom da su se vrstile velike narodne svečanosti i u Trnovu i u Sofiji. Tim dogodjajem izpunio se barem jedan dio i naših najljepših i najmilijih idealah. Hvala Bogu, opet se jedan grob otvorio, opet nam jedan brat od mrtvih ustao. Sad nećemo već onako suzah roniti, kako smo nekada, kad smo pjevali poznatu Balkansku pjesmu; jer i kod Balkana ipak svita, ako i neima još sasvim bielog dana. Europa ako i nije čula vapaj tužnih Kršćanah, a ono je čula tutanj ruskih topovah.

Prošle subote zatvorio se u Berlinu njemački parlamenat. Bismark hoće, da se do kraja pomiri s katoličkom u Njemačkoj crkvom, zato je velika na njega vika u svem protikatoličkom novinstvu, koje svakomu biesu traži slobodu, a crkvi ju krati. U Italiji se je opet promienilo ministarstvo. Egipatske se stvari nisu ni najmanje razjasnile u

ovo petnaest danah, dapače se sve to više zapliću i zamršuju, pa mogu još biti povodom velikim događajem. Rusi sad vojuju u srednjoj Aziji, jedno da oslobode nekakvo tamo roblje, a drugo da dodju na bolji skok napram Englezom.

Franina i Jurina

Fr. Jure! ča je novega po svetu?

Ju. A svačesa, Frane moj! Na priliku va Klanoj, da je neki otel razdelit kmeti od kajžari.

Fr. Hod s bogom, kako to?

Ju. A tako! Da nko kajžari neće toliko i toliko platit, da neće smet ni vodi na komunskem zet!

Fr. Saprabojsku oblast mora imet ki tako na tердo govori. A meni se je od tega jedan Klanjac tužil, pak je ovako računal: Ja sam mlaji sin mojga pokojnoga otca. Stareji brat je dobil tu kmetijicu, a ja kakov drugi kuščić zemlji, pak on da ima sve pravice va komune, a ja niš ako ne plaćam toliko. To bi vražja pravica bila.

Ju. Još hnje! Leh, dragi, ti neč se mora brbljat, dokle izbori nepasaju.

Fr. A to ja, to. Ma on gospodin nebi smel pozabit, da klanjski kajžari nisu privandrali va Klanu, leh da su onde zloženi i odrejeni, pak ča je pravo, to med sobun odlučit, a ne da će jim neki onako odrezat, kako da su duh sveti.

Ju. Muč, Jure, neće ni to varek trajat. Jedanput teče zec, a drugi put pas.

×

Ju. A kako su, Frane, ti izbori za Beč svršili?

Fr. Ter si valja već čul. Vitezić je dobil toliko glasi, da bi mu jih skoro i pol dosta, a Klodić ni zibran za ov put, ma i on ima toliko glasi, da mora Talijanom po glavo poć, kamo će to prit, ako naš svet budo sakeh šest let tako oči odpiral, kako do sada.

Ju. Neka Bog da svakemu, kako ki zasluži!

×

Fr. Jure, stani malo bliže, da te neč pitnm.

Ju. Ča zaboga?

Fr. Si ča čul ako j' već reški potesta pul Gustina bil?

Ju. Ja ne, niš; a poč češ da gre onakov gospodin k njemu, tako ti sira?

Fr. Bormo, ja bin rekal da krijanca zapovoda, da se posuda vrno.

Ju. Kakova posuda, dragi ti?

Fr. Bože moj! Ča još nezna, da je Gustin s trimi kunšiljeri hodil k reškomu potestе naradovat se, kada su ga ono Rečani po drugi put zibrali bili?

Ju. To j' moj prvi glas.

Fr. Ja ti se čudim; tor to već i orebci znaju i čevrljaju, prem su onput govorili, da nisu hodili k potestе, nego k njegovoj ženo zahvalit se, da jim je pomogla da j' kapitanat na Voloskem ustal.

Ju. Viš praga!

Slava Preradoviću!

Prekjučer dne 14. tek. mjeseca u Zagrebu slavila je najnovija hrvatska književnost veoma liep dan. Taj dan prenesoše iz Beča u Zagreb mrtve ostanke pokojnog pjesnika Petra Preradovića, da se sahrane na onom središnjem groblju u rakvu, što ju je umjetno izradio naš mladi kipar Rendić na troškove sve hrvatske domovine. Već u Beču poče svečanost dne 11. gdje su hrvatska akademička družtva imala svečan komers (djačku zabavu) u slavu tog dičnog sina hrvatske majke. Što se sve učinilo u to ime u Zagrebu, nam toga nedopušta popisati premaleni prostor ovoga lista; ali svakako moramo reći, da takve slave kakve taj dan nije Zagreb odskora vidio. Narod koji časti i slavi svoje velike i zaslužne muževe, slavi i časti sam sebe, pa tim nedvojbeno pokazuje, da ga čeka liepa i velika budućnost. Kako pojedini ljudi, isto tako živu duhom i cieli narodi: a gdje se umjetnost časti i uvažava, tu je duh, tu život, tu budućnost!

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. č. g. Franjo Černe, do sad župnik na Općini je imenovan župnik kod sv. Jakova u Trstu. — M. č. g. Anton Lupetina do sad župnik u Draguću je imenovan župnik u Kršanu. — Č. g. Anton Giacomin, dosad župn. Upravitelj u Momjanu je imenovan župnik u Tinjanu. — Č. g. Franjo Marotti, do sad žup. Upravitelj u Kršanu u istoj službi ide na Brdo. — Č. g. Franjo Peculić, do sad župn. Upravitelj na Brdu, je imenovan župn. Uprav. u Krbunah. — Č. g. Ivan Dragovina župn. Upr. u Krbunah ide kano župn. Uprav. na Gologoricu. — Č. g. Jakov Šajovec, do sad župn. Upravitelj na Gologorici vraća se na prijašnje svoje mjesto kano kapelan u Borut. — Č. g. Matko Mikuš, do sad duh. pomoć. u Reču je imenovan župn. Upravit. u Dragnću. —

Razpisani su do 24 bud. Augusta: kanonikat kod stolne crkve s. Justa u Trstu i župa na Općini.

Osmi izkaz darovah za biskupijski konvikt. G. A. vitez pl. Vielli f. 30; činovnici c. k. redarstva f. 24; g. A. Stanger f. 5; g. V. Poščić f. 2; g. Jos. Tomičić f. 5; g. F. Stanger f. 1; g. Jos. Dr. Regnard f. 20; g. baron pl. Schwarzhuber f. 5; N. N. f. 5; g. A. Kosler i supruga f. 50 srebrene rente. — U istu svrhu uplatilo u kasu sv. oblatelji: gos. Tor. Leban f. 4; N. N. f. 5; č. O. Karmelo za više članovah f. 10; g. E. Pilepić pl. Retzer 200 zlatnih franakah; g. A. P. f. 100; g. N. Piborník f. 10; g. F. B. f. 6; g. Fran. F. f. 2; č. g. A. Rogač f. 4; č. g. Jos. Križman f. 4; č. g. M. Fleischer nimalji za više članovah f. 23; g. M. Mayer za više članovah f. 35; č. g. I. Bonifacio za više članovah f. 18; g. M. T. f. 100. —

Izbori u Trstu U gradu Trstu izabrani g. Dr. Wittmann, g. Dr. Rubl i g. Tauschel, a u Okolici vrli poznati narodnjak g. Nabergoj.

U Istarskih gradovih izabran g. Dr. Vidulich, a u volikom posjedničtvu i trgovačkoj komori g. Lazzarini.

Izbori u Dalmaciji su sliedeći: U Zadarskom kotaru izabran praktiknut kod namjestničtva g. Ivanić, u Kninskom g. Dr. Monti, u Smjskom pop Paulinović, u Spljetskom g. Dr. Bulat, u Kotorskom g. Gjuro Vojnović. U gradu Spljetu proti Bajamontiu izabran g. Rendić, u gradu Dubrovniku g. knez Pučić, u gradu Zadru g. Šipuk. Za veliko posjedničtvo grof g. Borelli. Svi narodnjaci osim Ivanića, a taj bješe izabran, što su braća grčke vjere glasovali sa Talijanaši.

U Kranjskoj su naša braća Slovenci slavno pobiedili i u gradovih. Tim ovaj put neće sjediti u bečkom parlamentu ni jedan jedini Njemčkutar iz Kranjske, jer, kako znadji put rekosmo, pobiediše i u seoskih občinah. Dežman i njegovi drugovi dokončašo pačovati u onoj krasnoj zemlji.

Javljaju nam iz Klane, da snežnička gospoštija ovo godino zida veliku gorsku postaju na medji prema občinskoj šumi na Gumancih, dva slaba sata od Klane. Bit će tu velik stan za gospodu, stan za šumare i čuvare, golem zdenac, štala i ostale gospodarske sgrade. Budući s one strane ista gospoštija gradi liepu cestu kroza šumu, to onuda dosta sviota zaslužbe ima, koje inače nebi bilo.

Hvalevrjedno družtvo. U Augsburgu sastavilo se je družtvo, komu je zadaća, da sačuva mladež od zla ponašanja. Ovo će družtvo nastojati, da proskrbi zapuščenu djecu potrebitim stanom, hranom, odjećom, da pohadja školu, kojekakvo djelo, eda se tako odvrati od bezposlenosti i propasti tjelesne i duševne.

Umro uslied uboda mjedenim perom. Njeki župnik u Njemačkoj ubode se onomadne mjedenim perom u ruku. Akoprem rana bijaše posve malena, župnik odmah drugi dan oboli i lječnik potvrdi, da si je ubodom mjedenog pera otrovao krv. U tri dana ruka strašno oteče i nakon tri tjedna župnik žalostno preminu!

Ték Novacah polag Borso u Trstu

od 1—15. Julija 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid sre-bro (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid sre-bro (agio)
1	5.45	9.22	—	—	9	5.45	9.23	11.58	—
2	5.45	9.21	11.56	—	10	5.45	9.21	11.58	—
3	5.45	9.21	11.55	—	11	5.45	9.20	11.57	—
4	5.44	9.21	11.57	—	12	5.44	9.20	11.56	—
5	5.44	9.22	11.56	—	13	—	—	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	5.45	9.23	11.57	—	—	—	—	—	—
8	5.46	9.23	11.58	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 10. Julija 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	110	—	116	—
S. Domingo	„	71	—	85	—
Rio polag vrsti	„	49	—	76	—
Cukar austrijski	„	20	—	31	15
tušeni	„	30	75	32	25
Crietje trave buhače (Gri-santomo)	„	140	—	165	—
Naranče skrinjica	„	2	50	4	—
Karubo puljozko	za 100 klg	8	—	—	—
levantinske	„	6	50	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	12	—	18	—
puljozke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	4	50	—	—
Bademki šliti mondule pulj.	za 100 klg	96	—	100	—
dalmatinske	„	—	—	26	—
Lešnjaci	„	14	50	15	—
Šljive	„	10	70	10	40
Pšenica ruska	„	9	—	10	50
ugarska	„	10	—	—	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukurnz (turkinja) ruski	„	5	—	7	—
ugarski	„	6	—	7	25
Raž	„	6	50	8	—
Ječam	„	6	50	7	—
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti	„	8	75	—	—
zobe	„	—	—	—	—
Bob	„	11	—	12	—
Leća	„	15	—	22	—
Orlz talijanski	„	14	—	16	—
inglozki (kitajski)	„	86	—	100	—
Vuna bosanska	„	110	—	125	—
morejska	„	105	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Istarska	„	50	—	94	—
Dasko korušce jelovice	„	44	—	75	—
šiajarsko	„	12	—	14	60
Gredo „	„	26	—	12	25
Lukovino	„	45	—	30	—
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	56	—	68	—
najbolje	„	—	—	—	—
srednje vrsti	„	—	—	44	—
dalmatinsko	„	45	—	45	50
Istarsko	„	11	—	—	—
Kameno ulje u barilah	„	15	—	—	—
u kasetah	„	165	—	185	—
Koža strojano naško	„	107	—	134	—
suho volovje naške	„	70	—	100	—
dalm., ist. i bos.	„	85	—	95	—
janjeće naško	za 100 kom.	50	—	75	—
dalmatinske	„	—	60	—	72
kozje	za 1 klg	—	58	—	65
runeno slano	„	—	50	—	65
suho	„	25	—	28	—
zečje za 110 komadah, u srobru	„	26	—	31	—
Bakalar	za 100 klg	25	—	27	—
Sardele i bačl	„	5	—	5	50
Vitriol modri	„	60	—	91	—
zeleni	„	38	—	30	—
Maslo	„	—	—	—	—
Loj dalmatinski i naški	„	43	50	44	—
Salo	„	32	—	38	—
Mast (salo raztopljeno)	„	—	—	—	—
Slanina	„	—	—	—	—
Rakija otolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvidi istarski	za 100 klg	76	75	9	—
Ruj naški	„	8	—	8	75
„ istarski	„	12	—	14	—
Lišće od javorike	„	—	—	—	—
Vinsko strgotine (Gripula) sploh	„	31	—	48	—
Med	„	32	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunja (Straco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

N. 217
C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru jesu izpražnjene sledeće službe:

1. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Brezovici, sa slovenskim učnim jezikom;

2. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Tatrah, sa slovenskim učnim jezikom;

3. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Rnkavcu, sa hrvatskim učnim jezikom;

4. podučitelja na trorazrednoj muškoj školi u Kastvu. sa hrvatskim učnim jezikom; i

5. učiteljice III. versti na jednorazrednoj ženskoj školi u Jelšanah sa slovenskim učnim jezikom.

Sa ovimi službami su združeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874. odnosno od 10. decembra 1878, po kojem oni, koji traže za podeljenje prositi, imadu redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako jošte ne služe, ravnim putom do 15. augusta t. g. na ovo c. k. školsko vjeće odpremiti.

C. k. kotarsko školsko vjeće
Volosko dne 7. julija 1879.

Natječaj.

Na koparskom učiteljšću razpisana je služba hrvatskoga jezika, zemljopisa i povjesti sa učevnim jezikom hrvatskim i njemačkim — ona ista, koja bijaše razpisana pred godinu dana, ali koja je ljetos suplirana morala biti. Prednost uz druge jednake obstojnosti daje se onim, koji poznadu talijanski jezik.

Glavno je ipak hrvatski jezik. Ostalo je drugotno i moglo bi se kojesta pregledati.

Plaće je 1000 for. a dodatke služovanja 200. Petgodišnji doplatci služovanja iznose 200 for. Sa službom skopčan je naslov c. kr. profesora.

Molbenice neka se predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu (Präsidium des k. k. Landesschulrathes für Istrien in Triest) šilju najdalje do 15. julija.

Nebilo opet izpražnjeno to znamenito mjesto na onom učiteljišću.

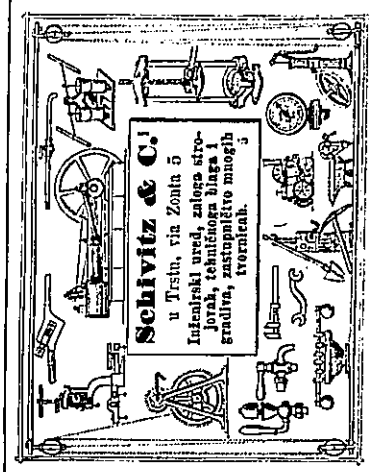

OGLAS.

Donosi se na obće znanje da podpisana tvrdka prima, te umah odpravlja svakovrstne robe za Bosnu i Hercegovinu i Neretvu do u Metkoviće za 50 novčića od 100 kilograma.

Odviše prevaže radnike i ine putnike za 50 novčića iz Gradca u Metković.

Tko bi hotio potanje obaviesti, nek se pismeno obrati podpisanomu.

MATO ANDRIJAŠEVIC
GRADAC (Dalmacija)

KORISTNA OBZNANA

preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parižu 1855, u Beču 1873, *i broncenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po oltarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gašpar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek stacunar u Sežani.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 15. Augusta U Trstu 1. ~~Junija~~ 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a soljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdjo se najde najmanje 8 soljakah to su voljni, da im list šaljemo svim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu srakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezimo i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, naime prama srojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišo 6 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se novraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

JOŠ NAŠI IZBORI.

Iz Istre izmedju Lima i Mirne vode *10. junija*.

Pod tim naslovom stampan je u „Slobodi“ od dne 25. pr. mj. talijanskim jezikom sliedeći članak:

„Obavili su se jur izbori zastupnikah za carevinsko vieće u Beču. Kod nas u Istri talijanska će stranka vikat, da je ona premogla; ali tko dobro pozna našu zemlju i nekoliko razborito izpita sve, morat će priznati, da je to gubitak pod oblikom pobjede.

Mi Hrvati u Istri možemo računati samo na dva izborničtva seoskih občinah, osim toga ujedinjeni i uz dobru disciplinu mogli bismo našim glasom odlučiti takodjer izbor u gradovih. Naš kandidat za vanjske občine kapitanata Lošinjskoga, Voloskoga i Pazinskoga, gosp. Dr. Dinko Vitezić, u prvih dvih od 118 glasujućih imao je 117 glasovah, a kandidat talijanske stranke samo *jednoga*; taj je u Pazinu imao 31 glas, a naš 28 glasovah. Ukupno naš je promogao slavno sa 145 glasovah od 177 glasujućih, a drugi kandidat imao je pusta 32 glasa. —

U izborničtvu seoskih občinah zapadno strane naš kandidat, gosp. Anto Klodić, imao je 67, a gosp. do Franceschi 98 glasovah. Tako su naši kandidati ujedno imali 212 glasovah, a kandidati talijanske stranke tek 130, premda su osobitom taktikom postavili pred birateljе dva vrlo poštovana lica, koja predstavljaju dvie od najbogatijih i najplemenitijih obiteji naše zemlje, koje obitelji u jednom i u drugom izborničtvu imaju velik upliv i prostrana poznanstva. Sa svim tim oba ona gospodina, bolje rekuć njihova stranka ne dobi nego 130 glasovah, dakle 82 manje od naših. Tko je predobio?

U istočnom izborničtvu mi smo posvoma ostali gospodari, dočim su protivnici imali tek sramotnu manjinu. U drugom izborničtvu propali smo, ali sa vrlo znamenitom manjinom.

Uzrok rad koga smo u tom izborničtvu izgubili jest taj, da u nas nije dobro disciplino ili stogo. Mi birači kapitanata Poreškoga, Koparskoga i Puljskoga razšterkani smo od jednog do drugoga kuta trokutne naše pokrajine, od Lanišća do Doline, od Dolino do Promonturn. Bez izbornoga odbora, bez političkog organa nije moguće složiti u jednu misao sve birače i čuvati ih od zasjedah, koje jim od svih stranah protivnici čine smione kao svaki, koji vidi da gubi gospodstvo.

Vrh svega je škodljiv našim izborom sistom koj ovdje vlada, da mi od seoskih občinah imamo birati poslanika u gradovih, a ti su talijanski ili talijanaši. U tih gradovih naši neprijatelji, protivnici istoga imena hrvatskog, lovo naše birače, to nekomu lasteć se, nekomu grozeći se, gledaju predobit ih za svoju stranu. Godine 1870, u dan izbora, kno pas prepeličar stojaše u Kopru na vratih svoje trgovine gosp. N. N. Prodje onuda seljak birač, kojega je dobro poznao. Kamo ideš? — zapita gospodin. Idem dati svoj glas za poslanika u Beču. Možda hoćeš za toga i toga glasovati? Da za koga drugoga! Gledaj dobro što činiš, spameti se da ti onaj kambial iztiče, ako glasuješ za popa, odmah ću ti protest udariti; ako dadeš glas brunu Polesinu, produžit ću ti mjenicu, dokle te je volja. Siromah čovjek postavljen u takov škripac nije glasovao po svojem nego po tudjem osvjedočenju. Takovih propelićarah i hrtovah i ovaj se je put vidilo u dan izbora kako obletaju po gradovih tražeći kakovega plašljivoga zeca.

Tko pozna gospodarstveno i društveno stanje naših seljakah u nekojih krajevih Istre, osobito u ovom kotaru, pojmiti će, koliko su pogibeljne mrože, koje agitatori drugo stranke jaći po noveu i uplivih, razapinju u svojih gradovih. Zato da budu izbori slobodni, mi od seoskih občinah imali bismo birati naše zastupnike izvan gradovah talijanskih i to: mjesto Vodnjana morno bi Filipan biti birališta za kotar puljski. Tako Sv. Vital, mjesto više u sredini, a ne Poreč; Plćan, a ne Pazin, Sv. Anton ili Kubad, a ne Kopar, imala bi biti birališta. Tako bi naši birači bili slobodniji. Ipak mi se vanjski nimalo nemjesamo u izbore gradske i velikog posjeda, tako bi i gradovi nas imali pustiti u miru božjem. Svako izborničtvo neka svojo posla nastoji.

Uspjeh izborah nedavno dovršenih očito pokazuje, kako si malo poznaju domovinu neki dopisnici papirnoga „gradjanina“ trščanskoga („il Cittadino“), koji u broju 163 od 20. pr. mj. svim i svakomu navješćuju: „Istra je talijanska po osjećajih, po jeziku i po navadah.“ Po malo, drugi, ne slište tako. Prije nego će na sve četiri strane vikati onakovo nepodobstino, odgovorite nam na milost: Tko su i kojega su plemena onih 212 izbornikah, koji su prošlih danah u Istri glasovali za Slovinca Vitezića i Klodića? Jesu li Talijani? Sadanj bože, da jedan Talijan ide za Hrvata glasovati. Jesu li Niemci? Nisu. Madjari? Još manje. Bit će dakle Hrvati. Odkuda, i kakvim su pravom došli oni glasovati ovamo u Istru? Možda iz Ljubljane? Eh, prodjimo se šale! Onih 212 izbornikah ono su Istrijanci čisto koronike. Oni već vjekove s Talijani živu, posluju i odievaju se u Istri; i neki dan su svojimi glasovi predstavljali 106 tisućah hrvatskih stanovnikah u Istri.

A ostalih 130 izbornikah? Hrvati su i oni skoro svi i predstavljaju drugih 60000 hrvatskih stanovnikah Istre. Ove zadnje izbornike mi pomilujemo, jer su mnogi od njih bili zavedeni netko obziri, netko laskanji, a netko grožnjami. Za budućih izborah ufamo se, da će biti naši drugovi, jer kad smo braća po krvi, treba da smo i po osjećajih. Onda ćemo mi Hrvati u Istri imati što želimo, naime dva poslanika u državnom saboru, a Talijani dva, i tako će biti pravo. Neka nam Talijani budu pravedni, i neka nikad nezaborave, da Hrvati po gradovih i trgih, dobro uredjeni, mogu mnogo glasovah baciti na lozicu ili balanću gradskih izbornih; onaj će predobiti s kim budemo mi!

Čini se, da je strah pred Hrvati posvema zasljepio bjesnoga dopisnika „Cittadinova“, drugačije nemožeš pojmiti, kako bi čovjek, koj je još na razumu, onako debelo miesio. A još nam je mnogo manje razumljivo, kako može „Cittadino“ primati onako neslane, a da se ne ozove neodgovaran za nje. „Istra talijanska po osjećajih, po jeziku i navadah!“ Nadalje govori taj vrstni dopisnik: „Bit ćemo uvjek pripravni, da se borimo zubi i nokti za svoju narodnost, koja nam je svečano ustavom zajamčena.“ Vaša je narodnost ustavom zajamčena, a za našu tko jamči? Jesmo li mi egipatski fellah? Razumljemo vas, vi nas zoveto „sčavi“, i htjeli bisto, da smo to. Ali nismo „sčavi“ nego Slovinci-Hrvati i slobodni gradjani austrijanski, što imamo ista prava i dužnosti s vami. Gle ti vuka, koj jaujetu dovikuje: zašto mi mutiš vodu! Tko zasjede plete narodnosti drugoga? Ne mi Hrvati, ne, nego vi ste vuk, što malo po malo gleda da razdrapa i proguta hrvatski narod u Istri. Uzeli ste nam, gdje ste mogli naše škole; vi se protivite onim občinam, koje pitaju, da se u školah podučuje u materinjem jeziku. Vaši oci, komu obično podieljuju zemaljske štipendije? Vi neznate nego mržnjom i porugom govoriti o našem jeziku. Vi nas argovim okom neprestano gledate, da se neprobudimo, a kada damo znamenje, da se micemo i da smo voljni porabiti naše pravice, naprtite nas osvadami, napadate na nas. U vrieme izborah vam je slobodno po Istri širiti bučne proglase, a slovinskim rodoljubom, — zaslužnomu vlastniku mrženo „N. Slogo“ i vrstnomu predsjedniku političnog družtva „Edinosti“ u Trstu, gospodinu Nahorgoju, ne već *bieščemu* zastupniku, nego na novo izabranomu u 3. izborničtvu trščanskom sa 1529 glasovah od 1902 glasujućih — njim da nebude dozvoljeno preporučiti izbornikom hrvatskim, da dnju glas onim, koji iskreno ljube istrijanske Hrvate.

Po onoj samoj preporuki, pisanoj talijanski i poslanoj izbornikom vanjskih občinah zapadne Istre, spomenuti dopisnik lahkoumno kako samo on može, zaključuje, da je narodnost Istre talijanska. „Tim, veli on, priznajo se najjasnije, najtvrdije, najneoborivije naše

14

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CXX.

Ljuba Ivanova.

Svu noć krasti, ništa ne ukrasti,
Nog pred zorom, konja i devojku.
Konja vežu za kitu od jelve,
A devojku u belu kamaru.
Konju dadu sena i vodice,
A devojke vina i rakije.
Dok su konji seno uživali,
Skoči junak u jedan vinograd
I otergne kitu lužmarina,
Prasne ljubu prek lica rumena,
Onde joj se krvca prolevala.
Kade joj se krvca prolevala,
Onde je zrasla svake versti trava,
Svake versti najveć detelina.
Žela ju je prelepa devojka
Zlatem serpom, belemi rukami,
Hitala ju, pred brajnovi konji
I hitajuć konjem govorila:
Jijte i pijte, konji brajna moga,
Zač vam je poć dug put putovati,
Putovati tri lugi zeleni.
Pervem luge jedna jabučica,
Drugem luge jedna mendulica,
Tretjem luge ljuba Ivanova.
Zaspala je ljuba Ivanova,
Pokraj puta luga zelenoga,
Našle su ju sluge Ivanove,
Šle su sluge Ivanu povedat,
Da su našlo ljubu gde j' zaspala.
Oćeš, Ivo, da ju probudimo?
Ne budite vorne ljube moje,
Zač sam dohar za budit ljube,
Još sam bolji za ljubiti ljube.

Popisao naš dopisnik u Berščcu.

CXXI.

Primorkinja.

Primorkinja konja jaše,
Slebrnum se ćordum paše,
Na Dunaj se naslanjaše,
Sama sobum govoraše:
„Mili bože, lipa san ti!
Tanka boka i visoka,
Lipa, bela, rumena,
Nog' da nisan černa oka.
Da bim bila černa oka,
Tri bim drage spomamila,
I samoga Alim beža,
Ali brajna, ali njega.“
Nju mi čuju slugi beža;
Begu gredu povidati:
„„Alim bože, gospodine,
Vidili smo Primorkinju,
Gdi dobroga konja jaše,
Slebrnum se ćordum paše,
Na Dunaj se naslanjaše,
Sama sobun govoraše:
Mili bože, lipa sam ti!
Tanka boka i visoka,
Lipa, bela, i rumena,
Nog da nisan černa oka.
Da bim bila černa oka,
Tri bin drage spomamila,
I samoga Ali bega,
Ali brajna, ali njega.““
„Pojte tamo, sluge moje,
Dovedite Primorkinju,
Da zmirimo kosu s ćordum.
Ako j' krnća, nego j' ćorda
To je juba brajna moga;
Ako je deja (dalja) nego j' ćorda,
To je juba virna moja.

Sabrao Trinajstić.

CXXII.

Tajno ljubovanje.

Pridoh na kuntradu,
Doisto nad more.
Jo l' ovo kuntrada
Moje jubi drage?
Al je 'vo ulica,
Va koj mi ju pravo,
Ka se od golubi
Jošće zvati more?
Z večora prvi mrak
Prišal mi je moj drag,
Pun jada čemera
I svake gorkosti.
Vrata priklonjona,
A juba s tiha spi.
Odklonuh malo vrat,
Ter pridoh blizu nje,
Ter počnem celivat
Nje lišca rumane.
Prokjet budi, jubić,
Va tu doba noći!
Nisu lišca moja
Bezumno zgojena,
Nit hoću da budu
Otajno jubjena.

Isti.

CXXIII.

Žalostna djevojka.

Stah se jedno jutro
Rano sprid zore;
Sritijo sam divojčicu,
Z vrta šetajuć.
V jenoj ruki nosi grozje
V drugoj ruzmarin.
„Podajmi, ti divojčice,
Kitu ruzmarin.“
„„Hodi s bogom, mlad junače,
Jer sam žalosna.
Sinoć su me zaručili,
Ki mi srcu ni.““
„Muč promuči, divojko,

pravo narodno, naime jezik. Vlastnik „Naše Sloge“, pravi i plemeniti sin naše domovine, pametniji od onog dopisnika, znate li zašto je onu preporuku pisao talijanski? Zato, jer on vrlo dobro zna, da su škole u hrvatskih krajevih ovoga kapitanata samo talijanske, a to je najveće oskvernuće svih pravicah zajamčenih nam po ustavu, i proti prvoj zapovjedi pravog i zdravog odgoja; on zna, da je naš materinski jezik prognan i otjeran posvema iz naših škola, koje naši žuljevi plaćaju; on zna, da tko kod nas polazi škole, nauči se samo ešto malo talijanski i ništa više, pak je po svojoj pameti obrno pisati u tom jeziku. Jer da mi imamo škole u svojem materinskom jeziku hrvatskom, nikada nebi gosp. Karabaiću bilo na um palo pisati talijanski.

Čini se, da je naš dopisnik, jedan onih Talijanah, rodjenih Hrvatah, koji su obično najbjesniji i najfanatičniji. Ti bi htjeli na svaki način izbrisati iz istarskog tla svaki trag slovinstva, jer se boje, da jih koji Talijan istarski neupita: Gdje ste rodjeni? a da oni odgovore u....., da no čuju riječ: Dakle vi niste naš, vi ste Hrvat. Da to suzbiju, običavaju pridodati za potvrdu svoga čistoga talijanstva: U mojoj se kući samo talijanski govori, dakle ja sam Talijan. U Evropi, osobito u Rusiji i Njemačkoj, u mnogih se obiteljih ruskih i njemačkih govori samo francezki; ipak nikomu njih nije skočilo u glavu, da bi rekli: mi nismo Rusi, nismo Njemci, već smo Francezi. Ta je čast ohranjena samo nekojim hrvatskim odmetnikom u Istri. Sklanjajte si, molim vas, ime, pak ćemo mu čuti *ić* (po vašu *ich*), dajte da govori vaša majka, i Talijani će vam reći: ljudi, kojih hrvatski roditelji porodiše, nisu naši. Tko svoje majke nošasti, kako će nas častiti. Barem se pričinjajte, činite kako nekoji čifuti u Ugarskoj, koji, da se pokažu djeca Arpàdova mjesto Jakobova, promjene si imena. Tako je god. 1848. učinio neki *Richter*, koj se je kod Poreča stavio pred admirala Albina, davši si ime *Giudici*.

Tko dira ni najmanje u narodnost talijansku u Istri? Istrijanski Hrvati posvema ju cijene i poštuju. Jer ako sto Talijan *do dna duše*, to je dobro, kad jeste Talijan, mi vas hvalimo, pače vam zavidjamo, jer imate čim ponositi se. Al zašto nedopuštate, da i mi Hrvati isto tako čutimo za svoju narodnost, pače nas tija napadate govoreć, da u nas u Istri hrvatski se jezik nerazumije i noljubi? To bi mogao reći tudjinac, koj bi čitao neke zemljopisne, pisane površno, a ne Istranin. Obadjite, ako vam je drago, po nedjeljah crkve od Riemanja i Boršta do Ilovića (Sv. Petra u Nembih), od Hrušice do Promontura, i u svih ćete mjestih razna vaših gradovih čuti propovjedi u jeziku *kajkavskom* i *štokavskom*, pače u istih vaših gradovih čuti ćete u nekih crkvah jedan i drugi taj govor. I još bezobrazno govorite: „Istra je zemlja talijanska po osjećanjih, po jeziku i po običajih. Onih 180 tisućah slovinskih stanovnikah Istre, koji po nedjeljah poslušaju slovinsko propovjedi, pak razumiju i mili jim *kaj* i *što*, jesu vam najsvečaniji prosvjed proti tako grubim nepodobštinam. Oni vam činom dokazuju, da je Istra zemlja napučena Hrvati i Talijani, i da je nas velika većina. To su istinite stvari; a što jest, ono može samo sliepac tajiti.

„Cittadinov“ dopisnik najvoli onu: udri po popih! A nezna taj dobroćudni dopisnik, da kad nebi negda u Portulah bilo popa, i to *kajkavskog* popa, on bi težko imao prilike da se izkali u „Cittadinu“; jer je onaj dobri pop podigao od težačtva proroka 72 književnikah, na koje bijaše po rodu osudjen.

Naši popovi žive s narodom, ljube ga i gledaju ga odgajati. Oni znaju, da se domaći govor najbolje srca kosne. Naši popovi znaju, da je vjera, jezik i narodnost draga i Zulom Afrikanskim, zato neobazirući se na srčbu nekojih fanatikah, gledaju sačuvati to blago svojoj braći, čuvaju jih požudnih nekatah nekojih nadritalijanah, uče jih ljubiti svoj jezik i narodnost, a cieniti tudji. Naši bi popovi htjeli viditi u zemlji medju Hrvati i Talijani ono prijateljstvo i podnosivost, koju su vidili i zamjerno gledali u Goričkom, gdje Talijani i Slovinci žive uživajuć mirno svaki svoja narodna prava.“

Opazka: Bilo bi vredno, da se je taj dopisnik i onu sjetio izbosti našim protivnikom, kako su nedavno i u saboru ovu zemlju uz druge nazivali talijanskom, kad su pitali juridičnu akademiju. Zaludu je naš zastupnik proti tomu nazivu govorio; njihova je isto obvaljala.

DOPISI.

Iz srednje Istre, *mjeseca Julija*.

Nebrojene su obćine u našoj Istri prigodom zadnjih izborah za carevinsko vieće pokazale svoju rodoljubnost, te vitežki pobjedile svoje dušmanine, glasovavši za svojeg dičnog znanca i prijatelja Dinka Doktora Vitezića.

Zalibože o Tinjanu se to reći nemože, jer su izbori tamo nepovoljno izpali. Zašto? Iz Supetarščine bio je samo jedan birač. Križanci, kao da će dobiti vlastelinsku kabanicu ili veladu od najfinijega sukna, došav u velikomu broju, glasovaše sa strankom, koja im je predstavljala nekoga Jakova Lazzarina. Prem toga gospodina nepoznam, znam da niti je onako učen, a niti onakov ljubitelj istarskog kmeta, kao što su ga neki ombrelari opisivali. Vrh toga je narodna stranka povjerila izborničku čast dvima mužima, od kojih jedan nije došao na izbor, a drugi je više težio za slaščicami u Pazinu. Desetorica pako, koju je neki gospodin nabuknuo, da neće moć glasovati na listiće, nego ustmeno, otide kući, i tako izbori nisu povoljno izpali.

Medjutim Tinjanci žive i će si dobro zapamtiti onaj dan, pa će i oni ako Bog da drugom prigodom pokazati, da znaju ne samo ljude poštovati, nu i svoje ljubiti i braniti. Neće oni već imati povjerenja u staru lisicu, koja svašta uz čaše za čašu obećuje, dočim ništa neizpunjuje. Ime Vitezić je svakomu Tinjancu sladko ime — Tinjanci imaju veliko povjerenje u Vitezića — oni vam ga nazivaju Otcem. I Križanci ljube svoju narodnost i svoj boljak, oni su vam u srcu svi za Vitezića, nego neko tamošnje strašilo od čovjeka, komu srce muče prekomorske želje zasliepio jih, prevelikim dimom tamjana. Naši pako Montriljci i Rakotolanci sa svojimi vrednimi svećenici su pokazali prigodom ovih izborah svoju razboritost i neplašivost. I da su sve svoje ljude za povjerenike izabrali, bilo bi u Poreču još veće škripanje zubi. Ovim junakom se je strašilo peticijoni, da im se neće dati turkinje, nudilo im se kako čujem novcah i. t. d.; al ove hrabre i razborne junake niti su mogle prestrašiti šarenjačke prietnje, niti premamiti srebrnjaci Jude iškariota.

Živili junački Montriljci i Rakotolanci, Živili! Posegnite za svoju knjigu i hoćete još dalje doći. Ako budete znali svoje pravice braniti, hoćete moći i vi na izborih, a borme, i pred veladom sjediti. Srčano napred! Tudje poštujmo, a svoje junački branimo. Načelnik, občinski vićnik, zastupnik u Poreču i. t. d. nije samo za bogate i adbokate, za visoke klobuke i velade, nego takodjer za poštene i razborite kmete i za one, koji su pošteni kmetski sinovi. — Ako vam tko dade što na vjeresiju, hoćete morati svakako platiti, dali vi il nedali svoj glas šarenjakom. Držite dakle vavek za one ljude, koji budući štuju vaš rod, vašu nošnju i vaš jezik, hoće vas svojski braniti — a ne lopovski čuškati.

Nu ako je išlo u Tinjanu prigodom ovih izborah po volji onih, kojim kipi srce tudjinskimi zeljami, neće im tako srećno proći štogod ostalo.

Upravo sada su prošle dvie godine, da bi izabran tinjanski načelnik, dva občinska savjetnika i ostalo vieće. U sve to vrieme nisu se učinili il barem dali na svjetlo računi občinskih dobarah, koji bi se po zakonu, imali učiniti i razglasiti svake godine. Imovina same tinjanske obćine bi imala iznositi oko 50 hiljadah. Tinjanci su sami kupili sva občinska dobra, obvezav se pojedini tinjanski kmet na 100 f. glavnice. Već više godinah plaćaju kamate, a još neimaju dokaznice vlastničtva (harte da su njihove). Skoro svake nedelje i blagdana čuje se občinskog slugu vikati za te blažene interese komunske, ali za račune — dokaznice niti spominka. Stoga stavljaju se občinskomu vieću, a napose g. načelniku i dvima savjetnicima ova ponizna pitanja:

Zašto se nisu učinili i dali na svjetlo občinski računi dvie godine? Kako se upravlja velikom tinjanskom imovinom? Kamo se stavio novac primiljen za prodate zaostale naše komadiće? Zašto se neučine i nepredadu tinjanskim kmetom dokaznice, da su oni vlastnici dielovah dopalih jih občinskog dobra? A sjednicu kad ste držali?

Tko neće dati računa od svojega djelovanja, dvoje se može o njem misliti. Naime, il da neumno upravlja povjerenom si imovinom, i zato neće dati računa, jer bi se opazila njegova nesposobnost. Ili da novac obraća na drugu nečiju korist, i neće dati računa, jer bi se pokazala njegova nezanesljivost. Što ćete da se o vami misli i reče? To vi sami odgovorite, nu nesamo ričmi, nego i djeli!

Iz Občine baščanske.

Dopis u zadnjem broju cienjene „Naše Sloge“, dobro je o izborih nekoje okolnosti iztaknuo, pa želeći ovim i ja još koju o tom reći, ufam se, da ćete i meni, gosp. uredniče, malo mjesta u Našem obljubljenom listu odstupiti. I najprije želim, da se znade i sudi, kako se ovdje u poslu izbora posve iznimno postupalo. Velim iznimno, ovo mjestni bo občinski pisar, kao da je on sve u občini, jeli po naputku jeli samovoljno, nikako nije htio dati na pogled izborne, listine, tvrdeć, da je to c. k. kotarskim glavarom uzkraćeno, dokazujući brzojavku istoga i podmećuć istoj smisao, kog nesadržava, a neobzirući se ni malo na „Više“ riešenje u toj stvari. I doista čudan je pojav da se neki občinski kolovodje boje, ako občinari u izborne listine pred izbori povire, valjda stoga, što neki ljudi obljubiše više tmine nego li svjetlost, da se neočituju djela njihova. — Uzprkos pak i toj poteškoći dokazaše zadnjič dobro misleći i složni birači Primorski, da se razboritošću i slogom do željena cilja doći može i proti volji nekih mračnjakah, koji bi najvoleli u mutnoj vodi ribu loviti. A tako i valja, hitri Baščani (primorski), svim pouzdanjem povjerite se onim, koji vas na pravi put vode, i sliedite bezuvjetno one, koji vam iz srdca žele da zadobite ono, što želite, da svoju naime domaću, občinsku upravu uredite. Složno dakle na djelo svi kod bližnjih občinskih izborah.

Iztriebite stari kvas, da tako spasite barem ono, što vam još preostaje. Ta jurve sami znate, da vam se občinski računi nit ne spominju, da se o sjednici občinskog zastupstva niti nesanja, da se državni danci redovito neplaćaju, da je prošlih danah radi znatna zaostatka državnih nametah Sudbena jurve procjenba podobćini Dražkoj učinjena, da

---

On ti bogat je.
Slebra ima, zlata ima,
Da mu broja ni.“
„„Ča će slebro, ča će zlato,
Kad mi srcu ni?
Volila bim gola, naga,
Da mi srcu je,
I uboga siromaha,
Da me voja je.

Isti.

CXXIV.

Bratučedi.

Junak i divojka
Po vodu se spravlja.
Oni meju sobom
Pàti učiniše,
Da ki prvo pride,
Da drugoga čeka.
Prišel prvo junak,
Neg mlada divojka.
Prišla je divojka,
Sva je oplakana.
„Ča ti je, divojko?
Ča si se plakala?“
„„Ja sam se plakala
I ti se plakat hoćeš.
Našo su se majko
Skupa zgovarale,
Da smo mi dva mlada
Najbližnja rodjaka,
Najbližnja rodjaka,
Pravi bratučedi.““
„Ne plači divojko,
No plači se za to.
Sveti otec papa
Hoće nas rišiti;
Sveta mati crikva
Hoće dopustiti.“

Isti.

CXXV.

Vezen rubac

Inačica LIII i LIV u 8. broju.

Zrasla je murvica
U Jani vo dvori;
Na nju mi prileti
Prižojna tičica.
Počela je tičica
Žejno spropivati,
Začula ju Ane
V devetu kamaru.
Doh, bože moj mili!
Je l' ovo tičica?
Je l' ovo tičica,
Al ovo mlad junak?
Ako je tičica,
S bogom ju spravite;
Ako je mlad junak
Gori ga zovite,
Da mu ja darujem
Facol rakamani,
Ki je v suzah pran,
A na srcu sušen.

Isti.

CXXVI

Mare neće Creske vlastele.

Inačica XXX u 6. br.

Kad se je otila Brone oženiti,
Ona je počela na balkun hoditi.
Pod balkunom šeću tri criska vlastela,
Oni su počeli Broni govoriti:
„Podaj, Brone, ruku ter budi vesela,
Da ti mi spodnmo zlat prsten na ruku.“
„„Volila bin se ja v kanal utopiti,
Nego brajnu momu sramotu činiti.
Pisala mi je list moja sestra Lade,
Da se ja noženin va Cris bilo grade,
Zač da ni naša mat Criskinjica bila,
Neg da je ona bila zaderska vladika;
Ona iz Zadra grada v Osor popejana.
Osorske balkune pelni su bašalka *),
A naše su dvoro drobne maružane.
Maružano moja vazda si zelena
Ki mi to je gojil, da si tako lipa?
Mene je gojila moja mati Mare
Kako i kitica drobne maružane;

*) bazilika.

Zimi me j' držala v kamarah slebrnih,
A v leti va zlati poli vod studenih.

Isti.

CXXVII.

Sunčeva zaručnica.

(Ova se u kolu pjeva u Vrbatku).

Rosna, Rosna košutice,
Kadi si se narosila?
Tamo doli u livadi,
Kadi rastu zlate pasi,
Zlate pasi, zlate žice,
I slebrno podvezice.
Otrnimo jenu žicu,
Pak ju dajmo zlatariću,
Da nam kujo na grad kjučo;
Da vidimo ki je v gradu.
U gradu je devet bratac
I mej njima jena sestra,
Jena sestra, lipa Mande.
Oni počnu kunšejati
Komu ote sestru dati?
Ote l' suncu, al misecu?
Boje ju je suncu dati,
Boje suncu nog' misecu.
Misec će joj sveker biti,
A danica svekrvica,
A zvezdice svo zelvice,
A vlašići pastorčići.

Isti.

se jur o sličnih koracih i na škodu i sramotu ove občine bunca, da se proti vami od nekojih tako postupa, kako da bi občina samo za nekoliciuu a ne kuća i imovina svih nas bila. Pa stoga na noge svi pri izboru! Vršite točno i duševno svoju državljansku dužnost izborah, nevjerujte nekim laskavcem, koji Vam prigodom izborah zlatne kule obećuju, samo da si svoje mjesto nepovriedjeno sačuvaju nego s prezirom odbijte takove od sebe sa onim: „po perju poznam te o ptico, sram te budi izdajico!“

Napokon još ću i vam Dražanom za tu prigodu da rečem iskrenu rieč! Govori se, da med ostalimi občinami ovoga Otoka, najbolje mogla bi se uzdržati ova naša občina bašćanska, u koju i vi spadate, al ipak suprotivno siromaška ona gorko tuguje i plače osobito cića svojih velikih dugovah. Radi česa, velim vam, sad je eto vreme, da se red postavi u naših i vaših občinskih stvarih, da se od zadnje propasti oslobodi, što je još moguće osloboditi. A to će se dosaći, ako jedni i drugi izaberemo u občinsko zastupstvo ljude razborite, naučne, duševne, ljude, koji ljube svoj rod i narodno poštenje“ te su željni ubogu kmetu do koristi biti; a ne one, koji uvjek muče, il pako store što jim je Petar il Paval naručio. Nesliedite neke nadri mudrace, koji vodu samo na svoj mlin vode, i koji bi htjeli, da im samo podnožje noguh njihovih budete, i koji neišću vas i vašu korist, nego samih, sebe i svoje bogatstvo, i pa stupite, dok još jeste na vrieme, u kolo bratinske sloge i medjusobna sporazumljenja, da pak nebudete sami krivi svoje propasti. Promislite jako dobro, dok ste na vrieme, što i kako nam se je ponašati u nastajućih občinskih izborih, da pak nebudete upropastili za uvjek sebe i svoju neduznu djecu. Pustite na stran svaki slabi osjećaj, svaku nenavidost, pružite vašu poimoćnicu ruku onim, koji ukupno s vami trpe i išću svoje bolje i nemojte u ničemu slušati one, koji od vaše krvi živu, i radi bi uvesti med vami neslogu, nenavidost i protivnost, samo da tako med nesložnom bratjom bude njim dobro. Bratjo Dražani, opet vam velim; budite mudri i pozorni, i eto vas spasenih!

Iz zapadno Istre.

Vi pišete, da nezakonitost je kriva što izgubismo za zadnjih izborih. Pravo imate. Prekalj Ivan i Gašpar iz Kloštra iz Gradinjanske plovanije, dva su dobra kmeta. Prvomu je umro otac, jest okolo dva ljeta, a drugomu Bog zna jur odkada! dojdoše pozivi na ime pokojnih i namjesto njih idoše baštjenici gori imenovani u občinski ured u Vrsar (Orsera), pod koju občinu spada Klošter i sva Gradinjanska plovanija. Ali ne, ne puštiše jih glasovati. Na opazku Ivana, da je on malo danah prije, a ne pokojni mu otac, 100 forintah nosio na račun poreza u kasu, ne htiaše ipak pristati, i ča je odpravše oba prez da su dali svoj glas, to se razumi. — Je li to zakonitost?

U ostalom opažam to: Anton pokojnoga Antona Marasa, Martin pokojnoga Ivana Marasa, navrškom oboji Grgorić: Miho Medak pokojnoga Sime, Pere Maras pokojnoga Grge, Anton Ligović-Flengo pokojnoga Antona, bratja Marko Ivan i bašćenici Mate, svi pokojnoga Ivana Ligovića-Flenga; Marko Pavletić i bratja Tome i Miho pokojnoga Ivana Kažalara i ostali mnogi drugi, svi dobri kmeti, pače najžeški od Gradinjanske plovanije, svi ovi bjehu izpušćeni i ne, ni poziv jim nije došao, ni na ime njihovo ni starijih pokojnih, barem kako gori rečenim Prekaljem. Hoćete mi reći, da li imaju pravo i u kojem razredu glasovati za občinsko zastupstvo? Da imaju pravo to znam, a u kojem razredu ne mogu znati; nego je to, da su svi ovi gori imenovani i ostali drugi, zaisto žešći kmeti i već imaju svoga nego na primjer Pere Mikulić, Jure Muzlović i Sime Rahovac i još koji ostali, koji su ipak bili pismeno pozvani, a imaju čuda manje posjedstva, osobito od onih, koji sam vam gori imenovao. Nu, dakle, kako to more biti? Prez nezakonisti, ne zaisto. — To je, što se tiče Občine Vrsarske i plovanje Gradinjanske.

Što imam reći od Občine Porečke?.. Ovdje je u najveće vladao, kao vlada i dan današnji u svakom poslu, „terorizam“. Dà, ustrašivanje, „terorizam“ da će Latini, kako vavjek u svakoj prigodbi priete, naprtitinas Hrvate spizami iliti troškovi za duge i da će nam robu na dražbu staviti. A neodvisnih ljudi u sudbenom kotaru Porečkomu, što se tiče dugovah, jest malo, kruto malo, razumite, kako morda u nijednom drugom kotaru istrijanskomu. A Slušajte: Vrli rodoljub i pravo pak neodvisni i mimogred budi rečeno najbogatiji od okolice Porečke, Ivan Jurković iz Foškulina, nakupi oko sebe na dan izborah, nešto svojih prijateljah i pristašah i posebne im listiće načinivši, razdielivši, svi mu obećaše, da će uzanj biti. I bijahu dokle se po ulicah grudskih ne srietoše na Latine, koji su kako lovci stojali u zasjedah. I odvedši ih nekoga simo nekoga tamo, i zašaptavši jim na uho one strašne besjede „spese“, odstupiše mal da ne svi! I med njima, neka budu zabilježena njihova imena na sramotu njim, neki Anton Rajko-Kirmenčan, i neki Močiboh, oba iz Sbandaj, i neki Radovan iz Baderne itd. itd. — skoro kako rekoh svi. Valja znati i to, da ovi tri gori imenovani su lihor dobrahni kmeti i ni duga toliko nemaju. A vi pak sudite po njih druge, s dušom i s tielom u nohlih latinskih! —

U ostalom od svih svećenikah od Poreštine nazočan bi jedan jedini, pak i on videći, da ne prudi ništar, nehtiede ni glasovati neg' odmah razjeden otide. — Nadodajte, da izbornici na dan 30 predprošloga mj., koji za Defranceskia obećase glase, imadoše i obed pripravan u gostionici gratis iliti mukte, i da sužanj, kad je sužanj, za jedan obed bi ne samo glas svoj prodao, nego i što drugo i skoro Bog zna što bi učinio; pak recite, jeli za Defranceski-a bio dan glas po sviesti od izbornikah, dakle po zakonu i redu, ili po velikom pritisku?

Pula, *15. srpnja 1879.*

Zora puca, bit će dana. — Upravo sramota je bila za ovdešnje Slavjane, što je svatko za se pobaška živio bez ikakva medjusobna obćenja te uzajamna izobraženja.

Talijani dobro znadući, da u družtvu stoji sila i moć, sastaviše više družtavah; nu mi ovdje iztičemo samo njihovo najvažnije, nazvano „Gabinetto di lettura“, što se bavi duševnim razvitkom. Ali to družtvo kubureće u jednoj sobarni niti s daleka nemože se prispodobiti „Kazinu c. kr. mornarice“, koja no je sagradila sa svojimi dionicami veličanstvenu sgradu te ju obkolila cvietjem i stabli donešenimi iz najdalekijih zemljah. U tih divnih dvorovih sakupljaju se gospoda zapovednici carske mornarice duševno zabavljajući se te čitajući časopise o raznih jezicih: dapače u njih dočekivaju posietioce Pule i gostove dà i naše prejasne carske obitelji.

Samo mi Slavjani bijasmo do sad bogci, neimadući posebna slavjanskoga družtva, dok nisu ga onomadne češki zanatlije zasnovali polag pražkih ustanovah te nazvali „Čtenarska beseda“. U oto čitalište, jur potvrdjeno c. kr. tršćanskim Namjestničtvom, sabralo se je do danas do preko sto članovah.

Mi mu se od srdca radujemo te mu želimo napredak. Zaklinjemo ujedno svakoga člana, da nebi se udarilo onim krivim putem, kojim su bili zabasali članovi prvašnje čitaonice na svoju sramotu te je napokon morala propasti.

Te, eto, samo naporom čeških sinovah izza punih deset godinah je ona uzkrsnula na nov život!

Ako zora puca u gradu Puli, to se je počelo daniti i u naših pulskih selih. Dokazali su to izbori za carevinsko vieće, a još većma trodnevna borba za ovo občinsko zastupstvo. Borilo se je slavjanstvo proti talijanstvu: vojevala je našega naroda naravska, nepokvarena ćud, proti talijanskoj lukavosti i podmitljivosti.

Pula imala je ovih danah obnoviti svoje obć. zastupstvo. Naredjeno je bilo da trinajstero selah pripadajućih ovomu gradu te sačinjavajućih najvećma tretje izborno tielo, imadu odabrati desetoricu svojih zastupnikah. Valjade znati, da od tih je zavisilo dati značaj Puli talijanskoga ili pako hrvatsko-austrijskoga grada. Radilo se je, hoće li se još s vanjskimi občinami razsipno i nerazložno gospodariti ili štediti: hoće li vladati u učionah talijanština ili dati mjesto hrvatštini; hoće li se prodavati občinska dobra bez znanja i dozvole odnosnih občinarah: hoće li napokon nebudući niti austrijski gradjanin uživati naše podpore i tudjinac obnašati naše obć. službe.

Videći ovdješnji talijanomaši, da su nam sela zriela i da će odabrati same narodnjake za zastupnike, utekoše se k nedostojnim i nepoštenim sredstvom, da uzmognu i u buduće pasti svoje trbuhe te uzdržati se na svojih mastnih stolicah.

Nije im bilo dosta platiti svojim Fazancem i Galežancem do 2—3 stotinjaka, da dodju glasovat, nego kupili su naše Perojce, Loboričane i nekoliko Montičanah davši im i do 5 f. za glas.

Odmah prvoga izbornoga dana t. j. 13 tek. prosviedovalo se je pismeno i utsmeno navodeći svieđoke, proti nezakonitostim te se je došlo do takve gungule u izbornici, da se je nekoliko klupah porazlamalo: Dan 14. minu bez svakoga nereda. Nu 15., gdje se je imalo odlučiti, jedali će nadvladati pravica nad sljeparijom: slobodan, glas nad novcem, sgrnulo je od naših selah sve, što je moglo kao da hrli veselo na pir.

Rečeno budi, da su se dali dovezti i starci na vozih: čak došle su udove Kavrankinje sa svojim glasom kao neke amazonke, da samo naš narod se oposteni te održi pobjedu.

Kao što snopovi po guvnu stovaljeni leže i kao što valovi morski se talasaju, tako naši benevrekovići, nekoji se polegli na glavnom trgu, da se odmore, nekoji talasali te vrevili pulskimi ulicami.

Glasovalo se je mirno sve do 11. satih predpodne. Medjutim dodje Talijanom, ko pojačenje, četica podmitjenih Dinjanacah, imadućih pravo glasovanja i plaćajućih porez za svoja zemljišta ležeća u pulskom okružju, sa svojim načelnikom Dr. Sbisà-jem. Taj šegavi odvjetnik mišljaše, da će mu poć za rukom pomoći svomu sudrugu, ovomu glavaru Dru. Bersan-u. Istina, umio je on povabiti u svoj slobodnjački tabor (zlobni ljudi vele, da novcem), kad su bili u njegovom Dinjanu izbori za carevinsko vieće, izdajice (nebilo njih, ni sjemena njihova!) našega naroda jednoga iz Marčane, jednoga iz Karnice i do grla zadužene, nesretne Svetovinčenjane. Ali ovdje mu je bila loša sreća. Čim su naši njega i njegóve opazili, gdje ih se prvlje pušta glasovati — tako vele — zakuhalo im je srdce te uzkipilo proti nepravdi i gnjusnom podmitjivanju, da je nastala paklenska vika i buka. — A žalostna majka našemu doktoru, da neuteče on i zavedeni mu Bumbari — Dinjanci.

Usljed te pobune, glasovanje prestade i uništeno, bje odgodjeno po c. kr. organih na neizvjestno vrieme.

Pak će dakle naši i našega carstva neprijatelji nam na nedostojni i nepošteni način gospodariti? Dokle će krv našu sisati ljudi, koji nas uče korupciju? „Usquequo tandem... abuteris patientia nostra?“

Živila pako poštenost i ljubav do svoga hrvatskoga roda naših Promonturcah, Medulincah i ostalih naših selah! Ugledala se u njih i druga istarska sela, izbirajući uvjek i svagdje za podeste samo svoje narodne ljude, u čemu nadamo se, dati će nam doskora izgled i naši vriedni Barbanci.

Iz Puljskog kotara, *početkom julija.*

Izmedju 40 izbornikah došlo ih je dne 30. junija na birališće u Vodnjan 37, od kojih 15 glasovaše za Klodića, 19 za Defranceschi, a 3 za biskupa Glavinu. Kako skoče gladni vuci na mirno stado ovacah, tako nasrnuše nekoja Vodnjanska gospoda na naše narodne biraće, služivši se svakovrstnim sredstvom, da ih premame i uglave glasovati za njihovog Defranceschija, koga nazivljahu oni našincem naprama Klodića. Klodić nam nije „forešt“, on je čovjek naš i naše krvi. Slavjan Slavjanu nije tudjinac, nego brat. „Foresti“ su nam „irredentovci“ i oni, koji za irredentovce vojuju i to da dokažemo, imat cemo još prilike. — „Cilj posvećuje sredstva“ i „Sila Boga nemoli,“ mislili jeste si vi Vodnjanska gospodo, ter ste dalje i dokazali, da „tko zlatnim oružjem vojuje, dobit će!“ Nu, na to vam odgovaramo samo to, da laž ima kratke noge, i da nije svaki dan Božić. Insultirali ste naše vrle narodne svećenike i vikali ste za njimi svakovrstne najgnjusnije psovke. Nu mi znamo, da stablo nedaje drugo voće, nego ono, koje nosi; znamo, da vam je žao, da ima, hvala Bogu, kod nas vrlih svećenikah, koji ljube naš narod, naš jezik i naša prava. Pak znajte, da čim više hulite narodno naše svećenstvo, tim većma poštovati ćemo ga mi, to si zapamtite!

Iznevjerili su se te glasovali za protivničkog kandidata sliedeći; preč. g. Jakov Giachin, župnik Galežanski; č. g. Klement Richter župnički upravitelj u Fazani, g. Barè učitelj u Galežani, g. Sauli, učitelj u Kanfanaru, g. Ivan Basilisko župan Kanfanarski; i požalenja vriedni kmeti: Skabić i Peruško iz Karnice; Uliba iz Filipana; Čalić i još neki iz Marčane, kojega ime ne poznamo; glasoviti Mate Sošić, debeli, „l'avvocato delle cause perse“ iz Kanfanarščine; ; još nekoji drugi iz San Vinčenščine i Vodnjanščine. Zavapiti vam moramo, gdje vam je duša, gdje obraz, gdje narodno poštenje? Nebilo vas takovih! Glasovali su za Defranceskija dalje i talijani izabrani u Vodnjanu i u Balah. *Jedini Barbanci stali su nepomični, kao stiena ter glasovalo je svih sedam za Klodića. Slava jim!*

Zadnje dane prošlog mjeseca junija i prve julija pohodio je Presvjetli biskup Porečko-Puljski, Dr. Glavina, naše plovanije, ter ujedno dielio i Sakramenat sv. Berme. Posvuda pozdravljao i primao ga je puk običnim oduševljenjem i uzhićenjem te dietinskom ljubavju. Najbolje dopao se je napis nad crkvenimi vrati u Barbanu glaseći se ovako:

JOANNES EPISCOPVS
INGREDITVR
ECLESIAM BEATI NICOLAI
PATER MAGISTER ATQVE PASTOR NOSTER
AVE.

Ilovik *koncem junija.*

Ilovik zovu još danas stari ljudi ona dva školja, što jih talijanski zovu S. Pietro dei Nembi. Ovuda po Lošinjskom i Creskom kraju naša hrvatska

narodnost posvema je omrtvila. Nesreća je, da i popovi naši mnogi više ljube talijanski jezik, nego li svoj narodni, a nebi mučno probudili naše ljude od ovog sna u narodnoj stvari.

Ovdje otvoriše obću pučku školu još 1. marča 1876. Kako mi padamo pod obćinu Veliki Lošinj, to su tamo htjeli, da i naša škola bude talijanska. Zemaljska školska oblast nehti toga dopustiti, jer nije bilo razložno; bilo je zato pravde tja do Ministarstva, ali i tu se odlučilo, da ima škola biti hrvatska.

Težko je hrvatskomu srcu, kad po nekih krajevih ovuda čuješ gdje se i težačke ruke djeca sile govoriti talijanski. Ali nije čudo! Domaći jezik u školi se nespominje, pače kazuju mi, da se u Veliom Lošinju isti vjerozakon uči talijanski, premda se u crkvi mora učiti hrvatski jer drugačije velika većina nebi razumila.

Dojdućeg će mjeseca u nas posvetiti crkvu podignutu na čast sv. Petra, Pavla i Nikole biskupa. Crkva već negda obstojaše, ali ju je oplenila i s kastelom razorila pogana ruka početkom ovog vieka. Od par godinah ovamo mnogo nam je olakšćeno u pogledu dušobrižničtva. — Njegovo Veličanstvo pripomoglo nam je blagostivo gradjenju ove crkve sa 500 for. plemenitog dara. Preuzvišenomu gospodinu Namjestniku, koj je pred 3 godine pohodio ova naša mjesta, i c. kr. kotarskom kapitanu dužni smo zahvaliti za moćan zagovor. Stara naša crkva i kloštar na Školju, koj se zove *Pricko* znameniti su u povjestnici. Jer, kako pripovjeda Farlati u V. svezku, darovala je pažka obćina to držanje koludrom sv. Mihovila u Šušaku (Sansego) još u vrieme dalmatinskoga i hrvatskoga kralja Krešimira god. 1071.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. srpnja 1879.

Govore, da će se novo carevinsko vieće sastati tamo negdje mjeseca septembra, ali sasvim na kratko vrieme, pa odmah zatim da će zarediti svojim radom pokrajinski sabori.

O ministarskoj je obnovi opet sve tiho, jer još ni u samom Beču neznaju, na čem jesu, dokle nisu vidjeli i čuli novi parlamenat. A kakav će biti novi parlamenat, to nevisi samo o Česih, ako i dodju u Beč, nego i o Poljacih. Na koju stranu prevagnu oni, na onoj će biti većina, pa makar prevagnuli i na ustavoviersku, kao što već jesu u drugih odlučnih prigodah. To znaju dobro i Česi, zato gledaju, da se svakako s braćom Poljaci dogovore prije, nego li su rekli zadnju rieč ni ministarstvu ni ustavoviercem, koji se takodjer zanašaju na one svoje stare prijatelje. Zato se eto i čuje, da se imaju skorih danah sastati u Beču češki i poljski kolovodje, da se bratinski sporazumiju. A do toga će ufamo se i doći, jer u nekom slučaju bi se mogli i Česi sporazumiti i dogovoriti il sa ministarstvom, il privremeno i sa samimi ustavovierci, kad već vide, da im se pruža poštena prilika, da opet stupe na polje političkog rada, pa tim u Galiciji zauvjek podkopati poljsku premoć nad Rutenci. Velimo, da se ufamo, jer Poljaci moraju i sami spoznali, da česko prijateljstvo vriedi svagdje pa i u Beču više od njihova, pa da se stvari mogu lahko okrenuti i na njihov uštrb, ako nebudu složni s Česi i s ostalimi Slaveni. To je eto po našem mnienju uzrok, što još uvjek vlada tolika neizviestnost ne samo u ministarstvu, nego i medju ustavovierci i med samimi Česi.

Iz Ugarske ništa nova, nego da je postala ruglom svega svieta radi nepoštenosti nekojih svojih prvih ljudi, koji su se radi pohlepe za nezasluženim blagom zapleli u gnjusne mreže, pa tu imadu sad posla i ministarstvo i sami narodni zastupnici. U Hrvatskoj kraljevinski je odbor dokončao svoj posao glede obnovljenja nagodbe s Ugarskom, pa kako kažu Magjari se neće imati radi česa tužiti na svoje prekodravske saveznike. U Dalmaciji naša braća grčke vjere, ili kako se sami zovu Srbi, misle da je došlo vrieme, da tamo zaustave pobiedna kola hrvatskog preporoda, jer su pomogli talijanašom izabrati za zastupnika namjestničkog tajnika, g. Dra. Ivanića. Tomu se dakako najviše vesele i raduju Talijani, pak se već sad domišljaju, kako će se nauspješnije okoristiti tom bratinskom razprom.

Kako se čuje, u Bosni vlada veliko nezadovoljstvo, pak se šapće o svem i svačem, čega mi dakako nemožemo vjerovati, akoprem naša magjarska tamo politika nemože uroditi nego zlim plodom. Zato se sad govori i negovori o zaposjednutju Novog Pazara, a naime odkad su si i ljuti Arnauti zabili u glavu, da i oni imaju jednu domovinu.

U Filipopolu u Rumeliji iliti južnoj Bugarskoj dogodila se opet velika smutnja. Poslje odlazka ruske vojske Bugari su na mostu na rieci Marici razvili narodnu bugarsku zastavu, a guverner knez Bogorides zahtievao, neka ju skinu, a Bugari da neće pa neće. Ali narod je razljutila još više ta okolnost, što je evropejska komisija zaključila, da telegraf i pošta spadaju pod carigradskog Sultana, pa da on ima vlast imenovati i dotične činovnike. Dakle danas ovo sutra ono, pa što će onda ostati od te rumeljske samouprave? Dne 4. augusta da već neće biti ni jednog Rusa pod Balkanom; ali ako stvari ovak ustraju, hoće se tim prije opet vratiti. Bugarsko je ministarstvo u nekojih predielih proglasilo prieki sud, naime radi rogobornosti Muhamedovacah, što se vraćaju na svoja stara selišća te misle, da su još uvjek oni gospodari u onoj zemlji.

Grci se i Turci nemogu još ni sad nikako pogoditi radi granicah. U Carigradu toliko što nije navladala opet engleska premoć, ali je ruska diplomacija već u zraku preotela i ovaj put mah Englezom. Englezi i Francezi nedadu Sultanu nikako mira, nego ga neprestano napastuju to radi Egipta, to radi nutarnjih odnošajah propadajuće mu carevine, kao da im je rob i sluga. U Italiji su ukinuli porez, što se plaćao i od meljiva. Novi protucrkveni zakoni kao da će i Francesku razpoloviti u dvie ratujuće stranke. Englezi da su u Africi pobiedili.

Javna Preporuka.

Doznajemo iz sasvim pouzdana izvora, da će se skorih danah pohvalno poznati putopisac g. Hirc, učitelj u Bakra i urednik „Galeba“, zaputiti na naše divne Kvarnerske Otoke, da je izpita i opiše sa lieposlovne, prirodoslovne i narodoslovne strane, pa da obogati našu mladu književnost novom rado i koristno čitajućom se knjigom. Mi to javljamo zato, da mu naši znanci i prijatelji i ostali neznani nam vriedni rodoljubi, kojim ga najtoplije preporučamo, budu u svem na ruku u tom lieposlovnom i znanstvenom putovanju. Ako li ga pak ovom prigodom smierno nešto prositi, jest to, da se dojdućih godinah, uz život i od Boga zdravlje, svrati i u ostalu Istru, gdje će takodjer naći u izobilju svakojakih naravskih i umjetnih krasotah, koje zaslužuju, da se najskoli u našoj knjizi iznesu svietu na vidjelo. Na koncu neće nam zamjeriti, ako mu kako mladjemu od sebe preporučimo, neka neprestano čita i uči priznate u toj struci pisanja uzornike, a naime nam počudnije i pristupnije talijanske i francuske putopisce, kojimi je glasoviti milanski izdavatelj Treves poplavio svukoliku Italiju, pa neka i on uznastoji ukrasiti svoje putopise odnosnimi slikami. Tim bi i njegovi putopisi neizmierno dobili u očima naroda, jer tko nezna, kako svake ruke čitatelje posižu najradje za proslikanimi novinami i ostalim prorisanim štivom, a naime kipeća mladež, koja bi se baš na taj način najlaglje, jer najugodnije, upoznala sa svojom krasnom domovinom, to ju onda još i žešće uzljubila. I t.m sretno nam putovao!

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. — Č. g. Ivan Narobe, do sad upr. župe na Repentaboru, imenovan je župnik u Rodiku. — Č. g. Božo Dopiera, do sak kapelan kod B. D. M. na Krasu, imenovan je župn. uprav. u Momjanu. Č. g. Franjo Comisso, dosad dnh. pom. u Grižnjani, ide kano kapelan kod B. D. M. na Krasu. — Č. g. Filip Vončina, kapelan na Obćini, hoće i upravljati istu župu. — Č. g. Rajmund Jelušić, uprav. tinjaške župe vraća se na prijašnjo mjesto kano kapelan u Pićan. — Dne 18. prošloga Julija preminu u Gospodu župnik Voprinački, m. č. g. Viktor Bačić. P. U. M. — Do dne 15. dojdućega Septembra je raspisana župa na Voprincu.

S. Krizma. Presv. Gosp. Biskup Juraj Dobrila podieliti će sv. Krizmu u sliedećih mjestih: dne 28. Augusta u Novom-Gradu, kamo će dopoljati svoju djecu i oni iz Crnoga-Vrha i iz Nove-Vasi; dne 30. u Umagu, kamo će doći i oni iz sv. Lovreča, Materado i Petrovije; 31. u Bujah, gdje će so krizmati i djeca iz Grižnjane, Momjana i Brda; dne 1. Septembra u Oprtlu, kamo će pripoljati djecu i Zdronjani; 2. U Završju, kamo će doći i oni iz Kastanje; 3. u Sterni, gdje će se Krizmati i djeca iz Topolovca i Gradine.

Dovoli izkaz darovah za biskupijski konvikt. Nj. Preuzvišenost baronessa Pino f. 100; g. Adelo Thomann f. 100; g. Eliza pl. Hussek f. 10; g. St. f. 50; g. N. N. f. 200 papirne ronte; g. J. Ventrella i supruza mu iz Pirana f. 25; g. S. G. f. 20; g. Karlo pl. Furegoni f. 10; g. Lovro pl. Furegoni f. 2; g. A. Nazario f. 10; g. J. Trevisini f. 5; gospodične Varini f. 5; g. J. Deluca f. 5; g. El. Minio f. 3; g. A. Viezzoli f. 1; g. Osvalda Trani f. 25; č. g. Okorn f. 10; g. C. Grablovic f. 5; župljani Tinjanski (kod Kopra) f. 4.50; m. č. g. P. Pikulić f. 5; g. G. Rovis f. 1; župljani Pićanski f. 2; m. č. g. Fr. Orlić f. 15; g. N. N. 100.

Plšn nam iz Žminja, da se dne 20. julija vršila ondje vrlo liepa obćinska svečanost. Nj. Veličanstvo udostojalo se odlikovati žminjskoga načelnika (već drugoga u 12 godinah), poštovanoga g. Josipa Potelu, srebrnim križem za zasluge, pa mu taj dan bilo svečano izručeno to previšnje carsko odlikje. Poslje službe božje u 12½ stupi u obćinsku dvoranu c. k. kapetan pazinski, presvjetli g. vitez I. K. Windsgau. Dvorana bijaše krasno nakićena i narodnimi hrvatskimi trobojnicami, što su lepršajući sa prozorah i vanjskomu svietu naviešćivalo riedku joj nutarnju svečanost. Tu, u nazočnosti obćinskoga zastupstva i množine puka gradskoga i seljačkoga, presvj. g. kapetan pripe na načelnikova prsa zaslužano odlikje uz prikladan talijanski govor, što ga c. k. tajnik g. Jurčić ponovi i hrvatskim jezikom, na što sva dvorana odjeknu gromovitim „Živio“ Nje Velič. caru i kralju Franji Josipu I., a cieli Žminj pucnjavom pušakah. Izza toga govoraše podulji hrvatski govor žminjski župnik, mnogoč. gosp. Fr. Orlić, u kojem, naradovavši se g. načelniku radi podieljena mu odlikja, nepropusti preporučiti mu najvrućimi riečmi do sada toli zanemaren žminjski hrvatski puk uz živu nadu, da će skrbiti, da i on dodje do podpuna uživanja svojih ustavnih pravicah. G. Orlić završi svoj govor uzhićenim „Živio“ Nj. Velič. caru, kapetanu Windsgau i načelniku Potehu. Poslje toga školska mladež odpjeva carovku uz vodstvo svojeg vrlog učitelja toli skladno i milogtasno, da prisutnici nemogahu donahvaliti riedke vještino u pjevanju toli učitelja koli učenikah. Sjajna gostba u kući načelnikovoj završi taj za žminjsku obćinu znameniti dan.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 16—28. Julija 1879.

Dne	Cardukali (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardukali (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
16	5.42	9.20	11.57	—	24	5.43	9.23	11.57	—
17	5.43	9.19	11.57	—	25	5.43	9.22	11.58	—
18	5.43	9.19	11.57	—	26	5.46	9.23	11.59	—
19	5.43	9.19	—	—	27	—	—	—	—
20	—	—	—	—	28	5.46	9.23	11.60	—
21	5.44	9.21	—	—	—	—	—	—	—
22	5.44	9.22	—	—	—	—	—	—	—
23	5.43	9.22	11.59	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 24. Julija 1879.

		OD for.	OD sč.	DO for.	DO sč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg				
Kafa Portoriko	„	110	—	116	—
S. Domingo	„	76	—	85	—
Rio polag vrsti	„	55	—	77	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	15
tučeni	„	30	75	32	25
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	155	—	185	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karubo puljozko	za 100 klg	6	50	7	—
levantinske	„	6	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokvo Kalamata	„	16	—	17	—
puljozke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	6	—	6	50
Bademki slitti mendule polj.	za 100 klg	95	—	98	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lošnjaci	„	27	—	—	—
Šljive	„	14	50	15	—
Pšenica ruska	„	10	50	10	75
ugarska	„	9	50	11	—
galačka	„	10	—	10	50
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	6	—	7	—
Raž	„	6	—	7	25
Ječam	„	6	50	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	8	75	9	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	11	—	12	—
Oriž talijanski	„	16	50	22	—
inglozki (kitajski)	„	15	25	16	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	105	—	—	—
istarska	„	—	—	—	—
Danke koruško jelovice	„	50	—	94	—
štajersko	„	44	—	75	—
Grede	„	12	—	14	60
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	45	—	48	—
najbolje	„	58	—	68	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	44	—
istarsko	„	44	—	45	—
Kameno ulje u barilah	„	11	—	—	—
u kasotah	„	15	—	—	—
Kože strojeno naško	„	165	—	185	—
suho volovje naško	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naško	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
vunono slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zečje za 110 komadah, u srobru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	31	—
Sardelo i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	66	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	38	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	41	—	41	50
Slanina	„	35	—	37	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	68	75	9	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinsko stregotno (Gripula) sploh	„	31	—	46	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbor (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Canjo (Straco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

N. 217
C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru jesu izpražnjene sledeće službe:

1. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Brezovici, sa slovenskim učnim jezikom;

2. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Tatrah, sa slovenskim učnim jezikom;

3. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Rnkavcu, sa hrvatskim učnim jezikom;

4. podučitelja na trorazrednoj muškoj školi u Kastvu, sa hrvatskim učnim jezikom; i

5. učiteljice III. versti na jednorazrednoj ženskoj školi u Jelšanah sa slovenskim učnim jezikom.

Sa ovimi službami su združeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874. odnosno od 10. decembra 1878, po kojem oni, koji traže za podeljenje prositi, imadu redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako jošte ne služe, ravnim putom do 15. augusta t. g. na ovo c. k. školsko vieće odpremiti.

C. k. kotarsko školsko vieće
Volosko dne 7. julija 1879.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 16. U Trstu 16. Augusta 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, kako prama stoji vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nebacaju. Osobna naklapanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 50 novč., a svaki redak sutrašnji 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

IZBOR ZASTUPNIKA
ZA CAREVINSKO VIEĆE
U ZAPADNOM DIELU ISTRE.

Kandidat „Edinosti“ i „Naše Sloge“ dobio je na biralištu u Kopru 47 glasovah, u Poreču 5, u Vodnjanu 15, svega zajedno 67. Kandidat talijanaške stranke u Kopru 30 glasovah, u Poreču 49, u Vodnjanu 19, svega zajedno 98. Većinom 31 glasa bio je dakle izabran kandidat talijanaške stranke. Kako je to moguće? Koji su uzroci, da je taj izbor nam nepovoljno izpao? Zašto je Talijan prodro?

***

Zapadna pola Istre spadala je stoletja i stoletja pod mlietačkoga lava. Za vlasti toga bilo je u svakom gradiću po nekoliko obiteljih, koje su imale velike posjede, velike časti, svu vlast. Velika većina naroda bila je bez posjeda, bez časti, bez vlasti. Živila je od onih mrvicah, što su padale sa stola, koj je ona napunila. Onih nekoliko obiteljih, vlastelah, bili su što potomci starih Rimljanah, a najveće ljudi šiljani iz prekomorske zemlje, izpod zvona sv. Marka, bili su Talijani. Ona velika većina, raja prvih, bili su Hrvati. Za tu raju malo se je učinilo i od onda, od kad se je mlietačkomu lavu vratom krenulo. Samo kratko vrieme, odmah početkom ovoga stoljetja, radilo se je, da se ta raja podigne, al samo kratko. Ona je i opet pala pod jaram potomakah prijašnjih svojih tlačiteljah. Nit posvemašnje ukinutje kmetije, nije joj pomoglo. Il je prisiljena okolnostmi kmetom morala ostati. Il se je morala zadužiti kod svojih gospodarah, kad joj nije zanemareno zemljište dovoljno hrane pružalo. Nit je raji pomogno ustav. S jedne strane ustav je zahtjevno prillčno daćah, koje je raja iz boka il oka morala davati. S druge strane nije bilo muževah, koji bi s rajom čutili i koji bi za nju radili.

***

Dug je svrab. Dug je grozna bolest i za tielo i za dušu. Dug čini slobodna čovjeka robom. Naši seljaci zadužili se kod gosdode škiljeće prieko mora. Naši seljaci postali dugom robovi te gospode, i hoćeš nećeš rade onako, kako jim ta gospoda zapovjedaju. Neće li, eno njim pozivnice, da za osam, petnaest danah svoj dug plate. — Iz rukuh svojih pijavicah težko će se naš narod izvući. Kamati su veliki, kadkad ogromni, nit Židov nezahtjeva većih. Jeli dobra ljetina, ide sve za kamate; jeli slaba, onda dugovi i opet rastu... Tu bi valjalo prije svega o tom raditi, da se naše ljude ljenčariti oduči, a raditi nauči; da se jih nauči marljivo i umno obdjelavati svoja polja, a tako obdjelana mogla bi mnogo veće nositi, nego li nose. Onda valjalo bi ustrojiti njekakvo novčano družtvo, koje bi dugove naših seljakah preuzelo i koje bi se zadovoljilo sa najnižimi kamati.

***

Jur nekoliko desetakah godina u Istri je sve tako uredjeno, kao da bi se radilo, da se sva čim prije potalijanči. Sve skoro vlasti u rukuh su tudjinacah nepoznavajućih jezika većine stanovnikah istarskih. U svih uredih službeni je jezik talijanski ili njemački, nigdje hrvatski, onaj kojim govori većina obitatelja će zemlje. Istarski Hrvat ili nije razumljen ili se mora razumjeti kojekako pomoću tumača — sluge i kod političke vlasti i kod suda i kod pošte i svuda — osim kod poreznoga ureda. A nemora li to štetno djelovati na njega? Nemora li on misliti, da on nit njegov jezik nikakve valjanosti nejma? Da on i njegov jezik tudjincu robovati mora? Da je njegov i njegova čovjeka jezik samo za njegove siromašne kućarice, u kojih kuburiti mora, i za njegova siromašna zemljišta, na kojih može svoja čuvstva izraziti bud tužaljkom pjesmom, bud uspomenom na bolja vremena, a ne za sabornicu nit u Poreču nit u Beču?... Nije li skrajnje vrieme, da se zadovolji prirodnim i pisanim zakonom našega naroda; a ujedno da se radi prema probitkom habsburžke monarkije?

***

Hoće li se odgojiti muževah, službenikah, činovnikah za Istru, moraju se škole tako urediti, da se svaki takav nauči ona dva jezika, koja se po Istri govore: hrvatski (u slovenskom dielu slovenski) i talijanski. Jeli se dosad tako škole uredilo? Nije. U novije vrieme se je pučke škole potalijančilo. Velim potalijančilo, jer jih je, prije nego li se je svećenikom škole uzelo, mnogo veće hrvatskih bilo nego li danas. Svjetovni učitelji odgojivani izključivo talijanskim jezikom i u talijanskom gradu, nisu se — ma i Hrvati — mogli naučiti nego talijanski jezik, i radje podučavaju njim, nego li hrvatskim, kojega su na pol i ono zaboravili, što ga jih je bila majka naučila. A da bi se ga i bili štogod naučili, nebi bili mogli njim učiti. Občinska zastupstva zadobila su pravo odlučivati o učevnom jeziku: odlučila se skoro sva za talijanski, i zastupstva hrvatskih občinah. A nije nit čudo. Da i nespominjem drugih okolnosti, dosta je, da se sjetimo da vlada po svih uredih talijanski jezik. Zemaljsko školsko vieće imajuće pravo potvrditi naukovni jezik ili nepotvrditi, potvrdjivalo je talijanski i u takovih občinah, gdje je 80% djetce hrvatske a samo 20% talijanske, dapače potvrdilo ga je ili je dvojilo, dali ga ima ne potvrditi i u takovih mjestih, gdje nejma nego po tri, dvie, da i jedna sama obitelj talijanska ili talijanaška.

Mjesta bez ikakva Talijana nisu na prosto školah dobila, ili veoma malo jih. Povirite u sve občine trijuh kotarah zapadne Istre, pak pobrojite u njih hrvatske škole, koje bi imale narod izobrazivati. Nećete nit jedne dobro uredjene naći. Takova nemara za pučku naobrazbu jedva se gdje u cieloj monarkiji nalazi. Občina prosi školu, al joj se je nedà. Kotarskih školskih nadzornikah ima i takovih, koji su rad svoje prevelike revnosti za talijanstvo iz škole izbačeni bili. Za srednju naobrazbu još se manje brine. Škole su srednje bud talijanske bud *njemačke*, u zemlji, gdje valja Niemca Diogenovom svjetiljkom iskati, hrvatskim nit traga. Narod je siromašan, nemože školati svoje djetce. Podpore dobivaju samo Nehrvati, i to

15

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CXXVIII.

Pere Gospodin pred Bakrom.

(Iz Vrbnika).

Večernjica zvoni
Divice Marije!
Pod Bakar pristaju
Armane galije;
A va njih je Pero,
Silni gospodine.
Njega zagjedaju
Bakarkinje mlade,
Na njega gjedahu,
Gorko se plakahu:
„Ca li si nam prišel
Silum blago zeti,
A mladih divojak
Sobum odpojati?“
„„Nisem vam ja prišel
Silum blago zeti
Ni mladih divojak
Sobum odpojati.
Prišli su nan listi
U Krfu stojeći,
U Krfu stojeći,
Za stolon sideći,
Da Bakar bili grad
Živim ognjon žgati,
Sih popi i fratar
Bandam prikovati,
A starih bab i ded
Pod meč obnaćati,
A drobnu dičicu
Pod bande metati,
A mladih junaci
Za vesla stavjati,
A mladih divojak
Sobum odpojati.““
„Pere Gospodine,
Nečinte nam togu:
Mi ćemo ti dati
Štogod ti je drago.“
Puknula j' lumbarda
Spod Omišja grada;
Ona je hitila
Šesdeset dimjaka.

Jorka Matanić mi je pjevala ovu pjesmu o Bakru, a neki ju pjevaju o Ricci.

Trinajstićeva sb.

CXXIX.

Dragin grob.

(Iz Vrbnika)

Razboli se junaku divojka
Od bolesti, od ljuto žalosti.
Junak ju je gusto pohajajo;
Lipi njoj je dari donašajo,
Blide kunjre *) i naranče žute.
Junak joj je sedio nad zglavje,
Pak joj poče s tiha besiditi:
„Aj divojko oli mi umriti?“
„„Ako umrem majki ću umriti;
Ako živim tvoja hoću biti.““
I to zusti i dušicu spusti.
Junak ju je lipo unrišio;
Još njoj lipju jamu ukopajo.
Na glavu joj je rub posadijo,
A na ruke rumane rožice,
A na noge vodu propustijo:
Ki je trudan da tutu počine;
Ki je žojan da se sponapije.
Tud pasnju dva mlada junaka:
Cigova to juba pokopana?
Jelvica je, visoka je bila;
Rožica je, i lipa je bila!

*) dunje.

Isti.

CXXX.

Škender i sestra.

(Iz Vrbnika).

Škender se pohvali
Svomu gospodinu,
Da će izpojati
Iz Brinja divojku,
Iz Brinja divojku,
Najlipšu od grada.
Kada Škender pride
Na tu hladnu vodu,
On na vodi najde
Mlajehnu divojku.
„Dobro budi prišla,
Mlajehna divojko“
„„Dobro budi prišal,
Neznani junače.““
On mi ju ubiti
Za desnu ručicu,
Tere ju on metne
Zad sebe na konja.
Kada oni pridu
Posred černe gore,
Počela je mlada
Prigorko plakati.
„Ostani mi s bogom
Malo Brinje gradu,
Malo Brinje gradu,
Stari običaju!
Va tebi ostavjan
Moju staru majku
I dva brata mlada,
A tretoga su mi
Turci zarobili.
Moja mati ga je
Ivanušom zvala,
A Turci ga zovu
Škendere vojvodo.“
„„Zač mi toga nisi
Prije povidela,
Dokle smo mi bili
Bliže Brinju gradu?““

u tolikom broju i takovi, da nikakvih izpitah neučine i da se šeću po gradovih bez ikakva posla, pošto su četiri, pet, šest i veće godinah zemaljske štipendije uživali. Višu naobrazbu moraju crpiti naši mladići na njemačkih učiljištih, na njemačkih oni, koji imaju služiti većinom hrvatskomu narodu... Dokle će to stanje, nemožemo ga pravim imenom nazvali, reći ćemo anormalno, trajati?

***

Sa svojimi svećenici možemo se mi Hrvati, kao i splohom sva naša braća, sa svim pravom a s malom iznimkom ponositi. Iz naroda potekli, ljube taj narod nesamo riečju nego i činom, žele ga osvietiti, podignuti, osloboditi. Gdje je koji narodan svećenik, koj si je znao steći ljubav svojih ljudi, tu je i on izbornik, tu su i drugi muževi izbornici takovi, koji su glasovali za kandidata „Edinosti“ i „Naše Sloge“. Žalibože narodnih svećenikah u kotarih zapadne Istre ima bud razmjerno malo, bud nejmaju upliva, a ima jih takodjer, koji su trpni, koji ćute narodno, al koji ništa nerade. Ima jih malo, jer se jih malo odgojiti može, mnogo manje neg bi se jih potrebovalo. Hrvatska mjestaca dobivaju Talijane svojimi duhovnimi paštiri — a tu imaju svakako dio krivnje više duhovne oblasti, — pak se po malo al stalno potalijančuju. Da nekoji svećenici na svoje ljude dovoljno upliva nejmaju, krivi su poniekle sami, al krivo je najveće to, što su svi, s kojimi seljaci obće, Talijani ili Talijanaši, koji huskaju proti duhovniku i oduzimlju mu kod seljaka toli potrebni ugled. Mrtvilo tretjih može se ponešto *tumačiti* tim, što su duhovni paštiri i Talijanah u mjestacu i Hrvatah u okolici. Ako će koji što za Hrvate u okolici učiniti, jur mu priete Talijani u mjestacu, kao što se je to dogodilo i za ovih izborah. Velim, da se to može tumačiti, *izpričati se neda*. Težko je doista u takovom mjestu duhovnomu pastiru. Cieli tjedan je većinom s Talijani, a samo nedjeljom s Hrvati. Radi toga pak se on nesmije odreći svakoga rada. Dapače on valja da podvostruči svoj rad. Ljubeći mještjane, raditi će i za okoličane. Protivnici će vikati, da sije razdor med jedne i druge; ali protivnici ti su hipokrite, koji drugo govore, a drugo misle.

***

Pogledajmo popis istarskih občina (tiskan u 11. broju „Naše Sloge“), pak ćemo se osvjedočiti kakvo ima Istra občinsko uredjenje. A ovi izbori pokazali su, kolikoga je zamašaja občinsko uredjenje. Čisto narodne občine Dolinska, Pomjanska i Pasjevasanska izabrale su narodne izbornike. Občine, koje imaju za središte talijanski ili poitalijančeni ili poitalijančujući se gradić, izabrale su većinom izbornike, koji su za Talijana glasovali. Eno buzetske, eno ročanske občine, kojim je središće Buzet talijanski gradićac, i Roč poitalijančujući se: njihovi izbornici glasovali su za Talijana svi osim jednoga. A najbolji su nam primjet občine kotara porečkoga. Tu nejma občine, koja bi imala svojim središteni hrvatsko mjesto. Poreč, Vrsar, Motovun, Bulje, Umag talijanski su gradići. Oprtlje, Višnjan, Vižinada, Grižnjan, Brtunigla poitalijančuju se u novije vrieme na vrat na nos.i U svih tih občinah samo pet se je pravednih našlo, a i to ima se zahvaliti odlučnoj hrvatskoj sviesti i požrtvovnoj radinosti dviju svećenikah. Občine kotara vodnjanskoga imaju svojimi središti i hrvatska mjesta: skoro polovica njih imala je narodne izbornike... Občine bi se morale preurediti, osobito gledom na njihova središta.

***

Sama birališta za Hrvate — gdje su? U talijanskih gradovih: Kopru, Poreču, Vodnjanu. Kakvim sve napastim su izvrženi izbornici u takovih gradovih; Talijani i takovi, koji se inače ščavunom nit odzdraviti nedostoje, nagovaraju sladko izbornike i predobivaju ko sladkom rieči, ko novcijko ugledom, ko opet položajem, ako i izmišljotimami kojekakvimi. Nije li izbornik čelik značaj ili nije li uvjek s njim koj izobražen njegov čovjek, on će Talijanu sjesti na ljepak. A nije li jih i kod ovih izborah zasjelo?... Nebi li se birališti za Hrvate mogla i morala ustanoviti takova mjesta, gdje žive Hrvati (odnosno Slovenci).

***

Političko družtvo „Edinost“ i vlastničtvo „Naše Sloge“ postavili svojim kandidatom šk. nadzornika g. Antona Klodića. Postavili ga, jer znadu, da je naše gore list, da ljubi svoj rod, i da je koješta učinio za jednakopravnost naroda u Primorju. Oni su i radili, da bude izabran — koliko su mogli. Edinost je družtvo veoma malo poznato u većem djelu Istre, gdje je on izabiran bio, u njoj ima u tom dielu malo ili nijednoga člana, ono još nemože raditi, kako bi želilo, jer nerazpolaže s velikimi svotami novacah, koji bi pri izbori svakako potrebiti bili. „Naša Sloga“ je novinica, koja radi jur desetu godinu, da pruži duševne hrane hrvatskomu narodu u Istri, da ga probudi, da ga podigne. U velikom dielu Istre je to prilično jur postigla, a najbolje to kaže sjajan uspjeh izbora gosp. Dinka dra. Vitezića. Da nije to postigla nit u buzetskom sudbenom kotaru nit u porečkom nit puljskom političkom, krivo je uz drugo i to, što se Naša Sloga u tih kotarih malo čita, što ljudi još u obće čitati neznadu, a ko čita, jur je otudjen: a to oboje, jer nejma hrvatski narod nit na Buzeščini nit na Porešćini svojih školah. Tu ima mjestacah, gdje se i hrvatski govori, gdje okolica drugoga jezika nit nepozna, a gdje je ipak učitelj, koj nezna niti rieči hrvatski. Nije li to grieh vapijući u nebo! Dionici toga grieha su istarski Talijani il Talijanaši i svi oni, koji su jih u njihovom nastojanju, da se Istra poitalijanči, do najnovijega svimi silami pudupirali. Dionici toga grieha bit će i prijašnji zemaljski školski nadzornici, al sjena pada takodjer na sadanjega, koj bi u vrieme svoga službovanja bio mogao i morao bar štogod učiniti.

***

U proglasu, što su ga Talijani na dan izbora oglasili napada se na kandidata „Edinosti“ i „Naše Sloge“ u zapadnih stranah Istre i veli se izbornikom, da jim ga tudji ljudi preporučaju, i da je taj preporučenik čovjek, koj nije nit po rodu, nit po jeziku, nit po posjedu, nit po čuvstvu njihov... Što si čuo većinom, kad se je nagovoralo muževe izbornike za g. Antona Klodića, bilo je, nije naš čovjek. Dapače i izobraženih ljudih, Talijanah našlo se je, koji su rekli: Zar nije hrvatska stranka našla u svojih redovih nijednoga muža svoga iz Istre, koj bi ju bio na carevinskom vieću zastupati mogao? — Evo kako je došlo, da je na izboru Talijan prodro.

Kako se čuje, ta promjena jest učinjena radi naše braće Čehah, koji su usljed toga konačno odlučili, da će stupiti u carev. vieće te gledati, da ondje izposluju parlamentarnim putem one pravice, za kojimi su izvan parlamenta toliko godinah badava uzdisali. Braća Poljaci nisu se još ni sad dogovorili s Česi, ali ovaj prevrat u Beču možebit da će i nje o koječem uglaviti, pa da će manje sanjati o bivšoj poljskoj kraljevini, a više misliti obstojećoj jakoj skupnoj Austriji, koju kao da je Bog stvorio zato, da sabere, sačuva i okriepi razna slavenska plemena, medju kojimi mogu Poljaci imati kad hoće odmah drugo mjesto.

Usljed te promjene dosadanji primorski namjestnik baron de Pino ide za namjestnika u gornju Austriju, a na njegovo mjesto dolazi amo bivši ministar financijah baron Depretis, koji je prije osam godinah bio već ovdje namjestnikom. Ako hoćemo da budemo iskreni, moramo reći, da nam je žao za Pinom, jer nam je u svakoj prigodi bio pravedniji, nego ikoji drugi dosad tršćanski namjestnik. Ali se mi i od Depretisa nadamo istoj dapače još većoj uvidjavosti, jer su se od osam godinah amo stvari i ovdje jako jako promienile, isto onako kao i u Beču, odkle nam on usljed toga dolazi opet amo carevim namjestnikom. Mi imamo uvjek pred očima cara i parlamenat, a činovnik nam nije nego činovnik, pa bio to namjestnik il sám ministar.

Druga važna novost, kao popunjak i završak onoj prvoj, jest, da već kada tada ide stalno u Ugarsku i ministar vanjskih poslovah, grof Andrássy. Nekoji vele, da je tomu uzrok njegova neizdašna iztočna politika, a nekoji da je prevrat, što se uprav sad sbio u Beču glede nutarnje politike. Mi mislimo, da je jedno i drugo. Sad će vidjet i on, da nevolja redom ide, pa da jedan put pada Hohenwart, a drugi put Andrássy, ali austrijski narodi da ostaju na svojem mjestu. Andrássy je htio prepriečiti slavenski u Austriji preporod, nu tomu nije dorasao on, ni ikoji drugi ministar na svietu, Na Andrássy-evo mjesto vele, da će doći Hübner il grof Szecsenyi.

Najzamašnija pako novost od svih jest, sastanak našega cara sa njemačkim carem Vilimom u Gasteinu. Velimo najzamašnija, jer iz tog akoprem sasvim naravskog sastanka izvadjaju nekoji brbljavi novinari svakojake posljedice, kojih taj sastanak može i nemože imati, ali koje se od stanovitih krugovah veomu lečno gutaju, jer su tobože neprijazne Rusiji, a to jedino s toga, što u tom

Pogled po svietu.

U Trstu 15. kolovoza 1879.

Najvažnija novost u ovo petnaest danah jest, da je Nj. velič. car prihvatio odstup bivšega ustavovierskoga ministarstva, te naredio grofu Taaffeu, neka sastavi novo ministarstvo, koje je jur i sastavljeno. U tom novom ministarstvu od starih ministrah ostaju samo Stremayer i Horst, a od novih najznamenitiji jest vodja moravskih Čehah, Dr. Pražak. To novo ministarstvo, kako se veli, a drugače nemože ni biti, da nije nego prelazno, to jest, koje neće poslovati nego samo dotle, dokle se nedodje na čistac sa novim carevinskim viećem, pa da ga zamieni drugo stalno.

Kada Škender pride
Svomu gospodinu,
Škender mu se čini
Vele kruto tužen.
„Če ti je Škendere,
Da si tako tužan?
Ča ti je sestrica
Al verna jubčica?“
„„Ni m' ovo jubčica,
Neg draga sestrica.““
Gospodin mu rečo:
„Obuci ju — —,
Što najlipše moreš;
I daji joj pinez,
Što najviše moreš;
I pejaj ju miloj
Majki svojoj. — —“
Kada oni pridu
Priko Brinja grada,
Njoj mi se klanjaju
Sve Brinjske gospode.
„Ne klanjajte mi se
Sè Brinjske gospode,
Zač sem vam ja mlada
Uboga sirota,
Od uboge majke
Od uboga otca.

Isti.

CXXXI.

Prelipa Franica.

(Iz Vrbnika).

Kada je Franica na misu hodila,
Za njun mi Nanulo na konju tecišo.
„Počekaj me malo, prelipa Franice,
Prelipa Franice, moja sujonico.“
„„Nit san ti sujena, nit te čekat hoću.““
Nanulo podbode svoga vrana konja,
Pak srene Franicu posrid ravna poja.
„Voliš li Franice od meča umriti,
Al mene mlajehna spode tâl jubiti?“
„„Volit ću Nanulo od meča umriti,
Neg tebe mlajehna otajno jubiti.““
A Nanulo stegne spod bedri sabjicu,
Pak mi on odsiče Franici glavicu.
Franičina glava delgo je letila,
Nanulu mlajehnu tako j' govorila:
„„Nehodi Nanulo s onim pravim putom,
Zač se trefit hoćeš na devet brat mojih,
Oni tê te pitat za sestru Franicu;
Si l' ju kadi videl, ali š njun govorel?
Ki bude najmlaji, on će bit najjači.““
Kako ona rekla tako je i bilo.
„Ča su ti Nanulo ostruge krvave.“

(Moja pripovjedaočica nije znala konca pjesme. — Nanulo se izpričava, da je košuticu ubio; ali mu braća nevjeruju, te ga prisile, da se vrati i da im pokaže ubijenu košuticu. Kada ugledaše sestrino truplo i odsječenu glavu, domisliše se zlu, te ju i osvatiše. Kako? neznam.)

Isti.

CXXXII.

Nesudjeni.

(Iz Vrbnika).

„Evo sam ti došal,
Draga jubo moja!
Evo san ti prišal,
Ja do dvora tvoga.
Dobar večer mila
Ja ću ti spodati,
I kuntenstvo moje
Tebi hoću dati,
Jer čudo vrimena
Nisi mo vidila;
Rado i kuntento
Ti si me primila,
Kako se pristoji;
Ti si govorila,
Kako se dostoji.“
Mladić joj je počal
S tiha govoriti:
„Dopusti mi mlada,
Ča ću besiditi:
Nikad ti nis rekal
Ča nebiš primila,
Nit sam nikad tikal...
Tvoga draga tila;
Jer si u čistoći
Pol majko zgojena,
I s tvojim razumon
Jesi nadarena.
Dakle ti govorin,
Rumena rožice,
Ako hoćeš biti
Moja zaručnica;
Jer san se spomamil
Na rumano lišco,
Bilo i rumano,
Kako jabučica;
Još san se spomamil
Na to tvoja prsa,
Kadi je junaška
Najveća utiha;
A kad san zagledal
Tvoje bile noge,
Onda se spomami
I srdašce moje.“
Na to mu govori
Mlada divojčica,
Kako da bi bila
Prava zaručnica:
„„Primili dragiću,
Slišaj ča govorin,
Toro no zamiri,
Ako te uvridin.
Znaš dobro, da jesi
Službe cesarove.““
„Na ta tvoj odgovor
Pristati nemoram.“

Isti.

sastanku nebijaše i ruskog cara Aleksandra. Ali gdje neima već Andrássy-a, neima ni neprijateljstva med Austrijom i Rusijom. Rusija je izpunila svoje obećanje, u Turskoj neima već ni jednog ruskog soldata: radi česa bi se mi dakle imali zamierati s Rusijom, koja sad ni onako neželi drugo, nego mir i pokoj?. Nekoji vele, da radi Njemačke. A pravo reći, sad se Ruska i Njemačka neglede baš najljepše, jer Ruska nemože nikako zaboraviti Bismarkove nezahvalnosti na berlinskom kongresu. Ali to rusko-njemačko neprijateljstvo može nam i na drugi način koristiti, a da nestavimo ni najmanje u pogibel svoj obstanak, rogoboreć proti Rusiji.

U Sarajevu dogodila se ogromna nesreća. Po nepažljivosti u nekom magazinu buknula vatra, a odtud izgorio najveći i najljepši diel grada. Kuće po turski kakve takve, velika suša, nikakvih gasilacah, a k tomu daleko voda, i eto gotove nesreće. Vele da ima škode do blizu 30 miliunah forinti. Usljed te nesreće sad se opet ništa negovori o zaposjednutju Novo-pazarskog Sandžakata; dapače i dogovori, što su se u Sarajevu o tom poslu vodili s Turskom posredovanjem Husni Paše, da su prekinuti.

U Carigradu sve neizvestno kao uvjek. Sultan sad naginje amo, sad naginje tamo. Sad ga drže u rukama Rusi, dočim mu priete Englezi i Francezi, a vojska mu se buni, što je nitko neplaća. I još se čuje, da je na Rumeljskih granicah sakupio preko 30000 ljudi, jer da mu neide po volji knez Vogorides, pa da će i Rumeliju opet posjesti i dari u glasovite Balkanske klance svoju vojsku poslati. Nego to se samo veli, a joh i gore Turskoj, kad bi opet htjela u Sipku. Iz ostalog svieta ništa što bi vriedilo znati.

DOPISI.

Iz Istre.

Naš dični i vele vriedni zastupnik na carevinskom vieću Dr. Dinko Vitezić nepropusti nijedne zgode, da pokaže tamo naše biede i nevolje. Tako suzbi liepim govorom, koga nam donesla mila Naša Sloga na 1. maja t. g. br. 9. nekoje izraze goričkoga zastupnika Visentina, kao da bi tobože nam Hrvatom i Slovencem u Istri bilo glede narodnosti mnogo bolje nego li Slovencem na Goričkom. Svoj govor osloni najviše na škole, i dokaza očevidno, da nam u Istri je slabo, da se gore jedva pomisliti može. I zbilja. Nesamo, da neimamo svojih školah, akoprem za nje mnogo prinosimo, nego još naši dušmani sa službenimi izkazi trube po svietu, da nas gotovo neima u Istri. —

Onomadne sam čitao, da se kod pretresivanja proračuna za tekuću godinu, govorilo o koristi i važnosti statistike; jer da ona pokazuje pravo stanje i napredak materialni i moralni pojedinih pokrajinah i narodah u državi. Ja se tim podpunoma slažem; da kako onda samo, ako je statistika vierna i istinita, a ne onako lažna, kako no je ona o istarskih školah, što je tiskana u statističkom djelu o pučkih školah austrijskih, izdanom leta 1876 po centralnom statističnom odboru u Beču. — Ta mi knjiga ovih danah dospi u ruke. Potražim najprije gdje se govori o školah u Istri, i nadjoh toliko lažnih podatakah, da uvriedjen htjedoh baciti knjigu na stran. Suzdržah se i pobrah njekoje brojeve. Evo ih: Na strani 24 ovog ćaće liepog djela, nahadjoh naznačen broj djece dužne polaziti školu, mužke i ženske, razdeljene po narodnosti ili kako se tamo veli po materinskom jeziku — nach der muttersprache. —

	Školsko okružje	Broj dužnih pohadjati školu		Broj djece, koja su ljeta 1875. pohadjala školu, po materinskom jeziku									
				Hrvati		Slovenci		Talijani		Skupa			
		muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.		
1	Rovinj, grad	843	797	—	—	—	—	457	376	457	376		
2	Kopar (kotar)	3005	3654	—	—	—	—	376	376	376	376		
3	Lošinj	2439	2446	823	735	—	—	903	1372	1726	2107		
4	Poreč	2657	2276	78	17	—	—	1372	903	1450	920		
5	Pazin	2531	2306	33	8	—	—	259	766	292	774		
6	Pul	2416	1534	17	9	190	270	32	14	463	293		
7	Volosko	2503	2301	696	108	521	8	281	2	1142	119		
	Ukupno	17704	15317	1647	877	1556	611	4057	1440	8162	5635		

Da se osvedočimo o neistinosti tih podatakah, pregledajmo u kratko kotar za kotarom.

1. Rovinj je od starine talijanski grad. Ima doduše i njekoliko naseljenih Hrvatah, ali ti su se jurve potalijančili, ili ako nisu, ubrojeni su jur za talijane. — Tu neprigovaramo mnogo.

2. U Koparskom kotaru ima barem 14000 Hrvatah tamo od Sočerge i Valmovraze do Lanišća i Bresta, ipak nevidiš niti jednoga ubilježena školana jezika hrvatskoga. Ostaju dakle zbiljam sva djeca hrvatska bez školske obuke? Ne, nego polaze škole talijanske u Buzetu, Roču, Draguću, Sovinjaku itd. neuče se mnogo doista, ali se puno muče tudjim talijanskim jezikom, pa su zato iz milosti ubrojeni med djecu govora talijanskoga — medju talijane. — a to im i sva za težki trud plaća. —

3. Od kada su Talijani zapremili naše otoke Krk, Cres, i Lošinj neznam, nu reć bi po ovom izkazu, da su Hrvati zapustili tu starodavnu baštinu neumrlih Frankopanah; jer se spominje u izvješću, da ima djece talijanske 1963, a hrvatske jedna 1558. — Od kuda ta sila talijanah najednom; kad znamo, da osim gradića Krka i donekle Cresa neima na otoku talijanah. Ako i jesu nekoji nosioci starih hrvatskih imenah Bolmarčićah, Katarinićah, Vidulićah zatajili svoju narodnost, ipak nevjerujem, da su se ti bastardi odpadnici toliko pomnožali. —

Bit će i to polag one odkrojeno: kakvu školu koji polazi, ote je i narodnosti. — Jer moraju mnoga naša hrvatska djeca polaziti talijanske škole, zato su i talijanskoj djeci pribrojena. — U Koparskom kotaru jesu četiri liepa gradića Kopar, Piran, Isola i Milo, te broje barem 25000 talijanah ipak u cielom kotaru ima jedva 797 mužke i 993 ženske djece talijanskoga jezika u školah, a na Otoku Krku i Cresu težko da ima 2000 talijanah ipak je g. Nikolić bivši c. kr. kotarski šk. nadzornik našao 1003 mužke i 960 ženskih materinskoga talijanskoga jezika. — Hoće se zbilja mnogo bezobraznosti za pisati što takva u svieta, a i vrlo mnogo naivnosti kod onih koji takve sporuke za istinu primaju i u svieta šalju. —

4. U Porečkom kotaru ima njekoja mjestanca gdje stanuju samo talijani tako Poreč, Motovun, Buje, Umag, Cittanova, ali ipak ima u njem i mnogo Hrvatah; jer sva ova mjestanca jesu kao maleni otočići obkoljeni čistim hrvatskim pukom. — Ipak statistika spominje samo 95 hrvatske djece dočim talijanah 1837. — Jesu li i ovud Hrvati bez obuke svake — nisu posvema, ako se i talijanskom vrlo malo okoristiti mogu, nego ubrojeni su svi medju talijane, koji stupe preko praga talijanske škole, kao da bi se tim preporodili, dobili drugu majku, koja neznade nego talijanski; jer drugačije nebi se moglo reći po materinskom jeziku — nach der Muttersprache.

5. Stupimo sada u Pazinski kotar. Oh čuda i žalosti, tu nadjemo jedva 40 hrvatske, djece u školi. t. j. 33 mužka i 8 ženskih — tako govori statistika. Od kad ste se iznevjerili svojoj hrvatskoj majci vi čestiti Žminci, Tinjanci Lindarci Pićanci i svi ostali ponositi stanovnici pazinskoga kotara, svi čisti Hrvati?! U vaših trgovištih i selih stanuju talijani; jer njihove djece ima po statistici u školah 722, a što je još smešnije ima i slovenske djece 284. — Jeli tu veća zloba ili neznanje, težko je odgovorit. Slovence iśću gdje ih neima, a kuda su, tuda ih nepriznaju. -- Govoriti o Slovencih u kotaru pazinskom, reći će gotovo lagati; jer tko će reći pametan radi dvojice trojice Mraka, Klajna, kojim su djedi iz Kranjske došli, ali oni su se sada potalijančili, da ima zato u Pazinu ili okolici Slovenaca? Bit će nov manever naših dušmana, ali prekasno su mu se domislili. —

6. I u puljskom kotaru ista se bezobraznost ponavlja, i tamo nalazim opet upisano 100 mužke i 32 ženske djece slovenskoga jezika. Da bi ih bilo 10—20 mučao bi; jer ih ima možda upravo u Pulu toliko od naseljenih radnikah iz Kranjske; — ali uz broj djece hrvatske u cielom puljskom kotaru, koji broji 17 mužkih i 9 ženskih nemogu, da nespomenem, da je to zasluga g. *Niderkorna* bivšega c. k. kot. škol. nadzornika.

Upravo se naradovah, da se u novije vrieme nastoji zadovoljiti ponješto barem pravednim željam Hrvatah nastanjenih u gradu Pulu, a eto po cielom kotaru puljskom broji se u službenoj knjizi, da ima sve djece muzke i ženske 28 hrvatskoga jezika. —

I u ovom kao i ostalih kotarih broje se sva djeca za talijane, koji polaze talijanske škole ali u tom čini iznimku sramotnu samo Istra, — jer u Beču n. p. i doljnoj Austriji premda su izključivo nemačke škole, ipak se djeca djele po narodnosti te ima 7755 Čehah, 630 Poljakah, 1608 Hrvatah 304 talijana, 1590 madjarah, a u Istriji svi ovi bili bi uračunani medju talijane, ako i nebi talijanski znali. —

(Sliedit će.)

Iz Motovunšćine, *2 Julija 1879.*

Na 17 junija u Motovunu ogromnom većinom glasovah ostadoše izabrani izbornici preporučeni biračem od nekih naših rodoljubah. Od 17. do 30. junija gospoda od Podestarije motovunske pokazaše mnogo brige za svoje gospodare talijanskoga kroja, te pokušiše mnogosta, da naše izbornike za se predobe. — Trčao je poslanik po selih od izbornika do izbornika s novci, s obećanji, sladkimi riečmi, da nam izbornike okrene za Defranceschi-a, ili barem na to, da ostanu na dan izbora kod kuće. Mi se za stalno nadasmo, da neće nijedan od naših pogazit zadanu besjedu i svoje poštenje. Ali glej! Mate Sardoz iz Novaki nesamo pogazi zadatu mužku besjedu, nego se još pridruži gori spomenutomu poslaniku i podje naganjati druge izbornike na izdajstvo. U Montrilju, kamo je zato došao k Paljuhu, da neuteče Montriljci bi mu bili buhe probudili. To je prvi, a drugi je *Jakov Šušjan* iz Karojbe. Na dan Petrove on reče, da nas za hiljadu forintih nebi prevario; a sutradan, kad dodje u Poreč, on i Sardoz dušom i tjelom za Defranceskia; pa odmah padoše na gospodski pijat, da ga oblizu. Treći nam odpadnik bijaše *Ivan Bertošić* iz Kaldira. On za neomrazit se s nekim narodnim prijateljem, podje u Poreč, ali se ne prikaza na izborištu. Uzalud su neka gospoda oblićala i okolo Šime Pahovića, koji si nehtide oerniti imena, kao što nije ni poštenjak Ivo Paljuh iz Montrilja. Tako od 7 ostadoše vierni narodu samo 4 izbornika.

Iz Poreča slali su velike prietnje: „Jao onomu, koji se prikaže, a nebude glasovao s nami“! Nu, pustimo ljude neka straše, rekoše naši, a mi pojdimo vršit našu dužnost. Na 30. Junija vrve izbornici u Poreč. Ondje ih čekaju s novci u rukam, čekaju s ručkom; u gostionici pripravljeno kakovih pedeset mjestah za prodance. Eno ti arlekinah na jata po ulicah, gdje obliću, napadaju, prikovračaju na način samo njim pristojan. „Andè far marenda intanto, in locanda ve xe tutto prepara, e po vegni“, tako bi se zaključio posal. Pa kad se dodje na glasovanje, tko ostade na rešetu, da glasuje za našega Klodića? Četiri od Motovunske občine, i dva od Kaštelira, stari rodoljub Pelhan i njegov župan Mate Dubac *). Svi naši kažu, da preko izbora gadno bijaše namigivanje proti šestorici, osobito od dvajuh šarenjakah, koji na silu hoće da su talijanci, a nisu; hoće da druge prosvietle, a sami su sliepi, — sa svojim imanjem, kamo su dospieli?...! Naš čovjek takova kroja, postane najprije prirepina ma bilo komu, onda postane protivnik svomu narodu, zatim se zasrami benevrekah svoga ćaće, a na koncu eto vam ga bradaša fiorentinca... *kaše kaše!* — Na izborištu nesramiše se reći starcu Pelhanu: Pope, glasuj s nami, ako nećeš dobit gujile čišnje“! Uzalud! — I neki poziv na biraće.. priljepiše kod vratah izborišta, gdje se na koncu veli: „Elettori istriani, salvate l'onore dell'Istria“, a mogli su nadostavit: „Oggi a tavola bandita!“

Poslje užine izazivala se je i smutnja. Za nekojimi od naših vikalo se: Viva Parenzo, viva Defranceschi (to nije zlo, osobito za te, koji vièeš, jer su te najeli i platili); m.... a Klodić ed ai suoi partigiani (i to je pravo, jer je znak vaše talijanske izobraženosti). — Skoro sve ovo je bilo javno, pa ja pitam jeli nam to ustav, sloboda svih naroda? Može li to vlada gledat i trpit? može li ona reći, da je to dostojno i pravedno? Neka ona progleda i vidi, tko joj je vjeran, pa neka, ako može, brani njegova prava

Nego ovdje hoću da rečem jednu, koju stavljam na srdce višjim oblastim. Evo je. Nam će izbori uvjek izać krivo, dok budemo hodili u gradove izbirat zastupnika, jer idemo tamo kao riba na udicu ili ptica na ljepak. Kakav posao imamo mi u izborih sa gradovi? Gradjani neka biraju svoje zastupnike u gradovih, gdje im seljaci ne dosadjivaju; a seljaci neka biraju svoje u selih i to najskoli u Istri, gdje nasilju i svakojakoj korupciji nema kraja ni konca. Neka se vladini činovnici prigodom izborah potrude do kakva sela, koje bi mogło biti blizu koje brzojavne postaje, pa tu neka narod obavi na miru svoju izbornu dužnost. Na ovu stvar opozorujemo i našega vrloga Vitezića, neka on i njegovi drugovi progovore o tom i u carevinskom vieću u Beču. —

Naši protivnici, junačine, hvale se na pobjedi. Oh, i sliepci vide, da se na taki način mora predobiti! Nu, po onom, što se čuje, malo se imadu čemu veseliti: što će im Defranceski činit u Beču? — Zagovarat će, govore, posjednike, budući da je i on posjednik, kako osvjedočavaše izbornike. Da, dà — šest godinah sjedio je u Beču još jačji istarski posjednik nego li je Defranceski, pak? Kad su Njemci brbljali: šlim, šlam, njemu se brižnomu spalo! Tako će bit

*) Koji zadnji nehotice pogriešno glasova: Anton Klodvić, tako da ovaj glas padjo izgubljen.

i s ovim. A vi mislite, da će on Bog zna kako grmit! Da je za to sposobniji g. Klodić, nemože nitko zanikati, tko ga poznaje! Njemu je dano 67 glasovah, i to mu je na čast. — Sad ja bih pitao Gospodina Defranceski-a ovo: da nebude bilo od njegovih pristašah toliko pritiska nad našimi izbornici, da nebude bilo užinah, novacah, prietnjah itd. bili bio on ostao izabran? Ako oni njegovi prijatelji na to mogu iskreno reć, da bi, nije mu zamjerke da bude zastupnikom svojih biračah; ako bi pak na čast istini morali reć, da ne, onda neka se odreče zastupstva, jer ga tako nešalje narod u Beč, nego svakovrstni pritiski i podmitljivost, što mu nije na čast. — U ostalom ja o njem nemogu ništa drugo reći, nego da on nije ni za *našu* vjeru, ni za *naš* narod, pa da on nije *naš* poslanik. Narode, sudi!

Iz Buzešćine, *mj. julija 1879*

Kruto su nas ražalostile u predzadnjem broju N. Sloge one rieči, gdje se u izvješću o izborih vanjskih občinah istarskih veli: „Ali što nas je iznenadilo i bas zateklo, jest činjenica koparsko, na kojem su neki se i ovaj put *iznevjerili* birači kotara Buzetskoga, te svojim *izdajničkim* glasom pomogli nenašincu do poslaničke časti.“ — Tako da nebi, kako je posvema opravdano jadikovanje i žigosanje Slogino; nu da nebi morda bratja naša po Istri i ostalom svietu, koji čitaju Našu Slogu mislili, da je vas narod na Buzešćini *nevjera* i *izdajstvo*, dopustite mi, da i ja ovdje što rečem, ne da opravdam Buzećane, jer to je nemoguće, nego da barem ublažim zlo, što oni evo već po drugoć počiniše. Misli si, mila Slogo, da je Buzešćina preko četiri sto godinah ležala pod čampljami lava mljetačkoga bez škole, bez prosvete, posve zapuščena i zanemarena! Pod mljetačkom vladom nahrlilo je k nam sila božja Mlječićah, a osobito gladnih Karnjelah. Nije skoro mjestanca, gdje se nebi ovi nastanili. Ugnjezdili se, obogatili se, zagospodarili, postali flajdaši: grda šiba za narod. K njim se u novije doba pridružili i nekoji od naroda — gadi — iznevjerivši se krvi svojoj te postavši šarenjaci. Otresti se uplivu karnjelskomu i šarenjačkomu nije bas lagak i hitar posal. Dodaj k tomu, već mnogo i mnogo zlh godinah, u kojih se tužan seljak, da sebe i svoje prezivi, morao zaduživati kod pridošlicah, pak ćeš razumjeti kako je težko takov narod osviestiti i dokazat mu, što je značaj iliti karakter, što je narodna čast i poštenje, što je uztrajnost. To budi rečeno na obrambu nekojih fiducijarah, koji nisu ni Karnjeli, ni šarenjaci al ipak su i oni glasovali za segetskoga bogataša, a za stalno nebi bili zanj glasovali, kad bi se bio narod barem nekoliko osviestio, ustrojio svoju stranku i za se radio. A to bi se bilo lahko i doseglo, samo da bi bio koji vatren i razsvietljeniji narodnjak spomenuo i preporučio to narodu te ga ohrabrio. Prosti narod nije niti znao ništa za izbore! Dokaz očevidan je tomu, što občina buzetska broji do 12 tisuć dušah, a od tolikoga puka došlo je na birališće u Buzet 22 — velim, dvadeset i dva — većinom Karnjeli i šarenjaci, da izaberu 22 fiducijara! Ali tko je tomu kriv? Oni, koji bi bili morali narod poučiti o izborih, čim u većem broju vodit ga na birališće, i kazat mu, tko je Klodić i braniti ga od onih crnih klevetah i gadnog ozloglasivanja, što je ono neki puno zasužni šarenjak med prosti puk razsijao, ter si tim i opet nabrao zaslugah. Da bi se bili narodnjaci na Buzešćini pripravili, ko što su oni na Pazinšćini, pobjeda bi bila bez dvojbe naša. Al to će nam bit škola za u buduće. — Budi ovdje još rečeno: Čast i poštenje onomu nam bratu iz Podgać po imenu Grga Vratović, koji nemareć ni za molitve, ni za pretnje, ni za novce, ni za vino, što mu obećivaše neprijatelji hrvatskoga roda, hrabro i tvrdo se držao, pak i u samom Kopru za Klodića glasovao.

Franina i Jurina

Ju. Poznaš li, Franino, nekoga Mokorića z' Novaka?

Fr. Ča onoga, ki no nezna ni štit?

Ju. Kako nezna, kad je na dan izbora Lazariniev proglas za klobukom nosil kako da ga je on sam pisal i štampal?

Fr. A ča češ, ter nozna štit ni tovar, pak već puti komaj da koraca pod pismi, koja nosi!

***

Ju. Čuj Frane još ovu: Oveh dan sam bil tamo na Pićanšćine, pak su mi povedali, da je neki ekspodostat Pićanski u vromo izbori jenomu našemu starcu rekal: *„Se volè esser ščiavo, andè in Bosnia!*

Fr. Da je to mane, ja bi mu bil rekal pak ovako: *E và sior a . . . o, se non volè riconosser che ghe semo ancho noi croati in Istria, andè in Italia; là non ve sccarà nissun di noi i timpani, ma quà perdiana semo a casa nostra anche noi!*

***

Fr. Šergo do biško, Jure, već te nisam videl vlaško leto!

Ju. Ma baš ni ja tebe; kuda su te vavek klatiš?

Fr. Ja sam bil nekoliko dan va Čabro!

Ju. Hod s bogom! Ka nesreća te va *Čabar* nosi!

Fr. Nebudi nem ne! Nisam ja bil va čabru od zelja ne, nego tamo va onom selu va gorah.

Ju. A tako ja, tako! Pak ča povedaju?

Fr. A niš, zač naših novic imajo malo, a ja *nemški* neznam, da bim njihove cajtunge mogal čitat va čitalnico.

Ju. Hod va Zagreb *K janjetu*, češ se valja nemški navadit.

Fr. No hvala Bogu i ta mi je nova!

Ju. Bog Frane!

Fr. Bog Jurić, kamo greš?

Ju. Grem va Lokvo nekakove puške očistit, zač da na Tolovu nisu otele zdat.

Fr. Ja, oj čuješ Jurino, kako ča dela va Bosnoj?

Ju. Sve toplejo!

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Božo Depiera neide upravljati Momjansku župu kako se tiskalo u zadnjem broju „N. Sloge“, nego Grižnjansku, a č. g. Ivan Ivić, dosadanji uprav. župe u Grižnjanu idu u istoj službi u Momjan. M. č. g. Dinko Vidali, dosad upravitelj župe u Kastanji, je imenovan od Nj. Veličanstva kakonik u Piranu. Dne 1. o. m. je preminuo u Gospodu Franjo Troha, u zadnje vrieme bivši župnik u Kostaboni, a sad u pokoju u Idriji. Bila mu 71 godina. P. U. M.

Na c. k. pazinskoj gimnaziji zajedno sa pripravnim tečajem, kako se čita u dotičnom programu, bilo je ljetos upisano 135 učenikah, a do konca godine ostalo jih 125. Po narodnosti bilo je 7 Niemacah, 73 Talijana, 40 Hrvatah i 5 Slovenacah. Istrijanacah bilo 111. Prvi red s odlikom dobilo je 21, prvi red 64, popravni red 17, drugi red 13, treći red 5 djakah, a 1 osta neizpitan. Od 5 djakah VIII. razreda 4 se podvrgoše izpitu zrelosti; od tih 2 bijahu izjavljena zrelim, a 2 će morat ponoviti izpit od jednog predmeta početkom nove školske godine. — Nova školska godina počima 1. listopada. Upisivanje iliti primanje djakah u gimnaziju obavljat će se danah 28, 29. i 30. rujna od 8 pred pôdne do 1 sata po pôdne.

Na kr. hrvatskoj gimnaziji riečkoj bio je koncem prošle školske godine 201 djak. Dakle 17 više nego lani. Iz Istre i Kvarnerskih Otokah bilo jih 21. Prvi red s odlikom dobilo je 27, prvi 116, popravni 15, drugi 6, a treći red 11 djakah. Po stališu roditeljah, sinovah veleposjedničkih bijaše 1, seljačkih 54, obrtničkih 44, trgovačkih 33, činovničkih 29, učiteljskih 6, liečničkih 1. — Što bi želili jest, da se umnoži broj prvo djakah istarskih, a drugo seljačkih sinovah; zato i ovom prigodom zaklinjamo roditelje, neka šalju djetcu u školu. Neće biti uvjek zle godine, a dobri će im Bog i drugač pomoći. Školska godina počima 1. listopada. Djaci će se upisivati dne 27. 28. 29. i 30. rujna u pisarni kr. ravnateljstva, počam u 8 sati u jutro.

Književnost. Kao što bijaše jur javljeno u predzadnjem broju, kod Upravničtva ovog lista, ima na prodaju knjižica **O oplemenjenju voćakah** preštampana iz „Naše Sloge“, što ju je napisao naš vriedni, našim čitateljem dobro poznati dopisnik, gosp. N. Vežić. Mi tu knjižicu i opet preporučamo svim ljubiteljem voćarstva tim više, što nestoji nego pustih **6** novč.

Velika svečanost u Zagrebu. Dne 14 junija bijaše svetačan dan po svo Hrvate. Taj dan ukopaše popeo slavnoga pjesnika Preradovića u rodnoj mu zemlji od koje je daleko, u Beču, umro. Tim se je izpunila želja velikoga domoljuba, izrečena u „Putniku“:

Domovino majko srdca,
K tebi opet se sin krdca
. . . . . .
U tvom polju daj mu grobu
Trajim orlećom grob mu kiti.

Nebrojena povorka ljudi sprovadjala je ostanke velikoga Hrvata. Sabor, sveučilište, akademija, oblasti, učenici, družtva — svi bijahu nazočni. Vas grad bijaše nakićen hrvatskimi zastavami sa crnom vrpcom. Kada je sprovod prolazio gorili su ferali. Biskup Pavlošić služio je u prvostolnoj crkvi mrtvu mašu i opielo. Na groblju odkrilše veličanstven Preradovićev spomenik, što ga je izklesao vrstni Rendić.

U slavu pokojnika govoraha dva odlična lica: pjesnik Šenoa na kolodvoru, i profesor Kosta Vojnović na grobovih.

Jedna je čačica ovih danah dovikivala: što ćete slaviti generala? Neslavimo gjenerala, nego pjesnika, Hrvata Preradovića. Čemu deklamovati „Putnika“ i „Domovinu“, ako i u grobu osudjujete čovjeka, koj je *sroja* čuvstva izlio u ono pjesme!

† **Antun Franki bogoslovac.** Kako nam pišu iz Omišlja na Otoku Krku, preminuo je ondje, u svojem rodnom mjestu, dne 3. julija Anton Franki, bogoslovac treće godine u središnjem sjemeništu goričkom, poslje dulje i težko bolesti. Hvale ga radi njegovih mladenačkih kriposti, a naime radi njegove uzorne čednosti i skromnosti. Sprovod mu je vodio mč. g. dekan N. Albanese, a misu zadušnicu služio mč. gosp. Dr. Antun Franki uz prisutnost svo sudačke oblasti sa g. Drom. Moises-om na čelu, onda školsko mladeži jednog i drugog spola sa učiteljem i učiteljicom i silno mnoštvo ostalog pobožnog naroda. Pokojnik je svršio srednje škole dobrim uspjehom na hrvatskoj gimnaziji riečkoj. Kad promislimo, kako nam nuždno treba s jedne strane božjih svećenikah, a s druge sviestnih rodoljubah, onda nemožemo da i mi neopreplačemo nad tim preranim grobom. Pokoj mu duši!

Iz Soffje javljaju, da se ustrojilo prvo bugarsko ministarstvo na sliedeći način: g. Burmov ministar za nutarnje stvari i bogoštovje i zajedno predsjednik ministarstva, Nacović za novčane, Grkov za pravosudne, Balabanov za vanjske, a general Parencov za ratne poslove. Sveti otac papa, komu se mladi bugarski knez poklonio u Vatikanu, kad se ono bavio u Rimu, da je imenovao ručkuškog nadbiskupa za svog poslanika u Bugarskoj. Knežovinu Srbiju da će zastupati u Sofiji bivši srbski ministar Gruić

LISTNICA

P. n. gg. M. J. na P.: II, V, VI, VII.

K. V. u Drnišu: za lanjsku i za tek. godinu.

S. D. u Taru: isplaćeno prvo polugodišće.

K. A. u Dračevcu: primismo.

K. M. u Kopru: namireno do konca tek. godine.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Augusta 1879.

Duo	Carobnaki (cekini)	Napoleoni	Liro ster.	Prid stero (tegio)	Duo	Carobnaki (cekini)	Napoleoni	Liro ster.	Prid stero (tegio)
1	5.13	9.23	11.59	—	9	5.17	9.31	11.64	—
2	5.15	9.27	11.58	—	10	—	—	—	—
3	—	—	—	—	11	5.17	9.31	11.68	—
4	5.15	9.23	—	—	12	5.16	9.28	11.64	—
5	5.15	9.23	—	—	13	5.17	9.29	11.65	—
6	5.10	9.25	11.59	—	14	5.16	9.27	11.64	—
7	5.18	9.30	11.62	—	15	—	—	—	—
8	5.18	9.29	11.62	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 13. Augusta 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	110	—	116	—
S. Domingo	„	72	—	85	—
Rio polag vrsti	„	51	—	77	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	25
tučeni	„	32	25	33	25
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	170	—	200	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karubo puljezko	za 100 klg	0	—	—	—
levantinsko	„	0	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokvo Kalamata	„	15	—	16	—
puljezko	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	0	—	7	—
Bademki liti mondule palj.	za 100 klg	94	—	96	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešajaci	„	27	—	—	—
Šljive	„	14	50	15	—
Pšenica ruska	„	11	—	11	25
ugarska	„	9	50	11	—
galaška	„	10	50	12	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	—	—	—	—
ugarski	„	8	—	9	—
Raž	„	6	—	7	25
Ječam	„	7	—	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	50	11	50
Hleb	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlž taljanski	„	18	50	22	—
inglezki (kitajski)	„	15	25	16	—
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	110	—	123	—
arbanaska	„	90	—	100	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovico	„	80	—	94	—
štajersko	„	44	—	75	—
Grede	„	12	—	14	00
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje italj. nižje vrsti	za 100 klg	45	—	48	—
najbolje	„	58	—	68	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	44	—
istarsko	„	44	—	45	—
Kamenu nije u barilah	„	9	50	10	—
u kasetah	„	13	—	—	—
Kože strojene naške	za 100 klg	165	—	185	—
suhe volorje naške	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janječe naške	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinske	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
vuneno slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zešje za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	34	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	66	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	38	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	41	—	41	50
Slanina	„	34	—	38	—
Rakija stolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvidi istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	8	75	9	—
istarski	„	8	—	8	75
Lišče od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula)					
splah	„	31	—	46	—
Med	„	32	—	—	—
Lumbar (jabučice od jasorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

N. 217
C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru jesu izpražnjene sledeće službe:

1. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Brezovici, sa slovenskim učnim jezikom;

2. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Tatrah, sa slovenskim učnim jezikom;

3. učitelja III. versti na jednorazrednoj školi u Rukavcu, sa hrvatskim učnim jezikom;

4. podučitelja na trorazrednoj muškoj školi u Kastvu, sa hrvatskim učnim jezikom; i

5. učiteljice III. versti na jednorazrednoj ženskoj školi u Jelšanah sa slovenskim učnim jezikom.

Sa ovimi službami su združeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874. odnosno od 10. decembra 1878, po kojem oni, koji traže za podeljenje prositi, imadu redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako jošte ne služe, ravnim putom do 15. augusta t. g. na ovo c. k. školsko vjeće odpremiti.

C. k. kotarsko školsko vjeće
Volosko dne 7. julija 1879.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRIŠCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 17. U Trstu 1. Septembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Nazmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine.-Izvan Carevine više poštarina. Kdje se najše najmanje 8 seljakah to se veljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolja na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se nepłaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List primа i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di G. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nemalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišo 5 norčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

VABILO.

Primorci! ker je politično društvo „Edinost“ vsled sklepa v Nabrežini za vso Primorsko in Istro kot skupno pripoznano in ker ima to društvo pravila tako urejena, da lahko po vsej Primorski zboruje in sklepa, vabi podpisani odbor vse rodoljube, da se v društvo vpišejo.

Ustopnina je 1 gl. in vsak mesec 10 kr. mesečnine, ktera naj se blagovoli poslati društvenemu denarničarju ki je g. Stefan Nadlišek, mestni svetovalec pri sv. Ivanu, Trst.

Rodoljubi v vsaki vasi morali bi nabirati ude za politično društvo „Edinost“, kajti potreba je, da smo vsi Primorci z Istro edini in da delamo z jedinjenimi močmi. Nij treba ozira jemati na to, ako kdo, kako drugo politično društvo priporoča, tu gre za narod a ne za osobne interese. Vsi rodoljubje od koroške meje do končnega istrskega predgorja, narodna stvar vas vabi, ne bodite zaspani, „Zora poca bit će dana“, žrtvujte na oltar domovine! Zedinimo se vsi v močno društvo, ktero bode v velik prospeh in tvrdna bran Avstriji na meji. Ne pozabite zlatih besed: „V edinosti je moč!“

Trst, 20 avgusta 1879.

ODBOR

POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST.“

VRBNIČANI!

Pišu nam iz vašeg mjesta, da ćete do skora imati izbore za novo občinsko zastupstvo. Dopisa vam nemožemo tiskom dojaviti, jer neimamo za sada mjesta, nego ćemo vam u kratko reći, što vam vaš dopisnik na srdce stavlja kao pravi čovjek i domorodac. Njemu nije po volji, kako su dosad stvari hodile u vašoj občini, zato vas zaklinje, da izaberete za zastupnike ljude, koji će bolje od dosadašnjih skrbiti za vaše obće dobro. On veli, da bi vas vaše polje moglo svih prehraniti, da je uredjeno; a što nije uredjeno, da je najvišе krivo vaše dosadašnje zastupstvo. On veli, da se u vašem občinskom uredu piše talijanski, a te sramote da vi, od starine pravi čisti Hrvati, nesmite više trpiti. On veli, da u vašem kneževskem Dvoru, nije sve u redu, zato da bi trebalo i taj blaženi dvor u nešto bolji red staviti. On veli, da su se jednostavnim zakljućkom zastupstva digli nekakvi novci, koji se nebi bili smjeli, pak da i tomu treba lieka od novog zastupstva. On veli, da se je školska zaklada pretvorila kao u nekakvu zalagaonicu, a to da nesmije. On veli, da bi vam još imao sto i sto stvari reći, da vas uglavi, da treba drugim putem krenuti, al da misli, da će vam i ovo malo dosta biti, da otvorite oči, pak da izaberete zastupstvo prama svojim potrebam, a ne po želji nekojih ljudi, koji mare više za se, nego za vas. Ajde dakle, osvjetlajte si lice, pak da vas u dojdućih brojevih ovog lista pred cielim svietom pohvalimo, kako zaslužuju sviestni i budni občinari svi i svuda!

BAŠĆANI!

Iz vašeg smo takodjer mjesta dobili jedan dopis, kojeg nemožemo štampati radi istog gori navedenog uzroka, ali kojega ćemo vam sadržaj evo u kratko priobćiti.

I vaš dopisnik piše, da su vam izbori na vratih, te veli, da se tom prigodom nada najboljemu uspjehu, jer da su vam se oči od neko doba baš liepo otvorile, pak da jasno uvidjate, da vam na dosadašnjoj stazi neima nesamo napredka, nego ni obstanka. Istina, veli, da ste podieljeni na dvie stranke, na narodnu naime i na šarenjačku; al narodna da je jača, jer da su uza nju pristali mnogi iz Drage, pak da će nedvojbeno predobiti. Veli nadalje, da šarenjačka stranka nazivlje sama sebe „governialnom“, kao da ste vi narodnjaci tobože proti governu iliti vladi. Nego toj je stranki odzvonilo ne samo kod vas, nego i u ostaloj Istri, jer je prošlo vrieme krabuljah iliti maškarah. Preveć su se vremena naši protivnici krili za vladina ledja, da nas drže laglje na uzdi; ali istina mora jedan put na svjetlo, pak je to najzad i vladi dodijalo. Zato vas vaš dopisnik opominje, da se oglušite na lažljive riečі te okrabuljane stranke, pak da kako jedan čovjek složno i skladno glasujete za jedne te iste narodne zastupnike, koji će, ako Bog da, znati i htjeti preporiditi i vašu slavnu občinu.

Mi vam na koncu neimamo što dodati, nego da vam želimo, da se okoristite iskrenimi savjeti vašega vrloga domorodca, pak da si i vi osvjetlate lice, kako su si počele jedne za drugom sve istarske občine. I u to ime Bog pomozi!

DOPISI.

Iz Žminja *5. kolovoza 1879.*

Izvolite, gosp. uredniče, uvrstiti u vaš cienjeni list ovo par redakah, nebi li nam tim pomogli u nevolji, u kojoj se nalazimo.

Odkad ljudi pamte, nije se nalazio puk ove občine u žalostnijem stanju, što ljetos. U kolovozu mjesecu neima što da ovari, a što će bit stopram tamo na zimu? Što je tomu krivo? Nepogodna ljetošnja vremena, koja su i drugdje pomin učinila, a nas su ovdje do kraja zatrla. S prva cielih 8 mjeseci vjekovita kiša, odmah zatim strašna suša i nesnosljiva vručina. Kiša neda da izoreš, da posiješ, da posadiš, a onda uhvati se božje sunce te izgori, što si kradom iz dažda posijao i posadio. Lanjske jeseni i prošle zime samo siedi i trati, tko što imaš, čekajuć bez djela i opravka promjenu vremena, ali vrieme uvjek jednako. Stopram prve polovice mjeseca ožujka razvedrilo se nebo za nekoliko danah, onda daj, opravi kako tako prognjile vinograde, posij u nedobu nešto žita i posadi konjicu dvie koruna iliti krompira, pa hajd opet pod krov tamo do pod konac svibnja, pa stopram tada mozi sijati nešto kuruze, mjesto da ju već pleveš i okapaš. Svaki je živ vidio, da iz prve sietve neće biti nista, ali se zato nadao drugoj; nadao se kuruzi,

15

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CXXXIII.

Nesmiljona.

(Iz Vrbnika).

Na ovoj kuntradi dva mladića staše,
Ki ovoj rožici služiti hođaše.
„Sad zberi rožice, koga tebi drago!“
„„Oba ste mi mila, oba ste mi draga,
Ne morem vas dilit od mojega srdca:
Prvom hoću dati srdca polovicu,
Drugom hoću dat od žija *) rožicu.
Onomu komu dan od žija rožicu,
Neka gre iskati v tuju stran jubčicu.““
„V tujih stranah se je tudjim majkan molit,
A jà svoju imit, pak mi ju želit.
Da bin služil Boga koliko sen tebi,
Bog bi se smilioval, prijel bi me k sebi;
Već bi se smilila turkinja na roba,
A ti se nemoreš na mane nebogа;
Već bi se smililo drivo na kamenje **)
A ti se ne moreš na mojo mojenje.“ ***)

Trinajstićeva sb.

CXXXIV.

Moć Ljubavi.

Da nebi jubavi, svita nebi bilo,
Ni mene ni tebe, moja draga vilo!
Jubav je velika; jubav čini mriti,
I dragoga moga iz daleka priti.
„Jubić moj na daleč ča se ne spominjaš,
Ali dražu imaš pri koj me zabljivaš?“

Isti.

CXXXV.

Ljubi me!

Ti si se hvalila na hladnoj vodici
Dvin mladin junakon, tratoj divojčici,
Da sau te ja prosil za blago imati.
Ča će meni blago, ni ta tvoja dota,
Kad nisan gospodar od tvoga života,
Zaš su judi blago, ni gradi ni sela?
Jubi me rožice, ter budi vesela!

Isti.

CXXXVI.

Milinova ženitba.

Kad se ženi Milin, dite drago,
V Černugoru za divojku mladu,
Milinu je govorila majka:
„Ne ženi se Milin, dite drago,
V Černugoru za divojku mladu;
Zaš je v gori vila vilovnica,
Ka je troju svatju razorila;
I tebe će, moj sinko, Miline!“
Milin zato hajo i nehajo,
Neg se ženi za divojku mladu.
Kada pride posrid Černegore
Počne Milin pregorko plakati
I premilu majku dozivati:
„„Mila majko, da biš me videla,
U zlu jesam, goremu se nadam!““

(Nastavka neznam.)

Isti.

CXXXVII.

Mornarova Ljuba.

„Aj moro mornaru
Od mora široka,
Vozi brzo kraju,
Ni moga života,
Da te ja popitam
Za draga mojega.
Si l' ga kadi videl,
Ali š njim govorel?“
„„Ja sam ti ga videl,
I š njim sam govorel
U Plominju gradu,
S Plominkinjum mladum.
Z jenum ti on rukum
Plominku pojaše,
A z drugum rukum joj
Prsten zbirašе.““
„Dat ću mu blagoslov
Od srca mojega:
Budi mu v mori grob,
A soli postija.
A subo konopi
Obed i večera.
Da bi ga dupine
Na škinah *) nosile,
A male ribice
Ve dno **) mora jile.“
„„Nemoj me tako kjet, ***)
Draga jubo moja,
Nosim ti župicu
Trojega kolura,
Na njej je pašaman, ****)
Gušta me cekina.““
„Vidim v brodu,
A belo jadrašce,
Sama sobum rečem:
To moje srdašce.
Srce moje s tvojim
V jubav je zapalo,
Pak se je zelenim
Kordunom svezalo.
Ta zeleni kordun
Maj se ne odveže,
Kako kalamita,
Ka sebi pretože.“

Isti.

*) Lilj — **) Vrbničani izgovaraju ono „nj“ u glagoljaših i kolektivnih samostavnioth kao dva slova.

*) Pleći. — **) U dno. — ***) Klati. — ****) Pasac.

zelju, repi, itd. Nu ljuto se prevario u računu, jer netom presta kiša, eto suše, strašne sparne suše. I tako pšenice ni sjemena, jačmena, raži i zobi malo više od sjemena. Ja znam čovjeka, koji je posijao 30 hektolitrah pšenice, a spravio je stopram 20, velim dvadeset! I tako kuruze ni malo, jer je uvehnula; krompira i zelja ni malo, jer je posahnulo; isto tako ni repe, ako nam se Bog što brže nesmiluje, jer se neće moći ni sijati. Na što dakle da se upre, u što da se posigne ljetos naš žminjski seljak? Možda u stoku iliti blago? Nemože, jer u našoj je občini samih volovah prieko petsto, a bravah i ovacah tisuće petsto glavah manje od lani. Kamo toliko blago? Morao ga siromah prodati, da plati porez i namiri zaostavše dugove pristojbinah nasljedničtva i razterета (esonero), jer mu se drugač prietilo ovrhom iliti eksekucijom. Sad nesamo da neima blaga, da ga proda, pa da se prehrani, nego neće imati na čem ni zemlje izorati i obdjelati, kad opet dodje tomu svoje vrieme. Izviše zadužen je do glave, jer ga već četiri godine zajedno izdalo vino, taj njegov platidug; a i ljetos nije se svrglo iliti poleglo nego baš malo grozdja. Zato ne samo da nemože stari dug platiti, nego se neima na što ni zadužiti. Dodaj tomu nesrećni neredi notifičnih knjigah u Pazinu, gdje je jedan komad zemlje založen dvadesetorici, da nerečem stoterici, pa reci, što će i kako će ljetos Žminjci, da nepoginu od glada?

Tu neima druge, nego da nam dodje u pomoć visoka vlada. Ona nas može jedina spasiti, a bez ikakve svoje škode: i to je ono, što ju najsrdačnije molimo. Mi nepitamo, da nam što daruje, nego što nam dade, da joj pošteno vratimo. Evo na koji nam način može pomoći, samo ako hoće. Vlada neka kupi turkinje, gdje je Bog dao; neka zamoli ravnateljstvo južne željeznice, da ju doveze bezplatno na predodredjenu ovdje željezničku postaju; turkinju neka povjeri c. k. kapitanatu (ne Juti); kapetanat neka ju izruči poštenim kmetom; ti kmeti po broju članovah družine i po posjedstvu neka ju razdiele stradajućim u tri predustanovljene dobe; prigodom dielbe neka se u navlašnoj za to odredjenoj knjižici zapiše ime i prezime primatelja i kućni mu broj, a primnja neka se potvrdi u občinskom uredu po dvih svjedocih pred g. načelnikom, koji neka se takodjer podpiše. Tu knjižicu nakon ovršene troje razdielbe neka rečeni javni povjerenici pošlju kroz občinsku oblast c. k. kapitanatu, a taj neka ju odpremi na c. k. porezni ured s nalogom, da svotu duga za kuruzu zabilježi u porezne knjige dotičnoga posjednika, da činovnik uz obični porez izjeruje od godine do godine i taj vladin zajam iliti posudu.

Ovim bi nas putem vlada ne samo pomogla, nego i oslobodila grabežljivih rukah bezdušnih lihvarah, *koji su godinah 1874. i 1875. kuruzu, koja je njih stojala 4 f. star, prodavali do Ivanje iste godine po 8 f., do Bartolje po 10 f., a do Martinje po 12 f. star, u pô su godine dakle za svaka 4 f., imali 8 f. dobitka!* Nije li ovo lihvarstvo, kakvomu neima para ni u samih velikih gradovih, odkle gone i tjeraju Židove radi njihove lihvarske grabežljivosti, dočim su kod nas u Istri obično takve pijavice najugledniji i najodličniji ljudi? Iz ovoga se vidi, da je već skrajno vrieme, da se i kod nas zakonom metne košnjica na gubac tim nezasitljivim vukom, jer je bogme drugač Istra zauvjek propala. Nego na koncu tom posudom prištedila bi nam vlada i nebrojene sudbene troškove, u koje bismo drugač neuklonivo zapali, kad bi gori rečenim pijavicam trebalo dug platiti, a nebi bilo čim. Ali dokle mi pišemo i umujemo, vrieme leti, ništa neveli, a ljudi trpe i stradaju. Zato neka se ta stvar neodvlači, nego neka se odmah prime na ruke, dokle nepočnu od glada umirati, jer buduće nas zime čeka to i ništa drugo, pošto već sad neimadu mnogi, što da ovare. U drugih zemljah zadjela je narod gdje povodnja, gdje oganj, nas je evo upropastila ljetošnja neprekidna moča i potonja strašna suša. Zato evo dižemo i mi ruke, proseć, da nam pomogne, tko može!

Iz Kastva.

Naša občina, jedna od najznamenitijih u cieloj Istri, doživila je u kratko vrieme svakakovih. Obćenita bolest skoro svih istarskih občinah i nje se je primila. A ta obćenita bolest občinah jest njihova slaba uprava. Što s nemarnosti, što s neukosti a što s sebičnosti, s občinskim imetkom zlo se je upravljalo. Uvidjelo se je to i kod zemaljskoga odbora i kod namjestničtva u Trstu. I zemaljski odbor i namjestničtvo u Trstu možda da upravu poboljšaju, a možda imajući i kakovu drugu svrhu, poslali su u Kastav svoje ljude, pošto se je i s njihove strane štošta učinilo, što je zlo pogoršalo.

Zemaljski odbor poslao je svoga čovjeka prije nego li namjestničtvo. Poslao je g. Kudera, čovjeka, o kom se do tada ništa drugo znalo nije, nego da je vojevao u redovih Garibaldijeve čete (čim se on i dan danas baha), da je bio vojnik austrijski i da je učinio njekakav računovodski izpit, čovjeka, koji nije nikad bio u nikakvoj občinskoj službi, koji nije hrvatski nit rieči znao. Da je on službu u Kastvu primio, nije nikakvo čudo: on do tada nikakve nije imao, a s tom službom bila je skopčana plaća mjesečnih 100 f. a. vr. Da nije mogao obavljati onih poslovah, koji su s tom službom skopčani bili, nit to nije čudo. K tomu se je on i u takove stvari mješao, koje nanj nisu spadale, htjeo je biti prvom osobom u kastavskoj občini. Podigle se proti njemu tužbe. Došao je u Kastav, od zem. odbora poslan, gosp. Suša, da razvidi djelovanje Kjuderovo, a ovaj se je vratio u Poreč, kako se čuje, s osvjedočenjem, da nije Kuder ništa učinio kao nit niko pred njim. Kjuder je ipak ostao na teret občine.

Zamješalo se je pak i namjestničtvo u Trstu. Ono je i dublje seglo. Razpustilo je zastupstvo i izručilo upravu občine gosp. Simzigu. Taj gospodin službovao je kao tajnik občine goričke, pak kao politički upravitelj expoziture krčke. I na jednom i na drugom mjestu da je marljivo i vješto obavljao svoju službu, a da se je prijubio osobito preuzvišenomu gosp. namjestniku u Trstu. Kako je g. Simzig došao, tako su Kjuderu krila pala, on je bio pod zapovjedju c. kr. komisara Simziga. Nit ovaj nije bio vješt hrvatskomu jeziku, ipak znao se je s njekim svojim vlastitim jezikom toliko pomagati, da se je s ljudmi razumjeo. Radio je prilično mnogo, a znao se je sa svojim neuredovnim ponašanjem mnogim prikupiti. Ali se zamjerio svim za vrieme izborah za carevinsko vieće, hoteći, bud po vlastitom nagonu bud po migu s višega, iztisnuti obće obljubljenoga dra. Dinka Vitezića. Možda je svršio svoje poslanstvo, svakako zamjerio se je tako, a i nanj je to tako djelovalo, da je skoro bilo odlučeno, da on svoju službu zapusti, a da se izabere občinsko zastupstvo.

To je prošloga mjeseca i izabrano bilo, a postavilo si na čelo čestita gradjanina Antuna Dukića Diračića.

Pod njegovim predsjedanjem imalo je novo zastupstvo dne 4. augusta prvu sjednicu. O toj prosborit ću u sliedećem broju.

U prvoj sjednici priobćio se je ponekle račun prošlih sedam mjesecah, i razpravilo što se u ostalih 5 mjesecah ove godine potrošiti ima. Govorilo se je tu imenito o plaći gosp. glavara, o dnevicah njegovih, gg. zastupnikah, gg. činovnikah, o liečniku i o blagajniku. Plaća glavarova imala se je povećati po predlogu onih, koji su proračun sastavljali. Za ljetos sam se je glavar odrekao toga povećanja želeći, da se čim veće prišteđi. S istoga uzroka sam je pristao na to, da mu se dnevnice o forint manje davaju nego li se je predlagalo, a zastupnici umanjili o nješto i vozarinu. Isti zastupnici odrekli su se za ljetos svojih dnevnicah za svaki put kad budu sjednicu imali. Oni žele na čast svoju a na dobro občine raditi. Kad bi inače koj zastupnik kakav posao za občinu imao, dobiva dnevnicu 2 for. Toliko dobivaju i činovnici kad kamo u poslu občinskom izidu. Predlagalo se — Cicero pro domo sua — i vozarinu za svaki put kad izidu, živo se je po samih činovnicih tu vozarinu zagovaralo, ipak se nije uspjelo, kako se je želilo. Zastupnici vele, da mogu činovnici toliko hoditi koliko i oni, zabacuju svaku vozarinu po občini, a potvrdjuju ju samo za slučaj, da ide činovnik kamo izvan občine.

U vrieme što je c. kr. komisar občinom upravljao, bilo je izpražnjeno mjesto občinskoga liečnika. Premda su uvjeti dosta dobri, ipak se je moliteljah malo javilo — a krivo je to, što se službe samo u „Osservatore Triestino“ javljaju. Imenovalo se je dra. Goluba, rodjena Cresanina, do tada živućega u Motovunu. Zastupstvo imalo je toga čovjeka potvrditi za občinskoga liečnika, i povećati plaću za noćne posjete. Odlučilo se ostati pri svem onako, kako je služba razpisana bila, a ništa povećavati, te obvezalo liečnika da popuni svoje izpite te da bude i ranarnik. Gg. činovnici zagovarali su povećanje, al nije koristilo. Onda su jedva umuknuli, kad se je nesamo proti povećanju bilo, nego kad se je o snizenju govoriti počelo. Onda su se jedva sjetili, da se uvjeti nedadu promjeniti, a nisu se onda sjetili, kad su povećanje predlagali i zagovarali. Umuknuli su tim brže, što su se medju zastupnici počele dizati tužbe, da gosp. liečnik za svoje posjete veće zahtjeva nego li ga ide. Preporučamo gosp. liečniku, da se strogo uvjeta drži, a ako bi mu kad na pamet palo, da nisu povoljni, neka se sjeti, kako mu je u Motovunu, bilo prije nego li je došao u Kastav.

U vrieme uprave komisarske umro je bio blagajnik občinski, gosp. Karlo Lučić. Mjesto njega uzeo je komisar dnevničara gosp. Sabljića. Predlagalo se, je da se ga za stalno namjesti i da mu se ustanovi plaća. Odlučilo se je

---

CXXXVIII.

Ča je roža mlaja, junaku je draža.

(Iz Vrbnika.)

Jubav, ku ti nosim i milo te prosim,
Jubav, ka je bila i još će da bude,
Da se srdce moje sa tvojim sdružuje.
Da biš moja bila, s manum biš hodila,
Poprik černe gore va 'no ravno pojo.
Va ton ravnon poju lipo turan stoji,
S mirlići ograjen, s bašalkom nasajen.
Va njem su dvi mlade; maružanu sade,
A treta nevesta, ka njin ju zaliva.
„Ala, dragi brate, homo jenu prosit“;
„„Oni su nan rekli, da je obećana.““
„Ala, dragi brate, homo drugu prosit“;
„„Oni su nan rekli, da je rukovana.““
„Kol' je rukovana, ma ni s kuće dana.
Ala, dragi brate, homo tretu prosit“;
„„Oni su nan rekli, dà je premlajebna.““
„Ča je roža mlaja, junaku je draža!“

Isti.

CXXXIX.

Sirotica.

Velebiću, visoka planina,
Sve si gore podase zmamila,
Samo nisi gore Plešivice.
Na gori je jena stnza mala,
U koj živo jena sirotica,
Šivak šijo i gorko se plače.
K njoj mi pride Miko gospodine:
„Ča bi dala mlada divojčice?“ *)
„„Dala bin mu tanku košujicu,
Ka se šila tri godine dana,
Ku j' krojilo do dvanajst krojača,
Šili su ju dvajset i četiro.
Ja bim mu ju mladu darovala!““

Isti.

CXL.

Hodi s manum mila, mlada divojčice,
Moj vrtal vidit i rumane rožice.
Neplač mila, draga, ne daj srcu jada;
Voži kritca moja za rukavca tvoja,
A ja hoću moje za srdašca tvoje!

Isti.

CXLI.

Opomena.

Pogledaj čoviče jur u nebo gori,
Vrime ti prespiva, hodi se spokori.
Bog je na visoki semu svitu smera;
On vidi, dobro zna pri kôn je ka vera,
Na nebi visokon, da bi bilo pero,
Na moru širokon, da bi bila karta;
Š čim bin ti ja, dušo, listak napisala,
Svo moje uzdihi i moje žalosti,
Ciê tebe rožice, lipahne mladosti.
Človik se mlad rodi, starost ga pogubi:
Ni stvari na svitu, ka lipost nezgubi.

Isti.

CXLII.

Liepa Ninkinja.

„Utrnuh rožicu ruman cvet,
Pak ju ja hitah na veter.
Kamo će roža, kamo ne?
Ter mojoj jubi na lišce!“
Mišjuh ja mlada, promišjuh,
Odkuda mani roža bi?
Da moga juba gradu ni.
Moj jub je prošal nadaleč,
Svojemu jubcu pobrancu.
Po 'nu lipehnu Ninkinju,
Ka no umi tkati, ni prosti,
Neg' droban šivak šivati.

Isti

CXLIII.

Mladi Providur.

(Iz Vrbnika).

Sve tičice lipo pojû,
Sva gora zvoni,
A rožice lipo cvatû,
Lug se zeleni.
Po lugi su guste stozi,
Guste stozice;
Po njih jaše mladi Providure,
Z ungarske zemje,
Tamo doli lipoj roži
V zeleni dumbrov.
„Jaš', projaši, mladi Providure,
I nazad se vrat;
Puti su ti zaraščeni
K lipoj roži pojt.

Isti.

CXLIV.

Najviša i najlepša.

(Iz Istre.)

Zresla je jelva visoka,
Sve one gore obresla,
Samo 'nu velu ni mogla,
Za onom velom beli grad,
Po njemu šeće mlad junak
Svojom sestricom Anicom
I s onom drugom Maricom
I s onom trećom Katicom.
Pavlova sestra najviša,
Petrova sestra najlipša.

Upisana u „Primorcu“, listiću djačke Čitaonice na Ricci.

*) Tu nešto manjka. Ured.

dati 40 f. mjesečno za tekuću godinu, a za buduću razpisati službu, nebi li se medju domaćimi koji za tu službu sposobnim obnašao. I pravo je.

Govorilo se u sjednici i o popravku njekih putevah i o paljenju njekih vapnenicah, i o napravljenju njekih vodnjakah, al se na ništa pristalo nije kod većine predlogah, rad to veće štednje, da se dug čim prije izplati — valja bo znati, da je občina naša od vjerovnice u kratko vrieme dužnicom postala. U obće uzeto, novi zastupnici sa svojim glavarom pokazali su, da prilično razumiju občinske poslove, da su voljni raditi za blagostanje občinarah, da su požrtvovni, da njimi nevlada sebičnost, da jim lebdi pred očima samo občinsko dobro. Želiti bi bilo samo, da se stvari u većem redu razpravljaju, da jih negovori veće na jedan put, da se neodaljuju od predmeta, o kojem se govori. Glavar predloži i razloži koji predmet, oni neka po redu jedan po jedan svaki svoju o tom predmetu reku, a onda neka glavar o tom predmetu glasovati dade. Većina odlučuje. Na dalje bilo bi želiti, da se sve ono, o čem se govori, piše, da se zapisnik sjednicah vodi. To bi imali činiti pisari jedan pak drugi. A i to neka znadu gospoda zastupnici, da ti pisari, kao nit drugi činovnici, *nikakva prava neimaju u sjednicah govoriti*. Ako su u sjednici, imaju oni samo na zapovjed glavarevu štogod pročitati, o čem obavjestiti, nikad se pako niti s jednom rieči u razpravu mješati. Proti tomu griešili su osobito gg. Štefan i Kuder.

Napokon još jednu, koju slavnomu občinskomu zastupstvu osobito na srdce postavljam. Gospodina Kudera poslao je sl. zemaljski odbor. On je bio podčinjen c. kr. komisaru kad je ovaj došao, a c. kr. komisar je ne jedan put rekao, da će Kuder onaj dan prestat služiti u Kastvu, kad on položi svoju čast. Gosp. komisar Simzig je otišao. Prije odlazka preporučio je sve činovnike i gosp. Kudera novoizabranomu zastupstvu. Preporučio ga je i gosp. Suša, koj je iz Poreča u Kastav bio došao. Kuder sjedi još u Kastvu, poteže svojih 100 for. i po koju dnevnicu, hoće dapače biti nad svimi u glavarstvu. Po kojem pravu? Mi držimo, *po nikakvom! Zastupstvo je uzpostavljeno, zastupstvo ima pravo ustavljati nove službe, razpisati mjesta, i imenovati za ta mjesta činovnike*. Kuder je sada nekakav likvidator občinski. *Toga mjesta občinsko zastupstvo nikad ustanovilo nije. Jeli to mjesto potrebito, neka odluči sl. zastupstvo. Ako je potrebito, neka ustanovi plaću, i neka razpiše službu.* Izmedju prositeljah neka izabere onoga, koj mu se bude najspodobnijim činio!

Iz Istre.

(Dalje i konac, vidi broj 16.)

I u Kranjskoj ima nekoliko njemačkih učionah, ipak po ovoj istoj statističkoj knjizi neima djece njemačkoga materinskoga jezika, izvan Kočevja, ako ne 143, a od ovih spada ih na Ljubljanu grad 132, dakle za svu ostalu Kranjsku, samo 11 ih, koji su upisani kao rodjeni Niemci. A u nas u Istri samo da prestupi hrvatsko diete prag talijanske škole, jur postaje Talijanom! —

I na Goričkom ima nekoliko njemačkih školah, ali Njemacah rodjenih nebroji se ako ne 9 muzkih i 25 ženskih. Ta u samom gradu Gorici ima u školah po narodnosti 169 Slovenacah, a 934 Talijanah. Nećemo tim reć, da su ti brojevi baš točni i istiniti, ali svakako su mnogo istinitiji nego oni, koji govore o naših Istarskih školah.

Jedino *nam* je dakle u Istri sudjeno, da nas naši dušmani nepriznavaju u našem domu. A od Dragonje do Skitače, od Lanišća i Danah do Promontura i Fontane ima nas bez voloskoga kotara preko 100.000 Hrvatah, a u školah po ovoj knjizi ima samo 128 mužkaracah, a 34 ženske. Kao da nam je sudjeno, da svaki dan podamo po jedno djete hrvatsko talijanskomu zmaju. Ali će mu sigurno presesti!

Oprostite mi vi, srećna braćo, preko Učke, što se u svojem narecanju vas nespomenuh. U vas neima ove nepravde, koju ovdi spominjemo; vaša djeca ubilježena su za ono, što su, Hrvati najmre, a po Krasu Slovenci. Vi imate svoje škole u materinskom jeziku, *) pa vam se djeca nemuče bez koristi.

Ufamo se, da neće pustiti vlada, da se onakove oficiozne laži po svietu trube; nego da će nas barem pripoznati da smo što smo, Hrvati; da joj se nebude sporučilo s prekomorske strane, da Hrvatah u Istri neima, nego da su sami Talijani, kako se to i službeno potvrđuje. — Dok nas slavna naša Giunta ignorira, nečudimo se, jer se tamo reklo — croati non abbiamo in Istria — pa se i prema tomu vlada, čim sve iskanice priredjuje samo u talijanskom, a neke i slovenskom nagrdjenom jeziku **) — ali visoka vlada mogla bi uviditi, da joj to nije u prilog, pa spoznati i u školah i drugdi 170,000 Hrvatah, koji u Istri žive. —

*) I preko Učke našao je neprijatelj svoje gnjezdo. Na Voloskom protivorili su narodnu u talijansku školu. Vlada žaba da u Istri konja kuju, pa je podignula nogu, da i nju podkuju. Učitelji su to uprav oni, koji nisu od svoje majke nikad ni rieči talijanski čuli. Na čast im! — *Op. ured.*

**) I vlada cesarska spomene se Hrvatah naravno samo onda, kad tiska kakvo iskanice porezno i slično oglaso. — *Op. Ured.*

Prijateljem siromašne učeće se mladeži.

Ne ima valjda srednjega učilišta u Hrvatskoj, izuzamši riečku gimkaziju, koje nebi imalo družtva za podporu siromšne i vriedno mladeži. Od kolikoga su blagoslova takova družta, nije težko ocieniti, uzmo li so u obzir, da u nas niži slojevi pučanstva davaju najveći kontigent djaka. Hrvatska gimnazija na Rieci u tom upravo prednjači, te po izvješću od g. 1878-9. dobra polovica mladeži seljački su i obrtnički sinovi. Koliko će prijatelj napredka svoga naroda naći utjehe u toj požudi za znanjem i uljudbom, nazrievajuć u njoj jamstvo boljoj narodnoj budućnosti, tolike će raztužiti svako pošteno i čovjekoljubivo srdce pomisao, da je većina mladeži u svojoj najbujnijoj i najpoletnijoj dobi prikovana uz neumoljivu kliauru nestašico i siromaštva, što joj ne samo lomi djelatnu silu i ogorčava mladjahne godinice, već žalibože mnogoga i mnogoga mladića, koji bi s vremenom mogao biti na diku rodu i domu, prisili da ostavi polje nauke, a da se prime očinskoga rala i motike. Koliko li nezahrdja sjajnih talenata s tog upravo razloga?!

I mladež kr. hrv. gimnazije na Rieci imala je i ima plemenitih darovnikah; nu u zadnjo vriemo porasla novolja, pornsno broj potrebnih, a svakim se danom sve više sužuje broj desnica darovnica. Statističiki je u nas dokazana istina, da broj djaka ovisi o ljetini, tako da čim obilnija ljetina, tim veći broj učeće se mladeži i obratno. Ova godina nije mogla biti žalostnija; jer, navlaš u hrv. kršnom primorju, u Istri i na Otocih što prije nije uništio dugotrajni pljusak dažda, to je sada dogorilo sušom, kojoj no ima pametara. Kolikim bistrim glavicam neće ta žalostna obstojnost zakrćiti školska vrata? Koliki roditelji neće biti prisiljeni odvesti svoju djecu sa gimnazijskih nauka, koje su već uspješno započeli? — Nije kruge, već raširiti krug prijatelja potrebnih: sirotinju ovoga hrv. zavoda staviti pod okrilje cieloga naroda hrvatskoga. — —

Ti osbiljni i težki razlozi sklonuše osnovatoljni odbor, da zasnuje filantropsko *„društvo za podporu siromašnih i vriednih učenika kr. hrv. gimnazije na Rieci“* sa sjelom na Sušaku (kraj Rieke). koje je visoka kr zemaljska vlada već dozvolila, te poziva ovim u plemenito i rodoljubno kolo sve Hrvate sa svih strana.

U družtvo se dakle, duše plemenito i rodoljubne! Tko uzmože, neka nežali upisati *se članom utemeljiteljem sa svotom od dvadeset (20) for.*, plativ na jednom ili u dvie godine po 10 for.; nedopuštaju li ti sile, da zadovoljiš plemenitom nagonu darešljiva srdca, a ti se upiši *u članove prvoga reda sa godišnjim prinosom od tri (3) f.* ili postani *članom drugoga reda sa prinosom od jedne (1) for.* na godinu. U ostalom svaki se plemeniti darak sa zahvalnošću prima.

Osnovateljni se odbor čvrsto nada, da će njegov čovjekoljubni i rodoljubni podhvat uroditi najboljim plodom tim više, što se i u nas znade ocieniti vriednost i zamašaj škole za dobrobit i budućnost naroda.

Trudimo se i brinimo se sami za sebe, a blagoslov božji neće sjegurno izostati!

Na Sušaku (kraj Rieke) u kolovozu 1879.

Osnovateljni odbor

društva za podporu sirom. i vriednih učenika kr. hrv. gimnazije na Rieci.

Franina i Jurina

Ju. Jesi li čul, kako su neki dan Kastavci na Voloskem hrvatski pevali?

Fr. A sam, pak ča?

Ju. Da su jim Vološćaki zamerili.

Fr. Zač?

Ju. Ač da netrpo hrvatskih pesam.

Fr. Drugi put neka jim zapevaju onu maminu: „Ninaj, nanaj, dete moje!“

Ju. Pak?

Fr. Pak da vide, ako te se umirit.

Ju. Hod s Bogom, ter nisu već deca!

Fr. Ako nisu, te se morebit spametit, kad su bili!

***

Fr. Lego, pravo reć, Kastavci se nimaju zato ča ripit na Vološćaki.

Ju. Zač no?

Fr. Ač ako Vološćaki netrpo hrvatskih pesam, kastavska pak deca pevaju talijanske na samoj Fortice.

Ju. Dragi ti, ono da j' bila samo za šalu neka *karnevalska*; ale sad da će tamo i to prestat.

Fr. Kako to?

Ju. Tako, ač izbori su gotovi, a neki kudrići (ricciotti) da su rep med nogi zavukli.

***

Fr. Kad te pak biti gotovi kastavski občinski računi?

Ju. Kad bude htelo občinsko veće, kô da se ima skupit baš ovi dni.

Fr. Ča to va njem stoji?

Ju. Tako va kem? Ča j' more bit občina dužna do veka računara plaćat?

Fr. Tako ča?

Ju. Neka ga plaća, ki ga j' poslal, il neka gre odkud je prišal, kad mu ni nikad kraja ni konca.

Fr. A ča j' to tako?

Ju. Tako pobonja!

OPOMENA.

Molimo sve p. n. predbrojnike, koji nam još što za lanjsku ili tekuću godinu duguju, da svoj dug što prije namire.

Uredničtvo.

CXLV.

Banović Mijate.

(Iz Promontura.)

Lipa ti je s večera vedrina,
Još je lipša sama misečina!
Liepo ti je more u pramore
Još su lipše kule Deanove,
Ke je bia Dean zagradia
Pokle mu je baba preminia!
Šta to grmi, al se zemlja trese,
Ali puca more u pramore,
Al se ore kule Deanove,
Al pucaju nazadu lumbarde?
Niti germi, nit se zemlja trese,
Niti puca more u pramore,
Nit se ore kule Deanove,
Neg pucaju nazad u lumbarde.
Cimbulj bije care gospodine,
Cimbulj bije i čiri veselje,
Da je lipo roblje ufatio,
Lipo roblje Banović Mijata,
Lipo roblje, vidit ga je lipo,
Na njemu je sedam samokresa
Sve od srebra i od suha zlata,
Svaka valja stotina dukata;
Na njemu su do dva pasa zlatna
Svaki valja stotina dukata
Na njemu je puška brešankinja,
Koja više u Breši kovana;
Na njemu je kapa novedina
Sve od srebra i od suha zlata,
Na verh njo mu jedno kolo zlato,
Kose sjaju kano sunce žarko.
Govori mu Gospodine Care:
„Kurbe, sinu Banović Mijate,
Do dva sam te puta ufatia,
Oba si mi puta utekao,
Al mi treće ubignuti nećeš;
Ko se nećeš junak poturčiti,
Rusu ću ti glavu ufatiti:
Poturči se Banović Mijate
Dati ću ti svu Bosnu ponosnu *)
I pô ravne zemlje Albanije
I jedinu ćerce za ljubljenje.“
Govori mu Banović Mijate:
„Bog te vidi, Gospodine Care,
Šta će meni sva Bosna ponosna
Dok ja imam ravnu Albanija?
Što će meni turske vislinine,
Dok ja imam bnetačkih cekina,
Ni šta će mi turkinjice bule,
Dok ja mladi imam Vlašinjica?“
Ma još care za Bogn znadjaše,
Neda njemu odsići glavu,
Već ga meće u tamnicu skuru,
On ga meće za tri bila danka,
Ne nosi mu ni jiva, niti piva.
Kad se treći dannak navršia,
Kralj je svojoj ćeri besidio:
„Odi serce u kamare bilo,
Obuci se štogod lipše moreš,
Sve u svilu i u rusovinu
U paninu do zemljice černo
Na se metni devet perstenova,
Svaki valja grada bijeloga,
I uzimlji ključe desetere,
I otvaraj devetora vrata,
Kroz deseta ugledaj Mijata.“
Kako joj je babo narodia,
Onako je mlada učinila:
I uzimlje ključe desetare
I otvara devetara vrata,
Kroz deseta ugleda Mijata,
Ovako mu besidila mlada:
„Bog te vidi, Banović Mijate,
Eli ti je dodijala gladja?
Eli ti je dodijala žedja?“
„„Valaj nije, turkinja divojko!““
„Eli ti je tama dodijala?“
„„Valaj nije turkinja divojko!““
„El ti imaš kod dvora ljubovcu?“
„„Valaj nimam, turkinja divojko!““
„Sil' kad kojoj tvrdu viru dava?“
„„Valaj nisam, turkinja divojko!““
„Sil kad koju ljubia potajno?“
„„Valaj nisam, turkinja divojko!““
(Ma da bi ti na vocori bile,
Više bi ih od stotine bilo!)“
„Eli si se junak oženia?“
„„Valaj nisam, turkinja divojko!““
„Eli bi se junak oženia?“
„„Valaj bi se, turkinja divojko!““
Govori mu turkinja divojka:
„Bog te vidi, Banović Mijate,
Hoćeš meni tvrdu viru dati,
Da ćes mene za ljubu uzeti,
Ja ću mome babi pod orame,
Ukrast ću mu dva najbolja konja
Sebi Vilu a tebi Goluba
Jaspre mlada kolik budem mogla,
I mi ćemo noćom ubignuti!“
Govori joj Banović Mijate:
„Bog te vidi, turkinja divojko,
Hoćeš s' mojim kerstom pokerstiti,
Hoćeš moju viru virovati,
Ja ću tebi tvrdu viru dati,
Da ću tebe za ljubu uzeti.“!
Ona Miji besidila mlada:
„Ja ću tvoju viru virovati“! —
Idje mlada babi pod orome,
Ukrala mu dva najbolja konja,
Sebi Vilu, a njemu Goluba,
Jaspre mlada koliko je mogla,
I oni su noćom pobignuli.
Kad je svomu dvoru dovodia,
Njegovim se krstom pokerstila,
Njegovu je viru viruvala
I ona mu za ljubicu bila.
Lip su skupa porod porodili,
Tri kjerica a četiri sina!

*) U tekstu stoji: *bosnu i ponosnu*; ispravili smo ovu očitu pogrješku.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. kolovoza 1879.

Nj. velič. Cesar bavio se prošlih danah u Českoj, gdje je prisustvovao vojničkim vježbam; na prolazku kroz Zlatni Prag bio je sjajno dočekan. Novo je ministarstvo priseglo na Carevu, dne 18. I poljski zastupnik Dunajevski da će stupiti u novo ministarstvo, te preuzeti Stremayrovu listnicu, bogoštovja naime i nauke. Carevinsko vieće da će se otvoriti dne 22. septembra. Sutra imadu svi ustavovierni zastupnici svoj skupni sastanak u Lincu, da se dogovore, kako će se držati naprama novomu ministarstvu. Sudeć po njihovih novinah, reć bi, da oni neće mira u Austriji, jer gdje negospoduju, tu viču da su tlačeni. Zato mi neimamo nekako prave vjere u uspjeh ni ovog pokušaja, da se tobože zadovolje i umire svi austrijski narodi. Nego hoćemo ipak reći, da stoji u nas, hoće li ta stvar i ovaj put tako proći. Ako neće Niemci pristati na ravnopravnost, znadu i onj, da mi nismo dužni pristajati na vjekovitu neravnopravnost. Po božjem zakonu, čovjek je dužan ljubiti bližnjega svoga kako sama sebe, a nikoga i nikada više od sebe. Eto granicah i naših i njihovih državljanskih dužnostih.

Grofu Andrássyu nije se još ni sad našao nasljednik. Sad kažu, da će ga najbrže zamieniti Haymerle, naš poklisar u Rimu. Andrássy je prošlih danah bio u Gasteinu, te se tu dogovarao s Bismarkom cio božji dan. Što su snovali? Nekoji vele, da rat proti Rusiji. Ali, ako je Rusija Niemcem i Englezom kriva što je živa, nam austrijskim Slavenom nije ništa skrivila, pa ni zaslužila, da na nju ruku dignemo, il da pomognemo onomu, koji bi ju htio uništiti, jer ako nam je sad ovako, onda bi nam bilo sto puti gore, zato neka Andrássy bobro pazi, što komu obeća.

Nj. c. k. visoč. nadvojvoda Albreht bio u pohode rumunjskomu knezu Karlu. General Jovanović zahvalio se takodjer na svojoj časti u Bosni. U Beču bio ovih danah sajam žita i sjemenja. Žita manjka posvud osim u Rusiji, koja da će se ljetos jedina moći natjecati s Amerikom, da dade kruha Europi.

Kakva napetost vlada med Ruskom i Njemačkom, vidi se već iz toga, što je ruska carica prošla kroz Berlin, a da se nije ni najavila kod dvora, što se dosad nije nikad dogodilo. Veliki knez ruski prestolonasljednik Nikolaj zaputio se u Švecija i Danimarku, gdje ga što ljepše dočekuju i često, pa i taj put svode nekoji u savez s prietećim ratom med Ruskom i Njemačkom, jer da si Ruska tim postupkom gleda osigurati ledja proti Njemačkoj. Englezi da čine što mogu, da nauckaju i Kinu proti Rusiji, da ju tako sa svih stranah zapletu u najstrašniji rat, što se ikad vidio. Kako se vidi iz svega, što smo dosad rekli, proti Rusiji, a tim i proti Slavenstvu, obstoji strašni evropsko-azijski savez, ali mi se ipak nadamo, da će slavenski gorostas i toj nesreći odoljeti.

Engleski se parlamenat zatvorio. Engleska se škvadra veoma tajnimi namjerami nalazi u Dardanelih. Mahmud Nedim, stari prijatelj Rusah, da će opet stupiti u carigradsko ministarstvo. U Rumeliji nisu stvari ni najmanje jasne. Bugarska će se skupština sastati u Trnovu dne 25. oktobra. Crnogorski knez Nikolaj da će doći prvih danah nastajućeg mjeseca u Beč da se pokloni našemu Caru. Med Abisinci i Egipćani kao da misli buknuti rat. Novi egipotski podkralj ide k Sultanu u Carigrad.

Različite viesti.

Deseti i jedanajsti izkaz darovah za biskupijski konvikt. G. grofica L. Valentinis f. 30; N. N. „za dobru stvar“ f. 10; gosp. Dino Scarpa f. 100; g. Ferd. Lordschneider f. 20; g. Skender Lordschneider f. 20; č. g. B. Križaj f. 5; č. g. I. Gabrielić f. 5; vjernici po g. D. Colli f. 9; g. N. N. f. 10; župljani s. Jakova f. 20·50; m. č. g. Zaulović f. 4; vjernici po g. G. Bardjust f. 4·50; m. č. g. K. Fabris f. 20; č. g. I. Posega f. 5; m. č. g. Brusić f. 2; m. č. g. I. Bratulić f. 18; m. č. g. I. Orbanić f. 5; č. g. M. Mikuš f. 3; č. g. I. Flegar f. 3; m. č. g. A. Lupetina f. 15; m. č. g. Micetić f. 6; č. g. M. Kambić f. 20; č. g. I. Vranić f. 3; m. č. g. I. Jelenc f. 5; č. g. A. Cvenkel f. 15; č. g. A. Petelin f. 3; N. N. „Pritecimo radostni, da od Boga dobimo dovoljan broj vriednih težakah u njegovom vinogradu“ — G. R. A. f. 100; g. G. Eisner f. 2; čč. gg. I. Meško f. 6, Fr. Repič f. 7, I Cappellari f. 25, Š. Matejčić f. 10, A. Pučić f. 5, Fr. Lazar f. 2, I. Mizzan f. 10, Gregorić f. 10, M Soto — Šumberac f. 5, M. Šuplijina f. 5, Fr. Bukovec f. 5, A. Sironić f. 10, M. Mogorović f. 25, I. Valle f. 10, Fr Korelić f. 2, B. Zupančić f. 3, A. Kalac f. 5; vjerni buzetske plovanije f. 27.30, čepljansko f. 5, S. Jukova f. 10, nekolike vjernih po O. Karmelu f. 7; g. I. Mankoč f. 50; Obitelj V. f. 5; g. T. M. f. 100.

Gosp. Josip Maschka, ravnatelj pazinske gimnazije, premješten je u Tirol za ravnatelja gimnazije u Roveretu. Srećan put!

U sastanku primorskih narodnjakah iz Trsta i Okolice mu, onda iz Gorice i Istre, držanom dne 10. kolovoza na Brežini, bila je prihvaćena resolucija, da cielo Primorje neima imati nego jedno jedino političnо družtvo sa siedom u Trstu, a podružnicami u Istri i Gorici, te jedan jedini politični organ iliti glasilo, isto u Trstu. Nismo toga javili u zadnjem broju, jer nam se nehotice umaklo; u ostalom mislimo se vratiti na taj predmet u kojem budućem broju. Za sada samo ovo: Bog daj sreću!

Političnо družtvo „Edinost“ hoće imati u Sežani dne 7. septembra svoj obći zbor, u kojem će se protresati prošnja na car. vieće, da se bogoslovci, djaci visokih školah, onda učitelji i sinovi jedinci oproste vojničtva. Tom će se prigodom izabrati i novi družtveni odbor.

Izpravak. U čast istine javljamo, da izbornik Ivan Bertošić iz Kaldira, nije se iznevjerio narodu, kako bijaše rečeno u dopisu iz Motovunšćine, nego da je sirota nehotice zaknsnio na biralište radi daleka puta i starosti. Živio!

Želja. P. n. g. Josip Iskra iz Jelšanah želi da mu doznadu znanci i prijatelji, da se iz Ugarsko preselio u Hrvatsku u Križovac.

LISTNICA

P. n. g. Š. Dr. M. u Puli: Ovimi 2 f. namirena je lanjska predbrojba.

Čitaonica u Sežani: plaćeno do konca prošlog marča.

K. u Kopru: Namirena do konca tekuće godine.

N. S. K. u Blatu: letošnja vaša predbrojba nije namirena.

OGLASI.

KORISTNA OBZNANA

preč. svećenstvu.

Tvornica **voščenih sviećah** Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, *i broncenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878*, preporuča svoje *svieće od pčelinjega voska, koje su ciene, liepo mirno i polagano gore, nimalo ne kidaju, te neciede po altarih.*

Crkvena obskrbničtva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpuni se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihi takodjer Gašpar Kastelac u Materiji, G. P. Fabiani u Lokvi (Corgnale), Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

Pregled trščanskoga tržišča

dne 21. Augusta 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	110	—	116	—
S. Domingo	„	72	—	85	—
Rio polag vrsti	„	51	—	77	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	25
tučeni	„	32	25	33	25
Cvietje trave bubače (Grisantomo)	„	170	—	210	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karuba puljezka	za 100 klg	—	—	—	—
levantinske	„	—	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	—	—
puljezke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	4	—	4	50
Bademki ilili mendule palj.	za 100 klg	93	—	96	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	—	—
Šljive	„	14	50	15	—
Pšenica ruska	„	11	—	11	25
ugarska	„	10	50	12	—
galačka	„	10	50	12	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	7	—	—	—
ugarski	„	8	—	9	—
Raž	„	6	—	7	25
Ječam	„	7	—	8	—
Zob ugarska	„	6	50	7	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	9	50	11	50
Bob	„	—	—	—	—
Loća	„	12	—	14	—
Oriž talijanski	„	18	50	22	—
ingleški (kitajski)	„	15	25	16	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	90	—	100	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovice	„	50	—	94	—
šlajerske	„	44	—	75	—
Gredo „	„	12	—	14	60
bukovice	„	8	—	12	25
Uljo italij. nižje vrsti	za 100 klg	44	—	46	—
„ najbolje	„	58	—	68	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	44	—
istarsko	„	44	—	45	—
Kameno uljo u barilah	„	9	—	9	25
u kasetah	„	13	—	—	—
Koža strojeno naško	„	165	—	185	—
suho volovje naško	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naško	za 100 kom.	85	—	93	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozjo	za 1 klg	—	60	—	72
vuneno slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zeđje za 110 komadah, u srobru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	28	—	34	—
Sardele i baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	66	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	38	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	31	—	41	50
Slanina	„	34	—	38	—
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galjčić istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	8	75	9	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinsko strgotine (Gripula) sploh	„	31	—	48	—
Med	„	32	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg		3	75	9	—
Cunje (Strace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

CXLVI.

Braća Jakšići.

(Iz Promontura).

Zresla su mi dva borja rumena,
I med njima jelvica zelena,
Nisu ono dva borja rumena,
Ni med njima jelvica zelena,
Neg su ono dva brata Jakšića
I med njima selo Mandalina.
„„Svi je prose, svimam odgovora.
Prose jim je na dvoje na troje,
Nijednom je oni nenadoše;
Prosi jim je care za carića,
Ni njemu je oni nedadoše,
Neg ju drže dvoru za lipotu.
Piše knjigu Paša od Novoga:
„Vamim bora, dva brata Jakšića,
Dajte meni sele za ljubljenje,
Dati ću vam dva bijela grada,
I dat ću vam dva konjika vrana
I jednu sele za ljubljenje,
Ljubite je kojem vami drago!“
Kad su brati knjigu razumili,
Oni su mu nazad odpisali:
„Bog te vidi, Paša od Novoga,
Da bi tvoji konji pokrepali,
Da bi tvoji gradi poronili
I da bi ti ludovala sele, —
Ne damo ti sela za ljubljenje!“
Kad je Paša knjigu razumio,
To se Pašu vrlo na ža' palo,
Sebi zove virne sluge svoje:
„Vamim, bora, virne sluge moje,
U nedilju, koja prva dojde,
Bit će sajam u trojinskom gradu,
Tu će doći dva brata Jakšića
Svojoj sestri begom kupovati,
Žuti begom u svili čerljenoj;
Iđi ćete, virne sluge moje,
Iđi ćete, uhitit jih ćete,
I dovesti meni pred kolina
Cèmo vidit koji smo dolia“!
U nedilju koja prva došla
Bišo sajmanj u trojinskom gradu.
Došla jesu dva brata Jakšića
Svojoj sestri begam kupovati,
Žuti begam u svili čerljenoj.
Išle sluge Paši gospodinu,
Išlo sluge, uhitili su jih,
Pak jih vode Paši prid kolina,
On jih meće u tamnicu škuru
Do kolina u vodu smrdeću,
U vodi su zmije i okrapi
Zmije kolju a okrapi pale,
On ji meće za tri bila dana,
Ne nosi jim ni jiva, ni piva.
Kad se sveršì treći bili danak
Onud poša Paša od Novoga,
Ovako jim Paša besedia:
„Vamim, bora, dva brata Jakšića,
Sutra ću se Paša oženiti,
A vas oću oba obisliti
Rad veselja od ženjenja moga!“
Kad su brati Pašu ražumili,
Misle brati ča će učiniti:
Pervi riže krilo od košulje,
Drugi toči krv iz desne ruke
Pak napišu jednu knjigu bilu,
Pak ju šalju miloj seli svojoj:
„Mandalina, naša selo mila
Pradaj, sele, i milo i drago,
Pa odkupi dva rodjena brajna,
Sutra će se Paša oženiti,
A nas oće oba obisiti
Rad veselja od ženjenja svoga!“
Kad je mlada knjigu razumila,
Obuče se kano muška glava,
Sedla konja brajna starijega,
Paše čordu brajna starijega,
Ona gredo u Pašinu kortu
Ovako mu besedila mlada:
„Bog te vidi, Paša Gospodine,
Posla me je Beže Alin — Bože,
Da mu dadoš dva brata Jakšića;
'Ko je nebi ti otio dati,
Da će tvoje grade poroniti
I da će ti ludovati selo!“
Kad je Paša mladu razumia,
On joj daje ključe od tamnice.
Kad je tamni vrata otvorila,
Zaupila iza svega glasa
Tankovitim grlom divojačkim:
„Biži, roblje, kuda koji moreš,
A dva brajna uzame na konja.“
Kad to vidi Paša Gospodine,
Udria se rukom po kolinu,
Puknia mu na ruku perstenče
Pod kolinom četvortica mesa:
Nigdar spaša ni velika vraga
Gdi me ženska privarila mlada!“

CXLVII.

Anica djevojka.

(Iz Promontura).

Razboli se majka Aničina
Ne za danak nego za godinu
Od groznice bola velikoga.
Govori joj Anica divojka:
„Oj staričе, mila majko moja,
Da bi pila vode iza gore
Moja bi mi majko ozdravila!“
Anici je besedila majka:
„Ne Anice, drago dite moje,
Ne hodi mi za gorom po vodu,
Za gorom je Koruna Vojvoda,
Niš ne dila, neg robi divojke,
Strah je mene, da te nezarobi!“
Neda Majku poslušati Ana,
Uzme vidro i teče po vodu.
Kad je došla pokraj vode hladne,
Kraj vode je Koruna Vojvoda,
Božju mu je pomoć nazivala:

(Drugi put dalje).

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 18. U Trstu 16. Septembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., s seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmierne 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se nađe najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Neroi se šalju kroz poštarsku Naznačnicu. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti, Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izrazu *Reklamacija*. Tko List primati drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju franjkano poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodio oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

TEŽKE BRIGE.

Onaj dopis iz Žminja, što smo ga priobćili u zadnjem broju, težko da je itko od naših čitateljah dopročitno, a da se nije saznuo i duboko zamislio. Približuje se zima, a ljudem ništa u kući, jer jih izdalo ljeto i ljetina, pa eno jih u težkoj brizi, što će od njih biti, ako im nedodje odkud skora pomoć.

Al, žalibože, nije to samo žminjska, jer Žminj nije ni najzadnja ni najširomašnija občina u Istri, neg je to občenita briga ciele Istre, iz koje nam dolaze sa svih stranah jednaki, il još crniji glasi od onih. Nisu već to samo nerodne godine 1850 i 1854, nego je to, skoro bi rekli, prava gladna godina 1817, koja kao da se poslje 62 godine opet u Istru vratila.

U takvih iznimnih okolnostih nijedno si pučanstvo nemože već samo pomoći, nego treba da mu priteču na pomoć občina, pokrajina i država. Tim nećemo da rečemo, da su oblasti dužne mukte i u ime Božje prehraniti stradajuće pučanstvo, kao što se hrane ubogi bolnici i nemoćnici u javnih bolnicah i nemoćnicah, jer ni občine, ni pokrajine, ni države neimadu neg ono, što je Bog svim zajedno dao, pa gdje je osiromašio puk, tu su osiromašile i javne blagajne. Ali one su ipak dužne skrbiti, kako će se narod najlaglje i najcjenije prehraniti, ter občine, pokrajine i države na noguh ostati.

Ni državne, ni pokrajinske, ni občinske oblasti netrebaju, da jih tko uči, što im je činiti, da u takvih okolnostih olakšaju nevolju siromašnoga pučanstva. Zato mi, kao glasilo toga pučanstka, nećemo ovdje, nego da u kratko pobrojimo ono, što u takvih okolnostih siromaka najviše tišti.

Najviše ga tišti, prije svega, u odredjeno doba platiti porez te uz porez ustanovljene pokrajinske i obć. nameto iliti adicionale. Ako neima ni za koru kruha, što će nego da zdvoji, kad mu dodje na kućn ovrha iliti ekscecija, jer još nije platio poreza? Tišti ga za tim, što se mora uteći nezasitnim vukovom, bezdušnim lihvarom, te šest, osam, deset puti draže i skuplje platiti ono, što čovjek uz svoj gotov novac može dobiti po običnoj trgovačkoj cieni. Tišti ga napokon, što uz svoju najboiju volju neima jadan, gdje da zasluži par novčićah.

Pomogao bi mu dakle, tko ga nebi ove godine tjerno, da plati porez do zadnjeg novčića, nego pričekao ga do prve bolje zgode. Pomogao bi mu, tko bi mu pružio na posudu novcah il uz nikakve il uz obične zakonite kamate iliti interese; il mu pak dobavio potrebite hrane uz običnu trgovačku cienu i uz povoljne do povratka uvjete. Pomogao bi mu, tko bi namaknuo u zemlju turkinje iliti formentuna, soćiva itd. uz nikakvu il sasvim malenu vozarinu, da si može kupiti što mu treba po ono, po što se prodaje, gdje se pridjelalo il sgrnulo u žitnice. Pomogao bi mu najposlje, tko bi mu dao budi kakva dobitka ili zaslužka, da planduje ne gladuje.

Što se prve i najlaglje pomoći tiče, ona stoji sasvim u rukama vlade, a što druge i treće, mnogo teže i zapletenije, u svih triuh zajedno, to jest, vlade, pokrajine i občine. Nego i glede prve, zemaljski bi se odbor iliti junta imala obratiti na vladu, jer je ona, Junta naime, koja zastupa cielu zemlju, pa samo kroza nju može vlada doznati urednim putem za naše siromaštvo i za našu nevolju.

Na taj bi način došao na red govor i o drugoj pomoći, naime o uzajmu novacah il i živeža, gdje bi se onda zemaljski odbor i občinska poglavarstva imala dogovoriti s vladom, tko će taj zajam pružiti i tko i kako jamčiti, da će se u svoje vrieme od dotičnih primačah točno izplatiti. Isto budi rečeno i o namaknutju u zemlju potrebite hrane, bilo po moru bilo po kopnu, da je mogu što cjenije dobiti i oni, koji još imadu za trošak, kao i oni, koji bi slučajno mjesto živeža dobili novca na posudu. Kako bi se taj dug imao izplatiti, jest dosta jasno raztumačeno u dopisu iz Žminja, što smo ga gori spomenuli.

Što se tiče treće i zadnje pomoći, mogle bi i vlada i junta i občinske oblasti otvoriti kakvo djelo, što je još najcudoredulje i najizdašnije, na primjer, negdje graditi cestu, negdje popraviti luku, negdje uzidati ako treba kakvu javnu zgradu, negdje izkopati občinski bunar iliti šternu itd. itd. Nikad se cjenije neučini, neg što se učini za gladnih godinah. Tom bi se prigodom mogli okoristiti i imućniji posjednici, te obaviti kakvo veoma koristonosno djelo, za koje već možebit godinah i godinah čekaju zgodan čas, pa tako i oni pomoći narodu bez ikakve na svietu žrtve. Mi se ufamo, da će više oblasti uvažiti ove naše rieči, kako valja i kako zahtievaju iznimne ljetošnje okolnosti istarskoga pučanstva te sve učiniti, da se ne ponove grozote od 1817. godine.

Iz svega pako, što smo ovo rekli, naši su potrebniji čitatelji imali uviditi, da jih nitko nemisli mukte i na ležeće prehraniti, nego da im se gleda samo pomoći, a oni da su se dužni vrliti i truditi, a naime zarezati si duboko u pamet nesreću, koja jih je ljetos zadjela. Što hoćemo da rečemo ovimi zadnjimi besjedami? Evo što.

Naš istarski seljak, ne u svih nego samo u nekojih krajevih, jest na zlu glasu, da je lien i neokretan, pak da radje leži gori kopilih, nego da izvan svog vinograda ili svoje njive zasluži koju krajcaru. Kažu, kad se gradila istarska željeznica, da su ljudi Bog si ga znaj odkud dolazili u Istru, da stuku koju forintu, a naši domaći seljaci da su se pušćć okolo njih nastavljali i križem rukuh u djelo buljili. Lienost je velik grieh, pak ga Bog već na na ovom svietu kazni, gladom naime i stradanjem.

Kažu nadalje, kad ipak idu već na djelo jedno k drugomu, da nisu nikad zadovoljni ni s plaćom ni s branom, nego da zahtievaju dnevnicu iliti žurnadu kao kakvi inžiniri, a hranu kao da su na piru. pit pako što imaš najboljega dokle mogu stojati na noguh. Tko će zaboga da jih po tu cienu zove na djelo, dapače tko neće radje, da mu i djelo zaostane, nego da potroši više od koristi, kojoj se nada? Tako se već

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CXLVII (nastavak).

Anica djevojka.

(Iz Promontura).

„Bog te vidi, edno momče mlado,
Što si stražar od gorice černe,
Al si stražar od vodice hladne?“
„Nisam stražar od vodice hladne,
Već sam robnje, ki robin divojke,
I tebe ću mladu zarobiti
'Ko mi nećeš pravo povidati
Čijega si roda i plemena!““
Ona ti mu mlada odgovara:
„Sele jesam Bana Zrinovića,
Ljubi jesam Marka Kraljevića!“
Kad je junak mlada razumia,
Vidro joj vode napunia,
Pratia je do pô gore černe.
Kad izašla van iz černe gore,
Van iz gore na to ravno polje,
Zapivala tanko glasovitô:
„Bogu fala i Mariji Divoj,
Da sam mlada momče prevarila,
Nisam sele Bana Zrinovića,
Nit sam ljuba Marka Kraljevića,
Već ja jesam Anica divojka,
Koju me je s prolića prosio,
Ma me nije mila Majka dala:
Držala me za lipotu dvora!“
Kad to čuje Koruna Vojvoda,
Pokaja se i izdiše težko;
„Ah moj Bože, čuda velikoga,
Ženska me je privarila glava;
Ne umrle črne oči moje,
Dok ja Ani sramotu ne vratim!“
To je stalo pô godine dana,
Obuče se kano i divojka,
Plete kosu kano i divojka
I on grodo Aničinom dvoru.
Prid dvorom je zelen borje rasa,
Zelen borje rumene naranče;
Tute sidi Aničina majka
Božju joj on pomoć nazivaše:
Bog te vidi, majko divojkina,
„Čula jesam, i ljudi mi kažu,
Da ti imaš šilicu divojku,
A ja jesam sirota divojka,
Da bi mene šiti naučila!“
Odgovori divojkina majka:
„Istina je, siroto divojko,
„I tebe će šiti naučiti!„
Kad je bilo u suncu zapadu
Počme plakat sirota divojka
Gdi će ona mlada večerati
Gdi će ona noćom počivati!
Tišila je Aničina majka:
„S mojom ćeš ćerkom večerati,
I s mojom ćeš ćerkom noćevati!“
Kad je bila doba večerati,
Svi tri jesu skupa večerali,
Ali nisu skupa noćevali,
Jer Anica ni tila spavati,
Nije tila majku poslušati.
Šavak šila od mraka do zore,
A kada je bili dan zvonia,
Momče idje s gorom proklinjući,
Ana osta s majkom pivajući!

CXLVIII.

Ženitba Senjanin-Ivana.

(Iz Promontura).

Bogu hvala i Mariji Divoj
I ovomu danu današnjemu,
Današnjemu i još sutrašnjemu!
Od Kurbića, od Senja Ivana
Prosi kjerce Dužda mnetačkoga,
On je spraša i blago potraša,
Baš na pero dvanajest tovara.
Daje mu je i otac i Majka
I sama će gizdava divojka.
To se čudo do daleka čulo,
Dočuje ga Dizdar od Udbine,
On pripraša i blago potraša,
Baš na pero petnajest tovara.
Daje mu je i otac i Majka
Samo neće gizdava divojka.
Latini su lakomi na blago!
Kad to vidi gizdava divojka,
Ona uzme armit i kartiju
I odšeća gori na prozore,
Ter napiše listak knjige bile
I šalje je od Senja Ivanu:
„Vira moja, od Senja Ivanu,
Pripraša mo Dizdar od Udbine,
On pripraša i blago potraša
Baš na pero petnajest tovara;
Daje mene i Otac i Majka
Ma ja neću gizdava divojka!
Kad je Ivo knjigu razumio,
On zakupi po Senju Senjane,
Sve na izbor ki je bolji junak,
Kojim nije žao poginuti,
Koji nima ni oca ni Majke:
Nož i puška i otac i Majka,
Britka čorda ljubi nevinčana.
Sobom uzme Milija Sestriča
Ako li mu do potribe bude.
Kad je jutrom zora zabilila,
Ivan se je sraćom uputia.
Dodju svaća u Otrez planinu,
Gleda Ive niz to polje ravne,
Ugleda je svaću od Udbine
Med njima je Dizdar od Udbine:
Tristo svati, deset barjaktari.
Kad to vidi Milića Sestrića
I on klekne na crnu zemljicu
I on gleda prot sunca iztoku
I svojem se puškom razgovara,
Puška ljubi, ovako govori:
„Puško moja, od dva mila grla,
U tebi mi dva sreberna zrna,
Brani mene jutros od Turčina,
Ali sada, ali već nikada!“
Prvi put je Milić ustrilio,

nemože napried, pak je evo došlo vrieme, gdje se moradu i dnevnice sniziti i težačke gostbe odstraniti, ako ćemo da i bolji posjednici nepropadnu i siromašniji štogod zasluže.

Kažu, na-koncu, iz drugih krajevah, da seljak vari, peče, toči, pije i napija psu i mački dokle ima, a kad nima da se u praznoj kući kolje i kosma sa ženom i djetcom, sa susjedstvom bližim i dalnjim, da utaloži glad, da pozabi golotu, da oslepi i ogluši na rušeću se i padajuću starinu. A usljed tih i ostalih, najviše puti zasluženih nevoljah, da se gdje i gdje baci i na samu otimačinu, te najposlje skonča u tamnici svoje nesretne dane. Bože mili, kamo ćemo dospieti, ako se neuzmemo u pamet, pa ako nepočnemo već jednom služiti, šteditи i šparati bieli novac za crne dane, kakono liepo veli bolji dio našega još uvjek kriepostnog naroda!

Što se danas u Istri događja, da se naime narod neima čim prehraniti, to se nije nikad dogodilo u staroj zemlji izraelskoj, ne što je ono bila bogzna kako plodna zemlja, nego što je sam Bog u izgled svemu svietu naučio onaj narod štednji i šparu, pa je to i dandanas prva i najveća kriepost svakoga Izraelićana. A znate li kako? Svake sedme godine nebi nitko smio ni orati ni kopati, ni sijati ni saditi, ni žeti ni spravljati, neg ostaviti zemlju da miruje i počine, a ono što bi samo niklo i dozrelo, da pozoblju nebeske ptice i poberu zemaljske zvieri. Zato je Izraelićanin morao svake godine nešto od ustiuh odkinuti i na stran metnuti, da ga sedma nezaleće praznih škrinjah i prosahlih bačavah. Pa bnduć su se i onda kao i sada izmjenjivale plodne i neplodne godine, eno ga gdje je bio oboružan i proti suši i proti moći, i proti gladu i proti golotи. Il se u naše vrieme već nečita sveto Pismo, il sviet nemari za njegove svete, ne samo duševne, nego ni tjelesne nauke!

Nu nije uvjek ni sam narod kriv svemu zlu, koje trpi, jer je narod kao diete, koje možeš il liepo odgojiti, il pak zanemariti i zapustiti. A naš je u Istri zanemaren i zapušćen da nemože gore, zato mi već cielih deset godinah vičemo i dovikujemo i državi i pokrajini, da našemu u Istri narodu treba školah, koje će ga probuditi i osviestiti, ne pako otupiti i zasliepiti, kao što to čine sadašnje. Njemu netreba znati ni talijanski ni njemački, nego što prije to bolje naučiti kućom upravljati i ugadjati zemlji i vremenu, da svojim trudom i svojom mukom otme i zemlji i vremenu, što se više dade; il da na koji drugi način zasluži ono, što mu neda zemlja, izložena tolikim nepogodom vremena, pa da mirno i pošteno živi u svojoj kući.

Nam se evo toga preveć na jedan put otelo iz pera, al se ipak nadamo, da nam neće nitko zamjeriti na onom, što smo rekli; jer glava nas može izdati; ali srdce i dobra nas želja iznevjeriti nikada. Sve što smo rekli, rekosmo dobrom namjerom, da sjetimo više oblasti njihove otčinske dužnosti prama narodu, a narod skrajne potrebe, da već jednom počne ljudski živiti i proti svim mogućim nezgodam svojimi se nokti braniti.

DOPISI.

Iz Punta *mjeseca kolovoza 1879.*

Od ovud Vam, g. urednike, malo koja viest, kao da vječni sanak snivamo, ali kao da nam nije do nevolje. Jad jadujemo, licka mu netražimo; potišteni i zabrinuti podajemo se slieno u ruke sudbini, niti nerazmišljajuć, kakvim nam plodom može uroditi naša sliepoća i neznanstvo. Izolirani od svieta, hoćemo da mislimo po svoju. Nije se čuditi našemu puku, koga tare bieda i nevolja, komu manjkaju valjane škole, da se u njih naobrazi, nu čuditi se je voditeljem puka, koji znadu, zašto su postavljeni i kakva im dužnost.

Podloga svake obrazovanosti jest škola. Kod nas je još sada veoma loša, ili bolje rekuć nikakva, jer neodgovara uvjetom pučke škole. Tješi nas ipak to, da sadašnji hvalevredni učitelj svimi silami nastoji, da naša djeca postanu danas sutra vriednimi muževi, koji će stupati putem istine i prava na spas svoj i svoga naroda.

Nam je škola neobhodno potrebita, ona bo nam ima otvoriti oči, ona nam ima kriti put prosvjeti. Nas imade mnogo, a od same zemlje se neda živiti. To smo gorko ove godine izkusili. Stavljamo indi na srdce našim zastupnikom dobro puka, neka nastoje da budemo imali što prije valjanu školu, jer to je njihova dužnost. Priobćio bi vam još što o našoj školi, al o tom vas davno obaviestio čestiti dopisnik.

Slobodna občina, temelj je slobodnoj državi, tako glasi prvi članak občinskog zakona. Kako ovaj članak naši starešine shvaćaju, neznam, al znam to, da občinom upravljati neznadu. S toga nije čudo, da nam vejski. Talijomani kažu, da sami sobom upravljati nemožemo. Od god. 1860., odkad sa Vejom činimo jednu občinu, naša občinska blagajna neima niti krajcara, dapače zaduženi smo do grla. Mjesto da imademo svoju upravu, koja će našom blagajnom upravljati, dopuštamo Talijanom, da se nad našim novcem kese i naslađjuju. Kako se i u što se kod nas troši, budi ovaj slučaj primjeroni za sve ine. Na našu sreću imali smo prije g. 1879. kotarskog liečnika pokojnog Kubića, koji je stanovao u Krku, velim na našu sreću, jer nismo trošili. U lipnju g. 1876. dobili smo svoga liečnika, g. Fischthalera, i sklopili s njim ugovor, gdje smo naglasili, da hoćemo svoga liečnika, da netrebamo drugoga... valjda vejskoga, koji je sada gradski liečnik. Al mi vejskoga svejedno plaćamo svotom od godišnjih 60 for. Je li to pravedno?! Tako se kod nas troši, a našim je starešinam deveta briga brinuti se za obće dobro i za puk, za onaj puk, koji je u njih postavio svu nadu i povjerenje, za onaj puk, koji će znati i sbaciti ih sa one časti, koju im je dao, nebudu li vršili svjestno svoju dužnost. Dopustite mi reći još jednu.

Pred desetak godinah ustanovilo se ovdje jedno društvo, potvrdjeno od vlade, namjerom da će se pomagat ubogom narodu jevtinijom iliti cjenijom hranom, osobito frumentunom, te da se naši Puntari ne zadužuju i neutiču nekojim oderačem iliti skupcem, koji i tako ljude svaki dan više za vrat kolju. Svaki član za deset godin, imao je davati 1 f. na ljeto a gospoda utemeljitelji 10 f., od tih kupovao se frumentun i razdielivao članom. Nakon ljeta moralo se platiti taj frumentun i dodati novi godišnji prinos. Od ljeta do ljeta išli smo tako napred, a kako stojaše račun, nije se vidjelo; s toga su se i svi popi, osim jednoga, koji su u tom družtvu bili, zneli, a i mnogi kmeti.

Ovo ljeto sadašnji upravitelji nisu nit bili po frumentun, i reć bi, da misle učiniti: ko što ima, ima; al to pak nije pravo. Zato molimo i zahtievamo, da se *c. k. oblast* potrudi tu stvar malo pregledati i činit, da pride van račun čist i zakonit za sva ljeta, a ne da čini, tko kako hoće. Ako već ima propast ovo, u sebi koristno i dobrom namjerom utemeljeno društvo, al zbog slabe uprave posve zanemareno, tad neka se povrati svakomu svoje, i mirna Bosna!

Sa Krasa *30. kolovoza 1879.*

Od ovih se stranah malo kad što čita u „Našoj Slogi“, kako da smo mi najsrećniji ljudi u Austriji.

Ipak nije tomu tako. Za sada smo veseli, jer nam je išlo za rukom pomoću naših vriednih rodoljubah u Podgradu, Materiji i Jelšanah izabrati si za zastupnika na carevinsko vieće našeg neutrudljivog, a od viših krugovah proganjenog, Dra. Dinka Vitezića. Mi nismo se dali od nikoga prevariti ni onda, kad nam se govorilo, da on nije ovdje i ondje, navlastito u Beču kod neke gospode, koji nemogu Hrvate trpiti, ljubljen; dapače tad smo mi još tvrdje stali za njega, jer nam je ovo govorkanje bio dostatni dokaz, da on za naš narod radi, akoprem nije posve kod nekojih Njemacah obljubljen.

Naše občine su zasute njemačkimi i talijanskimi spisi. Od političke i sudačke oblasti nam se svakako piše, sad talijanski sad njemački, samo onako, kako bi se imalo, ne! Naši bi kmeti imali znati sve jezike od svieta, da zadovolje željam oblastih. Od političke oblasti dolaze nam dekreti, navlastito što se *zdravničkih posalah* tiče, uvjek talijanski, akoprem kod nas ljudi ni dlačice neznadu. Gdje će naše občine naći čovjeka, koji sve jezike znade, da može čitati dotične dekrete i odgovarati u istih jezicih, pak je još i puku u materinskom jeziku predstavljati? To će reći tratiti vrieme uzalud, a i država nemože, niti nesmie od nas toliko zahtievati.

Podgradska občina opet piše sve talijanski, kako da su tamo svi golemi Fiorentinci. Želja je svih pametnih občinarah, da se ovakovo pisarenje jednoć na stran stavi, da oni, koji občini služe, jezik občinarah poznadu i u njem svakamo ne samo na političku i sudačku oblast pišu, nego i na *zemaljski odbor, koji je dužan takove spise primati.*

Sada će skoro biti novi izbori u Podgradu. Preporučamo ljudem, da za glavara izaberu iskrenog rodoljuba, kao što je i sadanji, te da se uredni jezik promieni.

Za Jelšane mogu vam toliko reći, da se u občinskom uredu njemački piše! Svakako imale bi više oblasti dobrim izgledom pisati hrvatski, jer se drugčije narodna sviest upropadjuje time i narod demoralizira. Navlastito preporučamo našemu vrlomu duhovničtvu, da se nedade premamiti od njemačkog jezika i da pokaže svoje iskreno rodoljubje i u službenom pisanju. Za ovaj put bit će dosti, a imat ću još prigode napomenuti putem „Naše Sloge“ kojekakve nepodobnosti, da im se na put stane.

Pedeset je svati pogubio,
I med njima deset barjaktari;
Drugi put je Milić ustrilio,
Sve Udbinske svate pogubio:
Ništa nije živoga ostalo
Nego eno turško momče malo
I ono je u krvlji ostalo.
Moli momče Milića Sestrića:
„Pusti mene, mladi kaurine,
Hvalit ću te kud budem hodia!“
Srdito mu Milić odgovora:
„Neću momče, da me Turci hvale,
Hvalit će me desna ruka moja
I u raki svitla sablja moja!“
Tad je Milić sabljom zamahnio.
Turčinu je glavu posiečio.
Svim Dolijam pisma na poštenje,
Bog nam dao zdravlje i veselje!

Te četiri junačke pjesme iz Promonture dao je zapisati i poslati nam neki *Martin Pavić*, sliepac promonturski. Da bi se koja dobra duša sjetila, pak da nesretnomu mladiću napojnicu pošalje za ove liepe pjesme!

Uredn.

CXLIX.

Na silu se djevojko noljube.

(Iz Promontura).

Vino pije Kraljeviću Marko
I s njim pije turske momče mlado;
Vino pijuć u njem se falilo,
Da ni grada, u kem bia nije,
Ni divojke, ke ljubia nije,
Neg da nije mladu Mandalinu,
Nu da hoće i nju obljubiti,
Ak' ne drugo za gorom na vodi.
Kad je Marko riči razumia,
I on grede dvoru bijelomu,
Pa govori soli Mandalini:
„Nehod', sele, za goru na vodu,
Za gorom je tursko momče mlado,
Pijuć vino se je pofalilo,
Da ni grada, u kem bia nije,
Ni divojke, kê ljubia nije,
Neg' da nije tebe, Mandalino,
Al' i tebe da će obljubiti
Oi po sili, ol' po dobroj volji,
Ak' ne drugo za gorom na vodi!“
Kad je ona riči razumila,
Ona grede u bile kamare,
Pa pripasa svitlu ćordu svoju
A na ruke sve zlatne prstene,
Vidro uzme, na vodu otide.
Kad je došla za goru na vodu,
Za gorom je tursko momče mlado.
Božju mu je pomoć nazivala:
„Bog pomozi, tursko momče mlado!“
„„Zdravlje Bog daj, mlada Mandalino!““
„Što tu činiš, tursko momče mlado?
Si li trudan, da bi počinia,
Il' si žedan, da bi se napia,
Al' si tuto za odfatat glave,
Al' si roblje, da robiš divojke?“
Crpi vidro mlada Mandalina,
Ona crpi, on joj ga izliva
I lomi joj na ruki prstenje.
„Stani s mirom, turško momče mlado,
Da bi znao čija sam ljubovka,
Gleda bi me, ostavia bi me:
Sele jesam zmaja ognjenoga,
A ljubi sam nejaka Sekula!“
„„Nevirujem tebi, Mandalino,
Da ti jesi mlada obljubljena.““
Pak ju motne i doli pod noge,
Da ju hoće mladu obljubiti.
„Stani s mirom, turško momče mlado,
Ne ljube se na vodi divojke,
Neg' u gori pod zelenom jelom:
Hodmo gori pod zelenu jelu,
Onde češ me obljubiti mladu!“
Kad su došli pod zelenu jelu
Već govori mlada Mandalina:
„Boga tebi, turško momče mlado,
Der pripenji vrana konja svoga,
Da ti nebi u goru uteka.“
Privari se turško momče mlado
Prigne glavu za pripeti konja,
Ona trgne ćordu iza pasa,
Pa mu nosi glavu iza vrata!
Onda glavi mrtvoj progovora:
„Tako bilo svakomu junaku,
Koji ljubi po sili divojke!“
Pa ga siče na dvoje, na troje,
Pa ga viša zelenoj jelici,
Da ga jidu vuci i gavrani,
Pak zajaši na njegova konja
I otidje bilom dvoru svomu.
Daleko je Marko ugledno
I brzo je prida nju šetao:
„Boga tebi, sele Mandalino,
Turško te je momče obljubilo,
Za ljubljenje konja poklonilo!“
„„Nije, brajne, milo dobro moje,
Jer sam momku glavu odfatila,
Rasikla ga na dvoje, na troje,
Razvišala po zelenoj jeli,
Pa ga jidu vuci i gavrani.““
Al' govori Kraljeviću Marko:
„Novirujem tebi, Mandalino,
Da to jesi učinila mlada!“
„„Odmo, brajne, za goru na vodu
Iza gorom pod zelenu jelu,!““
Kad su došli pod zelenu jelu,
Ona Marku lipo govorila:
„„Vidi, brajne, da bi oslipia,
Da sam momku glavu odfatila.
Da mi nije od Boga griota
I od ljudih velika sramota,
I tebe bi mlada pogubila!““

Upisana u „Primorcu“, listiću djačke Čitaonice na Rieci.

MOLBA.

Iz redovite sjednice občinskoga žminjskog vieća bila je odpravljena na zemaljsko školsko vieće sliedeća molba:

Veleslavno C. Kr. Zemaljsko Školsko Vieće.

Nadahnuti željom, da se usljed 19. članka austrijskog ustanovnog zakona našoj mladeži olakša put k naobrazbi glede poljodelstva, gospodarstva i prometa, podpisani obć. zastupnici Žminja u svom vieću 7. Junja 1879. odlučiše, da se imade u ovdašnju pučku učionu uvesti naukovnim jezikom narodni jezik, to jest hrvatski. I pošto ovdašnje školsko vieće u svojoj sjednici dne 22. tek. mjeseca ističe u dotičnom zapisniku, pisanom hrvatskim jezikom, želju, da se ovaj zaključak u život uvede već početkom buduće školske god. 1879-80, s toga udvorno mole, da se Veleslavno C. Kr. Zemeljsko Školsko Vieće udostoji narediti, da se početkom buduće školske godine 1879-80 uvede usljed zakona i želje ovdašnjeg školskog vieća i podpisanih u ovdašnju pučku učionu naukovnini jezikom naš narodni, to jest hrvatski.

U Žminju 27. kolovoza 1879.

Sledi 16 podpisah občinskih zastupnikah.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. rujna 1879.

Carevinsko vieće da se neće sastati dne 22, već koji dan kasnije, jer da nije još gotov proračun za 1880. godinu. Još se ni sad nezna, kakvo će bit lice novog vieća, jer se Česi i Poljaci nekako nemogu sporazumiti, a i sami ustavovierci i poslje Linačkog sastanka neznadu pravo na čem jesu.

Ni Andrássy-eva stvar nije još pukla, to ješt, niti je odstupio niti mu se zna za nasljednika, nego vodi kao u zaporkah još i sada našu vanjsku politiku, dogovarajuć se neprestano s njemačkim kancelarom, knezom Bismakom, koji da će mu ovih danah doći u Beč u pohode, da mu vrati Gasteinski posjet.

Što znači neznamo, ali je prava istina, da se sve evropejske novine čude, što grof Andrássy ostavlja baš sada svoje mjesto, gdje je tobože baš dozrela njegova politika, pa ga kao sažaljivaju, a naime Englezi nemogu ga nikako zaboraviti, nego mu u zviezde kuju prevelike zasluge po cielu Europu, a kako se u obće zna; Englezom je Engleska sav sviet, pa i Europa. Dakako, da bi bili Slaveni u Turskoj bolje prošli, da je tko durgi sjedio na Andrássy-evu mjestu, a ovako trebat će čekati drugu bolju zgodu, a to je engleskim kramarom dosta.

Dne 8. su dakle naši sretno prešli prieko Hercegovačke granice u Novopazarski sandžakat pod vodstvom vojvode Würtemberžkoga, vrhovnoga zapovjednika naše u onih stranah vojske. Na taj smo dakle način stupili na put, koji vodi do Sredozemnog Mora u Solun iliti Saloniк (stara Tesalonika), gdje bi se imala naša država sasvim preporoditi; ali to bi bilo moguće stopram onda, kad bi se Slavenom zajamčila samouprava i njihova narodnost, koju su baš u onom gradu posvetili naši sv. apostoli Ciril i Metud. I to vele da je zasluga Andrássy-eva, ali mi sudimo, da se na to mislilo i prije njega, a on da je morao tu misao tek prihvatiti, samo što je nastojao i još uvjek nastoji, u magjarsku ju korist izvesti.

Hrvatski sabor, što se bio otvorio prvih danah tek. mjeseca, dne 13. se opet razstno. Ugarski kraljevinski odbor, što ima odgovoriti na izradak hrvatskog kraljevinskog odbora glede nagodbe, il se već sastao il se ima sastati što prije. Kažu, da neima prilike povoljnu odgovoru, akoprem taj izradak da je najumjereniji, što se može ikad pomisliti. A gdje je bivša vojnička krajina, gdje cjelokupnost hrvatske domovine, ako Magjari ni glede tog izradka nemiste biti pravedni naprama Hrvatom? Medju Hrvati i Magjari ima još mnogo draći i trnja!

Naši čitatelji znadu, kako su se i za što strašno zagrizla medju sobom oba prva ministra ruski i njemački, naime knez Gorčakov i knez Bismark. Tko bi rekao, da u onako staračkih grudih toli ljuto i žestoko srdce bije, koje nemari, da se i pol svieta zapali, samo da se izkali. Da se ta pogibel ukloni, posla stari car Vilim k caru Aleksandru, kad se ono zadnjih danah prošlog mjeseca desio u Varšavi, svoga pouzdanika generala Manteuffela, da si barem oni zasvjedoče pred svietom svoje staro uzajemno prijateljstvo, nebi li tako uglavili o mudrijoj politici i vierne sluge, svoje stare ministre. Odmah zatim dne 3. sastali se u Aleksandrovu na ruskoj zemlji Vilim i Aleksandar, te se poljubili i ruke si pružili; što je dakako iznenadilo i zateklo sav politički sviet, ali Bismark i Gorčakov neprijatelji kao i prije. Dapače još gore, odkad je Gorčakov izjavio nekomu franceskomu novinaru, a taj izjavu po svietu raztrubio, da je veći prijatelj Francezom nego li Niemcem. S toga se podvodno piše i govori, sad da će odstupiti Bismark, sad da će Gorčakov, da se odmah zatim zanieče i opozove jedna i druga viest. A najčudnovatije jest to, što nekoji drže, da to nije drugo nego puka komedija tih dviuh lisicah, da svietu lagljе sakriju svoje tajne namjere. Bilo kako mu drago, al je ipak istina, da su usljed toga njemački i ruski novinari svojim ugrižljivim pisanjem ta dva naroda, koja su se dosada liepo gledala, do kraja zavadili.

Englezi, koji kradu i otimlju po svem širokom svietu, a na ostale narode viču, kad svoje traže, prošlih su danah u srednjoj Aziji opet dobili zasluženu plaću svojih krivih djelah. U Kabulu u Afganistanu, što su tobože odmala pokorili i umirili, digao se narod te poklao sve Engleze, naime poklisara i 67 ljudi njegove pratnje. Šad su opet u ratu s onimi ljutimi gorščaci, pak vele, da im je to maslo Ruska skuhala. Al je i Ruska imala svoj udarac u onih dalekih krajevih, jer joj je na naglom umro general Lazarev, što je vodio vojsku na grad Merv, ključ ciele srednje Azije, no odmah ga zamienio general Sergusakov.

Kažu, da će se doskora sastati na dogovor tri slavenska kneza balkanskog poluotoka, Aleksandar, Milan, i Nikolaj, pa da će im se najbrže pridružiti i rumunjski knez Karlo. U iztočnoj Rumeliji knez Vogorides da se kani zahvaliti na svojoj časti, jer Turska da se preveć gnjete u Rumeljske domaće stvari, a narodu da je do grla i ono, što joj je dosad prosto po berlinskom ugovoru. Grci nisu još ni sad ništa opravila s Turskom glede svojih granicah, akoprem im idu tobože na ruku više manje sve europejske države, osim jedine Engleske.

Engleska da će da kupi od Turske grčki otok Rodos za gotov novac, a Turska da će ga najbrže i dati, jer se nalazi u velikoj novčanoj stiski naime radi vojske, što ju šalje na granicu Rumilije, koju da misli opet posjesti i osvojiti. Kako će to Ruska gledati, poslje onolike krvi, ako je istina? Zaista valja reći, da se po svietu dogadjaju stvari, koje se nemogu razumiti.

Franina i Jurina

Fr. A ča je pak ono bilo neki dan na strunjge pul Fračić?

Ju. Neki obsegor da je do krvi udril nekega siromašnega Istrana s preko Učki, ki je s Reki šal; a kako je ružno zamahnul, da mu je dari rečin na uho prebil.

Fr. A ča smo zaboga va Turskoj!

Ju. Aj nismo, ač da j' to meni, bi se bil spamotil.

Fr. A ča biš mu bil?

Ju. Va „Našu Slogu“ bim ga bil zatukal, da i njegovi poglavari doznaju, kakov je i kako nečovečji postupa s ljudi, i zlostavlja siromašni puk, ki pošteno plaća svakojake štibri, franki i davki od svakoga svojega žulja i kapi pota.

Fr. Borme imaš pravo; neka se već jedanput navade s nami, kako s ljudi: ča misle, da su med divjaki?

Ju. Mi znamo naše dužnosti i vršimo jih, a oni neka spoznaju svoje, pak jih neka vrše, kako se ljudem pristoji i kako Bog zapoveda.

Fr. Dà, dà, ter smo svi jednaki i zakon je za sveh isti; ako ki ča skrivi, neka ga po zakonu pedepsaju, a ne da ga svako niš tuče i matafuna.

Ju. I ja tako dem. Bog s tobom!

O divljem kestenju.

Tu skoro bio sam ustmeno i pismeno umoljen od mnogih gospodarah iz hrvaskih zemaljah, naime, Istre, Dalmacije, i Hrvatske, eda bi im uzpisao o divljem kestenju; mislim dakle, da ću svim ugoditi, ako to preko rodoljubne i velevriedne „Naše Sloge“ odpošaljem, pošto je taj veleznašlužni časopis po tim hrvatskim zemljami vrlo razprostranjen.

A sad dakle prelazim na stvar!

Korist, koju daje gospodaru i šumaru divlji kesten, jest zaisto mnoga, te se žalibože kod nas ovo drvo malo cieni, pa ovo nehajstro prema istom jeste no oprostivo. U prikladnih položajih rasto kesten brzo i bujno, daje dosta goriva, a njegovo pušće lišće može nadoknaditi gospodaru u jeseni znatan dio stolje.

Kao što mnogi pokusi svjedoče, jest takodjer i plod od kestena izdatno krmivo za domaću živinu. Jesu to, kako kažem, samo pokusi; jer do sada žalibože nije kesten za hranjenje stoke još tako obljubljen, kao što bi morno gledać na njegovu hranivnu vriednost. Toga radi kesten se sadi i njeguje budi samo poradi liepote ili pako poradi siene, eda se mogu ovce pod njegovom sienom u ljetno doba od žarka sunca preko podana odmoriti, ili da nadju pod njim utočište pred naglom grmljavinom i olujom. — Ovo bi dobro učinili gospodari u našoj Dalmaciji i Istri eda si zapamte! —

Divlji kesten služi no samo za hranu našoj domaćoj životinji, već i njegovo listno zelenilo uporablje se kao mastilo u bojadisarnah.

Nu naše gospodare će više zanimati upotrebljenje kestena za krmu, to s toga kanim najvažnije o njemu u kratko ovdje prozboriti.

Kesten prija isto tako govedjoj marvi, i to kravam muzaricam i pitancem, kao što i svinjadim i ovcam; nu izkustvo uči, eda ga i konji jedu (žderu), ali ipak ne tako kao ostala domaća životinja.

Motrimo li pobliže ovo krmivo i sravnimo li lučbene raztvorbe njegove sa onim od druge krme, kao što i posljedice hranitbom kestani postignute, to nalazimo, eda zaslužuje od nas gospodara i šumara veću pazku, nego li je to dosada žalibože bivalo.

CL.

Nevjernica ognjem izgorjela.

(Iz Peroja.*)

Goru jaše Kraljeviću Marko
S Andjelijom vjernom ljubi svojom,
Govori joj Kraljeviću Marko:
„Andjelijo, moja ljubi vjerna,
Uzpopjevaj ter me razgovaraj!“
„„Nesmjem, Marko, pjevat ni popjevat:
U gori je Mijate hajduče
Sagubit će tebe radi mene!““
I opet je Marko ljubi govorio:
„Andjelijo, moja ljubi vjerna,
Uzpopjevaj ter me razgovaraj!“
„„Nesmjem, Marko, pjevat ni popjevat:
U gori je Mijate hajduče
Sagubit će tebe radi mene!““
„Bog te vidi, ljubi moja vjerna,
Mijat ima triest i tri druga,
Marko ima triest i tri striele,
Čim ustrieli družbu Mijatovu
I Mijata od gore hajduka.“
Još je Marko s ljubom govorio,
Na nje toče hajduče Mijate.
Borili se ljetni dan do podne,
Al' već Marku bijele pjene gredu,
A Mijatu bijele i krvave.
Kad to vidi Mijate hajduče,
On govori mladoj Andjeliji:
„Andjelijo, ljubo Markovljeva,
Pomoz' meni, al' svojemu Marku!“
Kad je ona rieči razumjela,
Uzme Marku nože iza pasa,
Pa mu sječe u gaćam uvlake,
Marku gaće na koljena pale.
Kad to vidi Kraljeviću Marko,
Govorio Mijatu hajduku:
„Neboj mi se, Mijate hajduče,
Još je sunce, gdje je prija bilo!“
Kad je Mijat na sunce pogledo,
Marko ga je zemlji oborio,
Rusu mu je glavu odsatio.
Ona glava mrtva progovara:
„Tako bilo svakomu junaku,
Koji ljubi tudju vjerenicu!“
Kad to vidi ljubi Markovljeva,
Zajašila konja Mijatova
I pobježe u crnu goricu.
„Bježi, kučko, ubjegnuti nećeš,
Da bi sinoć bila ubjegnula,
Jutros bi te zorom uhvatio
Za nevjeru, kû si učinila!“
Usred ju je goru uhvatio,
Na glavi joj oganj naložio.
„„Negor', Marko, žutu kosu moju,
Mnogo si ju pomrsio puta!““ —
„Mrsio sam, ali sam nevjernu!“ —
Crne su joj oči dogarale.
„„Negor', Marko, moje oči crne,
Mnogo su te ugledale puta!““ —
„Gledale me, ali su nevjerno!“ —
Bjelo joj je lice dogaralo.
„„Negor', Marko, bjelo lice moje,
Mnogo si ga obljubio puta!““ —
„Ljubio sam, ali sam nevjerno!“ —
Bjele su joj dojke dogarale.
„„Negor', Marko, bjele dojke moje,
Mnogo si jih puta privinuo!““ —
„Privraćo sam, ali sam nevjerne!
Gori, kučko, ognjem izgorjela,
Za nevjeru, kû si učinila!“ —

Isto.

*) *Peroj* na móru izmedju Rovinja i Pule jedino mjesto, gdje u Istri, ima pravoslavnih Hrvatah. Doselise se 1030. iz Crnegore.

CLI.

Prava vira čuva od napasti.

(Iz Vrbnika).

Ranila je Jagoda na vodu,
Za njom rani mlad junak na konju.
Uteknu ga majka Jagodina,
Uteknu ga ter mu govorila:
„Kamo raniš, mlad junak na konju?“
„„Tamo ranim na tu hladnu vodu!““
„Neran' tamo, mlad junak na konju,
Tamo j' prošla moja hči Jagoda.
Mladjahna je, prevarit ju hoćeš,
Lipahna je, obljubit ju hoćeš!“
„Muč', pomuči, majko Jagodina;
Jagoda je (v) sedmom leti bila,
Kada j' meni pravu viru dala!“

Isto.

CLII.

Nesudjena ljubovca.

(Iz Istre).

Lipa Mara drobam šav šivala,
Šila ga je i polje gledala.
Zagledala tri kite junačke,
Simo, amo tri kite junačke.
„Ki prehiti granu menduloru,
Ti zadobi lipu Maru moju!“
Prehiti je Ive vojvodica:
„„Daj ti meni obećanje moje!““
„Aj nedam ti obećanje tvoje:
Dati ću ti tri škrinjice zlata!“
Pokoj tebi i tvojemu zlatu,
Neg' ti daj mi obećanje moje!““
„Aj nedam ti obećanje tvoje:
Dati ću ti tri pineza zlatna!“
„„Hvala tebi i tvojim pinezom,
Neg' ti daj mi obećanje moje!““
Nije mogla od manje učinit,
Dala mu je lipu Maru svoju.
Svojoj majci Mara progovara:
„Boga tebi, stara mila majko,
Nekroji mi dugo ni široko,

Ove glavne sastojine u kestenu nalazeće se — a jedino ove mogu imati ciene (vriednosti) u pitnosti stoke — čine kesten važnim za stočarstvo; jer kako je razlučbami pronadjeno, kesten sadržaje 48.2% sastojinah hranivnih, kojim je probavni omjer kao 1:15.07.

Polag toga ravna se divlji kesten glede količoće hranivnih sastojinah malo ne zrnju od žitka, od kojega se samo sa trpko-gorkih sastojinah i većom količoćom vode razlikuje. Kesten sadržaje naime do 50% vode, koja se pri čuvanju kestenja vremenom na polovicu umanji.

Kesten nezaostaje daleko za zrnjem od žitka, i to ne samo količoćom hranivnih sastojinah, već i na učinak krmljenja kestenom i gledeć njegove probavnosti, jer se ravna, kako izkusni gospodari uvadjaju, 56 dekagrama kestena 1 kilog. 12 dg. siena, dapače kako nekoji tvrde, bršno njegovo sočivu. Kesten je naime jedreno krmivo, te se njim izključivo hraniti ne može. U sviežem (frižkom stanju je probavljivim nego zrnje od žitka, kasnije postane manje probavljivim i prouzrokuje u većih obrocih (porcija, metalo) kod govedah i konjah lahko začep (zatvor) i nepravilnost u probavljanju u obće, a nareočito onda ako ne bijaše valjano pripravljen.

Priprava kestena za hranu sastoji se u tome, da se budi na zraku ili u peći suši u tu svrhu, eda izgubi suvišak svoje vode u ljuskah i da mu se ista lahko odioliti dade, zatim se obieli i moći u vodi 2—3 dana, poslije čega se opet osuši i stuče u stupah ili se zgnječi na gnječilih, ili se pako samelje u mlinih kao žitak.

Močenjem izgubi kesten veći dio trpko-gorkih sastojinah, koje probavilah dražeć, pomenute nepravilnosti u probavljanju prouzroče.

Takodjer se ulaže cieli kesten medju izpreško od repe, ili se pretvori u slad, ili se pako u vodi moći i napokon kuha.

Ovako pripravljen kesten može se kao primiesak k ostalom krmivu čestimice na mjesto zrnja rabiti, a osobito ako se hrani sa izpreščim ili korunom (krompirom). Ta no samo da podupire proždrljivost, već dielnje takodjer na veći prirastaj kod stoke. Marvinče stvara mnogo loja, dobiva čvrstije i jedrenije meso i mastnije mlieko, neimajuć u sebi nikakvog izpreška.

Dojnicam daje se 2 kilog. 80 dg. do 3 kilog. 36 dg., pitancem do 11 kilog. 20 dg. na dan, dapače i više, al to nije savjetno.

Pokusim se je obće dokazalo, da se zrnje neda podpuno kestenom nadoknaditi, jer kesten u većih obrocih čini marvinče tromim (umorenim). Bredje se životinje nesmiju u obće kestenom hraniti. Ja sam kao bivši upravitelj gospodarstva i šumarstva u Hrvatskoj učinio pokus kod pitanja volovah sa kestenom, te sam postigao najbolji uspjeh. Obrok po komad nije sačinjavalo iz početka više od 1 kilog. na dan, kasnije 3 kilog. a napokon uz veći pridodatak soli 5 kilog.

Na kesten je ne samo dobrim krmivom, nego takodjer izvrstnim čuvalom od raznih bolestih.

Iz navedenog lahko će svaki gospodar uvidjeti, da je vriedno i koristno i za ovo pomoćno krmivo više mariti, a osobito u našoj hrvatskoj Dalmaciji i Istriji, gdje smo toliko putih vele oskudni na krmi.

Cienim, da sam dovoljno odgovorio željam mojih cienjenih prijateljah uz opazku, da im iz dna hrvatskog srca zahvaljujem na povjerenju moje malenkosti, koji me tako lieno u svojih pismih počastiše.

Pozdravljam mnogo puti i jesam Vaš odani pobratim i štovatelj

N. Vežić

Različite viesti.

Njeg. preuzviš. g. barun de Pino, dosadanji primorski namjestnik, nas je jučer dne 15. ostavio te hitrim vlakom odputovao na svoje novo mjesto, u dolnjoj Austriji. Na kolodvoru našlo se sve, što ga je ljubilo i štovalo, da ga posljeduji put vidi i pozdravi. I mi mu u ime istarskih Hrvatah vičemo iz svega srdca *s Bogom!* Sretan bio kud hotio!

Njeg. visoč. crnog. knez Nikola je dne 11 na večer prispio hitrim vlakom amo u Trst sa carskih pohodah iz Beča, gdje je više danah zajedno bio predmetom najljepših oćitovanjah žive simpatije od strane pučanstva, visokih državnih dostojanstvenikah i same carske kuće, kod koje je i stanovao. Kao ono na prolazku u Beč, tako je i na povratku iz Beča bio na ovom kolodvoru, sjajno naklićenu i razsvjetljenu, dočekan od njeg. preuzvišenosti g. namjestnika baruna de Pino i više njutomenijih ličah, kao i od slavonske mladeži, Slovenacah, Srbah i Hrvatah, koja ga je bengalskimi bakljami uz gromovlti „Živio" pratila do kodije. Sutradan je na Lloydovu parobrodu „Najadi", uz pratnju predsjednika upravnog savjeta Lloydoda družtva, posietio Lloydov Aršenal i carski grad Miramar. Uprav u pô dana pako sa muža sv. Karla, gdje se naša sila sviela, kronu Lloydovim parobrodom „Andreas Hoffer" put Cetinja. Živio junački knez junačke Crnegore!

Promjene u tršćanko-koparskoj biskupiji. Č. g. Petar Svetlin, župn. upravitelj u Auberu, je imenovan župnikom u istom mjestu. Preminuli su u Gospodu: dne 31. prošloga Julija, umirovljeni svećenik, č. g. Toma Grželić u Dobrinju na otoku Krku; dne 3. ov. mj. č. g. Ivan Ballarin svećenik u Izoli: bilo mu jedva 28 god. P. U. M.

Razpis natječnja. C. k. Namjestničtvo u Trstu razpisalo je dne 19. Augusta o. g. Br. 9876 II. natječaj za podporu (stipendij) od godišnjih f. 84 iz istarsko kameralne zaklade. Na taj stipendij imaju pravo isključivo mladići, koji su se rodili u onom djelu Istre, koji spada u Tršćansko-Koparsku biskupiju te uče javno u kojoj gimnaziji u austro-ugar. carstvu. Molbenice sa priloženimi svjedočbami krsta, cieplenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvajuh školskih tječajah, da se pošalju kroz predpostavljeno školsko Ravnateljstvo preč. bisk. Ordinarijatu u Trst, najdalje do 1. oktobra o. god.

Iz Jelšanah nam se tuže, da im ceste i putevi niš nevaljaju, a naime oni što vode iz Klane u Lisac, Sušak i Novokračine, onda iz Novokračinah u Rupu i Jelšane, da su u najvećem neredu. U svakoj zemlji i u svakoj občini ceste i putevi su prva stvar, na koju moradu paziti občinske i zemaljske oblasti, zato svjetujemo Jelšancem, neka se u toj stvari obrate na svoje občinsko poglavarstvo, a kad nebi to koristilo, na zemaljski odbor iliti juntu u Poreču.

Iz Lipe nam pišu, da se ondje dne 3. tek. u 7 sati na večer zapalila te izgorela velika staja iliti štala, a što se nije još i veća skoda pripitela te cielo selo u pepel obratilo, da se ima zahvaliti Rupljanom, Šapljancem, Pasjačanom i Jelšancem, koji su u velikom broju priskočili Lipljanom na pomoć, kao i občinskomu načelniku, koji se na prvi glas vatre sa dvima financijskimi stražama u pô sata dopeljao iz Jelšanah u Lipu. Kažu da ima škode do 1300 f.

Oglas.

Školska godina 1878-79 početi će na ovdješnjem c. k. Učiteljišću 1. listopada t. g.

Upisivanje obavljat će se 29. i 30. rujna t. g. od 9 pred podne do 1 sata poslje podne. Osim toga držat će se zadnjega dana primateljni i opetovni izpiti.

Od Ravnateljstva c. k. Učiteljišća.

U Kopru, 10. rujna 1879.

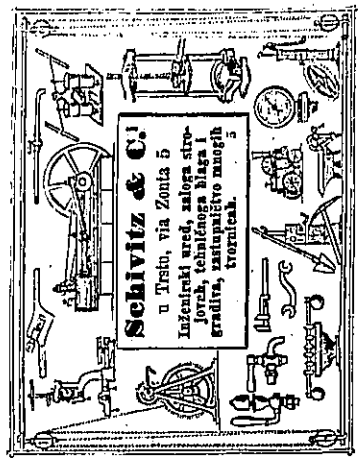

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Septembra 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)
1	5.52	9.34	11.76	—	9	5.53	9.33	11.76	—
2	5.53	9.34	11.75	—	10	5.56	9.34	—	—
3	5.56	9.33	11.75	—	11	5.56	9.34	11.78	—
4	5.53	9.34	—	—	12	5.56	9.34	11.78	—
5	5.53	9.33	11.75	—	13	5.56	9.33	11.76	—
6	5.53	9.33	11.75	—	14	—	—	—	—
7	—	—	—	—	15	—	—	—	—
8	—	—	—	—					

Pregled tršćanskoga tržišća

dne 15. Septembra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	114	—
„ S. Domingo	„	72	—	85	—
Rio polag vrsti	„	53	—	70	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	25
tučeni	„	33	50	36	—
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	175	—	215	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karube puljezke	za 100 klg	6	50	7	—
levantinske	„	6	—	6	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	—	—
puljezke	„	—	—	—	—
Limuni skrinjica	„	8	50	9	50
Bademki iliti mendule palj.	za 100 klg	100	—	108	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	30	—	32	—
Šljive	„	22	50	24	50
Pšenica ruska	„	11	—	11	25
ugarska	„	10	50	12	—
galačka	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	7	—	—	—
ugarski	„	8	—	9	—
Ječam	„	6	75	—	—
Zob ugarska	„	7	—	9	—
arbanaska	„	7	—	8	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	—	—	—	—
Bob	„	10	—	11	50
Leća	„	12	—	14	—
Orlič talijanski	„	16	50	22	—
inglezki (kitajski)	„	16	—	16	50
Vuna bosanska	„	88	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	90	—	100	—
istarska	„	—	—	—	—
Dásko koruško jelovice	„	50	—	94	—
štajersko	„	44	—	75	—
Gredo	„	12	—	14	60
bukovico	„	8	—	12	25
Ulje talij. nižje vrsti	za 100 klg	46	—	48	—
„ najbolje	„	58	—	70	—
„ srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	44	—
istarsko	„	44	—	43	—
Kameno ulje u barilah	„	9	75	10	—
u kasotah	„	13	—	—	—
Kože strojeno naške	„	160	—	185	—
suho volorje naške	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
runeno slane	„	—	58	—	65
suhe	„	—	50	—	65
zečje za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	26	—	36	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	25	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	66	—	91	—
Loj dalmatinski i naški	„	37	—	38	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljano)	„	41	—	41	50
Slanina	„	34	—	38	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	8	75	9	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorika	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula) sploh	„	34	—	48	—
Med	„	28	—	30	—
Lumber (jabučice od javorika)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunjo (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Jer ja neću moći razderati,
Nit ga neću k' maši protresati, *)
Jer je Ivan devet ljub ljubia,
S nijednom ni noći nočevao
Niti sa mnom desetom je noće!"
Nije Mara riči sproučila,
Još je majki tiho govorila:
„Boga tebi, stara mila majko,
Daj ti meni crno zavijalo,
Da nevidim kud od majke sećem!"
Kad su došli na srid polja ravna,
Opazila tri vrbe zelene,
A jedna joj trake **) zamrljala.
Da će Ivan granu odnositi,
Al' je Mari glavu odnosio.
„Jeli sele do boli udarac?"
„„Nisi, Ivo, do boli udrija
Nego si me do smrti ubija.
Aj začepi ovu moju ranu,
Ako želiš, da ti živa dodjem,
Živa dodjem u bile dvorove!
Boga tebi, mili moj Ivane,
Jasu l' dugo bijeli dvorovi?""
„Vidiš, sele, gdi sunce zahaja?"
„„Ala živa u nje ti nedodjem!""
Došli jesu u bile gradove,

*) Prije nego li u crkvu idu, pretrišu istarske seljakinje svoju odiću.

**) Trak = vrpca. Kod vjenčanja nosi najdostica vjenac, sa kojega više raznobojne vrpce, ponajviše crvene tako, da jim se lice i nevidi.

Zajde vanka Ivanovi čako:
„Boga tebi, mili moj Ivane,
Gdi je tebi tvoje obećanje?"
„„Vidiš ovdje, gdi na konju jaše:
Tanka mi je, tanka ter visoka,
Blidih licah i crnih očicah!""
Zadje vanka majka Ivanova:
„Boga tebi, mili moj Ivane.
Gdi je tebi obećanje tvoje?"
„„Vidiš ovdje, gdi na konju jaše:
Tanka mi je, tanka ter visoka,
Bilih licah a crnih očicah!
Boga tebi, stara moja majko,
Ubili ju za bile ručice,
Povedi ju u bile kamare,
U kamare na mekše postelje,
Dokle dodje doba za večerat.
Trudna je mlada puta počinila,
Da mi mlada navadna ni bila."" —
Došla doba, da večerat gredu,
Ide zvat je njena sekrvica:
„Ustan' gori, lipa sekro moja,
Došla doba, da večerat gromo!"
Ni mi sekro glasa ni spomenka.
Ide zvat ju Ive mladoženja:
„Ustan' gori, lipa ljubo moja,
Došla doba, da večerat gremo!"
Ni mi ljubo glasa ni spomenka:
Žute kose na kovertu vise,
Zlatan prsten u krvici plava.
„Plivaj, plivaj modri moj prstenko,
Dok proplivaš tri vodice mutne,
Skupa će nam zvona pozvoniti!"
To dočuje lipe Mare majka,
Parala je *), da je Mara kćerku,
Ivanovu kćerku porodila,
Al' se Mara s dušom razdelila! —

Isto.

CLIII.

Nauk Bodulkam.

Bodulčice, po Bogu sestrice,
Kad tancate u noge gledajte,
Ne gledajte u lice junačko,
U junaku j' vira i nevira:
Dokler ljubi, dotad viru daje,
Kad obljubi, onda viru zgubi,
Kako meni Karlović Ivane!
On se šeće po Lovanta grade
I on meni bilu knjigu piše:
„Bora tebi, divojčice mlada,
'Ko bi ti se srića namirila,
Oženi se, neušaj se va me:
Ja sam našal drugu ljubu za me
Puno bolju, puno bogatiju
I boljega roda porojenu!"
A ja sam mu poručala mlada:
„Oj Ivane, novirno kolino,

*) Misliła je.

Kako si me mladu prevario,
Kako onu jabuku rumenu
Oterganu, a ne uzrijanu,
Ugrizenu a ne pojidenu:
Postilja ti na dno mora bila,
Majka tebe nigda nevidila,
Sestrica te brzo poželila,
Ljuba ti se u crno zavila
Zemljica te više nenosila!"
Malo j' tomu vrime postajalo,
Razboli se mlajahan junače
Od groznice bola velikoga,
Od bolesti priboliti neće.—
Divojki se srića namirila,
Nju su mladu svatovi vodili
Mimo dvora prvoga junaka,
Ter mu baca crne oči va dvor.
To j' vidila junakova majka
I svoga je sinka zazivala:
Vidiš, sinko, prva srića tvoja!
Al joj veli žalostan junače:
Da s' omukla, mila majko moja,
Ti si kriva, da ni ljuba moja!
Mertav junak crnoj zemlji pade.—
Tako budi svakoj drugoj majki,
Ka se neda sinom oženiti,
Da se ženu kamo njim je volja!

Priobćio Ivo Karabaić.

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 19. U Trstu 1. Oktobra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Pos.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a samo za list samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo ga 70 novč. na godinu svakomu. Neka se šalju kroz poštarsku „Naznačnicu“. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, nsimo prama svojoj vriednosti i smiera ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. O-obna, napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. P.„obćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajorah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Mojim biračem

i ostalomu pučanstvu izbornih kotarah istočne Istre.

Prigodom mojega putovanja u Beč, svrnuv se u Vaše krajeve, da Vas posjetim, izvolilste me odlikovati tolikim i tako srdačnim dočekivanjem, kakvu se nisam nikad nadao.

Na koncu tog putovanja dužnost mi nalaže, zahvaliti Vam što srdačnije na ljubavi, koju ste mi tom prigodom izkazali.

Budite pako uvjereni, da ću svakom prilikom nastojati biti sve to dostojnijim povjerenja, što ste ga u mene postavili.

Primite najsrdačniji pozdrav od Vašeg

U Trstu 30. rujna 1879.

zahvalnog zastupnika

Dr. Dinka Vitezića.

Dogadjaji u Kastvu.

Toliko se toga dogadja u Kastvu, da bi tim trebalo svaki put naš list napunjivati. Da budemo čim kraći, spomenuti ćemo samo njekoje činjenice, koje nam se odanle javljaju.

Liečnik je prosio kod zastupstva povišenje svojih dnevnicah. Zastupstvo je odbilo. Liečnik rekurira na zem. odbor. Zemaljski kapetan Vidulich šalje u Kastav poruku, da se pogodba učinjena među liečnikom i Simzigom, različita od one ustanovljene po zastupstvu, *bezuvjetno potvrdi*. To se još nije nigdje dogodilo za naše pamet.. Liečniku je nekako nemilo. Da se sprema. Sretan put, a drugomu prazno mjesto.

Jur dulje vremena imadu u Kastvu c. kr. šumskoga komisara Teppera, koji je ujedno občinski šumar. Rodio se je Čeh, a da čuti i rádi onako, kako mnogi njegov zemljak, kad dodje u koju hrvatsku zemlju, ne kao brat nego kao protivnik. Tko je bio, koji je kod poslednjih izborah radio proti narodnomu kandidatu, to da je bio i Tepper, te sa Simzigom i Kuderom sačinjavao krasnu trolistnu deteljinu. Tko je bio, koji je glasovao za našega odmetnika dra. Vidulich-a, to da je bio takodjer Čeh Tepper. Nego pustimo ga s te strane. Vidjimo, što radi kao občinski činovnik. Dvie pritužbe učinjene proti njemu najbolje će to razjasniti.

Oko desetoga ovoga mjeseca učinilo je nekoliko občinskih zastupnikah pritužbu kod visokoga namjestničtva, što je g. Tepper nakon jedanaest danah, što je dražba razpisana bila, a nakon dva tri što je doznala u nekih dielovih občine prodao bez ijednoga občinskoga zastupnika nekoliko drva u Lisini za 500 for. 75 novč., procieniv jih prije za 180 for. (a čuli smo, da bi se bilo moglo i 1000 for. dobiti), i što nije osam danah poslie prodaje nikakva zapisnika prodaje občinskomu glavarstvu izručio. Odgovora na pritužbu još nejma.

Drugu pritožbu učinilo je isto nekoliko obć. zastupnikah kod samoga glavarstva. Blaga uspomene Simzig bio je prodao u istoj Lisini nekoliko drva trgovcem iz Bisterca. Ljudi, koji se razumiju u drva sude po toj prodaji, da se Simzig u takvu trgovinu razumio nije. Bistrčani sjeku. Občinski zastupnici doćuli, da svakako sjeku. Išli u šumu, da se osvjedoče. Vratili se skoro osvjedočeni, da će se Lisina u desetak godinah izsjeći, bude li se onako „vandalski“ sjeklo, kako se sječe. Šumskih stražarah našli su samo onuda, gdje bi mogao koji domaći štogod posjeći, a nigdje nije bilo nijednoga gdje tudjinci sjeku. Kako će stvar svršiti, neznamo.

G. Kuder bio je poslan za prijašnjega zastupstva kao likvidator *radi nesposobnosti* istoga zastupstva sa 100 for. mjes. plaće. I pod Simzigom ostao je u občinskoj službi. I poslie Simziga ostao je u uredu. I danas sjedi. A kako nam pišu, nezna se, nit po kojih pismih, nit po kojem zakonu. Junta da ga osobito preporuča. Kapetanat da drži ga još veće. Glavar da se je zatrubio u njega i da nekako misli da bi bez njega težko poslove obavljao. Ali svi će se morati najzad pokoriti zakonu potvrdjenu od Nj. Veličanstva. Taj zakon jest §. 31. obć. reda, koji kaže, da ima *občinsko zastupstvo pravo ustanavljati službe, opredjeljivati plaće i imenovati činovnike*. Za taj zakon da znadu sviestni zastupnici. Oni da su ga htjeli uporaviti na Kudera jur pri poslednjoj občinskoj sjednici. Nije jim se dopustilo. Preneslo se je na buduću sjednicu. Sad da mora proti volji koga mu drago, a za volju zakona doći stvar na dnevni red. I sam glavar da se odlučio na to. Sviestni zastupnici znali će učiniti svoju.

I nešto drugo da se očekiva od njihove sviesti i ljubavi do samih sebe. Kod posliednje sjednice, da su odlučili uzeti privremeno obć. geometra. Gosp. kapetan da im je napomenuo nekoga Predonzana. Talijan je to, neznajući hrvatski; čovjek, koji da nemože biti dugo u družtvu naših ljudi, a da se neposvadi s njimi rad svojih političnih težnjah. Čovjek je to, koji da je jur bunio noćni mir sa nesramnimi pjesmami pod okni čestitih kastavskih djevojčicah. Zastupnici da ga nisu htjeli, jer nezna hrvatski, i rekli, da mora geometar znati hrvatski. Dva tri dana za tim, da je glavarstvo valjda od nekoga nagovoreno, Predonzana za geometra *proti odluci* zastupstva uzelo. Tako da je bilo jur prije sjednice odlučeno. Dapače da se čini, da je radi Predonzana bila ustrojena služba geometra. Sviestni zastupnici da neće dopustiti, da se tako njihove odluke tlače. Oni da ga neće potvrditi. Oni će učiniti, da ga za ovaj mjesec plate oni, koji su ga uzeli, i nastojati, da geometra dobe, koji će bit onakav, kakva oni žele.

I tim budi za ovaj put dosta tih neugodnih dogadjajah iz Kastva.

HRVATSKOJ MLADEŽI DALMACIJE I ISTRE.

Nastaje prva školska godina iza previšnjega riešenja od 25 listopada 1878 kojim je, hvala osobito našemu

13

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLIV.

I nevira divojke — velika j' grihota.

(Iz Voloskoga).

Umjetna pjesma po svoj prilici dobro poznatoga pokoj. Celigoja Rječanina.

Želim potužiti — neviru ljubavi
Suncu i mjescu — i zelenoj travi,
Jer ju j' oskvrnula — lipa Andrijana,
Koja veronica — meni bi udana. —
Jedan dan na putu — ugledam lipotu,
Vas sam se izmenil — i ostal u potu,
Jere me ustrilji — s oči od ljubavi,
I tako čovika — na ništa napravi.
Jutro dan opeta — kada je bodila,
Iz vrta rožicu — u rnki nosila,
Opet me ustrilja — od peta do glave,
Sam joj se poklonil — do zelene trave.
Z ustima od raja — je mi zahvalila
Z mečom od ljubavi, — srdce mi ranila,
Rožicu tulipan — mi je darovala,
I sve tuge tako — mlada mi j' oprala.
Pital sam slobodu — na stan njejin priti
Za oca i majku — dragu izprositi.
Velo ljubeznivo — je mi zahvalila,
Ključi srdca moga — je mi naklonila.
Na večer sam došal — u njej stan predragi,
Kade jesam našal — srdce od ljubavi.
Njoj sam ja daroval — moj prsten od zlata,
A ocu i majki — maramu od vrata.
Za viru ljubavi, — ako bi dostojan
Biti njeji verni — do smrti gospodar
Desnu svoju ruku — mi je priklonila
I starica majka — je nas prekrižila.
Eto mene sada — sužnja okovana,
Mlada Andrijana — prez novac prodana.
Na njoj i od mene — sve sto joj je drago,
Kad sam ja predobil — prvo velo blago.
Al kako ja moram — sada odlaziti,
Tebe, moj biseru, — mi je ostaviti;
Neću moć podniti — daleko vrimena,
Ostat ću od mene — za uvik spomena.
Težko razdiljenje — da j' bilo gledati,
Srdce kamenito — moralo j' plakati,
Meso odi kosti — kako se razdili,
A duša odlazi — da telo umiri.
Nije drugo veće — moram odlaziti,
Pusti mi se, dušo, — jednuć ogarliti,
Bušac ljubeznivi, — ki ti sada daram,
Za poruku vire — tebi ga ostavljam.
Ostaj mi ti z bogom, — vilo plemenita,
Ti si moja radost — i volika dika.
Ufam se u kratko — natrag povratiti,
'Zgovora ne pridaj — nemogu podniti,
Jere vas umoren — suzicam prolivan,
Gledajuć lipotu, — kade mi zamira,
Moram ja ostati — i nju uživati,
Ali od žalosti — ja prija umriti.
Oganj od ljubavi — stà se užigati
Na njejino lica — suze prolivati,
Koje jesu mladu — živu učinile,
Sva njeja nutarnja — meni su odkrile.
Oči otvarajuć — razgleda me s njima,
Ustane se živa — pade na kolina,
Njenoj budoj muki — nigda nebi para,
Težko uzdišući — ovdi izgovara:
„Kada nije drugo, — milo dobro moje,
Moraš odlaziti suprot mojoj volje,
Jurve hodi z bogom — tu čašu popiti,
Al' tako živiti, — al' ov čas umriti.“
„S tobun, dušo moja, — usrid srdca moga,
U komu pribivaš — do časa skrajnoga,
Napokon odlazim — na daleke strane
Spomeni od tebe — bit to moje rane!“
Kad sam ja prohajal — u dnevu i noći,
Zuhko moje srdce — zaplakane oči,
Nigde nimam mira — nikaka pokoja,
Sve to ciča tebe, — draga dušo moja.
Ne more bit drugo — moram se vratiti,
Ali kako prija — dušu izpustiti,
Pak nevidit majke, — brata, ni sestrice
Niti tebe, draga — moja veronice. —
Kad sam natrag došal — nemogu te naći,
Suze prolivajuć — idem tvojoj majki.
Nitko me nepita — uzrok moga bića
Hrana moja biše — otrovana piča.
Kada sam te našal — i pozdravil lipo
Niti me negledaš — nego jadnovito.
Stal sam te pitati: — ka j' moja grihota,
Da me j' odvratila — ljubavi dobrota?
Strašno odgovaraš, — da me već nepoznaš,
Tvoje lipo srdce — drugi da nahaja,
Da morem odkrenut — kudgod mi je drago,
Jer da se j' promenil — moj biser drugamo.
Tako odpustiti — nije već moguće,
Nego mi ukaži — vrata tvoje kuće,
S kih ću odlaziti — od danas do vika,
Nigdar ja već znati — neću za čovika.
Na ta govorenja — srdce joj omrzlo,
Moja duša štela — da odlazi brzo,
Vindar ja upitah — stanje takva zgoda.
Neće govoriti — nikaka razloga.
Moram odlaziti — u planinu goru
I s njun ću plakati — divojke neviru.
Plačem i tugujem — kudgodar prohajam
Nikake utihe — nigder nenahajam,
Telo mi propada, pamet zapuščuje,
A rad Andrijane — srdce mi boluje.
Stanem zazivati Mariju Divicu,
Vidim letujući — meni pastiricu,
Koja me j' začela — lipo spičevati,
Uzrok moga bića — zač se zapuščati?
Njoj sam izpovidal — uzrok od ljubavi,
Da me Andrijana — to učinit spravi,
Ka mi j' viru dala — pak ju j' prekršila
Prez moje krivinje — voće njeja j' bila.
Dobra pastirica — stala je plakati
Ljubeznivo mlada — od meno pitala,
Da bin otel jedan — listak napisati,
Da ga ona hoće — Andrijani dati
I njoj ukazati — Eduarda stanje
U crnoj planini — mrkto probivanjo.
Ako nebi tvrja — od kamena bila,
Da ju oće smutit — ta moja spomina.
Pišući suzami — ovo izgovara:

(Drugi put dalje).

kralju, olahkočen prelazak iz hrvatskog sveučilišta na cislajtanske i obratno, a to najviše u korist Dalmatinskoj i Istarskoj mladeži. Po gore pomenutome previšnjemu riešenju i po naredbi c. k. ministra za bogoštovje i nastavu od 30 listopada 1878 br. 17288, mogu se pravnici Dalmatinski i Istarski pravovaljano polaziti sve nauke pravoslovne na juridičkome fakultetu hrvatskoga sveučilista i uspješno položiti prvi državni izpit, dočim drugi i treći, hoće li se namjestiti kao činovnici u svome zavičaju, imadu ih položiti pred izpitnim povjerenstvom svoje zemlje. Uz to neka nezaborave pravnici Dalmatinski i Istarski da je kralj dozvolio: „da se postojeće za Dalmaciju i Istru štipendije državne mogu podieljivati i onim slušaocem iz rečenih zemaljah, koji svoje nauke na Zagrebačkome sveučilištu nastavljaju, nu pri svakom pojedinom podieljenju ima se izhoditi privola ministarstva za bogoštovje i nastavu.“ Takvo privoljenje nebi bilo uzkratilo ministarstvo Stremayerovo, a puno manje će ga uzkratiti Taaffeovo. Što se tiče djakah filozofičkoga fakulteta, u istoj ministarskoj naredbi spomenuto je, da djaci Dalmacije i Istre, koji bi htjeli učiteljstvo obaviti u svome zavičaju, mogu dvije godine polaziti hrvatsko sveučilište, a jednu na Austrijskih sveučilištih, kod kojih imadu i položiti dotične izpite.

Bila koja god politička nagnuća mladeži u Dalmaciji i u Istri, njezini najbitniji interesi zahtjevaju da si ona prisvoji porabu narodnoga jezika za javnu službu, a toga neće nigda, ako nebude polazila hrvatsko sveučilište, kojega jur su počeli polaziti Srbi, Bošnjaci, Crnogorci i Bugari. Ali nadošao je medjutim još veći razlog radi kojega budućnost mladeži naše zahtjeva polazak našega sveučilišta. Sadašnja uprava Bosne i Hercegovine traži sposobnih silah za razne grane javne službe, koje imadu biti vješte narodnomu jeziku, a ona ih nemože naći niti ih nalazi nigdje u izdašnome broju nego u zavelebitskoj Hrvatskoj. Hoće li naša mladež izpuniti svoju liepu zadaću, koja je čeka u posestrimi Bosni, gdje može privesti na izobraženje i blagostanje onaj čestiti dio naroda našega, neka se ona dodje uzposobiti kod ovoga vrela najvišeg naobrazbe u bielome Zagrebu. Obitelji naše, kojim je stalo do budućnosi svoje djece, neka ih amo šalju, jer je počelo vrieme, u kojemu znati, misliti, govoriti i pisati vješto i lahko u svome jeziku jest, i biti će sve više u napried taka prednost, koja će se skupo nagraditi, i koju neće nijedna izmieniti.

PROGRAMI
RIEČKE, PAZINSKE I KOPARSKE GIMNAZIJE.

Mislimo, da neće biti suvišno, ako ovdje uvrstimo ovo par redakah o programih ili školskih izviešćih tih triuh gimnazijah, jedno što se najviše na njih odgadja naša budućа inteligencija, a drugo, što su to državni zavodi, koje uzdržuju težki žuljevi i našega naroda, pak je i on ovlašćen znati, što i kako se tu radi i postupa. A sad evo redom pregleda tih programah.

U programu riečke kr. vel. gimnazije ima prije svega nastavak i konac zanimive i koristne razprave o Petroliju, što ju je napisao naš zemljak, Istranin g. profesor Antun Korlević. Za tim ima u hrvatskom pak i u prevodu talijanskom veoma koristan naputak za roditelje ili njihove zamjenike prema gimnazijskim učenikom.

„Razne okolnosti — piše samo ravnateljstvo — neugodni slučajevi, pa dugotrajno izkustvo ponukaše, da se pomoli ova razpravica, prava iskrenica. Svakoj gimnaziji milcom je mladić, koji opasav se jednom, lasno će višim obrazovanjem uzmoći u buduće u svake vrsti krugovih koristno djelovati; zato je od oka, da se gimnazija smatra ne samo zavodom raznolike pouke, nego i rodiščem naboženoga i čudorednoga uzgoja — znanstveno i moralno obrazovalište. Pošto su učenici roditeljem i njihovim zamjenikom neprestano na oku, te se u njihovomu krugu slobodnije i otvorenije kreću, zato su oni prvi, neposredni i najbliži odgojitelji. Javno pak učitelji ako i jesu nadzoru povjerene sebi mladeži uvjek svestrano i točno na opreza i neprestance ju budrim okom prate u zavodu, crkvi te na javi, ipak nisu s njom u tolikom savezu niti občenju, ko što su roditelji oli njihovi zamjenici. Da uzgoj urodi oželjenim plodom, neobhodno je potrebito, da kuća sa zavodom zajednički, suglasno djeluje. Treba raditi kao crv 'za korom. Otac neka pita učitelja: kako moj sin u školi? a učitelj pitaj otca: kako vaš sin kod kuća? A to treba da paze najveć roditelji i njihovi zamjenici okò učenika: najprvo da oni sami liepim, dobrim ponašanjem budu na izgled svojim sinom, ili sebi povjerenoj mladeži. To bude duša uzgoja. Dakle ponašanje u kući, djela, razgovori, kućno bogoštovje, društva, sve, što se kod roditelja, stanodavaca i hranodavaca shiva, mora biti tako udešeno, da bude dobar nauk sinovom i pitomcem. Za tim treba da paze da učenici točno vrše na što se obvezaše. A svaki učenik se obvezao i je dužan prisustvovati službi božjoj, svim propisanim obredom. On nesmije iz nemarnosti niti učovnu uru propustiti. Učenik se onaj dobro ponaša, koj je uvjek pristojan, čedan, uljudan, razborit i blag: kad se u odjelu, hodu, držanju i čitavom izvanjskom ponašanju kaže kano čudoredan i naobražen. I u tih kriepostih treba da jim prednjače roditelji ili njihovi zamjenici. Neka još ovi motre sve kućno naklonosti, razgovore, sva djela i nedjela, kućnu pobožnost, dobu njihova spanka i ustanka, odlazka iz kuće i povratka, njihove posjete i drugovanja. A da bude uspješniji znanstveni napredak učenika i pravi čudorednи uzgoj mora se u kući učenikom ustupiti mjesto posve shodno i prikladno za učenje. Svoje pitomce treba neprestano podticati na nauku; a zato pak treba im priskrbiti sve što je potrebno za učenje. Vrlo je koristno da se kućni odgojitelji svakoga polugodišta više put izviesto kod ravnatelja ili kod razrednika o napredku svojih sinovah, dotično pitomcah. Roditelji i njihovi zastupnici moraju ne samo znati, da se njihovi sini bave knjigom, da li još što kakove knjige čitaju, i jesu li se o izboru knjigah, koje kano čitati, posavjetovali sa svojimi učitelji ili ne. Ako bi se osvjedočili, da šta nepristojnoga čitaju, treba im zabraniti makar bilo i pomoću javnoga učilišta. Ako bi tko želio svomu sinu poučnika, neka se s ravnateljem posavjetuje.

A ovo su pak poglavitije posebno dužnosti hrano- i stanodavcem. Ovi moraju osobito paziti, da li povjereni njim pitomci svoje stvari dobro upotrebljuju; nisu li razsipni, pohlepni, požudni; nečine li velikih i bezpotrebnih troškovah u odielu, igrah i družtvih, neprave li dugova; zato neka stanodavci sami preuzmu kupovati i izplaćivati, osobito kod manjih učenikah. — Preuzimajuć od roditelja pitomce, neka od njih potraže točan popis ciele gotovine, koju izručiše roditelji pitomcu toli u odielu, kajigah, koli u drugih njemu potrebitih stvarih. Učenici bez znanja roditeljah nesmiju ništa pokloniti ili uzajiniti, promieniti ili prodati.

Stanodavci preuzev gimnazijskog učenika, namah su obvezani svimi timi dužnostmi prema roditeljem, pitomcem i prema učilištu.

Od prevelike važnosti je dakle za roditelje, koji stanuju izvan mjesta, u komu se nalazi učilište, da si nadju pravoga zamjenika svojim sinom. S toga nesmiju to na svoju ruku učiniti nego dogovorno sa ravnateljem. Ako nebi na to marili pak bi sina povjerili nedostojnomu stanodavcu, tad će ravnateljstvo nastojati da se učenik iz takove kuće ukloni; no budu li se roditelji na ravnateljev prijateljski i pravedni zahtjev osvrnuli, tada će biti učenik iz gimnazije odpravljen, a stanodavac bit će lišen prava za u buduće držati gimnazijsko učenike.“

Nismo mogli odmanje, a da u „N. Slogi“ nepretisnemo pokraćen ovaj liepi naputak; i to tim više, što ima na riečkoj gimnaziji i naših istarskih učenikah, pak da im roditelji vide, koli brižno skrbe na onom zavodu i ravnatelj i profesori za njihove sinove. Kamo sreće, da ima takova ravnatelja i neka druga gimnazija u sreu naše zemlje, u kojoj ima mnogo više naših istarskih sinovah na nauci.

Došao nam u ruke i program c. k. pazinske njemačke gimnazije, tražili smo u njem od prve do zadnje strane, nebi li našli koji takov praktičan naputak istarskim roditeljem i pazinskim stanoi hranodavcem, ali zaludo. Našli smo da nekakvu razpravu na njemačkom jeziku od gosp. ravnatelja Maschke o milanezkom, talijanskom narječju, kako da smo mi milanezi, ili kako da nam tim želi prorokovati, da ćemo brzo postati. Barem da bi to bio pisao u talijanskom jeziku: za milaneze je svakako interesantno, pak bi ga rado i čitali. Il se valjda tako učene stvari nedadu pisati u taljanskom jeziku, ili je on nakanio poskusiti, koliko se još milanezi siećaju njemačkoga jezika. Da je gosp. Maschka upotrebljeno vrieme ti muku, da sastavi onu razpravu, posvetio učenju hrvatskoga jezika, koliko zaslužniji bi bio, i koli koristniji za izručeni mu od cesara zavod, za povjerene mu od istarskih hrvatskih roditeljah sinove!

Vidili smo i program koparske gimnazije, u kojoj i ako nije naputka roditeljem i stano- i hranodavcem, jest barem to spomenuto, da se svaki učenik mora prikazati u zavodu pratjen od roditeljah ili njihovih zamjenikah, i da će ovi morati javiti ravnateljstvu obitelj, kojoj kane povjeriti svoje sinove, i ako toga neučine, upisati će sami sebi negodnosti i neprilike, koje bi iz toga mogle nastati. A u pazinskom programu niti toliko nije. No nemožemo zamučati, da ima u koparskom programu veoma učen i poučan spis od prof. talijanske književnosti o načinih (modi) talijanskog glagola, koji će djaci i sami učitelji ne samo radošću nego i koriščU čitati, što se o Maschkinu milanezkom narječju nemože nikako reći.

Kad smo već proresetali programe riečke, pazinske i koparske gimnazije, vriedno je da još koješta zabilježimo. Na riečkoj gimnaziji predavalo je 6 profesorah, 2 prava i 6 namj. učiteljah i jedan izvanredni učitelj. 8 učenikah je uživalo stipendije u skupnoj svoti od f. 662.15. Iz zaklade, utemeljene od preuzv. biskupa Strossmajera, bilo je razdjeljenih med vrednije i siromašnije djake f. 332.— Čč. oo. Kapucini pružali su šestorici objed i večeru; čč. oo. Franjevci na Trsatu davali su sedmorici objed i večeru; čč. sestre sv. Benedikta hranile su šest učenikah; upraviteljstvo gradske bolnice hranilo je dva, i vriedna g. Marija Rosbacher gostioničarska jednoga. Učenikah upisalo se 201 (od 1866 god. nikada toliko) a svršilo ih 183. Od tih Istranah je 21.

Na pazinskoj gimnaziji je predavalo 6 profesorah, 8 pravih i 2 namj. učitelja i jedan izvanredni učitelj. — 51 učenika je uživalo stipendijske podpore u skupnoj svoti od f. 2958. Od pokrajinske zaklade dobili su dvojica po f. 50 a jedan for. 40. Presv. biskup Dobrila je već djakah podupirao sa pomoću od 20—60 f. svakomu. „Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“ je pomogla trojici po 20 f. svakomu, a jednomu po 30 f. Napokon, čč. oo. Franjevci pružali su stanovanje i hranu trojici učenikah. Početkom školske godine upisalo se svih učenikah 135, a do konca godine ostalo ih 125. Od tih bilo 7 Njemacah, 73 Italjana, 40 Hrvatah i 5 Slovenacah.

A na koparskoj gimnaziji predavalo je 7 profesorah, 3 prava, 4 zamjenika i 3 izvanredna učitelja. — 15 učenikah je uživalo stipendije u skupnoj svoti od f. 1667, med kojimi f. 600 iz pokrajinske zaklade. Pokrajinski odbor dao je podpore još f. 289 a razni drugi dobročinitelji f. 139.80. Upisalo se 144 učenika a svršilo ih 129. Od tih je bilo Taljanah 121, Slavjanah 4 i 4 Grka.

Iz toga se pregleda vidi, da na riečkoj gimnaziji pokrajinski istarski odbor nije podpore pružio niti novčića, a na pazinskoj samo f. 140, dočim na koparskoj je podielio f. 889. To zapamiti si tko si naš narodni poslanik u Poreču. Samo u programu riečke gimnazije su zabilježena imena svih učenikah a u onom koparske samo imena svih odličnih djakah, dočim u programu pazinskom nije ime niti jedno tiskano. Mi bi veoma rad vidili, da su u buduće tiskana imena svih djakah i u programih pazinske i koparske gimnazije. Tad bi se barem javno sudilo, kako se stvaraju Talijani i na pazinskom i na koparskom zavodu.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. rujna 1879.

Uslied carske naredbe od 22. rujna, carevinsko će se vieće otvoriti dne 7. listopada, a sutradan uz svečani prestolni govor započet će svoje poslovanje. Na sastanku, držanu dne 23. u Pragu, češki su dakle zastupnici odlučili, stupiti u car. vieće. Na taj korak da jih je odvažila ta okolnost, što sadanje ministarstvo, uz odobravanje krune, smiera na pomirenje i ravnopravnost svih carevine narodah. Kažu, da će u sredilju novog car. vieća sjediti do 40 zastupnikah, pa na taj način da će ministarstvo imati u svakom slučaju većinu glasovah. Gorički zastupnik grof Coronini da će postati predsjednikom vieća. Česi i Poljaci s ostalimi Slaveni, da će glasovati složno u svih pitanjih tičućih se narodnih pravicah, a niladi Česi u svih drugih stvarih da će po nekom svojem zaključku glasovati s naprednjaci. Prošlih danah bilo je imenovano više novih članovah tako zvane gospodske kuće, koji da pripadaju većinom umjerenoj konservativnoj stranci. Dosadanji poljski ministar grof Zemialkovski da će bit imenovan predsjednikom vrhovnog suda galičkog, a mjesto njega da će postati ministrom knez Czartoryski. Prošlih danah bilo je držano u Beču pod predsjedničtvom carevim više ministarskih vieća, skupnih i neskupnih ministrah, gdje da se viećalo o carini glede Bosne i Hercegovine, onda o nekojih raznih vojničkih zakonih. Dakle Andrássy-ev nasljednik jest Haymerle, koji se baš sada nalazi u Italiji, da se oprosti s talijanskim kraljem i njegovimi ministri. U Ugarskoj imala se juče sastati ugarska kraljevinska deputacija, da pretrese izradak odgovora, što se ima dati na hrvatski nuncij. U tu svrhu, da su prošlih danah članovi hrvatske kraljevinske deputacije krenuli iz Zagreba put Pešte zajedno sa banom Mažuranićem.

Njemački kancelar knez Bismark, što je htio da vrati posjet Andrássy-u, boravio je u Beču od 21. iz jutra do 24. na večer, te bio cielo to vrieme od Bečanah slavljen i dočekivan baš kraljevski. I naši i pruski njemački listovi tom su prigodom očito izjavili, da je taj sastanak naperen proti Slavenom, ili, kao što se oni licumierno izrazuju, proti tako zvanomu panslavizmu, kojega neima ni na nebu ni na zemlji osim u njihovoj ludoj glavi. Nego po našem mnienju pravi uzrok Bismarkova dolazka u Beč jest, jedno velik strah od Franceske, odkad se Njemačka s Rusijom zamrzila, a drugo put cara Vilima u Alsaciju i Lotaringiju, gdje se nije znalo, kako će ga tamo dočekati novi njemački podanici, pak je trebalo u ono isto doba praviti buku i huku u Beču, da se nevidi i nečuje, što se moglo dogoditi u Strassburgu, u Metzu itd. A da je onaj strah temeljit, vidi se već iz toga, što je baš onih danah Franceska na usta jednoga svog ministra i jednoga svog generala izjavila, da ona nemisli nego na božji mir, ali

da je spremna i na rat, kad bi tko volio rat nego li mir. To se vidi takodjer iz neke knjižice, što je onomadne izašla u Parizu, a pripisuje se samomu Gambetti, koji gleda njom prokrčiti put rusko-franceskomu savezu, naperanu ni proti komu drugomu negu proti Bismarku i njegovoj njemačkoj carevini. Mi se nadamo, da se Austrija nije dala tako na uzko vezati od Bismarka, da se nebi u nekom slučaju mogla razvezati te birati med njim i njegovimi vuci, pa makar jih kao Magjar i Andrássy mrzio. I gle baš o tom bio govor i u jednomu magjarskomu listu izza samog Bismarkova odlazka iz Beča: tu se spominjao naime savez med Austrijom, Rusijom i Franceskom. Ako dakle Bismarka negoni strah i bojazan, a ono ga neuspavlja ni mir i pokoj srdca.

Iz Ruske dolaze neprestani glasi, da gori sad ovdje sad ondje, a palikuće da su il tudjinci il domaći nevaljalci, puni tudjeg novca i tudjih putnih listovah. Okolo cara, koji se nalazi u Livadiji, da se sakupljaju te dolaze i odlaze ruski državnici i poklisari, pa da nešto snuju, a nitko nezna što. Ruska da je sklopila nekak ugovor s Kitajem iliti Kinom, na koji da se Engleska veoma mrgodi. Dočim su Englezi rat kao dovršili u Africi, jer su uhvatili i zarobili onog Crnačkog kralja, to su se u Aziji, kao što smo zadnji put javili, zapleli u nov rat mnogo teži od prvoga. Engleska neće da se itko osim nje i Franceske poča u egipatske stvari. Engleski parlamenat da će se na kratko vrieme sastati još ove jesani, a poslje toga da će bit razpusten. Franceska narodna skupština da će se otvoriti 3. novembra, i to ovaj put u Parizu za prvi put pošlje svog poraza. Prošlih danah su se takodjer o nečem na tajno dogovarali Franceski ministar Waddington i engleski Salisbury. Taljansko ministarstvo da će tražiti od parlamenta 20 milionah lirah za popravu nekojih izloženijih tvrdjavah, a nedobi li jih, da će odstupiti. Oktobra mjeseca da će se sastati i srbska narodna skupština, da vieća o preustroju srbske vojske i o srbskih željeznicah. I srbski knez Milan da će doći u pohode našemu caru. Bugarski knez Aleksander nalazi se sad kod rumunjskog kneza Karla, a knez Nikola crnogorski u Italiji.

Franina i Jurina

Fr. Ča je novoga?
Ju. Nous sommes bismarkè!
Fr. Ča znaš i franceski?
Ju. Neč malo.
Fr. Od kada?
Ju. Od kad je bil Bismark va Beče.
Fr. Harošo!
Ju. A ti, ča pak znaš ruski?
Fr. Za svoju potrebu!

Književne viesti.

Vojna dužnost. Izvadak i tumač obranbenog zakona. U Trstu štamparija Hermannstorferova. 1879.

Nepoznati pisac napisao je u toj knjižici liepim hrvatskim jezikom kratak naputak svim onim, kojim valja poći u vojnike; spomenuo je odredbe ob oprostu od vojničtva i od prezentne službe, uvjete uz koje se primaju jednogodišnji dobrovoljci u kopnenu i pomorsku vojsku i u vojničke škole.

U pregovoru veli hvalevredni pisac, da mnogi mora pod pušku, jer nije napućen kako bi se po zakonu obranio; a mnogi opeta potroši suho i sirovo, jer se nada oprostu, gdje ga nikako nemože biti. Jednim i drugim, da je ta knjižica namienjena, te želi, da se u svakoj obitelji nadje. A to želimo i mi, te ju toplo preporučujemo svim, koji imaju s pukom posla, osobito našim občinskim poglavarstvom. Samo nam je žao, da knjigi neznamo ciene.

Štampa je dosta dobra, a djelca je 77 stranah bez predgovora i kazala.

* * *

Kako će znati veća stran naših čitateljah, na Rieci je izišao na svjetlo **Narodni Hrvatski Odvjetnik**, knjiga što ju je napisao *Ivan Jurašić* iz Krka, te bez koje nesmi da bude nijedna hrvatska kuća ni s ove ni s one strane Rečine, jer je to *Savjetni Priručnik* svakovrstnih javnih zakonskih pisamah, za koje se čovjek obično uteče odvjetniku iliti advokatu a ovako neće trebati. Ta knjiga je prilagodjena ne samo zakonom hrvatskim, nego i našim austrijskim, zato rekosmo, da nesmi faliti ni u naših ovostranih kućah, kojim ju takodjer što toplije preporučujemo. Dobela je punih 645 skranah u velikoj osmini, zato stoji 5 f., a može se dobiti na Rieci kod tiskara Karleckoga, il kod samoga spisatelja, kao takodjer u svih knjigotržnicah Hrvatske i Dalmacije.

DOPISI.

Iz Kastva.

U oči otvaranja novoizabranoga carevinskoga vieća svaki svjestan zastupnik stupiti će u dotičaj sa svojimi biraći, da jim se na povjerenju zahvali, da se pobliže upozna sa željami i potežkoćami svojega kotara, te da jim u kratko razloži smjer i način, kako će se u saboru držati. Poznavajuć dobro i visoko cienoć svoje biraće, došao je naš dični gosp. zastupnik dr. Dinko Vitezić 22. na večer iznenada u Kastav. Očekivahu Kastavci svojega zastupnika, al mišljahu, da će jim prije svoj dolazak najaviti, kad eto njega pod noć u Kastvu, proboraviv taj dan u Lovranu i Mošćenicah. Posjeti odmah novoizabranoga glavara i odsjedne kod vrloga našega škole ravnatelja. Poput brze stricle raznese se mahom po cielom Kastvu glas *„naš zastupnik Vitezić je ovdje“* i za nekoliko časakah već mu pod prozorom odjekuju milozvučni glasovi:

„Ljubimo te naša diko
Jer si glavar srcem blag,
Joj si s našeg roda niko,
Srčma mio, svima drag.“ itd.

Urnebesni „živio“ zaori, kad se na prozoru dokaže a jedan ga birač vatrenom riečí dobrodošlim nazove te ga zanositim govorom upozori na naš hrvatski narod i zavičaj. Na to se zastupnik ganutim glasom zahvali na liepom doček, obećaje da će svojim načelom uvjek vjeran ostati te da će — dok u njega srce bije — ostati zatočnikom hrvatskoga naroda u Istri. Skladno odpjeva improvisirani sbor još nekoliko naših pjesamah pa se udalji, da u svom krugu proslavi tu večer. Dvadeset trećega u jutro vidio si kako je Kastav urešen trobojnicami, kako se gradjani nešto sakupljaju. Iz okolice nadošlo više občinskih savjetnikah i zastupnikah, da vide svojega zastupnika i da mu očituju svoje želje. Jutrom se naš zastupnik uputi u društvu glavara i otmenijih gradjanah, da razgleda Kastav. Posjeti crkvu i narodnu čitaonicu te se nije mogao nadiviti veličanstvenomu vidiku i položaju grada. Medjuto se sakupilo više biračah u dvorani občinskoga ureda, gdje bude dr. Vitezić najsrdačnije pozdravljen. Najprije se zahvali svojim biračem na povjerenju, razloži jim cilj dolazka i važnost posla, koji ga čeka, pozove birače nek mu se očituju, neka se na njega pismeno obrate, kad što uztrebaju, a sam da je uvjek pripravan riečju i tvorom sve pravedne želje svojih biračah podupreti. Obavjestio se o mnogobrojnih občinskih odnošajih, školah i ljetini, koja ove godine nije povoljna, pa da će se bud na kakav način morati pomoći nevolji. Sasvim prijateljski oprostio se tu sa svojimi biraći, koje je velika njegova prijaznost i uljudnost iznenadila. U prijateljskih posjetih i razgovorih proteče dopodne, a na dva sata popodne bilo se je već našemu zastupniku dieliti, nije na našu žalost mogao dulje vremena boraviti méd nami. Kod istog ravnatelja sakupi se na objed osim zastupnika više znanacah, koji oduševljenimi zdravnicami stvoriše još ugodnijim zastupnikov kratak boravak u Kastvu. Oko dva sata vidio si povorku ljudi — sve izabrani muževi i mladići — kako se u najlepšem redu miču, pred njimi barjaktar sa lepršećom hrvat. trobojnicom. Doba bijaše raztanka, htjedoše svikolici da izprate svojega zastupnika do bližnjega kolodvora „Matulji“. Mladji se poredaše napred, na čelu jim barjaktar, za njimi ostali gradjani, glavar i činovnici, svećenici, učitelji uzev u sredinu dr. Vitezića krenu uz gromovito gruvanje mužarah i skladno pjevanje narodnih pjesamah put Matuljah. Kad je vlak bio na vidiku uze reč jedan birač te mu sa malo ali odabranih riečí nazove sretan put. Iz čutećega srca nikle riečí ganuše silno našega zastupnika te si vidio kako mu suza iz očijú titra osobito kod riečí: „Vidiš, dični zastupniče, kako te ovaj narod ljubi, štuje, da skoro obožava.“ Nebijaše dr. Vitezić više u stanju da se zahvali riečí onoga, koji ga pozdravio, odviše ga ganule, već nas, kojim se izljubiv, kojim se rukujuć i uz neprekidan „živio naš zastupnik dr. Dinko Vitezić“ ostavi sa dojurelim vlakom. Otišao, da posjeti i kotar „Podgrad“, da se i ovdje upozna sa svojimi biraći. Putovao sretno i prispio zdrav u Beč! Neiziskujemo od tebe, da nam pomogneš u lokalnih odnošajih, već da se zauzmeš za naš narod i narodnost, da podigneš svoju riec, kad se radi o vanjskih odnošajih države, da nam se sačuva pravo na jugo-izloku naše države!

Dne 24. bilo je u Kastvu opet živo. Braća naša učitelji iz podžupanije ričke, obaviv svoju konferenciju na Sušaku posjetiše istoga dana Kastav. Bilo jih kakvih 30 što učiteljah što učiteljicah. Razgledav i nauživ se liepe okolice, sakupe se svi kod čaše vina, pridruživ se još k njim nekolicina kastavske gospode. Razlievali se tu mili hrvatski glasovi, zanosne zdravice, milozvučne pjesme. Vredni njihov nadzornik, gosp. Maričić, pozdravi Kastavce i u obće istarske Hrvate, radujuć se, što se nalazi med svojom braćom, koja jednako čute, prem su politično odieljeni. Svi učitelji i učiteljice učiniše na Kastavce najbolji utisak te jim se na prijateljskom posjetu srdačno zahvaljujemo. Ugladjenost, nauka i narodna sviest svakomu će privoljeti. Osobito omiljele su i hrvatske učiteljice, kojih žalibože Istra nema! Zabavi je mnogo doprineo i načelnik susački g. Lukanović, koji je s one strane grada Rieke donio svoj pozdrav načelniku grada i obćine Kastavske. Žao što bijaše vrieme njihovoga boravka kratko, vratili se opet kod prve sgode!

Volosko *12. rujna.*

Čudnovate se stvari dogadjaju u ovoj, može se reći naobraženijoj občini iztočne Istre. Pomislite si ljude, koji nebi rado, da im djeca znaju čitati i pisati, a takovi su Vološćaci. To se može suditi iz občinske sjednice obdržavane 10 t. m.

Nekoliko otacah obitelji zamoli občinsko vieće, da se sazove sjednica, u kojoj bi se imalo odlučiti, da se utemelji ženska škola, koja je Voloskomu potrebitija nego li svagdanji kruh. Ima ovdje doduše jedna privatna škola, pohadjana od preko 30 djevojčicah, ali kad se pomisli, da je u Voloskom i u najbližnjoj okolici preko 70 djevojčicah sposobnih za školu, to će svatko uviditi, da većina škole ne polazi radi siromaštva, jer odkud će siromašna obitelj smoći 12, 24, dapače i 36 for. na godinu za jednu kćerku; a ima mnogo obitelji, koje imaju po dvie, dapače tri sposobne za školu.

Na dnevnom redu sjednice bijaše proračun za buduću godinu, a onda razprava o molbenici. Iza kako bje proračun en bloc prijet, zapodjene g. načelnik govor o molbenici, te se ujedno izrazi, da je stvar veoma prešna, te da on predlaže odbor od trojice, koja bi imala stvar razviditi. Na to ustade jedan od otacah, te dobro primjeti, da više zna osamnajstorica negoli trojica. pa pošto je stvar tako prešna, da bi trebalo, da se *odma* o tom vieća. Proti svim pravilom parlamentarizma, nebje taj predlog niti saslušan, a kamo li o njem glasovano, već se je odma prešlo na izbor odbora, samo da se stvar odroči ad calendas grecas.

Iza izbora započne najljepši dio. Tu se je vikalo, psovalo i govorilo takove riečí, koje nisu vriedne niti najprostije krčme, a kamoli občinskog zastupstva. Napadalo se je dapače na učiteljice i veoma pogrdnimi riečmi, davši im nesramni epitet, koga me je sram ovdje izustiti. Sudite čitatelji, dali je to uljudnost i izobraženost 19. vieka, kakva bi se imala zahtjevati od občinskog zastupstva!

Iza kako su se naši otci dobro izvikali, ustade Dr. Minak. te uzme u ruke školske zakone i pročita §. 4. zakona od 30. ožujka 1870., iz koga zaključi, da se samo u onih mjestih može uvesti posebna ženska škola, koja već imaju tri učitelja za mužku djecu. Dočim taj paragraf se ima ovako razumjeti: U kolike sredstva dopuštaju, ima se mužka od ženske škole razlučiti. a ako u mjestu već jesu tri učitelja, mora se razlučiti jedna škola od druge. Taj paragraf se ne proteže na našu školu, jer nije mješana, već samo mužka, a još manje govori proti utemeljenju ženske škole. Dotični g. otac ili nije sam razumio dotičnog paragrafa, što dvojim, budući je pravnik, ili ga je tumačio kako je htio, samo da drugim, koji se u paragrafe ne razumiju, usta začepi.

Dalnji razlog proti školi bijaše taj, da je občina siromašna. Netko od otacah reče, da je občini u tu svrhu ostavio pokojni g. Tomašić tri desetine kuće, u kojoj je sada mužka škola, a da se na taj dio kuće do 120 f. na godinu vuče. Na to mu bje odgovoreno: A takse i troškovi! Iz ovog odgovora može čovjek čudnovat zaključak izvesti, ali to prepustam čitateljem.

Pitat će tkogod, odakle tolika antipatija proti školi. Odgovor je lagak. Kad bi u Voloskom ženska škola bila, to bi se u njoj barem ponešto i hrvatski učiti imalo, učiteljica bi dakle hrvatski znati morala, a to je trn u oku našim Talijanom, koji bi rado potalijančiti mladji naraštaj. Vele dakle, da nebude škole, jer onda djevojčice koje imaju sredstva, čisto talijansku školu polaze i tu prekomorski duh sišu.

Občine mnogo siromašnije nego što je naša imaju i mužku i žensku školu, a mi da je nesmijemo imati Quousque tandem patres?

Otac obitelji.

Iz Puljščine *mjeseca rujna 1879.*

Nesramnik nemali je onaj, koji po tom je izazvao i uzrokovao nered, htio bi pokazati svietu svoju nevinost. Nesramno kupovala je talijanska stranka glasove u tretjem izborničtvu za ovdešnjo imaduće se obnoviti zastupstvo, radi česa i bili su občinski izbori uniešteni te imadu se još u tekućoj godini zbiti. Govori se, da se sad radi o novom popisu poreznikah t. j. izbornikah, da bude svakomu pravo skrojeno. Čulo se, da naš seljak nije mogao od manje glede rečenih izborah, nego ovakve riečí

prozboriti: „Više vriedi moj magarac, nego jedan prodanac Galežanac, jer ja ga prodam za 15 do 20 for., a on se dade prodati za jednu forintaču!“ Kad je poremetjeno načelo pravičnosti to je kadar poznati i neuk seljak te uzkuha u njem, bio on i najhladnokrvniji i očituje svoje nezadovoljstvo vikom i krikom. A to se uprav sbilo u Puli kao što je sliocem poznato.

Što bi rekli urednici i pisci pokojnoga „Risorgimenta“, koji su tvrdili, da neima Hrvatah u puljskoj okolici, ako bi sada ustali te jih toliko našli? To ipak ih imade u trinajstero selih pripadajućih Puli do 4590, dočim Talijanah imade do 1898. Mi netajimo, da koli s jedne strane, toli s druge nekolicina umije tepati jedan i drugi jezik.

Talijani, t. j. tako zvana gradjansko-slobodnjačka stranka, nije mogla mirno pregorjeti uvriedah, što su joj jih u obraz bacili naši pošteni seljaci. Zato da stiša svoju uzrujanost te uplaši njihovu smionost, namisli i svoju misao izvede obtužiti ih kao huskatelje proti njezinoj narodnosti i odpornike proti izbornomu povjerenstvu. Zato bje i iztraga nekim D.rom Deveskovi-jem povedena: mi vidjet ćemo kakovim uspjehom.

Pozvani su bili kolovodje tih naročenih nerednostih kanoti i obtuženici sa njihovimi svjedoci-tužitelji, izrodnici našega roda, koji se sada, kako svaki može misliti, samih sebe srame. Jer što će vojvoda bez vojnikah; što pastir bez stada; što pojedinac proti cjelokupnoj volji sela?

Pitani su bili obtuženici: nekoji, jedali su oni vikali: Talijani neka se poberu u Italiju. Nekoji: dolje s talijanskimi prevratnici! — A opet drugi: razsipnikah i grabiocah občinskih dobarah nećemo ni u zastupstvu niti u povjerenstvu! Medju timi obtuženici pozvan bi naš alturski izvrstni učitelj i vatren rodoljub, koji akoprem mukotrpan, mnogo se je trudio za našu stvar. Željeti bi bilo, da i ona dva susjedna učitelja ako njima u žilah hrvatska još krv bije i vrije, da se miču te se projdu ubitonosna mrtvila.

Nije li nerazborno potrusio pred trima svjedocima dne 13. srpnja neki Fažanac, Martin Dragišić, koji premda neima 24 godine to je ipak i on glasovao, da je fažanski učitelj, koji ujedno i delegatovu službu obnaša, trčao po kućah te djelio pozivnice za obć. zastupstvo ovako: „Prekjučer bje kod mene naš puljski načelnik te mi predade svotu novacah, da platim svakoga, koji ide zanj glasovati!“ Nije li galežanski učitelj glasovao u Vodnjanu proti presvietlomu gosp. Klodiću, svomu vrhovnomu nadzorniku, te tim sam sebi svjedočbu najpriešnijega duševnoga siromaštva podpisao?

Kao svjedok pozvan bi po dva puta neki naš starac svećenik premda nije se mogao pozivu podvrći radi bolesti. Nego ovdje budi nam dopušteno obširnije prozboriti. Svaki čovjek bio svjetovnjak, bio svećenik slobodan je glasovati bud u izborih obć. bud u onih za carevinsko vieće. Nu nastaje pitanje: što nalaže svećenička dužnost gdje se nalazi narodnost u sukobu sa vjerom? Jedali će svećenik glasovati il se pako glasovanja uzdržati, gdje mu se predlaže slobodnjak za zastupnika, to jest takov čovjek, koji nije vjerojatno, da će uzdignuti svoj glas na obranu katoličkih pravah i načelah?

Čovjek bio i plitke pameti suditi će ako ga nevodi nepromišljenost i strast, da nehoteć glasovati za konservativca protivne narodnosti, to će se moć uzdržati. Ali žalibože, što smo mi doživili; da m. p. g. svećenika fažanski i galežanski glasovala su za slobodnjaka Defrančeski-ja!

Neznam kakov sud može izreći ob istarskom svećenstvu inostranac, gdje rečena dvojica radila je očevidno proti svomu interesu. Zaista njima pristaje ona Abundijeva u Manzonovih „Zaručnikah“: „Ti popovi su kuriosi santi!“

Ali s mjesta i javno odsudiše to njihovo zanesenjačko postupanje naši prisutni svetjenici, medju kojimi osobito iztečemo one dvie prevriedne starine, koje morski zaljevčić djeli, a u veliko riesi bogoljubnost i učenost.

Naš popo što u crkvi uči, to i djelom u izbornici, kako i svagdje, gdje mu se prilika pruži, brani neplašeći se nijednoga, znajuć da je prvo Bog i vjera, a drugo ljubav napram domovini i svomu narodu. Čudimo se, da kadkada nedonese kakov člančić o tome „Folium Dioecesanum“ štono vele, da svakoga mjeseca izlazi te temelj povjesti za puljsko-porečku biskupiju postavlja.

Doduše bismo svjetovali galežanskoga gosp. plovana, da za izborah kod kuće sjedi te se hrvatski jezik uči: pošto tako nebi imao prositi hrvatskoga svećenika, da mu njegove hrvatske vjenčanike izpovjedi, kao je to zaprosio dne 21 listopada 1875, niti bi ga molio, da mu dodje svakoga Uzkrsa izpovjedati. Doduše imali bismo se nadati u Istri, da će nam barem Crkva biti pravedna te nećemo imati uzroka se javno tužiti. Ali žalibože naš slavni Dr. Dinko Vitezić imati će udariti u druge gusle, u Beču, gdje, ako nam se nepromjeni g. plovana u Puli gdje, rekao bi, ne trećina, već dvie trećine imade slavjanskih stanovnikah.

Nu vratimo se na naš prvi govor, od kojeg smo se malko odalečili. Vele, da neki Medulinac zapitan, da zašto je on toliko se zauzimao za obć. izbore, odgovori: mi pred desetero godinah imadjasmo svoju podestariju. Sjećam se, da smo imali kakovu tisuću for. u prihrani, dočim sada govore, da imademo kakovu tisuću duga. Neznam kamo se je potrošilo, jer nova ništa nevidim. Zato kad smo već jednoč s Pulom sdruženi, — drago bi nam bilo ipak se oddružiti; — imamo pravo odabrati svoje znane poštene ljude za vjećnike, puštajući gradu nek se odabere ako i hoće svih svojih petero odvjetničkih dokturah, koji ondje stanuju.

I sbilja prevariše se gospoda porečkoga sabora u svojih računih, kad su odlučila sve skoro seoske podeštarije ukinuti, u gradove ih smjestiti, te tako ih usredotočiti i potalijančiti. Nije li o tom na daleko i široko onda razpravljao uprav o medulinskoj podestariji Dr. Boccalari, koji sjedi u dojakošnjem obć. zastupstvu? Što se je posijalo, to se i žanje, jer sela su osiromašila te nemogu na slobodnjačku smagati novca za nekakve nove uprave te listom zahtjevaju, da se što najmogućnije umno štedi, te što najkoristnije razložno upravlja i gospodari občinskimi dobri.

Nevaramo se, da neće stupiti u naše kolo i isti Galežanci, radeći se o štednji u cjeloj administraciji. Na tu misao nas vodi ona ostavka, što ju je ovih danah dalo cielokupno vodnjansko zastupstvo sa svojim poglavarom, u kojem neimade, Bože mili, niti jednoga našega čovjeka, premda mu jesu podvržena naša petero sela brojeća do 6658 stanovnikah, a grad Vodnjan samo iznosi 5073, medju kojimi bit će zaista koja hrvatska duša.

A što tomu uzrok nego da Vodnjanci nemogu smagati troškovah? A zašto nesliedi puljsko dosadanje zastupstvo primjer vodnjanski, videći, da mu je puk protivan i daćami veoma obterećen, a na izmaku njegovo živovanje?

To sjegurno ono sliedi nekakvu svoju korist, dočim se naša sela gledaju osloboditi, kò kakve more, koja težko pritiska im grudi, željno očekivajuć izbore, od kojih se nadaju pomoći za nastajuću gladnu godinu.

Dakle u tom grmu leži zec: Hic Rhodus! hic saltus!

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

Poziv.

Dne 6. Oktobra o. god. bit će u Kastvu godišnja glavna skupšćina „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“, s toga pozivlju se članovi, da izvole ćim mnogobrojnije prisustvovati.

PROGRAM:

1. Izviešt̄je tajnikovo;
2. Izviešt̄je blagajnikovo;
3. Izbor novoga odbora.

Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri.

U Kastvu dne 11. rujna 1879.

Vjekoslav Vlah Predsjednik — **E. Jelušić** Tajnik

OPOMENA.

Molimo sve p. n. predbrojnike, koji nam još što za lanjsku ili tekuću godinu duguju, da svoj dug što prije namire.

Uredničtvo.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Karlo Kociančić, dosad duh. pom. u Završju je imenovan župn. upravitelj u Kostanjici. — Č. g. Primus Šubic, dosad kapelan u Vatovljah, ide u istoj službi u Jelšano. — Č. g. Ivan Lupetina, do sad duh. pom. kod Jezuitih u Trstu, ido kano subsidiar kaptolski u Novigrad.

Presvj. g. Vitezić bio je dne 25., kako nam pišu, i na Vranji i u Boljunu, da se i onud vidi i nazdravi licem u lice sa svojimi birači, koji da su ga veoma liepo dočekali, izašav u Boljunu pred njega cielo občinsko zastupstvo sa občinskim glavarom na čelu, pa da su mu svi zahvalni, što se htio glavom da osvjedoči o ljutošnjem zlu stanju njihove občine. Isto tako srdačno bio je dočekan i u drugih mjestih, gdje se desio, kako čitamo u stiglih nam dopisih, koje ćemo drugom prigedom štampati.

Carsko odliko. Njeg. Veličanstvo udostojalo se odlikovati našega bivšega priglašenika iliti kandidata za carevinsko vieće gosp. Antuna Klodića, školskog nadzornika u Trstu, redom željezne krune III. razreda radi njegovih izvanrednih zaslugah u školskoj struci. — Ista čast je u dio pala i našemu zemljaku znanomu ravnatelju koparskog učiteljišća, m. č. g. Ivanu Revelante-u, rodom iz Pazina, kojega je njeg. velič. odlikovalo križem Franje Josipa, isto radi njegovih izvanrednih školskih zaslugah. Čestitajuć jednomu i drugomu na toj carskoj odlici, želimo im što dugovječnije nje uživanje u zdravlju i veselju.

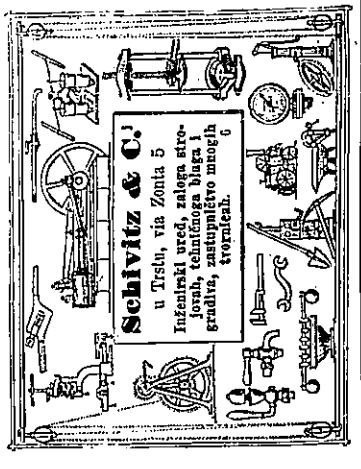

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—28. Septembra 1879.

Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)	Dne	Cardukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid. srebro (agio)
16	5.56	9.33	—	—	24	5.56	9.35	11.80	—
17	5.57	9.36	11.78	—	25	5.55	9.34	11.73	—
18	5.56	9.35	11.77	—	26	5.55	9.34	11.76	—
19	5.56	9.35	11.79	—	27	5.55	9.33	—	—
20	5.56	9.35	—	—	28	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	5.57	9.36	11.78	—	—	—	—	—	—
23	5.57	9 35	11.78	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća

dne 25. Septembra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Fortoriko	„	108	—	114	—
S. Domingo	„	74	—	83	—
Rio polag vrsti	„	56	—	61	—
Cukar austrijski	„	29	—	31	25
tršćani	„	31	50	32	75
Crietje trave buhače (Grisantemo)	„	180	—	215	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karube puljezko	za 100 klg	—	—	7	—
lovantinske	„	6	—	—	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	—	—
puljezko	„	19	—	—	—
Limuni skrinjica	„	4	25	12	—
Bademki iliti mendule pulj.	za 100 klg	108	—	116	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešojaci	„	30	—	32	—
Šljive	„	22	50	24	50
Pšenica ruska	„	12	—	12	50
ugarska	„	10	50	12	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinje) ruski	„	7	20	7	40
ugarski	„	8	—	9	—
Raž	„	7	50	8	—
Jočam	„	8	—	12	—
Zob ugarska	„	7	50	8	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	10	80	13	—
Bob	„	12	—	14	—
Leća	„	16	50	22	—
Orič talijanski	„	16	—	16	50
inglozki (kitajski)	„	86	—	100	—
Vuna bosanska	„	110	—	125	—
morejska	„	90	—	100	—
arbanaska	„	—	—	—	—
istarska	„	50	—	94	—
Dasko koruško jelovice	„	44	—	75	—
štajersko	„	12	—	13	60
Grede	„	8	—	12	25
bukovice	„	40	—	48	—
Ulje italij. nižje vrsti	za 100 klg	60	—	72	—
najbolje	„	—	—	—	—
srednje vrsti	„	46	—	47	—
dalmatinsko	„	46	—	47	—
istarsko	„	11	50	12	—
Kameno ulje u barilah	„	12	50	13	50
u kasotah	„	165	—	185	—
Koža strojeno naške	„	107	—	134	—
suhe volovje naške	„	70	—	100	—
dalm., ist. i hos.	„	85	—	95	—
janjeće naško	za 100 kom.	50	—	75	—
dalmatinske	„	—	60	—	72
kozje	za 1 klg	—	58	—	65
runene slano	„	—	50	—	65
suhe	„	25	—	28	—
zečje za 110 komadah, u srobru	„	27	—	30	—
Bakalar	za 100 klg	15	—	24	—
Sardele 1 baril	„	23	—	27	—
Vitriol modri	za 100 klg	5	—	5	50
zeleni	„	62	—	88	—
Maslo	„	—	—	38	—
Loj dalmatinski i naški	„	42	50	—	—
Salo	„	41	—	41	50
Mast (salo raztopljeno)	„	33	—	37	—
Slanina	„	—	—	—	—
Rakija etolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galviči istarski	za 100 klg	8	75	9	—
Ruj naški	„	8	—	8	75
istarski	„	12	—	14	—
Lišće od javorike	„	—	—	—	—
Vinsko strgotine (Gripula)	„	31	—	48	—
sploh	„	28	—	30	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (jabučica od javorika)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Oglas.

Odprlo se skladišće

KUKURUZA

(FORMENTUNA)

Svakovrrtne muke

Mekinjah (posijah)

Sočiva i

OSTALIH JESTIVIH STVARI

na Nabrežini

u bivšoj doganskoj kući broj 73, sve

po najnižijoj cieni

Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 20. U Trstu 16. Oktobra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljaku samo 1 for. za celu godinu. Izmerno 1 for., a seljaku 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine višoj poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka to su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodjo na vrieme, neka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako jo pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celosti ili u izvadku, samo prama svojoj vriednosti i smislu svoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalazo mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suvišo 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravništvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Austrijski prestolni govor.

„Štovana gospodo obih kućah carevinskog vieća!

Ja Vas pozdravljam na početku nove periode ustavne djelatnosti i velim Vam srdčno dobro mi došli.

Vrlo mi godi, što vas danas vidim sakupljene oko moga prestolja.

Posto su sada i zastupnici Moje ljubljene kraljevine Češke, slušajuć Moj poziv, u podpunom broju, bez ustrha po svoje pravno uvjerenje i uz svu različitost svojih nazorah, stupih na tlo zajedničkog razpravljanja, učinjen je važan korak, da se polući ono obćenito izmirenje i sporazumak, koji su uvjek bili cilj Mojih željah, i Ja se tvrdo nadam, da će kraj svestrane umjerenosti i zamjenitog pravnog štovanja, Vašemu viećanju poći za rukom, da se i sbilja dokuči ovaj cilj, koji se u interesu državnog položaja moći uvjek imade čvrsto držati pred očima, i tako ustavu osigura jednako radostno priznanje svih narodah.

Važne su i mnogobrojne zadaće, koje ćete imati riešavati.

Već za koji dan imati ćete se zanimati zakonskimi osnovami, koje se odnose na obranu monarkije. Vas će, razpravljajuć ove osnove, voditi patriotično uvaženje, da u vlastitoj snagi leži najpouzdanije jamstvo mira, koji pučanstvu osjegurava plodove privredne marljivosti, i da monarkija mora uvjek biti u stanju, da postupa podpunom snagom svoga znamenovanja, ako dogodjaji iziskuju, da štiti svoje interese.

Sadržaj dalnje zakonske osnove, kojom ćete se imati baviti, sačinjava poboljšanje pristojbah za nemoćne vojnike, ohskrba ubogih udovah i sirotah onih vojnikah, koji su pali pred neprijateljem, zatim podupiranje ubogih obiteljih vojnikah, pozvanih u slučaju mobilizacije, uvedenjem vojničke pristojbe, za koje se već poskrbio obranken zakon.

Uprava Bosne i Hercegovine iziskuje zakonodavne odredbe, o kojih ćete imati viećati suglasno sa ugarskim državnim, saborom.

Moja će vlada neprekidno nastojati, da jednakom skrbi goji duševne i materijalne interese svih narodah države.

Nastojanje, da se uzpostavi ravnovjes u državnom kućanstvu, protezat će se najprije na sve prištednje, koje se dadu složiti sa postojećimi uredbami, a obuhvaćati će i ratni proračun, u koliko se čini, da se to dade složiti sa položajem moći i sigurnošću države.

Da se znatno umanje državni izdatci potrebno je ujednostručiti upravu u pojedinih granah javne službe, te sam Ja Mojoj vladi naložio, da o tom podnese shodne predloge.

Manjak u državnom proračunu, koji će se do koji dan predložiti, imade se netražeć državnog kredita i neškodeć próduktivnoj snagi pučanstva, pokriti povećanjem dohodakah. Dotični predlozi biti će predmetom Vašeg najpomnijeg viećanja.

Pošto reforma izravnih porezah, bijaše u prijašnjih sjeditbah opetovano započeta, do sada joste nije završena, to će Moja vlada, upotrebiv obsežne predradnje, podnieti nove predloge, i Ja se nadam da će carevinskomu vieću poći za rukom, da napokon izvede popravak našeg poreznog sustava, koji je toli silno nuždan u interesu pravednijeg razdieljenja tereta.

Osobitu brigu poklanja Moja vlada odredbam, kojim je svrha, da se podigne domaća radnja.

Kod razpravah radi obnove trgovačkih ugovorah, koji će do skora izteći, valjati će se na to obazrieti, da se odklone štete, koje bi usljed promienjenog gospodarstvenog i carinskog zakonodavstva u inozemstvu, mogle dovesti u pogibelj našu produkciju, trgovinu i promet.

Dogovori, koji se vodiše u posljednje vrieme, davaju radostnu nadu, da će se povoljno urediti prometni i trgovački odnosaji sa njemačkim carstvom. (Odobravanje).

Od uvedenja novih predjelah u carinsku svezu i podignuća novih skladištah za domaće proizvode u Trstu nadati se je, da će trajno oživiti naš trgovački promet.

Razvoj naših željezničkih poslovah i nuždno olakšanje tereta, koji su skopčani sa sustavom državne garancije, iziskivati će u punoj mjeri Vašu pozornost. Gradnja arlberžke željeznice, koja biva sve važnija, zavisi od dogovora, o kojih Moja vlada nastoji, da se do skora završe, da Vam umah predloži obsežne osnove. (Bravo!)

Zakon o načelnih ustanovah za komasaciju zemljišta, koji ćete Vi zaključiti, imade saborom omogućiti, da pospješe za tjeranje gospodarstva poželjno arondiranje zemljištnog posjeda. (Odobravanje).

Reviziji obrtnih zakonah, uvaživ izkustva, koja su stečena od kad je izdan obrtni red, svrha je, da unapredi obrtne interese, navlastito ojačanjem malog obrta i shodnim uredjenjem odnošajah medju gospodari i njihovimi radnici. (Bravo!)

Zakonska osnova o olakšanju dielomičnom dokinuću poreza od predujmovnicah imade promaknuti za obrt i gospodarstvo poželjan razvitak ovih zavodah. (Živo odobravanje).

Pomoć proti nepoštenom postupku kod kreditnih poslovah (odobravanje) i oslobodjenje od dužnosti legaliziranja kod uknjižbenih izpravah o predmetih manje vriednosti, jesu predmetom glasno i često izraženih željah. Vi ćete izpitati predloge, koje će Vam Moja vlada podnieti u tom pogledu.

Reforma gradjanskog postupnika i materijalnog kaznenog prava, za kojom se već odavna teži, imade se opet započeti zakonskimi osnovami, koje će se iz nova predložiti, i Ja očekujem od Vas, da ćete konačno dogotoviti ovu premučnu, ali vrlo nuždnu zakonodavnu radnju.

Moja vlada ozbiljno skrbi, da se popravi položaj klera za duhovno pastirstvo, kojega naraštaj više nije dostatan za potrebu. O tome će Vam se odmah predložiti osnove.

Dulje trajanje posljednje sjeditbe carevinskoga vieća i novi izbori za zastupničku kuću nedopuštahu, da se sabori sazovu još prije početka ove sjeditbe carevinskoga vieća. Nu ukazuje se po-

19

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLIV (nastavak).

I nevira divojke — velika je grihota.

(Iz Voloskoga).

Umjetna pjesma po svoj prilici dobro poznatoga pokoj. Colligoja Riečanina.

„Spomeni se vire, — dušo Andrijana,
Budi milostiva, — gani se na mene,
Da moj teštamenat — izručim ja tebe
I na tvoje oči — dušu da izpustim,
Sva moja skrovita — tebe da izustim.“
Dobra pastirica — leti Andrijani,
Da joj ona povi — i ljubav zahvali.
Njoj je priklonila — milostiva lista.
Na to odgovara, — da znat neća ništa.
Virna pastirica — natray se povraća,
Ugleda Eduarda — kako se mavraća,
Ufajući čuti — kaki dobri glasi.
Ali na aviz prvi — padaju mu vlasi,
Pokle u nebesa — težko uzdišnjo:
„Ah, dragi moj Bože, — ovo besiduje —
Jeli je to plaća — pravoj mojoj vire,
Da ja ovdi sada — nesretno umirem.“ —
Posle svega toga — stane povidati:
„Kadigoder bude — moje telo stati,
Prosim svrhu njega — postaviti hoćeš
Ova moja slova, — ka razumit moreš:
— „Ovdi leži telo — od virne ljubavi,
Za ka ga nevira — u zemlju postavi,
Neka izgled budo — sada za svakoga
Onoga, koj štije — ova moja slova.“ —
Tebo, dobra dušo, — sada ću moliti,
Ovo smrtno telo — nemoj zapustiti.
Neka jurve zvone — zvoni angunija
Duša sad izlazi — Isus i Marija!“ —
Mlada pastirica — gorko je plakala,
Eduarda telo — ondi pokopala,
Dali Andrijani — znati dogojenje,
Videti naredbo — od nje dovršeno.
Tada Andrijana — zašla iz pameti,
Kako luped tica — do groba doleti.
Kad ona ugleda — vrhu crna groba
Mrtva Eduarda, — ona tužna slova,
Ustane plakati — sebo zaklinjati,
Sveg' svita divojke — onde sazivati,
Neka verne budu — svakomu mladiću,
Ako neto upast — va njeju nesriću.
Kako to izreče — dušu j' izpustila.
Mlada pastirica — za nje je molila,
I kot virna ljuba — ju je pokopala,
Spomen vekovita — s ovem je ostala.
Čast ti neumrla, — mlada pastirice,
Ka si dobrovoljno — zgubila svćice,
Ka žalosti take — tu jesu dopale,
Ona dva ukopa, — žalostna ostane!

CLV.

Ive i sestra.

Ive kosi, rukavice nosi,
Sestrica ručat mu donesala,
Ive šeće, ručat mu se neće.
„Ča ti j' Ive, da ručati nećeš?“
„„Oj sestrice, rumeno ti lice,
Biš ga dala moni poljubiti?““
„Borme neću, bratac moj rodjeni,
Aš bi bila od ljudi sramota
I od Boga još veća grihota!“
Ive skoči v zeleni vinograd
Ter ukine kitu ružmarina,
Maru švikne prek lica rumena.
Kuda j' Mari kita zasigala
Tud je Mari krvca prolivala.
I onde raste svake sorte travo,
Svake sorte najveć deteljine,
Pak ju žanje Anica divojka
Zlatnim srpom, belimi rukami,
Pak ju metje pred brajnemi konji:
Jijte, pijte, konji brajna moga,
Aš vam najco dug put putovati,
Aš vam najco tri lugi obajti.
V pervim lugi ni hladne vodice,
V drugim lugi kunje i naranča,
Tretjem lugi boška jesenova,
Nutre leži ljuba Ivanova.

Na Kozljaku sabrao O.

CLVI.

Zibala j' Ane.

Inačica XLIX. na 49. strani.

Zibala je Ane
Pavla detića,
Zibala ga je
Devet let;
Leto deseto
Mito pitala.
„Ča ćes ti, Ane,
Za mito tvoje?
Ja ću ti dati
Vole Pavlove!“
„„Vole ja imam,
Volara nimam!““
„Ja ću ti dati
Konje Pavlove!“
„„Konje ja imam,
Konjara nimam!““
„Ja ću ti dati
Brode Pavlove!“
„„Brode ja imam,
Brodara nimam!““
„Ja ću ti dati
Pavlovo polje!“
„„Polje ja imam,
Paulića nimam!““
„Ja ću ti dati
Grade Pavlove!“
„„Grade ja imam,
Pavlica nimam!““
„Evo ti, Ane,
Pavlića moga!“
„„Hvala vam vela,
Majko Pavlova!““

„Novice“ g. 1851.

željnim, da carevinsko vieće, delegacije i sabori redovito viećaju jedni za drugim tako da sva ta zastupstva uzmognu sigurno zadovoljivat svojim zadaćam, što je moguće samo onda, ako ona sama sebe ograniče i mudro upotrebe svoje vrieme. (Odobravanje).

Zadovoljstvom konstatujem, da prema svim vlastim obstoje nepomućeno dobri odnošaji.

Berlinski ugovor izveden je u njegovih bitnih ustanovah.

Ulaz u novopazarski sandžakat izvršen je na temelju ovoga ugovora u prijateljskom sporazumkom sa Portom.

Zadaća moje vlade biti će, da svu svoju pozornost posveti sada omogućenomu trajnomu njegovanju i razvijanju naših gospodarstvenih odnošajah prema Izstoku. (Živo odobravanje).

Štovana gospodo obih kućah carevinskog vieća!

Mnogi dokazi vierne ljubavi i privrženosti Mojih narodah za Mene i Moju kuću, te iz sredine pučanstva sve glasnije zvučeći vapaji za uzdržanjem sloge, u kojoj su Moji narodi od vjekovah mirno uzporedo živjeli, godili su Mojemu srcu. (Burno odobravanje).

Ove izjave jesu Mi jamstvo, da ćete se i Vi nadahnuti istim duhom sloge i umjerenosti, na tlu ustavnog djelovanja sporazumjeti, da se mirno i neprekidno razvija obće dobro.

Austrija biti će, vierna svomu povjestničkomu zvanju — da bude braniste za prava svojih zemaljah i narodah u njihovoj nerazdieljivoj, jedinstvenoj svezi (iznovično burno odobravanje) — stalno utočiste prava i prave slobode.

I tako započmite, štovana gospodo, božjom pomoćju svoja viećanja.“ (Burno klicanje Hoch!)

RAZGOVOR

medju Stefanom i Ivanom pod ladonjom dne 13 srpnja 1879.

Stefan. Dobar dan, Ivane. Dodjite amo u hlad. Kako vam zdravlje?

Ivan. Za zdravlje je dobro, hvala Bogu, nego umorio sam se. Daleko mi je kuća a dok dodjem ovamo u mjesto treba da se znojim po ovoj vrućini.

Stef. Kako, vi niste zaboravio prem da na pol bogataš, na Boga i službu svetu kao neka ovdješnja prtena gospoda.

Iv. Boje se valjda, da bi im krov od crkve pao na glavu. Kako ja, — dokle živim, ostat ću kâ i moji stariji vjeran Bogu a za Bogom mojemu tužnomu narodu.

Stef. Tiše govorite, jer da vas čuje koji karnjel bi vas izsmiehavao.

Iv. Neka. Ja pak znadem, da čovjek, koji neljubi Boga i svoj narod, nije čovjek nego prava zvier. Da bi i oni imali Boga nebi jadnoga kmeta tako gulili kletim lihvarstvom ili užurom i drugim prievarstvom.

Stef. Da, pravo imate, po našoj Istroj ima lihvarah puno a i naše ovo mjestance nije bez njih. Da bi se sve preračunalo što daju nekoji tužni kmeti prije nego izplate svoj dug, došlo bi ne 6 po sto nego 50, 60 do 70 i 80 po sto. A ovako moraju propasti. Netreba da zovemo Židovah iz Poljske i Galicije u Istru, imamo liepi broj kršćenih Židovah... Govori, se da će im vlada zabraniti njihovo pravo vražje djelo i dobro bi to bilo kad bi se dogodilo. Mnogi se Grdoseljanac i Krsikljanac a i druge familije iztrgle iz pandža ovih proždrljivih jastrebah.

Iv. Stefane moj! neću da zagovaram ovdje svaku propalicu, jer poznajem mnoge familje, koje su svojom vlastitom krivnjom propale, a ima ih još i sada, koje bi htjele na visoko letjeti pak nisko padaju. Kad bi se nekoji gospodari u nedjelje i u blagdjane ne družili sa nekojimi prtenci lakomi i manje ih slušali, kad bi po službi božjoj svojoj kući otišli, a ne po ciel dan zijali po krčmah i kavanah drugim plaćajuć vino, pivo i kavu ama bili oni koli mu drago „kumi i kumpari“, onda bi i njihovo gospodarstvo napredovalo, a tako, kako na svoje oči vidimo, nazaduje. Evo Pazin i pazinsko polje nije daleko od nas. Pametim, da su bili tamo negda mnogi jaki i imućni kmeti, a sada su nekoji sasvim propali, a nekoji joste hiraju i teškim naporom pokrivaju svoje grdne rane, htjeo sam reći, golemе dugove, u koje su se svojom nemarnošću i razsipnošću zakopali. Al uz to nije mi ni na kraj pameti, da oprovrgnem vaše rieči, koje ste prije izustio dapače i ja tvrdim da su nekoji ovdješnji bezdušni lihvari već mnoge upropastili, a bojim se, da će još i druge lahkomisljenike.

Stef. Žalostna je istina, što rekoste, Ivane moj. — Šteta, da Franina i Jurina nepoznaju ove ludjake, koji ovako sliepo srtaju u očevidnu propast. — Kmet će takvi biti vavjek šužanj naših istranskih lihvarah dok se nebude naučio bolje gospodariti i šteditи svojimi novci.

Iv. A da, Stefane. Al mi druga pala na pamet. Ovi su se lihvari kmetskimi žulji obogatili, a vidite nu! kako su nam rada zahvalni. Svojimi crnimi laži i spletkarijami, svojimi izdajničkimi čini gledaju nas ocrnili pred našom sjajnom krunom. Srce im neprestano čezne za onom blaženom zemljom, gdje je u ostalom puno i glada. Ta, hvala Bogu, još pamtimo što se je lani po nekojih istranskih gradovih dogodilo, a nemojte misliti, da su one crne ličnosti prestale rovati proti Austriji. Nisu nipošto. Evo čuo sam baš pred dva dana od mojega prijatelja, da su počele ove kukavice našim narodnim svećenikom i drugim visokim dostojanstvenikom pisati bezimena pisma, u kojih im prite „smrću“ ako se i nadalje usude držati za jadni puk. Nu i to nije im dosta nego i „petardami“ hoće da ih pretraše. U Pazinu da su u prošlu nedelju našli jednu petardu pred vratima našega kapetana, koga nemogu vidjeti s toga, što brani pravdu i istinu, a nije kao druge crne duše.

Stef. U istini srce mi se siri u prsima kad čujem tako govoriti jednoga kmeta. Imao sam strah, da smo narodno propali, ali hvala Bogu, kako vidim moja se slutnja nije obistinila.

Iv. Šta propasti! Nipošto. Ta smo vidjeli, hvala Bogu, neki dan kako se pazinske obćine osvistile kad smo glasovali za našega dičnoga Vitezića. Jasno — još nikad tako — pokazao je u onaj dan naš puk, da nespava nego da je počeo ozbiljno misliti za svoj obstanak. Žao mi je samo to, da su nas dva fiduciarija prevarili. Ali budi stalan, moj dragi prijatelju, da crno njihovo djelo puk naš neće brzo zaboraviti. —

Stef. A i ja neću zaboraviti. Takvi ljudi nisu vriedni, da ih zemlja nosi. No Ivane, da bite znao kako su Šarenjaci upravo radi zadnjih izborah svašta bljuvali u njihovom „Cittadinu“ na Vitezića, Klodića, a najviše na naše narodne svećenike. Al Bože dobri! kad bismo mi htjeli toliko pisati koliko oni lajati, mogli bismo napisati ne laži kâ što oni o naših narodnih svećenicih, nego čistu istinu cielu knjižurinu.

Iv. Da, onda bi dobro objaviti kako je neki obiešenjak taljanski pred nekoliko godinah nudio jednomu čovjeku dvie sto ili više fiorini, da preko noći istakne veliku taljansku zastavu na zvonik. Nu sreća, da je zvonik bio previsok, a onaj čovjek toliko pametan, da nije pristao na taj izdajnički čin. Moglo bi se objelodaniti kako su prigodom zadnjih izborah nekoji dokturi slavjanskoga porjekla pisali jako smiešna pisma našim Fiduciarijem, da nedodju glasovati, ili da glasuju za našeg protivnika. Moglo bi se pisati još o mnogih drugih smiešnih i nesmiešnih stvarih, no koje mi volimo za sada zamučati, jer nas nije volja lajati kao na primjer ultrataljanskog „Cittadina“, kojega ste mi prije napomenuo. U ostalom sjećam se dobro hrvatske poslovice: „što pas laje, vjetar nosi!“ Uvjeren sam, da njegov lavež i vika neće naškoditi našem dičnom Dinku Vitezića, ni Klodiću, ni narodnim svećenikom, jer puk dobro znade, da ovi ljudi za puk živu i ako treba umiru.

Stef. Bog ih poživio! No ipak mi još sada smieh bježi kad se domislim, kako se oni neki groze i prieto a najzad i — jadikuju. Vide da je njihovo begovanje pri kraju, pak neznaju šta će da počnu.

Iv. Znamo mi kmeti dobro zašto toliko viču na naše branitelje. Ovi svednevice očito odkrivaju njihova vražja djela a to ih grize. Svemu svietu kažu, da u Istri neživu sami Taljani, da Istra nije taljansko tlo, da po Istroj se negovori samo razmaženi jezik taljanski, nego da se od Učke do rta promonturskoga, od Labinja do Pirana ore iz njeznog grla istranske Hrvatice divne hrvatske pjesme koje se upravo sada štampavaju u dičnoj „Našoj Slogi.“ Da, svuda po istranskih selih a većinom i po istih gradovih, govori se hrvatskim jezikom. Samo neki dotepenci i sliepi šarenjaci „maste“ taljanski i tvrde, da su „marzi Italiani“, da rečem naški“: „gnjili taljani.“

Stef. Da, baš i pregnjili i teško da se od svoje gnjiloće ozdrave. Kad sam bio neki dan u Pazinu na izborih, uvjerio sam se, da je ono mjesto skroz hrvatsko. Neznam kako vlada dopusti, da se onaj gradić taljanči osnovnimi školami. Da bi tamo dobili našinci naše škole normalske i gimnaziju, nestalo bi sasvim traga svim iredentarcem. Ovo bi mi možda povladio i sam supetarski učitelj, koji se nemilo trudi da tamošnju omladinu skoz pôtalijanči!

Iv. Hà! hà! ala znate vi zasolit kad treba. Da, baš u Pazinu, hoće da su dvie, tri obitelji „di puro sangue italiano“, pak joh si ga Pazincem ako bi našim, susjedom Slovencem javili, naposeb ljubljanskom „Brencelju,“ da su njihovi djedovi došli amo iz Kranjske sa lonci i rešetami. Ala ima na svietu smiešnih stvari! Ja blaženoj Italiji ne zavidam, da ima po Istroj ovakih apostolah!

Stef. Šutite, da vas nečuje kakvi karnjel. Ta znate da bi odmah trčao, da im javi što smo ovdje govorili. Čuo sam i ja, da nekoje osobe nastoje, da laskavim riečmi namame neke divlje žudišce sa pazinskoga polja na svoj liepak.

Iv. Dà i ja sam to čuo, al prekasno su počele. Uvjeravam vas, Stefane, nisu svi na pazinskom polju. Kekî ni — — Poznam, da s vami rečem, one divlje žudišce, koji možda svoga imena neznaju podpisati pak misle, da su već gospoda ako im gospodin stisne ruku te im se liepo nasmije, jer su mu možda za lude pravde donieli toliko janjac i kopunah. Al i to će prestati.

Stef. Mi, ako Bog da, gledat ćemo uvjeriti one divlje žudišice, da su na krivom putu. Nu ako nas nebudu poslušali, nećemo ih sigurno strašiti ni „spezami“, ni „istancami“, ni bezimeni pismima, a ni — s petardami. Ostavit ćemo ih neka ide par s parom.

Iv. Pravo ste reka. Naša mora biti pobjeda. Za pravdu i istinu se borimo, a s istinom i pravdom je uviek Bog. Drago mi je bilo, da smo se danas liepo porazgovorili pod ovom ladonjom. Već je pozvonilo na službu božju. Ja kao pravi hrišćanin idem u crkvu.

Stef. Bio sam već danas jedan put kod sv. mise, al idem s vami. Molit ću, da Bog blagoslovi i poživi naše narodne branitelje i da drugim otvori oči i pamet, da nebudu vuci, nego pravi pastiri svoga puka!

CLVII.

Brat je draži od dragića.

Inačica XXXIV. na 36. strani.

Majka je Maru
Priko mora zvala.
„Hodi, Mare moja,
Ako si oprala!“
„„Nisam, majko moja
Ni dobro počela!““
„Ča si mi ti, Mare,
Letni dan delala?“
„„Pol mora sam, majko,
Ložice trgala!““
„Al si jih ti, Mare,
Cuda natergala?“
„„Obe ruke, majko,
I oba rukava!““
„Kemu si jih, Mare,
Najveć darovala?“
„„Brajnu san jih, majko,
Brodić nakercala,
A ljubčiću san jih
Facol navezala!““
„Zač jih nisi, Mare,
Ljubu najveć dala?“
„„Zač ljubčića ću si
Druga dobaviti,
A brajnića neću
Nikad nijednoga!““

Isto.

CLIX.

Ranjeni junak.

Inačica LXXXVIII. na 83. strani.

Brala je devojka
Cvet rumen po gori;
Pribrala se ona
Subomu javoru.
Pod javorom junak
Krulo ranjen leži;
Junak dvigne glavu,
Devojka zbogno. —
„No beži, devojko,
Leči rano moje!
U mojem delamu
Dva su žopa svilna,
U jednomu mi je
Prsten i jabuka;
U drugomu mi je
Svilna jakanica,
Prsten i jabuka
Neka bude tebi;
Z svilnu jakanicu
Sveži rano moje.“

Isto.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. listopada 1879.

Najznamenitiji dogadjaj u ovo petnaest danah jest otvor našega carevinskog vieća u Beču. Dne 7. sastali se zastupnici te položili prisegu, a sutradan sakupili se u 12 sati u carskom dvoru zajedno sa gospodskom ilili starešinskom kućom, da čuju carev prestolni govor, što ga i mi na drugom mjestu u svojoj cielosti donosimo, da i naši čitatelji vide, što i kako misli Njegovo Veličanstvo i čemu se nada od zastupnikah, što su mu jih austrijski narodi poslali na visoki dogovor.

Prestolni je govor bio od svih stranakah slušan jednakim zadovoljstvom, te na više mjestih, a naime na koncu praćen najuzhitnijim odobravanjem. Raduju mu se u obće svi redom Slaveni, a ni Niemci mu neimadu na čem prigovoriti. Česi su u njem spomenuti na prvom mjestu najdobrohotnijimi rieči, onda su redom pobrojeni predmeti,

kojimi će se imati baviti carevinsko vieće, te koji duboko zasiecaju u red, mir, napredak i blagostanje ciele države. Taj se govor visoko cieni i hvali i od stranog svieta, koji se ovaj put kao i sami austrijski narodi zanosio za otvorom carevinskog vieća, inože se reći više nego ikad do sada, jer su sad u njem po pristupu Čehah popuno zastupana sva austrijska plemena.

Česi su kod pristupa i u zastupničkoj i u starešinskoj viećnici položili na stol ogradu, u kojoj vele, da oni svojim dolazkom u Beč nemisle zatajiti i onemariti svojih kraljevinskih pravah. Proti toj ogradi je u starešinskoj viećnici starac Schmerling ustao baš na nepristojni i neumjestni način, iz kojega se vidi, da je on još uvjek onaj isti nepopravljivi njemački zagriženjak, kao što je bio dvadeset godinah natrag. Schmerling je na glasu državnik, al kao da nije još ni sad dokučio, da nisu narodi radi državah na svietu, nego države radi narodah; pa gdje narodi nemalaze sve svoje koristi u državi, da ni država nemože tražiti uvjetah svojeg obstanka od narodah.

Za predsjednika carevinskog vieća bio je skoro jednoglasno od svih stranakah izabran gorički zastupnik grof Coronini, a za prvoga podpredsjednika Poljak Dr. Smolka, za drugoga pako moravski zastupnik Gödöl Lannoy, oba po želji naše stranke, koja se baš tom prigodom osvjedočila, da ima većinu u vieću. Naš odpadnik Vidulich, komu si bili Niemci obećali podpredsjedničtvo, prešav k njihovoj stranki te iznevjeriv istarske Italijane i Slavene, ostao je tom prigodom na cjedilu. Kažu, da će ministarstvo, kad li bude htjelo, moći imati većinu u vieću pomoću središća, kao što smo već zadnji put javili. Sad se spremaju obe stranke, da sastave adresu iliti odgovor na prestolni govor, pa kod tog će se stopram posla viditi, koliko ima oprieke medju njima, i kojim duhom koja diše.

Delegacije da će se sastati što prije u Beču, a zemaljski sabori stopram tamo prama proljetju. Više novinah je donielo način, na koji misle Česi promienti nekoje točke sadanjeg ustava. Usljed toga na predlog Schmerlingov sastavio se u gospodskom vieću odbor, koji da će bditi nad ustavom, da se uzčuva u svojoj cielosti. Veoma laskavim vlastoručnim carevim pismom od dne 8. tek. bio je Andrassy oprošćen svoje službe, a drugim pismom od istog dana postavljen na njegovo mjesto Haymerle.

Na 2. tek. mjeseca otvorio se i ugarski parlamenat zajedno sa velikaškom kućom. I tamo žele, da se već jednom zastupnici okane kojekakva prazna prepiranja, pa da stanu ozbiljno misliti o poboljšanju obćeg nevoljnog stanja. Ugarska kraljevinska deputacija je odgovorila pismeno na zahtjeve hrvatske deputacije, ali tako, da će Hrvati morati najzad pitati same sebe, da li jim magjarski savez više škodi il koristi, pa po tomu udesiti svoju politiku. Zadnjih danah prošlog mjeseca otvorio se u Karlovcih srbski crkveni kongres pod predsjedničtvom Patriarke, a vladinim povjerenikom Dm. Politom.

Naša vojska neide ljetos dalje iz Novo-pazarskog Sandžakata, što ga je ono odskora zaposjednula. Predvidjaju se nebrojene neprilike, što mogu poteći iz okolnosti, što po ugovoru u onih mjestih i gradovih sjede zajedno jedna uz drugu naša i turska vojska. Prošlih danah bio je Vojvoda Würtemberg na Cetinju u pohode knezu Nikoli. U Sarajevu bio je imenovan gradskim načelnikom Magjar Deszeffi.

Sviet još i sad mnogo piše i govori o posljedicah njemačko-austrijskog saveza, što su ga ono u Beču sasnovali Bismark i Andrassy. Najkrupnija od tih posljedicah bila bi spojenje naše i njemačke vojske u jednu jedinu vojsku. Taj bi događaj u svoje vrieme mogao dignuti proti nam i Niemcem svu ostalu Europu Pa sbilja živa je istina, da se usljed Bismarkova boravka u Beču i Engleska veoma zabrinula, a da i nespominjemo Rusije, Franceske, Italije i ostalih manjih europejskih državicah, osim potlačenih narodah, koji u tom savezu vide ovjekovječenje svojega robstva.

Bismarku su izbori u Pruskoj izpali sasvim po volji, jer će mu doći u sabor skoro sami konservativci. Bismark da se sprema u južnu Francesku, gdje da će se sastati s talijanskim kraljem Umbertom, a možebit i s carem Aleksandrom. Poslje dogovaranja ruskih državnikah sa carem u Livadiji, ruska preustrojava i pomnožuje svoju vojsku, pa se vidi na to prisiljena i Njemačka, akoprem je Bismark bio pustio u sviet glas, da će iz njegova boravka u Beču proizaći sveobće razoružanje. Engleska kao da je opet pokorila Afgance, zauzev grad Kabul. Čuje se, da će se najbrže s Rusijom sporazumiti glede središnje Azije, da je već tamo glava neboli; jer sad kao da će imati posla u samoj domovini s potlačenimi Irci iliti Irlandezi, koji nemogu nikako zaboraviti, da su i oni ljudi kao i njihovi gospodari, bezdušni Englezi.

U Franceskoj su veoma zabrinuti radi Komunardah, što su se vratili iz progonstva, koji kao da kane mah oteti Republikancem, a izviše što Gambetta traži, da se oprosti svim, pa i najljućim, što jih još ima u progonstvu. Na nekojih mjestih dižu glavu i u Italiji. Rumeljski guverner, knez Vogorides, prošlih je danah proputavao povjerenu si zemlju, pa kao da nije našao toga zla, o kojem se toliko bučilo, kao da se mislilo prokriti onamo put turskoj vojsci. Turci i Grci još se jednako dogovaraju i pregu radi granicah.

Ljetina u Austro-Ugarskoj g. 1879.

Predsjednik bečke Burze za žito i brašno prigotovio je za ovogodišnji medjunarodni sajam žita i plodinah izvješće o ovogodišnjoj ljetini, kako ga je izcrpio iz više tisućah izvješćah iz svih kotarah obijuh polovicah naše carevine. Evo usputce njegova rada:

Raž. U cieloj carevini samo Salzburg, Koruška, sjeverni Tirol i Češka imadoše žetvu poprieko dobru, svi ostali krajevi jedne i druge polovine mogu se potužiti na žetvu slabiju nego li se računa poprieko da ima biti u običnih godinah. U Ugarskoj urodilo je zaži manje nego li poprieko za 6¼ milijuna hektolitarah, a u Cislajtaniji za 1 milijun hektolitarah, dakle oko 10 milijunah centi manje od poprieče množine. Budući da redovito carevina nema za izvoz raži više od 1 milijuna centi na godinu, a ono što bje od prošle godine raži preostalo, naime 4½ milijuna centi potrošilo se u 4 tjedna iza ovogodišnje žetve, zato se može uzeti, da će carevini trebati iz vana do 4½ milijuna centi raži.

Pšenica. Ovoga je žitka u Ugarskoj urodilo za 8¾ mil. hektr. manje od poprieče množine, a u drugoj polovici carstva za 400.000 hektr. dakle u svom carstvu za 9¼ milijuna hektr. ili 14 mil. centi manje od poprieče množine. U Cislajtaniji ima pokrajinah, gdje je žetva skoro jednaka običnoj, nu zato se pokazuje znatan manjak u dolnoj Austriji, Štajerskoj i iztočnoj Galiciji.

Gledeć na vrstnoću zrna, ovogodišnji je prirod veoma raznolik, no poprieko puno bolji nego li se je i očekivalo uz ovako kukovan uspjeh. Budući da carevina ima poprieko za izvoz godimice do 5 milijunah centi, to bi nam za ovu godinu valjalo iz vana pribaviti do 9 milijunah centi, dakako ako nam nije preostalo štogod od prošle godine. Nu, čim je bezdvojbeno lanjskog žita u carevini još mnogo, biti će jamačno dosta, ako se iz vana uveze 3 do 4 milijuna centi.

Ječam zaostao je u Ugarskoj iza običnih godinah za 4½, u Cislaitaniji za ½ milijuna, ukupno za 5 milijunah hektolitarah ili za 6 milijunah centi, tako da će se carevina ovogodišnjim prirodom nekako protući. Nu pogledom na vrstnoću robe, žetva bijaše kukavna.

Zobi urodilo je skoro svuda puno; u Ugarskoj bijaše žetva kao poprečna, a u Cislaitanjji nadvisila je običnu za 2½ milijuna hektolitarah ili 2 milijuna kockasti centi, po čem može carevina izvesti, neglededć na staru zalihu, oko 3 milijuna kockastih centi.

Kukuruz obriče u Ugarrkoj slab prirod, a za krumpir dolaze glasovi iz Češke i Galicije o zaraznom pojavu gnjiloće, no o poprieènom uspjehu ne da se jošte govoriti.

Svakako se godina 1879 ima brojiti u loše godine.

Nešto o vinogradarstvu.

Jednog večernjeg dana odoh u šetnju do vinograda mog starog pobratima Marka, no bili još u istom zatekô istog; čovjeka poznata vrlo *štedišna* i *radišna*, ali uz to i pravog Hrvata.

I zbilja tako bijaše. Marko radi kô crv, pošto ga već od daloka vidjoh, kako ti on grabo oko istog čisti, zanje travu po istom (vinogradu) itd.; riečju sve, što je koristno i potrebno.

Došav blizu vinograda, pa rekoh: Dobra večer, Marko! Bog da dobro, prijatelju Nikola, odzove se Marko. Što se radi, Marko? Evo se bavim po vinogradu... reče Marko. Rek' bi, eda imaš posla? opet ja rekoh. A on će ti opet na to: Imam baš pobratime; ali stupi napried, sjedi, ostavit ću posle za drugi put; nu sad Te liepo molim i kunim, eda me poučiš o vinogradarstvu; tim više, jer si mi tu skoro jedne subote na čaršiji u Drnišu baš svečano obećao, eda ćeš jednoč do mog vinograda doći i poučit me ob istom.

Bre volim s tobom divanit, rekoh ja, o vinogradu, nego..., pošto mi je to dužnost poučit svakog seljaka ob istom, jer u obće svakog dušom i tielom ljubim i želim mojoj miloj Hrvatskoj domovini liep napredak u obće, a napose u struci gospodarsko-šumarskoj.

Ajde sjedi, Marko, amoka, da ti probjesedim nrvićak... Oba sjedosmo na litieu, pa ja započe razgovor ovako:

Prije, pobratime Marko, nego li prodjem na glavnu pouku o vinogradarstvu, reći mi je u kratko o nekim pogrieškam (manam), koje kod našeg seljaka vladaju pri obradjivanju vinogradah.

Naš na žalost seljak u hrvatskim zemljami, naime u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Istriji, i još tome dodaj našu Bosnu i Hercegovinu u obće vele manjkavo sve najglavnije načine obsadjivanja vinogradah ovršava. — Čuj me, Marko!

Prije svega zemljište vinograda nije urodjeno, kako bi moralo biti t. j. kako u najnovije doba praktična nauka zahtjeva.

Evo dokaza: Kad se nov vinograd na krčevini sadi, neobraća se gornja zemlja na 63 c. m. do 95 c. m. doli, niti se donja nemoće gori, to jest, zemljište se ne preobrne.

Marko! Ovo što rekoh dado mi povoda tvoj, inače pošteni, susjed *Zvonimir P.*..., koji je tu skoro krčeć brieg „Midenjak“ kraj grko-katoličke crkve. — Jest, jest — Bog ga vidio, vrlo pogriešio, ali se sad i on kaje, povikne srdito Marko. — Zemljište, opet ja nastavih, od starih vinogradah ostavlja se onako, kakovo od negda bijaše; tu se tlo ne priredjuje, kako to umni i praktični vinogradari preporučuju, već se sadi kako godj, zato i vidimo brdjave posljedice iz takova obradjivanja vinograda.

Dalje, Marko, naš na žalost seljak ne pazi na vrlinu vina t. j. ne pazi eda sadi dobru i jednu vrst groždja, već u svoj vinograd sadi mnogo vrsti, koja u razno doba dozrievaju.

Rezitba biva na opako, jer se u obće ne pazi, već se reže, kako se je dosada rezalo, bilo dobro, ili zlo, bez svakog napredka, polag stare one poslovice: *„Gradi kotac, kao i otac.“*

Na sve ovo, dobri Marko, baš iz hrvatskog srdca izdahne te reče, istina je, *pobratime Niko,* što zboriš, jer to vidim svake godine prigodom rezitbe u naših vinogradih *„Petrova polja.“* — I obradjivanje zemljišta u vinogradu biva svakakvo, jerbo se malo i površno kopa, tako, da naš seljak žalibože uzeo je u običaj najviše 2 put svoje vinograde prekopat, dočim kod inog naroda, naime kod Njemca, Francoza i Talijana biva po *četiri* puta, pa se zato tamošnjem seljaku trud dobro naplati.

A kod nas, Marko? — Još ću ti i to reći, Marko, da naši vinogradi, nisu samo za vino, već i za krmu, pošto kod nas ne vidiš višeputi trsja (panja) već iz korova, dočim u inim državam vinograd jest u takvoj čistoći držan kao i kod naprednog gospodara vrta. I ovdje smo vele zaostali! —

Marko! nisi li čuo tu skoro u Drnišu nekog Hrvata iz Kosova obćine Kninske, kako ti je on protivan gnojitbi vinograda. — Jesam, jesam — Bog mu prosti! — Mogao si, pobratime Marko, dalje opazit, eda je onda stopram k sebi došô, dok sam ja ovako počeo govorit: Vinograd, brate Ilija, (tako bijaše čovjeku ime), koji se ne gnoji, on iztroši zemljište, a u iztrošenu zemljištu ne može ni mladi panj (trs, čokot) napredovat nit ploda nosit, kamoli mnogi naši stari iznemogli vinogradi, kojih imade odveć dosta i u vašem Kosovskom i u našem Petrovu polju, i s tim ode moj Ilija. —

Dobro si, pobratime Nikola, reče Marko, bratu Kosovljancu rekô, pa mi je zato sutradan liepo hvalio tvoju nauku. Živio! — I napokon kod branja groždja u veliko se griješi, jer se branje obavlja onda, dok groždje nije sasvim dozrielo. Suviše se ne izbira gnjilo, suho od zdravog groždja, već se svaka presa (masti), pa zato i vidimo iz tog zle posljedice. I ovdje pobratim Marko uzdahne, te reče, da pravo zborim, jer je on to često opazio, pače i izkusio. —

Još bi ti, Marko, imao mnogo pogriešakah (manah) spomenuti, koje žalibože naš hrvatski seljak ima pri obradjivanju vinogradah, ali to je i ovo za danas dosta. Nu ipak no mogu odoljeti hrvatskom srdcu, ako ti ne rečem, eda svemu ovome jest uzrok neznanstvo s jedne strane, a s druge strane veliko nehajstvo za napredak ove vele koristne grane gospodarstva, pošto nam je podnebje i zemljište takovo, da bi mogli sa malim trudom i znanjem mnogo vina proizvesti, tako, da bi se u veliko trgovina sa hrvatskim vinom otvorila.

***

A sad, pobratime Marko, kad sam u kratko kazô neke pogriješke ili mane našeg hrvatskog seljaka pri obradjivanju vinogradah prelazim dakle na pouku o vinogradarstvu.

I. Položaj.

Vinogradi u ravnici daju mnogo, ali ne odlična vina. Ravnica bolja je za njivu, a kose su strane brogovah i brežuljakah za vinograd. Dragi pobratime Marko! da položaj bude po vinogradara pospješan, on mora imat sliedeća svojstva:

1. Nagib južni prema okolnostim istoku ili zapadu okrenut.

2. Treba da je zaklonjen od svakovrstnih poškodnih vjetrovah.

3. Strmen takovu, eda sunčani traci uzmogu što više okomično padati.

4. Mjesto eda nije odveć nit visoko, nit onizko, već gledati, ako je ikako moguće sreduje brežuljasto.

Najlošiji je položaj prema sjeveru, tamo je najbolje, Marko, saditi voće, a naročito *šljive.*

Nu pri izboru loze valja, Marko, paziti na položaj vinogradarskog zemljišta, pošto jedna loza traži nizinu, dočim druga visinu.

Imali možda vinograd na podnožju jezera ili rieku, onda će isti dobro napredovati, naročito ako je kamenito zemljište. Vinogradi u nizini kraj vode jako su izloženi promaljetnim mrazovim, s toga tamo treba saditi lozu, koja kasnije tjera, dočim na uzvišenim mjestim treba lozu saditi, koja rano tjera.

II. Zemljište.

Kamena zemlja pomiešana sa ilovačom vrlo ugadja vinovoj lozi, naročito, je li kamenje ugasite boje, pošto još bolje privlači na se sunčane trakove, te tako još bolje zemlju toplijom čini.

Pjeskuljasto zemljište. Da li je pomiešano sa drugim vrstim zemlje, onda je dobro; nasuprot samo je najgore za panj (trs, čokot), pošto je suho i toplo, pa tako lešto (brzo) izhlapi toplinu bez ikakve hranivosti za panj.

Sitno raspadajuća se zemlja sastoji iz vapna i ilovače (zemlje); jeli ta zemlja čista, onda u njoj teško uspieva ona loza, koja se duboko ubokoreni; nu ako je za četvrti dio pomiešana sa *kamenjići ili pjeskom*, onda na njoj raste mnogo grožđja, ali slabo vino daje.

Zemljišta ilovasta ili crnična manje su prikladna za vinograde nego topla pljeskuja i vapnjenjača, pošto od vlažne ilovače panj dobiva bolest tako zvanu „**gubu**“, od koje i gine, a najposlje i plod t. j. vino vazda je lošije od toplih, rahlih i suhih zemljištih.

Dočim crnica pako pomiešana sa drugom vrsti zemljišta, tako, da nije crne boje, onda će na njoj rasti i mnogo dobro vino, nasoprot na samoj neće panj (trs, čokot) eda uspieva.

U obće ona je zemlja za vinograd dobra, koja je pomiešana od svakovrstne zemlje, naime, ilovača pomiešana sa laporom, vapnom, kamenjem, krupnim pjeskom, pručom, a još uz to ako ima i crnice, jer čim više koje zemljište ima u sebi crničnosti, tim je bolje toplo, jerbo na se sunčane trakove bolje privlači.

III. O oplemenjeju loze.

Dragi Marko! Evo ću to sad poučit, kako bi mogao neplodni i zločesto vrsti panj (trs) oplemeniti, te tako ćeš dobit sasvim popravljen trs. Evo ti taj naputak, kojeg je napisao neki glasoviti vinogradar. Ja sam se istog držao, ali vazda ovičenan sa liepim uspjehom.

„Neplodni trs ćeš popraviti, Marko, ako ga navrneš ciepom od redovita panja. Toga radi s premaljeća, kad počne trs plakati t. j. sok puščati odtrgni od njega zemlju od prilike na 6 palacah ili 16 c. m. u dub, sreži ozdol sve sitne žilice i odpili čokot (panj) tri palca ili 8 c. m. nad onim mjestom, gdje iz panja glavno korenje niče! Zato se i odgrće zemlja, eda se to vidi. Ako se panj taki pod zemljom dieli, možeš još manje ostaviti od panja nego 3 palca ili 8 c. m. Pošto si rezotinom ostrim nožem zarubio, metni noz na sredinu rezotine, i udaraj unj polako drvenim batićem, dok ne razciepiš panj za $1^1/_2$ do 2 palca. Da ti se cjepotina nesklopi, zadjeni klin u nju, pa onda uzmi ciepak sa tri oka, sreži ga ozdol na dvi strane kao klin i utakni u cjepovinu tako, da se srčika od ciepka sastavi sa srčikom od panja (trsa, čokota), ili, jošte točnije kažemo, da se bjelika od ciepka udesi u bieliku od panja. A bjelika ili bakalja zovo se ono nezrelo i zato bielo drvo, medju likom i starim drvom. Kora od ciepka nesmie se sastati s korom od trsa. Ovo je razlika medju cieplenjem voćke i trsa, koju treba dobro upamtiti, ako želimo, da nam ciep primi.“

Ovako ti taj glasoviti vinogradar zbori o oplemenjenju trsa, ja ti dakle, Marko, istu pouku i tebi toplo preporučujem, jer ćeš skoro upoznati istinu napomenutog.

(Konac drugi put)

Različite viesti.

Njegovo veličanstvo naš cesar je iz svoje privatne kese darovao 8000 f. za stradajuće u Istri i Goričkoj usljed ljetošnje slabe ljetine. Bog Mu jih naplati!

Naš Vitezić je prekjučer u carev. vieću upitao vladu, da što je naumila učiniti, da priskoči na pomoć stradajućim u Istri radi ljetošnje neljetine. Želimo čuti od onih osobito biračah buzetskog kotara, koji su glasovali za bogataša De Franceski-a, kako se on stara u Beča za nje.

Piše nam se iz Istre. U posljednjem broju čestitali ste gg. A. Klodiću šk. nadzorniku u Trstu i I. Revelante-u ravnatelju učiteljišća koparskoga, što su obojica viteškimi redovi odlikovani. Zaslugah će ta gospoda imati, jer se redovi uzalud nediele. Samo bi njim tom prilikom doviknuli: Kako je na Vas brinuti se za pučku prosvjetu u pokrajini istarskoj, tako se za nju brinite. Prodjite se Istrom. Čujte, kako narod govori. Pogledajte, kakvih sve školah imaju obitatelji istarski, povirite kakva je u njih prosvjeta. Osvjedočit ćete se moći, da se radi proti zakonom nasipanim u vječnoj prirodi i u zakoniku državnom; da broj dvijuh narodnostih stoji u protivnom razmjerju sa brojem školah tih narodnostih: koliko je veće Hrvatah u Istri, toliko imaju manje škole, koliko je manje Talijanah, toliko imaju veće škole; da je školstvo u Istri u gorem stanju nego li skoro u ikoj pokrajini naše monarkije. Pobrinite se, koliko je na Vas, da se zakonom zadovolji, da bude razmjer školah naprama narodnostim pravi, da se poboljša školstvo a tim i stanje viekove zapuščenih istarskih Hrvatah. „Pobrinite se za nevoljni hrvatski narod u Istri“, pak budite uvjereni, da će Vas Nj. Veličanstvo još veće odlikovati!

Na učiteljišću koparskom dobilo je pet djakah iz Dalmacije pravo uživati državne podpore, da se odgoje u podučavanju u talijanskih školah one zemlje. U Arbanasih je najmre učiteljišće prema prirodnim i pisanim zakonom tako preustrojilo, da se sve predmete podučava u hrvatskom jeziku. Za ono Talijanah što jih je u Dalmaciji, odgajati će se potorica u Kopru. To je dovoljno stanovitim ljudem, da ovako umuju (!): „Kad je tomu tako, onda bi valjalo bud u Kopru bud u Trstu ustrojiti učiteljišće samo za Talijane. Hrvati nek idu u Arbanase, njihova braća Slovenci u Ljubljanu.“ Ti ljudi neznadu, da ima u Dalmaciji samo kakovih 20,000 Talijanah ili potalijančenikah izmedju 450,000 svih stanovnikah te zemlje, a da ima u Primorju bar *160,000 Hrvatah, 210,000 Slovenacah* izmedju 600,000 svih obitateljah toga diela austro-ugarsko monarhije. To razlike ti ljudi naši neprijatelji a ponjeklo i izdajice svoga roda neznadu. Neznadu, da imamo mi, kojih je skoro *dvie trećine* svih obitateljah Primorja, pravo imati u svojoj zemlji svoje škole — dakako preustrojene, na narodnom temelju.

Doznajemo iz Kastva: 1. da je sazvana občinska sjednica za 20 t. mj. U programu, *što ga je sastavio glavar, Cuder i Štefan, a ne občinsko vieće*, nalazi se i proračun za godinu 1880., a pod tim medju ostalimi: *organizacija ureda (gledo činovnikah) i opredieljenje plaće g. geometri.* Pod tom organizacijom ureda, imaju se razumjevati *službe*, koje su u glavarstvu potrebne, *plaće* s timi službami skopčane i *osobe*, koje se imaju za te službe imenovati; nadalje i posliedicom toga, ima se sa glavarstva ona anomalija odstraniti, koja se Cuderom zove. Cuder medju tim nerazumieva to točke tako. On je ured jur organizirao. **Za se** je opredielio 1200 for., za blagajnika 700 for., za Štefana i Marjanovića po 600 for. On još neće da zna, da ga Kastavci, jer nesposobna i dvojbene prošlosti, nikako neće. — Geometri, ako je potrebit, nek se opredeli plaća, al geometar nesmije bit onaj, koga je rad znamenitih razlogah zastupstvo odvrglo. U programu ja takodjer utok g. Golloba. Još mu nije dosta. Nadamo se, da će se zastupstvo kako u svem, tako i u tih trih točkah svietnim pokazati t. j. poznavajućim svoja prava. — 2. da su gg. Tepper i Cuder ovih danah u Trst putovala i to ne poslana po občinskomu zastupstvu. 3. da se glavar po svoju a g. Tepper po svoju izgovarati nastoji radi dražbe i prodaje drva bez občinskih zastupnikah.

U Krčkoj (Vojskoj) biskupiji učinjene su sliedeće promiene: Malešić Anton duh. pomoćnik u Dobrinju, ide za upravitelja podžupe Punta Križa, a sadanji upravitelj Semitekolo Vinko ga izmienjuje. Za upravitelja podžupe „Sveto Fusko“, kojom je privremeno upravljno O. Frane Keršić, glavar samostana Glavotoka, ide Dinko Marinculić duh. pomoćnik u Novalji, a na njegovo mjesto O. Bartuo Rukonić. Bogović Mate, podžupnik, iz Nerezine, ide za duh. pomoćnika u Rab, a tamošnji pomoćnik Kirinčić Ante će ga izmjeniti. Hrončić Romuald, upravitelj podžupe „Sv. Jakova“ stavljen je u mir, a na njegovo mjesto je premješten Čubranić Juraj upravitelj podžupe Ustrine, kojom će upravljati Colombis Miho, sada duh. pomoćnik u Lubenicah.

Službeno poitalijančovanje. Bit će tomu pet šest godinah što je došao čovjek iz kastavske občine ka p. n. g. Suppanu sudcu na Volosku. Izručio mu je sudben spis pisan hrvatski. Gosp. sudac reče, da neprima spisah hrvatskih, nek ga dade napisati talijanski. Čovjek ode. Vrati se za tjedan danah. Donese isti spis hrvatski pisan. Sudac ga i opet nehtjede zahtjevajuć, da bude talijanski. Čovjek će mu na to: *gospodine, ako nesmete, postati ću sudu u Trst.* I gosp. sudac uzè. Čovjek bi mislio, da se je g. sudac od onda popravio. Varao bi se. Nije tomu davno, došao je k istomu g. sudcu kastavski občinar i donosav mu hrvatski pisan sudben spis, G. sudac ga nehtjede već zahtjeva, da bude talijanski! — Tako se dogadja, gdje je sudac Slovenac; tako se dogadja u sudbenom kotaru, koji obstoji iz samih „hrvatskih občinah“, kako je i sam c. kr. komisar za javnost pisati dao.

Kako se u Istri Talijani fabricirаju. Pišu nam, da je više godinah natrag neki g. Manara, sudac u Piranu, došav v neko slovensko selo onog kotara, zapitao u službenu poslu nekog seljaka, da kako se zove. Hrovat! gospod — odgovori Slovenac. Kakav *Hrovat* — hoće na to sudac — to je ružno; ti ćeš odsad unapred biti *Crevatto!* Seljak neodvrati ništa, al od onog da ga dana ipak pišu i zovu tim tobože poljepšanim imenom; pa tko da ga i nedrži za prava živa Taljana, kad ga je sam g. sudac onak sretno prekovao? — To isto čudo da se dogodilo i u kotaru koparskom, gdje da je bivši kapetan Piccoli u svoje doba prekrstio samovlastno nekog seljaka iz *Klobuka* u *Cappello*, rekavši mu, da je tako ljepše; a seljak ludjak pristao, kao tko nezna nego na svaku i svačiju ponizno glavom kimati. Dosad je trebalo svakojakih pisarijah i troškovah, tko je htio, da mu se radi kojeg važnog uzroka zakonitim putem ime promieni; a sad evo kako se to u Istri mukte i na brzu ruku obavlja bez ikakvih prošnjah ni pisarijah. Ali napiši tko toj istoj gospodi hrvatsko ime hrvatskim pravopisom, pa će ti očito reći, da oni tog imena u svojih knjigah nenalaze!

Mladi Bošnjaci, kako se javlja iz Sarajeva, učiti će u Križevcih gospodarstvo. To su predložili povjerenici za proučenje poljodjelskih odnošajah Bosne i Hercegovine njegovoj visosti vojvodi Würtemberškomu, koji je obrekao, da će oko toga nastojati, da se predlog što prije oživotvori.

U Sarajevu se otvorila niža realna gimnazija sa hrvatskim učevnim jezikom.

Braća Poljaci su prvili danah tekuć. mjes. izvanredno častili u starom kraljevskom gradu Krakovu J. Kraszowskoga prigodom pedesetgodišnjice njegova književnog rada. Nj. Veličanstvo Cesar odlikovao ga redom Franje Josipa.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 9. Oktobra 1879.

		OD	DO
		for.	nč.	for.	nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	114	—
S. Domingo	„	74	—	83	—
Rio polag vrsti	„	57	—	83	—
Cukar austrijski	„	20	—	37	25
tučeni	„	31	25	32	75
Crlotje trave bulnšo (Grisantomo)	„	100	—	215	—
Naranče skrinjica	„	3	50	4	—
Karube puljezko	za 100 klg	7	—	7	50
levantinsko	„	6	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	15	—	—	—
puljezke	„	19	—	20	—
Limuni skrinjica	„	4	—	10	50
Bademki slitti mondule puli.	za 100 klg	100	—	116	—
dalmatinsko	„	—	—	—	—
Lešnjaci	„	36	—	—	—
Šljiva	„	22	50	24	50
Pšenica ruska	„	12	50	13	—
ugarska	„	10	50	12	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	7	25	7	50
ugarski	„	8	50	9	—
Raž	„	7	50	8	—
Ječam	„	8	50	12	—
Zob ugarska	„	7	50	8	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	10	50	13	—
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	12	—	14	—
Orlič talijanski	„	16	50	22	—
inglezki (kitajski)	„	16	—	19	50
Vuna bosanska	„	86	—	100	—
morejska	„	110	—	125	—
arbanaska	„	90	—	100	—
istarska	„	—	—	—	—
Daske koruške jelovice	„	50	—	94	—
štajerske	„	44	—	75	—
Grede	„	12	—	14	60
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje itali. nižje vrsti	za 100 klg	47	—	50	—
najbolje	„	60	—	74	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	47	—
istarsko	„	—	—	47	—
Kamene ulje u barilah	„	10	—	11	50
u kasotah	„	12	50	13	50
Kože strojene naške	„	105	—	135	—
suho volovje naško	„	107	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naško	za 100 kom.	85	—	95	—
dalmatinsko	„	50	—	75	—
kozje	za 1 klg	—	60	—	72
vunene slano	„	—	58	—	65
suho	„	—	50	—	65
zeljo za 110 komadah, u srebru		25	—	28	—
Bakalar	za 100 klg	27	—	30	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitriol modri	za 100 klg	23	—	27	—
zeleni	„	5	—	5	50
Maslo	„	82	—	88	—
Loj dalmatinski i naški	„	—	—	38	—
Salo	„	38	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	42	—	41	50
Slanina	„	34	—	37	—
Rakija etolitar (100 litarah)		—	—	—	—
Galvidi istarski	za 100 klg	—	—	—	—
Ruj naški	„	8	75	9	—
„ istarski	„	8	—	8	75
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinsko strgotine (Gripola)					
sploh	„	31	—	48	—
Med	„	—	—	30	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 klg	„	3	75	9	—
Gunje (štrace)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Oktobra 1879.

Dno	Cardahal (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dno	Cardahal (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
1	5.53	9.32	11.74	—	9	5.54	9.34	11.75	—
2	5.53	9.31	11.74	—	10	5.54	9.34	11.75	—
3	5.53	9.31	11.74	—	11	5.54	9.34	11.76	—
4	5.53	9.31	11.75	—	12	—	—	—	—
5	—	—	—	—	13	5.54	9.33	—	—
6	5.54	9.33	—	—	14	—	—	—	—
7	5.54	9.32	11.74	—	—	—	—	—	—
8	5.54	9.32	11.75	—	—	—	—	—	—

ODPRTO PISMO *)

gosp. Karlu Klevi, županu hrvatske občine barbanske **)

u Barban-u.

Ako bi u vašoj staroj domovini župan, list karnjelski pisan, nehotio prijeti, neznam što bi bilo s njim. Ja, krotka slavjanska duša, pitam vas samo, kako da vi nehotiste prijeti moj hrvatski list 30. p. m. rujna, kojim listom sam službeno pozvao vas i zastupstvo hrvatske občine barbanske k sv. maši 4. o. m. Pitam vaš još, kako se usudiste biti županom hrvatske občine barbanske, kada ste rekli čovjeku, koji mi je list donesao natrag, da ne znate „slavo“.

U Barbanu 9. Oktobra 1879.

Josip Kastelec
začasni upravitelj pisarnije.

*) Za ovaka pisma uredničtvo neodgovore, nego u koliko ga zakon duži. Ured.

**) Da je barbanska občina izključivno hrvatska, svjedoči, da izmedju 3070 stanovnikah, imado samo 100 talijanah i karnjelah, a ostali su naši ljudi.

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i liepo vezane **Misale, Breviare** *itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Oglas.

Odprlo se skladišće

KUKURUZA
(FORMENTUNA)

Svakovrrtne muke
Mekinjah (posijah)

Sočiva i
OSTALIH JESTIVIH STVARI
na Nabrežini

u bivšoj doganskoj kući broj 73, sve **po najnižiloj ceni.**

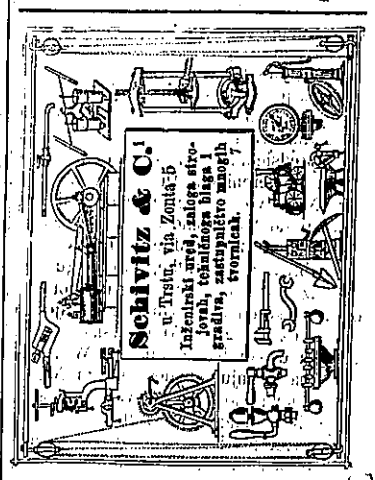

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 21. U Trstu 1. Novembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2. for., a seljake samo 1. for. za celu godinu. Razmerno 1 for. a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su voljni da im list šaljemo sim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Varnačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav: *Izvanu Reklamaciju*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se u Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, naimo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Haymerle-ove „Talijanske stvari“ i Istra.

Vjekoslav vitez Haymerle, brat onoga Haymerle-a, koji je ovih danah postao ministrom izvanjskih poslovah naše monarhije, stanovao je pet godinah u Rimu, gdje je imao prilike razmatrati i proučiti talijanske razmirice u svakom obziru, osobito u političkom. Ta svoja razmatranja i proučavanja napisao je i izdao Vj. Haymerle u posebnoj knjižici, koja se zove „Italicae res“ — Talijanske stvari. Knjižica je preobširna, da bi ju ovdje cielu priobćiti mogli. Jer je pak u njoj mnogo zanimiva i znamenita ob odnošajih u Istri, hoćemo ovdje dotične odiele objaviti i o njih koju rečí nadajuće se, da će to nas narod zanimati.

Poznati nam „irredentari“ zahtjevaju južni Tirol i cielo Primorje, dakle Goričku, Trst i Istru *) za talijansku kraljevinu. Zahtjevaju to na temelju narodnih načelah; radi potrebe prirodnih medjah; radi toga, jer je Garibaldi god. 1866. osvojio južni Tirol; radi toga, da „tlačene“ jnače Tirolce, Goričane, Tršćane i Istrane iz rukuh austrijskih „tiranah“ i „tlačiteljah“ oslobode; a konačno dielomično i radi toga, da budu odštetjeni za to, što je Austrija posjela Bosnu i Hercegovinu. Te zahtjeve nikad sitih Talijanah, odbija Haymerle s krepkimi riečmi i valjanimi razlozi, a govoreć o narodnih načelih i o prirodnih medjah veli o Istri:

„Da je Istra pretežno slovjenska **) netreba nit spominjati, ali Talija radila bi próti narodnim načelom, kad bi si pridobila prirodne medje ***), jer ako je izdajstvo talijanskoga naroda, da njegovi rodjaci pod austrijskim jarmom stenju, bilo bi stalno isto tako izdajstvo slovjenskoga naroda, kad bi njegovi rodjaci pod talijanskim jarmom stenjati morali.“

Mi bi tomu dodali: Ako će Talijani prirodnu medju, hoćemo ju i mi, a ta medja je more, koje neće Talijani iz kraljevine pregaziti, dok je Slovjenah u Austriji. Ako su pak Talijani u Istri sbilja tlačeni, knošto viču, i ako pod austrijskim jarmom stenju; zašto dolaze Karnjeli i drugi nepozvani Talijani iz Talije još uvjek k nam u Istru? Zašto neodlaze radje oni, koji su u njoj, u blaženu Taliju? Mi istarski Hrvati bili bi osobito sretni, kad bi se oslobodili tih naših pijavicah. Čudni su to svati. Kad dodju u Istru neimajuć ni pare, ponizni su, dobri, krotki. Kad se pak obogate, viču, da su sužnji. Trpe li ti Karnjeli, pritepeni Talijani, i izdajice s toga, što nesmeju našega seljaka još veće tlačiti, derati i sliepiti, nego li do sada? Stenju li ti ljudi (?) s toga pod austrijskim jarmom, što nesmeju još cielega hrvatskoga naroda potlačiti i iz njega „kolone“ učiniti, kaošto bi se to moralo po izjavi njekoga crnoga covjeka (?) iz Treviza kod Pazina dogoditi? Stenju li Talijani u Istri s toga pod austrijskim jarmom, jer nije Austrija pobila one Hrvate, koji su se usudili pitati zemaljski odbor u Poreču, škole sa narodnim jezikom i koji čekaju odgovor preko godinu danah? Jeli to stenjanje pod austrijskim jarmom, što nasa vlada mirno gleda, kako ti neprijatelji vlade i hrvatskoga naroda neprijateljsku politiku tjeraju po ulicah, kod kuće, u crkvi, kod sv. krsta itd. krsteći svoju djetcu Margaritta Itali-Anna, Italia itd.? Što bi učinila talijanska vlada, kad bi ju tamo tako radili? Jeli su mučeni Talijani u Istri s tim, da imaju svoju višu gimnaziju i svoju višu realku medju tim, što nemaju Hrvati niti pučkih školah s narodnim učevnim jezikom? — Nezahvalno pleme!

Haymerle piše dalje: „Rekli smo malo prije, da netreba posebnih dokazah, da je Istra većinom slovjenska. Ipak jer nismo samo u talijanskom parlamentu čuli, da je Pulj luka talijanska, nego jer se je takodjer posebna književnost razvila, koja hoće dokazati, da je Istra Talijanska i da pod Taliju spada, hoćemo njekoje opazke proti tomu navesti.“

„Istra, vele, je talijanska, jer je bila po Talijanih naseljena (kolonizirana). Mi odgovaramo na to s pitanjem: Jeli Sicilija i južna Talija danas grčka i spadaju li k Grčkoj, jer su bile od Grkah naseljene, a k tomu i tako pogrčene, da su se do srednjega vieka imenovale „Velika Grčka“ („Magna Graecia“)? Rimljani bili su takodjer velik dio Britanije naselili, zašto nere klamira Talija one rimske naselbine? i zašto nezahtjevaju i Rumunjske, koja je bila po caru Trajanu, dakle kasnije nego Istra naseljivana? . . .“

Mi dodajemo: Nadamo se, da će naši Hrvati iz okoliee puljske i gospoda puljska dotične talijanske vikače kod budućih izborah za gradsko vieće naučiti zemljopisa i dokazati, da Pulj nije nit će ikad biti talijanska luka. Okoličani puljski! pokažite tim vragom, da ste vjerni Bogu, caru i kralju i narodu, i da želite sebi dobro! Joh vam, kad bi Istra pod Taliju spala!

Haymerle veli dalje: „Istra je talijanska, jer je jednom pod Mlietačkom bila. Koji blagoslov je Mlietačka Istri donila, vidit ćemo drugdje. Kad bi pak svaka država smjela danas reklamirati sve ono, što joj je jedhom pripadalo, onda bi mogla i Njemačka od Talije ono zahtjevati, što je u svoje vreme svetoj rimskoj državi njemačke narodnosti pripadalo.“

„Istra, vele takodjer, je talijanska, jer je talijansko pleme u Istri sa slovjenskim u razmeru kao 3:2; Talijani u Istri su na okupu, Slovjeni pako su sastavljeni iz raznih plemenah s različitimi narečji, razlikuju se po nošnji, po običajih, dakle nepredstavljaju skupnu narodnost.“

Proti takovoj ludosti i laži, kojom se tvrdi, da je u Istri $^3/_4$ Talijanah a $^2/_5$ Hrvatah, težko se je boriti, dakle tu tvrdnju oslavimo u miru božjem. O razliki plemenah u Istri neka odgovara Haymerle: „Po toj nauci mora se reći, da nisu nit Talijani skupno pleme, jer se Sardinci i Mlietčani, Kalabrezi i Lombardi, Siciljanci i Piemontezi tako razlikuju jedan od drugoga kao Švarcvaldac od Magjara, kao Švedac od Španjolca, a u nijednoj zemlji nema tako različnih narečjah, kao u Taliji, jer nit neglededi na razna sicilijanska narečja, koja su s grčkimi i arabskimi riečmi mješana, su genovezko, napuljsko, piemontezko i kalabrezko narečja medju sobom i s pravim talijanskim jezikom posve nerazumljiva.“

„Tvrdnja, da su Slovjeni u Istri umno na veoma nizkom stupnju i da radi toga nesmeju biti politično mjerodajni, izvira stalno iz veoma razvita talijanskoga svojeljubja.“

Dakle s jedne strane nedozvoljavaju Talijani Hrvatu nikakva zavoda, ni jedne škole, da se može izobraziti, s druge strane viču, da je naš narod luda, da nije potitički zrel i. t. d. To je ipak najveća opačina, koju si čovjek izmisliti može. Tisuću i tisuću primjerah bi lahko naveli, da je ta tvrdnja upravo protivna, al pustimo te ljude za sada — uzalud je sliepcu tumačiti boje.

Takovu zahvalnost žanje sada vlada, koja se je uvjek samo Talijanom dobrikala, koja je sve samo njim dopuščala, te Hrvate na milost i nemilost tim požderuhom izručala. Ta imamo i sada žalibože *c. k. činovnikah* u Istri, koji tvrde, da u njoj Hrvatah nejma, premda su primorani svaki dan s našim narodom hrvatski obćiti, ili se inače s njim razumjeti nemogu. Što bi kazali Talijani, kad bi njim u Rovinju i kod svih kotarskih sudovah, gdje se često radi o življenju ili smrti pojedinacah, ili i cielih porodicah, sudili sudci posve nevješti njihovu jeziku, kaošto se to sada s Hrvati događja? Vlada bi imala sada, kad vidi u Istri prijatelje i neprijatelje, prestati podupirati Talijane, njezine neprijatelje, koji nose vience k pogrebu Viktora Emanuela, kaošto su to učinili. Koprani.

Drugih će nam se muževah na vladi, pak će bit u deset godinah razmirice onakove, kakove su u Dalmaciji, gdje su Talijani posve utišali. *)

*) Dalmacija već nezahtjevaju, jer se je tamo narodna sviest prilično probudila. Neće zahtjevati nit Primorja, kad se narod u njem bolje probudi.

**) I to hrvatska.

***) Ako su u obće ona prirodna medja, koja oni takvimi nazuačuju.

*) Za male promjene nećete nam zamjeriti. List je za Hrvate u Istri. Kako smo ovo udesili prema smjeru našega lista, tako ćemo sliedeće. Hrana na dosadanjem trudu. Iztično želimo i molimo nastavak.

Urod. „N. Sl.“

Iz carevinskog vieća.

U zadnjem smo broju Naše Sloge spomenuli, da je naš poslanik g. Vitezić upravio na vis. vladu upit, da kako misli doskočiti puku u sadašnjoj nevolji naše Istre i. t. d. Taj upit glasi:

„Radi neprestana daždja kroz mnogo mjesecih, a po tom sliedeće trajne suše, bila je veoma loša ovogodišnja ljetina u južnih krajevih ove polovine carstva.

Navlastito se to sbilo u Istri, na Kvarnerskih Otocih, u Goričkoj, po svom Krasu, pak u Dalmaciji i u južnom Tirolu.

Prvi od podpisanih, proputovav nedavno onaj dio Istre, u kom bijaše izabran poslanikom, imao je priliku na svoje se oči osvjedočiti, da je osobito u tom kraju nevolja naroda takva, da nemože biti žalostnija, jer većina već sada nema čim da se prehrani, ni što da posije.

U isto tako žalostnom stanju nalazi se pučanstvo i gori spomenutih pokrajinah.

Bojat se je, da iz tako nevoljnog stanja stvarih nepoteku najstrašnije posljedice, da i samo umiranje od glada, ako se s jedne strane nepomogne hitro i dovoljno nesrećnomu puku, s druge pako, dok nevolja traje, neobustavi utjerivanje raznih porezah. Toga radi podpisani upravljaju prešni upit na njeg. Preuzvišenost gosp. voditelja ministarstva nutarnjih poslovah:

1. Je li visokoj vladi poznata nevolja gori rečenih pokrajinah usljed ovogodišnje neljetine?

2. Ako li, kojih se je sredstvah vis. vlada jur latila i kojih se kani još latiti, da preprieči što je prije moguće škodljive posljedice te nevolje?

U Beču, 14. Oktobra 1879.“

Dr. Dinko Vitezić

Winkler, Borelli, Greuter, Brandis, Šupuk, Dr. Vošnjak, Zechetmayr, Klaić, Nabergoj. Graf, Vitez pl. Schneid, Fischer, Fröschel' Klun, Giovanelli Ign. Giovanelli Ivan, Baron pl. Sternbach, Styrsza, Zotta, Pajer, Grof Margheri, Obreza, Neumayer, Karlon, Dr. Bulat, De Franceski, Terlago, Consolati. Dr. Vidulich. Vjek. Liechtenstein, Alfred Liechtenstein, Dr. Jansa, Negrelli, Valussi, Doblhamer, Bärnfeind, knez Croy, Zallinger, Wieser, Gödel-Lannoy, Viktor Fuchs, Grof Barbo, Oels, Poklukar, Lienbacher, Dr. Rendić, Hohenwart, Dr. Bertolini, Baron pl. Hippoliti, Ciani, Hachelberg, Lazzarini, Pflügl, Dr. Monti.

Dogodjaji u Kastvu.

Podje li ovako dalje, mi ćemo morati za Kastav otvoriti posebnu rubriku. Ima doista ljudih, koji bi htjeli, da se toga, što se u Kastvu događja, u novine ne javlja. Mi se u tom s njimi neslažemo. Mi želimo, da občinstvo znade,

Broj 21. U Trstu 1. Novembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2. for., a seljake samo 1. for. za celu godinu. Razmerno 1 for. a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su voljni da im list šaljemo sim skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Varnačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav: *Izvanu Reklamaciju*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se u Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vieсti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvatku, naimo prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surše 5 novčićah; il u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Haymerle-ove „Talijanske stvari“ i Istra.

Vjekoslav vitez Haymerle, brat onoga Haymerle-a, koji je ovih danah postao ministrom izvanjskih poslovah naše monarhije, stanovao je pet godinah u Rimu, gdje je imao prilike razmatrati i proučiti talijanske razmirice u svakom obziru, osobito u političkom. Ta svoja razmatranja i proučavanja napisao je i izdao Vj. Haymerle u posebnoj knjižici, koja se zove „Italicae res“ — Talijanske stvari. Knjižica je preobširna, da bi ju ovdje cielu priobćiti mogli. Jer je pak u njoj mnogo zanimiva i znamenita ob odnošajih u Istri, hoćemo ovdje dotične odiele objaviti i o njih koju rečí nadajuće se, da će to nas narod zanimati.

Poznati nam „irredentari“ zahtjevaju južni Tirol i cielo Primorje, dakle Goričku, Trst i Istru *) za talijansku kraljevinu. Zahtjevaju to na temelju narodnih načelah; radi potrebe prirodnih medjah; radi toga, jer je Garibaldi god. 1866. osvojio južni Tirol; radi toga, da „tlačene“ jnače Tirolce, Goričane, Tršćane i Istrane iz rukuh austrijskih „tiranah“ i „tlačiteljah“ oslobode; a konačno dielomično i radi toga, da budu odštetjeni za to, što je Austrija posjela Bosnu i Hercegovinu. Te zahtjeve nikad sitih Talijanah, odbija Haymerle s krepkimi riečmi i valjanimi razlozi, a govoreć o narodnih načelih i o prirodnih medjah veli o Istri:

„Da je Istra pretežno slovjenska **) netreba nit spominjati, ali Talija radila bi próti narodnim načelom, kad bi si pridobila prirodne medje ***), jer ako je izdajstvo talijanskoga naroda, da njegovi rodjaci pod austrijskim jarmom stenju, bilo bi stalno isto tako izdajstvo slovjenskoga naroda, kad bi njegovi rodjaci pod talijanskim jarmom stenjati morali.“

Mi bi tomu dodali: Ako će Talijani prirodnu medju, hoćemo ju i mi, a ta medja je more, koje neće Talijani iz kraljevine pregaziti, dok je Slovjenah u Austriji. Ako su pak Talijani u Istri sbilja tlačeni, knošto viču, i ako pod austrijskim jarmom stenju; zašto dolaze Karnjeli i drugi nepozvani Talijani iz Talije još uvjek k nam u Istru? Zašto neodlaze radje oni, koji su u njoj, u blaženu Taliju? Mi istarski Hrvati bili bi osobito sretni, kad bi se oslobodili tih naših pijavicah. Čudni su to svati. Kad dodju u Istru neimajuć ni pare, ponizni su, dobri, krotki. Kad se pak obogate, viču, da su sužnji. Trpe li ti Karnjeli, pritepeni Talijani, i izdajice s toga, što nesmeju našega seljaka još veće tlačiti, derati i sliepiti, nego li do sada? Stenju li ti ljudi (?) s toga pod austrijskim jarmom, što nesmeju još cielega hrvatskoga naroda potlačiti i iz njega „kolone“ učiniti, kaošto bi se to moralo po izjavi njekoga crnoga covjeka (?) iz Treviza kod Pazina dogoditi? Stenju li Talijani u Istri s toga pod austrijskim jarmom, jer nije Austrija pobila one Hrvate, koji su se usudili pitati zemaljski odbor u Poreču, škole sa narodnim jezikom i koji čekaju odgovor preko godinu danah? Jeli to stenjanje pod austrijskim jarmom, što nasa vlada mirno gleda, kako ti neprijatelji vlade i hrvatskoga naroda neprijateljsku politiku tjeraju po ulicah, kod kuće, u crkvi, kod sv. krsta itd. krsteći svoju djetcu Margaritta Itali-Anna, Italia itd.? Što bi učinila talijanska vlada, kad bi ju tamo tako radili? Jeli su mučeni Talijani u Istri s tim, da imaju svoju višu gimnaziju i svoju višu realku medju tim, što nemaju Hrvati niti pučkih školah s narodnim učevnim jezikom? — Nezahvalno pleme!

Haymerle piše dalje: „Rekli smo malo prije, da netreba posebnih dokazah, da je Istra većinom slovjenska. Ipak jer nismo samo u talijanskom parlamentu čuli, da je Pulj luka talijanska, nego jer se je takodjer posebna književnost razvila, koja hoće dokazati, da je Istra Talijanska i da pod Taliju spada, hoćemo njekoje opazke proti tomu navesti.“

„Istra, vele, je talijanska, jer je bila po Talijanih naseljena (kolonizirana). Mi odgovaramo na to s pitanjem: Jeli Sicilija i južna Talija danas grčka i spadaju li k Grčkoj, jer su bile od Grkah naseljene, a k tomu i tako pogrčene, da su se do srednjega vieka imenovale „Velika Grčka“ („Magna Graecia“)? Rimljani bili su takodjer velik dio Britanije naselili, zašto nere klamira Talija one rimske naselbine? i zašto nezahtjevaju i Rumunjske, koja je bila po caru Trajanu, dakle kasnije nego Istra naseljivana? . . .“

Mi dodajemo: Nadamo se, da će naši Hrvati iz okoliee puljske i gospoda puljska dotične talijanske vikače kod budućih izborah za gradsko vieće naučiti zemljopisa i dokazati, da Pulj nije nit će ikad biti talijanska luka. Okoličani puljski! pokažite tim vragom, da ste vjerni Bogu, caru i kralju i narodu, i da želite sebi dobro! Joh vam, kad bi Istra pod Taliju spala!

Haymerle veli dalje: „Istra je talijanska, jer je jednom pod Mlietačkom bila. Koji blagoslov je Mlietačka Istri donila, vidit ćemo drugdje. Kad bi pak svaka država smjela danas reklamirati sve ono, što joj je jedhom pripadalo, onda bi mogla i Njemačka od Talije ono zahtjevati, što je u svoje vreme svetoj rimskoj državi njemačke narodnosti pripadalo.“

„Istra, vele takodjer, je talijanska, jer je talijansko pleme u Istri sa slovjenskim u razmeru kao 3:2; Talijani u Istri su na okupu, Slovjeni pako su sastavljeni iz raznih plemenah s različitimi narečji, razlikuju se po nošnji, po običajih, dakle nepredstavljaju skupnu narodnost.“

Proti takovoj ludosti i laži, kojom se tvrdi, da je u Istri $^3/_4$ Talijanah a $^2/_5$ Hrvatah, težko se je boriti, dakle tu tvrdnju oslavimo u miru božjem. O razliki plemenah u Istri neka odgovara Haymerle: „Po toj nauci mora se reći, da nisu nit Talijani skupno pleme, jer se Sardinci i Mlietčani, Kalabrezi i Lombardi, Siciljanci i Piemontezi tako razlikuju jedan od drugoga kao Švarcvaldac od Magjara, kao Švedac od Španjolca, a u nijednoj zemlji nema tako različnih narečjah, kao u Taliji, jer nit neglededi na razna sicilijanska narečja, koja su s grčkimi i arabskimi riečmi mješana, su genovezko, napuljsko, piemontezko i kalabrezko narečja medju sobom i s pravim talijanskim jezikom posve nerazumljiva.“

„Tvrdnja, da su Slovjeni u Istri umno na veoma nizkom stupnju i da radi toga nesmeju biti politično mjerodajni, izvira stalno iz veoma razvita talijanskoga svojeljubja.“

Dakle s jedne strane nedozvoljavaju Talijani Hrvatu nikakva zavoda, ni jedne škole, da se može izobraziti, s druge strane viču, da je naš narod luda, da nije potitički zrel i. t. d. To je ipak najveća opačina, koju si čovjek izmisliti može. Tisuću i tisuću primjerah bi lahko naveli, da je ta tvrdnja upravo protivna, al pustimo te ljude za sada — uzalud je sliepcu tumačiti boje.

Takovu zahvalnost žanje sada vlada, koja se je uvjek samo Talijanom dobrikala, koja je sve samo njim dopuščala, te Hrvate na milost i nemilost tim požderuhom izručala. Ta imamo i sada žalibože *c. k. činovnikah* u Istri, koji tvrde, da u njoj Hrvatah nejma, premda su primorani svaki dan s našim narodom hrvatski obćiti, ili se inače s njim razumjeti nemogu. Što bi kazali Talijani, kad bi njim u Rovinju i kod svih kotarskih sudovah, gdje se često radi o življenju ili smrti pojedinacah, ili i cielih porodicah, sudili sudci posve nevješti njihovu jeziku, kaošto se to sada s Hrvati događja? Vlada bi imala sada, kad vidi u Istri prijatelje i neprijatelje, prestati podupirati Talijane, njezine neprijatelje, koji nose vience k pogrebu Viktora Emanuela, kaošto su to učinili. Koprani.

Drugih će nam se muževah na vladi, pak će bit u deset godinah razmirice onakove, kakove su u Dalmaciji, gdje su Talijani posve utišali. *)

*) Dalmacija već nezahtjevaju, jer se je tamo narodna sviest prilično probudila. Neće zahtjevati nit Primorja, kad se narod u njem bolje probudi.

**) I to hrvatska.

***) Ako su u obće ona prirodna medja, koja oni takvimi nazuačuju.

*) Za male promjene nećete nam zamjeriti. List je za Hrvate u Istri. Kako smo ovo udesili prema smjeru našega lista, tako ćemo sliedeće. Hrana na dosadanjem trudu. Iztično želimo i molimo nastavak.

Urod. „N. Sl.“

Iz carevinskog vieća.

U zadnjem smo broju Naše Sloge spomenuli, da je naš poslanik g. Vitezić upravio na vis. vladu upit, da kako misli doskočiti puku u sadašnjoj nevolji naše Istre i. t. d. Taj upit glasi:

„Radi neprestana daždja kroz mnogo mjesecih, a po tom sliedeće trajne suše, bila je veoma loša ovogodišnja ljetina u južnih krajevih ove polovine carstva.

Navlastito se to sbilo u Istri, na Kvarnerskih Otocih, u Goričkoj, po svom Krasu, pak u Dalmaciji i u južnom Tirolu.

Prvi od podpisanih, proputovav nedavno onaj dio Istre, u kom bijaše izabran poslanikom, imao je priliku na svoje se oči osvjedočiti, da je osobito u tom kraju nevolja naroda takva, da nemože biti žalostnija, jer većina već sada nema čim da se prehrani, ni što da posije.

U isto tako žalostnom stanju nalazi se pučanstvo i gori spomenutih pokrajinah.

Bojat se je, da iz tako nevoljnog stanja stvarih nepoteku najstrašnije posljedice, da i samo umiranje od glada, ako se s jedne strane nepomogne hitro i dovoljno nesrećnomu puku, s druge pako, dok nevolja traje, neobustavi utjerivanje raznih porezah. Toga radi podpisani upravljaju prešni upit na njeg. Preuzvišenost gosp. voditelja ministarstva nutarnjih poslovah:

1. Je li visokoj vladi poznata nevolja gori rečenih pokrajinah usljed ovogodišnje neljetine?

2. Ako li, kojih se je sredstvah vis. vlada jur latila i kojih se kani još latiti, da preprieči što je prije moguće škodljive posljedice te nevolje?

U Beču, 14. Oktobra 1879.“

Dr. Dinko Vitezić

Winkler, Borelli, Greuter, Brandis, Šupuk, Dr. Vošnjak, Zechetmayr, Klaić, Nabergoj. Graf, Vitez pl. Schneid, Fischer, Fröschel' Klun, Giovanelli Ign. Giovanelli Ivan, Baron pl. Sternbach, Styrsza, Zotta, Pajer, Grof Margheri, Obreza, Neumayer, Karlon, Dr. Bulat, De Franceski, Terlago, Consolati. Dr. Vidulich. Vjek. Liechtenstein, Alfred Liechtenstein, Dr. Jansa, Negrelli, Valussi, Doblhamer, Bärnfeind, knez Croy, Zallinger, Wieser, Gödel-Lannoy, Viktor Fuchs, Grof Barbo, Oels, Poklukar, Lienbacher, Dr. Rendić, Hohenwart, Dr. Bertolini, Baron pl. Hippoliti, Ciani, Hachelberg, Lazzarini, Pflügl, Dr. Monti.

Dogodjaji u Kastvu.

Podje li ovako dalje, mi ćemo morati za Kastav otvoriti posebnu rubriku. Ima doista ljudih, koji bi htjeli, da se toga, što se u Kastvu događja, u novine ne javlja. Mi se u tom s njimi neslažemo. Mi želimo, da občinstvo znade,

kako se s občinom kastavskom postupa i kako se občinari ponašaju. Danas ćemo, koliko je moguće u kratko javiti, što se je u Kastvu, kako nam pišu dne 20. oktobra dogodilo. Za taj dan bila je sazvana občinska sjednica sa programom, kojega njeke točke zadnji put objavismo. K njoj došlo je 25 zastupnikah, a slušateljah bilo je koliko valjda još nikad. Odaslanik političke kotarske oblasti bio je praktikant baron g. Schweighart, čovjek koj znade njemački, malo talijanski, a nimalo hrvatski — kod občinske sjednice, gdje se negovori drugčije nego hrvatski i gdje je hrvatski jezik izrično kao uredovni proglašen. S njim došli i c. k. žandari, koji neko vrieme nisu baš redki gosti u Kastvu, jer su mjeseca septembra u četirih dnevih tri dana u Kastvu bili, i koji neznamo da li su toliko potrebiti kod sjednicah, gdje se nedogadja nikakvih neredah, kod naroda koji je toli lojalan. Pošto je jedan zastupnik pitao glavara zašto je pozvao žandare, a on odgovorio, da on toga učinio nije; pošto je drugi tražio, zašto nisu programa sastavili obć. savjetnici kaošto je to običaj bio, a glavar se kojekako izgovarao: zahtjevao je treći, da se g. Cuder, koji je bio sjeo o desnu glavarevu, odalji, jer nejma prava u sjednici sjediti i jer će bit o njem govora. G. Cuder reče na to, da je on *komisar odaslan od Junte*, i da ima dužnost sjednici prisustvovati. To uzbuni zastupnike, i medju njimi pojavi se bura. Odaslanik pol. oblasti reče talijanski: G. Cuder kao odaslanik zem. odbora može bit ovdje i ostat će. Skoro da nisu na te rieči izašli, nu ipak se ustavili znajuć, da su na svomu mjestu a zahtjevajuć da se onaj odalji, koji nije. Ovaj pako (Cuder) izjavi hrvatski, da znade, *da mu se danas o glavi radi*, da mu je težko ostati u sjednici, *al je dužan*. Nakon duljega otezanja i pošto si je dao pol. odaslanik raztumačili dali spada na dnevni red pismen predlog njekolicine zastupnikah, dopusti da se isti pročita. Videći, da je taj predlog proti g. Cuderu, odgovori po prilici što i prije talijanski: g. Cuder neka ostane, ja ga nemogu izaslati iz dvorane, jer ne zapovjedam sa sl. zem. odborom. Zastupnici ipak neće da vječaju prije neg Cuder izadje, a jedan zahtjeva, *da Cuder pokaže dekret, kojim je imenovan povjerenikom zem. odbora. Dekret se išče, al se ne nadje.* Zastupnici uznemire se još veće, što nit sad neizlazi, a g. odaslanik polit̃icke oblasti, *dade si pozvati u dvoranu, gdje se je viečalo, žandare* i reče jim njemački po prilici ovo: dignem li sjednicu, ostanite vani za svaku potrebu. Oni izidu i stoje na „pozor" pred dvoranom. Kad se je još po predlogu jednoga zastupnika pročitao §. 31. obć. reda, koji daje zastupstvu neomedjašeno pravo prema svojim činovnikom, onda izjavljuju zastupnici i opet, da neće viečati dok se Cuder ne makne, a odaslanik pol. oblasti diže, razpušća sjednicu. Reklo mu se odmah, da nejma toga prava, jer mu ga nijedan §. obć. reda ne daje, al uzalud. Sjednica bje razpušćena. Narod se *mirno* razide, pogosti i medju sobom složno zabavi. Zastupnici odlučiše odmah sjednicu za 25. okt. i sastaviše program. — Nejma razloga, s kojega bi sl. zem. odbor poslao svoga odaslanika. Cudera preporučili gg. Simzig i Sussa zastupstvu na prvoj njihovoj sjednici, *da ga činovnikom potvrdi. Dekreta odaslanika nije nikad pokazao nit na sjednici.* Zastupnici imaju sto put pravo, ipak popuščaju sili. Da se krv prolije, ko bi bio kriv? — Da su zastupnici zbilja pravo imali, vidi se iz pisma, koje je glavar drugi dan poslje sjednice od zem. odbora dobio, *i u kojem mu veli, da može Cudera za obć. činovnika postaviti.* Zastupnici i drugi občinari sastavljaju pritužbu k c. kr. namjestničtvu radi tih nedjelah. — Nadamo se, da će njim bit zadovoljeno. Njeki dan su njekoji pritužbu kod istoga učinili radi prodaje drvah ovršene po gosp. Tepperu, a od sl. namjestničtva došao je glavarstvu nalog, *da se kupci novci povrate, da je dakle prodaja nevaljana*, jer nezakonita! Zakon upoznajte, zakona se držte, pak se nikoga nebojte, svoje pravo zadobiti ćete prije ili kasnije.

A sad evo, čujte, kako stvari dokončaše u sjednici od dne 25. oktobra.

U opredeljeno doba sakupe se skoro svi zastupnici sa glavarom te napetom pazljivosti očekivahu jeli vredi više g. Cuder ili zastupnici. Očekivalo se, da neće glavar dozvoliti g. Cuderu, da dodje u sjednicu, kad na jednom osvanu sa kotarskom kapetanom g. Petrisom. Svi mukom zamukoše, glavar otvori sjednicu. Odmah dignu se jedan zastupnik, te preda glavaru pisanu izjavu, koja je bila od većine zastupnikah podpisana, da se pročita. Izjava na jako dostojan način pisana nacrta u kratko život občine dosledjnih dvanajst mesecih, spomenu na temelju §§. 86 i 91 občinskoga reda prava, koja imaju oblasti kod zastupstva, dolazi do gori navedenoga resultata, da zastupstvo g. Cudera nemože smatrati kao kakva komisara. Kapetan izjavi ako tko što želi. Jedan od zastupnikah ponovi zahtjev da se g. Cuder udalji. Na to g. kapetan pročita dopis visokog namjestničtva, koji je bio došao jošte za vreme kad je Maroti bio župan, te koji sad nemože imati nikakve vriednosti. Videć gosp. Cuder da zastupstvo nepopušća, ustade, poda jednomu pisaru nekakvu cedulju, koja se pročita. U toj on izjavlja, da on „kao juntin komisar" protestira, što se mora udaljiti i otide. — Tolikoga je dakle napora trebalo, da se jedan činovnik udalji!!

Da je g. Cuder juntin komisar, to ga nebi bile ni vražji nokti iz večnice odstranili.

Politična oblast uzev ga toli silno u zastitu, čujemo, da se je izjavila, da Cuder može biti u večnici, al o tom lje pametan čovjek podvojiti neće, jer jih bilo mnogo koji nisu zastupnici, nu da mora biti to se svakomn čudnovato vidi. Možda se je htjelo, da se kakav izgred učini, ali zastupstvo pokazalo se uprav muževno! Čim se je Cuder udaljio predje se na prvu točku dnevnoga reda, organizacija ureda. Zastupstvo je jednoglasno zaključilo, da se razpiše natječaj za tajnika, koji bi obavljao i poslove likvidatorske sa plaćom od 1000 for. sa uredovnim hrvatskim jezikom. G. Cuder, da se pridrži još ako želi ostati, do konca ove godine, nu to sa umanjenom plaćom od 60 f. mjesečnih. Isto tako ima se razpisat konkurs za jednoga kancelista i blagajnika sa god. 500 for. i za provizornog geometra sa plaćom mjesečnih 60 for. i 1½% od novo likvidiranog zemljišta. Zaključilo se, da se kupi sgradu za školu u Kastvu sa ostalimi nepokretninami za 12000 for. Pridržana je nagrada od 400 for. c. k. šumarskomu komisaru što nadzire obć. šume. Dopisano je preko 1100 for. za potrebite gradnje za vodu kao i lepe svote za puteve i most. Razprava je trajala cio dan i još nebje dovršena. C. k. kapetan htio je iz početka nekom strogošću postupati, te razne govornike prekidati, velikim uzhitom dao unesti u zapisnik kakvu izjavu pojedinoga zastupnika, koji se nije vukao više godinah po školi, pak je možda koju neprikladnu rekao. Videć, da se zastupnici muževno vladaju, te da neostaju ni oni dužni, ublažio se te se onda u razpravu proračuna upustio.

Dne 27. oktobra sabrali se opet svi zastupnici, te odlučili, da viečaju, kako da pokriju trošak za god. 1880.

DOPISI.

Iz Barbanšćine *18. listopada 1879.*

Što će u barbanskoj občini 40 Karnjelah napram 3631 naših stanovnikah, koji u razdalekih selih žalibože bez svake redovite učione stanuju? Čuditi se ipak nije, da tako neznatan broj tih došljakah može predvladu rukovoditi te u občinskih stvarih zapovjedati. Valja znati, da oni skupno pribivaju u gradiću Barbani brojećem do 80 dušah sa svojim bivšim glavnim čimbenikom: svetjenstvom. Pri njegovom ulazu sieća stranca, kojim duhom diše, napisana dobrodošlica „Benvenuto". U njem stoji sborna župna crkva, što je mogla jur pozlatjena biti, da se je bolje gospodarilo. Imade ona ne mali imutak, što u gotovom novcu, što u glavnicah do 20.000 for., na tako da nam u bližini nije poznato tako imućtvo nijedne crkve. Toj golemoj svoti ima se zahvaliti crkovinarstvu, koje je početkom ovoga stolietja umelo pritajati njezine prihode, te pohlepni Francuz nije ih mogao porabiti u druge svrhe. U njem bivala je skoro svedjer do najnovijega roka pravilna talijanska učiona, dakako na škodu vlastitim občinarom, prem nemože brojiti mnogo učenikah, jer ona osim za Pontjerca, je izvan središća. Njezine blagodati mogli su uživati samo oni talijanskoga podrietkla i zato ki pisarkulje i prevrtljivi zanatlije imadu cio upliv i bezgranično i izključivo gospoduju! Učimo se odavle, da što su rulje podmitljive i neuki sviet, zato toplo preporučamo našim svetjenikom svim i svuda, da podučavaju omladinu, buduću nadu mile nam otačbine. U ovom slučaju, ako ikad koga misnika sgoda donese u Sajine, neka viežba nejaku mladež, bilo i bezplatno. To selce napučenije je četiri, a Rakalj ćak sedam puti više nego li gospodski i povlaštjeni Barban.

Rekosmo, da odlučujućim čimbenikom karnjelskoj oligarhiji bijaše duhovničtvo. Nu sada je drugačije. Ovo budi, tjera pogubne tmine neznanstva, te se je nadati, da će granuti sunce pravice i za dosele zanemarene i na robstvo odsudjene Hrvate. Čast budi takovomu svetjenstvu, što goji hrvatsku svjest te se svojim jezikom ponosi, a tudjega stuje. Njega ide hvala, što smo u zadnjih izborih za carevinsko vieće ovdje nadvladali. Razumije se, da se je lime povuklo na se dušmansku mržnju i srdžbu. A ta ogorčenost do kakva se je stupnja povisila usljed poziva, što ga plovanski ured hrvatski pisana posla na onomestnu podestariju na sv. mašu za previšnji imendan Nj. Veličanstva, neda se pomisliti. Stoji istina, da ga s početka nehtjelo primiti, al na opomenu više oblasti, prijelo je se ga onakva, kakav je izišao iz spomenutoga ureda. Nego mogli su danomice naši zatočenici očekivati, da će ih neprijateljska osveta, čim doenija, tim teža stići. Pak gdje osvetitelj nemože vojevati na očitom polju istine, to on kriomice svakovrstnim oružjem nasrćuje, mrazi i crni. I borme, obtužiše ih preć. Nadarbeničtvu. Znatiželjno pobrojili bismo, da nam dopane rukuh ta tužba, koliko je putah zlorabljeno u njoj sveto ime „duševnost": koliko li ima u njoj uzdahah, s kojih su tužiteljem kokodrilske suze okvasile farizejska lica!... A zašto oni ustaše na junačke noge? Do pô godine imade se njihova podestarija obnoviti, da nebudu podpuno poraženi, kao su to dovoljno pokazali jur spomenuti izbori, zato udri, lupaj i ždeni klete protivnike na polje. Poslo je lukavcem za rukom za 26 godinah osam do devet misnikah odkloniti te odstraniti. Nu tada popovija je obilovala, dočim sada s nestašice se ima pojedinca ko zenicu u očiuh paziti i njegovati. Il se morda ne moli izza svake propovieti, da se nebo smiluje poslati težakah u svoj vinograd? Nemožemo reći, jeda li je i koliko imade u toj zlosretnoj stvari, kao što i u drugih, maslà onog Karnjelca, što no iz Poreča amo na odmor dohadja, te se lovački zabavlja.

Počuckalo se je, da to osvetno tužakanje je trovrstno: „Tražiš li svetjenikah, eto nesreće, neimade ih kod kuće; oni polaze zvonara Janka Labinjca te kod njega izpiju kakvu čašicu duduma i nisu htjeli podnipošto podpisati nekakvu svjedočbu."

Zato naravski bilo je naredjeno, prečast. gosp. dekanu Mitton-u, dinjanskomu plovanu, da to izvidi te iztraži. U prvi mah uzradovasmo se, da će se sve mirno poravnati. Neimade li u svojoj kući gosp. dekan, kô mali vladika, kapelana-zamjenika u osobi nekoga ex-fratra, koji za njegove odsutnosti na mjesto njegovo sve poslove upravlja? Nije li godine 1877 on se vozikao sa drugom uzprkos višoj crkvenoj izričnoj prepovjedi, na spačku onim, qui intra et foris sunt? Nije li napokon bio osvjedočen, da je izpustio upisati nekoga župljana u imenik carskih novakah? Radi toga i ostala dosliedno se očekivalo, da će ptica doletiti svomu jatu: da naime na onaj isti način kao što se u naravi skuplja bob s bobom, tako imao bi se suglasno skladati pop s popom. — Ele! On dojuri u Barban dne 14. tek. s preć. predstojnikom rovinjskoga manastira te striclomice krenú u podestarijski ured, gdje je iztragu in ecclesiasticis vodio. U njem, da budu saslušani svetjenici pred svojimi tužitelji, koliko je tuj golubinje prostote i gadje šegavosti, nek sudi blagi štioc!! Pak kad ovi na niki način nehtjedoše ući u rečeni ured potrudi se gosp. dekan sa svojim preć. pratiocem u župni stan. Nu, i tuj mu je bila loša sreća, jer mu svećenici odvrnuše, da kada on s njima nikako postupa, da i oni u hrvatskoj zemlji i hrvatskog puka pastiri, niti neće s njim nego hrvatski govoriti. To ga ošinù: to bje nečuvena uvreda za gosp. dekana, dočim oni jesu očitovali svoju mladenačku, faktičnu i izkrenu ćut. Zato razjaren i razgnjevljen ih zapusti, te nepazeć na duševne potrebe kršćanskoga puka, dade zatvoriti crkvu i uručiti ključe Podestariji uz odušćevljenje grohotajućih se Karnjelah!...

Red nam ovdje je primjetiti, da uspjeh karanju samo pod nekojimi uvjeti može se dostignuti. Koreći poglavar ima se izticati ne samo godinami i častmi, nego uglednim življenjem, znanjem i poznivanjem jezikah, najpače onoga, koj mu je neobhodno potreban da vrši svoje dužnosti. To je občenita struja, koju neće obustaviti niti gvozdene sile. Oskudjeva li karatelj timi uslovi sposobnostih, to neće u pokarnomu srdcu pouzdanja i povjerenja, a jedva li štovanje i prijaznu posliedicu poboljšanja probuditi. Gospoda dekani imadu poznavati jezik, kojim se u njihovom dekanatu govori. A zašto nebi ga imao gosp. Mitton, budući on plovan od prieko 745 dušah hrvatskih Juršićanah? Izgovori nevriede. Jer kao što se čini u ostalih stališih, imalo bi se činiti i još više u svećeničkom. Nenauči li se tko jeziku u opredeljenom mu roku, tad hajde drugamo il u mirovinu, pak mirna Bosna!

Da je naše razlaganje sasvim objektivno i temeljito, razbistrimo ga umjetnom prispodobom, protivnik bo dodje do istinskoga spoznanja samo sa svoga stanovišta. Evo! Da bi postao dekanom naš starac glagolaš, koj nepozniva niti grštine, a samo nešto latinštine, a što je najvećma, neznade govoriti talijanski, u dekanatu, gdje imade 7377 talijanskih žiteljah i 9 (devet) talijanskih svećenikah. Nebi li se Talijani medjusobno pitali: što nas je došao šćavunski dekan

poščavuni?! Nebi li talijanski svetjenici njega neznalicu i nedostojnika prezirali, a osobito njegov kooperator zubmi škripao, da mora zanj raditi, veleći: pozniva vrlo točno svoja prava, a nepozniva svojih teretah! Nebi li ista glagolska biskupija štetovala u svome ugledu? Nebi li smatrali svi njezine naredbe sumjivimi i gorkom ironijom? Nebi li talijansko novinstvo na taj atentat svoje narodnosti kô bjesomučno uzstalo te graju i hajku na glagolaša-dekana punim pravom podiglo?

Uvaže li te promozga u Poreču tu paralelu gosp. Potezulić, to će biti prisiljen i on odobriti korektan postupak naših svetjenikah.

Zato neklonte duhom, hrabreni budioci narodne pogažene nam sviesti, na vašoj strani je pravica, a za vašima ledjima stoje bratska srdca!

Neka pet Karnjelah drži stražu na Raši! Na vieke neće se ustvariti niti oživotvoriti ničigove sanje i tlapnje: ova lozinka nevaljade: Italiae finis, est flumen Arsia!

Iz Pazinčine *4. oktobra 1879.*

Kad je ono prošlih danah naš dični i ljubljeni zastupnik, gosp. Dr. Dinko Vitezić, putovao u Beč, prošao je kroz izborne kotare, u kojih bje izabran zastupnikom, da posjeti svoje izbornike te da se osobno s njimi upozna; ali nesamo da se upozna sa svojimi izbornici, već da se osvjedoči i u kakvom se kukavnom položaju nalazi ljetos naš narod u Istri. Tom prigodom svrati se takodjer u Pazin. Svuda bio je srdačno dočekivan; ali mnogo sjajniji doček bio bi se mu u više mjestih pripravio, kad bi bio najavio svoj dolazak. I u Pazingradu imao je liep sprovod. Kad je otišao na večer dne 29. rujna, dočeka ga na kolodvoru, množina našega naroda i pozdravi ga gromovitim „Živio“, zatim se zapjevalo:

Živio Vitezić
Štitnik naših pravah;
Svaki čestit Hrvat će
Klikovat njemu slava!

Na to se on zahvali liepimi riečmi, rekavši: Braco, budite složni i hrabri, pa Istra mora biti naša!

Kad je narod čuo ove rieči, započe klicati. „Živio Vitezić!“ i neprestade dok nije vlak odjurio.

Bilo je taj večer došlo i šarenjakah na kolodvor, da sprovode nekoliko svojih prijateljah, koji su išli u vojnike. Ovi, od jada nemogoše drugo učiniti, kad su začuli iznenada „Živio Vitezić“, nego pokazati svoju baš šarenjačku izobraženost. Podmitili su jedno ili dvoje dječakah, da fućkaju, dočim smo mi „Živio“ klicali; ali jim nije pošlo za rukom smetati nam, jer se djeca bojala fućkati, tako da se nije čuo nego samo jedan put fijuknut, i to na daleko; a njekoji izučeni *pravnik*, koji je odputovao iste večeri, zavikao je *„viva i šćavi“* pošto nije znao što da učini, ili kako da nam se osveti. To je izobraženost, koju imaju tako zvani pazinski Talijani. Savršujem zahvaljujuć se u ime Hrvatah pazinskih, našem dičnom zastupniku, Dr. D. Viteziću što se je udostojao počastiti nas svojim posjetom, i klicem mu: Poživio ga Bog mnoga ljeta na boljak i probitak naše Hrvatske Istre!

Pogled po svietu.

U Trstu 30. listopada 1879.

U carevinskom se vieću počela juče razpravljati adresa na Cara, što ju je sastavio grof Hohenwart po nalogu odbora, u kojem je naša stranka zastupana sa 15, a ustavovierna njemačka su 9 glasovah.

Hohenwartova adresa izjavljuje misli i načela dakako naše većinske stranke, ali na tako umjeren i blagoćudan način, da joj nebi imali na čem prigovoriti ni njemački ustavovierci, samo kad bi htjeli biti pravedni. Ali oni toga neće pa neće, zato je njihova stranka napisala drugu adresu, u kojoj se drugimi riečmi veli, da mora kod nas ostati i u napred sve onako, kako bijaše do sada, il da će drugače država propasti. Kad spominju državu, misle sebe i svoje u njoj gospodarstvo, a što se ostalih narodah tiče, il ostali il propali, to je njim deveta briga. Da se to neslaže s pojmom novovjeke, na pravu i pravici osnovane države, to zna i pojmi dandanas naš i najzadnji kopač; jer njegova krv i njegov pot, što daje za obću domovinu, vriedi toliko, koliko svakog grofa i kneza njemačkoga. Zato treba, da već jednom naši zastupnici postupaju s njimi onak bezobzirno, kao što postupaju oni s nami; pa da im očito izjave, da nijedan austrijski narod nije dužan zaklati sam sebe ne samo njim za volju, nego ni za volju same države.

Adresa u gospodskoj kući je već prihvaćena, i to onakva, kakvu je napisala ustavovierna njemačka stranka, koja ima u njoj većinu, akoprem se ministar grof Taaffe iz petnih žilah trsio, da se na njoj promieni nekoji par riečih, koje neodgovaraju želji carevoj, da bude već jednom mir medju njegovim narodi, nego jedino pustoj strasti okorelih Niemacah, koji neće ni da čuju o ravnopravnosti svih u državi plemenah. Taj nas je dogadjaj baš zatekao, i to tim više, što smo dosad mislili, da su samo njemački zanešenjaci proti našemu pravu; a sad eno njihovih najtreznijih i ozbilnijih staracah, gdje ustaju proti nam, akoprem bi imali znati i postanak i uvjete obstanka naše države. Zato mi kao da nevjerujemo u konačni uspjeh Taaffejeva pokusa, već nam se čini, da se zatrubilo u taj rog samo zato, da se u naziranju nekojih velikih dogadjajah uspava i ušutka naše pleme. No hoćemo ipak reći, da austrijskih narodah nezastupa gospodska nego zastupnička kuća, ako se bude znala okoristiti svojom većinom; pa da mi možemo i njoj uzprkos doći do svojih pravah, i to tim lagljе, ako nas budu trebali u nekojih veoma ozbiljnih okolnostih.

Prek juče je voditelj ministarstva financijah iznio pred carevinsko vieće proračun za godinu 1880. Iz toga se proračuna vidi, da će država trebati na godinu za strošak 452 miliuna 712 biljadah i 917 forinti, pa da će joj do te svote faliti 12 miliunah, koji da će se smoći povišenjem nekojih manje teretnih dačah tako, da se neće trebati zadužiti. U ostalom voditelj ministarstva obećaje, da će se uvesti tako temeljite promjene u upravi, da nebude trebalo tolikih troškovah; s druge se pako strane čulo već prije, da će biti odpuščeno od svake kompanije po toliko ljudih, da se umanje troškovi za vojsku.

Ugarskoj će za buduću godinu faliti 18 miliunah za strosak. I ona si misli pomoći povišenjem nekojih dačah. Što se Hrvatske tiče, Magjari ju misle do kraja upropastiti, nedajuć joj ni za potrebiti trošak, veleć da ga nesmaže. A kako i bi, kad mora iz boka il oka smagati izplaćivanje njihovih dugovah, učinjenih bez ikakve njezine koristi? Mi sa zadovoljstvom gledamo, kako se u hrvatskoj kraljevini od dana do dne širi opozicija proti magjarskoj bezobzirnosti, koja je već pozobala skoro sve ostale ugarske nemagjarske narode, pa sad kao da misli da je došlo vrieme, da pozoblje i Hrvate.

Iz ostaloga svieta nećemo da ovaj put donosimo potanjih viestih, jer im nesmažemo mjesta. Ali nemoženo ipak da nejavimo, da je sad gotova stvar, da nas je Bismark upregao u svoju politiku, pa da se sad i Engleska gnjete u taj savez, a nam da je namienila veoma dičnu zadaću, naime da o svojoj krvi i trošku branimo njezine interese u Istoku. U Carigradu promienilo se ministarstvo. Ruska je sklopila savez s Turskom. Balkanski se knezovi sovezali medju sobom pod pokroviteljstvom Rusije proti svakoj izvanjskoj sili. Med Ruskom i Engleskom kao da će na proljetje doći do rata u srednjoj Aziji. Košut je prošlih danah napisao neku knjigu, u kojoj veli, da je savez med Austrijom i Njemačkom proti Rusiji pogibelan magjarskomu narodu, jer predobili Niemci il Rusi, da su Magjari jednako propali. Dobro je i to znati iz njegovih ustiuh.

Franina i Jurina

Fr. Zdravo, Jure, kade si to bil tako dugo?

Ju. Neboro, bil sam ti pozvan onkraj Reke va jedno lepo selo, da neke prepirki izravnam.

Fr. Kakovi su to prepirki, da i tvoju oblast tamo zovu?

Ju. Ča nisi čul, da se već tri leta pregudaju, će l' obladati tri jura il devet praksa; ča će to po našu reč?.

Fr. Čul san ja za to: to su tri mudraca, ki bi rada devet pratikih nadjačat, ki žele obćini korist, a mudraci misle, da su svu mudrost pozobali, pak bi rada nekakovu novu modu upeljat; al modi ni trebe va selu ač gušta po vražju, leh je trebe pratiki gospodari.

Ju. Ca misliš, Frane, ka hoće stranka nadjačat?

Fr. Po zakonu se sasluša i prima većina, a ne manjina, i to samo četvrtina: ma ki ume njemu dve, veli poslovica.

Ju. Perbako ši, zato se nis otel u razpravu upustit ač san se bojal, da me hite pod cestu na mesto zanosa, kade bi morala po pravice na korist i ugled obćine škola zidana biti.

Fr. Ti se, Jure, i šuškavice bojiš, kad jim nisi odrezal pravicu.

Ju. Po moju se j' puru i bojat, ač ti ljudi neumeju šale. Prvu večer, kad san došal u jednu uglednu lokandu, pograbili su jednoga visokoga debeloga i to plemenitoga gospodina, pak su ga van hitili; ja san mislol, da će mu mošina puknut.

Fr. Pa kako su se usudili takovoga gospodina van hitet, kad je plemenit?

Ju. Ti, Frane, dobro govoriš, ale trebe da je i čudi plemenite.

Fr. A tako j' to!

Književne viesti.

Ovih će danah, ako već nije, Družtvo svetojeronimsko razposlati knjige, što jih je ljetos priredilo za svoje družtvenike. To knjige jesu: **Danica**, onda **Pripoviesti iz poviesti hrvatske** od župnika *Drag. Feskića*. Mi nećemo, da popišemo potanko sadržaj tih dviuh knjigah, jer nesmažemo prostora; ali nemožemo, da neročemo, da se i ove, kako svake druge godine, knjige svetojeronimske baš odlikuju u svakom smislu. Tako jih nemožemo nego preporučiti, što toplije našim istarskim čitateljom već i zato, što će u Danici po navadi, naći i izvješće naše *„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“*, osim mnogih drugih veoma koristnih i poučnih, ratarskih i zdravstvenih viestih, a da i nespomenemo slikah, kojimi je prosliknana, kakono Njihovih Veličanstvah Cara i Carice, Njegove Svetosti Pape Leona XIII., osvojitelja Bosne generala Josipa Filipovića i. t. d. Što se pako tiče druge knjige, mi ćemo reći o njoj samo to, da je čovjeku žao, što nije barem deset puti još onako debela, kako se rada čita. Kamo sreće, da su svi znamenitiji dogadjaji naše narodne poviesti onak živo naslikani! Onda bi sadanji Hrvati mogli baš reći da nisu samo čitali svoje poviesti, nego da su gledali na svoje oči raditi i poslovati svoje predje. Ali dokle nam Bog živi g. župnika Feskića, hoćemo da se nadamo, da će nam još mnogi i mnogi stari domaći dogadjaji stupiti onak živo pred oči iz njegova krasna pera, kojemu u toj struci neima kod nas para. *Danica* stoji 25, a Feskićeve *Pripoviesti* samo 20 novčićah.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Vjekoslav Vlah dekan u god. prinos f. 2, Eugen Vlah kanonik f. 2, oba u Kastvu. Mate Kundić poštar u Frančićih f. 1. Miko Dubrović kmet u Mihotićih 60 novč. za god. 1877-78. Petar Dorčić župnik u Baški f. 15 doplat. utem. člana. Isti sakupio prigodom carskog pira f. 5. Aleksan Bjelobrk historik f. 1, Kosta Čepulić pravnik f. 1, Marijan Didolić pravnik f. 1, Dragut. Didolić historik u god. prinos f. 1 u kap. f. 1, Juro Jakčin pravnik u god. prinos f. 1 u kap. f. 2, Vendelin Krupička pravnik f. 1, Ivan Nazor mediciner f. 1, Stjepan Nazor tehnik f. 1, Iv. Dr. Ružička f. 1, Ivan Ostoić pravnik f. 1, Ivan Stambuk medicinar f. 1, Andr. Dr. Volkar f. 1, Pavao Vukelić tehnik f. 1, Mate Mandić filozof f. 1, svi u Pragi. Ljudevit Tomičić sudac doplatio svotu utemeljiteljnog člana u kap. f. 10, Petar Bozanić kanonik f. 1, Petar Petriš kanonik f. 1, Mate Milovčić kapelan f. 1, Fran Dr. Volarić f. 4 za god. 1876-77-78-79, Ivan Sparožić kapelan f. 1, Matija Oršić kapelan f. 1, svi u Krku. Ivan Jurinčić postolar u Kastvu f. 2 za god. 1877-78. Jakov Jardas kmet u Jardasih f. 1. Ivan Stefan kapelan u Beršeču f. 1. Josip Bakarčić u Bakru u kap. f. 1. Iv. Hrovat administr. u Čerovljah f. 1. Ant. Petris djak na Rieci f. 1. Drvenović u Zarečju f. 1. Ant. Klemenčić župnik f. 1. Ant. Fabris kapelan f. 1 u kap. f. 1. Franjo Jedrejčić f. 1, I. Klenovar 30 novč., Aug. Fabris 70 novč., Josip Lovrinčić 30 novč., Iv. Zidarić 30 novč., Iv. Pučić 30 novč., M. Filiplić 30 novč., Franjo Gojtan 30 novč. Marija Fabris 30 novč., svi u Lindaru. Ant. Klodić šk. nadzornik u Trstu f. 3. Andrija Stanger pravnik f. 1, F. Jurković kapetan f. 1, oba u Voloski. Mate Mandić sakupio na vesolih sastancih u Kastvu i kod Frančić f. 14.99 novč. Barbalić pop Ivan kapelan u Puli f. 2. Kovač pl. Ivan c. k. kapelan u Puli for. 1. Čubranić Frane u Baški novč. 30. Pajalić Marko u Baški novč. 30. Šuplјina pop Mate župnik u Bermu f. 1. Smak Jakov kovač u Puli f. 1. Miletić Juraj župnik u Kuterevu for. 1.

Nešto o vinogradarstvu.

(Dalje i konac, vidi broj 20.)

IV. Nov vinograd.

Za nov vinograd najbolje je ono zemljište, koje niti pretvrdo, niti prerahlo, niti prelošo, niti prejako, niti na ravnici, niti na visini, već na srednjem brežuljku, niti suho niti močvarno, nu ipak nešto vlažno. Ta vlaga ne smije bit niti gorka, niti slana, jerbo kvari vinski ukus, priečí rastenje. — Preporučam ti, Marko, ne samo tebi, već svim vinogradarom u našoj hrvatskoj Dalmaciji i Istriji saditi sliedeće vrsti lozah: *Šljivicu bielu i crnu, Lasin* ili *svrdlovinu, Pulić bieli* ili *marastinu, crnu Zadarku, muškat*; dočim braći Hrvatom preko Velebića preporučio bih *sladku* t. j. *talijansku graševinu imbrinu (kraljevinu), moslovac* i takodjer *Zelenika* i *lipovinu*, ali samo zeleniku treba najkasnije brati; za crna pako vina preporučujem *Kadarku (hraničerku), Modru frankovku, Kapčinu.*

Duboko preorati ili prekopati zemljište je veoma dobro no samo oda se nutarnja zemlja vanjskom popravi, već da se i starije korienje od panja (trsa) sasvim izvadi. Tamo gdje se misli vinograd saditi, valja zemljište najmanje 2—3 stope duboko prekopati. — Sade se sadjenice ili ključci, i to ili u jeseni ili u premaljeću, kako već vrieme dopusti. Obično se vinograd sadi u Hrvatskoj rano u premaljeću, suprot u Dalmaciji i Istri u jeseni, dočim u Hrvatskoj obratno. Sade se pako dvogodišnje sadjenice, starije se pako rado ne primlju, sade se $1\frac{1}{2}$ stope duboko, mora im se pognojiti i jedno do dva oka nad zemljom ostaviti. Red od reda ima bit jednak u razmaku na 3—4 stope, a stavka od stavke u redu na 2 do $2\frac{1}{2}$—3 stope. Predugi korenjići se skrate na 2—3 palca, dočim na kapici malko prereditи i to onda, ako su pregusti ili propleteni.

Prazni se prostori najlaglje sa povaljenicam izpune.

A sad ću te, Marko, poučit, kako so sade *ključci*: Ponajprije se izkopa graba (jama) od ozgor na dol najmanje 1 stopu duboko.

Ključci se sad posade na 1 stopu jedan od drugog, ozdol mora biti dobra zemlja, a gdje je neima metne se: lednje, gnoja-miešanca, nešto plieva radi vlage, to se sve pomieša i uspe u jamu. — Na ključcu se ostavi jedno oko nad zemljom, eda bolje u korienju tjera.

Drugi red jamo načini se 3—4 stopo od prve, da se u drugoj ili trećoj godini na bre-

žuljcih najmanje 2 stope duboko izkopaju, tako, da je tada trsje svuda 2 stope jedno od drugog; trsje u redovih mora 1 stopu ili $1^1/_2$ stopu trs od trsa stajati, eda se može kopati, i da ga lahko sunčani traci griju. — I te mladice, Marko, imaju se obrezati, jače na 2 a slabije na tri oka, a ljeti se mora što češće zemlja prekopati, eda mladice brže i laglje rastu.

Kad se kopa, odreži do trećeg člana korenje, jer ključevi za nov vinograd mora svaki bit 1 stopu dug, eda bolje ozdol tjera. — Ključevi se sade do Ivanje.

Nu najbolje je saditi ključe namah kako se narežu, i to čim prije u premaljeće, eda se zemlja oko slegne zemlja i dostatno vlage napije.

Klinom bužu praviti i u nju staviti ključeve ne preporučujem, jerbo ne valja.

Prve godine ključevi ne trebaju kolja. Prve godine može se na praznom prostoru medju ključeve posijati: heljda ili proso, da mladicam sjenu pravi, nu ne približu rozgvah, nu najbolje je ništa ne sijati.

Vinograd posadjen od ključevah, reže se stopram IV. godine za plod. — Koje vrsti trsa treba saditi, to zavisi od podnebja, položaja, zemlje itd. — Nu ovo, pobratime Marko, što ću reći, neće tebe toliko zanimati, ali je dobro eda znaš.

U vinogradu nesmije bit previsoko obršje, pošto samo sjenu pravi obližnjem trsju. Tko bi htio u novom vinogradu brajdu učiniti, morô bi 4—5 stopah na razno u redovo nasaditi. — Tu se samo trsje okapa, rože i gnoji, te mnogo groždja daje. Za takovu brajdu dobro je obično polje.

V. O gnojitbi vinograda.

Gnoji, pobratime Marko, vinograde, koliko svake godine možeš, jer ne samo što pognojen vinograd bolje radja, već se i lošlji popravljaju. Za vinograd, kako u početku napomenuh, najbolji je *mješanac-gnoj*, koji je sastavljen iz svakovrstnih odpadakah kanoti: krvi životinske, odpadci od kože, rožine, vunene krpe, to su sve važne sastojine gnoja, koje se mogu u kamenitim bregovim upotrebiti, gdje se drugi gnoj teško može dovest. Uzme se jedna nevaljana bačva, ili se izkopa tik vinograda dobra jama, tu se sad pomiešа krv sa odpadcim od loze, rožine, komada vuneni, nešto pridodat živa vapna itd., to se sve dobro promiešа, te poslije 14 danah upotrebi za gnojitbu vinograda.

Takodjer je za vinograd dobar *zeleni gnoj*. Ovaj način gnojitbe u tom se sastoji, da se po vinogradu (zemljište mora bit u dobrom položaju) posije grabor, ili vučac, ili bob itd., te se u sgodno vriemo zaore, da u zemlji sagnjije ili iztruhne.

Zatim je i *gnoj stajski* dobar za vinograd, naročito govedje izmetine. Dočim ovčije i svinjsko onda je stopram dobro, kad se sa govedjim pomiešа. Za toplije položaje dobro je govedje, a za hladnije i vlažno zemljište svinjsko, ovčije, konjsko, i kokošije izmetino t. j. gnoj. I napokon je *rudno gnojivo* koristno za gnojitbu vinograda; to gnojivo jest vapno, pepeo od bukovine i lapor.

Svoje vinograde, Marko, što češće gnoji (bar svake 2, ili 3, ili 4 godine) osobito slabo panje (trsje, čokotće),

Gnojenje obavlja se na više načinah, nu najbolji je ovaj: Je li se u starih vinogradih nalazi panji (čokotće) sa slabim rozgvami, to se oko panja izkopa jama najmanje 1 do $1^1/_2$ stope (32 c. m. do 48 c. m.) i to tija do korenja, zatim se pokrije ono sa nešto zemlje i poda se jedna košara strunuta gnoja ili mješane zemlje, i napokon se izpuni jama sa izbačenom zemljom.

Površno gnojenje, gdje se gnoj kao i na polju razmiće, te se motikom ili lopatom razbaca, nije vriedno preporuke; jer pravo korenje od takovog gnoja nedobije tako rekuć ništa već (od takovog gnoja) korist jedino imaju najgoruje vlasaste žilice, kojo se i onako odrezivati imaju, to se kao drač gnoji.

Opazka: Dakako, da sam ja pobratimu Marku mnogo toga o gnojitbi vinograda zborio, ja to opet u ovom cienjenom listu opetovat neću, već štovanog čitatelja upozorujem na broj 9 ovogodišnjo „Naše Sloge“, pa će tu naći dosta pouke ob istoj stvari.

VI. O berbi.

Moram ti, pobratime Marko, otvoreno reći, da se kod nas naopako berba obnvlja, jer se nopazi na zrelost groždja.

Grožđje je pako u istinu zrelo, kad su mu jagodice *rujne i prozračne, pečke smeđje, sok tečan, pun sladke sluzi i grozdovine, peteljke suhe i bez soka.*

Samo ovakvo mora bit groždje, od kojega želimo dobiti plemenito vino.

Nu još čuj, Marko, što veli neki gospodar o berbi:

„Kod nekog, kaže isti, groždja više se gleda na množinu nego li na kakvoću, zato se to groždje bere onda stopram, kad je puno soka i kad je prilično sladko, tvrdo se groždje ostavlja eda prezori i, da predje u suhi trulež, jer onda će vino biti mnogo bolje, na koliko se izgubi u množini, pošto će se vrlo naplatiti u kakvoći.“

Ja bih ti, Marko, još mnogo toga pričao o berbi, ali žalibože vriemo ne dopušća, pošto se moram žurit kući u Drniš, jerbo sutra odlazit mi je u naš *Zagreb*. — Čuj prije rastanka za sada i ovo, Marko, da nisu veliki vinogradi eda bogate čovjeka, već radnja i pomnja. Zato se liepo kaže: „*Tko radi, i sladi*“. „*U radiše kruha odviše*“! — „*Pomnja je velik dobitak*“ i je. *Radimo dakle pomnjom, i nebojmo se glada*, kao na žalost ovo godine!

N. Vežić

Različite viesti.

G. kom. Reinelt, predsjednik trgovačke i obrtničke komore tršćanske, darovao je 1000 f. za stradajuće u Istri. Od nas mu hvala, a od Boga plaća!

Stvari nadjene. Prošloga mjeseca augustu bjo nadjeno u Valalti u nekom zdencu više dragocienih stvari, pripadajuće, kako se lahko može suditi, kojoj crkvi, i najbrže ukradene. Ovo se stvari mogu prigledati kod c. k. okružnoga suda u Rovinju.

Doznajemo iz Baške, da se je tamo početkom prošloga mjeseca biralo občinsko zastupstvo. Novim biranjem zastupnici nisu novi. Stari su svakojakim komešanjem izabrani, a na čelu jim je pl. Desantić. Neznamo, jeli se proti izboru protestiralo, svakako mi bi ovom prilikom upozorili gospodina pl. Desantića, da nisu njegovi stariji svoje plemenitesti, koju je on od njih baštinio, nit u Puljizkoj, nit u Milotcih, *nego u Hrvatskoj zadobili*. Upozorili bi ga, da je načelnik hrvatske občine, pak da je njegova dužnost, zavesti u občinski urad hrvatski uredovni jezik, metnuti hrvatski napis na občinski urad i u obćo sboriti i tvoriti tako, kako se pristoji plemiću hrvatskomu i načelniku hrvatske občine!

Pišu nam iz Beča, da je Anton Dr. Gregorčič, pop Goričke Nadbiskupije, dobro poznati slovenski rodoljub, prošloga proleća promoviran, a sada prov. duh. pomoćnik kod sv. Ignacija u Gorici, dobio od onoga Sveučilišća dvie štipendije (1200 f.), da ide još učiti u Würzburg i Monak, gdje će biti 10 mjesaci, da što spiše. Ovih da će se odanah dati na put. Bog ga pratio i bio svomu rodu na čast!

Pišu nam iz Tinjana, da je dne 28. pr. mj. bio ondje naš zastupnik na carevinskom vieću, Dr. Dinko Vitezić, pa da su ga kao svuda i tamo dočekali što srdačnije. Al i tamo kao svuda samo žale, što nisu prije znali, da će im doći u pohode, jer da bi ga bili dočekali, ako ne srdačnije, a ono pristojnije. Kako svuda tako i tamo, da je zaniela narod njegova hrvatska otvorenost i razgovornost; zato da mu nemogu nego biti zahvalni na posietu u nadi, da će sve svoje najbolje sile upotrebiti u korist hrvatskoga istarskog pučanstva.

Iz Tinjana bio nam još 20. rujna poslao Šime S. dopis, kojega nemogosmo u svojoj ciolini u ovom listu štampati radi malena prostora. U njem kaže, kako je prvih danah onoga mjeseca bio u Hrvatskoj, naime u Zagrebu i Karlovcu, te pohodio i prečastnog g. kanonika Tomu Gajdeka, predsjednika družtva sv. Jerouima, da mu se pokloni te izruči pozdrav više istranskih članovah onog veleznužnog družtva. U tom dopisu naš Šime nemože donahvaliti dostojanja i ljubavi, kojom ga je primio više rečeni g. predsjednik, kako mu je naručio, neka odvrati pozdrav istarskim članovom, te nastoji, da se njihov broj umnoži, jer da predsjedničtvo i odbor neišćn drugo, nego koristiti svojimi knjigami duši i tielu družtvenikah. Na zastanku, da mu je rekao ove liepe reči: Molito vi Boga za nas, a mi ćemo za vas! Na koncu srdačno zahvaljuje na izkazanoj mu ljubavi toli prečastnomu g. predsjedniku, koli onoj hrvatskoj gospodi, koja su prema njemu i druga mu u Zagrebu i Karlovcu zasvjedočila poznatu hrvatsku gostoljubivost.

Carevinsko vieće u Beču. U sadanjem carev. vieću sieđi 68 odvjetnikah, 138 posjednikah, 40 družtvnih činovnikah i penzionistah, 11 privatnih činovnikah, 13 profesorah, 36 obrtnikah, 6 željezničkih ravnateljah i inženirah, 6 liečnikah, 21 sveučnik razuog ispovjedanja, 7 umirovljenih vojnikah, 4 leterati i 2 osobe neodlučna stana.

Brodovah postradalo je lani 1595, za 270 manje od g. 1877. Velika Britanija izgubila je 768 brodovah, med njimi 150 parnjačah. U svemu postradalo je 4000 osobah, a robe u vriednosti od 15,000.000, šterlinah, od kojih je 8,500.000 britanskih.

Br. 2312.

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 27. listopada t. g. imadu se popuniti sliedeća mjesta:

Mjesto **obć. tajnika ujedno likvidatora,** sa plaćom godišnjih 1000 forinti; prvenstvo dati će se izučenom pravniku, u pomanjkanju takvog, ima molitelj svjedočbami dokazati podpunu sposobnost u obć. poslovih;

mjesto **obć. blagajnika,** sa plaćom godišnjih 500 for. sa zahtjevom, da molitelj dokaže sposobnost za ovo mjesto, i da kod nastupa službe položi jamčevinu odgovarjuću jednogodišnjoj plaći;

mjesto **obć. pisara,** sa plaćom godišnjih 500 for.;

mjesto **zemljomerca (geometra)** sa mesečnom plaćom od 60 for. uz $1^1/_2$% čistog dobitka na prikoristjenomu likvidiranomu kapitalu.

Uredovni jezik jest hrvatski, osim kojega zahtjeva se i poznavanje talijanskogá, a po mogućnosti i njemačkoga jezika.

Natječaj valja od dana 27. listopada do 10. prosinca t. g. do kojeg dana imaju natjecatelji svoje sa svedočbami usposobljenja kao i neporočnosti obložene molbe podpisatomu glavarstvu dostaviti.

GLAVARSTVO OBĆINE KASTAV

dne 28. oktobra 1879.

Glavar: Dukić *m. p.*

Br. 471. — C. S. D.

NATJEČAJ na učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru su izpražnjene sliedeće učiteljske službe:

1. Učitelja II. vrste na jednorazrednici u Materiji sa slovenskim učnim jezikom.

2. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Tatreli sa slovenskim učnim jezikom.

3. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Rukavcu sa hrvatskim učnim jezikom.

Sa svimi službami su sakupljeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istriju od 3. novembra 1874 br. 30 odnošno 10. decembra 1878.

Oni koji traže za podielenje jedne ili druge ovih službah, imadu uredno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako jošte ne služe, ravnim putem najdalje do 20. novembra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće, odpremiti.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE

Volosko dne 15. oktobra 1879.

Tek Novacah polag Borse u Trstu

od 16—30. Oktobra 1879.

Dne	Car. dukati (cekini)	Napoleoni	Lire stet.	Prid. srebro (agio)	Dne	Car. dukati (cekini)	Napoleoni	Lire stet.	Prid. srebro (agio)
16	5.54	9.36	11.80	—	24	5.54	9.35	11.77	
17	5.54	9.36	11.80	—	25	5.53	9.33	11.75	
18	5.53	9.35	11.78	—	26	—	—	—	
19	—	—	—	—	27	5.53	9.32	11.75	
20	5.54	9.35	11.78	—	28	5.53	9.33	11.76	
21	5.54	9.34	11.79	—	29	5.53	9.33	11.76	
22	5.54	9.35	11.79	—	—	—	—	—	—
23	5.54	9.36	11.80	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 30. Oktobra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kg				
Kafa Portoriko	„	108		114	
„ S. Domingo	„	74		85	
„ Rio polag vrsti	„	57		83	
Cukar austrijski	„	29		31	25
„ (kocki)	„	31	25	32	75
Cvietjo (trave) buhače (Gri-santemo)	„	190		215	
Naraščo skrinjica	„	3	50	4	
Harube puljezke	za 100 kg	1	7	1	90
„ lovarstinske	„	0			
„ dalmatinske	„				
Smokve Kalamata	„	15			
„ puljezke	„	19		20	
Limuni skrinjica	„	4		10	50
Badnjaki (ili mondule) puljezki	za 100 kg	108		118	
„ dalmatinske	„				
Lešnjaci	„	36			
Šljive	„	22	50	24	50
Pšenica ruska	„	12		13	50
„ ugarska	„	10	50	12	
„ galaška	„				
Kukuruz (turkinje) ruski	„	8	50		
„ ugarski	„	8	50	9	50
Raž	„	8		9	50
Ječam	„	8	50	12	
Zob ugarska	„	7	50	8	
„ arbanaska	„				
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	„	11		13	50
Bob	„				
Leća	„	12		14	
Oriž talijanski	„	15		22	50
„ inglezki (kitajski)	„	16		16	50
Vuna bosanska	„	86		100	
„ morejska	„	110		123	
„ arbanaska	„	90		100	
„ istarska	„				
Dasko kornake jelovice	„	50		94	
„ štajersko	„	44		75	
„ Grčke	„	12		14	60
„ bukovico	„	6		12	25
Ulje itaki. ulje vrsti	za 100 kg	47		50	
„ najbolje	„	60		74	
„ srednje vrsti	„				
„ dalmatinsko	„			47	
„ istarsko	„			47	
Kameno ulje u barijah	„	10	25	10	50
„ u kasejah	„	12	50	13	50
Kože strojene naške	„	135		165	
„ suho valovje naške	„	107		134	
„ dalm. ist. i hrv.	„	70		100	
janjeće naške	za 100 kom.	85		95	
„ dalmatinske	„	30		75	
kozje	za 1 kg		60		72
vunene sirove	„		58		65
„ suhe	„		50		65
zečje za 110 komadah, u srebru		25		28	
Bakalar	za 100 kg	27		34	
Sardele 1 baril	„	12		24	
Vitriol modri	za 100 kg	23		27	
„ zeleni	„	5		5	50
Maslo	„	62		68	
Loj dalmatinski i naški	„			38	
Salo	„	38			
Mast (salo raztopljeno)	„	42		44	50
Slanina	„	34		37	
Rakija otolitar (100 litarah)	„				
Galicki istarski	za 100 kg				
Ruj naški	„	8	75	9	
„ istarski	„	8		8	75
Likje od javorika	„	12		14	
Vinsko strugotine (Gripula)	„				
„ sploh	„	31		48	
Med	„			30	
Lumber (jabučice od javorika)	„	12	25	13	
Pakal baril od 100 kg	„	3	75	9	
Odnjo (štraco)	za 100 kg	2		18	
Katram dalmat.	„	14		16	

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i liepo vezane **Misale, Brevlare** *itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Oglas.

Odprlo se skladište

KUKURUZA
(FORMENTUNA)

Svakovrstne muke

Mekinjah (posijah)

Sočiva i

OSTALIH JESTIVIH STVARI

na Nabrežini

u bivšoj duganskoj kući broj 73, sve po najnižijoj cieni.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 22. U Trstu 16. Novembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljake samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a soljake 60 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 soljakah to se volji, da im list šaljemo svi skupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Raznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Pošta valja jasno označiti. Komu List nedodju na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List ne prima i drži, ako ga pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

URED NIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izradku, naime prama svojoj vriednosti i smiern oroga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalazo mjesta u orom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sviše 6 novčićah; ili u slučaju opotorania po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanredniih slučajovah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Haymerle-ove „Talijanske stvari“ i Istra.

U posliednjem broju kazali smo i razložili, kako podla sredstva upotrebljuju irredentari, da svietu dokažu, da je bielo crno, ili da je Istra talijanska. Danas ćemo razjasniti žalostno stanje u Taliji. Da nam pak nitko nereče da smo pristrani, navesti ćemo po Haymerle-ovoj knjižici izvore, kojim nitko nemože spočitnuti, da su Taliji neprijateljski. Komu nije bilo do sad jasno, što bi dosegno naš narod, kad bi pod Taliju pao, što Talijani irredentari s njim namjeravaju, neka čita tu knjižicu. Mi je nemožemo ciele priobćiti. Navesti ćemo samo koju, ter koju. „Poznato je“, piše Haymerle, „da su daće u Taliji izvanredno velike, da nisu u nikakvu razmjeru sa bogatstvom zemlje i da su usljed pritiskajućega načina izjerivanja skoro nesnosljive, osobito u južnih pokrajinah, gdje vlada neopisivo uboštvo, akoprem je zemlja tako plodna, da daje s malim trudom troju žetvu. Talija ima doista izvanredno mnogo gradovah, i radi toga veće gradjanah, nego li druge države; ti gradjani počimlju doista biti nesnosivi radi uvjek većih potrebah, a uvjek manjih dohodakah. Ipak to neprouzrokuje obstojećega stanja u Taliji, nego siromaštvo poljodjelacah izvirajuće iz poljskih razmiricah i gospodarskih okolnostih. Očiti znak toga siromaštva su prošnje poljodjelacah, koji kod prefektah i glavarah radnje prose, da od glada ne poginu.“ — Ko se hoće osvjedočiti o podpunoj istinitosti te tvrdnje, neka pažljivo čita talijanski list „Il Popolo Romano“ god. 1878., kojemu se ipak spočitnuti nemože, da je neprijatelj Talji. Ili neka sluša drugoga poznavaoca talijanskih razmiricah, senatora Boccardo, koji je Talijan s dušom i tjelom. U rimskom parlamentu opisuje on žalostno stanje Talije i veli: „Talija, koja bijaše njekad bogata žitom, jest sada na najnižem stupnju glede na poljske proizvode: obrt propada strahovito, tri petine parobrodah, što u nju dolaze, zapuša ju praznu, jer nejma šta izvažali. Radnja hvira a s njom moć ljudih. Srednje doba življenja talijanskih ljudih iznaša osam godinah manje nego u Franczkoj a šestnaest manje nego u Norvegiji. Djeca umiraju kao muhe, od sto, jih umre četerdeset pred petom godinom, da u njekojih predjelih Talije dospeva taj broj do šestdeset, medju tim što iznaša u Engleskoj broj tih neduznih žrtavah samo dvadeset i šest po sto ...“

Evo vam, Hrvati u Istri, slike blažene Talije, za kojom irredentari čeznu, evo vam zrcala vaše sudbine i budućnosti, kad bi se prokljete nakane tih talijanskih ticah jednom obistinile. Plodnu zemlju imaju Talijani a ipak vlada tamo najveće siromaštvo, glad i nestašica. I za takove ideale nastoje vas njeki kričaći i politički nepoštenjaci pridobiti! Kad bi bili vi istarski Hrvati takovi, da nebi nimalo držali do veza, koj vas veže s vašim presvietlim vladarom; kad nebi u vasih srdcih bilo nit iskre odanosti, nit ljubavi do slavnoga prestolja presvietle rodbine Habsburgah — a mi znamo, da je vez čvrst a odanost i ljubav velika —, same navedene talijanske žalostne razmirice sile vas, da svakomu domaćemu i tudjemu Talijanu na sva usta kažete: Istra neće bit nikad, nikad talijanska, dok je jednoga Hrvata u njoj.

Što bi vas čekalo, kad bi se želje naših irredentarah izpunile? Na to neka vam odgovore brojevi, koje je talijanska vlada sama objelodanila, i koji žalostne razmirice u Taliji te tamošnje siromaštvo u najjasnijem svietlu prikazuju. Iz Talije u druge zemlje preselilo se je god. 1867 do 12.000 ljudih, god. 1868 pak 30.000, god. 1870 jur 40.000, a god. 1873 ogroman broj 76.000. A čujte i sgražajte se, kako ti brojevi uvjek rastu. Službeni talijanski list „Gazzetta Ufficiale“ 23. novembra 1878 str. 4647 kaže, da se je god. 1876 ništa manje nego 108.771, god. 1877 i prve polovice god. 1878 pak 160.008 osobah iz Talije izselilo, dakle za dvie godine i pol 268.779 ljudih.

Što nas uče ti brojevi? Zašto se preseljuje toliko ljudih iz Talije? Ko jih tjera iz domovine, ako ne glad, siromaštvo i nestašica potrebitoga živeža?

Još mnogo toga mogli bi navesti iz Haymerle-ove knjige, koja po talijanskih izvorih nepobitno dokazuje, kako su u Taliji neugodne razmirice u školi, u crkvi, u občini itd., nu predugo bi nas to zavelo. A jur do sad navedeno dovoljan je dokaz, da si istarski Hrvat jur iz materijalnoga obzira nikako nit nikad želiti nemože, da dodje pod talijansku vladu. A jer istarski Talijani i šarenjaci neprestano pjevaju, da su Talijani Istru naselili i usrećili, navesti ćemo još njekoliko samo iz imenovane knjige, da se vidi, koju su sreću Talijani Istri donieli.

„Iz povjesti mogli bi dokazati“, piše Haymerle, „kakvu sreću su doniele Talijanske vlade Istri, nu mjesto toga navesti ćemo po novini, koja je uvjek gojila najiskrenije simpatije prema Taliji, komu se ima Istra zahvaliti za njezino opustošenje, za uništenje njezinih šumah i za nazadak u gospodarstvenom obziru, koji je u uzkom savezu sa prijašnjim. Dotična novina piše: „Ko je uništio u Istri šume, te si pridobivao drvo za ladje, grede, kolce i stupove za kuće? Ko je starinske graditeljske spomenike razrušio, ko istarski mramor odvézao, uzvišene radnje i kipove pokrao? Bili su to Mlečani, dakle Talijani. Ko je godine 1354 s ognjem i mačem uništio Poreč? Bio je Paganino Doria, admiral talijanskoga brodovja. Ko je jur veće od 200 godinah prije Pulj uništio? Bio je Domenico Morosini, dužd mlečački. Ko je iz nova sazidani Pulj godine 1354 po drugi put opustošio? Bili su Genovezi, koji se u pustošenju nikad zasititi nisu mogli i koji su njekoliko godinah za tim Pulj iznovice razrušili. A u kakovom stanju bijaše Istra, kad je poslie 400 godišnjega mlečačkoga vladanja pod Austrijo došla? Mlečani su si luke i morsku obalu prisvojili i za svoju posebnu korist upotrebili. Istarske muževe i stabla rabili su za svoje brodove, uljike i sol si prisvojili, inače pak sve zadušili, opusto ili i uništili, da nebi druge vlade za Istru marile. I premda

20

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLIX.

Što je najlepše.

Iančica XXXII. na 35. strani.

Izrasla je Jabučica
S kraj vodice
Hladna dunaja.
Sama sobom
Govoraše:
„Ja sam lepa
Rumena, rumena!“
Začula je
Narančica
Zelena, zelena.
Ter govori:
„Ja sam lepša
Svega svita,
Zelena, zelena!“
Začula je
Bela loza
Vinova, vinova.
„Ja sam lepša
Svega svita,
Vinova, vinova!“
Začula je
Devojčica
Verena, verena.
„Ja sam lepša
Svega svita,
Verena, verena!“

„Novice“ g. 1851.

CLX.

Žarka ljubav.

(Iz Vrbnika).

Bila golubica — imena sladkoga,
Zvezdo i danice — žojo srca moga,
Ranjena u srcu — rumena u licu,
Dostojna j' ta glava — nositi kronicu.
Kada te pogledam — veselo s' očima,
Ou čas srce moje — smućuješ sasvima.
Kad te v taneu vidim, — miloni cvete moj,
Sam sebi se čudim, — da sam ja sluga tvoj,
Služba budi stalna — nikogar se neboj.
Da bim Bogu služil — koliko sam tebi,
Bog bi se smiloval, — prijel bi me k sebi:
Već bi se smilila — Turkinja na roba,
Samo ti nemoreš — na mene neboga.
Da bi selzi*) moje — na kamik padale,
Kamik bi se raspal, — tvé srce nemoro.
Aj, tvrdi kamenu, — proplakat nemoreš
Kada vidiš vilu — z drugima govoreći.
S manum si v ljubavi, — od mene se čuvaš;
S drugima govoriš, — a s manum se rugaš.
Nisi se dostojna — ti s menum rugati,
Nit si bolja roda, — ni od boje majki.
Nebi me platili —, ni gradi, ni selo,
Kot bi me platilo tvoje vedro čelo;
Nebi me platili — tvoga otca bersi,
Kot bi me platili — tvoje ruse vlasi;
Nebi me platila — tvoje majki dota,
Kot bi me platila — ta tvoja lipota.
Da nebi jubavi, — svita nebi bilo,
Ni mene, ni tebe, — moja draga vilo!

Trin. sb.

*) selzi = suze.

CLXI.

Kada nevjesticu poljajn.

(Veprinacka).

Pojti ti je, pojti, divojčica mlada,
Od troje majčice do tudje majčice.
Troja majka lomom kruha mlomila,
Pak ga j' tebi, hćorce, milo podelila;
Tudja majka nožem kruha odrizala.
Pak ga j' nevesti na noge metala.
Troja majka nožem sira odrizala,
Pak ga j' tebi hćerci milo darovala;
Tudja majka nohtom sira oškrnula,
Pak ga je nevesti pred noge bitila.
Troja majka sfetrom bačvu navrtala,
I svojoj hćerici dobre volje dala:
Tudja majka iglom bačvu prevrtala,
I nevesti svojoj malo piti dala.
Nevestica mlada milo govoraše,
Tere majki svojoj gorko tugovaše:
Da ja nisam majko poli vas bivala,
Ča sam tužna k svekrvici dohajala!

Volč. sb.

CLXII.

Kada pridu po nevjestieu.

Stani mi se gori, mlada nevestice,
Ter mi si obuci tu finu stomanju.
— Joh, ča je to meni, ta lipa stomanja,
Kad ju ja *devojka* nebudon nosila
'Ko ne još danaska i danas po vas dan. —
Stani mi se gori, mlada nevestice,
Ter mi se obuci to lepe kotule.
— Joh, ča je to meni te lepe kotule
Kad jih ja *devojka* nebudom nosila
'Ko ne još danaska i danas po vas dan. —
Stani mi se gori, mlada nevestice,
Ter mi si obuci te lepi brhanac itd.

poprežić (hrtuh) — fačol — kamižolu — hlače — postolce — orekini — kolare — liepi vienac.

Isti.

CLXIII.

Kada nevjestien vodo.

(Kastavska).

Skoči, piple, na polieu, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica prvi večerak
Jednu grličicu, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, piple, na polieu, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica drugi večerak
Dva golubca letuća, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, piple, na polieu, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica trelji večerak
Tri kokoši skuhano, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, piple, na polieu, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica četrti večerak
Četiri orce z janjoti, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, piple, na polieu, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica peti večerak
Pet koz s kozleti, mili moj, dragi moj,
Ter mi lepo poj.

nije u Pulji nestašice kamenja i kamenolomah, ipak je mletačka republika prva razrušila rimske starine, koje su srećno sve sredovječne bure preživjele, samo da si pristedi njekoliko novacah za lomljenje i obljelavanje kamenja.“

Hrvati u Istri! Pred takovimi požderljivimi vragovi, koji su vam i kosti izsisali, čuvajte vašu malenu al ljubljenu zemlju, vašu uzu hrvatsku domovinu. Čuvajte vašu vjeru i vaš jezik. Budite pospane. Opominjajte kratkovide. Na sav glas recite svojim talijanskim vikačem: Uvjek bit ćemo vjerni našoj miloj domovini, uvjek vjerni vjeri djedovah naših, uvjek vjerni našemu presvietlomu vladaru, a zadnju kaplju krvi hoćemo prije žrtvovati nego li pod Taliju spasti!

Dogodjaji u Kastvu.

Nadamo se, dapače tvrdo smo uvjereni, da nećemo već dugo ove rubrike rabiti. Za sad ju još moramo. —

Kako zadnji put spomenusmo, zastupnici su k c. k. namjestničtvu radi sjednice 20. pr. mj. poslali pritužbu. Tuže se, što njim se je poslalo kao političkoga odaslanika, čovjeka, koji hrvatski neznade, premda je uredovni i razpravni jezik hrvatski; što su došli i u samu občinsku dvoranu žandari, premda nije u Kastvu nikad došlo do konflikta medju njimi i političkom oblasti; što Cuder kaže glavaru, da je juntin povjerenik, dokazujuć to dekretom, koji je dobio još za glavara Marotti-a, a himbeno zašutjuje, da je taj dekret došašćem g. Sinziga (o kojem mimogred budi rečeno čujemo, da je sad kod c. kr. namjestničkoga vieća) odmah vrednost izgubio. Navadjaju, da je glavar dne 21. oktobra dobio od sl. zem. odbora pismo u kojem mu se veli, da može g. Cudera *kao činovnika* upotrebiti, ako hoće (što još uz tolike dokaze potvrdjuje, da komisar nije). Tuže se što je razpustom sjednice po političkom odaslaniku njihovo pravo povredjeno, tim veće, što su oni u pravu bili; da je političkoj kotarskoj oblasti veće do Cudera, čovjeka od svih mržena nego li do mira prostrane občine kastavske. Mole napokon i odstetu za taj krivnjom političkoga odaslanika izgubljeni dan.

Živili sviestni zastupnici. Znadu svoje pravo a znadu i svoje dužnosti. Slaba bijaše ljetina ljetos, a oni su ljepe svote odlučili za gradnju cestah, vodnjakah, školske sgrade, kako jur zadnji put spomenusmo, a odlučili bili još 13. oktobra prodati u „Preluki“ kamenja za riečku luku s primjetbom, da moraju tu samo občinari kastavski raditi. Sve to samo da si bude mogao narod zasluživati za palentu ove zime. — I u šumi kastavskoj moć će biti ljudem dobitka. Dakako neka ju ne prodava g. Tepper sam. Njega je zastupstvo još občinskim šumarom imenovalo, kako zadnjič spomenusmo. Tom prilikom bi ga upozorili jednom za uvjek, da je on u Kastvu občinski činovnik, da dakle podpada svim onim odredbam, kojim podpadaju svi ostali činovnici, imenito da valja da u tom obziru sluša glavara i zastupstvo i da govori i piše hrvatski. Tim veće dužni smo, to opaziti, što čujemo, da nješto straši s globami osobito od onda, od kada su zastupnici uništili njegovu kupoprodaju. (Opažamo, da je njeki dan njekom pomjetnjom bilo tiskano, da je to kupoprodaju „sl. namjestničtvo“ uništilo. Nije nego sl. zastupstvo.) Uništili zastupnici, ali *njihovu odluku u tom zavrgao je sl. zem. odbor.* Zastupnici, koji su se pritužili bili radi te kupoprodaje kod vis. c. kr. namjestničtva nedobiv odgovora, prosili su ga i opet dne 28. oktobra. Zastupnici bili su izabrali odbor, koji je imao pregledati račune od njekoliko mjeseceah a svoje rimarke priobćili su u sjednici 27. oktobra. Odbacili su 800 for. i to najveće kako čujemo g. Cudera. Rado se je vozikao po raznih krajevih. Računao si za voz sam po 14 for. za Lisac, po 13 za Klanu, po 8 f. 60 n. za Rieku, po 6 za Rukavac, po 6 f. 80 n. za Volosko. Dnevnice, premda su ustanovljene na 2½ for., po 3½ for. Pri svem tom bio je prisutan i gosp. Karlevaris, koji mu je voz davao, i čudno je kimao glavom, znajuć, da je Cuder od njega imao voz većinom za 3 for. G. Cuder sam u vreme kad se je račune pregle davalo, kad je vidio da neće dobro proći, govorio je, da *sta treba račune pregledavati, da je on vrhovni gospodar nad njimi.* Za 14 danah imaju se opravdati oni, kojim se je na štetu te rimarke učinilo, neopravdaju li se, biti će dužnici občinski — samo ako budu vredni svi svoje dugove izplatiti.

Ponašanje g. Petrisa kod sjednicah bilo je zanimivo. Medju ostalimi, odmah na početku sjednice rekao je, da zastupnici neimaju odlučivati nego samo Juntu moliti. Svaku manju pojedinoga zastupnika dao je zabilježiti, dakako ako je koju zabrusio. „*On*“, kažuć prstom na pojedinoga zastupnika i nalažuć pisaru, da bilježi, „*on* je tako rekao“. Gg. zastupnici tituliraju velemožnoga g. Petrisa sa „*gospodin* kapetan“. Kad se je njekakav referat sastavljen talijanski po g. Cudera morao prevadjati na hrvatski, predbacivali zastupnici: „to Vam je takve činovnike držati treba njim i tumača“, a g. kapetan će na to: „mogli ste Cudera tu držati, bi Vam bio bolje tumačio“ — valjda s onim ljepim hrvatsko-slovensko-talijanskim jezikom, kojim g. Cuder govori. Denunciatorstvo u obće u Kastvu cvate, osobito odkad je tamo Cuder zašao, što najbolje kažu česti posjeti žandarah. Glavar se je jur, kako vele, izrazio, da nemože bez Cudera, da mu je on desna ruka, dapače da će se zahvaliti, oduzme li mu se njega. Mislimo, da se je glavar i sam počeo uvjeravati, da mu je g. Cuder desna ruka, kojom bi mogao biti zaveden i on i občina u propast. Neka bude osvjedočen, da ljudi kakav je Cuder osobito prije neg je u Kastav došao ima na cente i u samom Kastvu. Kad bi pak, što već sad nevjerujemo, ipak smatrao desnom rukom g. Cudera, onda će zastupstvo s desnom rukom rado i glavu izgubiti, pa si drugu glavu uz jur traženu desnu ruku potražiti.

Dva tri paragrafa

„občinskoga reda za kraljšku grofiju Istru“ onim, koji jih neznaju.

I to, što se njekud tako radi kao da se občinskih zakonah za našu pokrajinu potvrdjenih po Nj. Veličanstvu nebi poznalo, i to što ti zakoni na hrvatski jezik, — jezik, kojim govori većina stanovnikah Istre — prevedeni nisu, a što naši zastupnici i na to ipak šute: hoćemo ovdje navesti dva tri §§. toga obć. reda. — Primjetiti ćemo, da ako za ništa, imamo za prilično veliku autonomiju naših občinah zahvaliti vladajućim Talijanom i Talijanašem, našim najvećim neprijateljem. A ta autonomija nije samo za Poreče, Pirane, Kopre, nego za sve bez iznimke občine.

§. 29. glasi: „Občinsko zastupstvo jest organ, koji *odlučuje* i nadzire občinske probitke.“

§. 31. „Da občinski odbor obavl svoje poslove i vlastite i njemu odredjene *doznačuje mu občinsko zastupstvo potrebita osobe.*

Uvidi li *zastupstvo*, da je potrebito za to ustanoviti posebne činovnike i poslužnike, *opredieljuje broj i plaću njihovu način njihova imenovanja i njihovu mirovinu i obskrbu.*“

§. 50. „*Osobe u občinskoj službi* i u občinskih zavodih podložne su glavaru, i on ima nad njima karnostnu moć.

On može obustaviti službovanje onih službenikah, *kojih je imenovanje pr. držano zastupstvo; pravo odpustiti iz služ. ima pak zastupstvo.*“

U §§. 2., 4., 78., 84. i 87. govo. se o odlukah občinskoga zastupstv. koje potrebuju odobrenje zemaljskog odbora — *u njednom tih se neveli, bi imao zemaljski odbor pravo odobriti i neodobriti po občinskom zastupstvu imeno novane činovnike.* Zastupstvo je u to neomedjašeni gospodar.

Tumača tim ustanovam netreb. Drugi put ćemo još drugih donieti.

DOPISI.

Sa Raše.

Vrieme je, da ti, „Slogo Naša“ koju javim, akoprem mi je žao, št nemogu nego jade i patnje nas, jadnih kmetah opisivati. Naše življenje je svakidan kukavnije i tegotnije. Novac, kojeg nas od svih stranah pitaju, velikom mukom i neopisivom patnjom nakupljamo. Ljetine su slabe, a ova najhuja, govedskoga blaga, odkada su se razprodala občinska dobra, možemo samo malo držati. Ovaeah je u naših stranah svakidan manje. Sjenokoše u Raši osobito radi velikih i gustih povodnjah, nam vriede svako ljeto manje. Mi jadnici trudimo danom i noću — neprestano radimo — a nemožemo nabaviti ni toliko novacah, da izplatimo porez ili franke. Sve što je dobro i liepo, od vola do jajeta, moramo prodati, da nezapadnemo u velike dugove. A repa i krumpir, Bože, da nam je slan. Ruhac, kojim pot sa obraza taremo, jest ruka blatna od zemlje. I nemože biti drugčije u sadašnjih okolnostih. Uzmeš li 100 for. na posudu, u tri ljeta moraš vratiti 100 for. kamata (interesa), i tako si medju batom i nakovalom.

S toga se vidi, da smo mi jadni kmeti, velike sirote. Mnogo trpimo za plaćati tolike davke, za uzdržanje mnogobrojnih činovnikah na sudu, kapetanatih, kasah, školah itd. Pa prem sve to mi plaćamo, nedaju nam se pravice, koje nam po Bogu i zakonu idu. Ideš li na sud, kapetanat, kasu ili na koji drugi ured (oficij), nesamo da nam se nepiše u liepom našem materinskom, hrvatskom jeziku, nego se s nami naški neće ni da govori; dapače dosta puta nam se kakova oholica porugiva te izsmjehava naš narodni jezik, tu najveću svetinju svakoga čovjeka. Onaj maleni broj školah od male nam je koristi, buduć su tako uredjene, da djetca moraju učiti prezirati svoj jezik,

---

Skoči, pipe, na polica, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica šesti večerak
Šest krav s teleti, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, pipe, na polica, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica sedmi večerak
Sedam voli jarmenih, mili moj, dragi moj,
Ter mi lepo poj.
Skoči, pipe, na polica, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica osmi večerak
Osam krmac krmenih, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, pipe, na polica, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica deveti večerak
Devet peći kruha, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
Skoči, pipe, na polica, ter mi lepo poj:
Pojala je nevjestica deseti večerak
Deset bačav vina, mili moj, dragi moj
Ter mi lepo poj.
(Pri svakom to se sve prvanje ponavlja.)

Isti.

CLXIV.

Napojnica.

(Zarečka).

Ja sam popil moju kupicu
I napil sam zdravicu
Mojemu dragemu pajdašu.
Neka živu dragi ljudi
Kako bližnji tako i drugi,
Roditelji i prijatelji,
Svi susedi naši!

Isti.

CLXV.

Napojnica.

(Zarečka).

Istrijani, stari naši, Bog ih poživi,
Koji jesu srdca naša razveselili.
Prijatelju, pij do kaplje tvoja kupica.
Smo vidili (Ime) pijanca,
Ki pije iz lonca,
Brez svakoga konca.

Isti.

CLXVI.

Napojnica.

(Istarska).

Ja san popil ovu kupicu,
I napil san ovu zdravicu
Mojemu dragemu pajdašu.
Pajdaš pajdašu govori:
Daj pajdašu vina,
Aj muzi, muzi dokle ga pomuzeš,
Dokle ga pomuzeš (kadar jur popije):
Ako si mu pravi brat,
Otari mu suze.
Neka živu dragi ljudi,
Kako i bližnji, tako i drugi,
Roditelji, prijatelji
I susedi naši!

Isti.

CLXVII.

Napojnica.

(Zarečka).

Sad družino, draga bratja,
Stojmo veselo!
Tuga i žalost neka sprojde
Z ovud okolo,
Sidri, sidri, raj, raj, raj ra,
Raj, raj, raj, raj, raj ra,
Jeli tako I. Jest!
Bog ni to poživi!
Živi leta nezbrojena,
O moj dragi I.,
Veselo ti srce bilo,
Vavek zdravo bilo! *)

Isti.

CLXVIII.

Napojnica.

(Istarska).

Pij, pij s punoga
Polak mene drugoga,
Jer je danas takov dan
Gospodaru radoran.
Priko Istrijanske zemlje
Nikad no oddulji, ili odori
Stalno silno prijateljstvo
Nikad ne raztrori.
Ter je orako? (odgovor:) Jest!
Bog mi te poživi!
Živi leta nezbrojena,
Veselo ti srdce bilo
Vavik zdravo bilo! *)

Isti.

CLXIX.

Napitnica.

Mi hvalimo, mi častimo
Kućne domaćine,
Koji nam ga zadavaju
Baš to dobro vino!
Niš na more, niš na krate,
Da se napijemo.
Okol njega, okol njega veseli budemo,
Pij ga (ime)
Na tobi je rod,
Pij ga, muže, kako druže!..
... Sru čašu pomuze,
Ki mu bližnji bratac,
Otari mu suzo.

Polj. sl.

*) Ovo dvie zadnje vrsti opetuju se dok pije.

*) Dvie se zadnje vrsti opetuju, dokle pije.

svoju ljubeznu mater i svoj rod. I to je uzrok, što mnogi naš mladić postaje nam najkrutnijim neprijateljem. Ovud u obće rekuć su nam škole protunarodne, kojih je svrha nas izroditi, sneprijateljiti sa svojim milim rodom, i dovesti nas na to, da zatajimo sa narodnostju i sv. vjeru.

U nas mora učenik prije naučiti talijanski, da uzmogne razumjeti učitelja. U takovoj školi nemože se izobraziti naša mladež, dapače se tupi, gnjaveć ju tudjim nepoznatim jezikom. S toga se može lasno uvidjeti uzrok, koji nam preči napredovati u izobraženosti, umjetnosti, poljodeljstvu itd. A borme, slabo uredjenih pučkih školah je stranom uzrok, što tako maleni broj mladićah polazi i srednje škole (gimnazije). Vrh toga riedke su obitelji, kojim se može diete povjeriti — a borme i troškovi su veliki, koje jedva koji istarski kmet može podnašati, da ne zapadne u velike dugove i tim unesreći sebe i ostalu jadnu čeljad. S toga nam je „Naša Sloga“ dne 16. aprila prošle godine raztuženo srce u veliko razveselila plemenitim naslovom: „Vazmeni dar biskupa Dobrile“. Taj plemeniti dar, namjenjen za utemeljenje konvikta t. j. jedne sgrade (kuće) gdje bi se pod nazorom biskupovim i navnanjem razbornih ljudi istarska mladež, koja polazi srednje škole uzgajala i uzčuvala u dobrih načelih, te bi jednom bila od velike koristi svojemu milomu rodu, taj dar, velim, biti će od vavične uspomene.

I da se što prije nakupi dovoljno novca za moć započeti to plemenito djelo, utemeljena je u tu svrhu zadruga „Sv. Obitelji“, u koje nije težko svakomu poboljemu kmetu stupiti, pošto se samo 50 novč. godimice i to na dva roka plaća. Istina je i to da kmetu dosta puta manjka 9 novč. da kupi 10 novč. soli, ali pomoćju Božjom i slogom moglo bi se mnogo nakupiti.

Prigodom prošlih izborah, bio sam i ja u Pazinu. Za podne idem u gostionu, da što malo založim, zovnem četvrtić vina i malo kruha. Sednem uz jednoga benevrekara i kratkogedjera, pozdraviv se zametnemo u podulji razgovor. Napokon dodjemo govorom i do konvikta. Ja im razlagah poteškoće, naime maleni broj novca, nemogućnost ga nakupiti itd. A oni živo slušajuć, mi ju zabruse rekavši: „Naša plovanija ima malo više od 200 ognjištah, nu nagovaranjem naših vriednih svećenikah nakupilo se u tu svrhu u godinu danah oko 30 for. Sve je moguće samo treba sloge i dobre volje!“

Moglo bi se i u nas nakupiti liep broj novca, nego morala bi se u tu svrhu stanovitih blagdanah po crkvi milostinja iliti limozina pobirati. Kmetu je laglje dati novčić, nego 25 ili 50 na jednom. Jamačno ovim bi se načinom mnogo nakupilo, a i mnogomu dala prigoda činiti veliko dobro.

Svećenici, vi ste naši branitelji, jedino naše utočište: podučite dobro o toj stvari puk i sakupljajte milostinju. Istina je, naći ćete protivnikah, ali tko ih nije imao? Vaš će trud Bog naplatiti i vaše se ime spominjati od koljena do koljena.

§.

Pogled po svietu.

U Trstu 14. studena 1879.

Adresa na Cara bijaše prihvaćena onakva, kakvu je predložio odbor naše većinske stranke, pa već i izručena nj. velič. Kod rasprave najljepše su govorili Klam-Martinic, Čartorijski, Dunajevski, Rieger, Hohenwart i ministar Taaffe, odbijajuć jedan po jedan prigovore ustavovierske njemačke stranke. Riegoru su Niemci spočitavali njegovo putovanje u Rusiju. Ali Rieger im je mogao na to lieko odgovoriti, da nitko nebiježi odande, gdje mu je dobro; pa i sada da stoji jedino u njihovoj pravdoljubivosti, da se ono putovanje već nikad neponovi. Nu takvo je spočitanje moglo doći na um jedino ustavovierskoj bezobraznosti, koja se više nesieća svojih ugodnih izletah u Frankfurt. Niemci su kod te rasprave bili tako bezumni da su rekli, da za njimi stoji sav Beč; a naši tako ludi, da im nisu odgovorili, da pak za njimi stoje svi austrijski nenjemački narodi. I tom su prigodom ustavovierci silu govorili o pomirenju austrijskih plemenah; ali da bi ni za dlaku u to ime popustali od svojih starih načelah.

Poslje adresne, carevinsko je vieće preslo na razpravu zakona o utjelovljenju Bosne i Hercegovine u skupni carinski sustav, onda nekojih zakonah tičućih se vojske i vojničkih taksah. Sad će viećati o proračunu, pa kad bude i taj gotov, da će se odgoditi na nekoje vrieme. Ministar grof Taaffe da nemisli popuniti ministarstva, jer da je rad plivati nad strankami, a to da mu nebi bilo moguće, kad bi pozvao u ministarstvo ljude, bilo ove il one stranke. Česi da pripravljaju nekakvu spomenicu, što ju misle predati, neznamo, da li Caru il ministarstvu, u kojoj da govore o načinu, kako bi se imao izvesti poznati §. 19. U ostalom ljudi se tuže, da ministar Taaffe nije još ni sad ništa učinio, da se već jednom barem načne narodna ravnopravnost u školi i uredu. Bojimo se, kao što smo već jedanput rekli, da je ta naša vruća želja još i sad na vrbi svirala.

Ovih se danah i u ugarskom parlamentu razpravlja bosansko pitanje. Naša braća Hrvati da su izjavili, da će glasovati proti ministarskomu predlogu, pak se čuje, da će taj predlog tamo zbilja najbrže i pasti. Mi razumiemo veoma dobro u tom poslu našu kratjevinsku braću poslje svega onoga, što su Niemci i Magjari u Bosni učinili i čine, što su rekli i govore o zaposjednutju onih stranah, napučenih najkrasnijom granom našega jadnog plemena. Kraljevinska hrvatska deputacija nije izgleda da uspie proti magjarskoj u toli zavlačenu poslu nagodke; jer Hrvatska, žao nam je reći, kao da neima ljudih, koji bi ju znali il htjeli zastupati kao kraljevinu u dogovoru s Magjari.

Dne 13. tek. mj. po podne prispio je u Beč veliki knez carević Aleksandar, ruski prestolonasljednik, zajedno sa ženom i kraljem i kraljicom Danimarske. Nj. velič. naš Cesar je dočekao svoje visoke goste na kolodvoru, te se što srdačnije s njimi nazdravio, a naime sa velikim knezom Aleksandrom, budućim carem ruskim. Iz Beča ruski carević ide u Berlin, da pohodi i Vilima cara ujemačkoga. Nekoji naziraju u tom carevićevu putovanju skoro uzpostavljenje bivšeg trocarskog saveza, što su ga knez Bismark i grof Andrássy prije dva mjeseca onak grubo razvrgli. Kao Slaveni mi se toj vieści nebi mogli nego od srdca naradovati, jer smo uvjek želili i želimo što ljepše sporazumljenje i prijateljstvo naše Austrije sa slavenskom Rusijom.

Na balkanskom su poluotoku sad tri slavenska sabora, naime srbski u Nišu, bugarski u Sofiji i rumeljski u Filipopolju. Bugarski knez Aleksandar I. otvorio je sofijski sabor prestolnim govorom, punim najdoblje zahvalnosti prama bugarskomu osloboditelju caru Aleksandru. Knez Vogorides, rumeljski guverner, rekao je u svom govoru u Filipopolju, da vlada mir med Kršćani i Turci, med Bugari i Grci, pa da se nada najljepšemu uspjehu od mudrosti i požrtvovnosti one narodne skupštine. I naša braća Srbi nadaju se obilatu plodu od sadanjeg zasjedanja svoje skupštine. Bugarski je knez javio Nikoli knezu crnogorskomu, da će mu na proljetje doći u pohode na ravno Cetinje.

Engleska bijaše zapretila Sultanu, da će ga baciti s prestolja, ako nebude plesao, kako mu ona svira. Ta ga je pretnja zadjela za to, što se vezao sa Ruskom, a i što je Engleska mislila, da se može sasvim osloniti na njemačko-austrijski savez, naperen tobože proti Rusiji. Ali i Austriji i Njemačkoj kao da je zagnjusila ta engleska oholost i nečuvena drzovitost, pa su izjavile, neka Engleska dobro pazi, što radi, jer da će se u odlučan čas sama naći na plesalištu sa Turskom i Ruskom. Dakako na tu izjavu nije mogla nego povući rogove. Engleska sad traži od Turske nekakvu luku na Crnom Moru. Da vidimo, hoće li joj poći za rukom, nanieti i tu uvredu Rusiji.

Iz carevinskog vieća.

Kako nam telegrafuje iz Beča naš zastupnik, presvj. g. Vitezić, njegov je upit glede Istre i Goričke bio podpuno uvažen od ministra, koji mu je odgovorio na njega veoma povoljno. Da se olakša nevoljno ljetošnje stanje našeg pučanstva u tih pokrajinah, da je predložen osobit zakon, kojim će se odrediti, što se ima učiniti u tu svrhu.

A upravo sad čitamo brzojavne viesti u službenih novinah, gdje se veli, da je ministar Taaffe predložio carevu vieću osnovu zakona, kojim se u Istri dozvoljuje predujmljenje iz carskih blagajnah, a taj osnov da je bio odmah izručen proračunskomu odboru. U tom će zakonu dakako stajati, komu se taj predujam može pružiti i uz koje uvjete. Taj bi zakon imao biti odmah gotov, pa u budućem broju ufamo se, da ćemo ga moći i mi objaviti našim čitateljem. Samo i opet opominjemo naše ljude, da neka nemisle, da se misli komu što darovati. Ne, toga vlada nesmi i nemože učiniti, jer se mora u državi svakomu novčiću račun znati; ali što može, to će i učiniti, naime pružiti stradajućem malu pomoć, uz dužnost povratka, da nezaneteće i da nepadnu u grabežljive lihvarske šake.

S tom ministarskom naredbom stoji u savezu i dolazak u Primorje nj. preuz. g. Falkenheyn-a, ministra poljodjelstva, koji uprav sad putuje po Istri, da se glavom obaviesti o nevoljnom stanju našega tamo pučanstva, poslje što je zadnjih danah u istu svrhu proputovao susjednu pokrajinu Goričku. U Goričkoj da je naredio izsušenje nekojih močvarah Oglajskog (Aquileja) kraja, a u Istri da će dati urediti rieke Rašu i Tilu (Quieto) i graditi nekoje ceste, da može sviet u ovo zimsko doba zaslužiti koru kruha. Mi se ufamo, da su naši ljudi i u Istri dočekali gosp. ministra kako valja, i da su mu svagdje na ruku bili, te iskreno izjavili, kako bi se naredu najlaglje pomoglo uz manji što je moguće teret.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽTVENIKAH.

Jederlinić Niko učitelj u god. prinos f. 1, Albanež Niko župnik f. 1, Franki Jerko kapelan f. 1, Raffo Niko trgovac f. 1, Lesica Petar trgovac novč. 30, Turato Luka kmet novč. 30, Antončić Miko, mornar novč. 30, Kumbatović Niko novč. 30, svi u Omišlju. Vlah Vjekoslav župnik f. 1 u kap. f. 1, Vlah Eugen kanonik f. 1 u kap. f. 1, Stefan Josip obć. činovnik f. 1, Grosman Miroslav učitelj f. 1, Dukić Antun glavni f. 3 za god. 1877-78-79, Tepper Ferdinand nadšumar f. 1 u kap. f. 1, svi u Kastvu. Od veselog sastanka u Kastvu preostalo kap. f. 1. Catti Dr. Juraj liečnik f. 5, Škeder Matte trgovac f. 1 u kap. f. 1, Petris Antun djak f. 1, svi na Ricci. Mandić Franjo kmet u Rukavcu novč. 50. Dubrović Fran jurist u Mihotićih f. 1, Dubrović Vinko kapelan u Zvoneću f. 1. Dr. Petris Hiacint c. k. kapetan na Veloskom platio na račun kao utemeljitelj u kap. f. 10. Zamlić Vinko kapelan f. 2, Justi Adolf preparand. novč. 40 oba u Opatiji. Laginja Miho kapelan u Lovranu f. 2 za god. 1878-79. Laginja Jakov Bele kmet u Klani novč. 50. Rogač Antun župnik u Katinari f. 1.

Bratovšćina HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Dne 6. oktobra obdržavala se u Kastvu redovita godišnja skupština „Bratovšćine hrv. ljudih u Istri“, kojoj je prisnstvovalo malo više članovah nego to pravila zahtevaju. Predsjednik, presvjetli starina g. Vjekoslav Vlah, otvori skupštinu pošto se sastao dovoljan broj te izreče prikladno slovo.

Zatim izvjesti družtveni tajnik o napredku družtva i o djelovanju odborovu te reče po prilici:

Družtvo nam nije ni ove godine mnogo napredovalo, a tomu su dva uzroka, nemar povjerenikah i siromaštvo puka. Koji može neda, koji bi rad dao, nemože! A ima i takvih, koji bi rado dali, ali neznaju komu. Osim preč. kanonika i predsjednika družtva sv. Jerolima, T. Gajdeka, neima družtvo pravih brinitelja. Vlada je potvrdila §§. 6 i 17 pravilah. Utemeljiteljnimi članovi ufamo, da će družtvena glavnica rasti, jer će ovi kako već počeli malo po malo družtvu prikapati. Prošle je godine skupština odlučila, da se državne obveznice promjene sa takvimi, koje daju kamate i k tomu su sdružene sa lutrijom. To se ovršilo, nu pri tom se je i glavnica umanjila, jer je kupljenih obveznicah tekuća vriednost veća bila. Naša mladež je u svojih sastancih na korist družtva prilične svotice sabrala.

O djelovanju odborovu reče: Odbor se je konstituirao, te otvorio natječaj za podpore. Prijavilo se 20 moliteljah. Budući bilo malo prinosah, nije moglo dati svim podporah, već samo onim, koji neimaju nikakve podpore i dvojici, koji uživaju veoma malene. Razdielilo se 235 f. medju 11 prositeljah. Mnogi su pożelili pristupiti družtvu, ali nisu znali pravilah, s toga je odbor dao tiskati pravila i druge potrebne tiskanice. Veli, da je družtvo sv. Jerolima i ove godine tiskalo u „Danici“ godišnjo izvješće družtva. Veli, da se boji već sad, da će družtvo ove godine malo napredovati, a tomu je uzrok ležošnja nerodica u Istri i družtvo, što se ustanovilo na Ricci za podpirati siromašnu gimnazijalnu mladež. Dovrši tim, što želi, da bi čim više utemeljiteljah družtvu pristupilo, da bi povjereni bolje radili za družtvo, te pokucali na vrata imućnijih. Ako ikada, to ove godine potrebno, da od svog zalogaja odkinemo te siromašnoj mladeži pomožemo. Qui cito dat, bis dat.

Zatim izviesti blagajnik o stanju družtvenog imetka kako sliedi:

PRIHOD.

Ostatak od god. 1878	f. 2728.14
Dohodak u godišnji prinos i glavnicu	„ 278.06
Kamati nedignuti u štedionici	„ 108.00
Dvie nove zadužnice po f. 100	„ 200.—
	f. 3314.20

RAZHOD.

Podpore	f.	235.—
Tri državne obveznice po 100 f., 1 po 50	„	350.—
Pridatak kupljenim obveznicam	„	31.50
Primorskoj tiskari	„	48.50
Poštarina	„	4.93
	f.	669.93

Prihod	f.	3314.26
Razhod	„	669.93
Ostatak	f.	2735.80

IZKAZ IMOVINE.

U štedionici	f.	1930.—
Dvie državne obveznice	„	200.—
Privatna obveznica	„	100.—
Kamati nedignuti u štedionici	„	361.—
Gotovina u blagajnici	„	53.12
Dug za kamate na privatnu obveznicu	„	5.—
Dug za koledare	„	11.28
Vriednost knjigah itd.	„	75.40
Ukupno	f.	2735.80

Saslušav skupština ovo izvješće, odluči, neka budući odbor radi ljetošnje nerodice po mogućnosti čim više moliteljah, nit neobzirue se na svotu, podupre. Zatim izviesti revizionalni odbor, da je račune prošle godine pregledao i u redu našao, a skupština na to dade odboru za god. 1878 absolutorium i na predlog gosp. Ant. Dukića zahvali se odboru na uspješnom dielovanju, te preporuči neka se zahvala u zapisnik stavi. Za tim biahu izabrani u revizionalni odbor za pregledanje ovogodišnjih računah gg. Miroslav Grossmann, Josip Stefan i Alberto Brozović. Na predlog Fr. Jelušića zaključi skupština, neka se preč. gosp. Tomi Gajdeku, predsjedniku družtva sv. Jerolima, zahvali, što čini svake godine tiskati družtveno izvješće. Na to išlo se k izboru odbora za gospodarstvenu godinu 1879-80, te družtvo potvrdi jednoglasno prijašnji odbor. Budući nebijaše nikakvih drugih predlogah, digne predsiednik skupštinu, a ova se razstade sa vrućom željom i prošnjom do Boga, neka podieli družtvu blagoslov, da se čim prije dočepa svog cilja, i da priteče ove godine čim više prinosah, da bude družtvo moglo čim obilnije pomoći siromašnoj učećoj se mladeži.

Različite viesti.

Nj. veličanstvo Cesar odlikova kolovođju većinske stranke car. vieća, grofa Hohenwarta i grofa Klam-Martinica, redom željezne krune prvog razreda, što je očevidan znak, da nj. veličanstvo odobrava sasvim njihovu politiku.

Za stradajuće u Istri nj. preuzvišenosti g. namjestniku izručiše opet: veletrgovci D. i G. Ekonomo f. 1000, Morpurgo f. 500, onda vitez Mauser de Marquado gradski zastupnik f. 100; komendator Razarij Kurò f. 100, g. Polak f. 100, D. Desoppi f. 100 i Girardelli & Stone f. 100. Neka im Bog naplati!

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Mihovio Fleischer, do sad kapelan i katehet kod čč. MM. koludricah sv. Benedikta u Trstu, imenovan je duhov. pomoć. kod Jezuitah u Trstu, a na mjesto mu prido mladomisnik č. g. Eduard Dugri. Č. g. Anton Notar, duh. pomoć. u Brezovici ide u istoj službi u Jelšane, na mjesto č. g. Valentina Plata, koji ide u Brezovicu. Mladomisnik č. g. Petar Zobac ide kano duhov. pomoć. u Završje. Č. g. Franjo Repič ostano u Sočergi. Dne 23. pr. mj. preminuo je preč. O. Atilano Oliveros, opat benediktinski u Pajli; a dne 3. ov. mj. premino u Kopru preč. g. Petar pl. Gravisi kanonik Zarotti. P. U. M.

Koparsko učiteljišče za nas je vele znamenit zavod. Viesti, što smo jih priobćili u 19. broju iz programa pazinskog i koparskog gimnazija nisu nas nimalo razveselile — a nit nas današnja sa pazinskoga gimnazija nerazveseljuje —, ipak nam je drago, da smo jih saznali — bar znamo na čem smo. Neznamo zašto se programa na učiteljišću koparskom neizdaje. Da ga njekim načinom bar poniekle nadomjestimo, donieti ćemo po koju viest, da saznamo na čem smo. Danas da zabilježimo, koliko je djakah na tom učiteljišću u pojedinih odielih lani bilo, a koliko ljetos. Lanjske školske godine bilo je: u *slovenskom* odielu 70 djakah i to u IV. razredu 16, u III. 27, u II. 15, u I. 12; u *hrvatskom* 20 i to u IV. raz. 2, u III. 6, u II. 4, u I. 8; u *talijanskom* 38 i to u IV. raz. 10, u III. 13, u II. 7, u I. 8. Svršilo je nauke 16 iz *slovenskega* odiela, 2 iz *hrvatskoga*, 10 iz *talijanskoga*. — Ovo školsko godine ima: u *slovenskom* odielu 57 djakah i to 24 u IV. raz., 12 u III., 12 u II., 9 u I.; u *hrvatskom* 19 i to 4 u IV. raz., 4 u III., 6 u II., 5 u I.; u *talijanskom* 39 i to 12 u IV. raz., 6 u III., 7 u II., 14 u I. Moglo bi jih dakle ljetos svršiti nauke 24 iz *slovenskoga* odiela, 4 iz *hrvatskoga*, 12 iz *talijanskoga*. — Ti brojevi jasno govore, za koji odiel valja se brinuti, da veće djakah zadobije nego li jih dosad ima. Hrvatski je to odiel, jer ima Hrvatah u ovom Primorju barem 160.000. Tim veća kuža se potreba, da se za učitelje hrvatske narodnosti pobrine, ako se pomisli, da je talijanskih učiteljah jur sada preveć pri svem Hrvatom nepravednem urodjenju školah, da su slovenske škole bar obzirom na Goricu i na tršćansku okolicu sa svojimi učitelji jur skoro obskrbljene, a da bi hrvatske učitelje imenito u zapadnom dielu Istre tako rekuć na prsto pobrojio. Doba je, da se i Hrvatah sjeti. Doba je, da se i Hrvati u ovom Primorju uvide, da nisu državljani austro-ugarski samo *plaćajući*, nego takodjer *uživajući*.

Fran Jelušić bivši njeko vreme vladinim tajnikom u Sarajevu, bio je skoro danah imenovan financijalnim komisarom u Trstu.

Kažimir Jelušić vrl mladić u svakom obziru, imenovan bi zastupnikom banke „Slavije" u Kastvu. Tom prilikom preporučamo čim toplije to osjeguravajuće družtvo.

Niko Jelušić vrl Hrvat iz Kastva učinio pred malo danah poručnički mornarski izpit. Čestitamo i želimo, da bude srećan na putovih, koje će kao takov poduzeti i da se nikad nezaboravi svoje mile domovine hrvatske!

Prošnja. Jedan redoljub moli naše prijatelje po Istri, da bi mu posudili za koje vriemo sliku kojegagod predjela, grada, ili crkve iz našega diela Istre.

Na naše zagrebačko sveučilišće došlo je ove godine mnogo djakah iz posestrime Dalmacije, što nas mnogo veseli. Dne 19. pr. mj. bila je svečana instalacija novoga rektora gosp. Dra. Franja Ivekovića, profesora bogoslovja.

U nekojih mjestih u Istri, Hrvatskoj i Kranjskoj buknula je govedja kuga. Ta se novolja kod nas kao i u Turskoj od godine do godine povratno pojavlja, dočim ju drugi narodi, kakono Niemci, Francezi, Talijani, Englezi itd. nepoznaju skoro ni po imenu. Što je tomu uzrok? To, što naši ljudi, budi rečeno med nami, neznadu il neće da drže svoja goveda u redu i čistoći, pak iz nereda, blata, smuada i gnjusa nemože na njo, nego svaka nesreća.

Izpravak.

U vašem cienjenom listu od 16. oktobra t. god. br. 20, stran 80, u 2. opazki „odprtoga pisma" č. g. Josipa Kastelca g. Karlu Klevi, jest rečeno: „da izmedju 3670 stanovnikah občine Barbanske, imade samo 100 Italjanah i Karnjelah, a ostali su naši ljudi." Nu, istini za ljubav nek bude rečeno, da u barbanskoj občini imade samo 70 Italijanah, Karnjelah i potalijančenih Hrvatah, a ovih zadnjih da je najviše.

U Barbanu 28. oktobra 1879.

Jedan obć. zastupnik.

Br. 2312.

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 27. listopada t. g., imadu se popuniti sliedeća mjesta:

Mjesto **obć. tajnika ujedno liquidatora,** sa plaćom godišnjih 1000 forinti; prvenstvo dati će se izučenom pravniku, u pomanjkanju takvog, ima molitelj svjedočbami dokazati podpunu sposobnost u obć. poslovih;

mjesto **obć. blagajnika,** sa plaćom godišnjih 500 for. sa zahtjevom, da molitelj dokaže sposobnost za ovo mjesto, i da kod nastupa službe položi jamčevinu odgovarajuću jednogodišnjoj plaći;

mjesto **obć. pisara,** sa plaćom godišnjih 500 for.;

mjesto **zemljomerca (geometra)** sa mesečnom plaćom od 60 for. uz 1½% čistog dobitka na prikoristjenomu likvidiranomu kapitalu.

Uredovni jezik jest hrvatski, osim kojega zahtjeva se poznavanje talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga jezika.

Natječaj valja od dana 27. listopada do 10. prosinca t. g. do kojeg dana imaju natjecatelji svoje sa svedočbami usposobljenja kao i neporočnosti obložene molbe podpisatomu glavarstvu dostaviti.

GLAVARSTVO OBĆINE KASTAV.

dne 28. oktobra 1879.

Glavar: **Dukić** *m. p.*

Br. 471. — C. S. D.

NATJEČAJ

na učiteljske službe.

U ovom školskom kolaru su izpražnjene sliedeće učiteljske službe:

1. Učitelja II. vrste na jednorazrednici u Materiji sa slovenskim učnim jezikom.

2. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Tatreh sa slovenskim učnim jezikom.

3. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Rukavcu sa hrvatskim učnim jezikom.

Sa svimi službami su sakupljeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istriju od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno 10. decembra 1878.

Oni koji traže za podielenje jedne ili druge ovih službah, imadu uredno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako joište ne služe, ravnim putem najdalje do 20. novembra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće, odpremiti.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE

Volosko dne 15. oktobra 1879.

Tčk Novacah polag Borse u Trstu

od 1—13. Novembra 1879.

Dne	Cardobski (srbski)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Cardobski (srbski)	Napoleoni	Lira ster.	Prid srebro (agio)
1	—	—	—	—	9	—	—	—	—
2	5.53	9.31	11.73	—	10	5.53	9.32	—	—
3	5.53	9.31	11.72	—	11	5.53	9.32	11.73	—
4	5.53	9.31	11.74	—	12	5.52	9.33	11.72	—
5	5.53	9.31	11.74	—	13	5.52	9.31	11.72	—
6	5.53	9.32	11.75	—	—	—	—	—	—
7	5.53	9.31	11.75	—	—	—	—	—	—
8	5.53	9.31	11.74	—	—	—	—	—	—

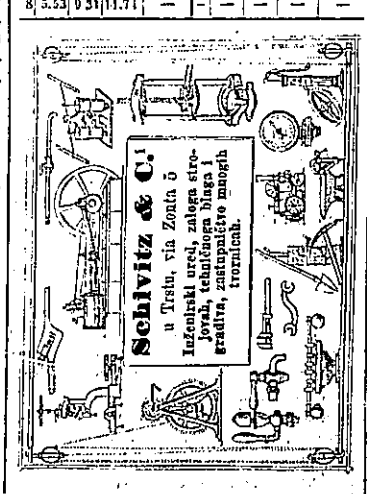

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 13. Novembra 1879.

	OD for.	kr.	DO for.	kr.
Vosak primorski i ugarski za 100 ℔	—	—	—	—
Kafa Portoriko	108	—	114	—
S. Domingo	76	—	86	—
Rio polag vrsti	62	—	90	—
Cukar austrijski	—	—	—	—
tučeni	36	50	38	—
Cvietjo trave buhače (Grisantomo)	190	—	215	—
Naranče skrinjice	3	50	4	—
Karube puljezke za 100 ℔	7	50	8	—
levantinsko	6	—	6	50
dalmatinsko	—	—	—	—
Smokve Kalamata	17	—	—	—
puljezke	18	—	20	—
Limuni škrinjice	3	50	6	75
Badomki ilili mondule polj. za 100 ℔	100	—	116	—
dalmatinske	—	—	—	—
Lošnjaci	30	—	35	—
Šijero	22	50	24	50
Pšenica ruska	13	—	13	50
ugarska	—	—	—	—
galaška	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	8	60	—	—
ugarski	8	50	9	50
Raž	9	—	10	—
Ječam	9	—	12	—
Zob ugarska	8	50	9	—
arbanaska	—	—	—	—
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	13	—	13	75
Bob	—	—	—	—
Leća	—	—	—	—
Orič talijanski	17	50	23	—
inglezki (kitajski)	16	50	17	—
Vuna bosanska	86	—	100	—
morejska	110	—	125	—
arbanaska	92	—	100	—
istarska	—	—	—	—
Dasko koruško jalovice	80	—	92	—
štajersko	44	—	72	—
Gredo	11	—	14	—
bukovico	8	—	12	25
Ulje italij. nižje vrsti za 100 ℔	47	—	50	—
najbolje	68	—	76	—
srednje vrsti	—	—	—	—
dalmatinsko	—	—	47	—
istarsko	57	—	64	—
Kameno ulje u barilah	11	30	—	—
u kasetah	12	50	—	—
Koža strojeno naško	165	—	185	—
suha volovje naška	107	—	136	—
dalm., ist. i bos.	70	—	100	—
Janjeće naško za 100 kom.	85	—	92	—
dalmatinsko	30	—	75	—
kozje za 1 ℔	—	60	—	72
runeno slano	—	58	—	65
suho	—	50	—	65
zečje za 110 komadah, u srebru	25	—	31	—
Dakalar za 100 ℔	25	—	33	—
Sardele 1 baril	15	—	24	—
Vitriol modri za 100 ℔	25	—	27	—
zeleni	—	—	—	—
Maslo	60	—	66	—
Loj dalmatinski i naški	38	—	40	—
Salo	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	50	—	—	—
Slanina	37	50	42	—
Rakija etolitar (100 litarah)	—	—	—	—
Galvić istarski za 100 ℔	30	—	—	—
Ruj naški	8	75	9	—
istarski	7	50	8	—
Liške od javorike	12	—	14	—
Vlasko strgotino (Grigula)	—	—	—	—
sploh	31	—	48	—
Med	—	—	36	—
Lumbar (jabučice od javorike)	12	25	13	—
Pakal baril od 100 ℔	3	75	9	—
Cunje (Straco) za 100 ℔	2	—	18	—
Katram dalmat.	14	—	16	—

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i liepo vezane **Misale, Breviare** *itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Oglas.

Odprlo se skladište

KUKURUZA
(FORMENTUNA)

Svakovrstne muke
Mekinjah (posijah)
Sočiva i
OSTALIH JESTIVIH STVARI
na Nabrežini
u bivšoj dogansko kući broj 73, sve po najnižjoj ceni

A. KARABAIĆ Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 23. U Trstu 1. Decembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljako samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljako 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim skupom, pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 nov. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označit. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je poštен, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalazo se Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vieści, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nemaju mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak sastoji 6 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se novrađaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Iz carevinskog vieća.

Kako smo zadnji put javili, i kako sad čitamo u „Brzopisnom Zapisniku“ car. vieća od 14. studena, predsjednik ministarstva, grof Taaffe, odgovorio je na upit našega zastupnika i drugovah mu, kao na četvero drugih sličnih upitah glede potrebščine, što vlada u nekojih pokrajinah ove polovice carstva, naime u Istri, Goričkoj, Dalmaciji i južnom Tirolu, onda u Galiciji, Moravskoj i Sleziji, te rekao, da je vlada bila obaviešćena o potrebščini tih pokrajinah još i prije, nego bjehu na nju upravljeni rečeni upiti, ali da joj potanje nije bilo javljeno, ni kolika je ta nevolja, ni koliko se jur dosad, il koliko joj se može još doskočiti iz zemaljskih sredstvah. Zato da se obratio naredbom na Namjestnike svih rečenih zemaljah, da ga što hitrije i točnije izvieste o toj nevolji i o njezinih uzrocih; kao takodjer o načinu, kako bi se stradajućemu pučanstvu najlaglje i najuspješnije pomoglo. Na tu naredbu da mu još nisu odasvud došli odgovori, jer da uredi trebaju svakako vremena, da se o svem točno obavieste. Ali gospoda zastupnici da neka budu uvjereni, da će vlada sve moguće učiniti, da se toj nevolji što prije doskoči, pa da je već u stanju reći, što i kako misli. Nedvojbeno jest, veli, da je u prvom redu dužnost občine i zemlje, pružiti pomoć pojedinim obiteljim i cielim občinam. Zato da će se prije svega razviditi, po namjestničkih izvješćih, koliko si mogu stradajuće pokrajine same, i koliko će im trebati država pomoći. Bude li trebalo ovoj ili onoj pokrajini državne pomoći, budi uz predujam budi uz gradnje u potrebi, to će on u shodno vrieme stupiti pred visoko zastupničtvo odnosnimi u tu svrhu predloži. Za sada da predlaže, usljed izvješća primorskog namjestnika, carevinskomu vieću osnovu zakona, kojim se dozvoljuje predujam iz državnih blagajnah stradajućemu pučanstvu u Istri i Goričkoj. Onda veli, što se tiče uredjenja rieckah, gradjenja cestah itd., kao što je predlažu pojedini upiti, da tu treba mnogo predbježne radnje, koja bi stopram onda gotova bila, kad već bude, ako Bog da, potrebe nestalo, ali da će se i glede toga učiniti, što se bude moglo. Za tim postavlja na stol osnovu zakona, tičućega se pomoći, što se ima pružiti Istri i Goričkoj, naime u žitu za sjeme, te moli što vruće visoko zastupničtvo, da ga prihvati. Na to se ustane grof Hohenwart, predlažuć, da se taj zakon još onaj dan u prvom čitanju prihvati i preda odmah proračunskomu odboru, da učini o njem izvješćaj i predlog. Predsjednik dade ga izglasovati, pa bude i primljen većinom glasovah.

Čitamo nadalje u „Brzopisnom Zapisniku“ od dne 18. studena, da je u IX. sjednici, a 13 zasjedanju, grof Hohenwart, izprosiv od Predsjednika rieč, o toj istoj stvari rekao, da pošto je proračunski odbor malenom promjenom prihvatio vladin predlog, neka ga vis. vieće, akoprem nestoji na dnevnom redu, uzme i na drugo čitanje. Pošto je taj predlog bio primljen, predsjednik naloži izviestitelju, neka uvede predmet u pretresanje. Izza česa izviestitelj, ponoviv opis nevolje u rečenih pokrajinah po dospjevših izvješćih, izjavi, da je proračunski odbor namienio Istri i Goričkoj podporu od 60,000 f. za nabavu jesenskog i proljetnog sjemenja, što da odgovora 4000 hektolitrom žita, i to da je najmanje, što se može pružiti onomu stradajućemu narodu, ako mu se s druge strane pruži kakav zaslužak gradjenjem cestah i drugim u obće koristnim djelom. Tu svotu da je nakana država predujmiti pokrajinam Istri i Goričkoj uz jamčevinu uz pokrajinsku jamčevinu ili garanciju, a da joj se vrati počamši od 1. prosinca 1881. u pet jednakih godišnjih obrokah. Ali budući da sada nisu otvoreni pokrajinski sabori, a zemaljski odbori nemogu na svoju ruku dati te jamčevine, to će dotle vlada zahtievati jamčevinu občinah, kad će one i onako uz državne oblasti imati razdieliti potrebnjim obiteljim rečeni predujam. Kad je na taj način bio primljen vladin predlog malenom promjenom, što je na njem učinio proračunski odbor, prešlo se na občenitu razpravu, kod koje su govorili zastupnici Pajer, Steudel i po dva puta Dr. Vitezić. Pajer kaže, da on neće, da i opet opisuje potrebščinu dotičnog pučanstva, koja je već i onako poznata vladi i zastupničkoj kući iz službenih izviešćah, pa se i sama nudja, da joj se što prije doskoči: ali da ipak diže svoj glas, kao zastupnik stradajućih, te što vruće preporučuje visokomu vieću, da taj predlog prihvati u svojoj cielosti. Zastupnik Steudl reče, da se nada, ako bude ikad trebalo i gradjanom takve pomoći, da će im se isto onako pružiti kao i seljanom, zato da će rado glasovati za predlog. Na koncu zastupnik gosp. Dr. Vitezić držaše sliedeći govor:

„Kao zastupnik istočne, naime one strane Istre, gdje je uprav sada najveća nevolja, nemogu da ovom prigodom i ja štogod nerečem.

U drugoj sjednici ove uzvišene kuće imao sam čast upitati visoku vladu, je li joj poznata nevolja, u kojoj se nahode južne pokrajine, a naime moj izborni kotar, i što kani ona učiniti, da toj nevolji na pomoć skoči.

Dužnost mi je, najvruće se zahvaliti u ime onog bjednog pučanstva najprije visokoj vladi, što je, uvaživ želje u spomenutom upitu izražene, ovaj zakonski predlog predstavila, a zatim najvruća hvala i toj uzvišenoj kući što je privolila, da se taj predlog odmah pretrese.

U isto doba molim, da i onaj predlog, koji obećuje motivirano izvješće, bude što prije visokoj kući predpostavljen.

Koristnije bilo bi, da je ta visoka kuća i ove predloge nešto prije dobila, jer strah me je, da neće se tim svim onim pomoći, koji su u nevolji.

Usudjujem se napokon pitati visoku vladu, je li odredila, kako da se imadu davki od stradajućega ljudstva izjterivati, jer, kako se po nekih novinah čitalo, reć bi, da nije do sada u tom obziru nikakova polakšica učinjena.

Što se tiče §. 1. predložena zakona, bit ću tako slobodan predstaviti

---

91

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

IV.

Kada nevjesticu vode.

(Voprinačka).

Tekla j' voda izpod Starograda,
Na njoj raste trava deteljina,
Žela ju je Anica devojka,
Metala ju pred brajnove konje.
Jijte, pijte, konji, brajna moga,
Ač vam je pojt dug put putovati,
Projti vam je tri gore jelove,
Tri jelove, a tri jesenove,
Pripeljati mladjahnu devojku.
Još ni mlada na voz postupila,
Pod njom su se kola polomila.
Misli junak čim će po devojku,
Zame junak devet pari voli,
I devojku doma devodiše.
A devojka majci govoraše:
Dobar večer Bog daj, mila majko!
Bog daj dobar večer, hćerko moja!
Mila majko, ča je za večeru?
Za večeru su dva vola mesa,
Za večeru dva skopca pečena,
Za večeru devet peći kruha,
Za večeru devet bačav vina,
Za večeru dve lehi salati.
Mila majko, vsega tega j' malo!
Majka se je kruto prestrašila,
Sinku svomu tako govorila:
I peljnj ju od doma mojega,
Jer bi dva dni svo moje pojala!

Volč. sb.

V.

Kada labiraju na pogaču.

(Voprinačka).

Dare, dare na kolač,
Ki nadvrže, tega je
Ki pomaže nevesticu,
Pomoži njega Bog,
Pomoži njega Bog,
I devojka Marija,
I devojka Marija,
Ka je Boga rodila.
Lepa vam hvala,
Draga bratjo moja!
Kako ste vi nju darovali,
Tako da bi vas Bog s rajom!

Isti.

VI.

Djevojci u predvečer svatbe.

„Pridoh ti pred vrata, je l' ti se moliti,
Milo i drago, ćeš nan otvoriti?“
„„Ako verno služiš, verno ti otvaran.““
„Ov dvor bi merital slebron okovati,
I mladu divojku zvon njoga pojati.“

Sabrao Trinajstić.

VII.

Kada mi se hćerka od majke dijaše,
Majkino se srdce na pol razcvijaše.
Ne pitan te, majko, blagu nijenoga,
Nego te ja pitam tvoga blagoslova;
Da me blagosloviš s tvojun desnum rukum.

Isti.

VIII.

Bila golubice,
Imena sladkoga:
Zvezdo i danice,
Žejo srdca moga.
V njoj je golubica,
Kato, dušo draga.

Isti.

Posljednje tri pjesmice pjevaju u Vrhniku u predvečer svatbe pred djevojčinimi vrati; a zovu to „montinjadu kantat“ ili, ako je sa sopieli, „montinjadu sost“. Napjev im je starinski, te i oni sami vole, „da se to kanta starinskum notum“.

IX.

Napitnice.

(Iz Dubašnice).

Kad se pije u zdravlje.

Pasao jesam krave tri,
Nigda četire, nigda dvi,
Belu, rumenku, črne nij,
Črno nij, nij,
Muzi ga, muzi, ti!

X.

Draga moja kumpanija,
Verni prijatelji,
Gospodar od kuće lipo prosi,
Budite veseli!
On ne mari, ni ne krati, da s' napi'emo,
Neg' da svi ujedno veseli stojimo.
Svaki polak svoje volje nek' si natoči,
Prijatelj nek' postane kad svidoče oči,
Nek voli ki ča oće, ko'a komu drago,
Prijateljski živiti j' na svitu blago,
Vino zore pij mene,
Uzjigrat ću ja tebe.
Junak ga je izpio
*) ga je napio,
Napij mi se, **) moj,
Na tebi je sada red,
Red, red; muzi ga, muzi ga, muzi,
Bližnji bratac otari mu suze!

*) Ime. — **) Ime.

u specijalnoj debati, da se preinači predlog istoga §."

A kad se došlo do specijalne debate, Dr. Vitezić reče:

„U motiviranom vladinom izvješću med ostalim se čita: Pošto je podzimak (jesen) već na kraju potrebitija stvar jest, da se proskrbi pšenica za sjeme, za koje treba po Namjestnikovu izvješću za dotične pokrajine najmanje 60,000 forinti.

Silno je potrebno pak, da skrbi i za sijanje žita druge vrsti. A toj potrebi bi se imalo, polag istoga motiviranog izvješća, providiti drugim, kašnje predložiti se imajućim zakonom.

Čuli smo iz razloženja štovanoga izvjestitelja da ono 60,000 for. u §. 1. ima služiti samo za to, da se priskrbi pšenica za sjeme; a u spomenutom §. pako čita se ne *pšenica* nego *žito* za za sjeme, pod kojim (žitom) vlada usljed svoga motiviranoga izvješća razumjeva pšenicu, turkinju, jačmen i pažalj.

S toga predložio bih, da se mjesto rieči *žito* za sjeme, u §. 1. metne riec *pšenica* za sjeme, jer se samo na takov način da složiti zakonski predlog sa razloženjem izvješća."

Predlog našega zastupnika, gosp. Dra. Vitezića, da se naime u zakonu mjesto *žito* reče *pšenica* za sjeme, nebude prihvaćen od većine car. vieća. Odmah za tim predsjednik ga dade izglasovati radi njegove prešnosti u drugom i trećem čitanju, a carevinsko ga vieće prihvati uz većinu dvih trećinah. A sad evo tog zakona:

Zakon za ublaženje nevoljnog stanja usljed ljetošnje neljetine u Istri i Gorici.

§. 1. Vlada je ovlaščena, da se pomogne potrebnim sesokim stanovnikom Medjašne Grofije Istre i Kneževske Grofije Gorice i Gradiške, stradajućim usljed ljetošnje neljetine, pružati predujam, bez kamatah, iz državnih blagajnicah za nabavu žita za sjeme, do svote od 60,000 forintih, uz uvjet da se povraćaj tog predujama iz državne blagajne zajamči pokrajinskim zemljišćem, za svotu razdieljenu u pojedinoj od tih pokrajinah, a, dokle nije to moguće, od občinah glede predujma pružena njihovim pojedinim občinarom.

Razdielba ima se obaviti od državnih oblastih pomoću občinskih.

§. 2. Dozvoljen predujam mora se izplatiti u pet godinah, počamši 1. januara 1881.

§. 3. Pisma, predatci i zapisnici, odnoseći se na taj predujam, prosti su biljegovine.

§. 4. Izvedenje ovog zakona jest naručeno ministrima unutarnjih posalah i financijah.

Osvrt na dogodjaje u Kastvu.

Neće nam zamjeriti poštovani čitatelji našega lista, što se evo još jednom osvrćemo na dogodjaje u Kastvu. Nejmaju oni znamenovanja samo za občinare kastavske, nego i za občinare svih občinah krajiške grofije Istre, a razsvietljuju u isto doba postupak s občinami. Početkom mjeseca januara 1878 došao je u Kastav kao odaslanik sl. zem. odbora sa plaćom 100 f. mjesečnih na teret občine g. Cuder osoba, koju možda ima Garibaldi u imeniku svojih bivših vojnikah, ali o kojoj se u javnosti ništa znalo nije; osoba, koja tada nikakve službe imala nije i koja u obće nikad u občinskoj službi bila nije; osoba, koja nije poznavala nit nepoznaje jezika, koj se jedini u kastavskoj občini govori.

Poslovah njemu izručenih valjda nije bio kadar il mogući obavljati, jer je dne 28 okt. 1878 vis. c. kr. namjestničtvo poslalo svoga povjerenika u osobi g. Simziga i razpustilo občinsko zastupstvo. G. Simzig ostao je cielih *osam mjesecah* i 24 dana (od 28 okt. 1878. do 22. jul. 1879.) u Kastvu kao povjerenik i cielih *osam mjesecah* i 24 dana nije občina imala svoga zastupstva, premda bi se to bilo moralo uslied §. 96. obć. reda za krajišku grofiju Istru najdalje poslie *6 tjedanah* njegovoga razpušta obnoviti. Njegovim došašćem izgubio je vriednost dekret g. Cudera, koga je g. Simzig držao uz dva pisara uz blagajnika i uz prilićan broj slugah — kao pomoćnika i o kom se je ćešće izrazio — a jedno vrieme nisu se baš najljepše gledali — da će otići onaj hip, kad bude on otišao.

Medju tim se oni njekako sprijateljili — u vrieme izbora za car. vieće — a g. Simzig zajedno sa g. Sussom **odaslanikom sl. zem. odbora** došavšim, da izruči občinu u ruke novomu zastupstvu, preporučio dne 22. jul. 1879. g. Cudera za **občinskoga činovnika** i zastrašilo mu se po njeki način, da će i njega razpustiti, nebude li vršilo svoje dužnosti. Ono je moglo do sada malo učiniti, (a uslied nekih nije bilo nit slobodno raditi), al je do dana današnjega **po zakonu** obavljalo svoje dužnosti, ako i ne svakomu po volji, a ono zaista za probitak občine, što je njegova glavna dužnost.

Imajuć pravo nad svimi svojimi službenici u osobah, plići i imenovanju (§ 31. obć. reda za krajisku grofiju Istru) ono nije htjelo u sjednici 4. aug. 1879. medju g. Simzigom i drom. Gollobom kao občinskim lječnikom (a jur to, što mu se je predložilo, da potvrdi te uvjete, kaže najjasnije, da jih je moglo i nepotvrditi i promjeniti), već je hotjelo, da ostanu oni uvjeti, koje je prijašnje zastupstvo za obć. lječnika ustanovilo bilo. Tim većim pravom moglo je to učiniti, što g. Gollob nije se držao nit uvjetah sklopljenih sa g. Simzigom uzimajuć veće dnevnice, nedolazeć kad se ga je zvalo. Ono je takodjer metnulo klauzulu, da ima g. Gollob učiniti izpit vidarstva, kojega još nejma, i to u roku godine danah. Sl. zem. odbor na uztuk dra Golloba proti toj odluci obć. zaptupstva, uništio je tu odluku a pokrajinski kapetan dr. Vidulich naložio je (dne 17. aug. 1879. br. 3235.) glavaru, da se stvar opet u pretres uzme i da se dra Golloba *bezuvietno potvrdi*. Zastupstvo je pretresalo, i ostalo pri svojem stojeć tvrdo na zakonu. Hoće li sl. zem. odbor i to uništiti, još neznamo.

U istoj sjednici odlučilo je zastupstvo, da nejmaju obć. činovnici kad idu u obć. poslu po občini nikakve plaće za voz, kao nit obć. zastupnici u istih okolnostih. Obć. zastupstvo, mislimo, posve je u pravu, odlučiti tako za *svoje* činovnike i niko nikoga nesili postati obć. činovnikom u Kastvu, a hoće li postati, onda se mora u Kastvu kastavskim zakonom podvrći. To i odgovara §. 31. obć. reda za Istru. Sl. zem. odbor nije tako mislio. On je, kako se čita u br. 504. Oss. Tr. uništio tu odluku zastupstva kastavskoga.

Ono, zapstupstvo, uništilo je kupoprodaju izvedenu po g. Tepperu bez ikojega obć. zastupnika (pritužilo se dapače njekoliko zastupnika kod c. kr. namjestničtva radi toga a nedobiv odgovora, prosilo i opet zanj), a sl. zem. odbor je tu njihovu odluku uništenja kupoprodaje uništio i kupoprodaju valjanom proglasio.

Ono, zastupstvo, je jur i drugih odlukah učinilo, a sl. zem. odbor jih je uništio.

Ono je odlučilo dne 3. sept. 1879. uzeti privremeno geometru uz uvjet, da mora znati hrvatski, jedini jezik, koj se u občini govori, a g. kotarski kapetan preporučivno je hip za tim, da se uzme njeki Predonzan, koj izpustiv sve drugo, hrvatski nezna. Za dva tri dana jur je bio Predonzan u uredu občine kastavske.

Zastupstvo odlučilo je na svojoj prvoj sjednici *u prisustvu gg. Simziga i Susse* na preporuku istih *g. Cudera kao i druge činovnike* pridržati privremeno, a odlučiti se stalno prije svršetka g. 1879. a niko nije tomu, nit g. Simzig nit g. Sussa (povjerenici obiju vladah) prigovorio.

Medju tim o g. Cuderu doznalo se iz vjerodostojna izvora, da je u vrieme izbora ljude, koji ga plaćaju nazivao „ludimi kmeti"; znalo se je, da je u to isto vrieme mjesto občinske poslove obavljati *zajedno s drugimi vrieme tratio*; znalo se je, da je on Garibaldinac bio; uvidjelo se, da nepozna jezika hrvatskoga — službenoga u občini; vidilo se, kako se često vozikao (a na čije troškove i kakove, gle izvješće občinske sjednice od 27. okt. t. god.). Narod je uvidjao sve veće, da ta činovnik za njega nije. Nezadovoljstvo bilo je sve veće a povećalo se onda (19. augusta) kad je sl. zem. odbor pozvao obć. glavarstvo, da, nerazpisujuć službah, *obstojeće činovnike — i g. Cudera* — potvrdi. To je dalo povoda, da su njeki zastupnici kod neposredno sliedeće sjednice dne 3. septembra 1879. podastrli pismen predlog, da se službe razpišu (to pravo daje zastupstvu jur navedeni §. 31. obć. reda za Istru) i da se Cuder odpusti (zastupstvo ima pravo po §. 50. obć. reda sve svoje činovnike odpustiti, a tim veće privremene.). Tomu predlogu nije se dopustilo na dnevni red, a nije dopustio c. kr. kotarski kapetan nemavši nikakva razloga nego da nespada na dnevni red, premda je dopustio mnogo drugih predmetah, medju ostalimi u geometri, kojih u programu zabilježeno bilo nije, i premda ima on uslied §. 91. obć. reda sjednicam obć. samo prisutvovati i u svako doba govoriti. Odložilo se na drugu sjednicu. — Na sjednici 20. okt. nisu zastupnici htjeli viećati, dok se g. Cuder neodstrani iz viećnice.

Sl. kotarske oblasti odaslanik *nepoznavajući jezika, kojim se u sjednicah govori*, (a on ima pravo govoriti i paziti, da se neprekorači djelokrug i nepovredi zakona, §. 91. i 92. obć. red.), stade Cudera braniti — i to *kao povjerenika sl. zem. odbora*. Preko noći (od posljednje sjednice kad se je predlagalo, da se Cuder odstrani, do ove, kad se je imao taj predlog pretresti) je Cuder postao iz privremenoga obć. činovnika povjerenik zem. odbora — i to bez dekréta, kog su zastupnici zahtjevali, kog su imali pravo zahtjevati, a koj njim se pokazalo nije. Sjednica žandari stražena, bi razpuštena, jer nisu zastupnici u prisustvu svoga privr. činovnika Cudera, o kom se je imalo govoriti, htjeli viećati. Jeli tu sbilja buke bilo, ko je tomu kriv? — Narod doista sviestan, mirno se razišao.

Kod sjednice 25. oktobra i opet neće zastupnici viećati, dok Cuder, koj je s g. kotarskim kapetanom pod pazuhom u dvoranu uljezao, neizide.

G. kapetan Cudera brani, dapače čita dekret, kojim bi g. Cuder imenovan njekakvim juntinim odaslanikom *za prijašnjega razpuštenoga zastupstva*. Nije li to poslje svega rečenoga, da iz kože skočiš!

Pošto je o g. Cuderu g. Simzig ćešće rekao, da će otići, kad i on; pošto on svojega dekreta nikad, a nit kad su ga zastupnici zahtjevali, pokazao nije; pošto se je gosp. Cudera od raznih stranah (gg. Simzig i Sussa dne 22. jul. 1879., sl. zem. odbor dne 19. aug. i 21. okt. 1879.) preporučivalo *občini za činovnika*; pošto ga je obć. zastupstvo privremeno takovim pripoznalo, i niko proti tomu ništa rekao nije: pošto je došao dne 22. julija 1879. g. Sussa kao *odaslanik Junte*, da poslove novomu zastupstvu izruči: sad je Cuder na jednom juntin odaslanik, *i to dekretom izdanim za prijašnjega zastupstva!* §. 94. obć. reda za krajišku grofiju Istru, u kojoj se i občina kastavska nalazi, veli, da ima zem. odbor pravo „preduzeti što je potrebito troškom i pogibelju občine", kad bi *zastupstvo „zanemarilo ili zavrglo poslove vlastite občini."* Jedini je to §. uslied kojega *bi se moglo slutiti*, da može u koju občinu sl. zem. odbor poslati svoga odaslanika za koje vrieme, (nikad za dvie godine ili za 20, (Cuder je jur za Simziga govorio, da ima posla za 20 godinah za njega, dapače vele, izrazio se jur da će — glavar biti), jer onda občina prestaje občinom biti, a zastupstvo postaje izlišno, jer bi u dvie godine (730 danah) i državu uredio, a kamo li nebi občinu ma još veće poslovi zamršeni bili, i jer je tu občinu valjda u 8 mjes. i 24 dana g. Simzig uredio), i to **onda samo, kad bi zastupstvo zanemarilo ili zabacilo poslove vlastite občini.** A šta je moglo zastupstvo, stupivše u službu **22. mjeseca julija g. 1879.** zanemariti, šta li zabaciti **mjes. januara g. 1878.,** kad g. Cuder sa dekretom odaslanstva u Kastav došao. Proti takovomu protuslovju mi nemožemo dalje.

Ima ljudih, koji govore, da se s nekojih stranah na drugo neide, nego da se još dosta bogata občina Kastavska osiromaši, da se pak u siromašnoj uništi hrvatski duh, koj je u njoj uzbujao, a koj nije svakomu po volji. To bi bilo istini tim bliže, što znamo, da se je ljude pojedinih podobćinah nagovaralo, da se razdiele, pak da bude svaka za se. Tim bi svaka bila slaba, tim bi se dalo povoda medjusobnomu kosmanju, u kom bi se zbilja sve osiromašile, uništile.

Mi ovim molimo vis. c. kr. namjestničtvo zaštitu zakonah za občine proti svim onim, koji jih vredjaju. Molimo, da se k občinskim sjednicam od strane kotarske oblasti šilju ljudi, koji poznadu občinske zakone, koji poznadu jezik, kojim se u sjednicah govori. — Upozorujemo naše narodne zastupnike na ovo danas spomenuto, a drugda jur razloženo. Neka oni potraže tamo lieka, gdje se ga tražiti može. Imenito pak jih molimo, da nagovore slavni zemaljski odbor, da nebi i u napred uništivao zakonitih odlukah občinskoga zastupstva kastavskoga. — Hvalimo napokon sl. kastavsko zastupstvo za cielo njegovo zakonito, muževno i častno ponašanje. Ono je dosad, držeć se zakona, uz sav pritisak pobjedilo. Neka se i odsad drži zakona. Neka se dogodi što će, dobra glasa, koji ipak najviće vredi, neće izgubiti.

Dva tri paragrafa

„občinskoga reda za krajišku grofiju Istru" onim, koji jih neznaju.

Njegovo Veličanstvo potvrdilo je i sliedeće paragrafe občinskoga reda za krajišku grofiju Istru:

§. 86. Zemaljski Sabor pazi po svojem zemaljskom Odboru, da se imovina i dobra občinska i njihovih zavodah nedodirljiva uzdrže. (Čl. XVIII. zak. 5. ož. 1862.)

Svaka občina ima zemaljskomu Odboru podastrieti točan popis imovine i občinskih dobarah *i to svaki put kad se občinsko zapstupstvo promieni.*

Zemaljski odbor može pitati občine, da mu što razjasne u čem se opravdaju *i poslati povjerenstva ili opunomoćiti u tu svrhu jednoga ili veće zastupnikah druge občine, da pretraže stvar na licu mjesta.*

U izvršivanju toga prava može ona u slučaju potrebe shodno zakonu pobrinuti.

§. 91. Državna uprava ima pravo nadzirati občine, da li napredju svojega djelokruga u duhu povrieda obstojećih zakona. (Član. XVI. zak. 5. ožujka 1862.)

To pravo nadzora ima na prvom mjestu kotarska politička oblast. U tu svrhu može ona zahtjevati, da joj se priobće odluke občinskoga zastupstva i da joj se što je potrebito razjasni.

Predstojnik političke oblasti, ili njegov poslanik ima takodjer pravo prisustvovati kod sjednicah občinskoga odbora, i svaki čas govoriti; samo ako je član istoga može sudjelovati kod odlučivanja.

§. 92. Kad bi občinsko zastupstvo u čem, što na njegov djelokrug nespada, odlučilo, ili što je protivno obstojećim zakonom **ima politička oblast pravo i dužnost obustaviti izvršenje, podastriev predmet neposredno namjestničtvu, koje, saslušav zemaljski odbor, po zakonu odlučuje.**

§. 94. Kad bi občinsko zapstupstvo zanemarilo ili nehtjelo izvršiti dužnostih, koje se občini odrediti mogu, ima kotarska politička oblast učiniti što je potrebito troškom i pogibelju občine.

Kad bi zanemarilo ili zavrglo poslove vlastite občini, ima to pravo zemaljski odbor, a u sili kotarska politička oblast obavjestiv o tom zemaljski odbor.

§. 96. Občinsko zastupstvo može biti razpušćeno po namjestničtvu. Občina može učiniti utok kod državnoga ministarstva, ipak bez obustavnoga učinka.

Najdalje 6 tjedanah poslie razpusta, mora se naložiti novi izbor (Član. XVI. zak. 5. ožujka 1862.)

Za obavljanje poslovah u to vrieme do namještenja novoga občinskoga zastupstva morali će namjestničtvo s dogovorno sa zemaljskim odborom predunzeti potrebite mjere.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. studena 1879.

Danas se moramo veoma u kratko porazgovoriti s našimi čitatelji o svjetskih novostih, jer nam se oteo prostor drugimi domaćini i poblizimi viestmi.

Sutra će car. vieće početi pretresati zakon o vojsci. Po tom zakonu naša bi vojska budućih deset godinah imala brojiti osamsto hiljadah vojnikah. Nego boje se, da neće proći, jer mu treba, da bude prihvaćen, dvie trećine glasovah, a ustavovierci mu se protive od jeda na ministarstvo. Nj. velič. Cesar primio je veoma milostivo izručenu mu Adresu car. vieća, dapače sastavitelja joj, grofa Hohenwarta, i najčešćeg zagovoritelja, grofa Klam-Martinica, odlikova redom željezne krune prvog razreda.

U ugarskom parlamentu vojnički zakon kao da će imati bolju sreću. Nagodbeni su se dogovori medju Magjari i Hrvati prekinuli, čemu se mi nemožemo nego veoma radovati, jer je skrajno vrieme, sjetiti Magjare, tko su i što su Hrvati. Kad su ono Hrvati svoja dobre volje izabrali Petra il' Pavla za svog kralja, nisu nikako izabrali Magjara za svog gospodara. Eto točke, sa koje treba Magjaram u oči pogledati, pa makar se hrvatsko-ugarska zajedn ea i za uvjek razvrgla.

U Madridu se juče poručila austrijska nadvojvodkinja Marija Kristina sa Alfonsom kraljem španjolskim. U Italiji se promienilo ministarstvo. Prošlih se danah otvorila u Parizu narodna franceska skupština, prvi put poslje deset godinah. Engleska vratolomna politika gubi sve to više ugleda i u samoj Engleskoj. U Rusiji kao da se spremaju velike stvari. Čuje se, da će car Aleksandar na svoj rodjendan, dne 2. ožujka 1880. godine, vratiti Rusiji, slobodu, te vladati unapred uz vieće zastupnikah naroda i plemstva. Ruski parlamenat, k tomu pomirenje ruskog naroda s bratskim narodom poljskim, jest događaj tolika zamašaja, da mu se mogu već sutradan viditi egromne posljedice. U Carigradu da se odkrila opet nekakva zavjera proti Sultanu.

Franina i Jurina

Fr. Dakle u Pazinu na občinskih izborih da su predobili Šarenjaki!

Ju. Ja sam znal, da će tako bit.

Fr. Kako to?

Ju. Tako: sega mlada leta jim se je dobro namočilo, a potlo lepo osušilo; pak sad na podzimak nisu drugo, nego spravili gotovu intradu.

Fr. Tako ča misliš, da...?

Ju. Mislim, da je cenija turkinja, da bi bili draži glasi.

Fr. Pust ča; tri leta brzo projdu...

Ju. Projdu, projdu, ako opet daž i suša nedojdu.

Književne viesti.

Učevne osnove za pučke škole. Tako je ime velikoj knjizi, što ju je napisao u njemačkom, talijanskom, slovenskom i hrvatskom jeziku g. vitez Anton Klodić, c. k. pokrajinski školski nadzornik u Trstu, a izdala c. k. Naklada školskih knjigah u Beču, usljed odluke predsjedničtva c. k. pokrajinskih školskih oblastih za Primorje. Što bi god rekli o toj knjizi, bilo bi malo, jer ona sa najboljoe preporučuje sama svakomu, koji se bavi školom i školstvom. U njoj će naći učitelji i kotarski školski nadzornici sve, što imadu jedni učiti, a drugi zahtievati u raznih razredih raznovrstnih pučkih školah. Tu ima ljeto po ljeto, sat po sat naznačeno sve, što se ima i kako u kojem razredu uzeti, da se podpuno odgovori svrsi naših pučkih školah. Učitelju netreba znati, nego u koju vrst spada njegova škola, pa ujedno zna i što mu je činiti, da umjetno i postepeno razvije um i čuvstvo povjerenog si djotce. Zato boz ove knjige nemože i nesmie biti baš nijedan učitelj u ovom našem Primorju. Ciena joj je 1 f. 80 nvč.

***

Pregled tradicionalno književnosti Hrvatah i Srbah je naslov knjigi, koju kani stampati, ako mu se dovoljan broj predbrojnikah odazove, vč. svšć. Ivan Radetić, kr. gimn. profesor u Senju. U toj knjigi od 10—11 arakah u maloj osmini bit će pobilježeno pak i estetičko-literarno-historički razjasnjeno sve one narodne umotvorine, koje su naši predji ustmenim predavanjem od otca na sina pronašali. Knjiga je podieljena u tri odsjeka, od kojih prvi kao uvod sadržaje historičko-etnografske crte Slovjenah u obće, a naposo Hrvatah i Srbah. Drugi odsjek razpravlja narodne pripoviedke, poslovice, zagonetke, a najobširnije narodne pjesme; a treći riše najstariji kulturni život naših predjah.

Predbrojba šalje se samomu piscu. Kad se knjiga dostampa razaslati će se predbrojnikom s poštarskim pouzećem na cienu od 60 novč. a. vr.

Sadržaj knjigi je veoma zanimiv te se sama preporuča.

***

I ove će se godine tiskati **Slovjenski Almanah**, što ga priredjuje u Beču srednjoškolski djaci iz svake grane slovjenskoga porjekla. Prijazno je već lanjski bio primljen, a nema dvojbe, da bude i ovogodišnji, jer ako je bilo manah u lanjskom u ovom će se popraviti po raznih izkustvih prvoga izdanja i dobrih savjetih raznih javnih glasilah. Zadaća Almanaha je upoznati čitaoca s pojedinim slovjenskim jezikom u člancih, koji uprav osobujnosti pojedinoga slovjenskoga naroda razpravljaju. Tim će se putom izniesti na vidjelo, u koliko se razlikujemo jedan od drugoga. Toj medjusobnoj duševnoj zvezi treba da svatko, tko može, pripomogne, i pisuć u tom smjeru članke za almanah i podupirajuć ga mnogobrojnom predplatom. Ciena mu je 1 f. 20 nov., kašnje 1 f. 60 nov., a izići će početkom nove godine. Predplate se prima do konca ove god.; naslov: Radivoj Poznik, Wien, VIII. Florianigasse N. 17.

***

Ivan Širola, gradjanski učitelj na Hreljinu (pošta Mejа), namjenio je tiskati vele koristnu knjigu **Ob uzgoju djevojčicah.** Pisac je uzeo spis slavnoga nadbiskupa Fenelona: „De l' Education des Filles" pak ga preodjeo u hrvatsko odjelo. Djelu je dodan obširan i vrlo lieno napisan životopis Fénelonov pak i izvrstne opazke što ih je njemački prevodilac Dr. Arnstädt potbrao po spisih najznamenitijih pedagogah nove dobe. Djelo će izaći u 12 štampanih tabnkah i prodavat će se komad po 80 nov. Hrvatska literatura ueima jošte ob uzgoju djevojčicah posebnu i obširnu knjigu; dobro će dakle doći ovo djelo hrvatskim majkam, učiteljem, učiteljicam, svećenikom i svakomu, koji se uzgojem djece bavi. I tim budi osobito preporučena. Tko želi predbojiti se, neka se najdulje do konca ove godine samomu pisatelju javi.

***

Assemanovo izborno evangjelje. Na svetlo dao Dr. Ivan Černčić, tajni dvornik sv. Otca Lava XIII. i kanonik slovenskoga sv. Jerolima. U Rimu iz mnogojezične tiskarne sv. Veroplodnice 1878.

To je naslov knjigi, koju je Dr. Černčić na svietlo dao. Vele će razveseliti svakoga ovo starodrevno dielo, o kojem sam pisatelj pripovjeda u „pripomenku" da, na Vatikanskoj knjižnici, medju onih 25,000 svakako i po vanđiju pisanih knjig, dvadesetak jih je i po *slovinsku*, ter i po Kurilovu i po Klimentovu, i još inako, ter medju timi je i ono (3. po ćislu), koju Assemanovim ili Vatikanskim evangjeljem, ili evangjelistarom zovu, ké je ono Safarik v Pamatkah malo, ter vele slabbno iznesao na svetlu, a sve koliku Dr. Rački, izpisav ju kada onde biaše kanonikom. Taj je dakle rukopis Dr. Černčić velikim trudom prenčio i prepisao iz glagoljskih u latinska slova, ter ga Slovjenom sad u baš prijaznoj oblici podno.

Knjiga u velikoj osmini ima uvodu LXXVI. str. a za tim teksta 180 str. Eve n. p. nekoliko vrstieah evangjelja sv. Ivana 1. pogl. „Iskoni bě Slovo, i Slovo bě u Boga, i Bog bě Slovo, se bě iskoni u Boga. v' sě tėm' bišе, i bez nego ničesoze ne bišt', eže bišt'. v' tom' život' bě, i život' bě svět' člowékom'; i svět v' t'mě světit se, i t'ma ego ne obet."

***

„Matica Hrvatska" časti se ovim objaviti, da posto se je do danas blizu do *tri trisuće* članova za god. 1879 prijavilo, da je uslied toga ponestalo ovogodišnjih „Matičinih" knjiga, koje su samo u *tri tisuće* iztiskata štampane, a to:

Jurkorić, Dramatička djela, II.,
De Amicis, Slike iz vojn. života i
Lopašić, Poviest grada Karlovca.

Pošto se pako još uviek novi članovi prijavljuju, a od njekojih strana naše domovine se još ni prijaviti nisu, to je upravlj. odbor „Matice" zaključio, da se i nadalje članovi za god. 1879 primaju, te onim koji se od današnjega dana prijave, da se uz ustalih ovogodišnjih *pet* knjiga, i to:

Fenelon, Temelak,
Tomić, Zmaj od Bosne,
Šenoa, Pripoviesti,
Irving, Crtice, II. i
Smičiklas, Poviest hrvatska, II.

poda za ponestale tri ovogodišnje knjige starijih „Matičinih" knjiga u istoj vriednosti i to na izbor:

ili I. *a) Šenoa*, Antologia — i
b) Verne, Put na mjesec — ili
b) Verne, Put oko zemlje
ili II. *a) Šenoa*, Antologija,
b) Sand, Nahod Franjo i
c) Krauszewski, Pjesnik i svjet
ili III. *a) Šenoa*, Antologija
b) Andersen, Izabrane priče
ili IV. *a) Verne*, Put na mjesec i oko zemje, 2 svezka i *b)* i *c)* pod II ili *b)* pod III.

Tko nenaznači sam, koje od ovih starijih knjiga (I—IV) bi želio mjesto nestalih ovogodišnjih trinu, tomu će je odpravničtvo „Matice" samo odabrati, i kasnije moguće reklamacije neće se moći uvažiti.

Članovi za god. 1879 se prama tomu, kako uzbude još ovog. knjiga, primaju sve do 1. januara 1880.

U Zagrebu, 18. novembra 1879.

Uprava „Matice Hrvatske"

Izpravak.

U 21. br. „Naše Sloge" dne 1. oktobra 1879. štampali smo dopis iz Barbanšćine, kojim se našao uvriedjen m. č. g. Petar Mitton, župnik i dekan vodnjanski, pa nam u ime zakona poslao na njega svoj talijanski pisan izpravak.

Kako nam nije bilo nikad ni na kraj pameti, uvrieditli g. Mittona, koga poznamo kao čestita i poštena muža, tako smo bili gotovi tiskati njegov izpravak, moljeni i od osobe njemu i nam prijazne, samo smo želili, da mu dade doličnu formu, da izpusti što se tiče trećih osobah, i da nam ga pošlje u jeziku, kojim se štampa naš list i u kojem bijaše pisan dopis, kojim se našao uvriedjen. Nu kako on nije htio na to pristati, a kako mi nismo dužni primati izpravakah, koji neodgovaraju zakonu, ni ovlašćeni vriedjati trećih osobah, ni spremni miešati u hrvatski list talijanske sastavke, a ni voljni raditi proti hrvatskomu pravcu ovoga lista: tako nemogosmo na ino, nego dati izpravku g. dekana Mittona zakonitu formu i zakonite granice uz zakonito i opravdano štovanje našega jezika i našega pravca, pa iz Mittonova izpravka izvaditi samo ono i onako, na što i kako nas zakon duži, što evo i učinismo.

M. č. g. Petar Mitton, župnik i dekan vodnjanski, veli na svoj način u svom izpravku:

1. Nije istina, da sam ja dne 14. oktobra došao u Barban, pozvan *od prevjanih Karnjelah*, nego sam bio tamo poslat od Ordinariata;

2. Nije istina, da sam ja pozvao čč. gg. svećenike u podestarijski ured. da poduzmem proti njima naloženu mi iztragu, već sam je pozvao u ured župnički;

3. Nije istina, da sam je ja izručio, kad je naposljedku potražili na njihovu domu, da ovršim svoju dužnost;

4. Nije istina, da je slavenski pomoćnik dinjanski morao ići u Barban po mojoj zapovjedi, nego je odišao tamo po zapoviedi Ordinariata;

5. Nije istina, da se je tom prigodom radilo o pitanju *Karnjelah*, ili o *kojoj šalici kava*; kao ni o tom, da li je, nije li *Barban hrvatska zemlja*;

6. Nije istina, da se htjelo potlačiti njegu *narodnu samostviest*, nego se radilo jedino o crkvenoj stegi.

Eto Mittonova izpravka u svojoj sućnosti.

Kako si je dao m. č. g. župnik i dekan. Petar Mitton, protumačiti na talijanski jezik naš hrvatski dopis od 1. oktobra br. 21. „Naše Sloge", tako se nadamo, da će si dati protumačiti ovaj izpravak, pa da će ga naći sasvim prema svojemu, dne 17. novembra 1879., na nas upravljenu pismu, izuzam samo ono, što nespada amo, pa što mu mi po zakonu nismo dužni primiti ni štampati. Ako nije ovak pravo njemu il našemu dopisniku iz Barbanšćine, oni mogu i napred: ali neka znadu jedan i drugi, da smo mi zadovoljili zakonu, a za ostalo neka sami misle. Javni list jest javno zrcalo istine i pristojnosti, pa na to mora da pazi i tko piše i tko čita, i drugo ništa.

U Trstu 1. decembra 1879.

Uredničtvo „Naše Sloge".

DOPISI.

Iz Krčke občine *koncem studenoga 1879.*

Čudne stvari, svaki, sve što dalje može, hoće da drži vlast, bilo to i izvan zakona. Tako je i kod nas, prošlo pol četvrte godine odkad sadašnji naši občinski gospodari vladaju, pa ipak još se ne vidi, da mare za vršenje občinskoga zakona, koji njihovu oblast proteže na tri godine, a ne više.

Neznaju valjda kako pustiti drugim ljudem občinsku upravu, pa još nisu

ni razpisali nove izbore, premda su jih na to, svojim ponašanjem, sjetile obkružujuće občine, koje su svoj posao ugotovile i koncu dovele. Al uzalud, kad se oni neobaziraju na ono, što okolo njih biva, nego jedino udubljeni sami u sebe, jašu konja dok jahati mogu, bojeć se valjda, da te kao za stalno morat odjahati. Dan se odvlačuje, al on mora doći i nebi imao biti mnogo daleko. Proti sadanjim obć. zastupnikom nisu samo nekoji vanjski natražnjaci, (kako jih dandanas običavaju nazivati) nego i veći dio krčkih gradjanah. Od nastojanja i medjusobna dogovora zavisiti će uspjeh. Pak pošto do mala biti te izbori, dobro je, da promjerimo moć pojedinih stranakah, da poznajuć neprijatelja, uspješnije budemo vojevali, inače moglo bi nam se dogoditi kao u Baški.

Tri su stranke, koje misle prigodom novih izborah, natjecati se: dvie naime gradske i jedna seoska. Obe gradske treba, da si po selih pribave dobar broj privržencih, jer će inače propasti, dočim seoska može i sama na se računati.

Dosad vladajuća stranka imati će za se „i noti amici e fautori“ koli na Puntu *), u Sv. Fuski, toli i Dubašnici, ali u gradu posve malo, — dakle imala bi propasti. Nova gradska stranka, dočim će imati većinu i to veliku u gradu, po selih neće imati skoro ništa, dakle i ta si može pogreb pripravljati. Dobro je, medjutim, da se ove podnipošto nete složiti te tako dok se budu med sobom grizle, treća, t. j. seoska stranka, će nadvladati. Nu ako se i bi one prve združile, ova se treća neima koga bojati, jer ako bude ikoliko sporazumljenja, hoće u svih trih razredih prodrieti.

Seoske stranke je namjera stresti sa sebe gradsko, vejsko gospodarstvo, i to je posve pravedno, jer već više godinah 8000 okoličnih stanovnikah, mora da sluša zakone učinjene od nekolicine gradskih zastupnikah, koji zastupaju jedva 2000 dušah. Rekao sam nekolicina gradskih zastupnikah, jer ovi za sobom povuku svojih „amici e fautori“.

Je li pak moguće sporazumljenje, toli potrebito, med seoskimi občinami? Ta kako nije, kad je već svim dodijalo dosadašnje stanje. Eno Kornić, gdje čudom gleda kako ima duga, dočim dok je sam svoj bio, nije ga imao. Eno Punat, — gori mu do nokta —, dosadašnje stanje progutalo mu ne samo par stotin forinti, koje je posjedovao kad se je s Vejom sdružio, nego mu se već i nabrao priličan dug od 600 f., a kamo će tako doći? Kako je neki štovani dopisnik s Punta ove godine javio, svake godine dava Punat 60 for. za liečnika, koji je u Veji a ne na Puntu, i koji zna, na mjesto 3 f. kako je propisano, uzeti 5 for. za svaki pohod na Punat. Eno Dubašnica, težko uzdiše i ona mora tancati kako joj *si* ali *ne* zagudi. Isto tako i Poljica. Jedina Sv. Fuska reć bi, da je zadovoljna, jer je puko oružje u rukuh mjestnoga si gospodara.

Svim je sramota, da se u sjednicah jedino talijanski govori, i da seljaci većinom ondje bulje malo ili ništa razumeć. Sramotno je i nepristojno, da občinski spisi, pišeni talijanski, bivaju razašiljani na podobćine i da ti bivaju pročitani puku, i to ne Puljizom ili Kalabrezom, već Hrvatom, koji neznaju neg hrvatski jezik, ako i gdje koji možda razumije išto talijanski! Takove nepravice nesmije se više trpiti, od sada treba, da prostorije krčkoga ćuka odzvanjaju hrvatskim jezikom, to bo zahtjeva pravica i poštenje 6000 stanovnikah kanoti i čast njihovih zastupnikah, a gradski zastupnici, ako bi koji bio, da nezna hrvatski, nek se ga uči. Mislim ipak, da znaju mnogi Vejani hrvatski, jer znaju seljanom, Hrvatom, prodavati i kože i platno i framentun i poplati itd., moći će dakle oni i razumieti što bude u sjednicah kojigod seoski zastupnik govorio u svojem materinskom — hrvatskom jeziku. Hrvatskim duhom treba, da dišu novi zastupnici, o tom valja da nastoje svi seoski birači!

Svi, dakle rodoljubi, koji spadate pod vejsku občinu, osobito vi, mnogočastni svećenici, vjerni sini hrvatske matere, imajući pred očima vjeru i domovinu, imate se živo zauzeti, da takovi budu budući občinski zastupnici. Da budu naime nepokvareni naši hrvatski seljaci, i nitko drugo. Tada ćete se moć ufati na pravo občinsko podpomaganje, tada će hrvatsko imanje biti u hrvatskih rukuh, duh u učionah biti će hrvatski, puk, koji je toli jasno pokazao, da je ćelik-hrvat u prizadnjih izborih za carevinsko vieće, probuditi će se, bolje će razumjeti svoju narodnost i hrvatski-frankopanski svoj ponos. Da, jedino tako na crkvenom i političkom našem polju, neće se ukoreniti prekomorska zla trava i pokazat ćete, da sve žrtvujete za vjeru i hrvatsku domovinu.

Na vrieme dakle svi hrvatski rodoljubi stavte se na dielo, da vas nepripravne ne najde proglas novih izborah, koji mora koj taj dan puknuti. Na to te „gospodičići“ i „amici“ mrmljati, al vi se zato ne starajte, morati te po hrvatsku tancati, nebudu li htjeli, tad će svaki za sebe misliti pa hote, kao nekoč, Punat, Kornić, Dubašnica i Poljica svoji na svojem biti!

Rodoljubi seoskih občinah, nezaboravte na ovo, što vam piše, na rad vas nukajući, vaš občinar **M.**

*) Nadamo se ipak, da reć ovdje noće, po tom se omazala crvena berita.

Jednomu pazinskomu klevetniku.

Od jara pût ti pozučela,
A risji gled ti ognjem kroše,
Zavišću žuč ti ùzavrela
I brbljav jezik vlek ti kljoše.

Pošténo ljudo rad opâdaš,
Vikûdu! pravedno rad biediš:
Prikupit tim se znam kim nadaš,
U srcu da im tvrdju sjediš.

U srca čista viriš rada —
Izróda! — ù svoje poglédi:
Zmijina puno ti je jada
Kim mnogo, mnogo već ozledi.

Oj kudi, laži, biedni stvore!
Oj crni! — nećeš dugo časa —
Gle! sunce već ti gre za gore
Još hip pak — za tobom ni glasa!

☞ *I opet najvruće molimo sve one naše predbrojnike, koji nam predplate na naš List za minuću godinu nisu jošte poslali, da to svakako prije konca tekućeg mjeseca učine.*

Različite viesti.

Narodni ponos. Dne 25. studena iz Bosne i Hercegovine prispješe u Trst Lloydovim parobrodom dva batalijuna vrlog slovenskog puka Kuhn Br. 17., dočekan od mnogobrojna pučanstva, gdjo im drugi podpredsjednik političkog družtva „Edinost“ uz patriotičan nagovor izruči prekrasan lovorvienac sa trobojnim narodnim trakuma, na kojima bjahu zlatom izvezene sliedeće rieči: „Rogolje, Bihać, Jajce, Livno — Primorski Slovenci hrabremu polku Kuhn“. Sutradan krenuše ti naši slavni junaci kroz Ljubljanu u Beč na posadu. Živili!

Ravnateljem gradskog tršćanskog Magistrata postao je naš zemljak, g. Zakarija Gandusio, rodom iz Krka na otoku istog imena, bivši dosad činovnikom kod ovdašnjeg pokrajinskog suda. Čestitamo mu iz svega srdca.

U carevinskom je vieću izrečeno u načelu ukinutje svih slobodnih u državi lukah, pa tim i Trsta i naše Istre. Nego što se tiče Trsta, to će biti stopram do kakve dvie ili tri godine, naime zajedno sa ukinutjem slobodne luke riečke. Što se pako tiče naše Istre, glede nje da će se najbrže pričekati još do godine, dokle ju minu grke posljedice ljetošnje nerodice. U tom je smislu i koparski municipij, poslao predstavsku na visoku vladu, pozvav i ostale istarske municipije, da i oni taj isti korak zajedno s njim učine.

Na koparskom učiteljišću bilo je lanjsko školsko godine svih djakah 128, i to u IV. razredu 28, u III. 46, u II. 26, u I. 28. Da vidimo danas, koliko je od tih djakah bilo iz jedne, koliko iz druge, koliko iz treće pokrajine ovoga Primorja; a onda iz kojih kotarah su bili djaci iz Istre. Djakah iz Istre, te najveće pokrajine onoga Primorja, bilo je 38; iz pokrajine Goričke, koja ima manje stanovnikah nego li Istra 68, iz Trsta s okolicom 15. K tomu bila su 4 djaka iz Kranjske, 2 iz Štajerske, 1 iz Rieke. Istarskih djakah bilo je iz kotara koparskoga 6 (i to 3 u slov. odielu 3 u tal.), iz poročkoga 4 (sva 4 u tal. od.), iz Rovinja 4 (u tal. od.), iz pazinskoga 2 (oba u tal. od.), iz lušinjskoga 13 (i to jedan iz Lušinja u tal. od., 12 iz Krka, od kojih su osim jednoga svi u hrv. od. bili), iz volovskoga 9 (svi u hrv. od.). Vide se s toga da najma *cieli koparski, cieli porečki, cieli puljski, cieli pazinski, sva zapadna Istra niti jednoga* djaka u hrv. odielu, a da ga najma *niti otok Lušinjski niti creski*. Vidi se iz svega, kako se slabo mari za Istru u obće, a za Hrvate napose, za Hrvate u zap. Istri *niti malo*.

Br. 2312.

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 27. listopada t. g. imadu se popuniti sliedeća mjesta:

Mjesto **obć. tajnika ujedno liquidatora,** sa plaćom godišnjih 1000 forinti; prvenstvo dati će se izučenom pravniku, u pomanjkanju takvog, ima molitelj svjedočbami dokazati podpunu sposobnost u obć. poslovih;

mjesto **obć. blagajnika,** sa plaćom godišnjih 500 for. sa zahtjevom, da molitelj dokaže sposobnost za ovo mjesto, i da kod nastupa službe položi jamčevinu odgovarajuću jednogodišnjoj plaći;

mjesto **obć. pisara,** sa plaćom godišnjih 500 for.;

mjesto **zemljomerca (geometra)** sa mesečnom plaćom od 60 for. uz 1½% čistog dobitka na prikoristjenomu likvidiranomu kapitalu.

Uredovni jezik jest hrvatski, osim kojega zahtjeva se poznavanje talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga jezika.

Natječaj valja od dana 27. listopada do 10. prosinca t. g. do kojeg dana imaju natjecatelji svoje sa svedočbami usposobljenja kao i neporočnosti obložene molbe podpisatomu glavarstvu dostaviti.

GLAVARSTVO OBĆINE KASTAV
dne 28. oktobra 1879.
Glavar: Đukić *m. p.*

Br. 471. — C. S. D.

NATJEČAJ
na učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru su izpražnjene sliedeće učiteljske službe:

1. Učitelja II. vrste na jednorazrednici u Materiji sa slovenskim učnim jezikom.

2. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Tatreh sa slovenskim učnim jezikom.

3. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Rukavcu sa hrvatskim učnim jezikom.

Sa svimi službami su sakupljeni dohodci utemeljeni zemaljskim zakonom za Istriju od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno 10. decembra 1878.

Oni koji traže za podielenje jedne ili druge ovih službah, imadu uredno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, ako još ne služe, ravnim putem najdalje do 20. novembra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće, odpremiti.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE
Volosko dne 15. oktobra 1879.

Ték Novacah polag Borse u Trstu
od 16—28. Novembra 1879.

Dne	Carduski (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)	Dne	Carduski (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prid srebro (agio)
16	—	—	—	—	24	5.53	9.31	11.74	—
17	5.53	9.31	11.73	—	25	5.53	9.32	—	—
18	5.53	9.31	11.72	—	26	5.53	9.32	11.73	—
19	5.53	9.31	11.74	—	27	5.52	9.33	11.72	—
20	5.53	9.32	11.75	—	28	5.52	9.31	11.72	—
21	—	—	—	—					
22	5.53	9.31	11.75	—					
23	—	—	—	—					

Pregled tršćanskoga tržišća.
dne 27. Novembra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 kg	—	—	—	—
Kafa Portoriko	„	108	—	114	—
S. Domingo	„	78	—	92	—
Rio polag vrsti	„	0s	—	00	—
Cukar austrijski tučeni	„	—	—	—	—
	„	35	—	36	—
Cvietje trave buhače (Grisantomo)	„	83	—	210	—
Naranče skrinjice	„	3	25	4	50
Karube paljezke	za 100 kg	—	—	8	—
lovantinske	„	6	25	6	50
dalmatinske	„	—	—	—	—
Smokve Kalamata	„	16	—	17	—
paljezke	„	18	—	20	—
Limuni skrinjica	„	3	50	6	50
Bademki lišti mendule puš.	za 100 kg	110	—	116	—
dalmatinske	„	—	—	—	—
Lešajaci	„	30	—	44	—
Šljive	„	22	50	24	50
Pšenica ruska	„	13	—	13	50
ugarska	„	—	—	—	—
galaška	„	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	00	—	—
ugarski	„	8	50	9	50
Raž	„	9	—	10	—
Ječam	„	9	—	12	—
Zob ugarska	„	8	50	9	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti robe	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Loća	„	—	—	—	—
Orli talijanski	„	17	50	23	—
inglezki (kitajski)	„	16	50	17	—
Vuna bosanska	„	88	—	100	—
morejska	„	100	—	116	—
arbanaska	„	92	—	100	—
istarska	„	—	—	—	—
Dasko koruško jelovico	„	49	—	93	—
štajersko	„	44	—	72	—
Grede	„	11	40	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. nižjo vrsti	za 100 kg	48	—	50	—
najbolje	„	65	—	80	—
srednje vrsti	„	—	—	—	—
dalmatinsko	„	—	—	47	—
istarsko	„	47	—	48	—
Kamene ulje u barilah	„	12	—	—	—
u kasetah	„	12	50	—	—
Kože strojeno naške	„	165	—	185	—
suhe volovje naško	„	110	—	134	—
dalm., ist. i bos.	„	70	—	100	—
janjeće naške	za 100 kom.	—	—	—	—
dalmatinsko	„	50	—	80	—
kozje	za 1 kg	—	62	—	70
vuneno slano	„	—	68	—	65
suho	„	—	55	—	70
zečje za 110 komadah, a srebru		28	—	31	—
Bakalar	za 100 kg	26	—	33	—
Sardele 1 baril	„	15	—	24	—
Vitrioli modri	za 100 kg	21	—	27	—
zeleni	„	—	—	—	—
Maslo	„	60	—	86	—
Loj dalmatinski i naški	„	39	—	42	—
Salo	„	—	—	—	—
Mast (salo raztopljeno)	„	50	—	—	—
Slanina	„	39	—	44	—
Rakija otolitar (100 litarah)	„	—	—	—	—
Galvići istarski	za 100 kg	30	—	—	—
Ruj naški	„	8	—	8	25
istarski	„	7	50	8	—
Lišće od javorike	„	12	—	14	—
Vinske strgotine (Gripula) sploh	„	31	—	48	—
Med	„	—	—	30	—
Lumber (jabučico od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal baril od 100 kg	„	3	75	9	—
Cunje (štrace)	za 100 kg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRISCIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.

Broj 24. U Trstu 17. Decembra 1879. Godina X.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji, 2 for., a seljaku samo 1 for. za cielu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 60 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarine. Nadje se najlje najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljemo svim skupno od jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novčića godišnje svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO nalaze se

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjena poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, nalme prama svojoj vriednosti i smieru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 novč., a svaki redak sverše 5 novčićah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nodopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

POZIV NA PREDPLATU.

Minulo je već cielih deset godinah, što se ovaj list štampa, te evo nas, hvala Bogu, pred vrati jedanaeste mu nove godine. Pozivljuć narod opet na novu predplatu, čvrsto se nadamo, ako se i broji nastajuća godina medju najlošije, da neće ipak nitko prepustiti, a da se nepredbroji na ovaj list, komu je uprav svrha braniti narod od svake neprijazni i prokrčiti mu put boljoj moralnoj i materialnoj budućnosti.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji samo 2 for., a za seljake samo 1 for. Za pol godine polovicu. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se nadje barem **osam seljakah** pod jednom poštom, te voljni su pod jednim zavojem i imenom dobivati list, onda pušćamo **za 70 novč. na godinu svakomu.** Poštu, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko nedobiva lista na dobu, neka se pouzi u pismu nezapečaćenu, i izvanu, napiše uz Adresu „Reklamacija“. Za lakovo pismo neplaća se poštarine.

Novce nelreba pošiljati u zapečaćenu listu, jer je pogubno, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cienije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napiše ime, vrieme, za koje se plaća i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držati ćemo ga za predbrojnika.

Preporučamo svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah **po istini** sve, što misle, da je vriedno. Štampat ćemo cielo ili medju različitimi viesti, kako bude prilično.

Nego ovdje nam je jošte opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam nisu platili ovoljetnje ili lanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebude neprilikah ni nam, ni njim!

Uredničtvo „Naše Sloge“

Tipografia Figli di C. Amati, via della Zonta N. 7 u Trstu.

PORTOFRANKO PADA.

Vlada je zasnovala zakon, po kojem početkom godine 1880 ima pasti portofranko za Istru i hrvatsko primorje. Dalmacija će imati istu carinu kao ostale zemlje austrijske, Bosna i Hercegovina sve jedno. Samo Rieka i Trst ostali će slobodne luke (porti franchi), dok se drugo neodredi.

Što će to reći: u Istri pada portofranko?

To će reći, da ova linija, što od Rieke, ide na Trst po ćićkih gorah, ima pasti i prenesti se na more. Tako će sva Istra doći pod carinu ili daciju onako, kako je gornja Istra, Kranjska itd. Već neće biti razlike ideš li u nutarnju Istru ili van iz nje, sve je jedno.

Hoće li biti bolje, ili gore, da portofranko padne?

Recimo malo, a pravo, dosada je krivo bilo, da jedan diel Istre plaća skuplje i cukar i kafu i petrolij i odielo i mnogo drugih stvari, a drugi da su od toga slobodni. Jeste li vidili gornju Istru, kako je pusta i siromašna, a dolnju, kako je pitoma i bogata? Pak ova gornja Istra da teže živi, nego li dolnja! Dakle pravica hoće, da bude svim jednako!

Ali sad se pita hoće li gornjoj Istri biti bolje, da dolnja bude plaćala daciju, hoće li cesarstvo štogod prikoristiti od onoga, što dobije za daciju u krajevih, gdje je do danas nije bilo?

Na to ćemo u kratko odgovoriti: Gornjoj Istri ništa neće biti bolje, jer ako i mene i tebe glava boli, pak tebi prodje, tim još nije meni pomoženo. Gornjoj Istri bilo bi bolje, kad bi joj trebalo samo ulja i vina; jer to će moći odozdol bez carine dobivati, a drugo ništa.

Istra je sva morem zajedena. Čuvati Istru i kvarnerske Otoke uz more, to je težka stvar, to će mnogo više stojati, nego li sadašnja linija od Rieke na Trst, koja je najkraća. Povećati će se mnogo kriomčarenje ili kontraband i tim svako zlo. Osiromašen i nevoljan narod još će teže živiti. Ona mjesta, koja svaki dan štogod trguju sa Trstom ili Riekom, imati će svaki dan neprilike ulazeći u grad i izlazeći iz njega. Brodovi, koji pristajahu uz manje mjesta, voliti će u Trst ili na Rieku, gdje mogu izkrcati i prodavati robu bez ikakove neprilike. Kafa i petrolij, koji dolaze iz vana, tako su potrebite stvari, da se bez njih neda živiti. Baš na te je visoka carina, paće misle i povisiti ju za petrolij od 3 na 8 for.

U Istri je pofalilo stočarstvo, nemima nikakova obrta, ono malo što treba odiela, dobiva se iz vana i u dobru cienu. Sad će biti drugačije. Tako i za orudje, premda tu neće biti velike razlike.

Jedino što će nutarnjoj Istri na bolje doći jest to, da će moći prodati svoje vino i ulje u druge zemlje cesarstva, bez dacije. Ali da je bilo pravoga gospodarstva, moglo je to i dosada biti prosto od carine.

Kad je sva prilika, da će financijalna straža na moru više stojati, nego li dosadanja; kad se zna, da je narod baš ove godine siromašan, gladan, kad se zna, da od carine u Istri država neće Bog zna kolike milijune dobiti, a narod će mnogo izgubiti, onda bismo se usudili pitati: zašto se ukida portofranko u Istri prije, nego li na Ricci i u Trstu? Pravica neka se dogadja, ali za svih.

Ako ima portofranko pasti, neka pade isti dan za sve dielove cesarstva. Dok Trst i Rieka bolje žive pod istom državom, pod istimi zakoni, dotle imamo i mi pravo bolje živiti!

Naši zastupnici u Beču moraju svoj glas zalo podignuti, da se carinski izjem u Istri neukine prije, nego u Trstu i na Ricci. I tu nam je drago spomenuti, da su Istru jednako branili i Vidulić i Vitezić. Svakomu svoje, pak što komu Bog da!

DOPISI.

Iz Pazinske občine *novembra mjeseca.*

Bosanski Paše, reć bi, ukrotili se, ako ne sasvim, barem po nešto, ali tim

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLXXVII.

Koledva.

(Bersečka).

Smo našli mužu vrata, oj fiole,
Da bi tako zlata, oj fiole,
Ki je z Bogom, Bog je ž njim, oj fiole,
Budi nam Isus božji sin, oj fiole.
Stani gore, gospodare, oj fiole,
I obuci zelen plašć, oj fiole,
I opasi srebren pas, oj fiole,
I podpasaj mošnjicu, oj fiole,
Va mošnjici je sto dukat, oj fiole,
I jedan je od više, oj fiole,
Ki kolejanom sliši, oj fiole.
Stani, gospodarica s kuta, oj fiole,
I važgi sveću luča, oj fiole.
I iši od kasele kluča, oj fiole,
Su u kasele lepe jabuke, oj fiole,
Su u kasele sladki orehi, oj fiole,
Sir u kasele drobni lešnjaki, oj fiole,
Vse za dare kolejanom, oj fiole.
Koliko nam date zrnac, oj fiole,
Toliko let bili zdravi, oj fiole,
Ako nam nećete niš dati, oj fiole,
Bog z vami, nezuale se za vami, oj fiole,
Kade vam je ovo leto ognjišće, oj fiole,
Da bi vam k letu smetišće, oj fiole.

Volč. sb.

CLXXVIII.

Koledva.

Kad dolaze kolejani pred vrata.

Evo su vam kolejani, fiole, fiole,
Ki su bili i šani, fiole, fiole,
Dobru sudcu u dvore, fiole, fiole,
Našli smo prava vrata, fiole, fiole,
Da bi, Bože, i zlatna, fiole, fiole,
Čim pozlati prag vrata, fiole, fiole,
Još će sto dukat zlata, fiole, fiole.
Ustani gore, sudče, fiole, fiole.
Pak opasi modar pas, fiole, fiole.
I u njemu sto dukat, fiole, fiole,
I pogledaj na tvoj dvor, fiole, fiole,
Na tvoj dvor je zelen bor, fiole, fiole.
Pod njim igra vranac konj, fiole, fiole,
Zlatnu uzdu obuzdan, fiole, fiole,
I s prstenci podkovan, fiole, fiole,
Svilnim sedlom osedlam, fiole, fiole,
Na njim jaše mlad junak, fiole, fiole,
Nije ovo mlad junak, fiole, fiole,
Neg' je Juraj oružnik *), fiole, fiole,
Ki nam budi pomoćnik, fiole, fiole,
U sve naše potribe **), fiole, fiole.

*) Drugi pjevaju ovaj stih ovako: „Već je ono sveti Juraj oružnik“.

**) Mesto ova dva stiha drugi pjevaju i ovako:
„U ruku nosi tičicu
Tičicu golubicu.“

Orebice bilice, fiole, fiole,
To su naše diklice, fiole, fiole,
Ča one lipo poju, fiole, fiole,
Dobro letu zovu, fiole, fiole,
I sonični klasi, fiole, fiole,
Dugi kako pasi, fiole, fiole,
Do kralja na stulu, fiole, fiole,
Dajmo jednu kralju, fiole, fiole,
A drugu družini, fiole, fiole,
'vamo su nam pravili, fiole, fiole,
Da ste krnca ubili, fiole, fiole,
Dajte nam ga manko pol, fiole, fiole,
Da neremo u drugi dvor, fiole, fiole,
Dajte nam barem glavu, fiole, fiole,
Za svetu divu Klaru, fiole, fiole,
Dajte nam ga bokunić, fiole, fiole,
Ča klademo u lončić *), fiole, fiole,
'vamo su nam pravili, fiole, fiole,
Da ste volka pobili, fiole, fiole,
Dajte nam ga pleće, fiole, fiole,
Ča koledva speće, fiole, fiole.
'vamo su nam pravili, fiole, fiole,
Da visite slaninu, fiole, fiole,
Dajte nam bokunić, fiole, fiole,
Ča klademo u lončić, fiole, fiole.
Postole su jutle, fiole, fiole,
Nutri blato švićka, fiole, fiole,
Kndi je ta meštar, fiole, fiole,

*) Neki dodaju i ova dva stiha:
„Dajte nam ga pečenju
Za 'nu svetu Jelenu“.

Ki bi škulju zabuzdal, fiole, fiole,
Manka dretve, šila nij: fiole, fiole,
Ča to tamo šunji? fiole, fiole,
Sudac vino toči, fiole, fiole,
Misli nam ga dati, fiole, fiole,
S kabli nalivati, fiole, fiole.
Ča to tamo šunji? fiole, fiole.
Sud'nja smokve grabi, fiole, fiole,
Misli nam ih dati, fiole, fiole,
Žepi natrpati, fiole, fiole.
Ča to tamo škripje? fiole, fiole,
Sud'nja sina ziblje, fiole, fiole,
Sinka rodovnika, fiole, fiole,
Hćerku nevesticu, fiole, fiole.
Bog dal njej proživit, fiole, fiole,
Mnogo let u miru! fiole, fiole.
Stani, babo, s kuta, fiole, fiole,
Važgi sviću luča, fiole, fiole,
Ter posezi na policu, fiole, fiole,
Ter dosezi kobasicu, fiole, fiole,
Ter ju biti simo nam, fiole, fiole,
Mi ćemo s' šuju igrat, fiole, fiole,
Kak' sokol s prpelicu *), fiole, fiole,
Kak' junak s divojčicu, fiole, fiole,
Kak' kragulj s kokošicu, fiole, fiole,
Koli vam j' mrvići, fiole, fiole,
Tol'ko vam Bog dal starih, fiole, fiole,
Ričkih, mlotačkih, senjskih, fiole, fiole.
Nesu! Nesu!! Nesu!!!

*) Drugi pjevaju ovaj stih ovako: „Kak' popol s popelnicu“.

divljiji postadoše naši — Istrijanski — Paše, takozvani Šarenjaci ili još „Irredentari“. I kako je ostali sviet malo hajao za kršćane, stenjujuće pod turskimi Pašami, tako se i za nas — istrijansku raju — malo tko brine, nego nas puščaju na milost i nemilost ovih spomenutih, bezdušnih Pašah, koji, kad nemogu što milom, učine silom, kad nemogu po zakonu, čine i proti zakonu, kad nemogu poštenimi sredstvi, to čine bezobrazno najgnjusnijim načinom. — Tko nepozna naših okolnosti, reći će, da odviše psujem, nu vjere mi, da nemogu inako, ako ih želim po istini obilježiti. Nesmiješ drugače, rekao bi svatko, koji je bio u Pazinu za vrieme zadnjih občinskih izborah, jer ti ljudi, koji misle, da su izobraženi već sloga što umiju nešto talijanski, vriedni su sve učiniti, bilo dobro ili zlo, samo da dodju do svoje svrhe; ti ljudi nesamo su neprijatelji hrvatskog naroda u Istri, nego i neprijatelji naše austrijske Monarkije!

Da je to gola istina, dalo bi se točku po točku sve dokazati, nu nijesto tog dokazivanja neka služe događaji kod spomenutih izborah kao maleno svjedočanstvo za ono, što sam rekao.

Četiri godine su baš sada, otkad se je birało zadnji put občinsko zastupstvo u Pazinu. Vrieme je dakle bilo već, da se pozove narod na biralište, a da reče i on svoju. Talijanaši svojim uplivom zatezali na dugo, pripravljali se svim, što bi im moglo služiti — oboružali se, da im narod neiztrgne vlast iz ruku. Premda su se dobro pripravljali cielu godinu danah, premda su imali dosta materijalnih sredstvah, premda su tražili savjet i drugdje, kako da se i nadalje uzčuva u Pazinu talij. predstraža, ipak su bili nesigurni, -- bojali se poraza. Nešto, a to nešto jest mnogo, — slaba ljetina priskočila im na pomoć. Sad je bilo za nje zgodno vrieme! Nije valjalo već odgadjati!

Izbori budu razpisani za III. razred na 3., 4., 5., 6., 7. i 8. t. mj.: za II. na 11. i 12.; a za I. na 14. — Kako se vidi, i to je moralo imati svoje posljedice. Raztezati na tolike dane III razred, a razpisati II. razred na 11., kad je veliki sajam u Žminju, kamo ide mnogo svieta, kad je blagdan u Bermu: kad je i u Lindaru polublagdan, a birači vanjskih občinah imali su pozivne listiće ponajviše za taj dan. — Možete si misliti, da narodni birači nisu svi dobili poziva, da je mnogim bilo krivo zapisano ime, i da je nekojim bio i dan izbora krivo naznačen.

Na Svesvete, u nedelju i na svih viernih duš dan, bila je neobična agitacija. Pristaše talijanaške stranke po svom starom običaju psovali su na svećenstvo; trgovci strašili s peticijoni; agenti imali su na hrpe listićah svojih kandidatah, te su ih razašiljali svim u kuće, ili ih sami nosili, ili pak pozivali birače k sebi, pak im dali svoje listiće: ciela falanga gladnih ništarijah pomogla raditi za svetu -- reći paklensku — stvar. — Nekoji birači primili su 50—60 novč. uvjetom, da nose njihov — talijanaški listić na biralište; drugim se je govorilo: ako ne birate ove i ove, Cesar neće poslati turkinje; opet drugim: ako s popi držite, mi vam nećemo činiti prit turkinje, pak onda nek vas popi hrane.

Ni jadnih udovicah nisu pustili na miru, nego ih oblitali, da im dadu prokuru, te tako da se je učinilo i krivih prokurah. (Kako se govori, med timi, da je bio poznati tić, — najljući Sarenjak, — koji da se je jednom izrazio ovako: Ako mi umre mati prije nego li navršim 32 godinu, pobjegnut ću u Italiju, da neslužim Austriji.)

Ni narodna stranka nije spavala, ali onakovih sredstvah nije rabila, kako protivna. Nije ona imala na razpolaganje 600 for., kako se usudjuju mrzko lagati protivnici, poslanih od odlične osobe za agitacije. Ne, ona je činila, što je mogla poštenim načinom, i nije na drugo smierala, ako ne, da se pokaže, kako nije ovdje tla za „Irredentu Italia“, za „Garibalda“ nego da je ovo hrvatska zemlja, napučena pukom, koji je od vajkada vjeran Habsburgskoj kući. A taj puk bio je sasvim iz narodne stranke.

Dospio je ponedeljak, prvi dan izbora. Kiša je lievala kao iz kabla. Ljudi nije moglo mnogo doći. Drugi dan dodje ih priličan broj. Za narodnu stranku idjaše povoljno, premda je već i prvi dan neki Divokozić mnogim zavirio u listić, iztrgao im narodnog i zagnjeo im listić svoje stranke. Ipak još im nije hodilo po volji! Trebalo je pozvati nekoje gladne birače Kr.ikljane, Grdoseljane, Krbunce i Pićance, da si dodju po 50—60 novč.: trebalo je opet strašiti, obećivati, pisati dužnikom, neka svakako dodju drugače, da im je peticijon gotov. Borme ljudi, u velikoj stisci, u velikoj potrebi, da im nebude još slabije, dadoše se zavesti, -- mnogi prodati.

Sliedećih danah bijaše ih toliko, da se je birało čak do 4 ure popodne, premda je stajalo na listiću napisano od 9 do 12 prije poldne. — Fanat občinski je stražio na vratih izbornice i nije puščao unutra nikoga, -- od naše stranke, koji nije imao poziva. Ako je došao koji od naše stranke, prije nego li bi unišao u izbornicu, namignulo se onomu nekomu Divokoziću. Ovaj bi došao tamo, uzeo naš listić biraču i zagnjeo mu drugoga. Da se ne opazi to — pošteno — djelovanje, nije bilo dopuščeno pravniku A. M., da ondje pred vratima stoji, nego ga je komisar od placa (i toga je trebalo!) odonud tjerao prieteći mu, ako neće milom, da će silom. — Da nije bilo naših nijednog u komisiji, već unapred znade. Dapače u dvorani te komisije našao se čovjek, koji kad bi rekao našemu biraču, ja te nepoznam, ili, ti nisi Tone nego Zvane, ili: tvoj otac zvao se Jože a ne Jakov, bilo je dosta, da jadan birač otide, premda je bio on, onaj isti, koji je bio pozvan pozivnim listićem. Tko je imao talijanaški listić, nije imao tih komedijah. Zato mnogi naši ili nedodjoše, ili podjoše a neglasovaše ni za nas, ni za njih.

Da, to je bilo tako gori u izbornici! Ali dok si došao do nje, i ako si sretno, bio si junak, jer evo na vratih i pred vratima občinske kuće stoje kano lavi svi poveći razprodavači. Njim moraš pasti u šake. Tu ti je doktorah, tu njihovih pomagačah, tu Šarenjakah svake vrsti, dočim nedaleko po ulici od Costantinove kuće pak do Cipollove, kao njiha počastna straža, nahodi se svakovrstna ništarija, koja žviždа, psuje, se ruga, kriči, prieti itd. Najveća nasladа im bijaše ćukati za svećenici i kričati: „I preti in čeza i šćavi in Siberia!“ Neki od tih smradah pokvario je kaput jednom mladomu svećeniku nekim špiritom. Kod takova prizora smijali su se bradaši civilizirani, — ali jadnici, neznadu ono: „Hodie mihi, cras tibi!“ Što siju, to će žeti! Bog zna, dali im neće biti vraćeno četverostruko! Što je u to vrieme radio „Magnaeroati“? Na to nek si svaki po svoje odgovori!

Još nešto! Kako sam spomenuo, pozvani bijahu mnogi birači, nek dodju po 50—60 novč. za balotacijon. Pripovjedaju pak, da je neki takav prodanac očito na ulici pitao, gdje to davaju bćće za balotacijon. Neki Pićanac došav po svoj „Judin penez“ k onomu Koziću gorko da se je tužio, što njemu samo 50 novč. daje, dočim je malo prije Kerbunjanu dao 60 novč. Kad su nekomu Lindarcu nudili taj „Judin penez“ odgovorio je: Pasje vire! ča za 50 soldi ćemo se prodavat? Ja za breka (psa) dobim 3—4 fiorine! — Kad se je vidjelo koga, da ide po „penez“ govorilo se za njim: Viš, i ta vrag gre na vrgon! itd. — Oprostite, da nisam već na prvom mjestu rekao i povjedao: M.....é je obć. zastupnik! Brbljavi jezici govore, da će se sada pod stare dni učit talijanski pak da je već namislio činiti si doći učitelja baš iz Quirinala. Kad bude on govorio, svakako će morati se svi čuditi njegovoj talijanštini!

Nego pustimo to malo šale i recimo još to, da su „Irredenti“, kako oni, pobjedili „coll'arte e coll'inganno“. — Ali da se i u Trstu dozna kakove ptice su ti nekoji Talijani po Istri, a osobito kod nas, uložilo se protest. Dakako mi neočekujemo, da će biti izbori uništeni, jer bi onda naš jadni kmet bio u još slabijem položaju nego li sada. Turkinje bi onda još više potrebovno nego li sada, pak opet nebi bio slobodan. Ako li bi se imali uništiti izbori, valjalo bi počekati do boljeg vremena za razpis novih, drugače težko da bi narodna stranka ni poslavila svoje kandidate. S protestom se želi ponajviše to postići, da vlada bolje spozna, kakvimi se sredstvi služi talijanska stranka, da spozna još bolje njihove namjere i da im stane kod druge prigode na rep, jer mi — Istarski Hrvati i Slovenci — jesmo jedina stalna, čvrsta tvrdjava proti Talijomanstvu, proti „Irredenta Italia“, proti nezasitnoj prožderljivosti prekomorskih težnjah. Nas nek vlada podupira, i u nas naći će, što će zaman tražiti, u Pulskih tvrdjavah ili forticah!

A mi Hrvati, koji se nismo prodali kod zadnjih izborah, neklonimo duhom! To je početak! A svaki je početak težak! Mi pripravljajmo i krčimo put i nadalje mladjemu naraštaju, koji će za stalno biti u tom obziru sretniji od nas. Nanj se smiemo utješljivo obazirati. Samo dao nam ih Bog mnogo, mnogo u viših školah! Svjedoči nam g. Ante Mečar pravnik, a i drugi mladići u školah ovdješnjih, da se goji naraštaj, koji će učiniti kraj vlasti Istrijanskih Pašah. Ja ih srdačno pozdravljam i želim im dobar uspjeh, a kličem: propast Šarenjakom!

U Vrbniku *26. listopada 1879.*

Javljam vam, da se 20. t. mjes. izabralo u Vrbniku novo zastupstvo. Kako bijaše pod prijašnjim, bilo vam je javljeno: naime da nije išlo sve u redu. Ja neću drugo dodati, nego da je pod njim štetovala občina preko 500 f. Da istinu kažem, nije bilo tomu krivo cielo zastupstvo, nego samo nekoji, podpirivani od nekojih osobah, koje ne imaju sada drugoga posla nego podbadati druge na zavist i zlobu; al bolje bi učinili, da stave svirale za pas, sjednu u zapečak, uzmu popečak i kresu njim ugljevje i potiču oganj, a ne ljude na mržnju. Ti nekoji dakle, poticani od tih osobah, pravdali se bez razloga i s Petrom i s Pavlom, i za puteve i za stanarinu, i što ja znam zašto, te tako se popucalo 500 f.; a sad kod novih izborah htjeli jošte agovati i gospodariti. Lahko im se bilo pravdati, kad je jedan od njih govorio: „Ako i zgubimo, mi nećemo niš od svoga zgubiti.“ Liepo!... Kukavice! Tako se čuva občinsko blago?!... Pak tko je onaj pošteni zastupnik, koji bi s takovim držao? Ako ima drugi podplat na obrazu, ćete li ga držat i vi vriedni zastupnici?

Ta ukupna svojta dakle, ili brašćina, u večer pred izbori sva zajedno imala za večeru zečka, a zečak ju kod večere nadahnuo: koga će učiniti glavarom, koga savjetnikom, koga zastupnikom, koga tajnikom, dapače koga i budućim župnikom, jer joj je sadašnji suprotivan. Njekoliko danah prije pako tekla po selih Garici i Risiki od kuće do kuće, od vratah do vratah i mamila ljude na izbore, obećujuć im — dobar objed... Što se zbilja i dogodilo, jer 20. u jutro vrvilo sve u grad. Kod našega krčmara *Zotta* naručio se objed; ubijali se bravi, kuhali makaruni, točilo dobro vino... Borme Garičani i Risičani nisu prošli lošo, jer po podne bili veseli, caklile im se oči, dapače njekojim bio i put preuzak; k tomu im, kako kažu, jedan zastupnik otvorio konobu nek piju koliko, ih volja.

U jutro bijao treći razred, a po podne drugi i prvi. Kod izbora trećega i drugoga razreda dobila svojta, jer joj se nijedan suprotivio nije, ma nit da bi pisnuo; al kod prvog razreda jih zečak prevario, jer kad su vidili njekoji od prvoga razreda, koje se nije moglo kupiti zdjelicom makarunah što se tu radi, da ta brašćina naime želi još većma gospodariti i občinskom blagajnom po svoju upravljati: u brzo se sastaše, posavjetovaše, i predložiše svoje kandidate, kojimi su i prodrli uz obće veselje Vrbničanah, a nevoljni svojti zadali smrtni udarac, a još smrtniji njihovim *Fottikatom*, koji su želili biti tajnici, župnički upravitelji i što ja znam što... Gospodo moja! evale su vam negda rožice i ovdje i drugdje, al su vam radi vlastite nadutosti odcvale!

Sada se čuje, da se nekoji misle prizvat proti nekojim biraćem, te su tako sumasti, da svim zakonom u ruci ne znaju, da su se imali proti biraćem prizvat, dok su bile liste izložene, a ne pokle su već glasovali. Mnogo bi bolje učinili, da izplate onaj stari dug, što je upisan na karticah u občinskoj siromaškoj blagajni, koje kartice bile bi već razdrapane, da je to dopustio zastupnik Radivoj; a najbolje pak bi učinili, da izplate krčmara Zotta, koj traži plaću, što jih je gostio, a neće nijedan da ga plati, nit se more ufati da ga plati siromaška občinska blagajna. Radi toga, zastupnici, pazite s kim se hoćete združiti, jer ćemo od sada odkrivati tajne.

Iz Kopra.

Godina je danah, što obstoji „čitaonica“ u Kopru. O njoj nebijaše nigdje u javnosti glasa, do nještо u samom Kopru. Neprijatelji čitaonice kao takodjer hrvatske narodnosti, drže se doista tako kao da ona nit obstojala nebi, al ipak nastoje onako postrance štogod o njoj saznati, i onako postrance izražuju se o njoj tako, da se vidi, kako jih njezin obstanak peče. U zemlji, u kojoj je hrvatski narod viekovi tlačen bio, u kojoj su bili Hrvati smatrani samo kao sredstvo obogatjenja inoplemenikah, u kojoj je hrvatski jezik robskim — sklavo, ščavo — nazivan bio; u gradu, koji je bio njeko vrieme sriedištem tih tlačiteljah hrvatskoga naroda i u kojem je još danas svakojakih plemićah obogatjenih većinom u vrieme njihovoga povlaštenoga stanja napram Hrvatom, u gradu, u kojem se je prije tri četiri godine prietilo onim, koji su hrvatski govorili: u toj zemlji, u tom gradu obstoji čitaonica jur godinu danah — to nemogu naši neprijatelji tako lahko probaviti. Pa kao da je slučaj to još jače ogorčiti htjeo, Čitaonica, u kojoj je, uslied §. 12. družtvenih pravilah potvrdjenih hrvatskim jezikom po vis. c. kr. namjestničtvu, „službeni jezik hrvatski ili slovenski“, imala je svoje prostorije u kući jedne najznamenitijih obiteljih plemićskih: po zidovih sobe

nutve slike slovutnijih Benečanah, ti jadni ostanci njihovi, a po sobi žive slike, potomci onih, koje su tlačili, oni koje slike predstavljaju! Tako mogući su vječni zakoni!

O čitaonici nije bilo u javnosti govora, jer nije ona nikakvih zabavah davala, jer nije pokazala nikakvoga vanjskoga sjaja: ona bijaše „čitaonica“ u strogom smislu riečî. Domoljubi i ovdješnji u njoj su se sastajali imenito da čitaju svakdanje novosti i to većinom iz domaćih listovah. A tih imala je čitaonica *što plaćenih, što blagohotno darivanih po pojedinih svojih članovih*. liepi broj: iz Trsta, iz Gorice, iz Ljubljane, iz Maribora, iz Beča, iz Zagreba, iz Sušaka, iz Zadra, da i iz Sarajeva, iz Novoga Sada, iz Cetinja. Dnevnika imala je četiri. Drugih većе političkih novinah imala je devet. Zabavna tri, gospodarskih isto tako. Moglo si je dapače družtvo kupiti Filipovičev riečnik njemačko-hrvatski i hrvatsko-njemački — a kupilo se ga, jer je većina njegovih članovah tako nesretna bila, da se nije mogla odgojiti u svojem jeziku, i jer se još i sad sami moraju brinuti za ono, što se je na njih zanemarilo, sakrivilo. — Članovah imalo je družtvo u sve do svrhe godine dvadeset, i to 12 domaćih, plaćajućih po f. 1.50 na mjesec, a 8 izvanjskih, plaćajućih po 4 for. na godinu. Jesu to, osim jednoga posjednika iz bližnje okolice, gg. župnici iz okolice koparske, kojih njeki dobivaju razne u čitaonici jur pročitane novine, a drugi su članovi jedino da podupiru družtvo. Budi njim ovim izrečena javna zahvala, koja njim se je izrekla kod redovite godišnje skupščine obdržavane dne 6. decembra.

Kod te skupščine pozdravio je predsjednik čitaonice sakupljene članove uvjek medju sobom složne i ljubeće se kao rodjena braća. Tajnik obavjestio je o djelovanju odborovom tečajem godine, a blagajnik o novčanom stanju družtva. Izabirao se je odbor, a unj bili su izabrani oni isti članovi, koji i prošle godine. Odlučilo se je pak, na koje se novine predbrojiti, i obavjestilo, koje će pojedini članovi darivati. Tomu, što pojedini članovi darivaju novine, ima se pripisati, što čitaonica nedobiva izravno njekih bližnjih novinah, kao i tomu, što te novine po veće članova ima.

Medju slobodnimi predlozi najznamenitiji je onaj, da se u ovih zimskih večerih prirede medjusobna predavanja iz raznih strukah, predlog, koj je bio sa zadovoljstvom jednoglasno primljen.

Napokon javlja se ovim svoj gg. izvanjskim članovom kao takodjer svim onim prijateljem našim, koji bi u Kopar došli, da ima čitaonica svoje prostorije u kući Pozzo, II. kat, nedaleko pošte i nedaleko od Radecki-jeve gostione.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. prosinca 1879.

Kako smo zadnji put slutili, tako se i dogodilo. Niemci ustavovierci glasovaše proti zakonu o vojsci, pa kako su trebale dvie trećine da prodje, tako je ostao o manjini sa svim tim, da su ga naši jednoglasno prihvatili. Nego u naknadu bio je jednoglasno prihvaćen od gospodske ili starešinske kuće. Sad će se opet vratiti u većinu zastupnikah, pa smo tvrdo osvjedočeni, da će ovaj put i oni za njega glasovati, jer im se odavle i odanle natuknulo koješta, čega se boje mnogo više nego Taaffea i njegova ministarstva. Prigodom rasprave o gorirečenom zakonu, njemački su zastupnici i opet na svoj način izjavili, da nisu i da neće biti u Austsiji zadovoljni, ako nebudu gospodari; nu Taaffe im je muški odvratio, da država nemože napred, ako se nezadovolji i Slavenom, koji nose jednak teret s Niemci, pa moraju imati i jednake pravice. Sutra se sastaju delegacije u Beču. U delegaciji imadu većinu ustavovierci. Mjeseca ožujka da će biti sazvani zemaljski sabori. Ondje se sastao hrvatski sabor. Kako nisu uspjeli nagodbeni dogovori kraljevinskih odborah, tako se odlučilo, da stara nagodba ima valjati još godinu danah. Taj je predlog ugarski sabor već prihvatio, sad treba da ga prihvati i hrvatski, pa je zato bio i sazvan. Trgovački dogovori s Njemačkom nisu uspieli, jer su je Niemci hoćeli obratiti na svu svoju korist. Sad kao da se vidi, kad je ono Bismark bio u Beču, da nije imao toliko pred očima politični savez, koliko trgovački ugovor.

U Ruskoj se dogadjaju strašne stvari. Onomadne, kad se car Aleksendar vraćao iz Livadije u Petrograd, toliko da ga nisu prevratnici digli u zrak lagumom, što su blizu Moskve upalili pod vlakom, u kóm su mislili da se vozi. Usljed toga vele, da iz namienjene Ruskoj slobode, neće ovaj put biti ništa. Mi toga nevjerujemo. A svakako nas tješi, da se ruski i poljski narod svaki dan sve to bolje bliže. Knez Gorčakov, o kojem se pisalo da će odstupiti, ostaje i nadalje državnim kancelarom. Englezi imadu opet velikih neprilikah s Afganci, koji su je prošlih danah ružno napali i potukli. U Italiji promienilo se ministarstvo. I u Franceskoj su stvari nekako šarene, akoprem neima na svietu naroda, koji bi mogao biti zadovoljniji od Francezah, jer dočim svi ostali više troše nego smažu, kod njih je uprav obratno. Bugarski je knez Aleksandar razpustio narodnu skupštinu, jer med njom i njegovom vladom nije bilo prave sloge. To je nepovoljan znak za onak mladu državu. Prošlih su se danah okrvavili medju sobom Crnogorci i ljuti Arnauti. Naši su sokolovi i tom prigodom zasvjedočili svoje svemu svietu poznato junaštvo i hrabrost.

Dogodjaji u Kastvu.

Iz Kastva nam telegrafuju, da je jučer dne 15. kotarski Kapetan, g. Petris, prigodom javne sjednice, obustavio viećanje i razpustio občinsko zastupstvo. Za uzrok se nezna. Na dnevnom redu bijaše imenovanje občinskih članovnikah.

Iz carevinskog vieća.

U delegaciju za Istru bude izabran de Franceschi, a njegovim zamjenikom Dr. Vitezić. Prošlih se danah u Beču govorilo mnogo o Istri. Razpravljao se zakon o ukinutju slobodne luke iliti porto-franka. Tom su prigodom govorili i naši istarski zastupnici Dr. Vitezić i Dr. Vidulich. Jedan i drugi su zahtievali iz raznih razlogah, da se produlji rok tomu ukinutju. Vitezić je predlagao, da se tim zakonom počeka barem dotle, dokle se ukine porto-franko u Trstu i na Rieci. Nego dočim će ta povlastica u tih dvih gradovih trajati još kakve dvie godine, u našoj Istri prestaje do petnaest danah, to jest 1. januara 1880; jer prigovori naših zastupnikah nebijahu uvaženi, već zakon bijaše predložen većim i prihvaćen uz većinu zastupnikah onako, kako ga je zašnovala vlada. O posljedicah tog ukinutja za Istru donosimo u današnjem broju navlašan članak, što bijaše gotov već za predzadnji broj, ali što ga radi malena prostora nemogosmo tada štampati, nu koji nije zato izgubio svoje vriednosti.

Franina i Jurina

Fr. Ča j' vernost?
Ju. Kakova vernost?
Fr. Vernost državljanska?
Ju. To pitaj onega gospodina, ki se je na tu besedu nasmial, kad se je nekidan spomenula u javnoj občinskoj sednici.
Fr. Kdo to?
Ju. Va Kastvo.
Fr. Tako to joj se ruga?
Ju. Valjda on, aš bi ga spratili iz službi.
Fr. Tako ča?
Ju. Najbrže misli, da vernost va tem stoji, da more svaki caf na človeka i s . . .; a ki toga nedopusti, da je smutljivac, buntovnik i garibaldinac.

***

Ju. Ča ti se vidi, koliko trebe ljudi za dokazat, da su dva i dva četiri?
Fr. Ni jednoga, jer je to vočna istina, ká u svakoj glavе, čim prije na razum, sama nikne.
Ju. A va Kastvo da su tobože tri, ki to tvrde, pak da im se neveruje.
Fr. Nego ča?
Ju. Da im se odgovara, da ostali puk toga neveli; zato da dva i dva nisu i nemogu bit četiri.
Fr. Dakle koliko?
Ju. Kuko kada: kad pot, kad tri, kad šest; kako se svidi onomu, ki broji.

Književne viesti.

Ob uzgoju dobrih livadnih travah, naslov je knjižici, koja je pred nekoliko danah izišla nakladom gg. Mučnjaka i Sonftlobena u Zagrebu. Napisao ju poznati strukovnjak, naš vriedni dopisnik Nikola Vežić, nadzornik poljodjelstva i šumarstva u Drnišu. Ciena joj je 10 novč., poštom 12 novč. Preporučamo ju vele!

Što valja davati životinji U VREME GOVEDJE KUGE da se ne okuži?

Na ovo toli važno pitanje odgovara poznat strukovnjak i rodoljub g. dr. Bleiweis u posebnom spisu sliedeće:

Čisto ništa ne treba u to vreme davati zdravim životinjam; hranite jih, kako ste jih običavali hraniti te se čuvajte svakoga lieka.

Ovomu će se odgovoru možda tkogod začuditi, da se naime najednom odbija svaki liek za bolest, koja toli žestoko hara medju životinjom i koja je već na miljune govedah uništila. Prvi put zaniela se ovamo govedja kuga god. 1709. iz Tartarije u Aziji preko Moskve u Poljsku, odavle preko Podolije i Besarabije u Hrvatsku, a odavle u Dalmaciju. Dalmatinski govedari ostavili su na cesti u Padovu u Talijanskoj okužena vola, koji nije mogao dalje. Toga je vola pastir kanonika grofa Boromea u njegovu štalu uzeo, koja je bila natrpana govedom. Sva su se goveda u toj štali okužila i od kuge poginula, te se je tako ova strašna bolest na brzo razširila po čitavoj srednjoj i donjoj Italiji. Iz Italije presla je u Franczezku, Alzaciju, Njemačku, Holandiju, Englezku itd. Ova kuga, koja se je tada prvi put pokazala u Europi, bila je liečnikom nepoznata. Oni su svašta tražili i probali, pa su tim samu bolest još više raztrusili. U 3 godiše i to od godine 1711. pa do godine 1714. poginulo je goveda poldrugi miljun. Počamši od toga vremena pojavljala se je govedja kuga češće u Europi, te je dolazila u ostale zemlje naše carevine ponajviše iz Rusije i Turske. Proračunali su, da su razne zemlje u Europi do konca prošloga stoljeća preko 200 miljuna govedah na kugi izgubile.

Žalostna ova izkustva uče nas troje: 1) da se je ova kuga dotepla ovamo iz srednje Azije, te da se nije nikada kod nas počela, kao što se nikada nije počela niti ljudska kuga: 2) da je ova kuga jako kuživa, t. j. da se vrlo lahko iz jedne živine na drugu prenaša i 3) da ne ima dosada protiv tej kugi nikakova lieka (vraćtva) poznata, premda je holandezka vlada 80.000, austrijska 30.000, a pruska 10.000 dukatah obećala onomu, koji bi pronašao valjan liek proti kugi.

Tko želi dakle občuvati svoju živinu od kuge, neka ju čuva, da se od druge životinje **ne okuži**. Okužiti se pako može zdrava živina, ako je blizu bolestne živine, jer bolestna živina izdiše, kužnu paru, koja se vrlo lahko uhvati zdrava živinčeta. Nu ne samo od pare, što ju bolestna živina izdiše, već i od izhlapljivanja kože bolestne živine može se zdravo živinče okužiti, a isto tako i od balage (lojna), mukraće, krvi, mesa, kože, papakah itd. bolestne živine. Ovo se pako kuživo ne hvaća samo živine, nego i krme, slame, orudja, odjeće pa i drugih životinjah, kao što su n. pr. konj, magarac krmak, pas, mačka, kokoš itd. Vrlo često prelazi kuga po tih životinjah na goveda. Ljudi, koji su bili blizu okužene zivine, ili su se čak iste doticali, lahko govedju kugu zatruse medju blago, dapače se znade, da su kugu iste muhe već raznašale, koje su se posjedale na bolestno živinče, pak su onda odletile na zdravo. Osim goveda mogu na toj bolesti poginuti i ovce, što je dr. Bleiweis izkusio time, da je kuživo s goveda uciepio u ovce, koje su onda oboljele i krepale.

Iz svega se toga vidi, da je moći očuvati blago od kuge samo time, ako se strogo zatvaraju medje izmedju okuženih i zdravih predielah. Ne samo vlada, nego i svaki razuman gospodar imao bi strogo paziti, da se niti najmanje kuživo u zdrave predjele ne unaša. Svaka stvar, po kojoj bi se moglo kuživo unieti, neka se odmah na medji odpravi natrag. Ne treba tu uzimati u obzir nikoga, u tom slučaju ne smije biti nikomu pred očima nikije prijateljstvo, već samo zdravlje dotičnoga blaga, a po tom sreća i blagostanje naših gospodarah.

Kao utjehu šaljem našim gospodarom taj nauk:

Budete li svoje blago čvrsto zatvarali i to tako čvrsto, da s nikoje strane do njega ne može nikakovo kuživo, to znajte, da će vam blago ostati zdravo, makar kuga u najbližoj blizini Bog zna kako strašno harala.

Ovo izkustvo budi pako ujedno svakomu gospodaru i svakomu rodoljubo kao sveta zapovjed, da bezuvjetno sluša odredbe svoje zemaljske vlade i da svakoga, koji bi proti odredbam iste radio, odmah prijavi nadležnim oblastim. Valja znati, da se može poradi jednog jedinog nemarnjaka okužiti čitava zemlja i po tom zavladati u čitavoj zemlji strašna nesreća.

(Pučke Nov.)

Različite viesti.

Za stradajuće u Istri izručiše nadalje uj. preuzv. g. Namjestniku Depretisu: Paris & Comp. f. 50; Gospodja V. P. f. 20; baron Petar Sartorio stariji f. 100; Luigi Chiozza

f. 100; Juro Kovačevich f. 100; Vito Salem ditta f. 100; ditta Adami & Frennez f. 30; Juraj Afenduli f. 100; Karlo Regensdorff f. 50; baron Ambroz Ralli f 150; vitez Aleks. Daninos f. 50; c. k. zadruga sjegurnosti f. 200; novo družtvo Malina na paru f. 50; obitelj Ganzoni-Gnehhard f. 50; vitez Fril. Brucker f. 100; Karlo Levi, Persijski konsul f. 25; ditta Thoman & Comp. f. 50; družtvo obćeg osiguranja f. 200; upravno vieće Lloyda f. 500; Adolf Schwachhofer f. 50; Filip Oblasser f. 50; A. Megari f. 25; Antun Minibelli f. 100; komend. Morpurgo de Nilma f. 100; c. k. Azienda Assicuratrice f. 200; vitez Scaramangà d'Altemonte f. 150; C. G. Kanellos f. 40; kom. vitez Rittmeyer f. 100; Fran. Parisi f. 25; Ant. Lezzi f. 40; L. Horstman f 25; Eugen Ciotta f. 50; ditta braća Mettel f 50; vitez Gutmannsthal Benvenuti f. 50; Neimenovani f. 20 na uspomenu milá pokojnikà: Dr. Fed. Pitteri f. 50; Neimen. f. 20; Erman baron Lutteroth f. 50; Enrik Renner f. 50.

Tršćanska slavjanska Čitaonica imala je dne 28. pr. mjes. i 13. tek. mjes. sjajne družtvene zabave za stradajuće Istrane. Živili!

Tommaso Salvini, glasoviti talijanski kazališni predstavljač, predstavljno je dne 28. studena u ovdešnjem novom kazalištu Politeama „La suocntrice d'arpa" na korist stradajućih Istranah i poplavljenikah Španjolcah. Na ulazu primahu darove gospodja gradskog načelnika Dra. Bazzoni-a, gospodja španjolskog konsula Zamuit y Romero i gospodja barunica Mary Morpurgo. Sabralo se prieko 2200 for. I tom se prilikom vidjelo, kako vjera, izobraženost i srdce vežu sve narode svieta u jednu jedinu obitelj.

Istarski talijanski zastupnici Dr. Vidulich, Defranceschi i Lazzarini, prestupiše prošlih danah iz ustavovierne stranke u većinsku automnomnu.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. č. g. Vinko Zamlić, do sad kapelan u Opatiji, je imenovan župnik na Veprincu. — Dne 6. ov. mj. je preminuo u Orcheku m. č. g. Anton Svetlin, kurat u pokoju. Bilo mu 64 godinah od kojih 36 u svećeničtvu. P. U. M. — Do dne 15. januara 1880 je razpisan kanonikat Zarotti kod sustolnog kaptola u Kopru.

Iz primorskoga uzgojilišća stabalah. kao što prošlih godinah, tako se i letos može dobiti za plaću i bezplatno jedan milijun i 80.847 stabalah crna lieska za šumu (t. j. smriekovine, borovine, jelovine itd.); 428,746 listnatih stabalah, i 13,000 voćnih stabalah. C. k. ministarstvo poljodjelstva naznačilo je cienu, po kojoj se imaju prodavati napomenuta stabla toli občinam, koli pojedinim gospodarom, a dozvoljelo je takodjer, da se mogu ubogim občinam i pojedinim gospodarom, koji žele šume (bušak) zasaditi, i bezplatno dati. Tko se dakle želi dobaviti tih stabalah bilo uz plaću, bilo bez plaće, neka se obrati na c. k. Namjestničtvo u Trstu.

Matica Hrvatska, koja 8 do 9 knjigah, vriednih bar toliko for., svake godine za samo 3 for. diali, tako lieno napreduje, da se je jur sad prijavilo veće članovah, nego li se je tiskalo njekojih knjigah. Ipak još prima članove do konca ove godine, kako se vidi iz posljednjega broja našega lista, a koji se javi u to vreme dobiti će i ovogodišnjih knjigah. Sama Smičiklasova poviest vriedi 3 for., a neki smjelo bi kuće u kojej se našim milim jezikom hrvatskim govori, koja nebi te knjige imala. Osim tih pet knjigah dati će Matica onim, koji se do konca godine učlane, još 3 ili 2 po izbor i na izbor druge, izašle prijašnjih godinah. Iz posljednjega „Vienca" radošćen doznajemo, da ima u Istri bez Otokah a sa Trstom jur 100 članovah, i da ima Matica svoje povjerenike u Trstu, Kopru, Pazinu i Kastvu. Ova tri posljednja predstavljala bi tri politička kotara istarska. Porečki nit puljski svoga povjerenika nejmaju. Valjalo bi, da ga zadobiju. U porečkom nebi jih dosad mnogo bilo, al pošlo bi se. U puljskom, gdje nam se narod uz sveje branioce tako ljepo hûdi, moglo bi jih biti veće nego li u jednom drugom. Matica bi rado i tamo imenovala povjerenika, samo da joj se koji prijavi, koji bi taj posao na se uzeo. Jedan ili drugi nas redoljub ili veće njih prijavite se, subirajte članove, da mogu i tamošnji Hrvati uživati blagodat, imati za 3 for. 8 knjigah, i to sve po izbor za pouku i zabavu u dugih zimskih večerih.

Na Ivrmici kod Frančićah dogadjaju se još uvjek razna nedjela, a počinja jih tamošnji nadgledník, podpomagan sa carinarskim prijamnikom. G. nadgledníka bio je jur jednom Franina i Jurina operušao. On se je na to siluo srdio, al popravio se nije. Još obstoji ovaj nesretni medjaš izmedju stanovnikah jedne te iste pokrajine. Na medjašu kod Frančićah imaju češće posla s Hrvati iz zapadne strane Učke, a u kratko vriome tri puta bili su izbijeni njeki tih Hrvatah. Evo jednoga primjera. Došla pred harmicu tri čovjeka, izmedju kojih je jedan na glavi imao dva klobuka, novi i stari. O novom reče, da ga je kupio putom na Rieku u Brestu, o drugom, da ga je dobio od brata na Ricci. Pred harmicom izdrli mu novoga iz glave i natukli silomice staroga. Vukli ga u harmicu, gdje se je smeten s nečovječjim postupanjem, zaboravio odkriti. Od zla na gore! Cariuarski prijamnik poče ga lupati šakom po licu veleć mu: šta češ mi u ured pokrivene glave; a pak odsudi na kazan i odpusti kući. Ostala dvojica bila po nadgledniku protjerana. Za dogodjaj ovaj ima svjedokah. Dogadja se i drugih. Za sad bilježimo samo ovaj i opozorujemo nanj višu vlast financijalne straže, da ona preduzme potrebite korake prema svojim podložnikom u Frančićih, koji mogu vršiti svoju dužnost, al nesmiju rohljom smatrati istarske Hrvate.

Iz Cresa. Malo kad oglasi nam se koji iz Cresa, pak s toga svaku viest, koju od tamo dobijemo, bila nam ona povoljna, ili nepovoljna, priehćujemo. Priehćujuć radostnu, radujemo se. Cres je hrvatski gradić. Dvoje troje Talijanašah, ostali su Hrvati, a skoro sve sami poljodjelci. Ako se je u novije vriome talijanstvo prišuljalo koliko toliko, krivo su škole, kriv je službeni jezik u uredih. Do pred desetak godinah učilo se u creskoj pućkoj školi hrvatski. Dok je to bivalo, došao je po koji dječak na ćešku hrvatsku gimnaziju, a o talijanstvu se je tamo malo znalo. Prije desetak godinah zaveo se je sudjelovanjem c. kr. školskoga nadzornika talijanski jezik kao učevni u tamošnju školu. Odtud idu dječaci većinom na koparsku gimnaziju, gdje njim talijanska klica, poklijala o njihovoj pućkoj školi, u stablo narasto. Odtud datira tamo talijanstvo, a podpomaže ga uredovni jezik, a upliva tako, da su jur i poljodjelci počuli govoriti talijanski, česa se prije nikad čulo nije. Neće li to reći zabadati si sam sabi nož u srdce? Ima jur liepih godinah, što je na čelu školstva u našoj pokrajini čovjek, od koga smo se nadali, da će nastojati urediti pućke škole tako, kako zahtjevaju prirodni, državni i uzgojni zakoni, kako zahtjevaju probitci naše monarhije. Nu do sad slabo se pozna, malo se mari, sporo se radi za hrvatski narod u Istri. Taj kao da je pastorak, s kojim se gore postupa nego li jedna maćeha su svojim pastorkom! — Uza sve to kao da lebdi narodni gonij nad hrvatskim narodom u Istri, te mu neda da propadne; hoće da odbije sve navale, koje se na njegovo histrovanje čine. Ima jur njekoliko Cresanah, sveučilištnih gradjanah, kod kojih je hrvatska sviest jur probudjena, i koji su jur sada blagovjestnici hrvatstva u onih stranah. Oni se jur sad, pripravljajuć se za narodne borìore, u svojem rodnom mjestu za narodne svetinje bore, svojim milim jezikom govore, hrvatske domoljubne pjesme po Cresu pjevaju. Živili! Množili se!

Svetozor Miletić, politični vodja naše braće ugarskih Srbah, bivši odsudjen od Madjarah na 5 godinah tamnice, bio je pomilovan od nj. vel. Cara.

U Beču je umro bivši ministar Lasser, jedan od najvećih protivnikah našeg naroda u Austriji.

Naša braća Čest se nadaju, da će se nj. vel. Car dati na proljetje kruniti krunom sv. Vjenceslava za českog kralja.

Na našemu zagrebačkomu sveučilišću upisano je ovo godine a) na fakultetu bogoslovnom 17 redovitih, 39 izvanrednih — 56 slušnocah; b) na fakultetu pravo i državoslovnom 214 redovitih, 44 izvanredna — 258; c) na mudroslovnom fakultetu: 33 redovita, 27 izvanrednih — 60. Na sva tri fakulteta upisano je dakle 374 slušnoca; više dakle nego ijedne godine do sada. Za zimsko poljeće školske god. 1878-9. bijaše upisano 358, a za ljetno poljeće ista godina 320, ovo godine dakle više za 16 odnosno za 54.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Decembra 1879.

Dne	Car dukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prul srebra (agia)
1	5.17	9.31	11.71	—
2	5.18	9.31	11.71	—
3	5.18	9.31	—	—
4	5.17	9.31	11.70	—
5	5.17	9.30	11.71	—
6	5.17	9.30	11.71	—
7	—	—	—	—
8	—	—	—	—

Dne	Car dukati (cekini)	Napoleoni	Lire ster.	Prul srebra (agia)
9	5.17	9.31	11.69	—
10	—	—	—	—
11	5.17	9.32	11.70	—
12	5.17	9.33	11.70	—
13	5.17	9.32	11.70	—
14	—	—	—	—
15	—	—	—	—

LISTNICA.

P. n. g. Gabrić P. župnik u Tiesnom: namireno do konca tek. god.

Jerala I. i Skrobe F. u Sušnjevici: takodjer.

Bukal B. u Breznici: poslati forint, nedobismo.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 11. Decembra 1879.

		OD for.	OD nč.	DO for.	DO nč.
Vosak primorski i ugarski	za 100 klg	—	—	—	—
Kafa Portorike	„	108	—	111	—
S Domingo	„	78	—	92	—
Rio polag vrsti	„	87	—	95	—
Cukar austrijski	„	—	—	—	—
tučeni	„	34	—	35	50
Crietje trava buhače (Insantomo)	„	185	—	210	—
Naranče skrinjica	„	3	25	4	25
Karube poljezko	za 100 klg	6	25	8	50
levantinske	„				
dalmatinske	„	16	—	—	—
Smokve Kalamata	„	18	—	20	—
poljezko	„	3	50	5	50
Limuni skrinjica	„	110	—	116	—
Bademki slitti scendale palj.	za 100 klg	—	—	44	—
dalmatinske	„	30	—	19	—
Lešnjani	„	17	—	13	50
Šljive	„	13	—	—	—
Pšenica ruska	„	—	—	—	—
ugarska	„	—	—	—	—
galaška	„	8	60	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	„	8	50	9	50
ugarski	„	9	—	10	—
Raž	„	9	—	12	—
Ječam	„	8	50	9	—
Zob ugarska	„	—	—	—	—
arbanaska	„	—	—	—	—
Pasulj (fažoli), polag vrsti roba	„	11	—	13	75
Bob	„	—	—	—	—
Leća	„	—	—	—	—
Orlič talijanski	„	17	80	23	—
Inglezki (Kitajski)	„	16	50	17	—
Vuna bosanska	„	80	—	100	—
morejska	„	115	—	—	—
arbanaska	„	92	—	110	—
istarska	„	—	—	—	—
Daska koruške jelovice	„	49	—	92	—
Štajerske	„	44	—	72	—
Greške	„	11	40	14	—
bukovice	„	8	—	12	25
Ulje italij. niže vrsti	za 100 klg	48	—	50	—
najbolje	„	65	—	80	—
srednje vrsti	„	—	—	47	—
dalmatinsko	„	47	—	48	—
istarsko	„	11	75	—	—
Kameno ulje u barilah	„	12	50	13	—
u kasetah	„	165	—	185	—
Kože strojeno naške	„	110	—	134	—
suho volovje naške	„	76	—	100	—
dalm., ist. i bos	„	—	—	—	—
janjeće naške	za 100 kom.	50	—	80	—
dalmatinske	„	—	65	80	75
kozje	za 1 klg	—	60	—	65
vunsano slano	„	—	55	—	70
suho	„	25	—	31	—
zečje za 110 komadah, u srebru	„	25	—	33	—
Bakalar	za 100 klg	15	—	24	—
Sardele 1 barli	„	26	—	27	—
Vitriol modri	„	—	—	80	—
zeleni	„	39	—	42	—
Maslo	„	—	—	—	—
Loj dalmatinski i naški	„	50	—	61	—
Sало	„	39	—	—	—
Masti (salo razkopljano)	„	—	—	—	—
Slanina	„	30	—	—	—
Rakija svaljtar (100 litarah)	„	30	—	—	—
Galviči istarski	za 100 klg	8	—	8	25
Ruj naški	„	7	50	8	—
„ istarski	„	12	—	14	—
Lišće od javorike	„	—	—	—	—
Vinsko stržotino (Gripula)	„	31	—	48	—
sploh	„	—	—	30	—
Med	„	—	—	—	—
Lumber (jabučice od javorike)	„	12	25	13	—
Pakal barli od 100 klg	„	3	75	9	—
Cunja (štraco)	za 100 klg	2	—	18	—
Katram dalmat.	„	14	—	16	—

OGLASI.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Posto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljanje crkvenih svićah, mnogovrstni luk; podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi svićami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvolila nadzirati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvjek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vriedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego još što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se vlastitosti, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom takovih svićah svake veličine i debeljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih svićah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarine uz cienu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrieme 2 mjeseca, a kašnij m će se isplatam računali 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio svićah niže vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sottana" po f. 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište križnihputah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviri razne veličine po bas spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna tamjana i drugih stvari za crkvenu ralm.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svićar Sjeminarska ulica broj 125.

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i liepo vezane **Misale, Breviare** *itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinovoj u Puli.*

Grgur Seraskin
tiskar i knjigovez.

Oglas.

Odprlo se skladište

KUKURUZA

(FORMENTUNA)

Svakovrstne muke

Mekinjah (posijah)

Sočiva i

OSTALIH JESTIVIH STVARI

na Nabrežini

u bivšoj dogauskoj kući broj 73. sv

po najnižoj cieni.

A. KARABAIC Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik K. KRIŠČIAK. Tisk. SINOVI K. AMATI.